

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
internet: www.eagri.cz
email: info@mze.cz

Produkce a tisk: MS Polygrafie s.r.o. – Bělá pod Bezdězem

A large, stylized green leaf graphic that curves from the bottom left towards the top right, framing the text on its right side.

**ZPRÁVA
O STAVU
ZEMĚDĚLSTVÍ ČR
ZA ROK 2008**

„ZELENÁ ZPRÁVA“

Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2008 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	IX
Úvod	X
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2008.....	I
I Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	8
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	8
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	8
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	19
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	20
1.3 Podnikatelské prostředí	21
1.4 Důležitá rozhodnutí orgánů ČR a EU	22
1.4.1 Legislativa pod patronací MZe	22
1.4.2 Důležitá rozhodnutí Rady a Komise v oblasti Společné zemědělské politiky	22
1.5 Příprava na PRES	25
2 Podpory agrárního sektoru a venkova.....	27
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova.....	27
2.1.1 Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ)	27
2.1.2 Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP).....	27
2.1.3 Program rozvoje venkova na období 2007–2013.....	29
2.1.4 Operační program Rybářství.....	34
2.2 Přímé platby	35
2.2.1 Jednotná platba na plochu (SAPS), oddělená platba za cukr (SSP) a oddělená platba za rajčata (STP)	35
2.2.2 Národní doplňkové platby.....	36
2.2.3 Ostatní přímé platby.....	36
2.3 Národní podpory a opatření.....	39
2.4 Podpory tržních cen v rámci SOT	41
3 Zemědělství a rozvoj venkova	43
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení.....	43
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky.....	44
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky.....	46
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace.....	48
3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova.....	50
4 Zemědělství a životní prostředí a ochrana zvířat	52
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí	52
4.2 Ochrana zvířat.....	56
4.3 Ekologické zemědělství.....	56
4.4 Zranitelné oblasti.....	58
4.5 Geneticky modifikované plodiny.....	58
5 Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	60
5.1 Distribuce potravin.....	60
5.2 Spotřeba potravin	61
5.3 Výdaje za potraviny.....	62
5.4 Vývoj spotřebitelských cen potravin	63
5.5 Kvalita potravin	65
5.6 Bezpečnost potravin.....	66

6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	71
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství	71
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	72
6.3	Dodavatelská odvětví	74
6.4	Úvěry a zajišťovací služby	77
6.5	Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství	80
6.6	Organizace prvovýrobců, zpracovatelů a zájmové organizace na agrárním trhu	82
6.7	Pracovní síly a trh práce v zemědělství	84
6.7.1	Pracovní síly v zemědělství	84
6.7.2	Trh práce a pozice zemědělců	85
7	Půda a vlastnické vztahy	86
7.1	Komplexní pozemkové úpravy	86
7.2	Trh s půdou	87
7.3	Pozemkový fond, privatizace a restituce ze státního majetku a půdy	89
7.4	Stav, využití a ochrana půdního fondu	90
8	Agrární produkce a její bilance	93
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	93
8.1.1	Obiloviny	93
8.1.2	Cukrová řepa – cukr	99
8.1.3	Brambory a bramborový škrob	102
8.1.4	Olejniny	104
8.1.5	Chmel	105
8.1.6	Ovoce	108
8.1.7	Zelenina	111
8.1.8	Réva vinná – víno	114
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	115
8.2.1	Skot - mléko, hovězí maso	115
8.2.2	Prasata - vepřové maso	120
8.2.3	Drůbež – drůbeží maso, vejce	123
8.2.4	Ovce, kozy – skopové maso	127
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	128
8.4	Obnovitelné zdroje energie	129
8.4.1	Využití zemědělské produkce v energetice	131
8.4.2	Využití zemědělské produkce v dopravě	131
8.5	Rybářství	132
8.6	Včelařství	133
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství	135
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU	135
9.2	Agrární zahraniční obchod a obchod v rámci EU	137
9.2.1	Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě	137
9.2.2	Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu	137
9.2.3	Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu	138
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství	139

I 0	Ekonomické výsledky agrárního sektoru	142
I 0.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet).....	142
I 0.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků	143
I 0.2.1	Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků.....	144
I 0.2.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU.....	149
I 0.2.3	Shrnutí.....	158
I 0.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny	158
I 0.3.1	Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů.....	158
I 0.3.2	Práce a mzdy v potravinářském průmyslu.....	160
I 1	Souhrnné hodnocení agrární politiky	163
P 1	Přehled legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru	167
I.1	Úvodní stručný komentář k přehledu legislativních opatření	167
I.2	Přehled legislativních opatření přijatých od roku 1. 1. 2008 do 1. 3. 2009 a publikovaných ve Sbírce zákonů	167
I.2.1	Zákony.....	167
I.2.2	Nařízení vlády.....	168
I.2.3	Vyhlášky.....	169
I.3	Připravované právní předpisy v roce 2008.....	170
P 2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU 25 za účetní rok 2006	172
P 3	Tabulková příloha	190

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEO	agroenvironmentální opatření
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BSE	bovinní spongiformní encefalopatie (nemoc šílených krav)
CIF	Cost, Insurance and Freight (Náklady, pojištění a přepravné; tj. prodávající hradí uvedené náklady do ujednaného přístavu určení)
COCERAL	European association representing trade in cereals, feedstuffs, oilseeds, olive oil and agrosupply at the European Union (Asociace obchodníků s obilovinami a olejinami v EU)
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČHMÚ	Český hydrologický a meteorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČNB	Česká národní banka
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČSCHMS	Český svaz chovatelů masného skotu
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠS	Český škrobářenský svaz
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
č. ž.	čisté živiny
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormetyl-methan)
DPH	daň z přidané hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU 10	státy přistoupivší do Evropské unie 1. 5. 2004 (Česko, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Kypr, Malta)
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (Belgie, Dánsko, Německo, Španělsko, Francie, Velká Británie, Řecko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Finsko, Švédsko)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (vč. Rumunska a Bulharska)
€	euro = společná měna Evropské měnové unie (platnost od 1. 1. 1999)
Eurostat	Evropské statistické centrum
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (Sít testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methylster (skupina esterů mastných kyselin) (dříve MEŘO)
FOB	Free of Board (volně na palubu lodi, tzn. prodávající hradí náklady až po naložení do dopravního prostředku na uvedeném místě)
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GŘC	Generální ředitelství cel
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
CHKO	chráněná krajinná oblast
IP	integrovaná produkce
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
j. hm.	jatečná hmotnost
KBTPM	krávy bez tržní produkce mléka

KEZ	Kontrola ekologického zemědělství
KN	kombinovaná nomenklatura
kt	kilotuna
kW	kilowatt
KVS	Krajská veterinární správa
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPF	lesní půdní fond
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MATIF	Marche a Terme International de France (Francouzský mezinárodní termínový trh)
MEŘO	metylester řepkového oleje; nyní užíváno FAME
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MWh	megawatthodina
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZd	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃	dusičnany
NP	národní park
NPK	dusík - fosfor - draslík
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistique (územní statistické jednotky)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OKÉČ	odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OR	ochrana rostlin
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PCB	polychlorované bifenylly
PF ČR	Pozemkový fond ČR
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR pro období 2007-2013
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
spol. s r. o.	
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova)
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SNS	Společenství nezávislých států

SOT	společná organizace trhu
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
TIS ^{CR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TTP	trvalé travní porosty
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USD	americký dolar
USDA	United State Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací (od 1. 7. 2008)
ÚZPI	Ústav zemědělských a potravinářských informací
VaV	výzkum a vývoj
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚZE	Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky (do 30. 6. 2008)
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
WTO	World Trade Organization (Světová obchodní organizace)
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelná oblast dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ZVHS	Zemědělská vodohospodářská správa
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2008 (Zpráva 2008) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2004-08.

Uzávěrka dat pro Zprávu 2008 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 9. 4. 2009, u kapitol, které se týkají agrárního zahraničního obchodu, na 9. 3. 2009. Ve Zprávě 2008 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k těmto termínům. Většina údajů za marketingový rok 2008/09 i za kalendářní rok 2008 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2008 se to týká především údajů za rok 2007, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2007 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2006 a 2007.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2008 je již pátou Zelenou zprávou od vstupu ČR do EU. Podnikatelský důchod v zemědělství se podle druhého zpřesněného odhadu Souhrnného zemědělského účtu sice meziročně snížil o 29 % a dospěl k celkové částce 9,7 mld. Kč v b. c., ale stále je druhým nejvyšším od roku 2004. Dosažený výsledek byl na jedné straně ovlivněn 2,5% poklesem hodnoty produkce zemědělského odvětví a zejména cca 22% navýšením pracovních nákladů, ale na druhé straně také meziročním růstem provozních dotací. Meziročně vzrostly celkové podpory agrárnímu sektoru o 6 % na 36,7 mld. Kč v roce 2008 a nadále se významně podílely na dosahovaném podnikatelském důchodu.

Podle předběžných výsledků se v roce 2008 mimořádně úspěšně vyvíjel agrární zahraniční obchod. Meziročně poklesla záporná obchodní bilance agrárního sektoru o 9,2 mld. Kč a dosáhla nejnižší úrovně od vstupu ČR do EU (23,2 mld. Kč). Obdobně bylo v roce 2008 dosaženo nejvyššího stupně krytí agrárních dovozů vývozy na úrovni 82,2 % (meziroční růst o 7,3 p. b.).

Zvýšené pozornosti se dostává venkovskému prostoru, který podle národní definice (obce s méně než 2 000 obyvateli) představuje 90 % všech obcí, téměř tři čtvrtiny rozlohy a více než jednu pětinu obyvatel ČR. Důležitým aspektem rozvoje venkova je úsilí po rozvinutí jeho institucionálního zázemí. V roce 2008 byla založena síť rozvoje venkova sloužící k výměně nejlepších zkušeností mezi zúčastněnými partnery. Aktuální data ČSÚ umožnila lépe charakterizovat obyvatelstvo venkova a strukturu venkovského osídlení, občanskou vybavenost, zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace. Po vstupu ČR do EU výdaje spotřebitelů za potraviny, nápoje a tabák na spotřebních výdajích stagnují na úrovni cca 23 %. Přestože oficiální statistika rodinných účtů se odlišuje od jednotné metodiky uplatňované Eurostatem, zůstávají naše výdaje zhruba o 8 p. b. nad průměrem za EU 15. Pokračuje trend ve snižování výměry orné půdy a rovněž tak půdní fond ČR je trvale ohrožován vodní (cca 75 % výměry z. p.) a větrnou (cca 9 % z. p.) erozí. Nově se pojednává o geneticky modifikovaných plodinách včetně uvedení rozsahu ploch věnovaných Bt kukuřici ve vybraných členských zemích unie.

V základním uspořádání Zelené zprávy proti předchozí zprávě došlo k přeskupení kapitol a to tak, že „Podpory agrárnímu sektoru“ byly zařazeny hned za první kapitolu popisující obecné podmínky vývoje agrárního sektoru. Zprávu uzavírají obdobně jako v předchozích dvou letech oficiální data o produkci a ekonomických výsledcích členských států EU 27 podle údajů Eurostatu.

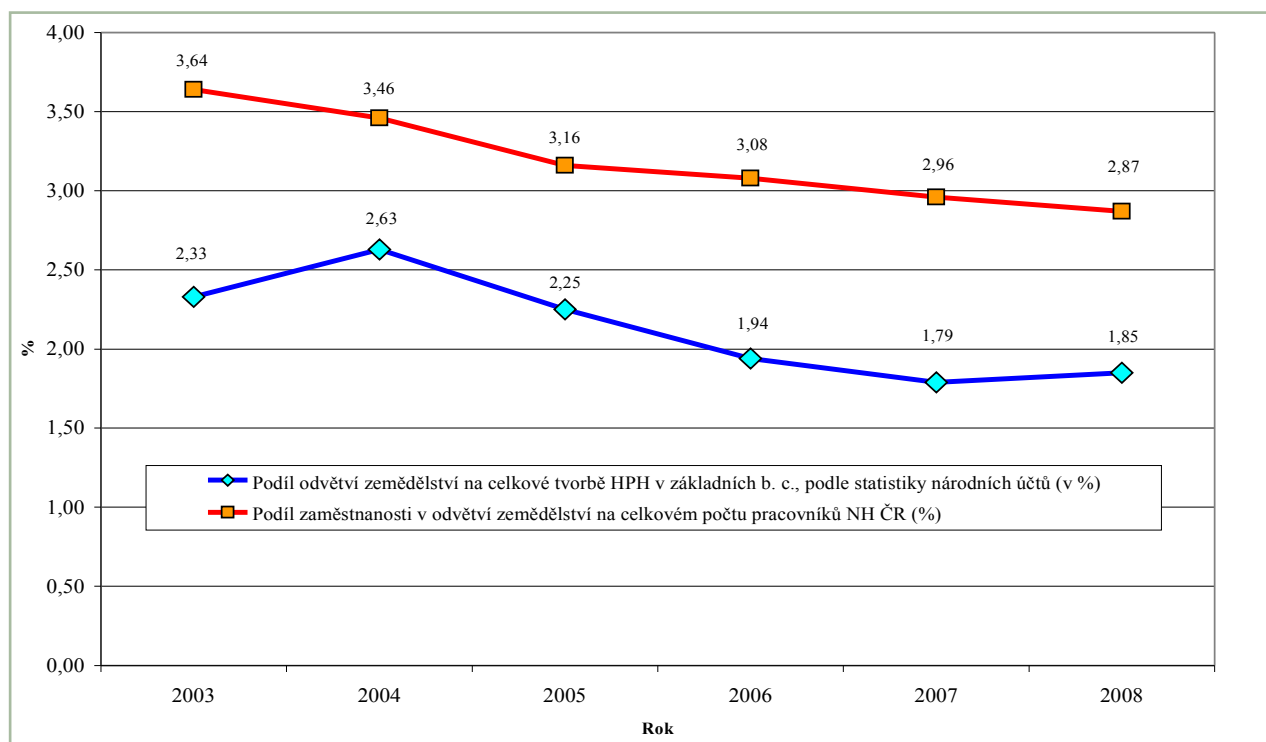
SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Růst HDP v průběhu roku 2008 postupně zpomaloval a ve stálých cenách dosáhl meziročně 3,2 %¹. Dosažený růst byl tak v ČR o 2,3 p. b. vyšší než v průměru za EU 27 a v porovnání s eurozónou (15 zemí²) bylo tempo hospodářského růstu v ČR vyšší o 2,4 p. b.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2008 na celkové tvorbě HPH v základních b. c. 1,85 %, což představuje meziroční zvýšení o 0,06 p. b. V případě potravinářského průmyslu došlo ke zvýšení tohoto podílu o 0,22 p. b. na 2,91 %. Vývoj cen zemědělských výrobců v roce 2008 byl velmi nerovnoměrný. Meziroční nárůst v průměru činil 8,8 % s tím, že v první polovině roku byly měsíční ceny oproti roku 2007 podstatně vyšší a ve druhém pololetí došlo k jejich velmi výraznému poklesu.

Pozice odvětví zemědělství v rámci národního hospodářství ČR

Pramen: ČSÚ, MF

Poznámky:

■ Odvětví zemědělství = vč. nezemědělských činností zemědělských podniků, myslivosti a souvisejících činností.

■ HPH = Hrubá přidaná hodnota

■ NH = Národní hospodářství.

■ Použity údaje zveřejněné do 8. 4. 2009.

V odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu dochází k trvalému poklesu podílu pracovníků odvětví na celkovém počtu pracovníků, v roce 2008 na 3,4 %. Z toho počet pracovníků v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) poklesl o 0,1 p. b. na 2,9 %.

Zemědělství je nadále charakterizováno mzdovou disparitou a zaostává v úrovni průměrných mezd za průměrem ČR. V roce 2008 se toto zaostávání oproti minulému roku mírně snížilo na úroveň 75,3 %. Růst reálné mzdy v zemědělství v roce 2008 činil 4,6 % a převýšil tak o 2,5 p. b. průměr celkového růstu mezd v ČR, celkově je však zemědělství v oblasti reálných mezd i nadále hluboko pod úrovní národního hospodářství a průmyslu.

Podnikatelské prostředí

Na podnikatelské prostředí v národním hospodářství působí především ceny vstupů a výstupů ovlivňované inflací, kurzem koruny a vývojem zahraničního obchodu, jakož i daně, daňové úlevy, úvěrové služby a výše podnikatelského rizika. Zvláštní význam, především pro zemědělské podnikatele, mají unijní a národní podpory.

¹ Bez sezónního očištění.

² Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2008 patnáct států EU - Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Řecko, Slovensko, Kypr a Malta.

Ceny vstupů do zemědělství v průměru za rok 2008 stouply o 10,8 %, tj. meziročně téměř o 5 p. b. Největší podíl na zvýšení cen vstupů mají ceny minerálních hnojiv, osiv a sadby, krmiv a energií.

Ceny zemědělských výrobců byly, dle údajů ČSÚ, v průměru za rok 2008 vyšší o 8,8 % (v roce 2007 to bylo 16,8 %). Ceny rostlinných výrobků se zvýšily o 11,8 %, ceny živočišných výrobků o 6,4 %. Pohyb CZV zaznamenal však během roku 2008 dvě významné fáze. V prvním až třetím čtvrtletí byly CZV meziročně vyšší (ve třetím čtvrtletí ještě o 7,3 %) proti roku 2007. Ve 4. čtvrtletí 2008 se snížily o 14,3 % proti 3. čtvrtletí 2008. Vliv na tento pokles měly především ceny rostlinných výrobků, které se snížily o více než 20 %. Ceny živočišných výrobků se ve 4. čtvrtletí snížily o více než 5 % (nejvíce ceny mléka).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2008 o 8,1 %. Tento růst se zastavil v prosinci 2008. Průměrná celoroční cenová hladina roku 2008 se proti roku 2007 opakovaně zvýšila. Míra inflace dosáhla 6,3 %. Průměrná roční míra inflace byla nejvyšší za posledních deset let.

Mezi faktory, zásadně ovlivňující vývoj cen, patřil v roce 2008 především pohyb cen energií, nestabilní trh se zemědělskými komoditami a v závěru roku se začala projevovat celosvětová nestabilita finančních trhů.

Podpory agrárního sektoru a venkova

Podpory venkova

V rámci **Operačního programu rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství** (OP RVMZ) na období 2004–2006 byly v roce 2008 proplaceny podpory podle pravidla $n+2^3$ v celkové výši 1,9 mld. Kč (2,6 mld. Kč v roce 2007), z toho nejvíce na Opatření I. I (investiční podpory do zemědělství) a na Opatření 2. I (z větší části na realizaci komplexních pozemkových úprav (KPU)).

V roce 2007 a 2008 byly v rámci **Horizontálního plánu rozvoje venkova** (HRDP) na období 2004–2006 administrovány a profinancovány dobíhající víceleté závazky. Podpory byly poskytovány prostřednictvím opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti, Agroenvironmentální opatření, opatření Lesnictví a opatření Zakládání skupin výrobců. Celkem bylo na uvedená opatření požádáno o finanční podporu 2 999 mil. Kč. Vyplaceno na opatření HRDP bylo 3 107 mil. Kč (proti 3 883 mil. Kč v roce 2007). Ve všech uváděných finančních požadavcích se jedná o požadavky z roku 2008, proti tomu částky, které byly vyplaceny v roce 2008, jsou za žádosti podané i z předešlých let. U agroenvironmentálních opatření v rámci HRDP se již nebylo možné v roce 2008 zařadit a byly podány pouze žádosti na základě zařazení do opatření z předchozích let.

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2007–2013 je programový dokument k čerpání prostředků pro zemědělství a rozvoj venkova v letech 2007–13 z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Celková částka přidělených prostředků z EAFRD je přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představuje částku přibližně 3,6 mld. € na celé sedmileté období.

Cílem PRV je zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů, včetně prověřených opatření, která byla realizována v předcházejících programech, byla připravena opatření v rámci 4 rozvojových os.

Osa I je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Finanční alokace na osu I činí 22,39 % celkových prostředků PRV ze zdrojů EAFRD.

Osa II je zaměřena na zlepšování životního prostředí a krajiny. Finanční alokace na osu II činí 55,2 % celkových zdrojů EAFRD.

Osa III se týká kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. Osa je zaměřena na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání obnovitelných zdrojů energie, na růst a kvalitu života na venkově a na vzdělávání. Finanční alokace na osu III činí 16,93 % celkových prostředků z EAFRD.

Osa IV - Leader je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření os I-III. Hlavním přínosem osy IV Leader je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny.

Podpory agrárního sektoru

Přímé platby v rámci SZP EU jsou jednou z hlavních kategorií finančních podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po začlenění ČR do EU. Přímé platby jsou v ČR poskytovány v naprosté většině na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU v systému SAPS (zjednodušený systém plateb plně oddělených od produkce). V roce 2007 dosáhla v ČR výše těchto plateb 40% úrovně plateb poskytovaných v EU I5, pro rok 2008 byla na úrovni 50 %. Od roku 2006 je součástí přímých plateb oddělená platba za cukr, od roku 2007 podpora zpracování energetických plodin a od roku 2008 oddělená platba na rajčata, na tyto platby se nevztahuje systém postupného zvyšování, a proto k nim nelze vyplácet národní doplňkové platby (Top-Up).

Souběžně byla novým členským zemím vyjednána možnost tyto přímé podpory dorovnávat z vlastních národních zdrojů (tzv. **národní doplňkové platby k přímým podporám** – Top-Up). Přístupová smlouva a nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, v platném znění, umožňují dorovnávat přímé podpory z národních zdrojů o max. 30 % unijní sazby. Pro většinu podporovaných komodit bylo v ČR dosaženo dorovnání v roce 2005 do 60 % (zdroje: 30 % EU, 30 % ČR), v roce 2006 do 65 % (zdroje: 35 % EU, 30 % ČR), v roce 2007 do 70 % (zdroje: 40 % EU, 30 % ČR) a v roce 2008 do 80 % (zdroje: 50 % EU, 30 % ČR) výše sazby přímých plateb zemí EU I5. V ČR je vyplácení přímých plateb administrováno a kontrolováno SZIF.

³ Pro rok 2008 ze schválených projektů v roce 2006, pro rok 2007 ze schválených projektů v letech 2005 a 2006.

Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2007			2008 ¹⁾		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby	7 322	10 479	17 801	7 093	11 693	18 786
- SAPS	0	9 768	9 768	0	10 795	10 795
- oddělená platba za cukr	0	673	673	0	855	855
- oddělená platba za rajčata	0	0	0	0	10	10
- energetické plodiny	0	38	38	0	33	33
- národní doplňkové platby	7 230	0	7 230	6 998	0	6 998
- ostatní komoditní podpory (dotace MZe)	92	0	92	95	0	95
HRDP 2004-2006²⁾	776	3 107	3 883	622	2 486	3 108
- platby LFA a NATURA 2000	19	76	95	0	1	1
- agro-environmentální opatření	717	2 872	3 589	583	2 335	2 918
- ostatní opatření	40	159	199	38	150	188
OP Zemědělství 2004-2006	759	1 831	2 590	559	1 328	1 886
- zemědělství	652	1 575	2 227	508	1 201	1 708
- potravinářský průmysl	38	88	126	35	80	115
- lesní hospodářství	36	92	128	16	47	63
- rybářství	33	76	109	0	0	0
PRV 2007-2013	545	2 182	2 727	1 062	4 240	5 301
- osa I	0	0	0	157	626	783
- osa II	545	2 182	2 727	814	3 251	4 065
- platby LFA a NATURA 2000 ³⁾	545	2 182	2 727	538	2 150	2 688
- osa III	0	0	0	91	362	453
- osa IV	0	0	0	0	0	0
OP Rybářství	0	0	0	52	156	208
Národní podpory rezortu MZe	4 914	0	4 914	4 951	0	4 951
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	2 553	0	2 553	2 503	0	2 503
- podpory PGRLF	953	0	953	917	0	917
- pozemkové úřady	663	0	663	845	0	845
- výdaje ost. institucí rezortu	745	0	745	686	0	686
Národní podpory ost. rezortů	1 800	0	1 800	1 863	0	1 863
- MŽP, MPO, MD	156	0	156	246	0	246
- daňové a podobné úlevy	1 644	0	1 644	1 617	0	1 617
Organizace trhu (SOT)	85	797	882	73	518	591
- subvence vývozu	0	258	258	0	43	43
- ostatní výdaje v rámci SOT	85	539	624	73	475	548
Celkem	16 201	18 396	34 597	16 274	20 421	36 695

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Poznámky:

1) Předpoklad k 30. 6. 2009.

2) U všech podpor z programu HRDP, včetně plateb LFA, jsou uvedeny objemy podpor vyplacených v roce 2007 a v roce 2008.

3) Tyto platby patří mezi nejvýznamnější v rámci osy II PRV.

Ostatní přímé platby na vybrané zemědělské komodity byly žadatelům vypláceny z národních zdrojů na základě dotačních programů stanovených v Zásadách, kterými se poskytují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2008 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. V roce 2008 se týkaly podpory především včelařství v rámci dotačního programu I.D. - Podpora včelařství. Tato dotace zahrnovala jednak podporu I.D.a) v částce 152,0 Kč na zazimované včelstvo a dále vzhledem k mimořádné situaci na přelomu roku byla poskytnuta dotace I.D.d) na obnovená včelstva jako náhrada za ztráty způsobené plošným přemnožením roztoče *Varroa destructor* v zimním období 2007/08 ve výši 453,0 Kč na včelstvo. Celkem bylo na obě dotace za rok 2008 včelařům na 460,2 tis. včelstev takto vyplaceno 94,7 mil. Kč.

Největší skupinu podpor představovaly dotační programy poskytované na základě „Zásad“ podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. Další podstatnou část podpor představovaly podpory – dotace úroků z úvěrů, poskytovaných prostřednictvím PGRLF, především v rámci jednotlivých programů investičních programů. Kromě toho poskytl PGRLF dotace úroků z překlenovacích úvěrů pro subjekty hospodařící v LFA a také významnou pomoc v rámci programu „Podpora pojištění“.

Významnou část národních podpor a opatření tvořily v roce 2008 také opatření na řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty, daňová zvýhodnění u bionafty, úvěrové výpomoci prostřednictvím ČMZRB a dále výdaje na tzv. obecné služby, tj. výzkum, servisní činnosti, monitoring cizorodých látek, pozemkové úpravy ad.

Podpory tržních cen se týkají podpor cen výrobcům (formou subvencovaného vývozu, podpory soukromého skladování a jiných cenových podpor) a podpor cen spotřebitelů.

V roce 2008 v porovnání s rokem 2007 došlo k výraznému snížení výdajů na **podpory cen poskytovaných z EU** (o 35 %), a to v důsledku minimálních finančních prostředků alokovaných na vývoz mlékárenských výrobků a obilovin. U cukru nebyl uskutečněn žádný vývoz s exportní subvencí. Podpory na restrukturalizaci a přeměnu vinic se meziročně významně zvýšily a z rozpočtu EU bylo vyplaceno 332 mil. Kč.

Zemědělství a rozvoj venkova

Rozvoj venkova je obecně součástí regionálního rozvoje. Regionální politika a politika rozvoje venkova jsou zajišťovány prostřednictvím dotací a podpůrných programů po linii odvětvových ministerstev. Vedle MZe a MMR, které je zároveň od roku 1996 odpovědným koordinátorem regionální politiky, se na ní podílejí MPSV, MŽP, MK, Krajské samosprávy a evropské programy (INTERREG, EQUAL aj.).

Institucionální zázemí venkova přímo se podílejí na implementaci nebo vyhodnocování PRV se skládá z organizací veřejných (státních a samosprávných), soukromých a dobrovolných (nevládních). Činnost těchto organizací je nezbytná pro rozvoj venkova a jejich vzájemná spolupráce přináší zvýšený efekt. Za tímto účelem byla navržena v rámci PRV síť rozvoje venkova na úrovni jednotlivých států EU a Evropská síť, která spojuje všechny sítě národní. V souladu s nařízením Komise (ES) č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanovují podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD, byla Česká republika, stejně jako ostatní členské země EU, povinna do 31. 12. 2008 zřídit Celostátní síť pro venkov (dále jen Síť). Tato Síť má za cíl seskupovat organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Zřizovatelem Sítě je MZe a je i komunikační platformou PRV. Úkolem Sítě bude sběr dat o nejlepší praxi, zpracování těchto informací s cílem identifikovat, šířit a upevňovat neefektivnější nástroje rozvoje venkova a zemědělství, shromažďování informací o vývoji ve venkovských oblastech, setkávání aktérů a semináře pro osoby, které se aktivně podílí na rozvoji venkova a zemědělství.

V současné době je schválený Akční plán sítě, statut a jednací řád, rozbíhá se práce Regionálních sítí. Síť je tvořena zástupci organizací a správních orgánů podílejících se na rozvoji venkova a zemědělství. Zakládajícími členy Sítě jsou členové Monitorovacího výboru EAFRD a dále Národní síť Místních akčních skupin, Národní observatoř venkova, Česká zemědělská univerzita, Jihočeská univerzita a Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně. Síť řídí Řídicí orgán Sítě, veškerých aktivit Sítě se mohou zúčastnit zástupci Řídicího orgánu Sítě a Evropské komise.

Dalším významným sdružením pro rozvoj venkova jsou místní akční skupiny (MAS), které vznikly (a vznikají) v rámci programu LEADER. V současné době je registrováno 159 MAS. Obce zapojené do programu LEADER představují 75,3 % rozlohy a zahrnují 43,7 % obyvatel ČR.

Zemědělství a životní prostředí

Způsob zemědělského hospodaření v krajině a jeho vliv na životní prostředí prezentují indikátory (viz. kap. 4 Zprávy). Zavedené indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí. První skupina (I-15) se týká především způsobu využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě, indikátory (16-29) postihují vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství a indikátory (30-35) se zabývají monitoringem ekosystémů.

Zemědělský půdní fond tvoří více než polovinu celkové výměry ČR (53,8 %). Výměra LPF zůstává přibližně stejná jako v roce 2007 (33,6 %), zatímco rozloha ZPF nepatrně klesla (o 0,1 % proti roku 2007). U travních porostů došlo proti roku 2007 k mírnému nárůstu (o 0,2 %) a opačně u výměry orné půdy došlo k mírnému poklesu (o 0,2 %). Rozloha trvalých kultur zůstala stejná.

Počet lokalit **soustavy NATURA 2000** se zvýšil na 918 (901 v roce 2007) a jejich výměra činila 1 048,6 tis. ha, tj. 13,3 % celkové rozlohy ČR. Celkem 879 evropsky významných lokalit zaujímalo výměru 725,4 tis. ha (9,2% rozlohy ČR). Bylo evidováno 39 ptačích oblastí o rozloze 693,9 tis. ha (8,8 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 651 tis. ha (20,9 % plochy ČR).

Celková **výměra z. p. v LFA** evidované v LPIS k 31. 12. 2008 je 1 760,1 tis. ha, (41,5 % z. p.), v tom orná půda zaujímá 964,7 tis. ha (54,8 % z. p.), travní porosty 789,6 tis. ha (44,9 % z. p.), ostatní kultury 5,8 tis. ha (0,3 % z. p.).

V ČR bylo v roce 2008 zaevidováno 8 380 ha ploch s Bt kukuřicí (tj. o 3 380 ha více proti roku 2007) a došlo tedy opětovně k nárůstu ploch s **geneticky modifikovanými (GM) plodinami**. Tzv. Bt Kukuřice je jediná GM plodina povolená k pěstování na území EU. V ČR zasel Bt kukuřici 171 pěstitelů (proti 131 pěstitelům v roce 2007). V roce 2008 probíhaly v ČR polní pokusy s geneticky modifikovanými plodinami o celkové rozloze 10,98 ha. V polních podmínkách byly testovány GM brambory, kukuřice, slivoň, len a tabák.

V roce 2007 bylo registrováno 71 producentů **zeleniny pěstované v integrovaném systému** s celkovou plochou 4,5 tis. ha. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) byla evidována celková výměra 10 757 ha ovocných sadů (10 662 ha v roce 2007). Došlo ke změně názvu Svazu integrované produkce hroznů a vína na „EKOVIN – svaz integrované produkce a ekologické produkce hroznů a vína, o.s.“. Svaz nyní sdružuje fyzické a právnické osoby zabývající se integrovanou a ekologickou produkcí hroznů a vína. K 31. 12. 2008 bylo evidováno 169 podniků hospodařících na ploše 6 989,7 ha (7 155 ha, 165 podniků v roce 2007).

V **ekologickém zemědělství** hospodařilo 1 946 zemědělců (1 318 v roce 2007) na výměře 341,6 tis. ha zemědělské půdy. Zvýšil se i počet subjektů vyrábějících biopotravinu na 422 v roce 2008 (253 v roce 2007).

Ve srovnání s rokem 2007 došlo k mírnému zvýšení **spotřeby živin** v minerálních hnojivech. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy v roce 2008 byla 110,6 kg č. ž./ha z. p. Celkový vnos čistých živin ze statkových hnojiv byl 54,0 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2007 snížila na 180 tis. t (proti 230 tis. t v roce 2007).

Podle Státní rostlinolékařské správy bylo **biologickými přípravky** (mikrobiálními a makrobiálními) ošetřeno 19,8 tis. ha kulturních plodin, což je 2,75 krát více než v roce 2007.

Roční spotřeba **přípravků na ochranu rostlin (OR)** vzrostla o 2,8 %. Z celkové spotřeby přípravků na OR v roce 2008 reprezentovaly herbicidy a desikanty 59,3 %, fungicidy 24 % a regulátory růstu 8 %.

Podle evidence České inspekce životního prostředí bylo za rok 2008 evidováno celkem 136 havárií, z nichž 8 bylo zemědělského původu.

K překročení limitních hodnot podle vyhlášky č. 13/1994 Sb. docházelo v letech 2000-2008 nejvíce u obsahů DDT, následovalo DDE. V roce 2008 byla překročena limitní hodnota DDT a jeho metabolitů u 50 % vzorků ornice a 41 % vzorků podorníci. V ČR je používání přípravků na bázi DDT zakázáno již od roku 1974, vysoké procento nadlimitních vzorků však svědčí o velké perzistenci a tedy dlouhodobém zatížení půdy. Za dobu sledování 1997-2008 vykazují obsahy polyaromatických uhlovodíků (PAH) mírně kolísavý nárůst.

Podle dostupných dat ÚKZÚZ je v současné době více než 7 % z. p. s nadlimitními obsahy rizikových prvků⁴. Procento vzorků, překračujících limity u jednotlivých prvků se během posledních let sledování významně nemění a zůstává stejné.

V roce 2008 se v zemědělských podnicích s více než 20 pracovníky snížila spotřeba různých druhů **energie** na 16,2 mil. GJ (17,82 mil. GJ v roce 2007). Podle VÚZT a ČSÚ se v roce 2008 spotřebovalo v zemědělství 436,0 mil. l motorové nafty (418,1 mil. l v roce 2007).

⁴ Jedná se o 12 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, V, Zn.

Ochrana zvířat

Ochrana zvířat proti týrání je oblastí, která je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále zákon OZT). Zákon OZT stanovuje tyto hlavní orgány ochrany zvířat: MZe, ÚKOZ a KVS spolu se SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které organizačně zabezpečovalo činnost ÚKOZ. Dozor nad touto oblastí provádějí inspektoři KVS.

Koncem roku 2008 vstoupila v účinnost novelizace zákona OZT, kterou došlo především k zapracování předpisů EU týkajících se přepravy zvířat a ke změně v postavení ÚKOZ, která se z orgánu ochrany zvířat stává poradním orgánem ministra. Tato novela obsahuje i množství dalších změn.

Program ochrany zvířat SVS ČR je realizován již od roku 1993, za toto období bylo v ČR provedeno celkem 179 971 kontrol dodržování zákona OZT.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2008 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 16 918 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 12 224 kontrol), při 1 203 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 431 854 zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 650 kontrolách u 426 556 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle § 203 trestního zákona za týrání zvířat v roce 2008 stíháno 32 a odsouzeno 23 osob.

Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství (EZ) v ČR má již několikaletou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravena národní i evropskou legislativou (zákon č. 242/2000 Sb., nařízení Rady (EHS) č. 2092/91). Od 1. 1. 2009 platí nové nařízení Rady č. 834/2007 a nařízení Komise č. 889/2008. Jedním z nejdůležitějších ustanovení jsou pravidla týkající se označování biopotravin. Biopotraviny jsou označeny národním logem „BIO“ a kódem příslušné kontrolní organizace, mohou být označeny také logem EU, nebo označením jiného členského státu EU, z kterého pochází a to podle vzorů, které jsou uvedeny v právních předpisech o ekologickém zemědělství.

Ke konci roku 2008 hospodařilo v ČR 1 946 ekologických zemědělců a 422 výrobců biopotravin. V průběhu roku 2008 se zvýšil počet ekologických sadů a vinařů, výměra ekologických sadů tvořila 2 764 ha, výměra vinic 341 ha. Ekologicky obhospodařovaná zemědělská půda dosáhla výměry 341 632 ha, což představuje 8,04 % z celkové výměry z. p.

MZe podporuje ekologické zemědělství již od roku 1990, a to podporou na plochu zařazenou do EZ. Jedním z podpůrných nástrojů EZ je podpora, která byla v roce 2008 vyplácena z Programu rozvoje venkova 2007-2013 (PRV), kde je ekologické zemědělství jedním z tzv. agroenvironmentálních opatření. Podpora se liší podle obhospodařované kultury, výše dotace byla v roce 2008 následující:

- 4 086 Kč/ha při hospodaření na orné půdě;
- 1 872 Kč/ha při hospodaření na trvalých travních porostech;
- 2 346 Kč/ha při hospodaření na trvalých travních porostech (všechny pozemky v systému EZ nebo v přechodném období);
- 22 383 Kč/ha při pěstování trvalých kultur (vinice, sady);
- 14 869 Kč/ha při pěstování zeleniny nebo speciálních bylin na orné půdě.

Od roku 2007 začali být ekologičtí zemědělci, výrobci biopotravin i faremní zpracovatelé zvýhodňováni bodovým hodnocením při podávání investičních projektů v rámci Osy I a III PRV a měli tak vyšší šanci, že jejich projekt bude schválen a financován.

Zranitelné oblasti

Akční program podle směrnice Rady 91/676/EHS (tzv. Nitrátová směrnice) představuje systém povinných opatření ve zranitelných oblastech (§ 33 zákona o vodách č. 254/2001 Sb.), která mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku (N) do povrchových a podzemních vod.

Akční program je vyhlášen v nařízení vlády č. 103/2003 Sb. vždy na čtyřleté období. I. akční program byl vyhlášen od 1. 1. 2004 do 3. 4. 2008. S účinností od 4. 4. 2008 byla novelou nařízení vlády č. 108/2008 Sb. vyhlášena revize akčního programu, tzv. II. akční program. Revize akčního programu byla provedena na základě monitoringu a vyhodnocení účinnosti I. akčního programu, nových výzkumných poznatků a analýzy připomínek Evropské komise.

Geneticky modifikované plodiny

Poprvé se GM plodiny ve světových statistikách objevily v roce 1996 s cca 1,7 mil. ha. V roce 2008 dosáhla celosvětově plocha s GM plodinami 125 mil. ha. GM plodiny se staly nejrychleji akceptovanou pěstelskou technologií ve světě. V roce 2008 tuto technologii využívalo 13,3 mil. pěstitelů v 25 zemích světa. Nejčastěji se pěstovaly GM odrůdy sóji, kukuřice, bavníku a řepky, dále pak GM rýže, cukrovka, papája, tykev, vaječnice, rajče, paprika, topol, petúnie a karafiáty.

V ČR se mohou produkčně pěstovat pouze takové GM plodiny, které prošly přísným schvalovacím procesem na úrovni EU, včetně posouzení případných rizik GM plodin pro zdraví lidí a zvířat i životní prostředí, a jejichž odrůdy byly zapsány do Státní odrůdové knihy v ČR příp. do Společného katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin v EU. V roce 2008 byla povolena pro pěstování v ČR, resp. EU, i nadále pouze GM kukuřice odolná vůči zavíječi kukuřičnému, tzv. Bt kukuřice, typu MON810. V evropském kontextu se ČR v roce 2008 zařadila k dalším 6 státům EU (Španělsko, Rumunsko, Portugalsko, Německo, Polsko a Slovensko) pěstujícím Bt kukuřici. Na základě politického rozhodnutí bylo v roce 2008 zakázáno pěstování Bt kukuřice ve Francii, která v roce 2007 zaevidovala 22 tisíc hektarů této plodiny.

Pěstování GM plodin (Bt kukuřice) bylo i v roce 2008 v ČR podmíněno dodržováním zákonných ustanovení, která jsou obsažena zejména v novele zákona o zemědělství č. 441/2005 Sb. a návazné prováděcí vyhlášce č. 89/2006 Sb., o bližších podmínkách pěstování geneticky modifikované odrůdy. Souhrn těchto opatření se také někdy nazývá pravidla koexistence.

V roce 2008 došlo opětovně v ČR k nárůstu ploch, které byly osety Bt kukuřicí. Podle evidence Ministerstva zemědělství a v souladu se statistikami Ministerstva životního prostředí bylo celkem zaevidováno 8 380 ha ploch s Bt kukuřicí, zasetou 171 pěstiteli. Nejvíce Bt kukuřice se tradičně zaevidovalo v Jihomoravském kraji, dále pak v kraji Středočeském a Plzeňském. Produkce Bt kukuřice v ČR je ve většině případů využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Bt kukuřice vypěstovaná v ČR není užívána pro potravinářské účely.

Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin

Celková **spotřeba potravin** vyjádřená ve stálých cenách (kvalifikovaný odhad ÚZEI) v roce 2008 stagnovala. Tak jako v roce 2007 se nepatrně zvýšila spotřeba potravin živočišného původu (o 0,8 %) a spotřeba potravin rostlinného původu se mírně snížila (o 1,0 %).

Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje se v domácnostech zvyšují, a to jak v souvislosti se změnami ve struktuře hmotné spotřeby, tak v závislosti na ekonomické situaci domácností (příjmové úrovni, vývoji spotřebitelských cen potravin a nápojů a ostatního zboží a služeb).

Úhrnný růst cen spotřebního zboží a služeb v roce 2008 zrychlil. Průměrná meziroční míra inflace (vyjádřená celkovým přírůstkem spotřebitelských cen) v roce 2008 dosáhla 6,3 %, což představuje o 3,5 p. b. vyšší hodnotu než v roce 2007. V dlouhodobém vývoji byla úroveň inflace nejvyšší za uplynulých 10 let. Podle ČSÚ rostly podstatně dynamičtěji ceny služeb (7,9 %) než ceny zboží (5,4 %).

I v roce 2008 byla vyvíjena řada aktivit vedoucí k posílení **zajištění bezpečnosti potravin v ČR**.

Hlavní prioritou kontrolní činnosti, stejně jako v minulých letech, byla kontrola bezpečnosti potravin a krmiv.

Velká pozornost byla také věnována vzdělávání pracovníků státní správy. Ve spolupráci mezi MZe a Veterinární a farmaceutickou univerzitou Brno byla zajištěna druhá část „Jednotného školení inspektorů pro zvýšení bezpečnosti potravin“ s cílem realizovat kontroly jednotnějším, objektivnějším a přiměřenějším způsobem na základě nařízení EP a Rady (ES) č. 882/2004. V roce 2008 bylo proškolen celkem 269 pracovníků kontrolních orgánů.

Významně byla posílena spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin, (EFSA), který plní úlohu základního kamene EU pro hodnocení rizik plynoucích z potravin a krmiv. Dne 23. 5. 2008 byla nově uzavřena smlouva mezi EFSA a Úřadem pro potraviny k zajištění koordinačního místa pro technickou a vědeckou spolupráci (dále jen „koordinačního místa“). Oficiálně byl koordinačním místem jmenován odbor bezpečnosti potravin. Koordinační místa jsou spolupracujícím centrem s primární odpovědností podporovat zástupce Poradního sboru při shromažďování dat a přenosu informací mezi EFSA a příslušnými orgány v ČR, které představují manažery rizik, národní úřady, zúčastněné strany a výzkumné ústavy na poli hodnocení rizik týkající se bezpečnosti potravin a krmiv, zdraví zvířat a rostlin, dobrých životních podmínek zvířat a výživy zvířat, a při komunikaci v těchto oblastech. Zvýšilo se celkové zastoupení expertů vybraných EFSA nebo oficiálně jmenovaných ke spolupráci s EFSA za ČR a do konce roku 2008 jimi bylo pokryto 45 různých míst v řídících, vědeckých a výkonných orgánech EFSA.

Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Koncem roku 2008 bylo v zemědělském registru ČSÚ evidováno necelých 45 tis. subjektů (podniků) hospodařících v daném odvětví. Jejich podstatnou část (více než 1/4) tvoří drobní pěstitelé a (nebo) chovatelé bez podnikatelského osvědčení. Všechny zemědělské jednotky v uvedeném registru, stejně jako respondenti dosavadních agrocenzů a strukturálních šetření v zemědělství, jsou podmíněně označovány jako zemědělské podniky.

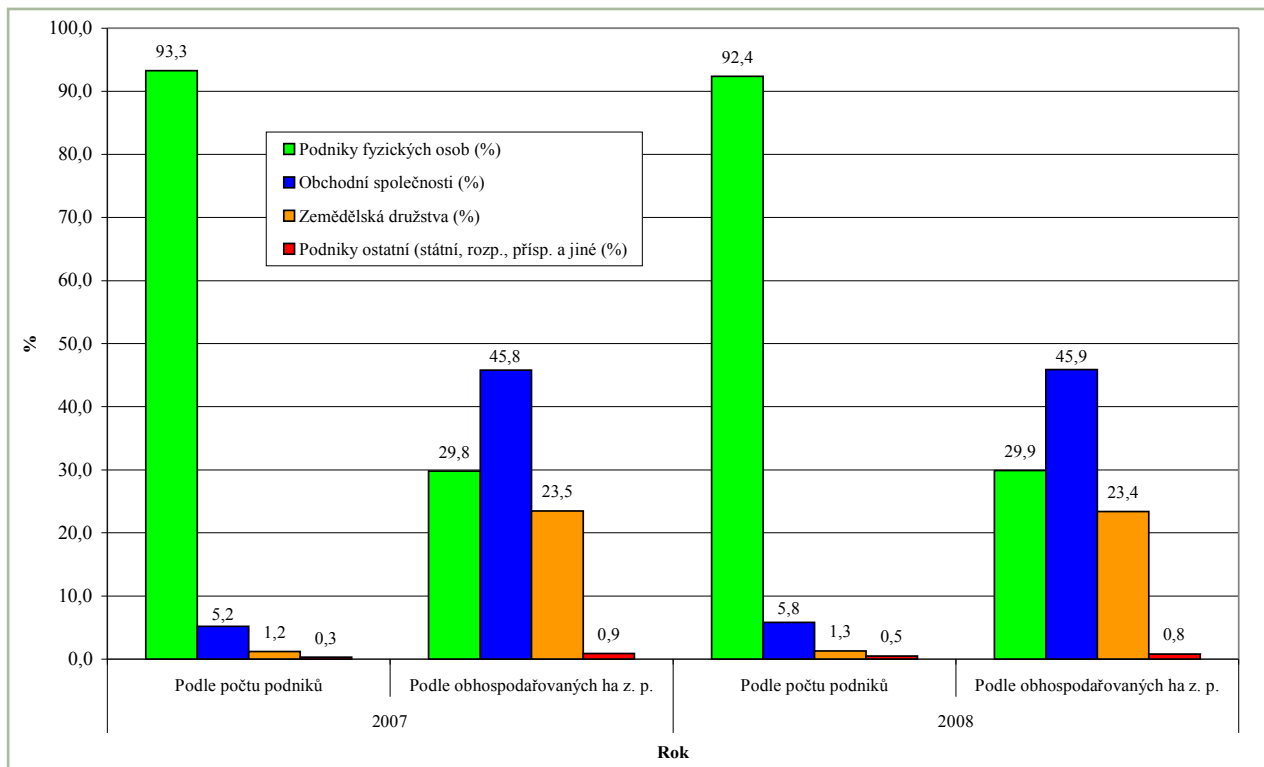
Více než 1,5 tis. podniků (3,5 % z celkového počtu) bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu (neobhospodařovaly žádnou zemědělskou půdu). Převážnou část z nich (necelých 85 %) tvoří podniky fyzických osob (PFO). Zbývající část podniků hospodařících bez půdy připadá na právnické osoby (PPO), převážně na obchodní společnosti.

Podle registru ČSÚ vzrostl **počet podnikatelských subjektů ve výrobě potravinářských výrobků a nápojů** v roce 2008 na 14 589 subjektů (meziročně je to více o 290 firem). Rozšíření podnikatelské základny zpracovatelů agrárních surovin bylo umožněno zájmem o tuto oblast podnikání v části zpracovatelských oborů, a také oživením v oblasti regionální produkce, což se projevilo zejména u podniků fyzických osob.

Počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, se zvýšil na 10 473 subjektů, tj. meziročně vzrostl o 161 osob. V předchozích letech počet subjektů u této kategorie zpracovatelů trvale klesal.

Ve velikostní struktuře zpracovatelů agrárních surovin sledovaných ČSÚ (monitoruje podniky s 20 a více zaměstnanci), převládaly v roce 2008 (obdobně jako v minulých letech) malé podniky do 49 zaměstnanců. Jejich počet však meziročně mírně poklesl stejně tak jakou firem od 50 do 99 zaměstnanců. Naopak poněkud vzrostl počet firem ve velikostní kategorii od 100 do 499 zaměstnanců. Počet a podíl podniků od 500 zaměstnanců, resp. 1 000 zaměstnanců ve struktuře potravinářských podniků je poměrně nízký.

Podnikatelská struktura zemědělství v letech 2007 a 2008

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství

V roce 2008 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova, která spočívá především v řešení projektů výzkumu a vývoje (VaV) a výzkumných záměrů, zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace, které byly zřízeny MZe. Na základě opatření MZe ze dne 25. 4. 2008 se k 1. 7. 2008 změnil název státní příspěvkové organizace Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky na Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) a zároveň byl zrušen Ústav zemědělských a potravinářských informací sloučením se státní příspěvkovou organizací ÚZEI. Na VaV se dále podílelo kromě uvedených organizací také 13 významných soukromých výzkumných ústavů v působnosti MZe, veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

Schválený rozpočet celkových výdajů na výzkum a vývoj ve výši 840,9 mil. Kč byl v průběhu roku 2008 upraven na celkovou částku 840,8 mil. Kč. Účelové prostředky čerpané v celkové výši 363,7 mil. Kč včetně transferů byly v roce 2008 vynaloženy na podporu řešení celkem 247 projektů VaV. Institucionální prostředky na podporu řešení 14 výzkumných záměrů byly čerpány v celkové výši 477,1 mil. Kč.

V průběhu roku 2008 prošlo vzdělávacími akcemi organizovanými a financovanými MZe celkem 14 877 osob, na osvětovou a informační činnost pro zemědělskou veřejnost bylo vynaloženo 4,6 mil Kč. V rámci národních poradenských programů byly podpořeny poradenské aktivity částkou přibližně 15 mil Kč.

Pracovní síly a trh práce v zemědělství

Trend snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračoval i v roce 2008. Počet pracovních sil v zemědělských podnicích poklesl na 126,4 tis.⁵, což představuje v meziročním srovnání 3,1% úbytek. Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR⁶ činil 2,6 % a meziročně poklesl o 0,1 p. b.

Ve **struktuře celkové zaměstnanosti v zemědělství** nadále převažují pracovníci obchodních společností – od roku 2002 v nich pracuje více než polovina veškerých zemědělských pracovních sil. V roce 2008 pracovalo v obchodních společnostech 54,0 % zemědělců, v družstvech necelá čtvrtina (23,4 %) a v podnicích fyzických osob více než pětina (22,3 %). Meziročně nedošlo k výrazným strukturálním změnám (nejpatrnější je setrvalý mírný trend poklesu podílu zaměstnanosti v družstvech).

Z hlediska zaměření zemědělské výroby⁷ převládá v ČR zaměstnanost v podnicích se smíšenou, tj. kombinovanou rostlinnou a živočišnou výrobou (84,6 %), výrazně méně osob pracuje v podnicích specializovaných buď na živočišnou (8,4 %), či rostlinnou výrobu (7,0 %).

⁵ Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

⁶ Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2008, ČSÚ 2009; proti Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2007 byl upřesněn podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v NH v roce 2007 z 2,6 % na 2,7 %.

⁷ Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky nad 10 zaměstnanců), 1. až 4. čtvrtletí 2008, ČSÚ 2009. V předchozích výkazech byla hranice počtu pracovníků vyšší – 20 a více; údaje o průměrných počtech zaměstnanců v podnicích jsou tak srovnatelné pouze v rámci jednotlivých publikací.

Věková struktura zemědělské zaměstnanosti (včetně pracovníků v myslivosti a v lesnictví) představuje dlouhodobě hlavní sociodemografický problém sektoru⁸. Jednoznačně nejvíce zastoupenou věkovou kategorií zůstávají pracovníci mezi 45 a 59 lety (48,0 %). Kategorie 30-44 let se na celkovém počtu podílela 33,0 %, kategorie 15-29 let 12,2 % a nejstarší kategorie nad 60 let 6,7 %. Nepříznivé rozložení věkové struktury přetrvává i přesto, že v meziročním srovnání byly zaznamenány mírné pozitivní změny ve všech kategoriích.

Signální **míra agrární nezaměstnanosti**⁹, kterou ÚZEI používá k odhadu trendů na agrárním trhu práce, se ve srovnání 4. čtvrtletí 2007 a 2008 opět snížila, a to z 3,8 % na 3,1 %¹⁰. Její vývoj provázelo přechodné zvýšení na počátku roku 2008 a naopak snížení v letních měsících; tato sezónnost je pro agrární nezaměstnanost charakteristickým jevem. Absolutní počet nezaměstnaných zemědělců klesl na 5 200, což představuje minimum od roku 2000.

Rok 2008 se v oblasti **zemědělských mezd** vyvíjel v prvních třech čtvrtletích příznivě, poslední čtvrtletí však zaznamenalo výrazné zpomalení nastoupeného tempa. Průměrná měsíční nominální mzda v zemědělství tak dosáhla za celý rok 17 738 Kč, v průmyslu 22 735 Kč a v národním hospodářství celkem 23 542 Kč. Relativní nárůst (11,2 %) byl v zemědělství vyšší než v průmyslu a v národním hospodářství (shodně 8,5 %). Tento vyšší relativní nárůst byl však v zemědělství způsoben výrazně nižším základem, z něhož byl odvozen, tj. průměrnou měsíční nominální mzdou v předchozím roce. Ke zmírnění setrvávajících absolutního schodku ve mzdové úrovni tedy meziročně opět nedošlo, činí 5 tis. Kč (4 997 Kč) proti průmyslu a blíží se 6 tis. Kč proti národnímu hospodářství (5 804 Kč). Disparita mezd v zemědělství se meziročně zmírnila (o 1,8 p. b. vůči průmyslu a 1,7 p. b. vůči národnímu hospodářství) a dosáhla 78,0 % vůči průmyslu a 75,3 % vůči národnímu hospodářství celkem.

Vývoj v oblasti nominálních mezd se odrazil pozitivně i v nárůstu reálných mezd (byť nárůsty byly ve srovnání s předchozím rokem výrazně nižší). Zemědělství již druhým rokem skončilo nad úrovní roku 1989, tentokrát o 6,9 %. I přes pozitivní vývoj zejména v posledních dvou letech se projevuje ve srovnání s průmyslem a národním hospodářstvím i nadále markantní rozdíl (národní hospodářství úroveň roku 1989 přesahuje již o 54,9 %, průmysl o 44,9 %).

Půda a vlastnické vztahy k půdě

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2008 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 244 tis. ha, tj. 53,8 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá 0,41 ha zemědělské půdy a 0,29 ha orné půdy. Proti roku 2007 došlo ke snížení rozlohy zemědělské půdy o cca 5,1 tis. ha, tj. o 0,1 %. V letech 1990 až 2000 byl roční úbytek zemědělské půdy cca 1 tis. ha, od roku 2000 do roku 2004 cca 4 tis. ha a od roku 2005 dochází k ustálenému úbytku zemědělské půdy ve výši 5 tis. ha ročně.

Změny výměry jednotlivých druhů pozemků v roce 2008 podle evidence ČÚZK (ha)

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl	Meziroční index
	k 31. 12. 2007	k 31. 12. 2008		
Orná půda	3 032 448	3 025 597	-6 851	99,8
Chmelnice	10 766	10 762	-4	100,0
Vinice	19 116	19 131	15	100,1
Zahrady	162 322	162 642	320	100,2
Ovocné sady	46 537	46 231	-306	99,3
Trvalé travní porosty	977 988	979 718	1 730	100,2
Zemědělská půda	4 249 177	4 244 081	-5 096	99,9
Lesní pozemky	2 651 209	2 653 033	1 824	100,1
Vodní plochy	162 122	162 500	378	100,2
Zastavěné plochy a nádvoří	130 574	130 933	359	100,3
Ostatní plochy	693 584	695 965	2 381	100,3
Nezemědělská půda	3 637 489	3 642 431	4 942	100,1
Celkem	7 886 666	7 886 512	-154	100,0

Pramen: ČÚZK

Meziroční úbytek ZPF v roce 2008 spočíval především ve snížení výměry orné půdy o 7 tis. ha, přičemž 2 tis. ha se přesunuly do kultury trvalých travních porostů. Zvýšila se výměra lesních pozemků o 2 tis. ha a kategorie „zastavěné a ostatní plochy“ ve výměře 3 tis. ha. Postupně se zvyšuje výměra zahrad (0,3 tis. ha) a vodních ploch (0,4 tis. ha).

V systému LPIS (systém pro identifikaci zemědělských pozemků) byla k 31. 12. 2008 evidovaná výměra zemědělské půdy 3 525 tis. ha, přičemž došlo k celkovému meziročnímu navýšení evidované plochy pro čerpání podpor ve výši 5,7 tis. ha. Rozdíl mezi evidencí zemědělské půdy podle LPIS a ČÚZK ve výši 719 tis. ha je dán odlišnou metodikou evidence. ČÚZK eviduje kulturu zemědělská půda podle listu vlastnictví pozemků včetně drobných parcel nezahrnutých do žádostí o podpory, např. zahrad u rodinných domů, kdežto LPIS eviduje půdu (půdní bloky) podle uživatelů, kteří se přihlásili o podpory. Tuto evidenci zpracovává MZe podle zákona č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

⁸ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2007, 2008), ČSÚ 2008, 2009. Pramen od roku 2006 slučuje data za zemědělství, myslivost a lesnictví.

⁹ Míry specifické agrární i srovnatelné vyjádřené obecně nezaměstnanosti uváděné v textu mají pouze orientační charakter; ukazatele zahrnují nezaměstnané registrované na úřadech práce i zprostředkovatelných práce a neregistrované nezaměstnané, kteří pracovali v posledních 8 letech. Údaje pro výpočet míry agrární nezaměstnanosti srovnatelné s registrovanou mírou nezaměstnanosti dle MPSV nejsou dostupné.

¹⁰ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2007, 2008), ČSÚ 2008, 2009. Pramen od roku 2006 slučuje data za zemědělství, myslivost a lesnictví.

Evidovaná zemědělská půda podle LPIS k 31. 12.

Druh pozemku	2007		2008		Rozdíl
	výměra	podíl výměry	výměra	podíl výměry	
	ha	%	ha	%	
Zemědělská půda celkem	3 519 482	100,00	3 525 144	100,00	5 662
Orná půda	2 566 296	72,92	2 560 579	72,64	-5 717
Chmelnice	5 921	0,17	5 950	0,17	29
Vinice	13 518	0,38	13 490	0,38	-28
Ovocné sady	20 297	0,58	21 232	0,60	935
Zahrady¹⁾	-	-	-	-	-
Travní porosty	911 392	25,90	921 421	26,14	10 029
Jiná kultura	2 059	0,06	2 472	0,07	413

Pramen: MZe

Poznámka: 1) Výměra není sledovaná.

Výměra **méně příznivých oblastí pro zemědělství (LFA)** se v celkovém rozsahu proti roku 2007 zásadně nemění a je odvozena z nařízení vlády č. 75/2007 Sb.

Struktura zemědělského půdního fondu¹⁾ podle jednotlivých typů LFA

Typ oblasti	Výměra z. p.			
	2007		2008	
	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	657	15,5	656	15,4
Ostatní méně příznivé oblasti	1 225	28,9	1 221	28,8
Oblasti se specifickými omezeními	282	6,6	282	6,6
Méně příznivé oblasti celkem	2 164	51,0	2 159	50,9
Nezařazené oblasti celkem	2 094	49,3	2 086	49,1
Zemědělská půda celkem	4 259	100,0	4 244	100,0

Pramen: Nařízení vlády č. 75/2007 Sb. a č. 113/2008 Sb.

1) Výměra z. p. podle ČÚZK k 31. 12. 2008.

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2008 do kategorie trvalých travních porostů (TTP) zařazeno celkem 363 tis. ha v horské oblasti, v ostatních méně příznivých oblastech 304 tis. ha a ve specifických oblastech 123 tis. ha, které představují celkem oprávněnou plochu 790 tis. ha. Z celkové plochy TTP evidované v LPIS představují plochy zařazené do LFA 85,7 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 49,93 %.

Trh s půdou v ČR v roce 2008 pokračoval v trendu minulých let – postupně rostoucí ceny z. p. spolu s podílem zobchodované (či bezúplatně převedené) půdy okolo 2,5 % celkové výměry půdního fondu. Výměra prodané státní půdy se opět mírně snížila, zatímco objem nakoupené půdy s podporou PGRLF se meziročně zvýšil. Tržní ceny prodávaných pozemků zaznamenaly mírný růst, stejně tak nájemné ze zemědělské půdy v roce 2008 i nadále rostlo. Celkový podíl prodané zemědělské půdy v ČR je srovnatelný s podílem prodeje zemědělské půdy v ostatních zemích EU.

Výměra prodané zemědělské půdy ve vlastnictví státu prostřednictvím PF ČR podle § 7 zákona č. 95/1999 Sb. (převod na samostatně hospodařící rolníky, vlastníky zemědělské půdy, společníky obchodních společností, členy družstev a oprávněné osoby) dosáhla v roce 2008 celkem 48 007 ha a meziročně se snížila o 10 %. O stejné procento poklesla i průměrná výměra prodávaného pozemku. Kupní cena za 1 m² se proti roku 2007 zvýšila o 7,5 %, a to ze 4,79 Kč/m² na 5,15 Kč/m². Podíl prodávané půdy za vyhlášenou cenu činil 70,5 %, a tedy za cenu dosaženou v následné soutěži bylo prodáno 29,5 % půdy v rámci § 7 uvedeného zákona. Rozsah každoročně privatizované státní půdy se bude i nadále snižovat.

Celková výměra státní půdy převedená do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 do 31. 12. 2008 představuje 452 tis. ha, tj. 75 % z celkové předpokládané nabídky státní půdy, tedy z přibližně 600 tis. ha (upřesnění disponibilní výměry od blokad podle § 2 zákona č. 95/1999 Sb., v pozdějším znění). Ostatní státní půda připadá na blokace dle § 29 zákona o půdě (50 tis. ha), bezúplatné převody a prodeje pro investiční účely, náhradní pozemky za nároky podle zákona o půdě, půdu potenciálně „ohroženou“ restitucí, půdu použitou pro realizaci společných zařízení a půdu obtížně privatizovatelnou (cca 50 tis. ha).

V současné době jsou jednoduché nebo komplexní **pozemkové úpravy** provedeny na zhruba 14 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 13 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení. Celkové území dosud „řešené“ pozemkovými úpravami tak představuje rozlohu více než 1 100 tis. ha z. p. Postup pozemkových úprav se zatím nedaří urychlit tak, jak by odpovídalo potřebě vyjadřované zejména vlastníky půdy včetně obcí, ale také uživateli půdy a zainteresovanými orgány státní správy. Jde o finančně velmi náročné operace, které prakticky plně hradí stát; v posledních letech lze částečně využívat také fondy EU zejména na realizaci společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření).

V roce 2008 bylo na zajištění pozemkových úprav vyčleněno celkem 1,57 mld. Kč. Tato částka byla nejvyšší od zahájení realizace pozemkových úprav. Nejvíce prostředků bylo alokováno v rámci kapitoly MZe a dále z fondu určeného na rozvoj zemědělství a venkova (PRV).

Vyřizování uplatněných **restitučních nároků v zemědělství** je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2008 rozhodnuto celkem o 1 750 194 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 332 845 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím PF ČR bylo 129 965 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 287 224 ha.

Privatizace státních statků a obdobných státních podniků hospodařících na zemědělské půdě (dále jen státních statků) je v zásadě ukončena. Z původního počtu 316 státních statků, které vstoupily do privatizace, byla vyhlášena likvidace a dosud neukončena u 9 státních statků, a dále u 10 státních statků byl vyhlášen konkurz.

Eroze zemědělské a lesnické půdy

Výměra ploch ohrožených erozí je uvedena na základě analýzy ploch BPEJ. Největší ohrožení vodní erozí je v kategorii 4-6 na celkem 31 % půdy, potenciální ohroženost (kategorie 2-6) je celkem na 75 % sledovaných ploch, větrnou erozí jsou nejvíce ohroženy půdy na 9 % výměry.

Ohrožení půdy erozí (%)

Kategorie	Název kategorie ¹⁾	Podíl ohroženosti půd podle databáze BPEJ	
		vodní eroze	větrná eroze
6	půdy nejohroženější	13,79	2,53
5	půdy silně ohrožené	7,58	1,55
4	půdy ohrožené	10,06	4,56
3	půdy mírně ohrožené	17,23	5,68
2	půdy náchylné	25,88	5,11
1	půdy bez ohrožení	24,53	80,57
0	nehodnocené půdy	0,93	0,00
Celkem		100,00	100,00

Pramen: VÚMOP

Poznámka:

1) Vymezení kategorií půd je rozdílné pro vodní a větrnou erozi.

Agrární produkce

Agrární produkce byla v roce 2008 v oblasti **rostlinné produkce** ovlivněna zejména vývojem vegetačních podmínek. Ozimům mírná zima umožnila dobře přezimovat. Jarní sucho pak zasáhlo především jařiny a zeleninu. Jarní mráz místně ovlivnil sklizeň ovoce.

Produkční plocha **obilovin** (včetně kukuřice na zrno a ostatních obilovin) se meziročně snížila o 21,2 tis. ha tj. o 1,3 % na 1 558,6 tis. ha. Celková sklizeň ve výši 8 369,5 tis. tun byla proti roku 2007 vyšší o 1 216,6 tis. tun, tj. o 17,0 %. Pšenice bylo sklizeno 4 631,5 tis. tun tj. o 692,6 tis. tun více (o 17,6 %) než v roce minulém. U ječmene byla sklizeň 2 243,9 tis. tun, tj. o 350,5 tis. tun více (o 18,5 %), žito bylo sklizeno 209,8 tis. tun, tj. o 32,3 tis. tuny více (o 18,2 %). Hektarový **výnos obilovin** 5,37 t je ve srovnání s předchozím rokem vyšší o 0,84 t (tj. o 18,6 %), z toho u pšenice ozimé byl dosažen hektarový výnos 5,88 t (5,01 t v roce 2007), pšenice jarní 3,84 t (2,91 t), žito 4,83 t (4,73 t), ječmene ozimého 4,67 t (4,81 t), ječmene jarního 4,64 t (3,44 t), oves 3,18 t (2,70 t), kukuřice na zrno 7,54 t (6,80 t) a tritikale 4,42 t (4,11 t).

Celková sklizeň **brambor** po zahrnutí sklizně domácností ve výši 945,2 tis. tuny představuje proti roku 2007 snížení o 52,4 tis. tun (o 5,3 %). Hektarový výnos ve výši 25,00 t je o 0,21 t vyšší. Raných brambor bylo sklizeno 55,6 tis. tun.

Cukrovky technické bylo při výnosu 58,31 t z jednoho hektaru celkem zpracováno pro výrobu cukru 2 565 tis. tun (2 415 tis. tun v roce 2007) tzn. meziroční zvýšení o 6,2%.

V roce 2008 došlo ke zvýšení produkčních ploch **olejnin** celkem o 32,2 tis. ha (o 7,1 %) na výměru 483,9 tis. ha. Dosažená produkce z této plochy 1 194,2 tis. tun je o 48,7 tis. tun vyšší než v roce minulém. Řepky bylo sklizeno 1 048,9 tis. tun, v roce předchozím 1 031,9 tis. tun, tzn. zvýšení o 17,0 tis. tun. Výnos řepkového semene z jednoho hektaru 2,94 t je o 0,12 t nižší.

Produkce **zeleniny** po zahrnutí sklizně domácností byla proti předchozímu roku nižší. Ve sledovaném roce bylo sklizeno 274,3 tis. tun zeleniny (282,0 tis. tun v roce 2007). Produkce **ovoce** 409,9 tis. tun byla v roce 2008 proti předchozímu roku vyšší o 10%.

Ze 17 tis. ha **plodících vinic** se při hektarovém výnosu 6,60 t (5,82 t v roce 2007) vyrobilo 840 tis. hl vína (820 tis. hl v roce 2007).

Produkce **chmele** ve výši 6 753 tuny se proti roku 2007 zvýšila o 1 122 tuny (tj. o 19,9 %). Výnos chmele z jednoho hektaru 1,27 t je také vyšší, a to o 0,23 t než v roce minulém.

V oblasti **živočišné produkce** se v roce 2008, podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. dubnu 2008, zvýšily ve srovnání s předchozím rokem stavy hlavních druhů zvířat s výjimkou stavů prasat.

Stavy skotu se meziročně zvýšily o 10,2 tis. kusů (0,8 %), z toho celkové stavy krav o 4 tis. kusů (0,7 %), stavy krav bez tržní produkce mléka vzrostly o 5,7 % na 163,2 tis. kusů.

U průměrných stavů dojníc však pokračoval pokles (meziročně o 1,8 %), přičemž jejich užitkovost meziročně vzrostla o 3,5 %. Výsledně to znamenalo meziroční nárůst **produkce mléka** (o 1,6 %). Domácí spotřeba mléka meziročně mírně poklesla (o 1,3 %) a poklesl rovněž vývoz mléka (o 2,1 %) i dovoz mléka (o 3,1 %). Tento vývoj znamenal meziroční nárůst soběstačnosti ČR v mléce o 3 % (ze 119,6 % v roce 2007 na 123,2 % v roce 2008).

V roce 2008 došlo k meziročnímu nárůstu **produkce hovězího masa** (o 7,3 %), přičemž poklesla jeho domácí spotřeba o 8,6 %. Přes významný meziroční nárůst vývozu (o 29,2 %) a pokles dovozu (o 16 %), významně stoupla soběstačnost ČR v hovězím mase o 17,5 % (ze 104,1 % v roce 2007 na 122,3 % v roce 2008). K tomuto vývoji je třeba dodat, že nárůst produkce hovězího masa v roce 2008 byl realizován především meziročním růstem počtu porážek krav, jalovic a telat, přičemž porážky býků meziročně mírně poklesly.

Stavy prasat proti 1. 4. 2007 poklesly o 397 tis. kusů (14,0 %), z toho stavy prasnic o 46 tis. kusů (20,3 %). **Produkce vepřového masa** meziročně poklesla (o 6,9 %) v důsledku poklesu počtu porážek, při prakticky nezměněné porážkové hmotnosti. Domácí spotřeba vepřového masa meziročně poklesla pouze mírně (o 1,4 %), při současném významném nárůstu vývozu a mírném růstu dovozu. Tento vývoj znamenal další meziroční pokles soběstačnosti ČR ve vepřovém mase o 5,6 % (ze 78,7 % v roce 2007 na 74,4 % v roce 2008).

Stavy drůbeže se meziročně zvýšily o 2 725 tis. kusů (o 11,1 %), z toho stavy slepic o 21 tis. kusů (o 0,3 %). **Produkce drůbežího masa** meziročně vzrostla (o 9,6 %), při současném růstu vývozu (o 2,7 %) a růstu dovozu (o 16,7 %).

Produkce vajec se meziročně mírně zvýšila (o 2,8 %), přičemž domácí spotřeba vajec meziročně vzrostla (o 4,7 %). Současně došlo k výraznému růstu vývozu vajec (o 28 %) a významnému nárůstu dovozu (o 17,5 %).

V roce 2008 pokračoval trend růstu stavů ovcí (o 8,7 %) a koz (o 2,5 %), což se projevilo jak v růstu **produkce skopového a kozího masa** (o 14,1 %), tak jeho domácí spotřeby (o 7,4 %), při současném poklesu dovozu (o 16,4 %) a poklesu vývozu (o 11,1 %).

Produkce potravinářského odvětví

Produkce potravinářského odvětví v roce 2008 měřená indexem průmyslové produkce (IPP)¹¹ výrazně poklesla. IPP ve výrobě potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků za sledovaný rok zůstal na hodnotě 93,1. Ve stejném období IPP za celý zpracovatelský průmysl v podstatě stagnoval, když jeho hodnota činila 100,7. To ukazuje, že potravinářský sektor se zařadil mezi zpracovatelská odvětví, u nichž nastal v roce 2008 pokles výkonnosti.

Jednotlivé výrobní obory, resp. jejich skupiny se v roce 2008 jevíly takto:

Výroba masa a masných výrobků zaujala v roce 2008 (obdobně jako v předchozích letech) třetí pozici v oborové struktuře. Z hlediska výkonnosti (podle objemu tržeb) docílila tato výroba růstu, a to při mírném poklesu výroby masa a masných výrobků, která je v této skupině výrob rozhodující. Důvodem je zvýšená výroba drůbeže, která tento propad nejen vyrovnala, ale výkonnost (posuzováno podle údajů za celý rok 2008) ještě zvýšila.

Zpracování ryb ve výrobní struktuře se v roce 2008 mírně (z hlediska podílu) zlepšilo, avšak jeho podíl zůstává poměrně malý. Stále jde o produkci, která má v tuzemsku do značné míry sezónní charakter.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor v roce 2008 meziročně z hlediska výkonnosti v podstatě stagnovalo, a tím i jeho podíl v oborové struktuře. Tento vývoj souvisí se situací v omezeném výkupu ovoce, zejména jablek ke zpracování a z části i zeleniny v hodnoceném roce.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů v roce 2008 meziročně výrazně ztratila na výkonnosti (zaznamenán propad tržeb), a tím nastal i výrazný pokles podílu této výroby v oborové struktuře. Vývoj v tomto oboru v hodnoceném roce byl do značné míry ovlivněn změnami v podnikatelské základně a situací v nepotravinářské výrobě, která do tohoto oboru patří.

Obor zpracování mléka se v roce 2008 dostal do recese. Po příznivém prvním pololetí nastal ve třetím a čtvrtém čtvrtletí pokles výkonnosti (měřeno tržbami). Svou pozici v oborové struktuře však udržel (čtvrté místo). Výrazně ztrácel zejména z důvodu poklesu cen svých výrobců v posledních měsících hodnoceného roku.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků zaznamenala v roce 2008 mírný pokles tržeb u mlýnských výrobků, které jsou v této skupině výrob rozhodující. Značný pokles výkonnosti (měřeno tržbami) byl však zaznamenán u škrobářské výroby, což souvisí s neúrodou brambor v hodnoceném roce. Svou pozici v oborové struktuře si však tato agregace výrob udržela.

Výroba hotových krmiv dosáhla v roce 2008 výrazného růstu výkonnosti (měřeno tržbami) při zvýšené produkci obilovin ve sledovaném roce. Tím tato výroba posílila i svůj podíl v oborové struktuře.

Výroba ostatních potravinářských výrobků, která je poměrně vnitřně členitá a zahrnuje především obory na bázi rostlinné produkce - s objemově nejvíce zastoupenou výrobou pečiva a cukrářskou výrobou, dosáhla v roce 2008 růstu tržeb. Zatímco pekárenská a cukrářská výroba (s výjimkou trvanlivých pekárenských výrobků) a též výroba cukru a zpracování čaje a kávy poněkud pokleslo, všechny ostatní výroby této agregace zvýšily tržby. Zejména jde o výrobu potravin obohacených vitaminy, proteiny apod., o výrobu koření, výrobu homogenizovaných potravinářských výrobků a dietních potravin a dále výrobu kakaa, čokolády a cukrovinek. Tato agregace výrob zaujala i v roce 2008 první pozici.

Výroba nápojů, u níž je stále hlavní ve struktuře výroba piva s vysokou domácí spotřebou a exportem a dále stáčení minerálních vod a pitné vody do lahví, při růstu cen svých výrobců i v roce 2008, zvýšila i úroveň tržeb (tento ukazatel výrazně klesl jen u destilovaných alkoholických nápojů). Tato skupina výrob dále posílila svou pozici v oborové struktuře, a i když zůstala na druhém místě, představuje téměř jednu čtvrtinu z potravinářského sektoru.

¹¹ IPP měří vlastní výstup průmyslových odvětví i průmyslu celkem očištěný od cenových vlivů.

Obnovitelné zdroje energie (OZE) - produkce

Zemědělská produkce v rámci OZE hraje významnou roli především v dopravě – kapalná biopaliva, v energetice (výroba elektřiny a tepla) je její role z hlediska celkové bilance spíše okrajová (přidávání fytohmoty při spalování fosilních paliv, farmářské bioplynové stanice).

Evropská unie kladě velký důraz na rozvoj těchto tzv. čistých zdrojů energie a ukládá členským státům vyrábět do roku 2020 alespoň 20 % své energie z obnovitelných zdrojů.

Podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) odhadlo MPO na 4,77 % pro rok 2007, předběžné odhady pro rok 2008 předpokládají, že tento podíl by se mohl začít blížit k 6 % (do roku 2010 má být dosaženo podílu 8 %).

Největší podíl na energii z OZE má pevná biomasa (zejména štěpky, odpady při zpracování dřeva) a celulózní výluhy. Užití této biomasy spočívá především v oboru výroby tepla a elektřiny. Zemědělskými produkty pěstovanými pro takovéto energetické využití se rozumí především travní porosty, „energetické byliny“ (např. šťovík, konopí ad.), či tzv. rychle rostoucí dřeviny (vrby, topoly), ale i např. obilniny. Jejich podíl na OZE je však celkově malý.

Pro výrobu kapalných biopaliv (pro spalovací motory) se v našich podmínkách jedná o řepku, cukrovou řepu a obilniny.

Celková energie z OZE a její podíl na primárních energetických zdrojích (PEZ)

Ukazatel	Obnovitelná energie celkem (TJ)			Podíl na PEZ (%)		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Biomasa (mimo domácnosti)	24 040,37	25 529,90	27 999,27	1,26	1,34	1,47
Biomasa (domácnosti)	37 078,68	40 138,14	46 606,33	1,94	2,11	2,44
Vodní elektrárny	8 567,68	9 182,52	7 522,56	0,45	0,48	0,39
Biologicky rozložitelná část TKO¹⁾	2 346,38	2 241,35	2 459,36	0,12	0,12	0,12
Biologicky rozložitelná část PRO a ATP¹⁾	990,11	400,08	517,11	0,05	0,02	0,03
Bioplyn	2 335,39	2 655,57	3 188,63	0,12	0,14	0,17
Kapalná biopaliva	117,57	798,61	1 371,95	0,01	0,04	0,07
Teplná čerpadla (teplo prostředí)	545,00	676,50	925,57	0,03	0,04	0,05
Solární termální kolektory	103,00	127,64	152,41	0,01	0,01	0,01
Větrné elektrárny	77,19	176,40	450,36	0,00	0,01	0,02
Fotovoltaické systémy	1,42	1,94	7,66	0,00	0,00	0,00
Celkem	76 202,78	81 928,64	91 201,20	3,99	4,31	4,77

Pramen: MPO

Poznámka: 1) TKO = tuhý komunální odpad, PRO = průmyslové odpady, ATP = alternativní paliva.

Pěstování výše uvedených „energetických plodin“ je podporováno platbou na hektar (tzv. „uhlíkový kredit“, v r. 2007 činil 31,65 €/ha, tj. 879,87 Kč/ha), plocha využívaná pro takovéto pěstování poklesla v roce 2008 na 41,3 tis. ha (pokles o 27 % meziročně).

V roce 2007 došlo k meziročnímu zvýšení **výroby elektřiny z biomasy** ze 731 GWh na 968 GWh (do rozvodné sítě dodáno 404 GWh). Tento nárůst byl způsoben mj. tím, že přibylí noví výrobci (veřejné teplárny) spoluspalují biomasu s uhlím. V prvním pololetí 2008 vyrobila v tuzemsku skupina ČEZ 169 GWh z biomasy, což znamenalo meziroční nárůst přibližně o 60 %, nicméně i tak podíl biomasy na celkové výrobě elektřiny skupiny ČEZ dosáhl pouhých 0,9 %.

V roce 2007 bylo vyrobeno celkem 16 041 TJ¹² **tepelné energie**, z toho většina byla využita ve vlastním závodě: nejvíce byly využívány celulózní výluhy (889 tis. t) a „dřevní odpad, štěpky a zbytky“ po lesní těžbě (935 tis. t).

Odhad **spotřeby biomasy** (palivové dříví získané z lesa, údržby zeleně, ale i veškerý dřevní odpad) pro výrobu tepla v domácnostech je obtížný. Podle MPO činila spotřeba této biomasy v domácnostech 3 585 tis. t, což reprezentuje přibližně 29,5 PJ. Pelety, brikety a rostlinné materiály představují pouze malý podíl na této spotřebě.

Dalším energetickým zdrojem je **bioplyn**. V ČR je tradičně využívána anaerobní fermentace jako součást technologie komunálních čistíren odpadních vod (především pro vlastní potřebu provozů). Dynamika výstavby zemědělských bioplynových stanic v posledních letech předčila i rozvoj skládkového plynu (byl dominantní v předchozím období). Tyto nové stanice (často se jedná o kogenerační jednotky) dodávají cca 64 % své produkce elektřiny do veřejné sítě.

V ČR se zemědělská produkce využívá zejména v oboru **výroby paliv pro dopravu**, a to ve formě přídavku biosložek do paliv pro spalovací motory. Do motorové nafty se povinně přidává FAME (fatty acid methyl ester - skupina esterů mastných kyselin) od 1. 9. 2007 a do benzínů bioetanol od 1. 1. 2008. Dále se předpokládá zavedení biopaliva E85 (pro zážehové motory) a E95 (pro vznětové motory), případně dalších paliv na bázi OZE (např. řepkový olej) pro dopravu tak, aby v roce 2020, v souladu s cílem EU, bylo dosaženo podílu 10 % (energetických) na celkové spotřebě energií pro dopravu. Výchozí surovina, řepka olejná, se v ČR v období 2007/08 pěstovala na ploše 338 tis. ha, v období 2008/09 dosáhla tato plocha rozlohy 357 tis. ha (nárůst o 5,6 %). Ve stejných obdobích bylo vyprodukováno 1 032 tis. t, resp. 1 049 tis. t řepky olejné (nárůst o 1,6 %). Podíl řepky zpracované na FAME v uvedených obdobích činil 242 tis. t, resp. 109 tis. t (tj. 23,5 %, resp. 10,4 %). Tzv. „uhlíkový kredit“ byl v roce 2008 poskytnut na cca 14,5 tis. ha.

Při zohlednění dovozu, vývozu, počátečních a konečných zásob byla skutečná hrubá spotřeba FAME na trhu v ČR v roce 2008 cca 87,4 tis. t, z toho bylo cca 5,3 tis. t použito k výrobě cca 19 428 tis. l SNM30¹³.

¹² 1 PJ = 10¹⁵ J (joule), 1 TJ = 10¹² J, 1 GJ = 10⁹ J.

¹³ SNM30 = směsná nafta motorová, obsahující více jak 30 % FAME (zbytek tvoří fosilní nafta).

Bioetanol se v ČR přimíchává do pohonných hmot (pomineme-li období od konce dvacátých do začátku padesátých let minulého století) od roku 2008.

Hrubá výroba bioetanolu dosáhla v ČR v roce 2008 objemu 60,2 tis. t, vývoz činil 31,9 tis. t, dovoz 20,4 tis. t, zásoba poklesla o 2 tis. t a hrubá dodávka tak dosáhla 50,7 tis. t. Výroba bioetanolu nemá v ČR prakticky žádný vliv na potravinovou bezpečnost, neboť při naplnění závazku 5,75 % (energetických, v roce 2010) jeho přimíchávání bude potřeba vyrobit cca 1,85 mil. hl etanolu. To v ČR, kde je bioetanol vyráběn z cukrové řepy a obilí, představuje celkovou plochu přibližně 72 tis. ha, tj. pouze 1,6 % veškeré zemědělské plochy.

Zvýšení cen zemědělské potravinářské produkce v období 2007/08 vedlo k zintenzivnění diskuze o kapalných biopalivech vyráběných ze zemědělské potravinářské produkce (tzv. biopaliva první generace). Na společném zasedání Výboru EP, Rady ES a EK v prosinci 2008 (v Poznani) byl sice potvrzen dosavadní plán na 20% podíl OZE v energetickém mixu v roce 2020, resp. 10% podíl OZE v palivech pro dopravu.

Cenový vývoj na agrárním trhu

V roce 2008 došlo k meziročnímu růstu cen zemědělských výrobců o 8,8 %. Na zvýšení cen se nejvíce podílely olejniny celkem, drůbež a mléko. Ceny průmyslových výrobců kopírovaly spotřebitelské ceny. V posledním čtvrtletí roku 2007 se výrazně zvedly spotřebitelské ceny potravin, které víceméně přetrvávaly i v roce 2008. K výrazným výkyvům spotřebitelských cen nedocházelo i díky cenové politice obchodních řetězců. Nárůst cen vstupů do zemědělství snižoval ziskovost zemědělské prvovýroby.

Ceny zemědělských výrobců v rostlinné výrobě vzrostly v roce 2008 v průměru o 11,8 % zejména v důsledku růstu cen obilovin o 16,4 % a olejnin o 33,3 % (z toho řepky olejné o 32 %). Ceny klesly pěstitelům brambor o 32,4 %, cukrovky o 19,2 %, ovoce o 22,3 % a zeleniny a květin o 15,7 %.

Průměrný meziroční růst **cen zemědělských výrobců u komodit živočišné výroby** zaznamenal v roce 2008 podle údajů ČSÚ výraznější zvýšení, než tomu bylo v roce 2007, a to o 1,3 p. b. Ve srovnání s indexem cen rostlinných produktů byla však dynamika růstu nižší. K meziročnímu zvýšení indexů CZV došlo u všech hlavních živočišných komodit, kromě jatečného skotu, kde došlo k meziročnímu poklesu o 4,5 %. Tento pokles byl ovlivněn především růstem nabídky jatečných býků. Nejvýrazněji vzrostla v roce 2008 cena jatečné drůbeže, a to především CZV jatečných kuřat, která se ve srovnání s rokem 2007 v důsledku vyšší poptávky zvýšila o 8,8 %. Výrobcům mléka se CZV snížila od poloviny roku 2008. V tomto období vzrostla cena mlékárenských výrobků na světových trzích, která ovlivnila růst tuzemských cen krmiv.

Vývoj cen zemědělských výrobců, cen vstupů do zemědělství a inflace v letech 2000 až 2008 (rok 2000 = 100)

Pramen: ČSÚ, ÚZEI

Materiálové vstupy do zemědělství v roce 2008 zaznamenaly v porovnání se stejným obdobím roku 2007 výrazný nárůst cen o 10,8 %, a to zejména z důvodů nárůstu cen hnojiv (o 38,3 %), energie a maziva (o 10,3 %) jednoduchých krmiv a krmných směsí (o 18,4 %). Na výrazný nárůst indexu cen vstupů se převážně podílely vyšší ceny zmíněných komodit. V cenách výrobců se odrážel různorodý vývoj cen dovážených vstupů a zvyšující se ostatní náklady v důsledku rostoucích cen elektrické energie, pevných paliv ve zpracovatelských odvětvích. Výrazný růst cen ropy v průběhu roku vystřídal náhlý propad cen ropy koncem roku. Jednou z mnoha příčin tohoto vývoje, které lze jen velmi těžko definovat, bylo oslabení eura vůči americkému dolaru a obava ze zpomalení světové ekonomiky a následného poklesu poptávky po ropných produktech.

Agrární zahraniční obchod a obchod v rámci EU

Hodnota obrátu agrárního zahraničního obchodu ČR se v roce 2008 v meziročním porovnání zvýšila o 10 906,6 mil. Kč, tj. o 4,8 %. Stejně jako v předchozím roce vykázal vyšší dynamiku růstu český agrární vývoz, jehož hodnota vzrostla o 10 076,9 mil. Kč, tj. o jednu desetinu. Meziroční přírůstek dovozu činil ve stejné době 829,7 mil. Kč, tj. pouhých 0,6 %. Schodek bilance agrárního zahraničního obchodu se v důsledku uvedených změn snížil o 9 247,2 mil. Kč, tj. o více než jednu čtvrtinu a stupeň krytí dovozu vývozem vzrostl o 7,3 p. b. na 82,2 %. Oba tyto ukazatele dosáhly v roce 2008 nejlepších hodnot od vstupu ČR do EU.

Převážnou část agrárního obchodu realizuje ČR v rámci EU 27. V roce 2008 směřovalo na jednotný trh 92,1 % českých agrárních vývozů, což v porovnání s předchozím rokem představovalo mírný nárůst o 1 p. b. Vyšší podíl však zaznamenaly pouze státy EU 15, participace EU 12 stagnovala na úrovni 46,5 % (zde se projevil mj. meziroční pokles vývozů do Bulharska a Rumunska). Nejvýznamnějšími odběrateli agrárního zboží pro ČR jsou dlouhodobě Slovensko, Německo, Polsko, Itálie, Rakousko a Maďarsko. Dohromady v roce 2008 zaujímaly tyto země v českém agrárním vývozu 76,3 % (v roce 2007 činil tento podíl 73,6 %).

Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2007	2008	meziroční index		2007	2008	meziroční index
Slovensko	26 258,0	28 901,7	110,1	Německo	29 091,8	30 633,5	105,3
Německo	23 626,7	23 146,0	98,0	Polsko	17 438,0	16 948,7	97,2
Polsko	10 373,8	11 886,0	114,6	Slovensko	11 642,4	10 847,1	93,2
Itálie	3 451,2	6 957,6	201,6	Nizozemsko	8 820,1	9 186,1	104,1
Rakousko	4 556,3	5 609,5	123,1	Itálie	7 798,4	7 804,2	100,1
Maďarsko	4 472,8	5 070,7	113,4	Španělsko	6 336,8	6 213,9	98,1
Velká Británie	2 752,1	3 495,5	127,0	Rakousko	5 957,9	6 126,5	102,8
Francie	2 023,1	2 130,4	105,3	Maďarsko	5 257,6	5 238,6	99,6
Nizozemsko	2 225,5	2 122,4	95,4	Francie	4 528,4	4 490,6	99,2
Rusko	1 961,5	2 030,3	103,5	Belgie	3 418,3	3 267,7	95,6
Rumunsko	2 018,7	1 957,3	97,0	Brazílie	2 844,4	3 112,6	109,4
Belgie	1 257,1	1 361,3	108,3	Čína	2 166,1	2 194,5	101,3
Švédsko	843,8	1 214,4	143,9	USA	1 950,2	1 839,1	94,3
Vybrané země celkem	85 820,6	95 883,1	111,7	Vybrané země celkem	107 250,4	107 903,1	100,6
Podíl na celkovém agrárním vývozu	88,6	89,6	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	82,9	82,9	x

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Poznámka:

1) Dovoz podle země původu.

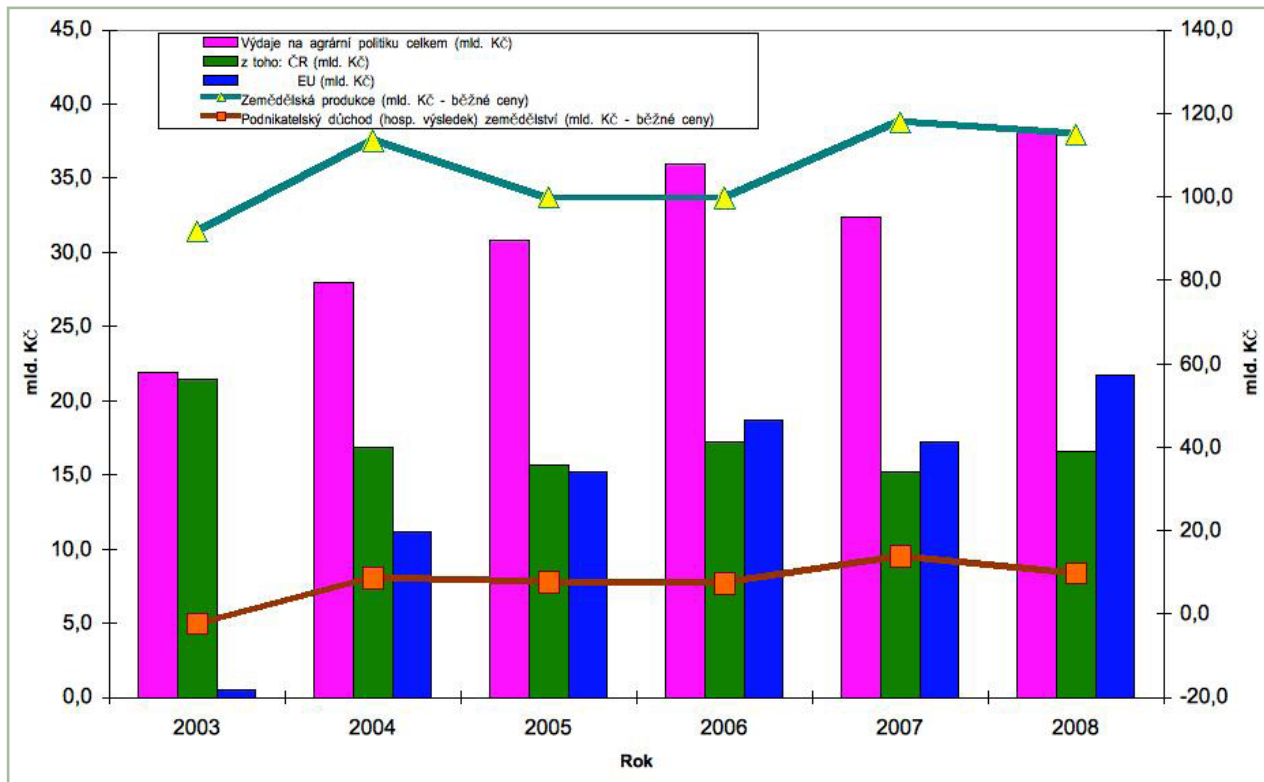
Hlavními vývozními komoditními agregacemi byly v roce 2008 stejně jako v roce předchozím KN 04 Mléko a mléčné výrobky, ptačí vejce a med, KN 22 Nápoje, lihové tekutiny a ocet, KN 21 Různé potravinové přípravky, KN 12 Olejnatá semena a plody a KN 10 Obiloviny. Na straně dovozu zůstávají nejvýznamnějšími kapitolami KN 02 Maso a droby, KN 08 Ovoce a ořechy, KN 21 Různé potravinové přípravky, KN 04 Mléko a mléčné výrobky, ptačí vejce a med, KN 22 Nápoje, lihové tekutiny a ocet a KN 07 Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy.

Na meziročním poklesu schodku AZO ČR se v roce 2008 podílely především kapitoly KN 24 Tabák a tabákové výrobky a KN 17 Cukr a cukrovinky, jejichž bilance se změnila z pasivní na aktivní o 5 485,3 mil. Kč, resp. 1 909,4 mil. Kč.

Naopak meziroční propad zaznamenala v roce 2008 aktivní bilance obchodu s produkty kapitoly KN 15 Živočišné a rostlinné tuky a oleje (o 954,6 mil. Kč). Hlavním důvodem byla změna netto-vývozu margarínu na netto-dovoz (KN 1517). Značně také poklesl bilanční přebytek v obchodě s nezahuštěným nebo slazeným mlékem a smetanou (KN 0402), což se negativně promítlo do nižšího aktiva bilance za kapitolu KN 04 Mléko a mléčné výrobky, ptačí vejce a med (o 435,8 mil. Kč), ačkoliv bilance ostatních mlékárenských výrobků se s výjimkou másla meziročně zlepšila. V roce 2008 se stejně jako v letech předchozích prohluboval netto-dovoz vepřového (KN 0203) a meziročně také drůbežového masa (KN 0207). Bilanční schodek za kapitolu KN 02 „Maso a droby“ se tak zvýšil o 546,6 mil. Kč. Poprvé se za sledované období let 2004-08 v důsledku nižší hodnoty vývozu meziročně mírně snížila bilance obchodu s pivem (KN 2203). K výraznějšímu propadu hodnoty exportu došlo v rámci kapitoly KN 22 Nápoje, lihové tekutiny a ocet u limonád (KN 2202).

Ekonomické výsledky agrárního sektoru

Zemědělství ČR - Vývoj podnikatelského důchodu, produkce a podpor

Pramen: ČSÚ - Souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

Produkce odvětví zemědělství vykázala v roce 2008 v porovnání s rokem 2007 podle Souhrnného zemědělského účtu ČSÚ (SZÚ) pokles, a to o 2,5 %. Rostlinná produkce klesla o 8,1 %, avšak živočišná produkce vzrostla o 4,5 %. Vzhledem k tomu, že mezispotřeba (výrobní spotřeba) vzrostla o více než 6 %, poklesla významně i hrubá přidaná hodnota (o téměř 25 %) a čistá přidaná hodnota při mírném růstu spotřeby fixního kapitálu (o 3,1 %) klesla téměř o 44 %. Vzhledem k tomu, že významně (o 46,9 %) vzrostl objem produkčních podpor (ukazatel „ostatní dotace na výrobu“, tj. část celkových podpor, přiřaditelných k produkci) a ostatní daně na výrobu stagnovaly, vzrostl důchod z faktorů (tj. čistá přidaná hodnota zvýšená o saldo ostatních dotací a daní na výrobu) o 2,5 %. Meziroční růst produkčních podpor (z 20,6 mld. Kč na 30,3 mld. Kč) dosáhl výrazně vyšší úrovně, než by odpovídalo meziročnímu nárůstu přímých podpor ze 70 na 80 % (cca o 14 %) úrovně podpor EU 15.

Finální ukazatel SZÚ „podnikatelský důchod ze zemědělství“ zaznamenal sice enormní meziroční pokles o 29 %, nicméně hodnota tohoto ukazatele dosáhla druhé nejvyšší hodnoty za období vstupu ČR do EU (2004–2008), a to 9,7 mld. Kč. Uvedený pokles lze přičíst na vrub zejména pracovním nákladům (ukazatel „náhrady zaměstnanců“), kde i přes pokračující tendenci mírného poklesu počtu pracovníků v přepočtu na AWU (meziroční pokles o 2 %) byl zaznamenán nárůst o více než 22 %. Ostatní faktory (pachtovné a nájemné, nákladové a výnosové úroky) měly na pokles podnikatelského důchodu jen zanedbatelný vliv.

Z hlediska výrobně klimatických podmínek je možno rok 2008 hodnotit jako zemědělsky nadprůměrný. Dokumentují to např. následující hospodářské výsledky nejvýznamnějších komodit zemědělství ČR dosažené v tomto roce:

- výnosy pšenice, ječmene a cukrovky dosáhly druhé nejvyšší hodnoty za období 2004–2008, výnos řepky dosáhl průměrné hodnoty za toto období;
- produkce obilovin v meziročním porovnání vzrostla o 17,0 %, řepky o 1,7 %, produkce cukrovky stagnovala;
- produkce mléka vzrostla meziročně o 1,7 % (při růstu dojitosti o 3,5 %);
- vzrostla produkce hovězího masa (o 7,4 %), drůbežího masa (o 9,6 %) a vajec (o 2,8 %);
- jediný významný meziroční pokles byl zaznamenán u produkce vepřového masa (o 6,9 %).

Z hlediska meziročního srovnání byl rok 2008 příznivý i v oblasti vývoje cen zemědělských producentů. Průměrné CZV za rok 2008 v porovnání s rokem 2007:

- vzrostly u pšenice (o 14,3 %), ječmene (o 20,7 %), řepky (o 31,9 %), u mléka (o 1,1 %), u jatečných prasat (o 6,2 %);
- poklesly pouze u cukrovky (o 9,8 %) a jatečných býků (o 3,4 %).

Celkové hodnocení ekonomických výsledků roku 2008 vyznívá tedy příznivě (druhý nejlepší výsledek odvětví v období 2004–2008), i přes nástup dopadů globální ekonomické krize, která tento rok ovlivnila pouze částečně.

Méně příznivé hodnocení vyplývá z porovnání vývoje ukazatelů efektivity odvětví v časové řadě 2003-07:

- vysoký podíl mezispotřeby na produkci odvětví (78 %; který se ještě zvýšil proti roku 2007, zatímco v EU 15 je dosahována úroveň přibližně 50 %),
- malá efektivnost produkce: podíl hrubé přidané hodnoty na produkci odvětví klesl v roce 2008 na 21,5 % (27,9 % v roce 2007) a podíl čisté přidané hodnoty na produkci odvětví klesl v roce 2008 na 9,5 % (16,5 % v roce 2007).

Do vývoje ekonomiky odvětví se promítají trendy v růstu podpor. Podílu podpor na hodnotě celkové produkce dosáhl v roce 2008 nejvyšší hodnoty od roku 2004 (26 %, v roce 2007 cca 17 %), což stačilo na růst důchodu z faktorů o 2,5 %. Tendence permanentního nárůstu efektivity odvětví při započítání podpor představuje i vývoj ukazatelů

- „důchod z faktorů na 1 pracovníka“, který výší 296 tis. Kč/AVU dosáhl v roce 2008 nejvyšší hodnoty od roku 2004;
- „podnikatelský důchod na 1 pracovníka“, ve výši 72 tis. Kč/AVU dosáhl v roce 2008 druhé nejvyšší hodnoty od roku 2004.

Hlavním faktorem trvalé udržitelnosti českého zemědělství pro budoucnost se stává zvyšování konkurenceschopné pozice českého zemědělství v rámci jednotného trhu EU i na světových trzích a snižování závislosti ekonomických výsledků odvětví na úrovni podpor. Výsledky odvětví zemědělství za rok 2008 vzhledem k výsledkům roku 2007 prokazují spíše opačnou tendenci – snižování vlastní efektivity zemědělské produkce bez započtení podpor a zvyšující se podíl podpor na celkové pozitivních výsledcích celého odvětví.

Ekonomické výsledky zemědělských podniků za rok 2007 podle standardního výstupu EU podle šetření FADN CZ potvrzují rozhodující vliv meziročního zvýšení hodnoty celkové produkce na výsledek hospodaření zemědělských podniků. Podíl provozních dotací na hrubém příjmu (celková produkce + provozní dotace) dosáhl v roce 2007 výše 17,1 % (meziroční snížení o 1,1 p. b.). Podniky hospodařící v horských oblastech vykázaly vyšší úroveň dotací (9 353 Kč/ha) než podniky v produkčně intenzivních oblastech mimo LFA (6 868 Kč/ha), což je v souladu s cíli regionálního vyrovnání podmínek podnikání.

Ekonomika zemědělských podniků měřená ukazatelem ČPH/AVU u podniků podle právních forem vykázala nejvyšší hodnoty v kategorii podniků fyzických osob nad 300 ha (zhruba 900 tis. Kč/AVU) s nejnižší intenzitou výroby, s nejnižším počtem AVU na 100 ha a velice nízkým zatížením živočišnou výrobou. Naopak nejnižší hodnotu tohoto ukazatele v kategorii podniků fyzických osob dosáhly nejmenší podniky do 50 ha (zhruba 244 tis. Kč/AVU), které jsou charakterizovány zejména vysokým počtem AVU na 100 ha.

Podniky právnických osob podílejí se rozhodující vahou na výsledcích odvětví zemědělství vykázaly v ukazateli ČPH/AVU hodnotu 370,9 tis. Kč/AVU. Tyto podniky charakterizuje celostátně průměrný počet AVU na 100 ha a průměrné zatížení živočišnou výrobou.

U podniků členěných podle výrobního zaměření vykázaly nejlepší výsledek podniky specializované na polní výrobu, které dosáhly výrazného meziročního nárůstu hodnoty produkce. V rámci členění podniků podle přírodních podmínek (tříděných podle podílu a typu LFA) dosáhly nejlepší výsledek podniky nezařazené do LFA, s vysokou intenzitou produkce a zatížením živočišnou výrobou odpovídajícím zhruba průměru ČR. Nejnižší hodnotu ukazatele ČPH/AVU dosáhly podniky s částečným zastoupením LFA.

Ekonomické výsledky potravinářského odvětví

V roce 2008 objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb za podnikatelské subjekty potravinářského průmyslu (OKEČ 15) s 10 a více zaměstnanci meziročně vzrostl o 2,4 % a dosáhl částky 241,2 mld. Kč při výkonové spotřebě 223,3 mld. Kč (meziroční nárůst o 3,3 %). V uvedeném období se na růstu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb z hlediska objemu výrazněji podílely podniky s 50 a více zaměstnanci (o 2,4 % na 241,3 mil. Kč), přičemž podniky s 10 až 49 pracovníky vykázaly rychlejší tempo růstu (o 14,9 % na 33,6 mil. Kč). Obdobný vývoj zaznamenala výkonová spotřeba, kdy u podniků s 50 a více pracovníky rostla pomaleji (o 1,4 % na hodnotu 196,4 mil. Kč), dynamicky pak u podniků s 10 až 49 pracovníky (o 20 % na 26,9 mil. Kč).

Účetní přidaná hodnota meziročně vykázala nárůst o 6,4 mil. Kč a dosáhla tak hodnoty 75,4 mil. Kč, přičemž rychleji rostla u podniků s 10 až 49 pracovníky (o 11,2 %, tj. 1,0 mil. Kč). U podniků s 50 a více pracovníky se zvýšila o 9,0 %, tj. 5,4 mil. Kč. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance a výkony na zaměstnance se meziročně zvýšily (66 tis. Kč, resp. 134 tis. Kč) při poklesu počtu zaměstnanců (1,1 %, resp. 1 239 osob).

Z uvedeného vyplývá, že výkonnost hodnoceného sektoru měřena výkony na zaměstnance zaznamenala vzestupný trend. Nejvyšší meziroční tempo růstu bylo dosaženo u kategorie podniků s 10 až 49 zaměstnanci (malé podniky).

Průměrná měsíční nominální mzda v potravinářském průmyslu dosáhla ve sledovaném období 84,9 % průměrné měsíční mzdy v ČR. Představovala 19 977 Kč, což je nárůst o 1 461 Kč (7,9 %).

Souhrnné hodnocení agrární politiky

Po vstupu do EU došlo k výraznému nárůstu podpor agrárního sektoru. Ve srovnání s předvstupním rokem 2003 celkové podpory v roce 2008 vzrostly o téměř 68 %, z toho samotné podpory zemědělským podnikům se zvýšily mezi uvedenými roky více než 2,3 krát. Celkové podpory se v roce 2008 proti roku 2007 zvýšily z 34,6 mld. Kč na 36,7 mld. Kč, tj. o 6,1 %, z toho podpory zemědělským podnikům (včetně rybářství) z 33,0 mld. Kč na 35,3 mld. Kč, tj. o 7,0 %. Hlavní příčinou tohoto meziročního pohybu jsou vyšší výdaje ze zdrojů EU (o 2 mld. Kč, tj. o více než 11 %). Na úroveň podpor EU v roce 2008 měl přitom nepříznivý vliv meziroční vývoj kurzu Kč/€: 27,532 v roce 2007 proti 24,660 v roce 2008.

Největší podíl podpor připadá dlouhodobě na přímé platby: 51,5 % v roce 2007 a 51,2 % v roce 2008. Na podpory v rámci HRDP, operačních programů a PRV připadá v obou letech druhý nejvyšší podíl: 26,6 % v roce 2007 a 28,6 % v roce 2008). Následuje podíl národních podpor (bez národních doplňkových plateb): 19,4 % v roce 2007, resp. 18,6 % v roce 2008. Podíl zdrojů EU na agrární politice ČR se zvýšil ze 53,2 % v roce 2007 na 55,7 % v roce 2007.

Absolutně největší část z celkových podpor získávají zemědělské podniky včetně podniků rybářství: v obou sledovaných letech kolem 95-96 %. Podíl ostatních odvětví či sektorů zůstává marginální.

Podle klasifikace EU se největší část podpor soustřeďuje v Pilíři I (podpora cen a příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři představovaly 60% v roce 2007, resp. 58% v roce 2008. Podpory v rámci Pilíře II v obou sledovaných letech dosahovaly kolem 30% celkových podpor, s tendencí mírného navyšování jejich podílu (z 29% v roce 2007 na 32% v roce 2008).

Z hlediska rozdělení podpor agrárního sektoru ČR podle dlouhodobých cílů agrární politiky největší podíl podpor připadá na podpory příjmů zemědělských podniků (57-59 %). Druhý největší podíl podpor se týká zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu, jejich podíl se v obou letech 2007 i 2008 stabilizoval na úrovni kolem 23 %. Značnou část těchto podpor však tvoří platby LFA, které vedle svých environmentálních účinků přímo zvyšují příjmy zemědělských podniků v oblastech LFA.

Celkově činily transfery daňových poplatníků do zemědělství (včetně rybářství) významnou součást ekonomiky sektoru. Zemědělská politika ČR po vstupu do EU, jako součást Společné zemědělské politiky EU, je prostřednictvím jejího Pilíře I stále orientována více na podporu příjmů zemědělských podniků, než na podpory zaměřené na další žádoucí restrukturalizaci zemědělství.

Účinky zemědělské politiky v roce 2008 lze souhrnně hodnotit následovně:

- Podpory se významně podílejí na dosahovaném podnikatelském důchodu sektoru zemědělství. V přepočtu na 1 ha z. p. (podle evidence LPIS) dosahovaly veškeré podpory v roce 2008 téměř 10 000 Kč a v přepočtu na 1 AWU přes 260 000 Kč. Podle údajů FADN dosahovaly v roce 2007 dotace na výrobu 17% celkové produkce zemědělského odvětví a v roce 2008 dokonce téměř 26% a významně tak přispěly ke kompenzaci rozdílů ve vývoji cen vstupů a CZV.
- Distribuce podpor přispívá k vyrovnávání regionálních rozdílů v podmínkách hospodaření zemědělských podniků.
- Distribuce podpor významně přispívá i k udržování současné duální struktury zemědělských podniků s naprostou převahou velkých podniků. Zhruba 75 % přímých zemědělských podpor získává kolem 10 % největších podniků. Podíl malého a středního podnikání v zemědělství, včetně rodinných farem a selských hospodářství, jako jeden ze základů rozvoje venkova, je stále velmi nízký.
- Orientace a podmínky poskytování podpor sice působí na zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí, avšak jejich účinnost je omezená a slouží spíše k zachování *statu quo* v této oblasti, který v mnoha aspektech není příznivý (zejména v oblasti eroze půd a vztahu zemědělství k vodnímu režimu krajiny). Podíl TTP na z. p. zůstává přes všechny dosavadní stimuly politiky a v porovnání s reálnými přírodními a klimatickými podmínkami ČR mimořádně nízký.
- Orientace a podmínky poskytování podpor nepůsobí dostatečně ani na zlepšování vztahu zemědělství k rozvoji venkova, zejména pokud jde o zachování či vytváření pracovních příležitostí venkova. Především se to týká zemědělství v oblastech LFA s velmi extenzivním chovem skotu.
- Zemědělská politika včetně jejího Pilíře II (Programu rozvoje venkova) není dostačující politikou pro rozvoj venkova. Kolem 96 % podpor míří do primárního sektoru, na vlastní rozvoj venkovského prostoru s příjemci podpor mimo zemědělství připadalo v roce 2008 pouze 1,3 % veškerých podpor. Na rozvoj venkovských oblastí tak mají podstatně větší vliv jiné politiky, jimž však často chybí cílenost ve vztahu k venkovu.

I OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

Vývoj v roce 2008 probíhal v podmínkách globálně klesajícího hospodářského růstu. Také v ČR se meziroční index HDP výrazně snížil (o 2,8 p. b.). Podíl zemědělství na nominální hrubé přidané hodnotě přitom vzrostl o 0,06 p. b. Povětrnostní podmínky se vyznačovaly mírnými odchylkami od dlouhodobého normálu. Přímý vliv na podnikatelské prostředí měly především ceny vstupů (růst o 10,8 %) ovlivňované výrazným růstem inflace (o 6,3 %) a posílením koruny (o 11,3 % vůči EUR a o 19,2 % vůči USD). Podmínky byly také ovlivněny opatřeními přijatými v rámci agrárního sektoru orgány ČR a novými rozhodnutími Rady a Komise EU v oblasti SZP a rozvoje venkova.

I.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

I.1.1 Vývoj národního hospodářství

Hospodářský růst

Růst HDP v průběhu roku 2008 postupně zpomaloval a ve stálých cenách dosáhl meziročně 3,2 %¹⁴ (tab. T1.1/01). Dosažený růst byl tak v ČR o 2,3 p. b. vyšší než v průměru za EU 27 a v porovnání s eurozónou (15 zemí¹⁵) bylo tempo hospodářského růstu v ČR vyšší o 2,4 p. b.

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství¹⁾

Ukazatel	MJ	2007	2008
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	3 530,2	3 705,9
	meziroční index	109,8	105,0
Hrubý domácí produkt - s. c. 2000	meziroční index	106,0	103,2
	EU 27 = 100	80,2	81,3
Úroveň HDP na obyvatele ²⁾	EU 25 = 100	77,3	78,4
	EU 15 = 100	71,8	73,7
Průměrná měsíční mzda (nominální) ³⁾	Kč	21 694	23 542
	meziroční index	107,3	108,5
Průměrná míra inflace	%	2,8	6,3
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ⁴⁾	%	4,85	5,59
Obchodní bilance	mld. Kč	120,6	103,2
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	-111,3	-113,9
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-66,4	-19,4
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	mld. Kč	1 020,7	1 105,8
Deficit sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	0,61	1,46
Dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	28,91	29,84
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁶⁾	%	5,3	4,4
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/EUR	Kč	27,762	24,942
	Kč	20,308	17,035

1) Tabulka obsahuje údaje zveřejněné do 16. 6. 2009.

2) Přepočet pomocí parity kupní síly; založeno na výsledcích Evropského srovnávacího programu a odhadech OECD; pro rok 2008 předběžný údaj.

3) Zahnuje pouze subjekty podnikatelské sféry s 20 a více zaměstnanci (v odvětví finanční zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců) a všechny organizace nepodnikatelské sféry.

4) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

5) Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 1995).

6) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat.

Zpracoval: V.Vilhelm (ÚZEI)

Podle předběžných údajů Eurostatu v roce 2008 dosáhla ČR 81,3 % průměrné úrovně objemového indexu HDP na obyvatele v paritě kupní síly za EU 27. Při přepočtu běžným směnným kurzem činí tento poměr 57,1 %.

Na poptávkové straně k reálnému ekonomickému růstu v roce 2008 přispěly nejvíce spotřeba domácností (1,4 %), zahraniční obchod (1,9 %) a tvorba hrubého fixního kapitálu (0,7 %). Na nabídkové straně ekonomiky se na tvorbě HPH v b. c. podílel největší měrou zpracovatelský průmysl, a to 25,6 %, jehož HPH však meziročně klesla o 2,5 %, což současně představuje největší absolutní pokles v rámci sledovaných odvětví. Nejvyšší absolutní růst HPH v b. c. vykazalo odvětví obchodu, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží (relativně 12,6 %), nejvyšší relativní růst odvětví dobývání nerostných surovin (30,8 %). HPH v b. c. odvětví zemědělství a lesnictví vzrostla o 1,7 %. Naopak nejvyšší relativní pokles HPH v b. c. byl zaznamenán v odvětví rybolovu (-41,0 %).

¹⁴ Bez sezónního očištění.

¹⁵ Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2008 patnáct států EU - Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Řecko, Slovinsko, Kypr a Malta.

Obchodní bilance v roce 2008 dosáhla kladné hodnoty a skončila přebytkem ve výši 103,2 mld. Kč¹⁶ při meziročním zhoršení o 17,4 mld. Kč. Převis vývozu služeb nad jejich dovozem se zvětšil, a to na 82,0 mld. Kč. Rekordní deficit bilance výnosů -288,8 mld. Kč prohloubily dividendy vyplacené zahraničním vlastníkům firem v ČR (160 mld. Kč). Zisky reinvestované v ČR činily 125 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti klesla v roce 2008 na 4,4 % a byla nejnižší od roku 1996 (3,9 %). Mezičtvrtletní pokles nezaměstnanosti se však od I. čtvrtletí 2007 soustavně zmenšoval a ve 4. čtvrtletí nezaměstnanost dokonce vzrostla (o 0,1 %) v souvislosti s počínající ekonomickou krizí. Průměrná míra nezaměstnanosti je v ČR dlouhodobě nižší než průměr jak za všechny členské země EU, tak i země eurozóny, kde je od roku 2005 vykazována vyšší míra nezaměstnanosti než v EU 27. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda dosáhla v roce 2008 úrovně 23 542 Kč. Protože tato mzda vzrostla meziročně o 8,5 % a míra inflace dosáhla 6,3 %, zvýšily se reálné mzdy o 2,1 %, což je nejméně za uplynulých 10 let.

Cenový růst v roce 2008 byl ovlivněn zejména růstem cen bydlení a dále vývojem cen potravin a nealkoholických nápojů a alkoholických nápojů a tabáku. Meziroční nárůst inflace o 3,5 p. b. podpořil průměrné zvýšení úrokových sazeb korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průměru o 0,74 p. b. V roce 2008 došlo k posílení koruny o 11,3 % vůči euru a o 19,2 % vůči dolaru. Trend zhodnocování přitom trval do července 2008, od srpna koruna spíše oslabovala.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2008 na celkové tvorbě HPH v základních b. c.¹⁷ 1,85 %, což představuje meziroční zvýšení o 0,06 p. b. (tab. T1/I.02 a příl. tab. I/I.01). V případě potravinářského průmyslu došlo ke zvýšení tohoto podílu o 0,22 p. b. na 2,91 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2000 vzrostl uvedený podíl v případě odvětví zemědělství o 0,26 p. b. a u potravinářského průmyslu došlo k poklesu o 0,04 p. b. Vývoj cen zemědělských výrobků v roce 2008 byl velmi nerovnoměrný. Meziroční nárůst v průměru činil 8,8 % s tím, že v první polovině roku byly měsíční ceny oproti roku 2007 podstatně vyšší a ve druhém pololetí došlo k jejich velmi výraznému poklesu.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství¹⁾

Ukazatel	2007	2008
Podíl na HDP²⁾ v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,40	2,33
z toho - odvětví zemědělství ³⁾	1,79	1,85
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,69	2,91
Podíl zemědělství⁴⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,95	0,68
Podíl agrárního zahraničního obchodu (%) - na celkovém vývozu	3,91	4,34
- na celkovém dovozu	5,41	5,43
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností⁵⁾ (%)	22,9	22,9
z toho - za potraviny a nealkoholické nápoje ⁵⁾ (%)	20,1	20,1
Podíl na celkovém počtu pracovníků v NH (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	3,56	3,45
z toho - odvětví zemědělství ³⁾	2,96	2,87
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	3,15	3,10
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)	73,62	75,35
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁶⁾	5,68	3,82
- MZe (kap. 329)	6,03	4,21
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,76	1,12

1) Tabulka obsahuje údaje zveřejněné do 8. 4. 2009.

2) Vypočteno z hrubé přidané hodnoty v běžných cenách.

3) Včetně nezemědělských činností zemědělských podniků, myslivosti a souvisejících činností.

4) Zemědělská prvovýroba, poskytované zemědělské služby a neoddelitelné nezemědělské činnosti; rok 2007 semidefinitivní údaj, rok 2008 zpřesněný 2. odhad.

5) Pro rok 2008 předběžný údaj na základě čtvrtletních statistik rodinných účtů.

6) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V.Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu se meziročně zvýšil z 3,9 % na 4,3 % a podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu stagnoval na úrovni 5,4 %. Důsledkem vyšší dynamiky nárůstu agrárního vývozu než dovozu se snížil bilanční schodek AZO z 32 mld. Kč na 23 mld. Kč. Vlivem vyššího růstu agrárních vývozů než dovozů došlo současně ke zlepšení stupně krytí dovozu vývozy v roce 2008 na 82 %.

Významným ukazatelem váhy agrárního sektoru v národní ekonomice je podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby. Podle čtvrtletních údajů v roce 2008 v ČR tento podíl i přes rostoucí ceny potravin stagnoval na úrovni 22,9 %, přičemž samotné výdaje za potraviny a nealkoholické výdaje představovaly 20,1 % celkových výdajů (předběžný odhad).

¹⁶ Na základě údajů ČNB o platební bilanci za rok 2008 a dále údajů ČSÚ z čtvrtletních národních účtů o struktuře užití HDP v roce 2008, které se řídí metodikou Evropské centrální banky a oceňují dovozy a vývozy cenami FOB. Podle statistiky zahraničního obchodu vykazované ČSÚ na základě metodiky Eurostatu, která využívá celních statistik a oceňuje dovozy v cenách CIF a vývozy v cenách FOB, dosahuje hodnota obchodní bilance v roce 2008 hodnoty 68,8 mld. Kč při meziročním snížení o 19,1 mld. Kč.

¹⁷ Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

V odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu dochází k trvalému poklesu podílu pracovníků odvětví na celkovém počtu pracovníků, v roce 2008 na 3,4 %. Z toho podíl pracovníků v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) poklesl o 0,1 p. b. na 2,9 %. Zemědělství je nadále charakterizováno mzdovou disparitou a zaostává v úrovni průměrných mezd za průměrem ČR. V roce 2008 se toto zaostávání oproti minulému roku mírně snížilo na úroveň 75,3 %. Růst reálné mzdy v zemědělství v roce 2008 činil 4,6 % a převýšil tak o 2,5 p. b. průměr celkového růstu mezd v ČR.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se snížil o 1,9 p. b. na 3,8 % v roce 2008. Rovněž celkové výdaje státního rozpočtu meziročně poklesly o necelé jedno procento, výdaje státu do odvětví zemědělství poklesly oproti roku 2007 o 33,2 %. Relativní pokles byl způsoben vyššími výdaji do zemědělství v roce 2007, vzniklými převodem prostředků do rezervních fondů organizačních složek státu, a to zejména na financování společné zemědělské politiky EU. V roce 2008 došlo ke změně metodiky převodu nedočerpaných prostředků, která již neumožňuje jejich převod do rezervních fondů. Po odečtení tohoto převodu prostředků od výdajů MZe (kapitola 329) za rok 2007 by výdaje MZe vykázaly v roce 2008 nárůst o 8 %.

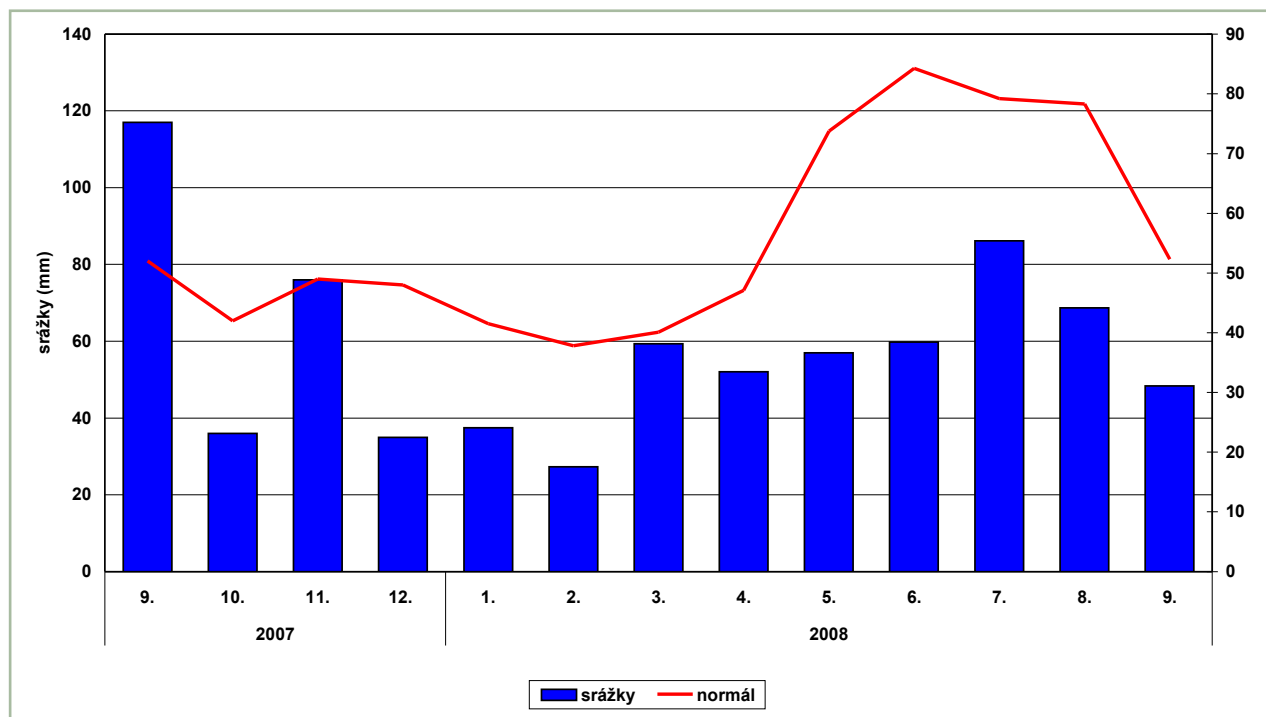
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor

Povětrnostní podmínky v ČR, charakterizované měsíčními úhrny srážek a průměrnými měsíčními teplotami, se vyznačovaly v období od září 2007 do září 2008 některými odchylkami v porovnání s normálem 1961-1990.

Úhrny srážek v období od září 2007 do září 2008

Měsíční úhrny srážek po většinu období dosahovaly normálních hodnot. Dlouhodobý normál byl vysoce překročen v září 2007 a nadnormální srážkové úhrny byly zaznamenány i v listopadu 2007 a v březnu 2008.

Graf T1.2/01 - Měsíční úhrny srážek a dlouhodobý normál v ČR září 2007 - září 2008

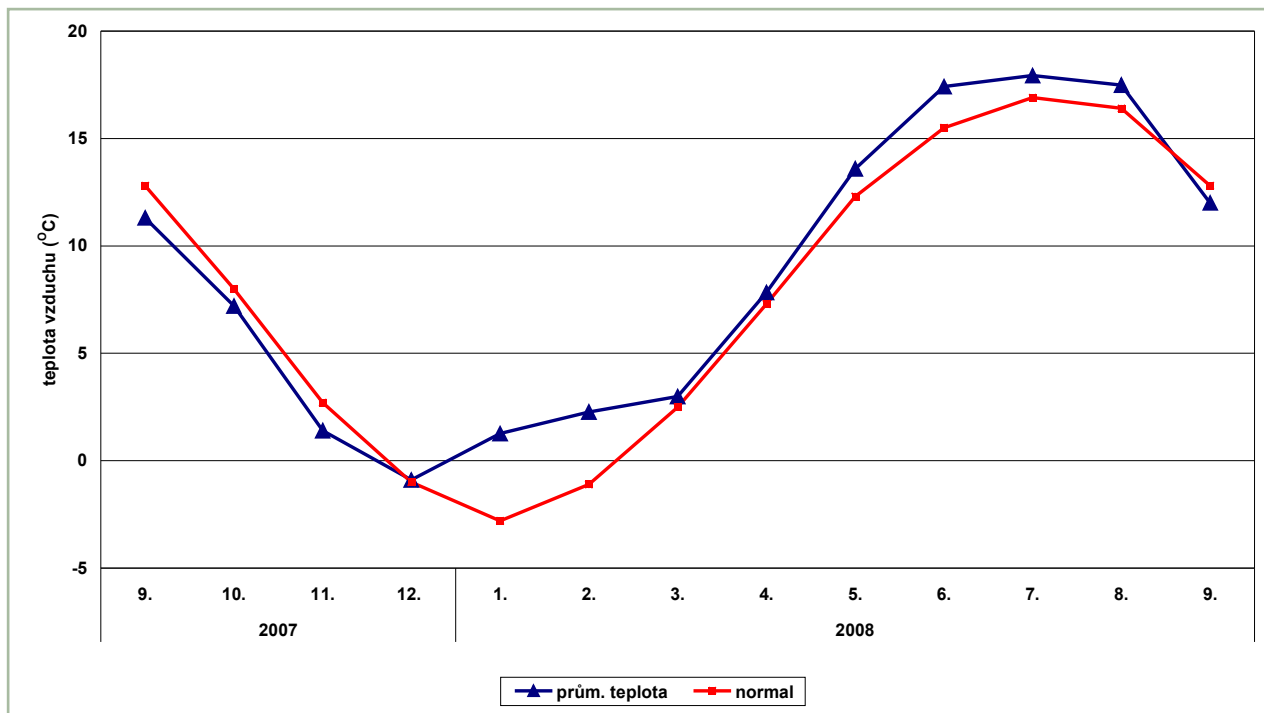
Pramen: HMÚ

Zpracoval: A. Valeriánová (ČHMÚ)

Teploty vzduchu v období od září 2007 do září 2008

Teploty na podzim a v závěru roku 2007 se pohybovaly mírně pod dlouhodobým průměrem, naopak od ledna do srpna 2008 následovalo teplé období s průměrnými měsíčními teplotami vyššími než normál 1961-1990.

Graf T1.2/02 - Průměrná měsíční teplota vzduchu v ČR (plošné průměry) od září 2007 do září 2008 ve srovnání s dlouhodobým teplotním průměrem za období 1961-1990

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: A. Valeriánová (ČHMÚ)

Po předchozím, neobvykle teplém a suchém počasí v období září 2006 až září 2007 v ČR, mělo hodnocené období 2007 až 2008 v řadě ohledů podobný průběh. Ve vývoji průměrné roční teploty v jednotlivých měsících roku 2008 byly dosažené hodnoty jak v Čechách, tak i na Moravě přibližně stejné jako v roce 2007. Přestože však nenastalo v roce 2008 žádné výraznější sucho, byl tento rok celkově suchší než předešlý rok 2007.

Výsledky sklizně hlavních plodin v roce 2008 přesto dokumentují, že ve srovnání se sklizní roku 2007 došlo spíše ke zvýšení její úrovně (viz kap. 8.1).

1.3 Podnikatelské prostředí

Na podnikatelské prostředí v národním hospodářství působí především ceny vstupů a výstupů ovlivňované inflací, kurzem koruny a vývojem zahraničního obchodu, jakož i daně, daňové úlevy, úvěrové služby a výše podnikatelského rizika. Zvláštní význam, především pro zemědělské podnikatele, mají unijní a národní podpory.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Ceny vstupů do zemědělství v průměru za rok 2008 stouply o 10,8 %, tj. meziročně téměř o 5 p. b. Největší podíl na zvýšení cen vstupů mají ceny minerálních hnojiv, osiv a sadby, krmiv a energií.

Ceny zemědělských výrobků byly, dle údajů ČSÚ, v průměru za rok 2008 vyšší o 8,8 % (16,8 % v roce 2007). Ceny rostlinných výrobků se zvýšily o 11,8 %, ceny živočišných výrobků o 6,4 %.

Pohyb CZV zaznamenal však během roku 2008 dvě významné fáze. V prvním až třetím čtvrtletí byly CZV meziročně vyšší (ve třetím čtvrtletí ještě o 7,3 %) proti roku 2007. Ve 4. čtvrtletí 2008 se snížily o 14,3 % proti 3. čtvrtletí 2008. Vliv na tento pokles měly především ceny rostlinných výrobků, které se snížily o více než 20 %. Ceny živočišných výrobků se ve 4. čtvrtletí snížily o více než 5 % (nejvíce ceny mléka).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2008 o 8,1 %. Tento růst se zastavil v prosinci 2008. Průměrná celoroční cenová hladina roku 2008 se proti roku 2007 opakovaně zvýšila. Míra inflace dosáhla 6,3 %. Průměrná roční míra inflace byla nejvyšší za posledních deset let.

Mezi faktory, zásadně ovlivňující vývoj cen, patřil v roce 2008 především pohyb cen energií, nestabilní trh se zemědělskými komoditami a v závěru roku se začala projevovat celosvětová nestabilita finančních trhů.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Daňové zatížení českých podnikatelů je zhruba na průměru EU 27. Velkou konkurenční nevýhodou bylo v roce 2008 vysoké sociální a zdravotní pojištění. Meziroční pohyb v rámci předpisu daní zemědělským podnikatelským subjektům je uveden v příl. tab. I.3/01. I v roce 2008 platila soustava specifických daňových úlev ovlivňujících ekonomiku zemědělských podniků. Především se jedná o:

- daňové úlevy na silniční dani pro speciální zemědělská vozidla;
- nárok na vrácení 60 % spotřební daně nafty (zelená nafta), nakoupené s touto daní a prokazatelně spotřebované (1 517 mil. Kč);
- možnost vyšší odpisové sazby - podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními vlastníky zmiňované techniky).

Úvěrové služby

V roce 2008 ještě pokračoval příznivý trend alokace úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu (téměř 20% meziroční nárůst). Zejména došlo k významnému navýšení stavu krátkodobých úvěrů (35,3 %). Tyto úvěry však činí pouze necelých 20 % úvěrů a pohledávek. Stav dlouhodobých úvěrů ke konci roku 2008 vzrostl o zhruba 22 %. Dlouhodobé úvěry mají převážně investiční charakter a činí téměř 60 % úvěrů a pohledávek obchodních bank za klienty. Meziroční nárůst inflace podpořil průměrné zvýšení úrokových sazeb poskytnutých nefinančním podnikům. Při alokaci úvěrů do zemědělství svou pozitivní roli sehrál PGRLF poskytováním slev na úroky z úvěrů. Ze strany stavovských organizací se navrhuje, v souvislosti s postupující finanční krizí a s tím související menší ochotou bank půjčovat podnikatelům, obnovit záruční funkci PGRLF.

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Přístup podnikatelů k eliminaci rizika se odráží především v úrovni a využívání pojištění, které představuje nejdůležitější nástroj eliminace podnikatelského rizika. Zemědělské pojištění v roce 2008 podle údajů České asociace pojišťoven přesáhlo objemem předepsaného pojistného úroveň roku 2007 o 27 %, především vlivem významného nárůstu pojištění plodin (o 39 %). Pojištění zvířat zůstává přibližně na stejné úrovni. Systém státní podpory zemědělského pojištění poskytovaný prostřednictvím PGRLF, a. s., podpořil zájem o zemědělské pojištění (viz kap. 6.4).

Dalším faktorem, působícím na podnikatelské prostředí v zemědělství, je trh s půdou. Vlastnická struktura a její stabilita měřena počtem, resp. podílem prodaných pozemků je u nás zhruba na stejné úrovni jako v průměru EU. Ceny pozemků jsou však na zřetelně nižší úrovni v souvislosti s výchozí cenovou hladinou, aktuálním vývojem nabídky a poptávky, ale i v souvislosti s vývojem kupní síly a uplatňovanou agrární politikou.

Pozitivní a stabilizující vliv v turbulentním prostředí roku 2008 měly na podnikatele v zemědělství národní a unijní podpory. Tyto podpory částečně zmírňovaly dopady světové hospodářské recese a finanční krize, které se začaly projevovat ve IV. čtvrtletí roku 2008.

Destabilizujícím faktorem, který trvale negativně působí v hospodářském prostředí ČR, je úroveň legislativy, množství právních předpisů a vymahatelnost práva. Nákladové zatížení zemědělských podnikatelů byrokratickou zátěží činilo dle výchozí analýzy z roku 2005 přibližně 18 900 mil. Kč, což je 22 % z celkového zatížení podnikatelů v ČR¹⁸. Celkově dosud realizované změny účinné k 31. 12. 2008 odpovídají roční úspoře podnikatelů v zemědělství zhruba ve výši 2,3 % z původně vyčíslené částky.

Závěrem lze konstatovat, že v roce 2008:

- příznivá úvěrová politika obchodních bank doznala změny, meziroční nárůst inflace podpořil zvýšení úrokových sazeb poskytnutých nefinančním podnikům, silí apel na obnovení záruční funkce PGRLF;
- přes náročné podnikatelské prostředí v důsledku zahraniční konkurence, tlaku obchodních řetězců a vývoje cen energií probíhaly první tři čtvrtletí pro ekonomiku zemědělských podniků velmi příznivě; celosvětová finanční krize a hospodářská recese se v zemědělském podnikání projevila ve IV. čtvrtletí především silným propadem CZV;
- podnikatelé stále více využívají pojištění, zejména pojištění plodin;
- snaha centrálních orgánů o eliminaci velkého počtu nařízení a předpisů a zdlouhavého administrativního vyřizování dotací a podpor již přináší výsledky.

Negativním jevem je přetrvávající vysoká ekonomická závislost zemědělských podniků na podporách a dotacích.

1.4 Důležitá rozhodnutí orgánů ČR a EU

1.4.1 Legislativa pod patronací MZe

Práce na legislativním úseku byla zaměřena zejména k další harmonizaci s komunitárním právem¹⁹, zejména v oblasti praktické realizace SZP, dále v oblasti veterinární a fytosanitární, ochrany spotřebitele, vodního hospodářství a v oblasti daňové.

V této subkapitole se jedná o zřehlednění legislativních opatření přijatých v rámci agrárního sektoru Parlamentem ČR, vládou a MZe. Všechna důležitá opatření jsou shrnuta v příloze PI.

1.4.2 Důležitá rozhodnutí Rady a Komise v oblasti Společné zemědělské politiky

V této subkapitole jsou popsána zásadní legislativní opatření, přijatá na úrovni EU. V oblasti SZP představovalo v roce 2008 významný krok přijetí Kontroly zdravotního stavu (Health Check), jejímiž důležitými oblastmi byly progresivní modulace (krácení přímých plateb), decoupling (oddělení plateb od produkce), úprava stávajících podpůrných tržních nástrojů a přizpůsobení se Evropského modelu zemědělství tzv. „novým výzvám“ (změna klimatu, obnovitelné zdroje energie, vodní hospodářství, biologická rozmanitost a restrukturalizace odvětví mléka a mléčných výrobků).

Pro státy uplatňující současný systém přímých plateb na plochu (SAPS) je pozitivním výsledkem zejména prodloužení současného systému do roku 2013, odklad aplikace oblasti „C“ u požadavků na cross compliance (křížová shoda) na rok 2013, snížení progresivní modulace u plateb převyšujících 300 tis. € na 4 % a odstranění pásme progresivní modulace u plateb nižších než 300 tis. €. Dalším důležitým krokem bylo přijetí návrhu, který umožňuje zavedení programu distribuce ovoce do škol. SZP pokračovala v realizaci tržních reforem umožňujících farmářům lépe reagovat na tržní podněty při současném upevnění konkurenčních podmínek a dosažení udržitelného evropského zemědělství. Na růst a vytváření nových pracovních míst byla zaměřena implementace Programů rozvoje venkova a podpory rybolovu schválených pro období 2007-2013. V závěru roku 2008 navrhla EK v rámci řešení finanční krize podporu investic ve výši 1,5 mld. € v letech 2009 a 2010 v oblasti infrastruktury (širokopásmové připojení k internetu) a v oblasti nových výzev SZP. Pro ČR by z této sumy připadl podíl ve výši cca 47,9 mil. € na posílení zdrojů v rámci PRV.

V oblasti podpor pro zemědělce bylo přijato nařízení Rady (ES) č. 146/2008 ze dne 14. 2. 2008 o změně nařízení (ES) č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci SZP a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce, dále nařízení (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), kterým se zjednodušují ustanovení týkající se podmíněnosti zavedené nařízením o režimech přímých podpor v rámci SZP (nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 ze dne 29. září 2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci SZP a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce a kterým se mění nařízení (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001).

¹⁸ Viz Analýza administrativní zátěže podnikatelů, Úřad vlády ČR, čj. 09036/06 - ORR.

¹⁹ Evropské právo (Acquis communautaire) sleduje cíl jednotného společného práva ve všech členských zemích.

V souladu s cílem zlepšit fungování SZP na základě zkušeností nabytých od roku 2003, který EK představila v listopadu 2007 ve svém sdělení nazvaném „Příprava na kontrolu stavu reformy SZP“, předložila EK dne 20. 5. 2008 následující návrhy:

- návrh nařízení, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor pro zemědělce v rámci SZP a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce;
- návrh nařízení o úpravách v SZP prostřednictvím změn nařízení (ES) č. 320/2006, (ES) č. 1234/2007, (ES) č. 3/2008 a (ES) č. 479/2008;
- návrh nařízení, kterým se mění nařízení (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV);
- a návrh rozhodnutí, kterým se mění rozhodnutí 2006/144/ES o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013).

Dne 18. 11. 2008 dosáhla Rada politické dohody o Health Check, která byla rovněž předmětem usnesení EP ze dne 12. 3. 2008.

Ceny zemědělských produktů a související opatření

Dne 20. 5. 2008 EK přijala sdělení s názvem „Řešení problému rostoucích cen potravin – Pokyny k opatřením EU“. Toto sdělení analyzuje přechodné a strukturální faktory, které stojí za nedávným růstem cen potravin, předpovídá možný budoucí vývoj cen a věnuje se dopadům pohybu cen na úrovni země a domácností v rámci EU a v mezinárodním měřítku. V této souvislosti navrhla EK dne 18. 7. 2008 vytvoření zvláštního finančního nástroje ve výši 1 mld. € na pomoc zemědělcům v rozvojových zemích.

Společná organizace trhů

V rámci jednotlivých komodit bylo přijato nařízení Rady (ES) č. 637/2008 ze dne 23. 6. 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 1782/2003 a zavádí národní programy restrukturalizace odvětví bavlny. V oblasti režimů podpor pro zemědělce bylo přijato nařízení Rady (ES) č. 1009/2008 ze dne 9. října 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 1782/2003, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor v rámci SZP a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce, které ujasňuje podmínky způsobilosti pro platby u skotu.

V roce 2008 vyústily v právní předpisy různé návrhy na změnu a zjednodušení platných právních předpisů v oblasti lihovin, mléka, lnu a konopí, vína, tabáku a bavlny.

V oblasti lihovin přijaly EP a Rada dne 15. 1. 2008 nové nařízení o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin. Pokud jde o oblast mléka a mléčných výrobků, přijala Rada dne 17. 3. 2008 nařízení, kterým se od 1. 4. 2008 zvýšila mléčná kvóta v EU o 2 %. V souvislosti s tímto zvýšením byla zahájena evropská kampaň distribuce mléka ve školách s cílem podpořit rozvoj správných stravovacích návyků. V odvětví lnu a konopí přijala Rada dne 17. 3. 2008 nařízení, kterým se prodlužuje současný režim podpory, a to o další hospodářský rok. V odvětví vína přijala Rada dne 29. 4. 2008 nařízení, kterým byla reformována SOT s vínem v EU. V odvětví tabáku přijala Rada dne 26. 5. 2008 nařízení, kterým se mění platné právní předpisy s cílem převést 5 % výše podpory pro tabák na roky 2008 a 2009 do „Tabákového fondu Společenství“. V rámci přístupu zvoleného při přijímání jednotného nařízení o SOT v říjnu 2007 přijala Rada dne 14. 4. 2008 pozměňující nařízení, kterým zahrnuje ustanovení přijatá v odvětví cukru, osiva, mléka a mléčných výrobků, hovězího a telecího masa, jakož i změny v odvětví ovoce a zeleniny do tohoto nařízení.

Kvalita zemědělských produktů

Dne 29. 9. 2008 byla nařízením Rady (ES) č. 967/2008 ze dne 29. září 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 834/2007, novelizována ekologická produkce a označování ekologických produktů, nařízení se použije od 1. 1. 2009. Změna odkládá povinné používání loga Společenství na balených potravinách na 1. 7. 2010.

Dne 15. 10. 2008 přijala EK „Zelenou knihu o jakosti zemědělských produktů: normy pro produkty, požadavky na hospodaření a systémy jakosti“. Touto „Zelenou knihou“ byla zahájena veřejná konzultace o vývoji politiky jakosti zemědělských produktů. Přezkoumává normy, systémy jakosti, certifikace a označování, které se v současnosti ve Společenství uplatňují.

Rozvoj venkova

Dne 15. 7. 2008 změnila Rada rozhodnutí, kterým se stanoví částka podpory Společenství pro rozvoj venkova na období od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013, její roční rozdělení a minimální částka, která má být soustředěna v regionech způsobilých v rámci konvergenčního cíle. V důsledku této změny se prostředky, jež v roce 2007 nebyly využity, přidělují na období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2013.

Dne 17. 10. 2008 Komise zahájila činnost „Evropské sítě pro rozvoj venkova“. Tato síť, sdružující představitele politiky, správy, akademické sféry a ostatní klíčové aktéry v tomto odvětví z různých členských států, zjednoduší výměnu myšlenek, informací a zkušeností tak, aby politika regionálního rozvoje nadále odpovídala požadavkům 21. století.

Vodní hospodářství

Na podporu boje proti znečišťování povrchových vod nebezpečnými látkami přijaly EP a Rada dne 16. 12. 2008 směrnici o normách environmentální kvality povrchových vod EU; směrnice je odvozena od rámcové směrnice o vodě. Směrnice stanoví mezní hodnoty pro více než 30 znečišťujících látek, včetně pesticidů, těžkých kovů a biocidních přípravků.

Lesní hospodářství

V oblasti boje proti nelegální lesní těžbě podepsala EK dne 3. 9. 2008 první dobrovolnou dohodu o partnerství s Ghanou, která se týká vymahatelnosti práva, správy a obchodu v lesnictví (FLEGT – Forest Law Enforcement Governance and Trade). Jednání s cílem uzavřít takové dohody se předpokládají s Kamerunem, Kongem, Indonésií a Malajsií. Tyto dohody zaručují kontrolu legálnosti dovozů lesnických výrobků do EU. Rovněž tak EK a Čína zavedly dvoustranný koordinační mechanismus s cílem zintenzivnit úsilí v boji proti nelegální lesní těžbě včetně obchodu s ní spojenému.

Dne 17. 11. 2008 přijala EK sdělení s názvem „Řešení problémů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů jako součást boje proti změně klimatu a ztrátě biologické rozmanitosti“, které představuje její návrhy pro boj proti úbytku tropických lesů. Před mezinárodními jednáními ohledně dohody o klimatu pro období po roce 2012 navrhuje EK stanovit si jako cíl nejpozději do roku 2030 zastavit celosvětový úbytek lesního porostu a snížit úbytek rozlohy tropických lesů do roku 2020 o nejméně 50 %. Současně přijala EK také legislativní návrh ke snížení rizika uvádění nezákonně vytěženého dřeva a výrobků z tohoto dřeva na trh Společenství. Navrhované nařízení ukládá subjektům obchodujícím se dřevem, aby předkládaly přiměřené záruky zákonnosti původu dřeva uváděného na trh.

Oblast veterinární

V roce 2008 na základě nových zkušeností a vědeckých informací s ohledem na katarální horečku ovcí bylo několikrát změněno nařízení Komise (ES) č. 1266/2007 ze dne 26. října 2007 o prováděcích předpisech ke směrnici Rady 2000/75/ES, co se týče tlumení, sledování, dozoru a omezení přesunu některých zvířat vlnavých druhů ve vztahu ke katarální horečce ovcí (nařízením č. 289/2008, č. 384/2008, č. 394/2008, č. 708/2008, č. 1108/2008 a č. 1304/2008).

S ohledem na stanoviska Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) s cílem zajistit a udržet vysokou úroveň ochrany zdraví lidí ve vztahu k přenosným spongiformním encefalopatiím, ale současně i s ohledem na technickou a ekonomickou proveditelnost, a na snahu, aby obchod nebyl omezen více, než je nezbytné, bylo změněno nařízení (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií (nařízením č. 357/2008, č. 553/2008, č. 746/2008 a č. 956/2008), dále s ohledem na kritéria pro programy sledování BSE (nařízením č. 571/2008) a s ohledem na seznam rychlých testů (nařízením č. 21/2008 a č. 315/2008).

V roce 2008 došlo ke změně požadavků pro dovoz drůbeže a drůbežích produktů nařízením č. 798/2008. Toto nařízení bylo změněno nařízením č. 1291/2008 s ohledem na schválení programů pro tlumení salmonel v některých třetích zemích.

Dne 11. března 2008 byla přijata směrnice EP a Rady 2008/13/ES, kterou se zrušuje směrnice Rady 84/539/EHS o sblížování právních předpisů členských států týkajících se zdravotnických elektrických přístrojů používaných ve veterinářství, neboť metoda posuzování shody stanovená v této směrnici již není pro účely vnitřního trhu nebo pro obchod se třetími zeměmi nezbytná.

Dne 19. listopadu 2008 byla přijata směrnice EP a Rady 2008/97/ES, která mění směrnici Rady 96/22/ES o zákazu používání některých látek s hormonálním nebo tyreostatickým účinkem a beta-sympatomimetik v chovech zvířat, která omezuje oblast působnosti této směrnice pouze na zvířata, jejichž maso a produkty jsou určeny pro lidskou spotřebu.

Dále bylo EK přijato několik nařízení, která se týkají vedlejších produktů živočišného původu a která mění nařízení č. 1774/2002 (nařízení č. 399/2008, č. 437/2008, č. 523/2008 a č. 777/2008).

EK také přijala směrnici 2008/53/ES, kterou se mění směrnice Rady 2006/88/ES o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a produkty akvakultury a o prevenci a tlumení některých nákaz vodních živočichů, s ohledem na jarní virémii kaprů, dále přijala nařízení č. 1251/2008 a rozhodnutí 2008/392/ES, kterými se provádí již uvedená směrnice 2006/88/ES.

Dále EK v roce 2008 přijala několik nařízení, které mění současnou legislativu ohledně hygieny potravin (nařízení Komise (ES) č. 1019/2008 ze dne 17. října 2008, kterým se mění příloha II nařízení EP a Rady (ES) č. 852/2004 o hygieně potravin, nařízení Komise (ES) č. 1020/2008 ze dne 17. října 2008, kterým se mění přílohy II a III nařízení EP a Rady (ES) č. 853/2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu, a nařízení (ES) č. 2076/2005, pokud jde o identifikační označení, syrové mléko a mléčné výrobky, vejce a vaječné výrobky a některé produkty rybolovu, nařízení Komise (ES) č. 1021/2008 ze dne 17. října 2008, kterým se mění přílohy I, II a III nařízení EP a Rady (ES) č. 854/2004, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě, a nařízení (ES) č. 2076/2005, pokud jde o živé mlže, některé produkty rybolovu a personál, který pomáhá při úředních kontrolách na jatkách, nařízení Komise (ES) č. 1022/2008 ze dne 17. října 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 2074/2005, pokud jde o mezní hodnoty obsahu celkové těkavé dusíkaté báze (ABVT), nařízení Komise (ES) č. 1023/2008 ze dne 17. října 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 2076/2005, pokud jde o prodloužení přechodného období poskytnutého provozovatelům potravinářských podniků dovážejícím rybí tuk určený k lidské spotřebě).

Oblast rostlinolékařská

V rámci akčního programu Společenství pro oblast životního prostředí na léta 2002-2011 byla připravena tematická strategie s cílem omezovat dopady přípravků na ochranu rostlin (pesticidů) na lidské zdraví a životní prostředí cestou udržitelného využívání přípravků na OR a významným celkovým snížením rizik při jejich využívání a při zachování nezbytné úrovně ochrany rostlin proti škodlivým organismům. V červenci roku 2006 Komise přijala balíček dokumentů týkající se přípravků na OR, který kromě „Tematické strategie k udržitelnému používání pesticidů“ zahrnuje návrh rámcové směrnice EP a Rady, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů, návrh nařízení EP a Rady o uvádění přípravků na OR na trh a návrh nařízení ke statistice přípravků na OR.

Předloženým návrhem směrnice má být vytvořen společný právní rámec pro dosažení udržitelného používání pesticidů. Po schválení dokumentu bude členskými státy Společenství uložena povinnost přijetí národních akčních plánů, které stanoví cíle, opatření a harmonogramy ke snížení nebezpečí a rizik z používání pesticidů a omezování závislosti zemědělské produkce na pesticidech. Návrh směrnice upravuje používání pesticidů, jejich skladování, nakládání s obaly a zbytky pesticidů. Stanovuje požadavky na odbornou přípravu profesionálních uživatelů pesticidů, distributorů a poradců, zavádí jednotnou kontrolu mechanizačních prostředků pro aplikaci pesticidů a striktně omezuje leteckou aplikaci. Zvláštní zřetel je věnován ochraně vod a omezení použití pesticidů v citlivých oblastech z hlediska zvýšených hygienických požadavků nebo veřejného zdraví. Povinností členských států bude hodnocení dosaženého pokroku v omezování rizik z využívání pesticidů a pravidelné informování Komise o dosaženém stavu.

Navrhované nařízení o uvádění přípravků na OR na trh nahradí existující legislativu v této oblasti (směrnice Rady 91/414/EHS) s cílem zachovat vysokou úroveň ochrany lidského zdraví, zvířat a životního prostředí zlepšením fungování vnitřního trhu a aktualizováním postupů pro povolování s tím, že by se měla snížit administrativní zátěž stávajících postupů schvalování a povolování a dosáhnout vyšší úrovně harmonizace.

Třetí předpis z pesticidního balíčku, návrh nařízení o statistice přípravků na OR, byl předložen s cílem stanovit nezbytné vhodné ukazatele pro monitorování rizik z používání pesticidů. Sběr údajů o prodeji a používání přípravků na OR je jedním z navrhovaných opatření v rámci tematické strategie udržitelného používání pesticidů. Návrh je sice projednáván na pracovní skupině Rady pro statistiku, která patří do gesce ČSÚ, ale samotný předpis je v gesce MZe (SRS), které připravuje stanoviska za ČR v případě, že se projednává návrh nařízení o statistice přípravků na OR.

Politické dohody u směrnice a nařízení k uvádění přípravků na OR na trh bylo dosaženo na jednání Rady ministrů zemědělství a rybolovu v prosinci 2007. V průběhu roku 2008 probíhala intenzivní jednání na všech úrovních Rady. Společný postoj byl přijat za slovinského předsednictví na Radě ministrů 19. května 2008 a za francouzského předsednictví probíhalo druhé čtení v EP.

V oblasti ochrany rostlin a rostlinných produktů proti škodlivým organismům byla aktualizována směrnice 2000/29/ES, kde došlo k úpravě a vymezení chráněných zón vůči určitým škodlivým organismům směrnici 2008/64/ES a k úpravě požadavků na dřevěný obalový materiál směrnici 2008/109/ES.

Rybolov

Pokud se týká Společné rybářské politiky, veškerá jednání i rozhodnutí EU se týkala námořního rybolovu.

1.5 Příprava na PRES

Dne 9. ledna 2008 byl na zasedání Výboru pro EU na vládní úrovni projednán a schválen materiál „Systém vzdělávání pro předsednictví ČR v Radě EU“ týkající se vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech k zajištění předsednictví ČR v Radě EU. Tento materiál navazuje na materiál „Národní program vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech k zajištění předsednictví České republiky v Radě EU“, který byl schválen usnesením vlády ze dne 11. 1. 2006 č. 40 a usnesením vlády ze dne 30. 8. 2006 č. 1036. Materiál klade zvýšený důraz na intenzivní institucionální vzdělávání především předsedů pracovních skupin a podskupin Rady EU a jejich alternátů (I. kategorie) a národních zástupců ČR v pracovních skupinách a podskupinách Rady EU (2. kategorie).

Příprava navržených expertů na předsednictví ČR v EU (dále jen PRES) byla prioritou vzdělávání resortu zemědělství. Důraz byl kladen především na jazykovou a odbornou přípravu vybraných zaměstnanců, expertů, evidovaných v Centrálním registru Úřadu vlády.

Příprava nominovaných expertů byla zahájena již v roce 2006 na základě výše uvedeného „Národního programu“. Toto speciálně zaměřené vzdělávání bylo hrazeno výhradně Ministerstvem financí z rozpočtu veřejné pokladní správy. Vzdělávání PRES mělo vlastní koncepci vzdělávacích aktivit. Vzdělávání vybraných zaměstnanců MZe na PRES se zúčastnilo celkem 87 osob, vynaloženo bylo celkem 9,3 mil. Kč. Z organizací státní správy resortu se vzdělávání zúčastnilo 96 osob.

V rámci odborného vzdělávání během příprav na PRES byla udělena všem expertům 1.-3. kategorie podmínka absolvovat e-learningové kurzy „Minimum o předsednictví 1 a 2“ (pozn.: 3. kategorie = experti na národní úrovni). Pro experty 1.-2. kategorie bylo dále požadováno zúčastnit se týdenních seminářů v Gembloux „Cercle de PRES“ či náhradních seminářů věnovaných tématům PRES u Institutu státní správy.

Profesionální trénink expertů resortu zemědělství v Gembloux v rámci příprav a výkonu českého předsednictví v Radě EU vznikl na základě spolupráce profesionálních agentur majících zkušenosti s přípravou předsednictví Francie, Belgie a Finska, Wallonského výzkumného centra, universitních pracovišť EU, expertů DG AGRI, EP, Generálního sekretariátu a Výborů Rady.

Cílem seminářů bylo během jednoho týdne shrnout a simulovat reálné situace, související s předsednictvím spolu s jejich úspěšným řešením. Jednotlivé části seminářů byly nastaveny tak, aby odrážely a nastínily celkovou reálnou situaci samotného výkonu PRES s ohledem na konkrétní potřeby resortu zemědělství a měly za úkol kopírovat pracovní zařazení konkrétních expertů. Experti měli možnost se tak neformálně setkat se svými protějšky, tzv. budoucími „komunikačními“ partnery, ministerskými experty a zástupci Evropské komise, Rady, stálých zastoupení, a to zejména členských států tzv. „TRIO PRES“²⁰. Získané teoretické znalosti z oblasti základů diplomacie, teorie vyjednávání, právního řádu, institucionálního přehledu EU apod. pak byly následně aplikovány na reálných situacích prostřednictvím tzv. simulace. Semináře v Gembloux byly pro resort zemědělství prioritou v přípravě expertů PRES na jednání v evropských orgánech.

T1.5/01 - Přehled plnění odborného vzdělávání pro 183 expertů

Typ vzdělávání	Odborné kurzy (celkem 64)	Kurzy Institutu státní správy	Zahraniční stáže	Semináře v Gembloux
Počet účastníků	325	117	145	82

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

Experti byli rovněž povinni složit standardizované jazykové zkoušky na požadovaném stupni pro AJ (stupeň 3) i FJ (stupeň 1).

T1.5/02 - Přehled plnění jazykových zkoušek v roce 2008 pro 183 expertů

Jazyková zkouška	Anglický jazyk			Francouzský jazyk		
	3. stupeň	celkem	podíl na celkovém počtu expertů (%)	1. stupeň	celkem	podíl na celkovém počtu expertů (%)
Počet účastníků	166	175	96	62	170	93

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

Organizační příprava na PRES

K 1. 5. 2008 vznikl v rámci MZe odbor pro předsednictví ČR v EU, v rámci tohoto odboru bylo zřízeno oddělení, zabývající se organizačními aspekty PRES. V roce 2008 se v týdenních intervalech konala jednání organizační složky Týmu pro koordinaci předsednictví (TKP-O), na kterých se řešily organizační aspekty zajištění akcí, které se uskuteční v rámci PRES. K řešení finančních otázek souvisejících s PRES byla ustanovena Komise pro finanční řízení CZ PRES, která je složena ze zástupců sekce vnějších vztahů a sekce ekonomické MZe a pravidelně se schází k řešení finančních požadavků na PRES.

Příprava a posílení lidských zdrojů na Stálém zastoupení ČR při EU

Příprava dočasných pracovníků Stálého zastoupení ČR při EU probíhala v souladu s přípravou pracovníků v ČR, kterou zajišťoval Institut státní správy ČR. Řada školení ve spolupráci s tímto institutem probíhala přímo v Bruselu (jazyková příprava, Lisabonská smlouva, negociační dovednosti aj.).

Celkově byl stav pracovníků Stálého zastoupení navýšen o 110 míst systemizovaných na PRES. Po ukončení PRES se počet pracovníků Stálého zastoupení vrátí do svého původního stavu. Noví pracovníci přijíždějí na Stálé zastoupení v průběhu roku 2008 podle potřeb jednotlivých úseků.

²⁰ TRIO PRES: Francie, Česká republika, Švédsko.

Tvorba materiálů a sektorových priorit

V průběhu roku 2008 analyzovali experti MZe průběžně vývoj projednávání zemědělských agend v Radě. S ohledem na pokroky v projednáváních za předchozích předsednictví, stejně jako s ohledem na aktuální situaci v zemědělství a vrcholící prověrku funkčnosti SZP (Health Check), byly v průběhu léta a na začátku podzimu 2008 formulovány čtyři sektorové priority CZ PRES v oblasti zemědělství, a také Program předsednictví v Radě pro zemědělství a rybářství.

Jako sektorové priority byly po pečlivé úvaze vybrány: reforma SZP a budoucí podoba přímých plateb, politika kvality zemědělských produktů a potravin, zjednodušení SZP a rozvoj venkova a redefinice tzv. ostatních LFA.

Uvedené dokumenty představovaly základní kámen předsednictví a určovaly, jakým směrem se budou v první polovině roku 2009 ubírat diskuse na Radě. Oba materiály byly až do začátku předsednictví průběžně aktualizovány a Program byl oficiálně představen ministrem zemědělství na Radě ministrů dne 19. ledna 2009.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

V rámci OP Zemědělství se v roce 2008 předpokládá poskytnutí podpor v celkové výši 1,9 mld. Kč (nejvyšší částka na Opatření 1.1 a 2.1). V rámci HRDP byly profinancovány dobíhající víceleté závazky. Z předpokládané výše podpor (3,1 mld. Kč) byla nejvyšší částka alokována na ošetřování travních porostů. V rámci PRV se na celkových podporách ve výši 5,3 mld. Kč podílí 77 % Osa II. V roce 2008 byly přímé platby, poskytované ze zdrojů EU v systému SAPS, dorovnány z národních zdrojů do 80 % výše sazby přímých plateb země EU 15 a celková částka k 30. 6. 2009 by měla dosáhnout 18,8 mld. Kč. Na národní podpory a opatření byly vyčleněny prostředky ve výši 6,8 mld. Kč, vč. state-aid (meziroční nárůst o 1,5 %). K výraznému snížení výdajů EU na podpory cen (o 35 %) došlo v důsledku redukce podpor na vývoz mlékařských výrobků a obilovin.

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova

2.1.1 Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ)

V rámci OP RVMZ na období 2004–2006 byly v roce 2008 proplaceny podpory podle pravidla $n+2^{21}$ v celkové výši 1,9 mld. Kč (2,6 mld. Kč v roce 2007), z toho nejvíce na Opatření 1.1 (investiční podpory do zemědělství) a na Opatření 2.1 (z větší části na realizaci KPÚ). Celkový přehled uvádí tab. T2.1/01.

T2.1/01 - Podpory v rámci OP Zemědělství (mil. Kč)

Zdroj	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2007			2008 ¹⁾		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Zemědělství	Opatření 1.1	Podpora 50 % ceny investic v živočišné výrobě v oblasti pohody zvířat a skladování odpadů, v rostlinné výrobě v oblasti skladování ovoce a zeleniny a pořízení strojů a diverzifikace zemědělských činností.	1 162	420	742	861	322	539
Potravinářský průmysl	Opatření 1.2	Podpora 50 % ceny investic do modernizování a rekonstrukce výrobních zařízení, na zavádění nových technologií, zlepšení a racionalizaci postupů zpracovávání zemědělských produktů.	126	38	88	115	35	80
Lesnictví	Opatření 1.3	Podpora 50 % ceny investic na zavádění nových technologických postupů pro zpracování lesních produktů, obnovu lesního potenciálu poškozeného přírodními kalamitami a požárem a zavedení příslušných ochranných opatření, zlepšení a udržování ekologické stability chráněných lesů, zakládání sdružení vlastníků lesů malých výměr, zalesňování zemědělsky nevyužívané půdy.	128	36	92	63	16	47
Rozvoj venkova	Opatření 2.1	Podpora realizace KPÚ, obnovy a rekonstrukce rybníků a podopatření LEADER+.	1 052	229	823	845	185	660
Odborné vzdělávání	Opatření 2.2	Podpora odborného vzdělávání.	10	2	8	0	0	0
Rybářství	Opatření 2.3	Podpora výstavby a rekonstrukcí zpracovatelských zařízení, zakládání odbytových organizací a zvyšování produkce ryb.	109	33	76	0	0	0
Technická pomoc	Opatření 3.1	Financování implementace a monitoringu OP.	3	1	2	2,3	0,6	1,7
Celkem OP Zemědělství			2 590	759	1 831	1 886	559	1 328

1) Předpoklad.

Pramen: MZe

Zpracoval: A. Juřica (ÚZEI)

2.1.2 Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP)

V roce 2007 a 2008 byly v rámci HRDP na období 2004–2006 administrovány a profinancovány dobíhající víceleté závazky. Podpory byly poskytovány prostřednictvím vyrovnávacího opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti, Agroenvironmentální opatření, opatření Lesnictví a opatření Zakládání skupin výrobců. Celkem bylo na uvedená opatření požádáno o finanční podporu 2 999 mil. Kč. Vyplaceno na opatření v rámci HRDP bylo 3 107 mil. Kč (proti 3 883 mil. Kč v roce 2007). Ve všech níže uváděných finančních požadavcích se jedná o požadavky z roku 2008, proti tomu částky, které byly vyplaceny v roce 2008, jsou za žádosti podané i z předešlých let. U agroenvironmentálních opatření v rámci HRDP se již nebylo možné v roce 2008 zařadit a byly podány pouze žádosti na základě zařazení do opatření z předchozích let.

²¹ Pro rok 2008 ze schválených projektů v roce 2006, pro rok 2007 ze schválených projektů v letech 2005 a 2006.

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

T2.1/02 - Podpory v rámci programu HRDP¹⁾ (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby a výše plateb	2007 ²⁾			2008 ²⁾		
			celkem	ČR	EU	celkem	ČR	EU
Platby v méně příznivých oblastech (LFA)	2006: HRDP, NV č. 241/2004 Sb.	Platby pouze na trvalé travní porosty: - horské oblasti - oblast A - 4 680 Kč/ha; - horské oblasti - oblast B - 4 014 Kč/ha; - ostatní oblasti - oblast A - 3 490 Kč/ha; - ostatní oblasti - oblast B - 2 820 Kč/ha; - specifické oblasti - 3 420 Kč/ha; - oblasti s ekologickým omezením - 2 800 Kč/ha.	95	19	76	1,4	0,3	1,1
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	HRDP	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.	54	11	43	55	11	44
Zakládání skupin výrobců	HRDP	Přímá nenávratná dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu 5 let. Výše podpory se vypočítává na základě hodnoty roční produkce pocházející od členů seskupení. Podpora je nejvýše (tis. Kč): 100 v 1. roce, 100 v 2. roce, 80 v 3. roce, 60 ve 4. roce, 50 v 5. roce.	145	29	116	133	27	106
Technická pomoc	HRDP	Podpora pokrytí nákladů spojených s řízením, realizací, monitorováním, kontrolou, analýzou a poskytováním informací na úrovni celého programu.	0	0	0	0	0	0
Lesnictví	HRDP	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12, dále roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha) 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.	101	20	81	51	10	41
Ekologické zemědělství	HRDP	Kompensace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory (2007/2008): - o. p. - 3 520 Kč/ha; - travní porosty - 1 100 Kč/ha; - trvalé kultury - 24 470 Kč/ha; - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 11 050 Kč/ha.	306	61	245	165	33	132
Ošetřování travních porostů	HRDP	Sazby podpor: - 1 920 Kč/ha louky, na které žadatel uplatňuje standardní podmínky údržby; - 2 800 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva; - 5 130 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva a navíc provede první seč až po 15. 7.; - 3 130 Kč/ha louky, na které žadatel nebude aplikovat žádná hnojiva a navíc vynechá při první seči pásy o šíři 6 až 12 m; - 2 890 Kč/ha pastviny, na které žadatel uplatňuje standardní podmínky údržby s intenzitou 0,5 až 1,25 VDJ/ha pastvin; - 4 330 Kč/ha pastviny, na které žadatel uplatňuje zákaz použití hnojiv a navíc se sníženou intenzitou chovu pasených zvířat - 0,4 až 1,05 VDJ/ha pastvin.	1 834	367	1 467	1 438	288	1 150
Zatravnění	HRDP	Podpora 7 265 Kč/ha travního porostu založeného úředně uznaným osivem, 9 210 Kč/ha travního porostu založeného pomocí regionální travní směsi na území CHKO Bílé Karpaty.	240	48	192	246	49	197
Travnaté pásy	HRDP	Podpora zakládání protierozních travnatých pásů - 9 440 Kč/ha.	1	0	1	1	0	1
Pěstování meziplodin	HRDP	Sazba dotace 4 580 Kč/ha orné půdy oseté „povolenou“ meziplodinou.	901	180	721	920	184	736
Podmáčené louky	HRDP	Udržování podmáčených luk, mokřadů. Dotace na trvale podmáčené a rašelinné louky 12 100 Kč/ha.	2	0	2	1,2	0,2	0,9
Ptačí lokality	HRDP	Udržování ptačích lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace: 5 180 Kč/ha travního porostu vymezeného jako hnízdní lokalita chřástala polního, 5 550 Kč/ha travního porostu vymezeného jako hnízdní lokalita bahňáků.	32	6	26	26	5	21
Biopásy a ochranné zóny	HRDP	a) Vytváření biopásů (směsi 4 plodin pro volně žijící zvíř). Sazba 10 630 Kč/ha biopásu. b) Dotace na protierozní travnaté pásy. Sazba 9 440 Kč/ha vytvořeného travnatého pásu.	14	3	11	13	3	10
Integrované systémy pěstování ovoce a vinné révy	HRDP	Kompensace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby: ovoce 9 857 Kč/ha, vinná réva 11 642 Kč/ha.	158	32	126	57	11	46
Celkem HRDP			3 883	776	3 107	3 108	622	2 486

1) Údaje k 31. 12. 2008.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

Pramen: SZIF

Zpracoval: I. Darmovzalová (ÚZEI)

Vyrovňovací příspěvek v méně příznivých oblastech (LFA)

V roce 2008 byl vyplacen vyrovnávací příspěvek na toto opatření v rámci HRDP ve výši 1,1 mil. Kč proti 95 mil. Kč v roce 2007. Nejvíce byly podporovány Méně příznivé oblasti – horské a to částkou 0,8 mil. Kč.

Předčasné ukončení zemědělské činnosti

Na předčasné ukončení zemědělské činnosti bylo v roce 2008 zažádáno na částku 61,3 mil. Kč a vyplaceno bylo celkem 55,4 mil. Kč (54 mil. Kč v roce 2007).

Zakládání skupin výrobců

Na toto opatření bylo v roce 2008 žádáno v rámci HRDP o finanční podporu na částku 74,7 mil. Kč a vyplacená částka činila 132,5 mil. Kč (145 mil. Kč v roce 2007). Výše finanční podpory je určena na základě výše finanční hodnoty roční obchodované produkce příslušné zemědělské komodity, pro kterou byla skupina zařazena do programu.

Technická pomoc

Tato podpora nebyla již v roce 2007 ani 2008 v rámci HRDP realizována.

Lesnictví

V roce 2008 bylo v rámci HRDP zažádáno o finanční prostředky ve výši 29,7 mil. Kč na náhradu ušlých příjmů z tohoto podopatření. Celkem bylo na opatření Lesnictví vyplaceno 51,1 mil. Kč (proti 101 mil. Kč v roce 2007). O podporu péče se v rámci HRDP může žádat ještě 3 roky a o dotaci na náhradu ještě 18 let.

Ekologické zemědělství

V rámci tohoto opatření bylo v roce 2008 žádáno o podporu 156,3 mil. Kč a vyplaceno bylo 164,6 mil. Kč proti 306 mil. Kč v roce 2007. Převážná většina finančních podpor ekologického zemědělství byla v roce 2008 již vyplácena z PRV.

Ošetřování travních porostů

Ošetřování travních porostů bylo v roce 2008 v rámci HRDP podporováno částkou 1 437,8 mil. Kč proti 1 834 mil. Kč v roce 2007. Zažádáno bylo v tomto opatření o finanční částku 1 414,6 mil. Kč.

Zatravnění

V roce 2008 bylo na zatravnění zažádáno o finanční podporu 245,7 mil. Kč. Vyplacená částka v roce 2008 činila 246,3 mil. Kč (240 mil. Kč v roce 2007).

Travnaté pásy

Na opatření travnaté pásy bylo v roce 2008 v rámci podpor HRDP zažádáno o částku 0,8 mil. Kč. Vyplacené finance v roce 2008 činily 0,8 mil. Kč.

Pěstování meziplovin

Na pěstování meziplovin bylo v roce 2008 žádáno o finanční podporu ve výši 921,7 mil. Kč a vyplaceno z požadavků bylo 919,7 mil. Kč (901 mil. Kč v roce 2007).

Podmáčené louky

Na titul podmáčené louky bylo v rámci HRDP v roce 2008 zažádáno o finanční částku 1,5 mil. Kč. Vyplaceno v roce 2008 bylo 1,2 mil. Kč proti 2 mil. Kč v roce 2007.

Ptačí lokality

Finanční požadavek na podopatření ptačí lokality v roce 2008 činil 26,4 mil. Kč. Finanční podpora vyplacená v roce 2008 činila 26,2 mil. Kč proti 32 mil. Kč za rok 2007.

Biopásy a ochranné zóny

Na tato dvě podopatření byla v roce 2008 žádána z programu HRDP částka ve výši 12,7 mil. Kč. Vyplaceno bylo 12,6 mil. Kč pouze na podopatření biopásy. Na titul ochranné zóny nebyly v roce 2008 vyplaceny v rámci HRDP žádné finance.

Integrované systémy pěstování ovoce a vinné révy

Na podopatření integrovaný systém pěstování bylo v roce 2008 žádáno o finanční podporu 53,6 mil. Kč. Částka vyplacená v roce 2008 činila 56,9 mil. Kč proti 158 mil. Kč v roce 2007.

2.1.3 Program rozvoje venkova na období 2007–2013

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2007–2013 je programový dokument k čerpání prostředků pro zemědělství a rozvoj venkova v letech 2007–13 z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Celková částka přidělených prostředků z EAFRD je přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představuje částku přibližně 3,6 mld. € na celé sedmileté období.

Cílem PRV je zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů, včetně prověřených opatření, která byla realizována v předcházejících programech, byla připravena opatření v rámci 4 rozvojových os (tab. T2.1)

T2.1/03 - Podpory v rámci programu PRV a ze zdrojů EAFRD¹⁾ (mil. Kč)

I. část pro přenos do Wordu

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby a výše plateb	2007 ²⁾			2008 ²⁾		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Osa I								
Opatření I.1.1	Modernizace zemědělských podniků	Podopatření: - Modernizace zemědělských podniků: částka na jeden projekt je od 100 tis. Kč do 30 mil. Kč, max. výše podpory na jednoho příjemce 90 mil. Kč za období 2007-13; - Spolupráce při vývoji nových produktů a postupů: částka na jeden projekt je od 100 tis. Kč do 30 mil. Kč, max. výše podpory na jednoho příjemce 90 mil. Kč za období 2007-13; - Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití: podpora je poskytována formou příspěvku na vynaložené výdaje, a to v rozmezí 40-60 %.	0	0	0	345	69	276
Opatření I.1.2	Investice do lesů	Podopatření: - Lesnická technika: výše podpory do 50 % výdajů, max. výše podpory na jednoho příjemce 30 mil. Kč za období 2007-13; - Technické vybavení provozoven: výše podpory do 50 % výdajů, max. výše podpory na jednoho příjemce 20 mil. Kč za období 2007-13; - Lesnická infrastruktura: výše podpory 100 % výdajů, max. výše podpory na jednoho příjemce 60 mil. Kč za období 2007-13.	0	0	0	131	26	105
Opatření I.1.3	Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	Podopatření: - Přidání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům: částka na jeden projekt je od 100 tis. Kč do 30 mil. Kč, max. výše podpory na jednoho příjemce 90 mil. Kč za období 2007-13; - Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů, a technologií v potravinářství: výše podpory min. 200 tis. Kč na jeden projekt, max. výše podpory na jednoho příjemce 90 mil. Kč za období 2007-13.	0	0	0	86	17	69
Opatření I.1.4	Pozemkové úpravy	Podporu lze poskytnout na typy projektů příjemcům podpory, kterými jsou pozemkové úřady: - Realizace plánů společných zařízení na základě schváleného plánu pozemkových úprav - Geodetické projekty: výše podpory je 100 %, max. výše podpory na jednoho příjemce 180 mil. Kč za období 2007-13.	0	0	0	2,0	0,4	1,6
Opatření I.3.1	Další odborné vzdělávání a informační činnost	Konečnými příjemci podpory jsou zemědělci, potravináři a osoby hospodařící v lesích. Výdaje, na které může být poskytnuta podpora jsou 200 tis. Kč - 1 mil. Kč; max. výše podpory na jednoho předkladatele je 50 mil. Kč pro období 2007-13.	0	0	0	5	1	4
Opatření I.3.2	Zahájení činnosti mladých zemědělců	Podporu lze doplňovat podporou z opatření I.3.3. Podmínkou je, že osoba nedosáhla věku 40 let a zemědělskou činnost zahajuje poprvé. Podpora je poskytována ve dvou splátkách - po schválení žádosti a po posouzení realizace podnikatelského záměru.	0	0	0	211	42	169
Opatření I.3.3	Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Nabyvatel (osoba přebírající zemědělský podnik) se zaváže min. na 5 let podnikání v zemědělství na zemědělském podniku převedeném od postupitele (zemědělec po dosažení věku 55 let). Podpora má formu 1 roční dotace.	0	0	0	2,4	0,5	1,9
Opatření I.3.4	Využívání poradenských služeb	Podporu lze poskytnout jako příspěvek na nákup poradenských a konzultačních služeb, odpovídajících účelu podpory. Max. výše na jednoho příjemce je 315 tis. Kč pro období 2007-13.	0	0	0	0,6	0,1	0,5
Celkem PRV - osa I			0	0	0	783	157	626

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

Osa II ^{3), 4)}								
Platby v méně příznivých oblastech (LFA) ²⁾	2007: PRV, NV č. 75/2007 Sb.	2008: Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na trvalé travní porosty: - horské oblasti - oblast A - 157 EUR/ha; - horské oblasti - oblast B - 134 EUR/ha; - ostatní oblasti - oblast A - 117 EUR/ha; - ostatní oblasti - oblast B - 94 EUR/ha; - specifické oblasti - 114 EUR/ha; - specifické oblasti X - 91 EUR/ha.	2 719	543	2 176	2 678	536	2 142
NATURA 2000	2007: NV č. 75/2007	2008: oblasti NATURA 2000 - 112 EUR/ha.	8	2	6	10	2	8
AEO - Ekologické zemědělství	PRV - opatření AEO, NV č. 79/2007 Sb.	2008: Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory (2007/2008): orná půda - 155 EUR/ha; travní porosty - 71 EUR/ha; travní porosty (všechny pozemky v systému EZ) - 89 EUR/ha; trvalé kultury - 849 EUR/ha; zelenina a speciální byliny na orné půdě - 564 EUR/ha.	0	0	0	373	75	298
AEO - Ošetřování travních porostů	PRV - opatření AEO, NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor 2008: - louky 75 EUR/ha; - mezofilní a vlhkofilní louky - hnojené 100 EUR/ha; - mezofilní a vlhkofilní louky - nehnojené 116 EUR/ha; - mezofilní a vlhkofilní louky - s neposečenými pásy 135 EUR/ha; - horské a suchomilné louky - hnojené 120 EUR/ha; - horské a suchomilné louky - nehnojené 130 EUR/ha; - horské a suchomilné louky - s neposečenými pásy 150 EUR/ha; - pastviny 112 EUR/ha; - druhově bohaté pastviny 169 EUR/ha; - suché stepní trávníky a vřesoviště 308 EUR/ha.	0	0	0	547	109	438
AEO - Zatravnění	PRV - opatření AEO, NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravnění orné půdy (2008): - zatravnění orné půdy - 270 EUR/ha; - zatravnění orné půdy podél vodního útvaru - 295 EUR/ha; - zatravnění orné půdy regionální směsí - 350 EUR/ha; - zatravnění orné půdy regionální směsí podél vodního útvaru - 374 EUR/ha.	0	0	0	118	24	94
AEO - Pěstování meziplodin	PRV	2008: Sazba dotace 104 EUR/ha; na plochy orné půdy oseté meziplodinou.	0	0	0	14	3	11
AEO - Podmáčené louky	PRV	2008: Udržování podmáčených luk, mokřadů. Dotace na trvale podmáčené a rašelinné louky 417 EUR/ha.	0	0	0	6	1	5
AEO - Ptačí lokality	PRV	2008: Udržování ptačích lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace: ptačí lokality na travních porostech - hnízdiště bahňáků 202 EUR/ha; ptačí lokality na travních porostech - hnízdiště chřástala polního 183 EUR/ha.	0	0	0	16	3	13
AEO - Biopásy	PRV	2008: Vytváření biopásů (směs uznaného osiva). Sazba 401 EUR/ha biopásového pásu.	0	0	0	4	1	3
AEO - Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	PRV	2008: Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby: ovoce 435 EUR/ha; vinná réva 507 EUR/ha; zelenina 440 EUR/ha.	0	0	0	255	51	204
Zalesňování zemědělské půdy	PRV - osa II, opatření II.2.1	2008: Podpora na založení lesního porostu a následnou péči o založený lesní porost: Listnaté dřeviny 2 590 EUR/ha (2961 EUR/ha; v LFA), jehličnaté dřeviny 1 954 EUR/ha (2 233 EUR/ha v LFA). Péče 437 EUR/ha. Náhrada - travní porost nebo jiná kultura 149 EUR/ha; všechny další kultury - podnikatel v zem. výrobě 294 EUR/ha; nepodnikatel v zem. výrobě 149 EUR/ha.	0	0	0	38	8	30
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a porpora společenských funkcí lesů	PRV - osa II, opatření II.2.4	V rámci tohoto opatření jsou navrhována 2 podopatření: - Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření - forma podpory je úhrada způsobilých výdajů ve výši 100%; - Neproduktivní investice v lesích - podpora je poskytována podle schváleného projektu.	0	0	0	6	1	5
Celkem PRV - osa II			2 727	545	2 182	4 065	814	3 251

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2007 ²⁾			2008 ³⁾		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Osa III								
Diverzifikace činností nezemědělské povahy	PRV, opatření III.1.1	Projekt může být realizován v obci do 2 000 obyvatel. Výše příspěvku je rozlišena podle regionů a podle rozdělení na malé a střední podniky od 40 % do 60 %. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč.	0	0	0	34	7	27
Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	PRV, opatření III.1.2	Projekt může být realizován v obci do 2 000 obyvatel. Výše příspěvku je rozlišena podle regionů a maximální výše podpory je od 50 % do 60 %. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč.	0	0	0	19	4	15
Podpora cestovního ruchu	PRV, opatření III.1.3	Opatření navazuje na opatření 2.2. programu SAPARD a opatření 2.1.5. programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Projekt může být realizován v obci do 2 000 obyvatel. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč.	0	0	0	7	1	6
Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	PRV, opatření III.2.1	Opatření 2.1.1 a), b) Obnova a rozvoj vesnic: rozlišuje se dvoji vymezení podporovaných území - obce do 500 obyvatel a obce do 2 000 obyvatel. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. Opatření 2.1.2. a), b) Občanské vybavení a služby: projekt může být financován v obci do 500 obyvatel. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč.	0	0	0	376	75	301
Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	PRV, opatření III.2.2	Projekt může být financován v obci do 500 obyvatel. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč. Projekt týkající se kulturní památky musí být v souladu s odborným stanoviskem Národního památkového ústavu.	0	0	0	16	3	13
Vzdělávání a informace	PRV, opatření III.3.1	Opatření je nové, nenavazuje na opatření z předchozího programového období. Cílem je posílení lidského potenciálu a zlepšení kvality života ve venkovských oblastech. Minimální výdaje na projekt jsou 50 tis. Kč.	0	0	0	1,0	0,2	0,8
Celkem PRV - osa III			0	0	0	453	91	362
Osa IV								
Realizace místní rozvojové strategie	PRV, opatření IV.1.2	Projekt musí být realizován na území působnosti příslušné MAS. Podpora je vyplácena Akreditovanou platební agenturou přímo konečným příjemcům podpory - předkladatelům projektů.	0	0	0	0	0	0
Realizace projektů spolupráce	PRV, opatření IV.2.1	Vymezení: území působnosti MAS a území působnosti partnerské MAS. Mezi partnery je uzavřena Smlouva o spolupráci.	0	0	0	0	0	0
Celkem PRV - osa IV			0	0	0	0	0	0
Celkem PRV			2 727	545	2 182	5 301	1 062	4 240

1) Údaje k 31. 12. 2008.

2) Dotace vyplácené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) V roce 2008 se vyplácely převážně žádosti podané v roce 2008, ale i některé z roku 2007 (různé sazby).

4) Směnný kurz stanovený pro LFA, AEO, lesnictví byl 27,525 Kč/€ v roce 2007; 26,364 Kč/€ v roce 2008 a je rozdílný od směnného kurzu pro přímé platby.

Pramen: SZIF

Zpracoval: I. Darmovzalová (ÚZEI)

Osa I

Osa I je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Finanční alokace na osu I činí 22,4 % celkových prostředků PRV ze zdrojů EAFRD.

Opatření I.1.1 Modernizace zemědělských podniků

V roce 2008 činil v rámci opatření I.1.1 celkový finanční požadavek 2 403 mil. Kč. K 17. 3. 2008 byla schválena podpora ve výši 1 586 mil. Kč. Celkem bylo za rok 2008 v rámci tohoto opatření vyplaceno 345 mil. Kč.

Opatření I.1.2 Investice do lesů

V roce 2008 bylo v rámci opatření I.1.2 požadováno 915 mil. Kč. K 27. 10. 2008 byly schváleny žádosti s finančním požadavkem 364 mil. Kč. Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 131 mil. Kč.

Opatření I.1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

V roce 2008 byl v rámci opatření I.1.3 finanční požadavek 821 mil. Kč. K 30. 6. 2008 byla schválena podpora ve výši 913 mil. Kč (započítány i žádosti z 2. kola příjmu žádostí PRV). Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 86 mil. Kč.

Opatření I.1.4 Pozemkové úpravy

V roce 2008 bylo v rámci opatření I.1.4 žádáno o finanční příspěvek 350 mil. Kč. K 27. 10. 2008 byl schválen finanční požadavek ve výši 364 mil. Kč (započítány i žádosti z 2. kola příjmu žádostí PRV). Celkem byly za rok 2008 vyplaceny 2 mil. Kč.

Opatření I.2.1 Seskupení producentů

V rámci opatření I.2.1 nebyl vyhlášen příjem žádostí o podporu z PRV, proplaceny byly pouze závazky vzniklé z předcházejícího období 2004-2006 v rámci HRDP.

Opatření I.3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost

V roce 2008 byly v rámci opatření I.3.1 zaregistrovány žádosti s finančním požadavkem 49 mil. Kč. K 30. 6. 2008 bylo schváleno 74 mil. Kč (započítány i žádosti z 2. kola příjmu žádostí PRV). Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 5 mil. Kč.

Opatření I.3.2 Zahájení činnosti mladých zemědělců

V roce 2008 byly v rámci opatření I.3.2 zaregistrovány projekty s celkovým finančním požadavkem na 645 mil. Kč. K 17. 3. 2008 byl schválen finanční požadavek ve výši 330 mil. Kč. Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 211 mil. Kč.

Opatření I.3.3 Předčasné ukončení zemědělské činnosti

V roce 2008 činil v rámci opatření I.3.3 finanční požadavek 8 mil. Kč. Za rok 2008 byla vyplacena částka 2,4 mil. Kč.

Opatření I.3.4 Využívání poradenských služeb

V roce 2008 byly v rámci opatření I.3.4 zaregistrovány projekty s celkovým finančním požadavkem ve výši 35 mil. Kč. K 30. 6. 2008 bylo schváleno 34 mil. Kč. Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 610 tis. Kč.

Osa II

Osa II je zaměřena na zlepšování životního prostředí a krajiny. Finanční alokace na osu II činí 55,2 % celkových zdrojů EAFRD. Osa zahrnuje následující opatření:

Opatření II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)

V rámci opatření II.1.1 byly do 15. 5. 2008 podány žádosti o podporu v celkové výši 2 700 mil. Kč. Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 2 678 mil. Kč. Podpořeno bylo 764 tis. ha TP v oblastech LFA.

Opatření II.1.2 Platby v rámci oblastí Natura 2000 na zemědělské půdě a Rámcová směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES

V roce 2008 bylo spuštěno pouze podopatření II.1.2.1. Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě. V rámci tohoto opatření bylo v roce 2008 zažádáno o finanční podporu ve výši 11,6 mil. Kč. Podpora byla vyplacena ve výši 9,9 mil. Kč.

Opatření II.1.3 Agroenvironmentální opatření (AEO)

V rámci opatření II.1.3 bylo do 15. 5. 2008 zažádáno o finanční prostředky o objemu 1 590 mil. Kč. V roce 2008 byly proplaceny žádosti podané v roce 2007 v celkové výši 1 330 mil. Kč. Z finanční obálky PRV byly vyplaceny i závazky vzniklé v předcházejícím programovém období (HRDP). Tab. T4.1/03 a T4.1/04 ukazují přehled AEO.

Opatření II.2.1 Zalesňování zemědělské půdy

V roce 2008 bylo v rámci PRV zažádáno o finanční podporu ve výši 49 mil. Kč na plochu 1 709 ha. V rámci PRV bylo proplaceno 38 mil. Kč na žádosti přijaté v roce 2007. Na závazky z HRDP bylo z finanční obálky PRV vyplaceno 49 mil. Kč. Celkem tak bylo z finančních prostředků PRV v tomto opatření vyplaceno 87 mil. Kč. Závazky roku 2008 budou propláceny až v roce 2009.

Opatření II.2.2 Platby v rámci Natura 2000 v lesích

Opatření II.2.2 bylo spuštěno v roce 2008, byly podány žádosti na podporu ve výši cca 650 tis. Kč.

Opatření II.2.3 Lesnicko-environmentální platby

V rámci opatření II.2.3 nebyly v roce 2008 podány žádné žádosti. Toto opatření bude spuštěno až v roce 2009 a bude prováděno dle nařízení vlády č. 53/2009 Sb. v platném znění.

Opatření II.2.4 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů

Za rok 2008 bylo v rámci opatření II.2.4 žádáno o finanční podporu ve výši 242 mil. Kč. K 17. 3. 2008 byl schválen finanční požadavek 242 mil. Kč. Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 5 mil. Kč.

Osa III

Osa III se týká kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. Osa je zaměřena na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání obnovitelných zdrojů energie, na růst a kvalitu života na venkově a na vzdělávání. Finanční alokace na osu III činí 16,9 % celkových prostředků z EAFRD. Zahrnuje následující opatření:

Opatření III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy

V roce 2008 byly v rámci opatření III.1.1 zaregistrovány projekty s finančním požadavkem 558 mil. Kč. K 17. 3. 2008 byla schválena finanční podpora 529 mil. Kč (započítány i žádosti 2. kola příjmu žádostí PRV). Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 34 mil. Kč.

Opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje

V roce 2008 bylo v rámci opatření III.1.2 požádáno o finanční příspěvek 206 mil. Kč. K 17. 3. 2008 byla schválena částka ve výši 338 mil. Kč (započítány i žádosti z 2. kola příjmu žádostí PRV). Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 19 mil. Kč.

Opatření III.1.3 Podpora cestovního ruchu

V roce 2008 bylo v rámci opatření III.1.3 požadováno 452 mil. Kč. K 30. 6. 2008 byla schválena podpora ve výši 570 mil. Kč (započítány i žádosti 2. kola příjmu žádostí PRV). Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 7 mil. Kč.

Opatření III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby

V roce 2008 byly v rámci opatření III.2.1 zaregistrovány projekty s celkovým požadavkem ve výši 7 143 mil. Kč. K 30. 6. 2008 byl schválen finanční požadavek ve výši 2 653 mil. Kč. Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 376 mil. Kč.

Opatření III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

V roce 2008 bylo v rámci opatření III.2.2 požádáno o 316 mil. Kč. K 30. 6. 2008 byla schválena podpora ve výši 189 mil. Kč. Celkem bylo za rok 2008 vyplaceno 16 mil. Kč.

Opatření III.3.1 Vzdělávání a informace

V roce 2008 byla v rámci opatření III.3.1 požadována částka 41 mil. Kč. K 30. 6. 2008 byly schváleny žádosti s finančním požadavkem na 43 mil. Kč. Celkem byl za rok 2008 vyplacen 1 mil. Kč.

Osa IV

Osa IV - Leader je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření os I-III. Hlavním přínosem osy IV Leader je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny.

Opatření IV.1.1 Místní akční skupina (MAS)

V roce 2008 (druhé kolo příjmu žádostí o realizaci Strategického plánu LEADER) bylo v rámci tohoto opatření předloženo k hodnocení 92 Strategických plánů LEADER (SPL). Z předložených SPL bude vybráno k podpoře 32 MAS. V prvním kole (listopad 2007) bylo předloženo prvních 102 SPL, z nichž bylo vybráno k podpoře 48 MAS.

Opatření IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie

V roce 2008 byly v rámci opatření IV.1.2 zaregistrovány projekty s celkovým finančním požadavkem na částku cca 390 mil. Kč. Za rok 2008 nebyl proplacen žádný projekt.

Opatření IV.2.1 Realizace projektů spolupráce

V roce 2008 byly v rámci tohoto opatření zaregistrovány projekty s celkovým finančním požadavkem cca 62 mil. Kč. Za rok 2008 nebyl proplacen žádný projekt.

2.1.4 Operační program Rybářství

Operační program Rybářství (OP Rybářství) na období 2007-2013 je střednědobý programový dokument, na jehož základě je podporováno rybářství z Evropského rybářského fondu (EFF) k prosazování cílů Společné rybářské politiky ES (SRP). V ČR pokrývá oblasti, na které se vztahuje cíl „Konvergence“ (tj. celé území ČR, vyjma hlavního města Prahy).

OP Rybářství 2007-2013 byl pro ČR vypracován na základě nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 ze dne 27. 6. 2006 o EFF a nařízení Komise (ES) č. 498/2007 ze dne 26. 3. 2007, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) nařízení o EFF. Cílem OP Rybářství je vymezit oblasti dotací odvětví rybářství v ČR tak, aby opatření realizovaná podle nařízení o EFF přispěla k dosažení obecných cílů stanovených v čl. 33 Smlouvy o Evropském společenství a cílů definovaných jako součást SRP. Jednotlivá opatření v rámci prioritních os OP Rybářství jsou určena k posílení konkurenceschopnosti, udržení stávající produkce ryb a zachování současné úrovně zaměstnanosti v odvětví rybářství.

Intervence OP Rybářství podporují modernizace rybářských podniků a zpracovatelských kapacit s cílem zefektivnit výrobu a zvýšit tak konkurenceschopnost sektoru a zvýšit přidanou hodnotu výrobků z ryb. Prostředkem pro posílení domácí poptávky po sladkovodních druzích ryb a výrobcích z nich jsou marketingové a propagační aktivity, které slouží ke zvýšení spotřeby sladkovodních ryb.

OP Rybářství také zahrnuje kompenzace produkčním rybářům, kteří budou na rybnících hospodařit šetrným způsobem vyhovujícím požadavkům ochrany přírody. Intervence jsou směřovány také do zarybňování vodních toků úhořem. Podporováno je ověřování výsledků aplikovaného rybářského výzkumu v praxi a zavádění nových technologií do rybářských podniků v rámci pilotních projektů. Kromě toho část prostředků směřuje také do odborných vzdělávacích aktivit odborníků v rybářství.

OP Rybářství je rozdělen do třech prioritních os a jeho realizace byla zahájena v červnu roku 2008. České republice byly na celé programovací období 2007-13 vyčleněny finanční prostředky ve výši 36,1 mil. €, z toho 75 % (tj. 27,1 mil. €) z fondu EFF a 25 % (9,0 mil. €) z národních veřejných zdrojů.

V roce 2008 byla pro rybářskou veřejnost vyhlášena celkem dvě kola pro příjem žádostí o dotaci na projekty jednotlivých opatření OP Rybářství. První kolo bylo vyhlášeno v červnu 2008 pro příjem žádostí v rámci Prioritní osy 2 na opatření 2.1. (Opatření pro produktivní investice do akvakultury) a na opatření 2.4. (Investice do zpracování a uvádění na trh). Druhé kolo pro příjem žádostí v rámci Prioritní osy 3 na opatření 3.1. (Společné činnosti) a opatření 3.3. (Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně) bylo vyhlášeno v říjnu 2008.

V průběhu roku MZe realizovalo výběrové řízení na firmu, jejímž prostřednictvím bude realizována čtyřletá propagační kampaň na podporu spotřeby sladkovodních ryb v ČR. Jedná se o hlavní projekt opatření 3.3. Kampaň byla spuštěna v září 2008 a do konce roku byla vyplacena částka 42 565 tis. Kč bez DPH.

MZe ukončilo dne 27. listopadu 2008 proces kontroly a hodnocení projektů o dotace v rámci prioritní osy 2 a vydalo Rozhodnutí o poskytnutí dotace v rámci prvního kola příjmu žádostí o podporu z OP Rybářství 2007-2013.

V opatření 2.1. byla vydána Rozhodnutí o poskytnutí dotace na 12 projektů záměru a) s celkovou dotací 10 836,7 tis. Kč, 3 projekty záměru b) s celkovou dotací 7 446,8 tis. Kč, 14 projektů záměru c) s celkovou dotací 24 133,6 tis. Kč, 2 projekty záměru d) s celkovou dotací 125,9 tis. Kč a 2 projekty záměru e) s celkovou dotací 3 464,6 tis. Kč.

V opatření 2.4. Investice do zpracování a uvádění na trh byla vydána Rozhodnutí o poskytnutí dotace na jeden projekt záměru a) s celkovou dotací 6 598,5 tis. Kč a jeden projekt záměru b) s celkovou dotací 1 170 tis. Kč.

Celkem byla pro prioritní osu 2 vydána Rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši 53 776 tis. Kč, z toho 75 % z fondu EU a 25 % ze státního rozpočtu.

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství podle opatření za rok 2008

Priorita/Opatření	Přijaté žádosti				Vydaná rozhodnutí			
	počet	výše požadované dotace tis. Kč			počet	rozhodnutí tis. Kč		
		EU - 75 %	ČR - 25 %	celkem		EU - 75 %	ČR - 25 %	celkem
2.1. Opatření pro produktivní investice do akvakultury	254	284 139	94 713	378 852	33	34 506	11 502	46 007
2.4. Investice do zpracování a uvádění na trh	31	99 962	33 321	133 283	2	5 826	1 942	7 769
Celkem prioritní osa 2	285	384 101	128 034	512 135	35	40 332	13 444	53 776
3.1. Společné činnosti	8	1 524	508	2 032	8	1 524	508	2 032
3.3. Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně	9	135 513	45 171	180 684	9	114 146	38 049	152 195
Celkem prioritní osa 3	17	137 037	45 679	182 716	17	115 670	38 557	154 227
OP RYBÁŘSTVÍ CELKEM	302	521 138	173 713	694 851	52	156 002	52 001	208 003

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová

Druhé kolo žádostí o dotace v rámci prioritní osy 3 na opatření 3.1. a opatření 3.3. bylo vyhlášeno v říjnu 2008. Proces kontroly a hodnocení projektů tohoto kola bude uzavřen počátkem roku 2009.

2.2 Přímé platby

Přímé platby jsou jednou z hlavních kategorií finančních podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po začlenění ČR do EU. Přímé platby jsou v ČR poskytovány v naprosté většině na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU v systému SAPS (zjednodušený systém plateb plně oddělených od produkce). V roce 2007 dosáhla v ČR výše těchto plateb 40% úrovně plateb poskytovaných v EU 15, pro rok 2008 byla na úrovni 50 %. Od roku 2006 je součástí přímých plateb oddělená platba za cukr, od roku 2007 podpora zpracování energetických plodin a od roku 2008 oddělená platba na rajčata, na tyto platby se nevztahuje systém postupného zvyšování, a proto k nim nelze vyplácet národní doplňkové platby (Top-Up).

Souběžně byla novým členským zemím vyjednána možnost tyto přímé podpory dorovnávat z vlastních národních zdrojů (tzv. národní doplňkové platby k přímým podporám – Top-Up). Přístupová smlouva a nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, v platném znění, umožňují dorovnávat přímé podpory z národních zdrojů o max. 30 % unijní sazby. Pro většinu podporovaných komodit bylo v ČR dosaženo dorovnání v roce 2005 do 60 % (zdroje: 30% EU, 30% ČR), v roce 2006 do 65 % (zdroje: 35% EU, 30% ČR), v roce 2007 do 70 % (zdroje: 40% EU, 30% ČR) a v roce 2008 do 80 % (zdroje: 50% EU, 30% ČR) výše sazby přímých plateb zemí EU 15. V ČR je vyplácení přímých plateb administrováno a kontrolováno SZIF.

K přímým platbám jsou zařazeny rovněž podpory vybraných komodit, schválené EU jako národní podpory (state aid), financované ze zdrojů ČR. Tyto podpory se poskytují podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 2 a §2d zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství („Zásady“).

2.2.1 Jednotná platba na plochu (SAPS), oddělená platba za cukr (SSP) a oddělená platba za rajčata (STP)

Jednotná platba na plochu (SAPS)

V ČR byl na rok 2007 určen celkový objem přímých plateb v systému SAPS ze zdrojů EU ve výši 355,384 mil. €. Při stanoveném kurzu 27,532 Kč/€ pak dosáhla výsledná částka po přepočtu na koruny 9 784,43 mil. Kč, což představovalo platbu 2 791,5 Kč/ha z. p. Celkem byla z nároků roku 2007 vyplacena na výměru 3 072,98 tis. ha z. p. u 17 906 žádostí částka 9 768 mil. Kč.

Na rok 2008 byl pro ČR určen celkový objem přímých plateb v systému SAPS ve výši 437,762 mil. €. Při stanoveném kurzu 24,66 Kč/€ pak dosáhla výsledná částka po přepočtu na koruny 10 795,21 mil. Kč, což představuje platbu na hektar zemědělské půdy 3 072,70 Kč. V roce 2008 bylo na výplatu SAPS podáno SZIF celkem 23 455 žádostí na rozlohu 3 513,19 tis. ha v celkové částce 10 794,99 mil. Kč.

Oddělená platba za cukr (SSP)

Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací pěstitelům cukrovky za ztráty příjmů způsobené postupným snižováním garantované (minimální) ceny cukrové řepy v období reformy SOT v odvětví cukru.

Sazba oddělené platby za cukr byla pro hospodářský rok 2007/08 a 2008/09 v ČR stanovena podle nařízení vlády č. 45/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za cukr pěstitelům cukrové řepy, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2007 bylo z přiděleného stropu ve výši 34,3 mil. € vyčleněno pěstitelům cukrové řepy 24,5 mil. € a částka 9,8 mil. € byla přesunuta do systému SAPS. Sazba na 1 t cukrové řepy přepočítaná na standardní 16% cukernatost dosáhla 7,6972 €, tj. 211,92 Kč. V roce 2007 bylo podáno 822 žádostí na celkové množství 3 181,7 tis. t cukrové řepy. Celkově bylo kladně vyřízeno 818 žádostí o tuto platbu na množství 3 176,5 tis. t cukrové řepy v přepočtu na standardní 16% cukernatost a vyplacena suma 673,1 mil. Kč.

V roce 2008 z přiděleného stropu ve výši 40,8 mil. € byla pěstitelům řepy přiznána částka 34,7 mil. € a zbývajících 6,1 mil. € bylo převedeno do systému SAPS. Přidělená částka oddělené platby za cukr se vztahovala na 3 170,8 tis. t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost. Sazba na 1 t cukrové řepy přepočítané na standardní 16% cukernatost dosáhla 10,953 €, tj. 270,10 Kč. V roce 2008 bylo podáno 813 žádostí na celkové množství 3 170,8 tis. t cukrové řepy, z toho kladně bylo dosud vyřízeno 811 žádostí na množství 3 164,6 tis. t v přepočtu na standardní 16% cukernatost a vyplacena suma 854,5 mil. Kč.

Podpora zpracování energetických plodin (EP)

V roce 2007 a 2008 bylo možno podle nařízení vlády č. 80/2007 Sb. čerpat podporu na zpracování energetických plodin (tj. plodin určených primárně k výrobě energetických produktů). Podpora je plně hrazena z prostředků EU a má motivační charakter s cílem zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie. Sazba byla stanovena ve výši 45 €/ha plochy.

Žadatelem o tuto platbu může být zemědělec obhospodařující plochy uvedené v článku 88 nařízení (ES) č. 1782/2003.

V roce 2007 bylo kladně vyřízeno 571 žádostí o podporu na zpracování energetických plodin a vyplaceno 37,66 mil. Kč. V roce 2008 bylo na tuto platbu podáno 512 žádostí na výměru 37,4 tis. ha a vyčleněna celková částka 41,53 mil. Kč. Sazba na hektar byla stanovena v částce 1 109,70 Kč. Výplata probíhá v období od 1. 12. 2008 do 30. 6. 2009.

Oddělená platba za rajčata (STP)

Od roku 2008 mohou pěstitelé rajčat v ČR čerpat podporu v rámci opatření Oddělené platby za rajčata (STP). Pěstitelům rajčat byla v rámci STP vyčleněna na rok 2008 částka 414 tis. €. Podmínkou pro poskytnutí této platby je přiznání dotace SAPS a uzavření smlouvy producenta na dodávku rajčat s organizací producentů ovoce a zeleniny se sídlem v ČR. Sazba oddělené platby v ČR byla pro rok 2008 stanovena podle nařízení vlády č. 95/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za rajčata určená ke zpracování, a představovala sumu 35,294 €/t rajčat (tj. 870,35 Kč/t). Na rok 2008 bylo celkem podáno a kladně vyřízeno 13 žádostí na množství 11,7 tis. t rajčat a vyplacena pěstitelům rajčat suma 10,2 mil. Kč.

2.2.2 Národní doplňkové platby

ČR má možnost v souladu s Přístupovou smlouvou EU dorovnávat přímé platby z vlastních zdrojů formou národních doplňkových plateb.

Národní doplňkové platby ze zdrojů ČR pro rok 2007 byly podle nařízení vlády č. 155/2007 Sb. vypláceny v období od 1. 12. 2007 do 30. 6. 2008. Na tyto platby bylo SZIF kladně posouzeno 17 487 žádostí a realizována výplata v celkové částce 7 230,0 mil. Kč.

Na základě vodítek Evropské komise z roku 2007, ve kterých byly rozpracovány zásady odpojení plateb od produkce, bylo rozhodnuto o částečném oddělení plateb od produkce (decouplingu). V roce 2008 byly pak v rámci národních doplňkových plateb podporovány následující sektory:

- v rámci plateb oddělených od produkce se jednalo o podpory na chmel, skot, ovce, kozy (tj. platba na přežvýkavce), zemědělskou půdu a brambory pro výrobu škrobu;
- v rámci plateb vázaných na produkci byly podpory alokovány na pěstování lnu na vlákno, pěstování chmele, chov ovcí a koz a chov krav bez tržní produkce mléka. Tyto platby jsou vypláceny podle nařízení vlády č. 112/2008 Sb.

V meziročním porovnání došlo v roce 2008 k rozšíření podpory z orné půdy na půdu zemědělskou (tzv. Top-Up na SAPS). Některé sektory byly rozšířeny o možnost využití národních doplňkových plateb za účelem plného využití možností plateb vázaných na produkci – např. s pokračující podporou na chov přežvýkavců došlo k jejímu rozšíření o další podporu na chov krav BTM a na chov ovcí a koz.

Pro rok 2008 jsou ze zdrojů ČR vypláceny národní doplňkové platby za období od 1. 12. 2008 do 30. 6. 2009.

V roce 2008 bylo na SZIF na tyto platby podáno celkem 42 635 žádostí a vyčleněna celková částka 6 944,9 mil. Kč. Na doplňkovou platbu na zemědělskou půdu bylo podáno 23 434 žádostí na výměru 3 512,8 tis. ha, na len na vlákno podáno 10 žádostí na výměru 156 ha, na chmel couplovaný 136 žádostí na výměru 5,5 tis. ha, na chmel decouplovaný 138 žádostí na výměru 5,6 tis. ha, na přežvýkavce (tj. chov skotu, ovcí a koz) 10 765 žádostí na 1 021,6 tis. VDJ, na krávy BTM 5 445 žádostí na 151,5 tis. VDJ, na ovce a kozy 2 460 žádostí na 17,1 tis. VDJ a na bramborový škrob bylo podáno 247 žádostí na 32,8 tis. t.

Pro rok 2008 bylo v rámci národních doplňkových plateb do 31. 12. 2008 ze SZIF proplaceno 1 472 žádostí v celkové částce 2 375,9 mil. Kč. Platby na zbylé žádosti budou realizovány v období od 1. 1. 2009 do 30. 6. 2009.

2.2.3 Ostatní přímé platby

Ostatní přímé platby na vybrané zemědělské komodity byly žadatelům vypláceny z národních zdrojů na základě dotačních programů stanovených v „Zásadách“. V roce 2008 se týkaly podpory především včelařství v rámci dotačního programu I.D. - Podpora včelařství. Tato dotace zahrnovala jednak podporu I.D.a) v částce 152,0 Kč na zazimované včelstvo a dále vzhledem k mimořádné situaci na přelomu roku byla poskytnuta dotace I.D.d) na obnovená včelstva jako náhrada za ztráty způsobené plošným přemnožením roztoče Varroa destructor v zimním období 2007/08 ve výši 453,0 Kč na včelstvo. Celkem bylo na obě dotace za rok 2008 včelařům na 460,2 tis. včelstev takto vyplaceno 94,7 mil. Kč.

T2.2/01 - Přímé a ostatní platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby Hlavní kritéria pro získání platby	2007			2008 ¹⁾		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby EU								
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	Podpory podle: - NR (ES) č. 1782/2003, - NK (ES) č. 796/2004, - NV č. 47/2007 Sb. - NV č. 48/2007 Sb.	Základní sazba na 1 ha zemědělské půdy byla vypočtena: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené zemědělské půdy (ha) 2007: 355,384 mil. €, tj. 101,3905 €/ha x 27,532 Kč/€ = 2 791,50 Kč/ha. 2008: 437,762 mil. €, tj. 124,60 €/ha x 24,66 Kč/€ = 3 072,70 Kč/ha	9 768	0	9 768	10 795	0	10 795
Oddělená platba za cukr (SSP)	2007, 2008: Platba podle NV č. 45/2007 Sb. v. z. p. p.	2007: 24,49 mil. € x 27,532 Kč/€ = 674,3 mil. Kč; sazba 211,92 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatosti. 2008: 34,7 mil. € x 24,66 Kč/€ = 855,7 mil. Kč; sazba 270,10 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatosti.	673	0	673	855	0	855
Podpora zpracování energetických plodin (EP)	2007, 2008: Platba podle NV č. 80/2007 Sb. v. z. p. p.	2007: zemědělec obhospodařující plochy uvedené v čl. 88 nařízení (ES) č. 1782/2003 za účelem pěstování plodin určených primárně k výrobě energet. produktů; sazba 45 €/ha x 27,532 Kč/€ = 1 238,94 Kč/ha plochy. 2008: zemědělec obhospodařující plochy uvedené v článku 88 nařízení (ES) č. 1782/2003 za účelem pěstování plodin určených primárně k výrobě energetických produktů; sazba 45 €/ha x 24,66 Kč/€ = 1 099,70 Kč/ha plochy.	38	0	38	33	0	33
Oddělená platba za rajčata (STP)	2008: platba podle NV č. 95/2008 Sb.	2008: 414 tis. € x 24,66 Kč/€ = 10,2 mil. Kč; sazba 870,35 Kč/t rajčat.	0	0	0	10	0	10
Celkem platby EU			10 479	0	10 479	11 693	0	11 693
Národní doplňkové platby								
Platby na ornou půdu	2007: Národní doplňkové platby - podle NV č. 155/2007 Sb.	2007: 1 755,10 Kč/ha orné půdy, (2,570 mil ha), která byla k 31. 3. 2007 evidována v evidenci zemědělské půdy jako orná půda.	4 505	4 505	0	0	0	0
Platby na zemědělskou půdu	2008: Národní doplňkové platby - podle NV č. 112/2008 Sb.	2008: 1 341,40 Kč/ha na plochu zemědělské půdy.	0	0	0	4 712	4 712	0
Podpora chmele	2007: Národní doplňkové platby - podle NV č. 155/2007 Sb. 2008: Národní doplňkové platby - couplovaná a decouplovaná platba podle NV č. 112/2008 Sb.	2007: 6 430,00 Kč/ha chmelnice (5 661 ha) v evidenci žadatele, která byla k 31. 3. 2007 evidována v evidenci zemědělská půda jako chmelnice a byl na ní pěstován chmel. 2008: podpora pěstitelům chmele - couplovaný 2 959,20 Kč/ha chmel - decouplovaný 3 680,80 Kč/ha.	36	36	0	37	37	0
Podpora na pěstování lnu na vlákno	2007, 2008: Národní doplňkové platby - podle NV č. 155/2007 Sb. a č. 112/2008 Sb.	2007: 3 843,40 Kč/ha (2 637 ha) na zemědělskou půdu, která je v evidenci žadatele a je obhospodařována žadatelem nejméně po dobu od 1. 5. 2007 do 31. 8. 2007 a je na ní pěstován len na vlákno. 2008: 1 631,20 Kč/ha.	10	10	0	0,3	0,3	0
Podpora chovu přežvýkavců	2007, 2008: Národní doplňkové platby - podle NV č. 155/2007 Sb. a č. 112/2008 Sb.	2007: 2 548,90 Kč/VDJ (1 021 602 VDJ) na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vedené podle plemenářského zákona. 2008: 1 669,40 Kč /VDJ (1 021 604 VDJ) na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřed. evidenci podle plemen. zákona.	2 603	2 603	0	1 705	1 705	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2008: Národní doplňkové platby - Platba na chov KBTPM podle NV č. 112/2008 Sb.	2008: 2 939,70 Kč/VDJ krávy BTPM, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku.	0	0	0	445	445	0

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

Podpora chovu ovcí a koz	2008: Národní doplňkové platby - Platba na chov ovcí a koz	2008: platba I 344,80 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazující stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku.	0	0	0	23	23	0
Platby pěstitelům brambor	2007, 2008: podle NV č. 155/2007 Sb., a č. 112/2008 Sb. Bramborový škrob - couplovaný Bramborový škrob - decouplovaný	2007: Doplňková národní platba pěstitelům brambor určených k výrobě bramborového škrobu pro hospodářský rok 2007/2008 brambor: škrob - couplovaný I 825,90 Kč/t, tj. 66,342 €/t na 33 660 t, brambor: škrob - decouplovaný 810,50 Kč/t, tj. 44,216 €/t na 33 317 t. 2008: Doplňková národní platba pěstitelům brambor určených k výrobě bramborového škrobu pro hospodářský rok 2008/2009 brambor: škrob - couplovaný I 635,20 Kč/t, brambor: škrob - decouplovaný 659,10 Kč/t.	76	76	0	76	76	0
Celkem národní doplňkové platby			7 230	7 230	0	6 998	6 998	0
Ostatní přímé platby (z dotací MZe)								
Podpora včelařství	2007, 2008: Dotační program I.D. - národní podpory	2007: Podpora včelařství, platba do 180 Kč na I zazimované včelstvo. 2008: Podpora včelařství, platba 152 Kč na I zazimované včelstvo. Platby prostřednictvím Českého svazu včelařů.	80	80	0	95	95	0
Komplexní sklizeň máku	2007: Dotační program I.S. - národní podpory	2007: Podpora komplexní sklizeň máku setého pro zajištění bezpečnosti území z hlediska omamných a psychotropních látek, platba 500 Kč/ha.	7	7	0	0	0	0
Pěstování bylin pro energetické využití	2007: Dotační program I.U. - národní podpory	2007: Podpora pěstování bylin pro energetické využití, platba 3 000 Kč/ha.	5	5	0	0	0	0
Celkem podpory vybraných komodit			92	92	0	95	95	0
Celkem			17 801	7 322	10 479	18 786	7 093	11 693

1) SAPS - předpoklad vyplacení do 30. 6. 2009, platby pěstitelům brambor - vyplaceno k 31. 12. 2008, národní doplňkové platby - požadováno k 31. 12. 2008.

2) Seznam plodin pěstovaných na orné půdě pro platbu na pěstování plodin na orné půdě: pšenice tvrdá, pšenice ostatní a sourež, žito, ječmen, oves, kukuřice na zrno, siláž a na zeleno, žirok, pohanka, proso, lesknice a ostatní obiloviny, cukrová kukuřice, sója, řepka, řepice, slunečnice, hrách, boby, sladká lupina, konopí na vlákno, len olejný.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled vyplacených národních podpor (mimo národní doplňkové platby a ostatní přímé platby) v období 2007-2008 je uveden v tab. T2.3/01.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření v letech 2007 a 2008 (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2007	2008 ¹⁾
Dotace MZe			1 285	1 121
Zlepšování kvality produkce	2007, 2008: Dotační program I.I.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích a vinicích.	29	20
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2007, 2008: Dotační program I.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. nezbytné zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce.	75	74
Udržování a zlepšování genetického potenciálu	2007, 2008: Dotační programy 2.A, 5 a 6	Dotace na investice a provoz při udržování a zlepšování genetického potenciálu hospodářských zvířat a rostlin, včetně „Národního programu ochrany biodiverzity“, podpora NH Kladruhy n/L., ZH Písek a Tlumačov.	341	330
Ozdravování polních a speciálních plodin	2007, 2008: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	201	117
Nákazový fond	2007, 2008: Dotační program 8	Úhrada odstraňování kadáverů.	182	195
Podpora poradenství a vzdělávání	2007, 2008: Dotační program 9	Podpora poradenství a vzdělávání dospělých organizovaného MZe za spoluúčasti Agrární komory a ostatních profesních organizací zemědělců.	65	68
Integrace nevládních organizací	2007, 2008: Dotační program 10.D	Podpora evropské integrace nevládních organizací.	13	22
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2007, 2008: Dotační program 13	Dotace do 40 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 10 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	310	231
Mimoprodukční funkce rybníků	2007, 2008: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmý rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybníků.	69	64
Ostatní výdaje MZe			1 268	1 382
Odbahňování rybníků	Zásady MZe č. j. 3553/2001-6000 a rozpočtová opatření (včetně odstranění škod po povodních)	Daňový doklad o vytěžení sedimentu.	232	280
Ochrana lesních porostů a údržba porostů RRD založených podle NV č. 505/2000Sb.	Platby podle NV č. 505/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů	Ochrana lesních porostů: žádost vlastníka půdy, dotace na hektar lesního porostu. Údržba porostů RRD, dotace na hektar porostu RRD.	6	4
Povodně 2006	2007, 2008: Zmírnění škod způsobených povodněmi na základě usnesení vlády č. 670 ze dne 31. 5. 2006	Kompenzace podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na zmírnění škod na polních kulturách a zvěři, působených povodněmi roku 2006 (č. j. 25071/2006): 2006: 30 032 ha z. p. a 5 641 ks zvěře 2007: 2 115 ha z. p.	8	12
Výdaje na výzkum	Výdaje MZe + NAZV + GA ČR a programy dalších rezortů + mezinárodní granty	Výběrová řízení na výzkumné granty. Institucionální příspěvky.	822	841
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí.	184	178
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů.	2	53
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	10	10

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2007	2008 ¹⁾
Dotace PGRLF			953	917
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice v rámci současně platných programů Zemědělec a Půda.	Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	620	561
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - potravinářský průmysl	Podpory úvěrů na investice v rámci dobíhajících programů Zpracovatel, Odbytová organizace, Hygiena.	Příjemcem podpory je zpracovatel zemědělských produktů, jeho spotřeba domácích zemědělských výrobků přesahuje 70 % celkových nákladů na suroviny.	24	16
Subvence úroků z neinvestičních úvěrů vyplácené PGRLF	Podpory neinvestičních úvěrů v rámci dobíhajících programů Provoz, LFA, Lesy, Služby.	Příjemcem podpory je podnikatel v oblasti zemědělství, lesnického či vodního hospodářství. Další kritéria: např. hospodaření na půdě v oblastech LFA.	36	0
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	273	340
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			3 208	3 394
Podpory cenového zvýhodnění záruk, zvýhodněných úvěrů a příspěvků na úhradu úroků z bankovních úvěrů	Programy ČMZRB pro malé a střední podnikání - potravinářský průmysl	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR.	20	49
Daňové zvýhodnění pro bionaftu - spotřební daň	Snížená sazba od 1. 7. 2001 do 30. 4. 2004. Přerušení zvýhodnění v období 5/2004 - 6/2005	Produkce a prodej bionafty z tuzemského FAME.	40	0
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně (státní rozpočet)	Vratka spotřební daně podle normativů spotřeby nafty.	1 504	1 517
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Odhad		100	100
Výdaje na monitoring cizorodých látek	Výdaje ČZPI, SVS ČR, SRS, ÚKZÚZ, ZVHS	Výdaje státních kontrolních institucí na tuto činnost (kontrola u výrobců) a výdaje spojené s BSE.	206	164
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF (Marketingový fond)	Výdaje SZIF na propagaci v ČR (KLASA).	186	41
Výdaje na údržbu melioračních zařízení a zemědělské vodní toky	Výdaje na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení a zemědělských vodních toků	2007, 2008: výdaje MZe	206	230
Programy MŽP	Programy MŽP, SFŽP	Program „Revitalizace říčních systémů“ a „Program péče o krajinu“ (včetně výdajů pro ZVHS) ad.	58	65
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe (pozemkového úřadu - nad rámec podpor v rámci OP Zemědělství), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006	Výdaje na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	663	845
Pozemkové úpravy	Výdaje PF ČR	Výdaje na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	147	251
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	77	130
Pozemkové úpravy	Výdaje MŽP	Výdaje na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	1	2
Celkem²⁾			6 714	6 814

1) Předpoklad.

2) Dále byla poskytnuta ze zdrojů MZe návratná finanční výpomoc Vinařskému fondu ve výši 29 mil. Kč (2007), 28 mil. Kč (2008).

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: A. Juřica (ÚZEI)

Největší skupinu podpor představovaly dotační programy poskytované na základě „Zásad“. Další podstatnou část podpor představovaly podpory – dotace úroků z úvěrů, poskytovaných prostřednictvím PGRLF, především v rámci jednotlivých investičních programů. Kromě toho poskytl PGRLF dotace úroků z překlenovacích úvěrů pro subjekty hospodařící v LFA a také významnou pomoc v rámci programu „Podpora pojištění“.

T2.3/02 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů k 31. 12. 2008¹⁾

Typ organizace	Počet žádostí		Výše podporovaných úvěrů		Garance úvěrů - závazek 1. 1. 1994-31. 12. 2008		Dotace úroků 1. 1. 1994-31. 12. 2008	
	podaných	schválených	1. 1. 1994- 31. 12. 2008 (mil. Kč)	v roce 2008 (mil. Kč)	mil. Kč	% garance k výši úvěru	závazek (mil. Kč)	vyplaceno (mil. Kč)
SHR	12 021	11 008	19 962	1 579	6 090	30,51	4 490	3 853
s.r.o.	6 251	5 707	20 846	785	7 318	35,11	3 790	3 497
a.s.	7 797	7 417	45 753	1 559	10 578	23,12	7 350	6 850
ZD	7 805	7 438	30 317	898	8 112	26,76	5 293	4 917
ostatní	228	197	964	88	215	22,26	140	129
Podle typu programu:	34 102	31 767	117 843	4 909	32 312	27,42	21 063	19 245
Provoz	8 598	8 212	28 636	0	7 283	25,43	2 521	2 524
Vyrovnaní úrokového zatížení	1 068	1 031	4 676	-4	1 718	36,73	89	84
LFA	419	411	809	0	720	89,00	60	60
Investice celkem	22 926	21 158	68 959	4 912	19 561	28,37	16 421	14 611
Zemědělec	8 579	7 781	31 182	0	16 010	51,34	10 191	10 205
I-zemědělec	13 126	12 323	34 725	4 319	3 300	9,50	5 362	4 082
I-zpracovatel	37	27	337	0	40	11,84	56	49
I-odbyt.organizace	10	6	206	0	68	32,90	41	33
I-hygiena	27	19	546	0	144	26,40	114	99
I-půda	1 147	1 002	1 964	593	0	0,00	657	143
Export	122	90	7 115	0	0	0,00	405	405
Lesy	71	61	294	0	52	17,82	45	47
Služby	536	475	3 782	0	2 781	73,53	1 249	1 241
Restituent	14	13	18	0	0	0,00	3	3
Nabyvatel	30	22	34	0	34	99,48	0	0
TOZ	212	196	544	0	163	29,94	0	0
Krmné obilí	101	98	2 975	0	0	0,00	270	270
Nezařazeno	5	0						
Krajina²⁾	4 220	3 963	.	.	.	x	.	.
Mládí²⁾	4 249	3 943	.	.	.	x	.	.
Agroregion²⁾	1 841	1 702	.	.	.	x	.	.
Povodně²⁾	450	439	.	.	.	x	.	.
KPV²⁾	1	1	.	.	.	x	.	.
Skot²⁾	634	589	.	.	.	x	.	.
Celkem	34 102	31 767	117 843	4 909	32 312	27,42	21 063	19 245
Nesplacené úvěry k 31. 12. 2008		9 262	25 576		1 878	7,34	4 263	2 432

1) Údaje za rok 2007 byly získány odpočtem stavu k 31. 12. 2008 (soubor 2008) a k 31. 12. 2007 (soubor 2007).

2) Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: A. Juřica (ÚZEI)

Významnou část národních podpor a opatření tvořily v roce 2008 také opatření na řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty, daňová zvýhodnění u bionafty, úvěrové výpomoci prostřednictvím ČMZRB a dále výdaje na tzv. obecné služby, tj. výzkum, servisní činnosti, monitoring cizorodých látek, pozemkové úpravy ad.

2.4 Podpory tržních cen v rámci SOT

Podpory tržních cen se týkají podpor cen výrobcům (formou subvencovaného vývozu, podpory soukromého skladování a jiných cenových podpor) a podpor cen spotřebitelů.

V roce 2008 v porovnání s rokem 2007 došlo k výraznému snížení výdajů na podpory cen poskytovaných z EU (o 35 %), a to v důsledku minimálních finančních prostředků alokovaných na vývoz mlékárenských výrobků a obilovin. U cukru nebyl uskutečněn žádný vývoz s exportní subvencí. Podpory na restrukturalizaci a přeměnu vinic se meziročně významně zvýšily a z rozpočtu EU bylo vyplaceno 332 mil. Kč. Tato skutečnost je dokumentována v tab. T2.4/01.

T 2.4/01 - Výdaje na podporu cen (mil. Kč)

Komodita	2007			2008		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Mléko						
Školní mléko	42	15	57	43	15	58
Podpora výroby kaseinu a kaseinátů a ostatního užití mléka	0	1	1	0	0,4	0,4
Subvence na vývoz	0	181	181	0	1	1
<i>Jat. skot a hovězí maso - subvence na vývoz</i>	0	5	5	0	4	4
<i>Prasata a vepřové maso - subvence na vývoz</i>	0	0	0	0	5	5
<i>Vejce a drůbeží maso - subvence na vývoz</i>	0	0	0	0	0	0
Obiloviny						
Subvence na vývoz obilovin	0	1	1	0	0	0
Skladování a přeprava	0	315	315	0	0	0
Řepka - nepotravinářské užití	23	0	23	0	0	0
Brambory a pšenice - zpracování na škrob ¹⁾	0	16	16	0	20	20
Cukr a cukrovka						
Náhrady na škrob a cukr pro chem. průmysl	0	5	5	0	0	0
Subvence na vývoz	0	27	27	0	0	0
Sušená krmiva	0	31	31	0	28	28
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinic	0	91	91	0	332	332
Zpracování vína	0	4	4	0	13	13
Včelařské produkty - zlepšení výroby	17	17	34	27	28	55
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ²⁾	2	20	22	3	31	34
Podpora na zpracování ovoce a zeleniny	0	9	9	0	0	0
Subvence na vývoz	0	4	4	0	0	0
<i>Len a konopí</i>	0	14	14	0	8	8
<i>Drůbež - ptačí chřipka, podpora trhu</i>	1	1	2	0	0	0
<i>Zpracované výrobky - subvence na vývoz</i>	0	40	40	0	33	33
Celkem	85	797	882	73	518	591

1) Prémie výrobcům bramborového škrobu a výrobní náhrada na výrobky zpracované ze škrobu.

2) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Šlaisová (ÚZEI)

Celková výše subvencí na vývoz zemědělských a potravinářských výrobků v roce 2008 prostřednictvím SZIF v rámci SOT činila 43,7 mil. Kč, z toho výše subvencí na vývoz nezpracovaných výrobků dosáhla 10,5 mil. Kč a subvencí na vývoz zpracovaných výrobků 32,7 mil. Kč.

V rámci subvencovaného vývozu bylo vyvezeno 52,4 t sýrů, 72,4 t másla, 602,2 t hovězího masa, 456,5 t obilovin, 619,7 t vepřového masa a 890 tis. ks drůbeže.

Subvence na vývoz tzv. nezpracovaných výrobků se v roce 2008 podílely na celkové výši podpory českého agrárního exportu u prasat a vepřového masa 11,2 %, jatečního skotu a hovězího masa 9,5 % a mléka 2,5 %. Podíl subvencovaného vývozu zpracovaných i nezpracovaných výrobků na celkovém agrárním vývozu v roce 2008 činil 0,04 %.

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

Podle definice OECD byl na úrovni NUTS 3 převážně venkovským pouze kraj Vysočina, pokrývající 8,6 % plochy ČR s téměř 5 % obyvatel. Mezi přechodné regiony náleželo 12 ze 14 krajů, ty pokrývaly 90,8 % plochy ČR a žilo v nich 83,4 % obyvatel. Podle národní definice tvořilo venkovský prostor ČR 5 594 obcí s méně než 2 000 obyvateli, což představovalo 73,2 % rozlohy ČR a 26,4 % obyvatel státu. Z hlediska odvětvové struktury je ve venkovském kraji a přechodných krajích dominantní zpracovatelský průmysl, a to pokud jde o HPH, zaměstnanost i podnikatelskou strukturu. V rámci Osy III PRV - opatření pro rozvoj podnikání na venkově III.1.1 a III.1.2 bylo nejvíce žádostí podáno ve venkovském kraji Vysočina, ovšem objem prostředků se nijak výrazně neliší od prostředků poskytovaných v přechodných oblastech. Většina z dosud celkem přiznaných podpor (1,3 mld. Kč od počátku PRV) byla věnována na bioplynové stanice a výrobu bio-paliv. Statistika občanské vybavenosti obcí ukazuje, že značně horší je vybavenost ve venkovských obcích a zejména v malých obcích do 500 obyvatel. Právě pro venkovské obce nabízí opatření III.2.1 a III.2.2 PRV podpory pro rozmanité účely infrastruktury a občanské vybavenosti. Od zahájení PRV bylo podpořeno 482 projektů v investiční hodnotě 1,7 mld. Kč. Důležitým aspektem rozvoje venkova je mobilizace zdrojů (zejména lidských) a vytváření institucionálního zázemí. V rámci opatření LEADER (osa IV) bylo ustanoveno 159 místních akčních skupin. Koncem roku 2008 byla založena Síť rozvoje venkova, která má především podporovat sdílení nejlepších zkušeností mezi zúčastněnými v politice rozvoje venkova.

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Venkov není jednotně vymezen, jednotlivá pojetí se liší především výběrem kritérií a účelem, pro který byla vytvořena. Za základní metodické přístupy k vymezování venkova lze považovat typologii OECD²² (vytvořenou pro účely mezinárodního srovnání a používanou EU), založenou na podílu obyvatelstva žijícího na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km², a vymezování tradičně užívané v ČR, kdy za venkov považujeme obce do 2000 obyvatel.

Venkov podle typologie OECD²³

Na úrovni NUTS 3 byl k 1. 1. 2008 převážně venkovským pouze kraj Vysočina; pokrývá 8,6 % plochy ČR a žije v něm téměř 5 % obyvatel. Mezi přechodné regiony náleželo 12 ze 14 krajů, pokrývaly 90,8 % plochy ČR a žilo v nich 83,4 % obyvatel. Hl. m. Praha jako převážně městský region zabírá jen zlomek plochy ČR, ale žije v něm 11,7 % obyvatel.

Na úrovni NUTS 4 se mezi převážně venkovské řadilo 20 okresů, zahrnovaly třetinu území ČR a žilo v nich 15,9 % obyvatel. Mezi přechodnými regiony bylo 49 okresů, pokrývaly 61,8 % plochy ČR a žilo v nich 57,7 % obyvatel. Převážně městských okresů je v ČR 8, a přestože pokrývají jen 4,4 % plochy, žije v nich více než čtvrtina obyvatel (26,4 %).

Na úrovni NUTS 5 tvořilo venkovský prostor 5 449 obcí (obce s hustotou obyvatelstva nižší než 150 obyvatel/km²), což představovalo 87,2 % z celkového počtu obcí v ČR a 82,3 % rozlohy státu. Žilo v nich však pouze 29,8 % obyvatelstva. Městských obcí bylo 800 (12,8 % všech obcí, 17,7 % plochy ČR a 70,2 % obyvatel ČR).

Venkov podle tradičního vymezení v ČR²⁴

K 1. 1. 2008 tvořilo venkovský prostor ČR 5 594 obcí s méně než 2 000 obyvateli, což představovalo téměř 90 % všech obcí ČR a 73,2 % rozlohy ČR. V takto vymezeném venkově žilo 26,4 % obyvatel státu.

V posledních letech mírně roste jak absolutní počet obyvatel ve venkovském prostoru, tak podíl obyvatel venkova, a to navzdory skutečnosti, že počet venkovských obcí se mírně snižuje.

T3.1/01 - Počet venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR ve vybraných letech

Populační velikost obce	2001		2003		2005		2007		2008	
	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé
do 99	548	38 881	552	39 229	552	39 133	529	37 230	518	36 512
100-199	1 113	166 214	1 095	163 377	1 081	161 401	1 062	157 333	1 048	155 578
200-499	2 041	663 416	2 029	658 890	2 012	653 740	2 019	656 020	2 024	660 126
500-999	1 280	893 592	1 279	891 012	1 293	901 546	1 307	913 985	1 312	922 543
1000-1999	652	903 757	664	917 327	674	933 856	685	950 291	692	962 615
Celkem venkov	5 634	2 665 860	5 619	2 669 835	5 612	2 689 676	5 602	2 714 859	5 594	2 737 374
Celkem ČR	6 258	10 230 060	6 249	10 203 269	6 248	10 220 577	6 249	10 287 189	6 249	10 381 130
Podíl venkov/ČR (%)	90,0	26,1	89,9	26,2	89,8	26,3	89,6	26,4	89,5	26,4

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ, Lexikon obcí ČR 2003, 2005, 2007, 2008, ČSÚ 2001-2008

Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

²² Podle této metodiky jsou venkovské oblasti definovány na dvou úrovních. Na úrovni lokální (tj. obce) je venkov definován jakožto sídla s hustotou menší než 150 obyvatel/km². Na úrovni regionální pak definice vymezuje:

- převážně venkovské regiony (predominantly rural – PR), kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích;
- přechodné (střední) regiony (intermediate – IN), kde ve venkovských obcích žije 15-50 % obyvatel regionu;
- převážně městské regiony (predominantly urban – PU), kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu.

²³ Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2008, ČSÚ 2008.

²⁴ Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2001-2008, ČSÚ 2001-2008.

T3.1/02 - Tempo přírůstku počtu venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR mezi roky 2001 a 2008

Populační velikost obce	Index 2008/2001	
	obce	obyvatelé
do 99	-5,50%	-6,10%
100-199	-5,80%	-6,40%
200-499	-0,80%	-0,50%
500-999	2,50%	3,20%
1000-1999	6,10%	6,50%
Celkem venkov	-0,70%	2,70%
Celkem ČR	-0,10%	1,50%

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ. Lexikon obcí ČR 2003, 2005, 2007, 2008, ČSÚ 2001-2008

Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

V období 2001-2008 vzrostl celkový počet obyvatel venkova o 2,7 % (zatímco počet obyvatel v ČR se zvýšil pouze o 1,5 %). Rozdílný vývoj se odehrává uvnitř jednotlivých velikostních kategorií obcí. Zatímco v obcích nad 500 obyvatel se počet obyvatel zvýšil (a narostl i počet těchto obcí), v obcích do 500 obyvatel naopak klesal (a klesal i jejich počet). Souhrnně ve sledovaném období ubyla 3 % obcí do 500 obyvatel a počet jejich obyvatel klesl o 1,9 %. Nejhorší situace je v obcích s méně než 200 obyvateli, jejichž počet i počet jejich obyvatel rok od roku klesá. Je tedy zřejmé, že životaschopnost venkovských obcí významně závisí na jejich velikosti – obce s méně než 200 obyvateli patří k nejhroženějším depopulaci.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

Na základě údajů ČSÚ bylo v ČR k 31. 12. 2007²⁵ registrováno 2 481 863 podnikatelských subjektů. V organizační struktuře národního hospodářství podle velikosti subjektů jednoznačně dominovaly podniky bez zaměstnanců (88,5 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvořily mikropodniky²⁶ s podílem 8,9 % na celkovém počtu podniků. Z odvětví definovaných podle OKEČ byl nejvíce zastoupen obchod včetně oprav podílející se 27,3 % na všech činnostech, dále činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti (20 %), zpracovatelský průmysl (12,5 %) a stavebnictví (11,6 %).

V přechodných regionech a převážně venkovském regionu kraji Vysočina opět převažují podniky bez zaměstnanců (78 % v přechodných regionech a 4 % v kraji Vysočina), následují mikropodniky (75,9 % v přechodných regionech a 4 % v kraji Vysočina) a malé podniky²⁷ (76,9 % v přechodných regionech a 4,2 % v kraji Vysočina). Z hlediska převažujících činností OKEČ představují v podnicích bez zaměstnanců a mikropodnicích shodně nejvyšší podíl činnosti v oblasti terciární sféry, tj. obchod vč. oprav, ubytování a stravování (32,8 % u podniků bez zaměstnanců v přechodných regionech a 28,4 % v kraji Vysočina a 36,8 % u mikropodniků v přechodných regionech a 32,4 % v kraji Vysočina) a činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti (17,5 % u podniků bez zaměstnanců v přechodných regionech a 14,3 % v kraji Vysočina a 14,9 % u mikropodniků v přechodných regionech a 10,7 % v kraji Vysočina). V případě malých, středních a velkých podniků je nejvíce zastoupen sekundární sektor.

Podle statistik ČSÚ dosáhla celková HPH v ČR v roce 2007 hodnoty 3 620,2 mld. Kč, v přechodných regionech 2 722,5 mil. Kč a převážně venkovském regionu kraje Vysočina 133 mil. Kč. V přechodných regionech se na tvorbě HPH nejvíce podílel Jihomoravský kraj (764,7 mld. Kč) a Středočeský kraj (344,9 mld. Kč). V případě těchto krajů lze na vysoké hodnotě HPH očekávat výrazný vliv hl. města Prahy a krajského města Brno. Z hlediska odvětvové struktury vytváří v přechodných regionech nejvyšší HPH zpracovatelský průmysl, který se podílí 28,3 %, dále činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti s 9,3 % a obchod vč. oprav rovněž s 9,3 %. V převážně venkovském regionu kraje Vysočina produkuje nejvyšší HPH zpracovatelský průmysl (38,1 %), dále doprava, skladování a spoje (9,4 %) a činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti s 8,7 %.

Podle statistik ČSÚ činil počet zaměstnaných v ČR k 31. 12. 2007 celkem 4 922 tis., v přechodných regionech 4 041,2 tis. a převážně venkovském regionu 248,3 tis. V přechodných regionech se nejvyšší počet zaměstnaných nacházel ve Středočeském kraji, kde hodnota dosáhla 581,4 tis. zaměstnaných, Moravskoslezským krajem s 553,3 tis. zaměstnaných a Jihomoravským krajem s 532,1 tis. zaměstnaných. Také v tomto případě lze předpokládat výrazný vliv velkých měst: Prahy, Brna a Ostravy na počet zaměstnaných v daných krajích. Nejvíce pracujících v přechodných regionech bylo zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu (1 257 tis.), obchodě vč. oprav (490,9 tis.) a stavebnictví (370,9 tis.). Stejně pořadí lze zaznamenat i v kraji Vysočina.

V rozvinutých ekonomikách tvoří malé soukromé podniky významný inovační potenciál. Podpory v rámci PRV jsou mimo jiné zaměřeny na zvýšení stability venkova prostřednictvím zakládání a rozvoje mikropodniků s cílem vytváření pracovních míst a rozvoje bohaté hospodářské struktury nezemědělských aktivit. Nejvíce mikropodniků (tab. T3.2/01) je registrováno v přechodných regionech, a to v Jihomoravském kraji s počtem 22,7 podniků/I. tis. obyv. kraje a Královéhradeckém kraji s 20,3 podniků/I. tis. obyv. kraje. Naopak nejméně mikropodniků (17,0 podniků/I. tis. obyv. kraje), ale i malých podniků (4,04 podniků/I. tis. obyv. kraje) se nachází v převážně venkovském regionu kraje Vysočina.

Primární sektor (zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství) je v přechodných regionech nejvíce zastoupen v Jihočeském kraji, kde je registrováno 0,94 podniků/I. tis. obyv. kraje a převážně venkovském regionu kraje Vysočina s 0,83 podniků/I. tis. obyv. kraje. V rámci sekundárního sektoru je v průmyslových činnostech v přechodných regionech nejvíce podniků registrováno ve Zlínském kraji (3,0 podniků/I. tis. obyv. kraje) a Libereckém kraji s 2,97 podniků/I. tis. obyv. kraje. Stavebnictví je zastoupeno především v Jihočeském (1,85 podniků/I. tis. obyv. kraje) a Ústeckém kraji (1,7 podniků/I. tis. obyv. kraje). Největší podíl na činnostech terciárního sektoru v přechodných regionech mají obchod vč. oprav, ubytování a stravování, zejména v Jihomoravském (8,1 podniků/I. tis. obyv. kraje) a Karlovarském (7,8 podniků/I. tis. obyv. kraje) kraji. Následují činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti nejvíce zastoupené opět v Jihomoravském kraji: 4,4 podniků/I. tis. obyv. kraje

²⁵ Nejaktuálnější dostupné údaje.

²⁶ Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

²⁷ Na základě nové definice MSP, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10 – 50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2 až 10 mil. € nebo aktivy ve výši 2 až 10 mil. €.

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

a Jihočeském kraji, ve kterém byly registrovány 3 podniky/1 tis. obyv. kraje. Dále se jedná o zdravotní a sociální péči a veterinární činnosti, kde dominovaly kraje Zlínský (1,83 podniků/1 tis. obyv. kraje) a Olomoucký (1,82 podniků/1 tis. obyv. kraje). Celkově jsou primární sektor a terciární sektor nejméně zastoupeny v Moravskoslezském kraji, ve kterém je také malý počet mikropodniků podnikajících v sekundární sféře.

T3.2/01 - Počet mikropodniků na 1 000 obyv. v krajích ČR k 31. 12. 2007

Kraj / OECD klasifikace ¹⁾	PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
	PM	PR	PR	PR	PR	PR	PR	PR	PR	PV	PR	PR	PR	PR
Převažující činnost OKEČ (vybrané činnosti)														
Zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství	0,22	0,69	0,94	0,71	0,55	0,61	0,53	0,79	0,73	0,83	0,57	0,56	0,56	0,40
Průmysl celkem	2,53	2,23	2,49	2,10	2,08	1,96	2,97	2,60	2,64	2,50	2,78	2,42	3,00	2,03
Stavebnictví	2,18	1,60	1,85	1,42	1,50	1,77	1,62	1,50	1,40	1,24	1,73	1,44	1,47	1,45
Obchod (vč. oprav), ubytování	14,13	7,09	6,92	7,10	7,79	6,40	7,32	7,46	6,57	5,52	8,08	6,54	7,62	6,91
Doprava, skladování a spoje	1,37	1,36	1,15	1,19	1,03	0,98	1,04	1,19	1,03	1,10	1,23	1,21	1,19	0,97
Finanční zprostředkování	0,46	0,18	0,19	0,24	0,23	0,20	0,18	0,23	0,28	0,22	0,25	0,18	0,26	0,29
Činnost v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	11,88	2,70	2,99	2,67	2,84	2,53	2,82	2,76	2,29	1,81	4,42	2,44	2,62	2,67
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,02	0,71	0,66	0,62	0,27	0,26	0,31	0,60	0,70	1,02	0,42	0,42	0,34	0,13
Vzdělávání	0,34	0,37	0,26	0,28	0,28	0,27	0,31	0,36	0,42	0,27	0,38	0,38	0,29	0,22
Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	2,01	1,40	1,74	1,73	1,69	1,60	1,71	1,81	1,60	1,64	1,73	1,82	1,83	1,70
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	2,09	0,90	0,90	0,98	1,06	0,98	1,04	0,95	0,83	0,86	1,07	0,91	0,93	0,87
Celkem	37,23	19,23	20,09	19,04	19,32	17,56	19,85	20,25	18,49	17,01	22,66	18,32	20,11	17,64

1) OECD klasifikace: PV = převážně venkovský region, PR = přechodný region, PM = převážně městský region.

Pramen: ČSÚ 2008

Zpracoval: Z. Bednaříková (ÚZEI)

Zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, ochrana přírody a zvýšení kvality života na venkově jsou cíle PRV. Součástí PRV jsou také opatření zaměřená na podporu vzniku a rozvoje podnikání ve venkovských regionech, konkrétně se jedná o opatření v rámci osy III, a to Opatření III.1.1 – Diverzifikace činností nezemědělské povahy a Opatření III.1.2 – Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje. Podle údajů SZIF bylo celkem v letech 2007 a 2008 v rámci Opatření III.1.1 schváleno 106 žádostí a přiznaná finanční podpora dosáhla 1 044 mil. Kč. Ve stejném období bylo v rámci Opatření III.1.2 chváleno více žádostí (244 žádostí), jejichž finanční požadavky (338 mil. Kč) však nedosahovaly takové výše jako v případě Opatření III.1.1 (tab. T3.2/02).

T3.2/02 - Přehled schválených žádostí v období 2007-2008 v rámci Opatření III.1.1 a III.1.2 PRV

Kraj	Opatření III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy			Opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje		
	počet žádostí	finanční rozsah projektu (tis. Kč)	přiznaná podpora (EU+CZ) (tis. Kč)	počet žádostí	finanční rozsah projektu (tis. Kč)	přiznaná podpora (EU+CZ) (tis. Kč)
Středočeský kraj	12	543 313,8	196 228,1	35	104 591,3	36 009,1
Jihočeský kraj	12	203 817,1	75 676,1	34	165 434,9	60 891,0
Plzeňský kraj	11	448 484,8	148 211,8	11	33 477,2	11 183,9
Karlovarský kraj	4	127 554,9	49 662,3	6	3 894,9	1 858,4
Ústecký kraj	4	92 962,5	46 638,5	5	11 404,5	5 612,0
Liberecký kraj	1	2 272,9	726,7	9	16 445,8	7 729,9
Královehradecký kraj	6	165 119,6	70 874,9	12	59 771,3	21 903,9
Pardubický kraj	6	254 906,4	91 828,6	27	67 452,1	28 457,3
Vysočina kraj	16	398 617,0	146 759,6	36	89 130,6	39 455,8
Jihomoravský kraj	14	236 720,2	83 346,6	19	142 429,7	68 719,1
Olomoucký kraj	6	175 229,7	66 082,7	10	13 887,3	5 818,2
Zlínský kraj	7	73 161,8	23 795,0	13	56 373,4	19 446,9
Moravskoslezský kraj	7	124 296,9	44 510,5	7	76 725,3	31 153,1
CELKEM	106	2 846 457,7	1 044 341,3	224	841 018,4	338 238,8

Pramen: Státní zemědělský intervenční fond 2009

Zpracoval: Z. Bednaříková (ÚZEI)

Za Opatření III.1.1 bylo nejvíce žádostí schváleno v převážně venkovském regionu kraje Vysočina (16 žádostí) v celkové výši 147 mil. Kč a přechodném regionu Jihomoravském kraji (14 žádostí) v celkové výši 83 mil. Kč. Nejvyšší finanční podpory však byly přiznány přechodným regionům: Středočeskému kraji (12 žádostí v celkové výši 196 mil. Kč) a Plzeňskému kraji (11 žádostí v celkové výši 148 mil. Kč). Údaje o nejvyšším počtu schválených žádostí poukazují na úsilí zemědělských subjektů v daných krajích diverzifikovat zemědělské činnosti na nezemědělské. Tato skutečnost koresponduje s výsledky Strukturálního šetření v zemědělství v letech 2005 a 2007, které ukázaly nejvyšší počet zpravodajských jednotek s nezemědělskou činností v přechodných regionech: Jihomoravském a Středočeském kraji.

V rámci Opatření III.1.2 bylo nejvíce žádostí celkem za období 2007 a 2008 schváleno opět v převážně venkovském regionu kraje Vysočina (36 žádostí) v celkové výši 39 mil. Kč a přechodném regionu Středočeském kraji (35 žádostí) v celkové výši 36 mil. Kč. Počty schválených žádostí se shodují se skutečností, že v těchto regionech bylo v roce 2007 v přepočtu na 1 000 obyvatel registrováno nejvíce podniků podnikajících v zemědělství, myslivosti, lesnictví a rybářství v porovnání s ostatními přechodnými regiony ČR a krajem Vysočina. Na rozdíl od předchozího opatření byly nejvyšší finanční podpory přiznány přechodným regionům Jihomoravskému kraji (19 žádostí v celkové výši 69 mil. Kč) a Jihočeskému kraji (34 žádostí v celkové výši 61 mil. Kč).

V případě obou opatření je rozdílná i právní forma. U Opatření III.1.1 převažují právnické osoby (79) oproti fyzickým osobám (27). Opačná situace nastala u Opatření III.1.2, kde byl vyšší počet fyzických osob (155) v porovnání s právnickými (69).

Z hlediska typu investice bylo v rámci Opatření III.1.1 nejvíce finančních prostředků alokováno do výstavby decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie s cílem zajistit energetickou soběstačnost venkova. Jedná se především o výstavbu bioplynových stanic, kde investované finanční prostředky dosáhly 957 mil. Kč, následuje výroba biopaliv a využití biomasy. Do nezemědělských činností (opravárenství, truhlářství, výrobní činnosti atd.) bylo investováno 43 mil. Kč. Investice v rámci Opatření III.1.2 byly nejvíce zaměřeny na modernizaci, rekonstrukci resp. výstavbu podniku, pořízení technologií, rozšíření kapacit (výrobních, opravárenských) nebo nákup vybavení. Celková přiznaná podpora na tyto projekty dosáhla 190 mil. Kč. Druhou nejčastější investicí byla opět zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie (zejména bioplynové stanice 124 mil. Kč, dále využití biomasy a výroba biopaliv).

Při řešení otázky rozvoje venkova hraje důležitou roli zajištění konkurenceschopného a perspektivního zemědělství a zemědělsko-potravinářského odvětví. K tomu přispívají opatření Osy I PRV, a to Opatření I.1.1.1 – Modernizace zemědělských podniků, Opatření I.1.3.1 – Přidávání hodnoty zemědělských a potravinářských produktů a Opatření I.1.3.2 – Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v potravinářství. Počet schválených žádostí u Opatření I.1.1.1, jehož finanční prostředky směřují pouze do zemědělství, dosáhl v letech 2007 a 2008 počtu 1 125 a přiznaná podpora činila 3 027 mil. Kč. Finanční prostředky přiznané potravinářskému sektoru i počty schválených žádostí byly podstatně nižší, v rámci Opatření I.1.3.1 se jednalo o 309 schválených žádostí a celkem 963 mil. Kč, v případě Opatření I.1.3.2 bylo schváleno pouze 5 žádostí s celkovou přiznanou podporou ve výši 27 mil. Kč.

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce – viz § 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Obce se liší v mnoha strukturálních aspektech, a to i v rámci velikostních kategorií. Rozloha, hustota obyvatelstva a věkové složení (tab. T3.3/01) samozřejmě ovlivňují jak nároky na občanskou vybavenost, tak možnosti její realizace.

T3.3/01 - Charakteristika obcí (průměrné hodnoty) podle počtu obyvatel v roce 2008

Velikost obce	Počet obcí			Počet částí obce	Počet KÚ ¹⁾	Výměra (ha)	Obyvatelstvo		
	celkem	statut obec	podíl %				celkem	z toho ve věku 15-64 let	
								počet	%
Do 500 obyvatel	3 594	3 572	99,4	2	1	765	238	166	69,7
501-2 000 obyvatel	2 000	1 759	88,0	3	2	1 513	942	667	70,8
Nad 2 000 obyvatel	655	154	23,5	6	5	3 222	11 670	8 335	71,4

1) KÚ - katastrální území.

Pramen: ČSÚ, Malý Lexikon obcí 2008

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

Soustava kritérií pro vymezení venkovských obcí se sice v čase proměňuje, ale přesto lze identifikovat hlavní kritéria venkovských sídel. Pokud nemají obce statut „obec“, jedná se o obce se statutem „městys“ nebo „město“. Obce nad 2 000 obyvatel zahrnují i velká města, která charakterem neodpovídají venkovskému prostoru.

Občanská vybavenost venkova je dána občanskou vybaveností obcí a dopravní obslužností, která umožňuje přístup k zařízením, které v menších obcích nejsou a ani tam být nemohou pro velkou nákladnost. Tab. T3.3/02 ukazuje rozložení občanské vybavenosti obcí v roce 2008. V nejmenších obcích do 500 obyvatel je kritická situace ve vybavení policií, školami a zdravotními zařízeními. Naopak dostupnost vody a plynu je více než 50%. Ve středně velkých obcích je nejnižší dostupnost policie, škol a plynu, ostatní občanská vybavenost přesahuje 50 %. V největších obcích je vybavenost téměř 100% s výjimkou policie (75 %). Z uvedených údajů vyplývá potřeba zlepšení v oblasti občanské vybavenosti, a to jak ve směru infrastruktury, tak i dopravní obslužnosti.

T3.3/02 - Vybavenost obcí podle počtu obyvatel v roce 2008

Velikost obce	MJ	Obce celkem	Pošta ¹⁾	Škola ¹⁾	Zdravotní zařízení ¹⁾	Policie ¹⁾	Kanalizace ¹⁾	Voda ¹⁾	Plyn ¹⁾
Do 500 obyvatel	počet	3 594	440	49	354	26	615	2 787	1 776
	%	100	12,24	1,36	9,85	0,72	17,11	77,55	49,42
501-2 000 obyvatel	počet	2 000	1 237	652	1 227	142	1 061	1 237	652
	%	100	61,85	32,60	61,35	7,10	53,05	61,85	32,60
Nad 2 000 obyvatel	počet	655	644	637	655	491	625	653	636
	%	100	98,32	97,25	100,00	74,96	95,42	99,69	97,10

1) Čísla znamenají přítomnost, nikoliv však rozsah nebo kvalitu.

Pramen: ČSÚ - Malý lexikon obcí 2008

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Rozvojová osa III je zaměřená nejen na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání OZE, ale také na zlepšení kvality života na venkově a na vzdělávání. Finanční alokace na osu III činí 16,9 % celkových prostředků EAFRD (tj. podílu EU), z toho 48 % je věnováno na Opatření III.2 - Podmínky růstu a kvality života na venkově (na Opatření III.2.1 - Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby jsou vyčleněny finanční prostředky ve výši 39 % osy III a na Opatření III.2.2 - Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova ve výši 9 % osy III). Opatření III.2 má za cíl vytvořit podmínky růstu ve venkovských oblastech, zlepšit vybavení a vzhled vesnic a veřejných prostranství a posílit soudržnost obyvatel s místním prostředím a dědictvím venkova, zabezpečit rozvoj venkovské infrastruktury s cílem rozvoje malého a středního podnikání a zlepšení životního prostředí venkovských sídel. Žadateli mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace. Projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod mohou být realizovány v obcích do 2 000 obyvatel, ostatní projekty jen v obcích do 500 obyvatel.

Zvýšení vybavenosti je nejnaléhavější u obcí do 500 obyvatel. Z čerpání dotací na Opatření III.2.1 je patrné, že nejvíce podpor celkem za roky 2007 a 2008 získal Jihočeský kraj a kraj Vysočina, nejméně pak kraj Karlovarský a Plzeňský (tab. T3.3/03).

T3.3/03 - Přehled schválených žádostí v období 2007-2008 v rámci Opatření III.2.1

Kraj	Opatření III.2.1.1 Obnova a rozvoj vesnic			Opatření III.2.1.2 Občanské vybavení a služby		
	počet žádostí	finanční rozsah projektu (tis. Kč)	přiznaná podpora (EU+CZ) (tis. Kč)	počet žádostí	finanční rozsah projektu (tis. Kč)	přiznaná podpora (EU+CZ) (tis. Kč)
Středočeský kraj	21	91 740,9	72 459,5	31	107 004,1	94 687,2
Jihočeský kraj	69	197 943,4	172 941,1	16	108 072,4	87 053,2
Plzeňský kraj	35	59 815,9	53 981,4	2	2 229,9	2 006,9
Karlovarský kraj	6	19 100,4	17 163,4	2	13 022,5	10 944,6
Ústecký kraj	25	97 870,4	83 881,5	14	42 042,2	36 483,9
Liberecký kraj	18	67 919,5	58 762,7	0	0,0	0,0
Královéhradecký kraj	27	72 398,1	59 629,7	6	42 278,4	35 154,5
Pardubický kraj	13	52 442,8	45 569,5	7	66 924,3	56 648,3
Vysočina kraj	55	156 800,5	139 292,9	10	107 612,6	96 113,4
Jihomoravský kraj	30	84 780,7	75 817,9	1	2 426,3	2 174,9
Olomoucký kraj	24	67 630,9	56 459,0	7	19 785,4	17 331,6
Zlínský kraj	11	35 684,9	31 078,0	9	61 949,4	42 330,2
Moravskoslezský kraj	30	57 143,1	50 686,2	13	35 416,8	30 432,4
CELKEM	364	1 061 271,4	917 722,8	118	608 764,3	511 361,0

Pramen: Státní zemědělský intervenční fond 2009

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Podpory plynoucí z Opatření III.2.2 - Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova jsou určeny na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví (kulturních památek, památkových rezervací, památkových zón, kulturních prvků vesnic a krajiny, památek místního významu, historických parků, zahrad, alejí a skupin stromů), na zpracování programů regenerace památkově chráněných území a plánů péče o krajinné památkové zóny a na budování nových stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu. Nejvíce projektů v obcích do 500 obyvatel bylo v kraji Středočeském, kde se také vyčerpalo nejvíce finančních prostředků.

T 3.3/04 - Přehled schválených žádostí v období 2007-2008 v rámci Opatření III.2.2

Kraj	Opatření III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova		
	žádosti	finanční rozsah projektu	přiznaná podpora (EU+CZ)
	počet	tis. Kč	tis. Kč
Středočeský kraj	31	64 558,2	56 772,3
Jihočeský kraj	14	46 050,4	31 123,1
Plzeňský kraj	32	44 900,1	39 317,3
Karlovarský kraj	2	6 865,2	5 192,2
Ústecký kraj	12	38 176,9	31 623,3
Liberecký kraj	8	16 450,9	14 412,8
Královéhradecký kraj	14	21 077,1	18 051,4
Pardubický kraj	12	19 639,4	17 614,2
Vysočina kraj	26	44 228,4	39 825,3
Jihomoravský kraj	22	43 040,6	37 766,0
Olomoucký kraj	36	37 068,0	33 254,5
Zlínský kraj	10	23 212,1	20 890,9
Moravskoslezský kraj	10	34 186,1	30 767,5
CELKEM	229	439 453,4	376 610,8

Pramen: Státní zemědělský intervenční fond 2009

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Opatření III.3.1 je zaměřeno na podporu vzdělávání a informování fyzických a právnických osob, které mají vážný zájem zahájit nebo rozšířit podnikání, případně jiné působení na venkově v rámci aktivit podporovaných v ose III. V roce 2008 bylo v rámci tohoto opatření zaregistrováno 63 projektů s celkovým finančním požadavkem na dotaci 41 mil. Kč. Celkem byl za rok 2008 vyplacen 1 mil. Kč.

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Ekonomická aktivita na venkově²⁸

Co se týče zaměstnanosti na venkově, obecně charakterizuje venkovské obce ČR (obce do 2 000 obyvatel) proti městům nižší míra ekonomické aktivity – podíl ekonomicky aktivních na všech obyvatelích činil v roce 2001 na venkově 49,3 %, kdežto ve městech 52,1 %. Při hlubším členění se prokazuje přímá závislost mezi velikostí obce a mírou ekonomické aktivity – podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva v průměru narůstá s velikostní kategorií obce. Zatímco v obcích do 99 obyvatel činil podíl ekonomicky aktivních 46,1 % na obyvatelstvu celkem, souhrnně v obcích do 500 obyvatel 48,5 %, ve městech nad 100 000 obyvatel to bylo již 53,1 %.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo venkova představuje čtvrtinu ekonomicky aktivního obyvatelstva ČR. Rozlišení ekonomicky aktivních obyvatel ČR podle odvětví (příl. tab. 3.4/01) ukazuje, že venkovu dominuje především zaměstnanost v průmyslu (32,7 % v roce 2001), následovaná zaměstnaností v zemědělství, lesnictví a rybolovu (11,1 %) a ve stavebnictví (10 %). Podíly pracovníků těchto odvětví (v zemědělství i absolutní počty) ve struktuře zaměstnanosti jsou přitom na venkově vyšší než ve městech, v ostatních odvětvích národního hospodářství jsou naopak vyšší ve městech. Zemědělství, stavebnictví a průmysl přitom patří mezi obory s velkým podílem pracovníků s nižší kvalifikací, kteří za svou práci pobírají nízké mzdy. Pro současnou situaci českého venkova je příznačné, že právě tyto obory jsou zde zastoupeny na úkor lukrativních a kvalifikovaných oborů jako je peněžnictví, pojišťovnictví nebo obchod s nemovitostmi. Celkově je zřejmé, že zejména sektor služeb je na venkově nedostatečně rozvinut, a nabízí tak potenciálně prostor pro tvorbu pracovních příležitostí.

Podíl zaměstnanosti v zemědělství je nepřímě úměrný velikosti obce. V obcích do 100 obyvatel tak podíl zemědělců v národohospodářské struktuře zaměstnanosti přesahuje 20 %, souhrnně v obcích do 500 obyvatel dosahuje téměř 15 %, naopak ve městech je jejich podíl velmi nízký (ve městech nad 100 000 obyvatel nedosahuje ani 1 %).

Nedostatek pracovních příležitostí ve venkovských oblastech a snižování agrární zaměstnanosti jsou nespornými faktory přispívajícími k nutnosti vyjíždět za prací. Jak vyplývá ze srovnání podílu pracovníků vyjíždějících za prací mimo obec podle velikostních kategorií obcí ČR v letech 1991 a 2001²⁹, pouze v nejvyšších kategoriích (více než 50 000 obyvatel) došlo za deset let k úbytku vyjíždějících, v ostatních četnost vyjížděky za prací naopak narostla. Obecně platí, že čím menší obec, tím vyšší vyjížděka za prací (76,9 % vyjíždějících z obcí do 199 obyvatel proti 5 % vyjíždějících z měst nad 100 000 obyvatel).

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

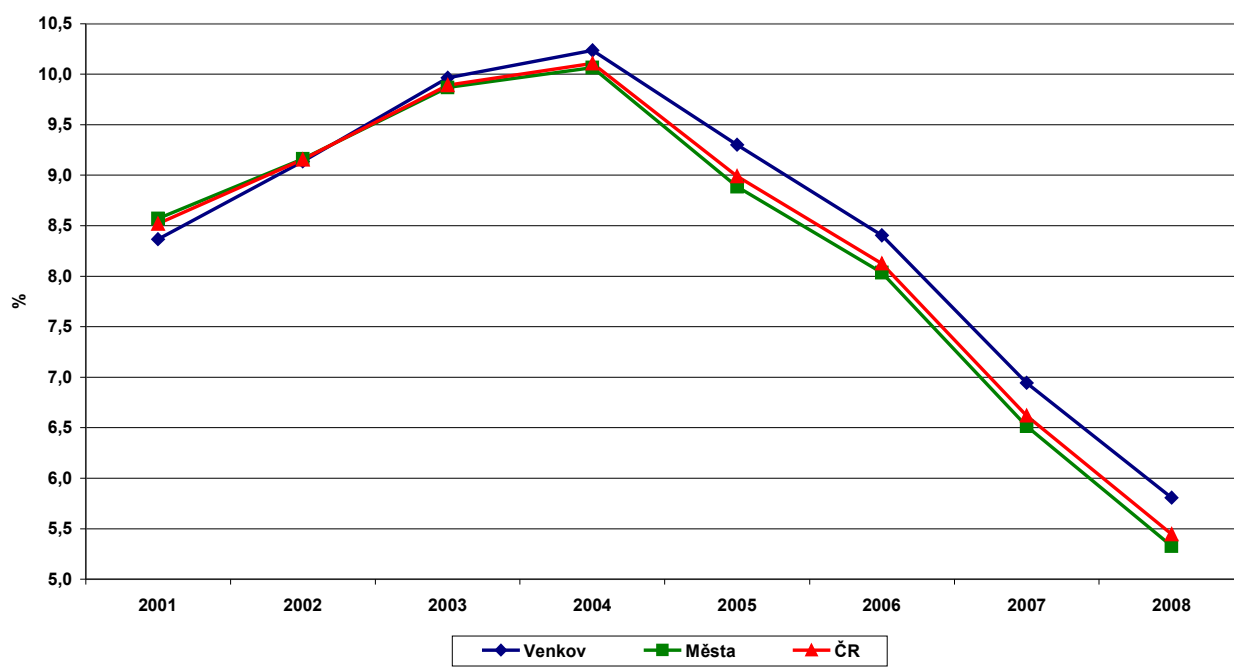
Podle údajů MPSV činila v roce 2008 průměrná roční registrovaná míra nezaměstnanosti v ČR 5,4 %, přičemž v předchozím roce dosáhla 6,6 %. Proti roku 2004, kdy byla zaznamenána historicky nejvyšší míra nezaměstnanosti (10,2 %), je to pokles téměř o polovinu.

Na základě údajů o počtu dosažitelných uchazečů (DU)³⁰ v obcích ČR uvedených na portálu MPSV byly provedeny v ÚZEI odhady registrované míry nezaměstnanosti pro venkov (obce do 2 000 obyvatel) a města. Na venkově v roce 2008 činila 5,8 %, což představovalo pokles o 1,1 p. b. proti předchozímu roku, ve městech činila 5,3 % a zaznamenala pokles o 1,2 p. b.

²⁸ Pramen: SLDB 2001, ČSÚ 2002 (poslední údaje k ekonomické aktivitě a jejím strukturám na úrovni obcí).

²⁹ Pramen: SLDB 1991, 2001, ČSÚ 1992, 2002.

³⁰ Pro odhad registrované míry nezaměstnanosti venkova a měst se používají od ledna 2005 tzv. dosažitelní uchazeči (nová metodika). Do prosince 2004 (stará metodika) vstupovali do výpočtu registrovaní uchazeči.

Graf T3.4/01 - Průměrná roční registrovaná míra nezaměstnanosti¹⁾ pro venkov, města a ČR v letech 2001²⁾–2008

1) Do roku 2004 jde o výpočet míry nezaměstnanosti podle staré metodiky, od roku 2005 podle nové metodiky.

2) Kvůli nedostupnosti dat je průměr roku 2001 vypočítán jen z hodnot za srpen až prosinec 2001.

Pramen: MPSV

Zpracoval: F. Nohel (ÚZEI)

V roce 2001 byla průměrná roční registrovaná míra nezaměstnanosti pro venkov ještě pod republikovým průměrem (což se shoduje s výsledkem ze SLDB 2001). V roce 2002 byly průměrné míry registrované nezaměstnanosti pro venkov, města a ČR téměř shodné. V dalších letech se už průměrná roční míra registrované nezaměstnanosti pro venkov pohybuje nad průměrem ČR.

Podle údajů MPSV nabízel v roce 2008 zaměstnavatelé prostřednictvím úřadů práce v průměru téměř 139 tis. volných pracovních míst (VPM)³¹, což je zhruba o 15 tis. více než v předchozím roce (nárůst o 12 %). Ve venkovském prostoru bylo nabízeno mírně přes 20 tis. VPM, což je pouze o necelých 500 VPM více než v předchozím roce (nárůst o 2,3 %).

Počet dosažitelných uchazečů (DU) na 1 VPM dosáhl v ČR v roce 2008 hodnoty 2,2, o rok dříve tento poměr činil 2,9. Podobný vývoj má tento ukazatel i na venkově, ale protože venkovští DU tvoří zhruba čtvrtinu všech DU, zatímco venkovská VPM tvoří jen necelou šestinu všech VPM, dosahuje počet DU na 1 VPM na venkově vyšší hodnoty než republikový průměr (3,8 v roce 2008 a 4,6 v roce 2007).

Je tedy zřejmé, že nezaměstnaní uchazeči o práci mají na venkově menší šance na opětovné uplatnění v pracovním procesu.

Situace venkovských domácností

Vyhodnocení objemu a struktury příjmů a výdajů venkovských rodin (v obcích do 2 000 obyvatel) a komparaci se situací ve velkých městech (s 50 000 a více obyvateli) lze objektivně provést ze statistiky rodinných účtů za rok 2007³² (nejaktuálnější celoroční data, tj. nejvhodnější pro komparaci město x venkov, jsou za rok 2007). Pro venkovské domácnosti je typické, že mají více členů (2,49) než městské (2,18), zároveň je v nich nižší podíl osob ekonomicky aktivních. Venkovské domácnosti dosahují podstatně nižších příjmů než obyvatelé velkých měst (86,2 % hrubých a 87,2 % čistých příjmů)³³. Ve struktuře příjmů se u venkovských projevuje zejména nižší podíl příjmů z podnikání (přičemž ve všech kategoriích obcí jsou nejvýznamnější položkou příjmy ze závislé činnosti) a naopak vyšší podíl sociálních příjmů, do nichž se promítají především vyšší dávky státní sociální podpory. Důchody však pobírají venkovské nižší, což se pak projevuje i v celkově nižším objemu sociálních příjmů rodin na venkově v absolutním vyjádření.

Adekvátně příjmům jsou i výdaje venkovských nižší než ve městech (81,1 % při porovnání čistých peněžních výdajů celkem). Při komparaci jednotlivých skupin výdajů se projevuje poměrně vyrovnaný objem výdajů na potraviny, nápoje a veřejné stravování, relativně je však tato položka na venkově významnější (23,7 % oproti 20,9 % z čistých výdajů celkem ve velkých městech). S velikostí sídla významně narůstají výdaje na služby (na venkově pouhých 64,1 % ve srovnání s velkými městy), což mj. souvisí i s horší nabídkou a dostupností služeb ve venkovském prostoru. Nezbytnost dojíždění z vesnic do větších center se projevuje ve vynucených vyšších nákladech na dopravu u venkovských obyvatel. Výrazným rysem ekonomického chování venkovských je neochota zadlužovat se – saldo přijatých půjček a splacených úvěrů strmě narůstá s velikostí skupinou obcí, na venkově je jen zhruba pětinové (21,5 %) ve srovnání s velkými městy.

Z porovnání údajů za 4. čtvrtletí 2008 se stejným obdobím minulého roku³⁴ vyplývá, že došlo ke zvýšení čistých peněžních příjmů ve všech kategoriích obcí o cca 10 % (ve venkovských obcích o 9,7 %, ve velkých městech o 10,6 %). Zásadní rozdíl je však patrný ve vývoji čistých peněžních výdajů. Zatímco venkovské domácnosti vydávaly podstatně více než před rokem (o 7,8 %), ve velkých městech došlo dokonce k poklesu výdajů (o 5,3 %), rozdíly při celoročním srovnání nebudou zřejmě tak výrazné. Venkovským obyvatelům vzrostly zejména náklady na bydlení, vodu, energie a paliva (o 14,9 %), dále na zdraví (o 32,3 %) a rovněž na již výše zmíněnou dopravu (o 22,0 %).

³¹ Jde o prostý aritmetický průměr počtu VPM evidovaných na konci jednotlivých kalendářních měsíců.

³² Pramen: Výdání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2007, ČSÚ 2008.

³³ Průměry na osobu v Kč za rok.

³⁴ Pramen: Výdání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za 4. čtvrtletí 2007 a 4. čtvrtletí 2008, ČSÚ 2008 a 2009.

Mezi venkovem a městy panují v sociální oblasti významné rozdíly. Porovnání postavení osob v čele domácností vyznívá pro venkov velmi nepříznivě³⁵ – zatímco téměř v polovině (48,7 %) venkovských domácností (v obcích s méně než 1 000 obyvatel) jsou jimi tzv. nižší zaměstnanci³⁶, ve velkých městech (se 100 000 obyvatel a více) je to jen necelá čtvrtina (23,3 %) a převažují zde naopak vyšší zaměstnanci (50,7 %), jichž je na venkově jen přibližně pětina (20,4 %). Podíl osob v čele domácností s vysokoškolským vzděláním (včetně bakalářského) je ve městech velmi vysoký (29,2 %), zatímco na venkově je proti městům téměř sedmkrát nižší a dosahuje pouhých 4,3 %. Je patrné, že velká města poskytují osobám s vyšším vzděláním daleko rozsáhlejší možnosti uplatnění jejich vzdělání a schopností.

Nastupující hospodářská krize postihne nepochybně i venkovské oblasti. Struktura zaměstnanosti na venkově (vyšší podíl pracovníků v průmyslu a stavebnictví) může znamenat dokonce silnější dopad než ve městech. Co se týče role zemědělství ve venkovské zaměstnanosti, může se negativně projevit zejména rušení provozů náročnějších na lidskou práci. Případné omezování zemědělské produkce pak ovlivní i zaměstnanost v resortech navazujících na zemědělství na vstupu a výstupu, jež jsou rovněž významnou oblastí pro uplatnění venkovské pracovní síly.

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

Rozvoj venkova je obecně součástí regionálního rozvoje. Regionální politika a politika rozvoje venkova jsou zajišťovány prostřednictvím dotací a podpůrných programů po linii odvětvových ministerstev. Vedle MZe a MMR, které je zároveň od roku 1996 odpovědným koordinátorem regionální politiky, se na ni podílejí MPSV, MŽP, MK, Krajské samosprávy a evropské programy (INTERREG, EQUAL aj.).

Institucionální zázemí venkova přímo se podílejí na implementaci nebo vyhodnocování PRV se skládá z organizací veřejných (státních a samosprávných), soukromých a dobrovolných (nevládních). Činnost těchto organizací je nezbytná pro rozvoj venkova a jejich vzájemná spolupráce přináší zvýšený efekt. Za tímto účelem byla navržena v rámci PRV síť rozvoje venkova na úrovni jednotlivých států EU a Evropská síť, která spojuje všechny sítě národní. V souladu s nařízením Komise (ES) č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanovují podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD, byla Česká republika, stejně jako ostatní členské země EU, povinna do 31. 12. 2008 zřídit Celostátní síť pro venkov (dále jen Síť). Tato Síť má za cíl seskupovat organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Zřizovatelem Sítě je MZe a je i komunikační platformou PRV. Úkolem Sítě bude sběr dat o nejlepší praxi, zpracování těchto informací s cílem identifikovat, šířit a upevňovat nejefektivnější nástroje rozvoje venkova a zemědělství, shromažďování informací o vývoji ve venkovských oblastech, setkávání aktérů a semináře pro osoby, které se aktivně podílí na rozvoji venkova a zemědělství.

V současné době je schválený Akční plán sítě, statut a jednací řád, rozbíhá se práce Regionálních sítí. Síť je tvořena zástupci organizací a správních orgánů podílejících se na rozvoji venkova a zemědělství. Zakládajícími členy Sítě jsou členové Monitorovacího výboru EAFRD a dále Národní síť Místních akčních skupin, Národní observatoř venkova, Česká zemědělská univerzita, Jihočeská univerzita a Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně. Síť řídí Řídící orgán Sítě, veškerých aktivit Sítě se mohou zúčastnit zástupci Řídícího orgánu Sítě a Evropské komise.

Dalším významným sdružením pro rozvoj venkova jsou místní akční skupiny (MAS), které vznikly (a vznikají) v rámci programu LEADER. V současné době je registrováno 159 MAS. Obce zapojené do programu LEADER představují 75,3 % rozlohy a zahrnují 43,7 % obyvatel ČR.

T3.5/01 - Charakteristika regionu Leader a ČR

Region	Nezaměstnanost %	Počet obyvatel	Výměra ha	Hustota obyv./km ²
ČR	7,9	10 251 079	7 886 710	130,0
Leader celkem	7,0	4 475 136	5 937 775	75,4

Pramen: Webové stránky LEADER+

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Účelem osy IV - LEADER je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Principy Leaderu jsou pro rozvoj venkova zvláště dobrou metodou, neboť vedou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí. MAS využívající principu Leaderu nejsou protikladem k místní samosprávě, ale vhodně ji doplňují v úsilí o obnovu a rozvoj obcí a přispívají i k rozvoji zemědělství a péči o přírodu a krajinu.

V rámci Opatření IV.1.1 - Místní akční skupina realizují MAS svůj Strategický plán LEADER (SPL). Podpora je poskytována MAS, které splní kritéria přijatelnosti posuzovaná SZIF a jsou vybrána Hodnotitelskou komisí složenou ze jmenovaných expertů. Opatření se realizuje na základě principů Leader. Příprava strategických plánů MAS byla rozdělena do 2 kol a prokázala velmi dobrou úroveň MAS při tvorbě rozboru problematiky venkova, přípravy plánu a „Fiche opatření“³⁷. V prvním kole příjmu žádostí o realizaci SPL (listopad 2007) bylo předloženo prvních 102 plánů, z nichž bylo vybráno k podpoře 48 MAS. V roce 2008 (druhé kolo) bylo v rámci tohoto opatření předloženo k hodnocení 92 SPL, z nichž bude vybráno k podpoře 32 MAS. Celkově bude podpořeno 80 MAS, což je o 10 více než uvádí PRV. V roce 2008 byly přiznány podpory ve výši 359,5 mil. Kč.

Opatření IV.1.2 - Realizace místní rozvojové strategie umožňuje získat podporu na projekty, které jsou v souladu se schváleným SPL MAS a příslušnými podmínkami opatření PRV. Projekty k realizaci vybírá na základě předem stanovených bodovacích kritérií MAS prostřednictvím své výběrové komise. Výběr projektů MAS probíhá minimálně jednou do roka. Kategorie příjemců podpory jsou specifikovány ve SPL. V roce 2008 bylo v rámci tohoto opatření zaregistrováno 712 projektů s celkovým finančním požadavkem na dotaci cca 390 mil. Kč. Za rok 2008 nebyl proplacen žádný projekt.

³⁵ Zdroj: Příjmy a životní podmínky domácností v roce 2007, ČSÚ 2008.

³⁶ Osoby v pracovním či služebním poměru se základním vzděláním či vyučené (bez maturity), vyšší zaměstnanci mají dokončené úplné střední vzdělání a vyšší.

³⁷ Fiche opatření je stručný popis opatření stanovených MAS v souladu se SPL a podmínkami opatření IV.1.1.

Opatření IV.2.1 - Realizace projektů spolupráce poskytuje podporu na projekty spolupráce mezi územími na národní nebo nadnárodní úrovni s cílem povzbudit spolupráci mezi MAS v rámci členských států a na území třetích zemí. Smyslem tohoto opatření je využití příkladů nejlepší praxe k posílení inovačních postupů a přenosu znalostí. Příjemcem dotace jsou MAS. V roce 2008 bylo v rámci tohoto opatření zaregistrováno 18 projektů s celkovým finančním požadavkem cca 62 mil. Kč. Za rok 2008 nebyl proplacen žádný projekt.

Kromě osy IV - LEADER (PRV) byly podpory MAS poskytovány národním programem LEADER ČR. V roce 2008 bylo vybráno 7 MAS k financování jejich záměrů, z toho skutečně realizovaných záměrů MAS bylo 5.

Ostatní organizace významně ovlivňující rozvoj venkova je možné rozdělit na vládní instituce a nevládní organizace.

Mezi vládní instituce se řadí především veřejná administrativa, Krajské úřady, regionální agentury MZe, MMR a dalších ministerstev.

Nevládní organizace zahrnují sdružení obcí a organizace sdružující zemědělce, jako jsou Národní síť místních akčních skupin ČR, Agrární komora ČR, Spolek pro obnovu venkova ČR, Svaz obcí a měst ČR, PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, Asociace soukromého zemědělství ČR, Společnost mladých agrárníků ČR, Svaz marginálních oblastí, Zemědělský svaz, Potravinářská komora ČR, Svaz soukromých vlastníků zemědělské půdy, Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska a další.

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A OCHRANA ZVÍŘAT

Spotřeba čistých živin a prostředků na ochranu rostlin mírně vzrostla. Pokles stavů hospodářských zvířat se projevil snížením tlaku na životní prostředí (emise amoniaku). Mezi další pozitivní změny patřil nárůst chráněných území (zejména NATURA 2000). Zemědělství také zaznamenalo snížení spotřeby energií. Ekologicky obhospodařovaná půda vzrostla na 341,6 tis. ha (8,04 % celkové z. p.), a to zejména orná půda a trvalé kultury. Zemědělci uplatňovali s podporou politiky rozvoje venkova postupy příznivé k životnímu prostředí na více než čtvrtině plochy z. p. Velký podíl opatření zaujímal podpora zachování extenzivního hospodaření na travních porostech a podpora pěstování meziplodin. Na téměř 48 % obhospodařované zemědělské půdy byla v roce 2008 ve vymezených oblastech prosazována politika na ochranu vodních zdrojů proti kontaminaci dusičnany. V oblasti ochrany zvířat proti týrání byly prováděny kontroly s cílem omezit výskyt případů zanedbání péče o zvířata v rámci hospodářských i zájmových chovů. Geneticky modifikovaná kukuřice se pěstovala na ploše více než 8 tis. ha.

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Způsob zemědělského hospodaření v krajině a jeho vliv na životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Zavedené indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí. První skupina (1-15) se týká především způsobu využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě, indikátory (16-29) postihují vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství a indikátory (30-35) se zabývají monitoringem ekosystémů.

Níže uváděný komentář se vztahuje k datům v tab. T4.1/02. Jednotlivé zdroje jsou uvedeny u každého z indikátorů tabulky.

Zemědělský půdní fond tvoří více než polovinu celkové výměry ČR (53,8 %). Výměra LPF zůstává přibližně stejná jako v roce 2007 (33,6 %), zatímco rozloha ZPF nepatrně klesla (o 0,1 % proti roku 2007). U travních porostů došlo proti roku 2007 k mírnému nárůstu (o 0,2 %) a opačně u výměry orné půdy došlo k mírnému poklesu (o 0,2 %). Rozloha trvalých kultur zůstala stejná.

Počet lokalit soustavy NATURA 2000 se zvýšil na 918 (901 v roce 2007) a jejich výměra činila 1 048,6 tis. ha, tj. 13,3 % celkové rozlohy ČR. Celkem 879 evropsky významných lokalit zaujímalo výměru 725,4 tis. ha (9,2 % rozlohy ČR). Bylo evidováno 39 ptačích oblastí o rozloze 693,9 tis. ha (8,8 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 651 tis. ha (20,9 % plochy ČR).

Tabulka T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2008.

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch v roce 2008 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p.	Výměra TTP	Výměra o. p.
Národní parky (NP)	6 944,0	6 570,3	326,9
CHKO	281 421,8	168 244,0	108 300,5
Maloplošně chráněná území (MCHÚ) ¹⁾	3 040,2	2 736,8	228,3
MCHÚ, mimo NP, CHKO	2 127,8	1 635,3	458,5
ZCHÚ ²⁾ celkem bez vzájemných překryvů	290 460,1	176 414,5	109 087,5
Ptačí oblasti	111 913,6	73 135,9	36 592,7
Evropsky významné lokality	95 281,4	80 486,5	14 140,8
NATURA 2000 celkem bez vzájemných překryvů	172 569,7	123 986,3	46 043,2
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	368 945,3	229 466,3	133 762,6

1) MCHÚ = národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

Pramen: MZe

Zpracoval: I. Darmovzalová (ÚZEI)

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2008 je 1 760,1 tis. ha, (41,5 % z. p.), v tom orná půda zaujímá 964,7 tis. ha (54,8 % z. p.), travní porosty 789,6 tis. ha (44,9 % z. p.), ostatní kultury 5,8 tis. ha (0,3 % z. p.). Problematika LFA je podrobněji popsána v kap. 7.4.

V rámci ČR není věnována systematická pozornost aktualizaci podkladů o podrobném odvodnění a v databázi je uváděn stav cca z roku 1990. Hlavním důvodem je skutečnost, že podrobné odvodnění je dnes již ve správě a péči vlastníků pozemků. Stejně tak o závlahách není vedena aktuální celostátní evidence. Nejaktuálnější údaje o zavlažované ploše (data ze šetření ČSÚ v letech 2006-07) udávají 19,9 tis. ha zavlažované zemědělské půdy v ČR.

V ČR bylo v roce 2008 zaevidováno 8 380 ha ploch s Bt kukuřicí (tj. o 3 380 ha více proti roku 2007) a došlo tedy opětovně k nárůstu ploch s geneticky modifikovanými (GM) plodinami. Tzv. Bt kukuřice je jediná GM plodina povolená k pěstování na území EU. V ČR zaseto Bt kukuřici pěstovanou již čtvrtým rokem 171 pěstitelů (proti 131 pěstitelům v roce 2007). V roce 2008 probíhaly v ČR polní pokusy s geneticky modifikovanými plodinami o celkové rozloze 10,98 ha. V polních podmínkách byly testovány GM brambory, kukuřice, slivoň, len a tabák. Podrobnější informace viz kap. 4.5.

V roce 2007 bylo registrováno 71 producentů zeleniny pěstované v integrovaném systému s celkovou plochou 4,5 tis. ha. Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) byla evidována celková výměra 10 757 ha ovocných sadů (10 662 ha v roce 2007). Došlo ke změně názvu Svazu integrované produkce hroznů a vína na „EKOVÍN – svaz integrované produkce a ekologické produkce hroznů a vína, o. s.“. Svaz nyní sdružuje fyzické a právnické osoby zabývající se integrovanou a ekologickou produkcí hroznů a vína. K 31. 12. 2008 bylo evidováno 169 podniků hospodařících na ploše 6 989,7 ha (7 155 ha, 165 podniků v roce 2007).

V ekologickém zemědělství hospodařilo 1 946 zemědělců (1 318 v roce 2007) na výměře 341,6 tis. ha zemědělské půdy. Zvýšil se i počet subjektů vyrábějících biopotravinu na 422 v roce 2008 (253 v roce 2007).

V ČR stále neexistuje monitoring technologií obdělávání půd. Výměra o. p. na které jsou používány minimalizační technologie, je odhadována na 1 mil. ha. V roce 2008 nenastaly žádné meziroční změny v rozloze ploch půdoochranných technologií, jde přibližně o 250 tis. ha.

Ve srovnání s rokem 2007 došlo k mírnému zvýšení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy v roce 2008 byla 110,6 kg č. ž./ha z. p. (příl. tab. 4.1/03). Celkový vnos čistých živin ze statkových hnojiv byl 54,0 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2007 snížila na 180 tis. t (proti 230 tis. t v roce 2007).

Podle SRS bylo biologickými přípravky (mikrobiálními a makrobiálními) ošetřeno 19,8 tis. ha kulturních plodin, což je 2,75 krát více než v roce 2007.

Roční spotřeba přípravků na ochranu rostlin (OR) vzrostla o 2,8 %. Z celkové spotřeby přípravků na OR v roce 2008 reprezentovaly herbicidy a desikanty 59,3 %, fungicidy 24 % a regulátory růstu 8 %.

Podle evidence ČIŽP bylo za rok 2008 evidováno celkem 136 havárií, z nichž 8 bylo zemědělského původu.

V roce 2008 se v zemědělských podnicích s více než 20 pracovníky snížila spotřeba různých druhů energie na 16,2 mil. GJ (17,82 mil. GJ v roce 2007). Podle VÚZT a ČSÚ se v roce 2008 spotřebovalo v zemědělství 436,0 mil. l motorové nafty (418,1 mil. l v roce 2007), přičemž se na celkové spotřebě rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela 85,7 % a živočišná výroba 14,3 %. V systému integrovaného povolení (IPPC) bylo v roce 2008 vydáno 48 rozhodnutí.

V roce 2007 byly vykázány emise amoniaku z chovů hospodářských zvířat ve výši 56,6 kt, což je hodnota vypočítaná na základě stavů hospodářských zvířat k 1. 4. 2008. Dle odhadů emisí amoniaku pro rok 2008 došlo k opětovnému snížení vykazovaných emisí a to redukcí stavů hospodářských zvířat, zejména v chovech prasat. Meziročně došlo k poklesu o cca 4,5 %.

K překročení limitních hodnot podle vyhlášky č. 13/1994 Sb. docházelo v letech 2000-2008 nejvíce u obsahů DDT, následovalo DDE. V roce 2008 byla překročena limitní hodnota DDT a jeho metabolitů u 50 % vzorků ornice a 41 % vzorků podorníci. V ČR je používání přípravků na bázi DDT zakázáno již od roku 1974, vysoké procento nadlimitních vzorků však svědčí o velké perzistenci a tedy dlouhodobém zatížení půdy. Za dobu sledování 1997-2008 vykazují obsahy polyaromatických uhlovodíků (PAH) mírně kolísavý nárůst. Pro obsahy PAH v půdách jsou charakteristické vyšší obsahy na pozemcích s trvalými travními porosty než na pozemcích s ornou půdou. U obsahu polychlorovaných bifenylů (PCB) v půdách bylo v roce 2008 zaznamenáno mírné zvýšení proti roku 2007.

Podle dostupných dat ÚKZÚZ je v současné době více než 7 % z. p. s nadlimitními obsahy rizikových prvků³⁸. Procento vzorků, překračujících limity u jednotlivých prvků se během posledních let sledování významně nemění a zůstává stejné³⁹.

T4.1/02 - Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2008
1	Výměra ČR z toho ZPF, LPF (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 886,5 tis. ha. ZPF: 4 244,1 tis. ha, 53,8 % celkové rozlohy ČR. LPF: 2 653,0 tis. ha, 33,6 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%), ČÚZK.	Zornění: 71,3 % (3 025,6 tis. ha o. p.). Zatravnění: 23,1 % (979,7 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,6 % z. p., (238,8 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MŽP.	Přibližně 1 248,8 tis. ha, 15,8 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 290 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MŽP, MZe.	Ptačí oblasti: 693,9 tis. ha (8,8 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 111,9 tis. ha z. p. Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 725,4 tis. ha (9,2 % celkové rozlohy ČR).
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MŽP.	1 651 tis. ha, tj. 20,9 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na rozloze ČR (ha, %), MZe.	3 135,8 tis. ha (39,8 % celkové výměry ČR), 1 756,7 tis. ha z. p. (49,8 % z. p.) podle LPIS.
8	Podíl LFA - ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	LFA tvoří 1 760,1 tis. ha z. p., tj. 49,9 % z. p.
9	Výměra odvodňených a zavlažovaných ploch (ha, %), VÚMOP.	Odhad: 1 079,8 tis. ha odvodňených ploch (25,4 % z. p.). Závlahy jsou vybudovány na asi 156 tis. ha (3,6 % z. p.), ale podstatná část v současné době není provozuschopná.
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 1 564,7 tis. ha bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 429,8 tis. ha bonitované z. p. ¹
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP.	Přibližně 45 tis. ha (1,1 % z. p.).
12	Výměra území potenciálně ohroženého zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p.). Podmáčeno: odhaduje se 70 tis. ha (1,6 % z. p.).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny schválené pro uvádění do životního prostředí (poľní pokusy, výzkum): přibližně 11,0 ha brambor, kukuřice, slivoní, lnu, tabáku. GM plodiny pěstované na produkčních plochách: 8 380 ha Bt kukuřice MON810.
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), IPZ, SIPHV, SISPO.	EZ: 341,6 tis. ha (8,0 % z. p.) včetně ploch v konverzi. IP: 4 518 ha zeleniny, 6 989,7 ha vinné révy, 10 757 ha ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 250 tis. ha o. p. ² .

³⁸ Jedná se o 12 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, V, Zn.

³⁹ V letech 1990-1992 proběhl v ČR plošný průzkum půd na obsah rizikových prvků. Vznikla databáze s cca 34 800 vzorky, která je stále doplňována a pokračuje se v odběru a analýze půd systémem tzv. „zahušťování“. To znamená, že v místech se zjištěnými nadlimitními obsahy jsou prováděny další odběry vzorků půd za účelem stanovení plošného rozsahu kontaminace.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2008
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 20,0 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 13,0 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 21,0 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 85,4 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 13,8 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 11,4 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	180 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), MZe.	2006: Podle CeHO ³ bylo aplikováno na z. p. 27,4 tis. tun čistírenských kalů (poslední dostupné informace).
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, l účinných látek/ha z. p.), SRS.	Celkem aplikováno 11 072,8 tis. kg, l, což představuje 1,81 kg, l účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg, l), SRS.	Celkem 25,6 tis. kg, l.
22	Biologická ochrana rostlin, SRS.	Ošetřeno přibližně 19,8 tis. ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	5,9 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 16,2 mil. GJ.
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 436,0 mil. l motorové nafty ⁴ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 402 tis. ks, prasata: 2 433 tis. ks, ovce: 184 tis. ks, kozy: 17 tis. ks, drůbež: 27 317 tis. ks, koně: 27 tis. ks. Data jsou uváděna k 1. 4. 2008.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství bylo vydáno celkem 48 ⁵ rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (IRZ).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 11 694 155, oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 232 967, oxid uhelnatý (CO): 7 679 (upřesněná data za ohlašovací rok 2006, platná ke dni 3. 4. 2008) ⁶ .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	V roce 2008 byla produkce amoniaku: 53,9 kt, v roce 2007: 56,6 kt (upřesněná data).
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: nejčastější organický polutant je DDT (překročení limitu u 50 % vzorků ornice a 41 % vzorků podorničí o. p.).
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 36,8 % vzorků, rtuti u 19,2 % vzorků, vysoké koncentrace mědi u 8,8 % vzorků, všechny vzorky vyhovely maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT).
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, ZVHS.	Nejlepší výsledky vykazovaly drobné vodní toky v oblasti povodí Dolní Vltavy, nejhorší výsledky v oblastech povodí Horního a středního Labe, Horní Vltavy a Odry.
33	Monitoring znečištění podzemních vod - mělké vrty (% vzorků překračujících limit pro pitnou vodu), ČHMÚ.	Dusičnany - 16,7 %, dusitany - 0,7 %, amonné ionty - 20,1 %, CHSK _{Mn} ⁷ - 15,3 %, chloridy - 18,4 %, suma pesticidů - 4,4 %, NEL nebyly v roce 2008 stanovovány.
34	Monitoring kvality povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), ZVHS.	Zranitelné oblasti: celkem 3,9 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, 24 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ ⁻ /l. Nezranitelné oblasti: 1,1 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, celkem 13,7 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ ⁻ /l.
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 178 kontrol podniků v ZOD (cca 150,0 tis. ha). Ve 14 případech bylo zjištěno pochybení, z toho bylo vedeno 1 správní řízení.

Významný vliv na životní prostředí v rámci zemědělského sektoru měly dva programové dokumenty: Horizontální plán rozvoje venkova a Program rozvoje venkova. V obou dokumentech bylo možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních opatření. V rámci HRDP 2004–06 bylo v roce 2008 podáno 10 543 žádostí na výměru 909,5 tis. ha z. p. a zažádáno o podporu ve výši 2,8 mld. Kč. Nárokové finanční prostředky HRDP ve výši 2,1 mld. Kč byly vyplaceny z finanční obálky PRV. Na nové AEO opatření bylo v rámci PRV vyplaceno 1,3 mld. Kč. Tab. T4.1/03 znázorňuje přehled AEO (HRDP) za rok 2008.

T4.1/03 - Přehled o AEO - HRDP v roce 2008¹⁾

AEO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2007 ⁴⁾	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2007 ⁵⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč	mil. Kč
Ekologické zemědělství	409	118,1	156,3	58,6	104,3
Ošetřování travních porostů	5 834	544,5	1 414,6	547,4	875,6
Zatrávňování orné půdy	1 648	33,8	245,7	106,7	136,9
Tvorba travnatých pásů na svažitých půdách	15	0,09	0,8	0,0	0,8
Pěstování meziplovin	3 146	201,2	921,7	0,0	904,6
Trvale podmáčené a rašelinné louky	37	0,1	1,5	0,0	1,2
Ptačí lokality na travních porostech	114	5,1	26,4	9,1	17,1
Biopásy	136	1,2	12,6	0,0	12,4
Osevní postup v ochranných zónách jeskyní	1	0,05	0,03	0,00	0,03
Integrovaná produkce (ovoce, réva vinná)	107	5,3	53,6	12,8	39,2
Celkem³⁾	10 543	909,5	2 833,2	734,7	2 092,0

1) Údaje k 31. 12. 2008.

2) Počty žádostí podaných v roce 2008 v rámci HRDP.

3) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

4) Suma všech vyplacených žádostí podaných v roce 2007 v rámci HRDP a vyplacených v roce 2008 ještě z HRDP.

5) Suma všech vyplacených žádostí podaných v roce 2007 v rámci HRDP a vyplacených v roce 2008 již z EAFRD.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: I. Darmovzalová (ÚZEI)

PRV je programový dokument k čerpání prostředků z EAFRD. V rámci PRV bylo podáno 4 963 žádostí na výměru 444,1 tis. ha z. p. a bylo vyplaceno 1 333,2 mil. Kč z nárokových požadavků roku 2007. Tab. T4.1/04 znázorňuje přehled AEO (PRV).

T4.1/04 - Přehled o AEO - PRV (EAFRD) v roce 2008¹⁾

AEO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2007 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Ekologické zemědělství	1 175	187,8	462,11	372,71
Ošetřování travních porostů				
- Louky	1 610	67,2	132,89	116,78
- Mezofilní a vlhkomilné louky	571	16,6	49,30	46,30
- Horské a suchomilné louky	200	5,1	17,70	15,05
- Pastviny	1 451	76,7	226,34	205,55
- Druhově bohaté pastviny	596	37,0	164,72	157,56
- Suché stepní trávníky a vřesoviště	27	0,8	6,28	6,15
Zatrávňování orné půdy	1 460	21,3	156,77	117,90
Pěstování meziplovin	148	5,2	14,28	14,00
Trvale podmáčené louky	156	0,6	6,81	6,05
Ptačí lokality na travních porostech				
- Bahňák	28	0,6	3,38	3,29
- Chřástal	125	2,7	13,17	12,64
Biopásy	71	0,6	5,92	4,06
Integrované zemědělství				
- Ovoce	224	7,2	82,86	74,51
- Réva vinná	508	10,1	134,49	126,16
- Zelenina	71	4,5	52,41	54,49
Celkem⁴⁾	4 963	444,1	1 529,44	1 333,19

1) Údaje k 31. 12. 2008.

2) Počty žádostí podaných v roce 2008 v rámci PRV.

3) Suma všech vyplacených žádostí podaných v roce 2007 v rámci PRV a vyplacených v roce 2008.

4) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než na jednotlivé tituly.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: I. Darmovzalová (ÚZEI)

Na životní prostředí měly mimo programové dokumenty HRDP a PRV vliv i ostatní nástroje zemědělské politiky.

Jedním z významných národních programů MŽP, v rámci něhož jsou poskytovány finanční prostředky neinvestičního charakteru, je Program péče o krajinu (PPK), a to v členění na dva samostatné podprogramy: podprogram péče o krajinu a podprogram péče o zvláště chráněné části přírody a ptáčích oblastech. PPK je partnerským programem MŽP k dotační politice MZe v problematice naplňování mimoprodukčních funkcí zemědělství. V roce 2008 bylo z PPK do zemědělského sektoru vyplaceno 18,6 mil. Kč. Na kosení luk, pastvu a další obdobné činnosti zemědělského charakteru, které jdou na údržbu zemědělských pozemků v ZCHÚ bylo v rámci podpory skupiny „D“ poskytnuto cca 47,8 mil. Kč. Z programu Revitalizace říčních systémů (PRŘS) poskytlo MŽP podporu 1,2 mil. Kč na projekt: Rybí přechod, Lužnice, Nová Ves.

Dle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. bylo v roce 2008 požadováno vyplacení náhrady újm cca 6,3 mil. Kč vzniklé omezením hospodaření na zemědělské půdě (3,8 mil. Kč) a rybníčních (2,5 mil. Kč) v roce 2007. Žádáno bylo zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území MZCHÚ, dále kvůli posunu termínu seče z důvodu výskytu chřástala polního. U rybníků se jednalo o snížení, vyloučení či změnu rybí obsádky v rybníčních na území MZCHÚ a omezení napuštění rybníků z důvodu zahnízdění zvláště chráněných druhů ptáků.

Za celou dobu trvání OP Zemědělství (2004-06) bylo za podopatření I.1.1. Investice do zemědělského majetku a podpora mladým začínajícím zemědělcům, investiční záměr c) Zlepšení míst pro skladování kejdy a chlévské mrvy vyplaceno 579,4 mil. Kč pro 296 projektů. Na podopatření 2.1.1. Pozemkové úpravy investiční záměr b) realizace společných zařízení pozemkových úprav bylo vyplaceno celkem 1 185 mil. Kč za 311 projektů.

U příjemců podpory programu SAPARD se v roce 2008 prováděly již jen kontroly. Nejvíce kontrol bylo provedeno v regionech České Budějovice a Brno v závislosti na počtu příjemců pomoci.

Na základě podpůrných programů v rámci nařízení vlády č. 505/2000 Sb. byla v roce 2008 poskytnuta podpora 4 mil. Kč na ochranu lesních porostů (6 mil. Kč v roce 2007).

Podpory poskytované v roce 2008 podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. činily 94,7 mil. Kč na podporu včelařství. Na restrukturalizaci ovocných sadů bylo čerpáno 73,8 mil. Kč. Hřebčiny získaly podporu 71 mil. Kč. Finanční podpory na národní programy zachování genofondu pro zemědělství (mikroorganismy, rostliny, hospodářská zvířata, koordinace programu) za rok 2008 vzrostly na 75 mil. Kč (60 mil. Kč v roce 2007). Na podporu mimoprodukčních funkcí rybníků bylo čerpáno 64,1 mil. Kč (69,5 mil. Kč v roce 2007).

Náhrady poskytnuté státními podniky Povodí v roce 2008 zemědělským a lesním subjektům za omezené užívání pozemků v ochranných pásmech vodních zdrojů byly poskytnuty 37 subjektům na výměru 9,2 tis. ha a činily 4,7 mil. Kč. Pro lesy zvláštního určení a hospodaření nebyly opět uplatňovány žádné náhrady.

4.2 Ochrana zvířat

Ochrana zvířat proti týrání je oblastí, která je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále zákon OZT). Zákon OZT stanovuje tyto hlavní orgány ochrany zvířat: MZe, ÚKOZ a KVS spolu se SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které organizačně zabezpečovalo činnost ÚKOZ. Dozor nad touto oblastí provádějí inspektori KVS.

Koncem roku 2008 vstoupila v účinnost novelizace zákona OZT, kterou došlo především k zapracování předpisů EU týkajících se přepravy zvířat a ke změně v postavení ÚKOZ, která se z orgánu ochrany zvířat stává poradním orgánem ministra. Tato novela obsahuje i množství dalších změn.

Na VFU proběhl kurs, ve kterém získalo 38 veterinárních lékařů, pracovníků KVS, kvalifikaci pro inspektory ochrany zvířat (podle § 26 zákona OZT). Na 6 školicích pracovištích proběhlo 25 kursů k získání osvědčení pro řidiče a průvodce podle nařízení Rady (ES) č. 1/2005, na nichž získalo 513 osob příslušnou kvalifikaci přepravce zvířat. Na VFU a na ČZU proběhly 3 kurzy pro celkem 167 vysokoškoláků-biologů k získání kvalifikace ke kontrole a řízení pokusů na zvířatech (podle § 17 odst. 1 zákona OZT).

V červnu roku 2008 proběhla v ČR kontrolní mise Evropské komise DG (SANCO), tzv. General review mission (DG SANCO 7700/2008). Cílem kontrolní mise bylo ověřit funkčnost kontrolních systémů dozorových orgánů ČR pro oblasti bezpečnosti potravin, zdraví rostlin, vedlejších živočišných produktů, dovozních kontrol, GMO a zdraví a pohody zvířat. Mise neshledala zásadní nedostatky a doporučení, která navrhla, byla bezprostředně realizována, případně jsou pro ně stanoveny a kontrolovány termíny plnění.

Program ochrany zvířat SVS ČR je realizován již od roku 1993, za toto období bylo v ČR provedeno celkem 179 971 kontrol dodržování zákona OZT.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2008 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 16 918 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 12 224 kontrol), při 1 203 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 431 854 zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 650 kontrolách u 426 556 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle § 203 trestního zákona za týrání zvířat v roce 2008 stíháno 32 a odsouzeno 23 osob.

Situace ochrany zvířat v ČR v roce 2008 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS ČR č. 4/2009 „Program ochrany zvířat - situace v roce 2008“, který vydalo MZe.

4.3 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství (EZ) v ČR má již několikaletou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravena národní i evropskou legislativou (zákon č. 242/2000 Sb., nařízení Rady (EHS) č. 2092/91). Od 1. I. 2009 platí nové nařízení Rady č. 834/2007 a nařízení Komise č. 889/2008. Jedním z nejdůležitějších ustanovení jsou pravidla týkající se označování biopotravin. Biopotraviny jsou označeny národním logem „BIO“ a kódem příslušné kontrolní organizace, mohou být označeny také logem EU, nebo označením jiného členského státu EU, z kterého pochází a to podle vzorů, které jsou uvedeny v právních předpisech o ekologickém zemědělství.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, kterými jsou KEZ, o. p. s., ABCERT AG a BIOKONT CZ, s. r. o., a ty na ekologických farmách a ve výrobních biopotravin kontrolují dodržování zásad ekologického hospodaření.

Ke konci roku 2008 hospodařilo v ČR 1 946 ekologických zemědělců a 422 výrobců biopotravin. V průběhu roku 2008 se zvýšil počet ekologických sadů a vinařů, výměra ekologických sadů tvořila 2 764 ha, výměra vinic 341 ha. Ekologicky obhospodařovaná zemědělská půda dosáhla výměry 341 632 ha, což představuje 8,04 % z celkové výměry z. p. T4.3/01 znázorňuje vývoj struktury půdního fondu v EZ.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2007		Výměra 2008		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda	29 505	9,4	35 178	10,3	119,2
TTP	257 899	82,4	281 596	82,4	109,2
Trvalé kultury (vinice)	245	0,1	341	0,1	139,2
Trvalé kultury (sady)	1 625	0,5	2 764	0,8	170,1
Ostatní plochy	23 616	7,6	21 753	6,4	92,1
Celkem	312 890	100,0	341 632	100,0	109,2

Pramen: MZe

Zpracoval: I. Darmovzalová (ÚZEI)

Státní podpora ekologického zemědělství

MZe podporuje ekologické zemědělství již od roku 1990, a to podporou na plochu zařazenou do EZ. Jedním z podpůrných nástrojů EZ je podpora, která byla v roce 2008 vyplácena z PRV, kde je ekologické zemědělství jedním z tzv. agroenvironmentálních opatření. Podpora se liší podle obhospodařované kultury, výše dotace byla v roce 2008 následující:

- 4 086 Kč/ha při hospodaření na orné půdě;
- 1 872 Kč/ha při hospodaření na trvalých travních porostech;
- 2 346 Kč/ha při hospodaření na trvalých travních porostech (všechny pozemky v systému EZ nebo v přechodném období);
- 22 383 Kč/ha při pěstování trvalých kultur (vinice, sady);
- 14 869 Kč/ha při pěstování zeleniny nebo speciálních bylin na orné půdě.

Od roku 2007 začali být ekologičtí zemědělci, výrobci biopotravin i faremní zpracovatelé zvýhodňováni bodovým hodnocením při podávání investičních projektů v rámci Osy I a III PRV a měli tak vyšší šanci, že jejich projekt bude schválen a financován.

Propagace a vzdělávání v ekologickém zemědělství

V březnu 2008 začala reklamní kampaň SZIF zahrnující billboardy, inzerci v tisku, ochutnávky biopotravin, tištěné materiály, informační a vzdělávací pořady v médiích, prezentaci na webu apod. Tato kampaň je z poloviny financována Evropskou komisí, která na stránkách www.organic-farming.eu vede ještě vlastní internetovou propagační kampaň (má i českou jazykovou mutaci). MZe finančně podporuje každoroční vzdělávání ekologických zemědělců a výrobců biopotravin. Vzdělávací aktivity realizují především nevládní organizace (svaz ekologických zemědělců PRO-BIO, Spolek poradců v ekologickém zemědělství, Bioinstitut, o. p. s., Agentura ZERA). Na vzdělání, osvětu a propagaci v oblasti ekologického zemědělství bylo v roce 2008 vynaloženo celkem 3,9 mil. Kč. Na metodickou podporu poradenství v EZ se vydalo 710 tis. Kč.

Trh a obchod s biopotravinami

V ČR se za biopotravin v roce 2007 utratilo zhruba 1 290 mil. Kč, což odpovídá 70% meziročnímu nárůstu. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin poprvé přesáhl hranici 0,5 %. Podíl biopotravin z dovozu činil 62 %. Nejvíce biopotravin (za 872 mil. Kč.) nakoupili spotřebitelé v ČR v supermarketech a hypermarketech. Přímou na farmách nebo tržištích bylo realizováno pouze 2,5 % z celkových tržeb. Podíl gastronomických zařízení činil jen 0,5 %. V roce 2008 nabízelo biopotravin v ČR přibližně 3 000 prodejen.

Dovoz biopotravin ze třetích zemí

Každý dovozce biopotravin ze třetích zemí musí být registrován na MZe. U biopotravin dovážených ze třetích zemí je nezbytné požádat MZe o vydání tzv. dovozního zmocnění na dovážení bioprodukt. Třetí země mohou požádat EK, aby jejich národní pravidla a kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství uznala za rovnocenný s požadavky evropských předpisů pro ekologické zemědělství. Pokud EK rovnocennost uzná, je tato země zařazena na tzv. seznam třetích zemí a biopotravin z této země mohou být dováženy do všech členských států EU bez omezení. V současné době je na tomto seznamu Austrálie, Nový Zéland, Argentina, Kostarika, Izrael, Švýcarsko a Indie.

4.4 Zranitelné oblasti

Akční program podle směrnice Rady 91/676/EHS (tzv. Nitrátová směrnice) představuje systém povinných opatření ve zranitelných oblastech (§ 33 zákona o vodách č. 254/2001 Sb.), která mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku (N) do povrchových a podzemních vod. Tab. T4.4/01 znázorňuje porovnání původních a revidovaných zranitelných oblastí:

T4.4/01 - Rozloha zranitelných oblastí v ČR¹⁾

Ukazatel	Celková plocha zranitelných oblastí dle Corine Land Cover	Podíl zranitelných oblastí na rozloze ČR	Celková plocha z. p. dle Corine Land Cover	Podíl zranitelných oblastí na rozloze z. p. dle Corine Land Cover
	km ²	%	km ²	%
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 4. 2003 - 31. 8. 2007	28 848	36,70	20 482	42,50
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 9. 2007	31 468	39,90	21 807	47,70
Navýšení rozlohy	2 620	5,20	1 325	5,20

1) K 1. 9. 2007 výměra zemědělské půdy ve zranitelných oblastech vedené v LPIS činila 1 756 658 ha.

Pramen: MZe

Zpracoval: I. Darmovzalová (ÚZEI)

Akční program je vyhlášen v nařízení vlády č. 103/2003 Sb. vždy na čtyřleté období. I. akční program byl vyhlášen od 1. 1. 2004 do 3. 4. 2008. S účinností od 4. 4. 2008 byla novelou nařízení vlády č. 108/2008 Sb. vyhlášena revize akčního programu, tzv. II. akční program. Revize akčního programu byla provedena na základě monitoringu a vyhodnocení účinnosti I. akčního programu, nových výzkumných poznatků a analýzy připomínek EK.

Mezi základní opatření akčního programu v ČR (příloha č. III nitrátové směrnice) patří:

- Období, kdy je zakázáno používání určitých druhů hnojiv a statkových hnojiv.
- Stanovení minimálních kapacit skladů pro statková hnojiva, které umožní skladovat statková hnojiva v období, kdy je zakázáno hnojit (od roku 2014 bude požadována kapacita skladů pro statková hnojiva na šestiměsíční produkci).
- Omezení aplikace hnojiv a statkových hnojiv, odpovídající správným zásadám hospodaření s ohledem na půdně-klimatické podmínky a zavedení maximálních limitů hnojení k jednotlivým plodinám.
- Způsoby využívání a obhospodařování půdy (na svažitých, podmačených, zaplavených, promrzlých půdách a v blízkosti vod).
- Opatření uvedená v akčním programu musí zajistit, že v žádném podniku ve zranitelné oblasti nebude v průměru překročeno takové množství ročně aplikovaných statkových, organických a organominerálních hnojiv, která v přepočtu obsahují více než 170 kg N/ha/rok.

4.5 Geneticky modifikované plodiny

Geneticky modifikované (transgenní, dále GM) plodiny jsou takové rostliny, u kterých byl změněn dědičný materiál pomocí genových technologií (genového inženýrství). Jedná se o moderní šlechtitelské metody v oblasti biotechnologií, které racionálním způsobem využívají v přírodě probíhající procesy. GM plodiny se vyznačují různými specifickými vlastnostmi, mezi které i v roce 2008 patřily zejména odolnost vůči škůdcům nebo tolerance vůči postřiku neselektivním herbicidem, případně kombinace obou znaků. U GM plodin s uvedenými vlastnostmi jsou avizovány přímé výhody především pro pěstitele, a to úspora nákladů, zvýšený výnos, zkvalitnění produkce a vyšší šetrnost k životnímu prostředí.

Poprvé se GM plodiny ve světových statistikách objevily v roce 1996 s cca 1,7 mil. ha. V roce 2008 dosáhla celosvětově plocha s GM plodinami 125 mil. ha. GM plodiny se staly nejrychleji akceptovanou pěstelskou technologií ve světě. V roce 2008 tuto technologii využívalo 13,3 mil. pěstitelů v 25 zemích světa. Nejčastěji se pěstovaly GM odrůdy sóji, kukuřice, bavlníku a řepky, dále pak GM rýže, cukrovka, papája, tykev, vaječnice, rajče, paprika, topol, petúnie a karafiáty.

V ČR se mohou produkčně pěstovat pouze takové GM plodiny, které prošly přísným schvalovacím procesem na úrovni EU, včetně posouzení případných rizik pro zdraví lidí a zvířat i pro životní prostředí, a jejichž odrůdy byly zapsány do Státní odrůdové knihy v ČR, příp. do Společného katalogu odrůd druhů zemědělských rostlin v EU. V roce 2008 byla povolena pro pěstování v ČR, resp. EU, i nadále pouze GM kukuřice odolná vůči zavíječi kukuřičnému, tzv. Bt kukuřice, typu MON810. V evropském kontextu se ČR v roce 2008 zařadila k dalším 6 státům EU (Španělsko, Rumunsko, Portugalsko, Německo, Polsko a Slovensko) pěstujícím Bt kukuřici (tab. T4.5/01). Na základě politického rozhodnutí bylo v roce 2008 zakázáno pěstování Bt kukuřice ve Francii, která v roce 2007 zaevidovala 22 tis. ha této plodiny.

T4.5/01 - Produkční plochy Bt kukuřice v EU (ha)

Země	2005	2006	2007	2008
Španělsko	53 200	54 000	75 150	79 270
Francie	500	5 000	22 000	0
ČR	270	1 290	5 000	8 380
Portugalsko	780	1 250	4 260	4 850
Německo	340	950	2 640	3 170
Slovensko	0	30	950	1 900
Polsko	0	0	100	3 000
Rumunsko	0	0	290	7 150
EU celkem	55 090	62 520	110 390	107 720

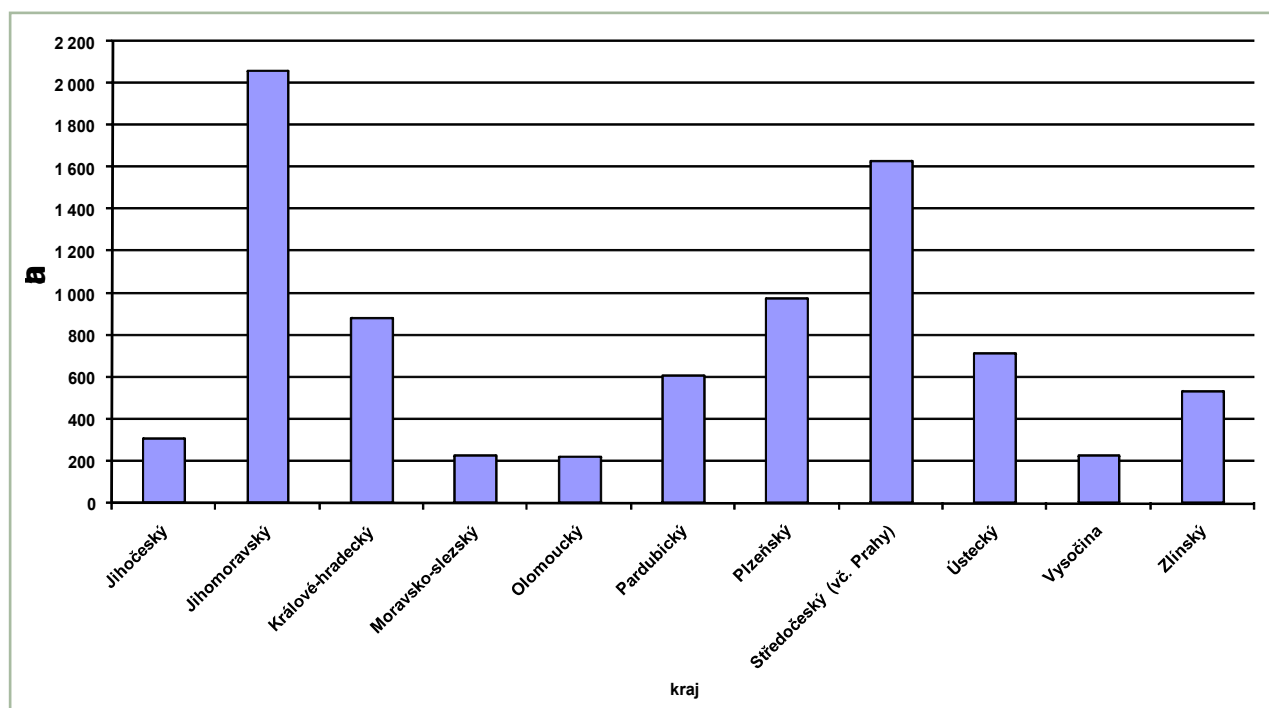
Pramen: MZe

Zpracoval: M. Křístková (MZe)

Pěstování GM plodin (Bt kukuřice) bylo i v roce 2008 v ČR podmíněno dodržením zákonných ustanovení, která jsou obsažena zejména v novele zákona o zemědělství č. 441/2005 Sb. a návazné prováděcí vyhlášce č. 89/2006 Sb., o bližších podmínkách pěstování geneticky modifikované odrůdy. Souhrn těchto opatření se také někdy nazývá pravidla koexistence. Tato pravidla musí pěstitelé GM plodin dodržovat jako prevenci před případnými ekonomickými ztrátami okolních pěstitelů, kteří GM plodiny nepěstují a chtějí svůj produkt zpeněžit či jinak upotřebit jako konvenční nebo Bio produkt. Ekonomické škody by mohly vzniknout smícháním produkce GM plodin s produkcí klasickou či ekologického zemědělství při překročení stanovené míry tolerance GMO (0,9 %) a následně nutnosti označení celé produkce jako GMO, případně sankce nebo ztráty licence u pěstitele ekologického zemědělství.

V roce 2008 došlo opětovně v ČR k nárůstu ploch, které byly osety Bt kukuřicí. Podle evidence MZe a v souladu se statistikami MŽP bylo celkem zaevidováno 8 380 ha ploch s Bt kukuřicí, zasetou 171 pěstiteli. Nejvíce Bt kukuřice se tradičně zaevidovalo v Jihomoravském kraji, dále pak v kraji Středočeském a Plzeňském (graf T4.5/01). Naopak v kraji Libereckém nebyla ohlášena žádná plocha s Bt kukuřicí a v Karlovarském kraji byl evidován pouze jeden polní pokus o velikosti 0,01 ha. Produkce Bt kukuřice v ČR je ve většině případů využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Bt kukuřice vypěstovaná v ČR není užívána pro potravinářské účely.

Graf T4.5/01 - Ohlášené plochy Bt kukuřice v krajích za rok 2008

Pramen: MZe, MŽP

Zpracoval: M. Křístková (MZe)

Čeští pěstitelé zaseli Bt kukuřici již čtvrtým rokem; poprvé v roce 2005 na ploše 270 ha. Mezi lety 2005 – 2008 vzrostly celkové plochy s Bt kukuřicí i počet pěstitelů (tab. T4.5/02).

T4.5/02 - Bt kukuřice v ČR

Rok	2005	2006	2007	2008
Výměra (ha)	270	1 290	5 000	8 380
Pěstitelé (počet)	52	85	131	171

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Křístková (MZe)

Pěstitelé Bt kukuřice oceňují spolehlivou ochranu proti zavíječi kukuřičnému, vyšší výnosy a především výrazně lepší zdravotní stav porostu (méně plísň a poškozených rostlin). Bt kukuřice je používána jako alternativa k plodině, která je ošetřována klasickým insekticidním postřikem, čímž se snižuje potřeba chemického ošetření porostu proti zavíječi, a tím i zatížení životního prostředí.

MZe v roce 2008 ve věci využívání GM plodin v ČR podporovalo pragmatický přístup (založený na výsledcích vědeckého posouzení a posouzení rizik) v souladu s Rámcovou politikou ČR ke GMO, schválenou na vládní úrovni 9. I. 2008.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

Meziročně se snížila spotřeba masa, cukru, obilovin, rostlinných olejů a tuků a mléka, zvýšila se spotřeba vajec, másla, ovoce, zeleniny a brambor. Spotřebitelské ceny potravin se v průběhu roku 2008 stabilizovaly, avšak v důsledku mimořádného zvýšení v posledním čtvrtletí roku 2007 meziročně vzrostly o 8,3 % (nejvýrazněji u pekárenských výrobků, olejů vč. tuků a skupiny mléka, mléčné výrobky a vejce). Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabák na vydáních domácností v roce 2008 stagnoval (22,9 %). Celkové tržby obchodních řetězců (TOP 10) vzrostly, jejich podíl v obchodě rychloobrátkovým zbožím dosáhl 64 %. Kvalita potravin se prosazovala systémy jejich označování – Klasa (celkem již 1 391 výrobků), systém chráněných značek (17 výrobků), označování biopotravin. Prioritou kontrolní činnosti byla bezpečnost potravin a krmiv, neprokázalo se výraznější navýšení nadlimitních vzorků.

5.1 Distribuce potravin

Konsolidaci českého maloobchodu (zejména v rychloobrátkovém zboží) potvrzuje dynamika vstupu mezinárodních řetězců na trh. Po strmém nárůstu řetězců v 90. letech se situace stabilizovala. Trh již opustilo pět významných řetězců a tento proces ještě není u konce. Druhou stranou konsolidace trhu je jeho diferenciací do specializovaných segmentů. V 90. letech přinesl růst širokosortimentních prodejen (především hypermarketů) jejich dominanci ve většině kategorií zboží. Tato situace je již minulostí, zhruba od roku 2003 lze sledovat opačný proces. Přes pokračující expanzi hypermarketů nastal jejich ústup ve „specializovaných“ sortimentech. Týká se to především nepotravin, ale i některých kategorií čerstvých potravin.

Koncentrace na nejvyšších příčkách TOP 50 otevírá prostor ke vstupu menších českých společností (specializovaných obchodních firem). Výsledkem je mírně rostoucí podíl českých firem na celkovém obratu TOP 50.

Naprostá většina obratu TOP 50 stále připadá na firmy s převahou rychloobrátkového zboží (80 %), ale postupně rostou i ostatní segmenty. TOP 10 má v současnosti dvojnásobný obrat než zbytek žebříčku.

Stejně jako v předchozích několika letech i v roce 2008 se odehrávaly změny ve struktuře TOP 10 maloobchodních řetězců. Skupina Rewe definitivně začlenila prodejny Delvita a zahájila integraci řetězce Plus.

Uvedené změny vedou k další koncentraci českého obchodu. Celkové tržby TOP 10 vzrostly za poslední rok o téměř 24 mld. Kč, což představuje nárůst o 8 %. Podíl TOP 10 firem v obchodě rychloobrátkovým zbožím dosáhl 64 %. Dynamika růstu se tedy snížila (v roce 2007 stouply tržby TOP 10 o 12 % a také koncentrace rostla rychleji).

Z hlediska objemu tržeb největších obchodních firem v sortimentu rychloobrátkového zboží s převahou potravin byla na prvním místě v roce 2008⁴⁰ společnost Schwarz ČR⁴¹ (obrat 49,9 mld. Kč), dále následují REWE⁴² (obrat 37,1 mld. Kč), Ahold ČR⁴³ (obrat 37,0 mld. Kč), Makro Cash&Carry ČR (obrat 30,8 mld. Kč), Tesco Stores ČR (obrat 28,2 mld. Kč). Na dalších pozicích se umístily skupiny Globus ČR (obrat 14,7 mld. Kč), Tengelmann⁴⁴ (obrat 12,6 mld. Kč) a SPAR ČR⁴⁵ (obrat 10,7 mld. Kč).

Z celkového rychloobrátkového obchodu připadá většina na maloobchod (74 %) a jen 26 % na velkoobchodní činnost. Mezi maloobchodními formáty si drží dominantní pozici hypermarkety (54 %), následované diskonty (21 %) a supermarkety (15 %).

V rámci současných tržních trendů mají menší prodejny rychloobrátkového zboží poměrně značný potenciál. Mezi významné tržní trendy patří diferenciací nákupního chování zákazníků, včetně rostoucího důrazu na úsporu času, preferenci čerstvých potravin, zájmu o příjemné nákupní prostředí. To jsou možnosti, ve kterých mohou vyniknout právě malé prodejny. Tyto příležitosti si velmi dobře uvědomují i velké obchodní společnosti, o čemž již svědčí řada jejich konceptů (např. Tesco expres apod.). Je to však velmi obtížný terén, který vyžaduje vynikající znalost místních podmínek, osobní přístup k zákazníkům apod.

Mezi zákazníky i nadále výrazně převažuje spokojenost s hlavním nákupním místem nad nespokojeností. Růst spokojenosti se od konce devadesátých let u většiny faktorů zpomalil, u některých faktorů již bylo dosaženo maxima. Nejvyšší nárůst velmi spokojených zákazníků byl v meziročním srovnání zaznamenán u faktoru „čerstvost a kvalita zboží“.

V posledních čtyřech letech jsou preference zákazníků stabilizované a dochází pouze k dílčím změnám v pořadí faktorů. Deklarovaná důležitost faktorů se změnila minimálně, což je potvrzením vzrůstající komplexnosti rozhodování zákazníka. Jako nejdůležitější faktory byly vnímány čerstvost a kvalita zboží, cenová úroveň a zřetelné označení cen. Nejnáročnější jsou zákazníci hypermarketů, naopak nejméně nároční zákazníci malých samoobsluh. Zákazníci hypermarketů⁴⁶ jsou nadprůměrně spokojeni s většinou faktorů, zejména s širší sortimentu. Rovněž zákazníci supermarketů⁴⁷ deklarují nadprůměrnou spokojenost, především oceňují možnost bezhotovostní platby. Zákazníci malých samoobsluh jsou spokojeni zejména s rychlostí obsluhy a u diskontů⁴⁸ jsou nakupující nadprůměrně spokojeni především s cenovou úrovní.

Deset nejnavštěvovanějších obchodních řetězců představuje hlavní nákupní místo pro 79 % dotázaných. Tradičně silný je Kaufland (16 % preferencí), druhé místo si udrželo Tesco (hypermarket + supermarket + obchodní dům), které získalo 11 % preferencí. Penny Market zůstává třetí s 10% preferencí. Z vývoje preferencí hlavního nákupního místa je zřejmý nejvýraznější nárůst preferencí u řetězců COOP, Billa, Hruška a Albert, nejvyšší pokles naopak zaznamenaly Jednota, Plus Diskont a Konzum.

Privátní značky občas nakupuje 65 % domácností jednotlivých řetězců. Jen 12 % domácností se s privátními značkami ještě nesetkalo. Tyto značky nakupují zejména domácnosti s dětmi. Nejvíce nakupují privátní značky zákazníci prodejen cash&carry (téměř 80 %).

⁴⁰ Odhad INCOMA Research.

⁴¹ Zahnuje diskontně orientované hypermarkety Kaufland a diskontní prodejny Lidl.

⁴² Zahnuje diskonty Penny Market a supermarket Billa.

⁴³ Zahnuje hypermarkety Hypernova a supermarket Albert.

⁴⁴ Zahnuje diskonty Plus diskont.

⁴⁵ Zahnuje hypermarkety Interspar a Spar Šumava.

⁴⁶ Samoobslužná prodejní jednotka s více než 2 500 m² prodejní plochy, výrazné zastoupení mají nepotravinářské sortimenty, s více než 18 pokladnami.

⁴⁷ Samoobslužná prodejní jednotka se 401-2 500 m² prodejní plochy, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, se 4-18 pokladnami.

⁴⁸ Samoobslužná prodejní jednotka, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, prodejní plocha odpovídá supermarketům, je zde výrazně omezen sortiment a snížená cenová úroveň.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (kvalifikovaný odhad ÚZEI) v roce 2008 stagnovala. Tak jako v roce 2007 se nepatrně zvýšila spotřeba potravin živočišného původu (o 0,8 %) a spotřeba potravin rostlinného původu se mírně snížila (o 1,0 %). Vývoj spotřeby potravin v letech 2007 a 2008 je uveden v tab. T5.2/01.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/obyv./rok)

Potravinová skupina	2007	2008 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	81,5	79,8	97,9
v tom - hovězí	10,8	9,4	87,2
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	42,0	41,8	99,5
- drůbež	24,9	25,0	100,4
- ostatní	3,7	3,5	94,6
Ryby celkem	5,8	5,7	98,3
Mléko a mléčné výrobky v hodnotě mléka bez másla	244,6	242,6	99,2
Vejce	14,0	18,0	128,6
Máslo	4,2	4,8	114,3
Sádlo	4,7	4,6	97,9
Rostlinné tuky a oleje	16,3	16,0	98,2
Cukr rafinovaný celkem	37,2	32,5	87,4
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	110,0	105,0	95,5
Brambory celkem	69,5	71,5	102,9
Luštěniny	2,1	2,1	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	82,7	83,5	101,0
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	51,4	53,0	103,1
Jižní ovoce	34,0	34,5	101,5

1) Odhad ÚZEI - na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v dubnu 2009).

Pramen: Spotřeba potravin v roce 2007, ČSÚ

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

Celková spotřeba masa a masných výrobků se v roce 2008 nepatrně snížila. Nejvíce se snížila spotřeba hovězího masa, mírně i vepřového a spotřeba drůbeže stagnovala. Přitom spotřebitelské ceny se zvýšily u všech sledovaných druhů masa, nejvíce u drůbeže.

V ČR je spotřeba masa celkem nižší než ve většině dalších států EU. Podobnou spotřebu vepřového masa jako ČR měla Itálie (40,1 kg), nejnižší spotřebu mělo Řecko (28,1 kg), naopak nejvyšší spotřeba byla v Dánsku (74,4 kg). Spotřeba hovězího a telecího masa je v ČR v rámci zemí EU na nejnižší úrovni. Nejbližší ČR byla spotřeba hovězího a telecího masa v SRN (12,5 kg), nejvyšší spotřebu měly Dánsko a Francie (27,5 kg, resp. 27,2 kg). V ČR je poměrně vysoká spotřeba drůbeže. Nejvyšší spotřeba drůbeže byla zaznamenána v roce 2003 ve Španělsku (34,1 kg), nejnižší v Itálii (18,2 kg).

V roce 2008 (po dlouhém období) meziročně mírně klesla spotřeba mléka a mléčných výrobků (o 0,8 %). Změnil se rovněž trend spotřeby z minulých let: zvýšila se spotřeba konzumního mléka, ale spotřeba přírodních i tavených sýrů poklesla. Spotřeba mléčných konzerv se nadále snižuje a nepatrně poklesla i spotřeba ostatních mléčných výrobků. Přitom spotřebitelské ceny všech druhů mléčných výrobků v roce 2008 stouply, nejvýrazněji se zvýšily ceny mléčných konzerv, nejméně ceny sýrů.

Úroveň spotřeby mléka a mléčných výrobků v ČR je stále nižší než ve většině sledovaných zemí EU. Přitom v EU se sleduje spotřeba této komodity odlišnou metodikou než v ČR⁴⁹. Vysoká spotřeba těchto potravin byla v Irsku, Dánsku a Španělsku, nejnižší byla v Řecku. Spotřeba sýrů (včetně tvarohů) je v ČR přibližně na průměrné úrovni, ale spotřeba v jednotlivých státech EU se výrazně liší. Nejvyšší spotřebu mělo Řecko a Francie, naopak nízkou Irsko.

U potravinové skupiny tuky došlo ke zvýšení spotřeby másla. Spotřeba rostlinných jedlých tuků a olejů i sádla se mírně snížila. Přitom u všech druhů tuků se zvýšily spotřebitelské ceny, nejvýrazněji u rostlinných jedlých tuků a olejů.

V roce 2008 se velmi výrazně zvýšila spotřeba vajec, přestože stoupla i jejich spotřebitelská cena. Poměrně výrazně se snížila spotřeba výrobků z obilovin při zvýšení jejich spotřebitelských cen.

Zvýšila se spotřeba ovoce mírného pásma i jižního ovoce, zeleniny a brambor. Přitom ceny obou druhů ovoce vzrostly, ale ceny zeleniny a brambor se mírně snížily.

Spotřeba obilovin je v ČR - ve srovnání s dalšími státy EU - vysoká. Nejvyšší spotřebu obilovin mělo v hospodářském roce 2005/06 Řecko (179,3 kg), nejnižší Estonsko (66,8 kg). Také spotřeba cukru je v ČR poměrně vysoká. V rámci zemí EU byla vyšší spotřeba cukru v Dánsku (55,8 kg), Lucembursku (43,2 kg), Belgii (39,6 kg) a Lotyšsku (39,5 kg). Nejnižší spotřebu cukru vykazovaly Irsko (24,8 kg) a Litva (25,6 kg).

Spotřeba másla se v ČR nachází mírně nad průměrem zemí EU. Nejvyšší spotřebu másla zaznamenala Francie (7,9 kg), nejnižší Řecko a Španělsko (0,8 kg, resp. 1,1 kg).

Spotřeba vajec - po výrazném zvýšení v roce 2008 - je přibližně na úrovni zemí s nejvyšší úrovní spotřeby, tj. Španělska a Dánska (18,6 kg, resp. 18,5 kg). Nejnižší spotřeba byla v Irsku a Řecku (10,0 kg, resp. 10,4 kg).

Na přibližně průměrné úrovni je v ČR spotřeba brambor. Téměř shodná spotřeba je v Maďarsku (70,3 kg), Estonsku (72,0 kg) a Lucembursku (73,7 kg). Nejvyšší spotřeba byla vykazována v Lotyšsku (126,8 kg), nejnižší v Dánsku (55,1 kg) a v Bulharsku (59,9 kg).

⁴⁹ Státy EU vykazují spotřebu tzv. čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu), v ČR je vykazována celková spotřeba mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla.

5.3 Výdaje za potraviny

Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje se v domácnostech zvyšují, a to jak v souvislosti se změnami ve struktuře hmotné spotřeby, tak v závislosti na ekonomické situaci domácností (příjmové úrovni, vývoji spotřebitelských cen potravin a nápojů a ostatního zboží a služeb).

Meziroční růst čistých peněžních příjmů domácností celkem v roce 2007⁵⁰ činil 8 %, v roce 2008 již 9 % - jedná se o nejvyšší meziroční přírůstky od roku 2001. Celková spotřební vydání rostla v obou letech pomaleji než čisté peněžní příjmy. Nižší tempo růstu měla i vydání za potraviny a nealkoholické nápoje (tab. T5.3/01), což souvisí zejména s mírnějším meziročním růstem spotřebitelských cen za potraviny a nealkoholické nápoje (4,7 % v roce 2007, 8,1 % v roce 2008).

T5.3/01 - Vývoj čistých peněžních příjmů a vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech celkem

Ukazatel	Příjmy, vydání (Kč/os./rok)	Meziroční index	Podíl na spotřebních vydáních (%)	
	2006		2006	2007
Čisté peněžní příjmy	116 549	125 817	x	x
Spotřební vydání celkem	97 342	104 017	100,0	100,0
z toho - potraviny, nápoje a tabák	22 381	23 838	23,0	22,9
v tom - potraviny	17 621	18 779	18,1	18,1
- nealkoholické nápoje	1 977	2 087	2,0	2,0
- alkoholické nápoje a tabák	2 783	2 972	2,9	2,8

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2007, 2008; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

V rámci domácností vykazují dlouhodobě nejvyšší vydání za potraviny a nealkoholické nápoje domácnosti důchodců (proti průměrné domácnosti tato vydání v roce 2008 vyšší o 18 %). Vysoké výdaje domácností důchodců za potraviny souvisí zejména s jejich značnou hmotnou spotřebou, která je ovlivněna řadou faktorů. Domácnosti důchodců pečují jen výjimečně o nezaopatřené děti (dospělí jedinci vykazují vyšší spotřebu než děti). Dále jsou domácnosti důchodců charakteristické nejvyššími naturálními výdaji v nomenklatuře potravin, nápojů a poskytování bezplatného stravování; současně v rámci domácností vykazují nejnižší výdaje za veřejné stravování. Domácnosti důchodců neinvestují ve větší míře ani do jiných oblastí (mezi domácnostmi mají nejnižší podíly vydání např. za odívání a obuv, dopravu, spoje, vzdělávání, stravování a ubytování).

Naopak nejnižší nominální vydání za potraviny a nealkoholické nápoje vykazují od roku 2006 domácnosti nezaměstnaných (rozdíl proti stejným vydáním průměrné domácnosti v roce 2008 činil -17 %). Tyto domácnosti mají nejnižší příjmovou úroveň (tab. T5.3/03) a nakupují většinu základních potravinových skupin za nejnižší ceny. Domácnosti nezaměstnaných zařadil ČSÚ do samostatného hodnocení statistiky rodinných účtů až v roce 2006 a současně byly ze samostatného hodnocení vyřazeny domácnosti zemědělců. Právě domácnosti zemědělců vykazovaly do roku 2005 nejnižší nominální vydání za potraviny a nealkoholické nápoje (vysoká naturální spotřeba potravin).

T5.3/02 - Vydání domácností za hlavní druhy potravin (Kč/os./rok)

Ukazatel	Domácnosti celkem		Domácnosti			
			zaměstnanců	sam. činných	nezaměstnaných	důchodců
	2006	2007	2007	2007	2007	2007
Maso vepřové	1 030	1 080	961	1 046	1 042	1 448
Maso hovězí	355	397	349	431	290	522
Ostatní maso	246	278	254	257	264	351
Uzenářské zboží	1 978	1 977	1 866	1 861	1 563	2 451
Drůbež	998	1 094	1 031	1 070	1 060	1 300
Ryby	464	506	479	496	402	593
Mléko konzumní	637	695	656	677	606	852
Vejce	270	302	256	254	320	463
Tuky a oleje	841	904	796	781	696	1 365
Ovoce, ovocné výrobky	1 222	1 311	1 276	1 231	987	1 526
Zelenina, zeleninové výrobky	1 021	1 129	1 073	1 157	840	1 318
Brambory, výrobky z brambor	469	490	449	468	486	615
Cukr, cukrovinky, marmeláda	1 352	1 447	1 368	1 355	1 050	1 814
Pekárenské výrobky	3 215	3 438	3 382	3 150	2 982	3 908

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2007, 2008

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

⁵⁰ Statistika rodinných účtů (ČSÚ) uvádí roční podrobná data za domácnosti se zpožděním, tzn., že roční aktuální údaje jsou za rok 2007. Odhady spotřebních vydání (v základní struktuře) za rok 2008 jsou počítány z údajů za jednotlivá čtvrtletí roku 2008.

Nejvíce peněžních prostředků vynakládají domácnosti za pekárenské výrobky, nejméně za ostatní maso (tab. T5.3/02). Vydání za ostatní maso se ale v roce 2007 nejvíce meziročně zvýšila (o 13 %), zejména vlivem růstu tržní spotřeby (o 10 %), velmi mírně rostly i spotřebitelské ceny (o 0,4 %). U žádné potravinové skupiny nenastalo meziroční snížení výdajů; pouze vydání domácností za uzenářské zboží stagnovalo na úrovni roku 2006. Nejnížší meziroční nárůst nominálních vydání v roce 2007 vykázaly domácnosti u brambor a vepřového masa (o 4 %, resp. 5 %). Tato situace byla způsobena především poklesem tržní spotřeby brambor (o 1,6 kg/os./rok) při růstu spotřebitelské ceny; u vepřového masa se mírně zvýšila spotřeba (o 0,5 kg), ale současně poklesla spotřebitelská cena (o 3 %).

Větší vypovídací schopnost než nominální vydání za potraviny mají průměrné ceny, za které domácnosti potraviny nakupují⁵¹. Tyto ceny se u většiny základních potravinových skupin v roce 2007 meziročně zvýšily. Příčinou byl zejména růst spotřebitelských cen potravin (hovězí a ostatní maso, konzumní mléko, vejce, tuky a oleje, pekárenské výrobky). Průměrné ceny těchto potravin rostly meziročně zhruba stejným tempem jako spotřebitelské ceny (± 3 %). Průměrné ceny, za které domácnosti nakupovaly drůbež, vepřové maso a zeleninu, vzrostly zejména proto, že domácnosti preferovaly dražší (často kvalitnější) druhy v rámci těchto komodit. Např. ceny, za které domácnosti nakupovaly vepřové maso, mírně vzrostly (o 1 %), přestože spotřebitelské ceny o 3 % klesly; průměrné ceny domácností za drůbež a zeleninu vzrostly výrazněji (o 18 %, resp. o 10 %), než činil meziroční přírůstek jejich spotřebitelských cen (6 %, resp. 4 %). Na druhé straně v domácnostech v roce 2007 došlo k meziročnímu snížení průměrných cen za ryby, uzeniny a cukr s cukrovinkami a čokoládovými výrobky, a to při růstu spotřebitelských cen za tyto potraviny (s výjimkou uzenin). Z toho plyne, že ryby a cukrovinky s čokoládovými výrobky nakupovaly domácnosti v levnějším sortimentu.

Vedle nominálních vydání za potraviny se používá ukazatel podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností, který udává, kolik z disponibilních prostředků vydávají domácnosti na uspokojení potřeby výživy (a kolik jim zůstává na uspokojení ostatních potřeb). Tento ukazatel za domácnosti celkem vykazuje dlouhodobě klesající tendenci, v posledním hodnoceném roce 2007 stagnoval na úrovni roku 2006 (20,1 %). Odhad za rok 2008 předpokládá opět stagnaci (20,1 %).

Z ostatních výdajů domácností byl v roce 2007 zaznamenán významnější meziroční pokles podílu vydání za bydlení (o 0,8 p. b.), zejména klesl podíl vydání za plyn, ústřední topení a teplou vodu a za palivo; naopak v rámci podílu vydání za bydlení vzrostl podíl vydání za nájemné, komunální služby, vodné a stočné a za elektřinu. Domácnosti vykazovaly i mírné snížení podílu vydání za dopravu, osobní dopravní prostředky a spoje. Naopak v roce 2007 došlo v domácnostech k meziročnímu růstu podílu vydání za rekreaci a kulturu, za zdraví a za odívání a obuv (přil. tab. 5.3/01).

Mezi sledovanými domácnostmi dosahují dlouhodobě nejvyššího podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních domácnosti důchodců (T5.3/03). V porovnání s průměrnou domácností byl např. tento podíl v roce 2007 o 5,7 p. b. vyšší.

O nejnižší podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje se dělí domácnosti zaměstnanců s domácnostmi samostatně činných osob, což souvisí jak s jejich vyšší příjmovou úrovní, tak s nižší hmotnou spotřebou potravin a vyššími vydáními za veřejné stravování.

T5.3/03 - Výše čistých peněžních příjmů a podíl vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových spotřebních vydáních jednotlivých typů domácností v roce 2007 (Kč/os./rok, %)

Ukazatel	Domácnosti			
	zaměstnanců	samost. činných	nezaměstnaných	důchodců
Čisté peněžní příjmy	135 708	118 552	73 022	111 538
Spotřební vydání celkem	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho - za potraviny, nápoje a tabák	21,2	21,5	28,2	28,8
v tom - potraviny	16,6	16,7	22,0	23,6
- nápoje nealkoholické	1,9	2,0	2,2	2,2
- nápoje alkoholické	1,3	1,5	1,4	2,0
- tabák	1,4	1,3	2,6	1,0

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2008; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Pro mezinárodní srovnání je využíván ukazatel podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na spotřebních vydáních domácností. V domácnostech ČR tento ukazatel rok od roku klesal, v roce 2007 klesl již minimálně (o 0,1 p. b.) a činil 22,9 %; v roce 2008 stagnoval na úrovni roku 2007. V EU 27 činil podíl vydání za potraviny, nápoje a tabák v roce 2006 (poslední hodnocený rok - Eurostat) 16,2 %. V rámci zemí EU (přil. tab. 5.3/02) měly v roce 2006 nejvyšší podíl vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových vydáních domácnosti Rumunska (33,0 %) a Litvy (32,2 %); nejnižší Spojené království (12,7 %). Obdobný podíl jako ČR vykazovaly domácnosti Slovenska (23,0 %).

5.4 Vývoj spotřebitelských cen potravin

Úhrnný růst cen spotřebního zboží a služeb v roce 2008 zrychlil. Průměrná meziroční míra inflace (vyjádřená celkovým přírůstkem spotřebitelských cen) v roce 2008 dosáhla 6,3 %, což představuje o 3,5 p. b. vyšší hodnotu než v roce 2007. V dlouhodobém vývoji byla úroveň inflace nejvyšší za uplynulých 10 let. Podle ČSÚ rostly podstatně dynamičtěji ceny služeb (7,9 %) než ceny zboží (5,4 %).

Inflační diferenciál k EU 27 se zvětšil. Zatímco v roce 2007 zvýšení cenové úrovně v ČR předstihlo průměrný nárůst v zemích EU 27 o 0,6 p. b. (výpočty ÚZEI z údajů Eurostat), v roce 2008 rostly v naší republice ceny úhrnem o 2,6 p. b. rychleji než v EU 27 jako průměru.

Na meziroční zvýšení cenové hladiny v roce 2008 v ČR působil z vnějších faktorů především vzrůst světových cen ropy, zemního plynu, obecně energií i cen potravin. K tuzemským proinflačním faktorům patřil zejména mimořádný růst cen potravin a z administrativních opatření zvýšení sazby DPH z 5 % na 9 % u některého zboží a služeb, zvýšení spotřební daně u tabákových výrobků, cen energií, regulovaného nájemného a zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví. Většina významných cenových pohybů ovlivňujících inflaci směrem nahoru se odehrála v lednu.

⁵¹ Průměrná cena je vypočtena jako podíl vydání a tržní spotřeby dané potraviny (v Kč na 1 kg, ks, l).

Podobně jako v roce 2007 se na celkovém přírůstku cen z jednotlivých výdajových skupin nejvýrazněji podílely ceny bydlení (růst o 10,3 %), potravin vč. nealkoholických nápojů a alkoholických nápojů vč. tabákových výrobků. Nejdramatičtější navýšení cen (31,4 %) vykazovala oblast zdraví, kde se odrazilo zavedení regulačních poplatků. Na druhé straně úroveň inflace tlumil pokles cen odívání a obuvi (trvajících permanentně 8 let), pošt a telekomunikací a prakticky stagnace cen bytového vybavení vč. zařízení domácnosti a cen rekreace a kultury.

Spotřebitelské ceny potravin v úhrnu se - po nebývalém vzestupu v posledním čtvrtletí roku 2007 - v průběhu roku 2008 stabilizovaly. Faktory, které nejvíce iniciovaly skokové zvýšení cen některých potravin v předchozím roce (především neúroda obilovin u hlavních světových vývozců s následným dopadem na živočišnou výrobu) měly dočasný charakter. Na světových trzích došlo k poklesu poptávky a současně růstu nabídky zemědělských a potravinářských komodit, což se projevilo klesající úrovní jejich cen.

Průměrné měsíční tempo růstu cen potravin celkem v roce 2008 činilo 99,9 %; k výraznějšímu přírůstku cen potravin došlo pouze na počátku roku z důvodu zvýšení DPH. Přes poměrně vyrovnaný vývoj cen této skupiny během roku byl však v roce 2008 v meziročním srovnání vykázán vůbec nejprogresivnější cenový nárůst od roku 1997. Příčinou tohoto paradoxu je již zmíněná skutečnost, že ceny potravin v průměru se enormně zvýšily až ve 4. čtvrtletí roku 2007 a do dalšího roku tedy vstupovaly na vysoké úrovni.

Celkový růst cenové hladiny potravin a nealkoholických nápojů v roce 2008 proti roku 2007 představoval 8,1 %. V porovnání s vývojem v zemích EU 27 (průměr) byl vzestup cen uvedené skupiny v ČR (podle výpočtů ÚZEI z údajů Eurostat) o 1,5 p. b. dynamičtější (v roce 2007 to bylo o 1,0 p. b.). V rámci zemí EU 27 se stejně jako v předchozím roce nejrychleji zvedly ceny potravinářského zboží v Lotyšsku (18,4 %), Bulharsku (16,7 %), Litvě (15,8 %), Estonsku (14,2 %) a Maďarsku (10,5 %).

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2007/06	2008/07
Potraviny	105,0	108,3
v tom - maso a masné výrobky	100,7	104,9
- ryby a rybí výrobky	102,3	104,7
- mléko, mléčné výrobky, vejce	106,2	111,6
- oleje a tuky	104,4	114,2
- pekárenské výrobky, obiloviny	110,2	118,0
- cukr, marmeláda, cukrovinky, cukrářské výrobky	101,5	106,9
- ovoce a ovocné výrobky	107,9	105,9
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	105,5	93,7
- ostatní potravinářské výrobky a přípravy	103,7	109,5
Nealkoholické nápoje	101,8	106,2
v tom - káva, čaj, kakao	99,7	105,8
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	102,9	106,4

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2008, 2009

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

Ceny samotných potravin zrychlily meziročně tempo růstu o 3,3 p. b. na 8,3 %, cenová hladina nealkoholických nápojů po velmi mírném přírůstku v roce 2007 stoupla o 6,2 %.

Jak dokládá tab. T5.4/01 (a v podrobnějším členění příl. tab. 5.4/01), s výjimkou zeleniny a zeleninových výrobků došlo u ostatních skupin v roce 2008 opět k meziročnímu nárůstu cen, který byl (mimo ovoce a ovocné výrobky) podstatně vyšší než v roce 2007.

Nejvýraznější meziroční vzestup cenové úrovně zaznamenaly pekárenské výrobky vč. obilovin a mléko, mléčné výrobky, vejce (tj. skupiny, jejichž ceny v posledních měsících roku 2007 výrazně stouply) a rovněž ceny olejů a tuků.

Ceny pekárenských výrobků vykazují již 3. rok růstovou tendenci a značnou měrou přispívají k celkovému růstu cen potravin. Přestože meziroční cenový přírůstek této skupiny byl značný (o 18,0 %), v minulosti již byl několikrát překonán. Podobně jako v minulých letech bylo zvýšení cenové hladiny těchto produktů v obchodní síti dynamičtější než zvýšení cen výrobců. V návaznosti na vývoj v předešlém roce se meziročně nejrychleji (o 41,0 %) zvedly spotřebitelské ceny pšeničné mouky. Přírůstek cen chleba byl zhruba stejný jako u běžného pečiva (přibližně pětinový). Vlivem extrémního růstu světové ceny razantně stoupla spotřebitelská cena rýže.

Vývoj cen mléka a mléčných výrobků zaznamenal v porovnání s atypickým vývojem v roce 2007 zásadní změny. Návrat konkurence světových mlékárenských regionů na světové trhy (po výpadku dodávek v předchozím roce), snížení poptávky z důvodu vysokých cen a postupující ekonomické krize vedly k převisu nabídky mléka a významnému poklesu cen mlékárenských komodit na světových trzích. Tato skutečnost se promítla i do tuzemských cen v celé výrobové vertikále mléka, jejichž úroveň se (kromě konzervovaného a sušeného mléka a jogurtů) během roku snižovala. Pokles spotřebitelských cen mléka a mléčných výrobků v jednotlivých měsících roku byl podstatně mírnější než u cen producentů i zpracovatelů. V meziročním srovnání však došlo v roce 2008 k poměrně značnému růstu hladiny cen všech zástupců dané skupiny. Nejrazantněji (o 22,4 %) vzrostly spotřebitelské ceny konzervovaného a sušeného mléka, naopak nejméně ceny jogurtů (o 7,5 %). Úroveň cen konzumního mléka stoupla o 14,2 % a byla nejvyšší za posledních 12 let.

Ceny vajec a vaječných výrobků v maloobchodě téměř po celý rok 2008 klesaly, ale v důsledku rapidního nárůstu v posledních třech měsících roku 2007 se meziročně zvýšily o 12,2 % (tj. zhruba dvojnásobně než v roce 2007). Průměrná spotřebitelská cena vajec v roce 2008 (2,78 Kč/ks) byla srovnatelná s cenovou úrovní let 2001 a 2004. Zatímco tempo růstu spotřebitelských cen vajec v roce 2007 bylo zhruba poloviční než u CZV, v roce 2008 bylo více než 2x vyšší.

Podstatně progresivnější dynamika růstu (o 9,8 p. b.) než v roce 2007 byla typická pro průměrné spotřebitelské ceny olejů a tuků. Vysoký nárůst cenové úrovně této skupiny byl důsledkem prudkého vzestupu cen rostlinných olejů a tuků (v souvislosti se zvýšením světových i tuzemských CZV řepky i CPV řepkového oleje) vykazovaného po většinu roku 2008. Na rozdíl od minulých let, kdy byly pohyby cen těchto potravin minimální, v roce 2008 (proti roku 2007) činil cenový přírůstek rostlinných tuků 22,1 % a rostlinných olejů 25,5 %. Růst spotřebitelské ceny

másla (vč. pomazánkového másla) mezi roky 2008 a 2007 zpomalil na 3,5 %, přitom cena čerstvého másla se snížila (klesala téměř po celý rok 2008), ale cena pomazánkového másla poměrně značně stoupla. Cenová hladina sádla (vč. slaniny) se po mírné redukci v předchozím roce v souladu s vývojem cen vepřového masa meziročně zvýšila o 5,3 %.

Mírně pod úrovní celkového zvýšení cen potravin se pohyboval růst cen cukru a výrobků z cukru. Zatímco ceny cukrovinek a cukrářských výrobků reagovaly na zvýšení cen vstupů (především energií) růstem v rozmezí o 6,7-11,5 %, cena cukru se naproti tomu snížila o 3,1 %. Pokles cenové úrovně cukru byl ovlivněn poklesem CPV (vliv snížení referenční ceny cukru v EU), ale redukce spotřebitelských cen byla výrazně nižší než u CPV. Tento fakt potvrzuje i závěry analýz z posledních let, že konečná úroveň ceny cukru je do značné míry určena cenovou strategií obchodních řetězců.

Zvýšení cen ovoce a ovocných výrobků bylo vyvoláno markantním vzestupem cen jak ovoce mírného pásma (konzumních jablek), tak i jižního ovoce (citrusů, kiwi, vodního melounu). Průměrná spotřebitelská cena jablek v roce 2008 (32,36 Kč/kg) dosáhla historického maxima a ve srovnání s CZV byla (shodně jako v roce 2007) přibližně trojnásobně vyšší. Naopak růst cen skupiny přibrzdil pokles cenové úrovně peckovin a bobulovin, z jižního ovoce banánů a prakticky stagnace cen ovocných výrobků.

Po téměř zanedbatelných výkyvech v předešlých 4 letech stouply ceny masa a masných výrobků. Přestože spotřebitelská cena drůbežího masa zaznamenala během roku 2008 nepatrné obousměrné změny, vlivem význačného přírůstku ve 2. polovině roku 2007 se v meziročním porovnání zvedla nejvýrazněji ze všech druhů masa – o 9,5 %. K obratu došlo v cenovém vývoji vepřového výsekového masa. Redukce chovů jatečných prasat u nás i ve většině zemí EU vedla v průběhu roku k poklesu nabídky vepřového masa na tuzemském trhu, růstu CZV jatečných prasat, CPV a následně i spotřebitelských cen tohoto druhu masa. Tříletý sestupný trend byl v roce 2008 vystřídán meziročním nárůstem spotřebitelské ceny vepřového výsekového masa o 3,3 %. Cena hovězího výsekového masa pokračovala v tendenci vývoje posledních let a na rozdíl od CZV jatečného skotu i CPV proti roku 2007 stoupla o 5,5 % (tj. o 3,6 p. b. rychlejší růst než v roce 2007). Cenové navýšení uzenářského zboží, masových konzerv a ostatních výrobků z masa probíhalo ve shodě s růstem cen výsekového masa.

Jedinou potravinovou skupinou, u níž registrujeme pohyb cen směrem dolů, je zelenina a brambory vč. výrobků. Ke snížení cenové úrovně této skupiny přispěl jak téměř 10% pokles spotřebitelských cen plodové zeleniny (především z důvodu snížení dovozních cen), tak i výrazný pokles cen konzumních brambor. Cena konzumních brambor v obchodní síti se po rekordní hodnotě v předchozím roce snížila na 10,71 Kč/kg. U ostatní zeleniny (tj. květáku, hlávkového zelí, cibule, mrkve, celeru...) došlo navzdory poměrně znatelnému poklesu cen producentů v podstatě ke stagnaci spotřebitelských cen.

Diametrálně odlišný vývoj od předcházejících let vykázaly ceny nealkoholických nápojů. Zatímco spotřebitelské ceny potravin pro přípravu teplých nápojů (káva, čaj, kakao) dlouhodobě klesaly, v roce 2008 díky vyššímu přírůstku ceny kávy (růst dovozní ceny) se zvýšily v průměru o 5,8 %. Podobně (o 6,4 %) se - po mírném navýšení v předešlém roce - zvýšila cenová hladina sirupů a koncentrátů, minerálních a stolních vod, ovocných a zeleninových šťáv a ostatních nealkoholických nápojů.

Poměrně vyrovnaný vývoj cen většiny potravin během roku 2008 potvrdil, že v roce 2007 se jednalo jen o meziroční výkyv cen v závislosti na světovém vývoji nabídky a poptávky po zemědělských surovinách a potravinářských výrobcích.

5.5 Kvalita potravin

V současném globalizovaném světě roste potřeba zajistit vysokou konkurenceschopnost agrární produkce na trhu EU prostřednictvím kvality výrobků. Aspekty kvality (kromě potravinové bezpečnosti) mají do značné míry subjektivní povahu a závisí na volbě spotřebitelů, jako např. způsob výroby surovin a jejich zpracování, složení a sortiment potravin apod. Trvalé zlepšování systému managementu kvality výrobků je základním předpokladem pro uplatnění produkce v konkurenčním prostředí. Proto musí EU učinit rozhodnutí, která povedou ke zvyšování konkurenceschopnosti. Především je nutné použít marketingové nástroje (ve veřejné i soukromé sféře) pro uplatnění kvalitních výrobků na jednotném evropském trhu. Rovněž výchovou a propagací přesvědčit spotřebitelskou veřejnost o výhodách kvalitních potravin, produkovaných metodami šetrnějšími k životnímu prostředí a pohodě zvířat a potravin s vyšší nutriční hodnotou. Pokud spotřebitelé nebudou preferovat kvalitní výrobky, nastane problém s odbytem a soukromá sféra (výrobci i obchodníci) bude nabízet takové výrobky, které uplatnění na trhu najdou.

Důležitost zaměření na kvalitu dokumentuje i „Zelená kniha o jakosti zemědělských produktů: normy pro produkty, požadavky na hospodaření a systémy jakosti“ KOM (2008), 641 v konečném znění (Brusel, 15. 10. 2008). Jedná se o dokument EK, který byl přijat za francouzského předsednictví v roce 2008. Na základě stanovisek, námětů a názorů na dosavadní nástroje politiky kvality v dodavatelském řetězci agrárních produktů a potravin je nutné přijmout k tomuto dokumentu členských zemí EU taková opatření, která zajistí jednotný přístup k politice kvality, ale současně i spravedlivé podmínky hospodářské soutěže.

Uvedená kniha nezahrnuje celou oblast kvality, ale soustřeďuje se na tři klíčové okruhy:

- požadavky na produkci a obchodní normy,
- specifické systémy jakosti EU,
- systémy certifikace.

Lze konstatovat, že politika zlepšování kvality by se měla stát základním kamenem potravinové politiky příštích let.

Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a na trhu určitým způsobem označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelské veřejnosti lepší orientaci. Patří mezi ně:

Značka Klasa

V ČR od roku 2003 uděluje ministr zemědělství kvalitním potravinářským a zemědělským výrobkům národní značku kvality KLASA. Značka je propůjčována na tři roky. Jedná se o výrobky, které mají certifikát postavený na splnění předem určených podmínek a jeho udělování může být spojeno s celým sortimentem potravin, nikoliv jen s jedním určitým výrobkem.

K 31. 12. 2008 dosáhl celkový počet oceněných výrobků 1 391 od 219 výrobců. Za rok 2008 bylo celkem značkou KLASA oceněno 130 výrobků od 55 výrobců. Finanční prostředky za rok 2008 na marketingovou podporu značky kvality KLASA činily 200 mil. Kč.

Vliv značky KLASA na zvyšování objemu výroby oceněných výrobků nelze kvantifikovat, jedná se o působení několika faktorů, z nichž rozhodující je faktor prodejní ceny.

Na začátku roku 2009 byl proveden terénní průzkum značky KLASA⁵². Výsledky terénního výzkumu jsou následující:

Nejvyšší spontánní znalost mezi oceněními kvality si udržuje značka KLASA (spontánní znalost značky KLASA roste s rostoucím vzděláním a příjmem). S velkým odstupem následují značky Bio a Czech Made. V letech 2005 a 2006 zaznamenala značka KLASA obrovský nárůst znalosti, v roce 2009 se znalost značky udržuje na úrovni 81 % (je vyšší u žen s vysokoškolským vzděláním). Podařilo se přesvědčit spotřebitelky, že výrobky oceněné značkou KLASA jsou skutečně kvalitní (2006–2009) a zvýšit preferenci takto označených výrobků při nákupu (2005–2006). Na druhé straně méně žen souhlasí s tím, že je to vhodné označení pro většinu druhů potravin. Za potraviny nesoucí logo KLASA je polovina respondentek ochotna si připlatit (akceptovatelné zvýšení je přibližně 10% ceny výrobku).

Systém chráněných značek

EU vytvořila systémy chráněných značek k podpoře a ochraně produktů a potravinářských výrobků. Systém byl zaveden v EU v roce 1993 se smyslem ochránit názvy zemědělských a potravinářských výrobků, které si získaly věhlas v EU i ve světě, před konkurencí produktů neprávem se za tyto produkty vydávajícími. Cílem je ochránit spotřebitele před klamáním a také propagovat systém kvality EU navenek, tj. vůči třetím zemím. Ochranu práv v oblasti označování potravin a zemědělských výrobků můžeme zajistit těmito právními instituty:

- Označení původu/Zeměpisná označení (OP/ZO)

Tato označení podle nařízení Rady (ES) č. 510/2006 jsou použitelná pouze pro vybrané zemědělské výrobky a potraviny uvedené v čl. I tohoto nařízení. Specifickou vlastností je, že práva jsou nevylučná, tzn., že toto označení může používat každý hospodářský subjekt, který uvádí na trh zemědělské produkty nebo potraviny, pokud jsou v souladu s odpovídající specifikací. Výhodou proti ochranné známce je nevelký správní poplatek a trvalá platnost (není třeba ochranu obnovovat). Právo ochrany se vztahuje na celé území EU.

- Zaručená tradiční specialita (ZTS)

Podle nařízení Rady (ES) č. 509/2006 je obdobně použitelná pro vybrané zemědělské produkty a potraviny uvedené v čl. I tohoto nařízení. Může se jednat pouze o výrobky se zvláštní povahou, kterou se jasně odlišují od jiných podobných výrobků, s tradicí minimálně 25 let. Platnost a účinky ochrany jsou shodné s ochranou OP/ZO.

V současné době má 17 výrobků z ČR přiznanou ochranu v EU pro označení původu a zeměpisné označení a u 11 výrobků se vedou jednání o přiznání ochrany.

Biopotraviny

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravená naší i evropskou legislativou, zákonem č. 242/2000 Sb., a nařízením Rady (EHS) č. 2092/91, o ekologickém zemědělství. Od 1. 1. 2009 platí nové nařízení Rady č. 834/2007 a nařízení Komise č. 889/2008. Evropská nařízení budou i nadále doplňovat národní zákon č. 242/2000 Sb. Jedním z nejdůležitějších ustanovení legislativy jsou pravidla týkající se označování biopotravin.

Slova „ekologický“ a „biologický“, včetně jejich předpon „eko“ a „bio“, lze používat pouze na obalu surovin, potravin, krmiv a osiv pocházejících z ekologického zemědělství. Případné označování konvenčních produktů těmito výrazy je ze strany MZe přísně postihováno. Toto označení lze použít pouze u produktů ekologického zemědělství, u kterých minimálně 95 % hmotnostních složek pochází z ekologického zemědělství.

U biopotravin dovážených ze třetích zemí je nezbytné požádat MZe o vydání takzvaného dovozního zmocnění na dovážený bioprodukt. Třetí země mohou požádat EK, aby jejich národní pravidla a kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství uznala za rovnocenné s požadavky evropských předpisů pro ekologické zemědělství. Pokud EK rovnocennost uzná, je tato země zařazena na tzv. seznam třetích zemí a biopotraviny z této země mohou být dováženy do všech členských států EU bez omezení.

Obecná povinnost registrace na MZe podle zákona č. 242/2000 Sb. platí také pro obchodníky s biopotravinami. Registrován musí být každý subjekt, který uvádí biopotraviny na trh, a každý dovozce biopotravin ze třetích zemí. Registrovat se nemusí ti obchodníci, kteří biopotraviny pouze umístí do regálu a prodají konečnému spotřebiteli (nevyrábějí je, nepřebalují je nebo je nedovážejí ze třetích zemí). Zákonné požadavky jsou v případě obchodníků s biopotravinami jednodušší než požadavky na výrobce biopotravin nebo ekologické zemědělce. Obchodník s biopotravinami je povinen dokladovat především evidenci nakoupeného a prodaného množství a kontrolují se skladovací podmínky před uvedením zboží do oběhu nebo toky zboží.

Pro zvýšení informovanosti spotřebitelů začala v březnu 2008 reklamní kampaň SZIF zahrnující billboardy, inzerci v tisku, ochutnávky biopotravin, tištěné materiály, informační a vzdělávací pořady v médiích, prezentaci na webu apod. Tato kampaň je z poloviny financována Evropskou komisí. Kromě toho MZe samo i podporou nevládních neziskových organizací přispívá k propagaci ekologického zemědělství.

Češi za biopotraviny v roce 2007 utratili zhruba 1 290 mil. Kč, což odpovídá meziročnímu nárůstu o 70 %. Průměrná spotřeba biopotravin na osobu v roce 2007 činila 126 Kč, takže podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin poprvé přesáhl hranici 0,5 %. Podíl biopotravin z dovozu činil 62 %. Nejvíce biopotravin (za 872 mil. Kč.) nakoupili spotřebitelé v ČR v supermarketech a hypermarketech. Přímou na farmách nebo tržištích bylo realizováno pouze 2,5 % z celkových tržeb za biopotraviny. Podíl gastronomických zařízení činil jen 0,5 %. V roce 2008 nabízel biopotraviny v ČR přibližně 3 000 prodejen.

5.6 Bezpečnost potravin

I v roce 2008 byla vyvíjena řada aktivit vedoucí k posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR.

Hlavní prioritou kontrolní činnosti, stejně jako v minulých letech, byla kontrola bezpečnosti potravin a krmiv.

Velká pozornost byla také věnována vzdělávání pracovníků státní správy. Ve spolupráci mezi MZe a Veterinární a farmaceutickou univerzitou Brno byla zajištěna druhá část „Jednotného školení inspektorů pro zvýšení bezpečnosti potravin“ s cílem realizovat kontroly jednotnějším, objektivnějším a příměřenějším způsobem na základě nařízení EP a Rady (ES) č. 882/2004. V roce 2008 bylo proškoleno celkem 269 pracovníků kontrolních orgánů.

⁵² Výzkum byl proveden firmou AISA, 1. 1. 2009 a byl zaměřen na zmapování povědomí o značce KLASA a jejího vlivu na nákupní chování spotřebitelů (representativní soubor 500 žen ve věku 25–55 let).

Významně byla posílena spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA), který plní úlohu základního kamene EU pro hodnocení rizik plynoucích z potravin a krmiv. Dne 23. 5. 2008 byla nově uzavřena smlouva mezi EFSA a Úřadem pro potraviny k zajištění koordinačního místa pro technickou a vědeckou spolupráci (dále jen „koordinačního místa“). Oficiálně byl koordinačním místem jmenován odbor bezpečnosti potravin. Koordinační místa jsou spolupracujícím centrem s primární odpovědností podporovat zástupce Poradního sboru při shromažďování dat a přenosu informací mezi EFSA a příslušnými orgány v ČR, které představují manažery rizik, národní úřady, zúčastněné strany a výzkumné ústavy na poli hodnocení rizik týkající se bezpečnosti potravin a krmiv, zdraví zvířat a rostlin, dobrých životních podmínek zvířat a výživy zvířat, a při komunikaci v těchto oblastech. Zvýšilo se celkové zastoupení expertů vybraných EFSA nebo oficiálně jmenovaných ke spolupráci s EFSA za ČR a do konce roku 2008 jimi bylo pokryto 45 různých míst v řídicích, vědeckých a výkonných orgánech EFSA.

Došlo k posílení významu komunikace se spotřebiteli prostřednictvím Informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP) www.bezpecnostpotravin.cz. Dlouhodobá realizace projektu ICBP byla od 1. 8. 2008 převedena na Úřad pro potraviny při MZe. Na MZe bylo zároveň založeno oddělení zabývající se touto problematikou ve spolupráci s Ústavem zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI), a to zejména v oblasti datových služeb a souvisejících technických požadavků. Z důvodu zrychlení toku informací ke spotřebiteli byly stránky zpřehledněny a zrychlil se na nich vstup, vyhledávání a přístup do systému bezpečnosti potravin a k organizacím zapojeným do systému. V koordinaci s MZd byly pro děti a mládež vytvořeny nové webové stránky s názvem www.viscojis.cz se záměrem zlepšení informovanosti mladých o bezpečných potravinách, aktuálních výživových a pohybových doporučeních, stravovacích návycích a pohybových aktivitách.

Ve spolupráci s Veterinární a farmaceutickou univerzitou v Brně byl zprovozněn web www.bezpecna-krmiva.cz.

Vědecké výbory

V rámci MZe působí čtyři vědecké výbory. Vědecký výbor pro potraviny je zřízen MZd. Vědecké výbory ve vazbě na orgány státní správy plní funkci poradní a zajišťují provázanost hodnocení rizik s komunikací, tj. předkládají ověřené a srozumitelné informace odborné i laické veřejnosti. Aktivita vědeckých výborů vycházely v roce 2008 ze schválených plánů práce. Studie, které vědecké výbory vypracovávaly, jsou k dispozici na webových stránkách jednotlivých výborů.

Vědecký výbor veterinární

Oblasti, kterými se vědecký výbor zabývá, zahrnují především zdraví zvířat, pohodu zvířat, zoonózy, hygienu provozu a nezávadnost živočišných produktů. Více informací lze nalézt na www.vri.cz.

Vědecký výbor výživy zvířat

Zabývá se aktuálními otázkami ve výživě zvířat (kvalita krmiv, krmná aditiva, stopové prvky a vedlejší produkty ve výživě zvířat, farmakostimulanty) s dopadem na bezpečnost potravinového řetězce. Více informací lze nalézt na www.vuzv.cz.

Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí

Zabývá se sběrem informací, jejich analýzou a predikcí problémů v oblasti bezpečnosti potravin, které mají návaznost na problémy v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských surovin/produktů a fyto-karanténní oblasti a problémů vznikajících důsledkem narušeného životního prostředí. Více informací lze nalézt na www.phytopsanitary.cz.

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva

Věnuje se problémům v souvislosti s hodnocením bezpečnosti GM potravin a krmiv, a dále aktuálním problémům v této oblasti. Více informací lze nalézt na www.scgmff.cz.

Vědecký výbor pro potraviny zřízen MZd

Řeší otázky hodnocení zdravotních rizik a komunikací o riziku v oblasti zdravotní nezávadnosti potravin (potraviny a suroviny k jejich výrobě, výživa, aditiva, pesticidy, kontaminanty chemické i mikrobiologické, GM potraviny, materiály a předměty přicházejících do styku s potravinami, alimentární onemocnění včetně alergií). Více informací lze nalézt na www.chpr.szu.cz.

Orgány státního dozoru

Kontrolní činnost vyplývající z tzv. hygienického balíčku⁵³ a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověřování, zda jsou dodržovány právní předpisy o krmivech a potravinách a ustanovení o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách pro zvířata, zajišťují v působnosti MZe tyto orgány dozoru: SZPI, SVS ČR, SRS, ÚKZÚZ a ČPI.

SZPI v rámci stanovených kompetencí při výrobě a uvádění do oběhu (včetně dovozu ze třetích zemí) kontroluje jakost a zdravotní nezávadnost zemědělských produktů, surovin k výrobě potravin a potravin zejména ne živočišného původu. Kontroluje také označení potravin předepsanými údaji a správnost tohoto označení. Dále provádí kontrolu v oblasti vinařství a tabákových výrobků. SZPI vykonává dozor nad ohlášením zásob a na vstupním místě potravin a surovin rostlinného původu ze třetích zemí.

SZPI je Národním kontaktním místem systému včasné výměny informací (Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF) v ČR. Tento systém je vzájemně propojenou sítí, která spojuje členské země EU s EK a EFSA. Výměna informací mezi členy sítě zabraňuje uvedení nebezpečných potravin a krmiv do oběhu na vnitřním trhu, případně umožňuje jejich stažení z oběhu.

Orgány veterinárního dozoru vykonávají státní dozor v oblasti bezpečnosti a kvality potravin při výrobě, skladování, přepravě, dovozu a vývozu surovin a potravin živočišného původu, při prodeji surovin a potravin živočišného původu na tržnicích a tržištích, při prodeji potravin živočišného původu v prodejnách a prodejních úsecích, kde dochází k úpravě masa, mléka, ryb, drůbeže, vajec nebo k prodeji zvěřiny, a v prodejnách potravin, pokud jsou místy určení při příchodu surovin a potravin živočišného původu z členských států EU. Orgány veterinárního dozoru dále provádí kontroly v oblastech zdraví a pohody zvířat, označování a evidenci hospodářských zvířat, dovozu a vývozu veterinárního zboží.

Hlavní činností SRS (orgán rostlinolékařské péče) je kontrola zdraví rostlin včetně zajištění odpovídajícího rostlinolékařského dozoru a diagnostiky. Další okruh působnosti je ochrana rostlin a rostlinných produktů, ochrana proti zavlečení a rozšiřování škodlivých organismů (sleduje výskyt, vydává opatření), přípravky a další prostředky na ochranu rostlin (rozhoduje o určení, sleduje a vyhodnocuje účinnost, správnost použití, vyhodnocuje nežádoucí účinky, vydává přehledy o jejich registraci apod.), rozhoduje o pověření provádět některé odborné úkony fyzickými nebo právníky osobami a vykonává jejich kontrolu.

⁵³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 ze dne 29. dubna 2004 o hygieně potravin, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 41/2004 ze dne 21. dubna 2004.

ÚKZÚZ provádí dozor v oblasti odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelařství). V oblasti živočišné produkce mimo jiné provádí dozor nad prováděním klasifikace těl jatečných zvířat.

ČPI provádí dozor ustanovení zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů (právních norem, které souvisejí s činností ČPI a plemenářským zákonem).

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001 a č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která stanovují povinnost MZe zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě.

Byla zlepšena koordinace monitorovacích a kontrolních programů k zajištění a sledování bezpečnosti potravin. Pro získávání agregovaných dat v časové řadě byla vytvořena aplikace „Datový sklad pro monitoring cizorodých látek“. Data do aplikace předávají organizace, které spolupracují na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství (SVS ČR, ÚKZÚZ, SZPI, VÚLHM, ZVHS, VÚMOP, VÚRV).

Monitoring cizorodých látek v potravinách a surovinách určených k výrobě potravin

Monitoring SZPI

V roce 2008 bylo SZPI odebráno v rámci monitoringu cizorodých látek celkem 2 324 vzorků. Hygienickému limitu nevyhovělo 33 vzorků (1,42 %).

Ovoce a zelenina

V případě zeleniny bylo odebráno celkem 403 vzorků na stanovení reziduí pesticidů. Maximální reziduální limit byl překročen u 7 vzorků. Jednalo se ve čtyřech případech o vzorek ředkviček a v jednom případě o vzorek salátových okurek, rajčat a hrachových lusků. Na přítomnost dusičnanů bylo odebráno celkem 116 vzorků zeleniny. Maximálním limitu, který je stanoven pouze pro listovou zeleninu, nevyhověly 3 vzorky špenátu. Nejvyšší hodnoty byly zaznamenány u červené řepy, rukoly a právě špenátu.

Z celkem 288 analyzovaných vzorků ovoce bylo u 4 zaznamenáno překročení maximálního reziduálního limitu. Jednalo se o 2 vzorky stolních hroznů, dále vzorek mandarinek a liči.

Vzorky sušeného ovoce a skořápkových plodů byly stejně jako v předchozích letech vyšetřovány na přítomnost aflatoxinů, vzorky sušeného ovoce rovněž na přítomnost ochratoxinu A. Pozitivní nález aflatoxinu B₁ byl zjištěn pouze u jednoho vzorku sušených švestek z celkem 28 hodnocených. Nadlimitní množství ochratoxinu A nebylo zaznamenáno u žádného z 32 odebraných vzorků sušeného ovoce. Z 28 analyzovaných vzorků skořápkových plodů byla přítomnost aflatoxinů zaznamenána u 5 vzorků (dvakrát arašidy, dvakrát pistácie, jedenkrát para ořechy), nicméně k překročení maximálního limitu, a to výraznému, došlo pouze u vzorku pistácií pocházejících z USA.

Brambory a výrobky z brambor

Na přítomnost reziduí pesticidů bylo odebráno celkem 41 vzorků. U 8 vzorků byly zaznamenány pozitivní nálezy. Maximální reziduální limit nebyl překročen u žádného z analyzovaných vzorků.

Zjištěné hodnoty dusičnanů ve vzorcích brambor se pohybovaly od 64 do 261 mg.kg⁻¹, přičemž, průměrná hodnota činila 163 mg.kg⁻¹ (limit není stanoven). Hladina akrylamidu u smažených bramborových lupínků se pohybovala v rozmezí od 596 do 2 826 µg/kg⁻¹.

Přestože ve všech 22 odebraných vzorcích brambor byla detekována přítomnost kadmia, pouze v jednom případě se hodnota přiblížila maximálnímu limitu 0,1 mg.kg⁻¹. Stopy olova byly zaznamenány u jednoho vzorku brambor.

Obilniny a obilné výrobky

Vzorky této skupiny byly podrobeny analýzám na přítomnost řady mykotoxinů.

V případě aflatoxinů a zearalenonu nebyl zaznamenán žádný pozitivní nález. Na stanovení ochratoxinu A bylo odebráno celkem 28 vzorků, pozitivní nález byl zjištěn u 2 vzorků žitné mouky a vzorku pšeničné mouky celozrnné.

Deoxinivalenol byl detekován u 4 vzorků mouky a ve vzorku pšenice, kdy zjištěná hodnota činila 543 µg.kg⁻¹. Maximální limit však nebyl překročen.

Rezidua pesticidů byla z celkového počtu 100 vzorků obilovin a mlýnských obilných výrobků (včetně rýže) zjištěna u 20 vzorků. Nejčastěji detekovanou účinnou látkou byl chlorpyrifos-methyl a pirimifos-methyl.

Nápoje

Přítomnost patulinu byla sledována v jablečných šťávách, z 15 vzorků byl zjištěn u 4 vzorků. Maximální limit nebyl překročen. V daném roce bylo odebráno celkem 10 vzorků piva na stanovení nitrosaminů, pozitivní nález byl zjištěn u 2 vzorků. Maximální limit však nebyl překročen. V pomerančových šťávách byla sledována rezidua pesticidů. Z 12 vzorků byl ve 2 případech zjištěn pozitivní nález.

Vzorky balené vody byly odebrány k analýzám na stanovení přítomnosti chlorovaných uhlovodíků. U jednoho byl zjištěn pozitivní nález dibromchlormetanu a dichlorbrommetanu.

Dětská výživa

U dětské výživy je pravidelně sledováno široké spektrum kontaminantů počínaje mykotoxiny, polyaromatickými uhlovodíky, dusičnany, dioxiny, v neposlední řadě také rezidua pesticidů. V souladu s požadavky evropských právních předpisů (potažmo EFSA a EK) je monitoring cizorodých látek nejen u dětské výživy stále doplňován o sledování dalších látek jako např. akrylamid, semikarbazid nebo furany.

Vyšetření multireziduální metodou byla provedena u celkem 59 vzorků dětské výživy na bázi ovoce a zeleniny a dětské obilné výživy. V 7 případech byly zjištěny zbytky pesticidů. Maximální reziduální limit však překročen nebyl.

K analýzám na stanovení množství akrylamidu byly odebrány podle doporučení Komise masozeleninové příkrmy a dětské sušenky. U dětských sušenek se hodnoty pohybovaly od 76 do 329 µg.kg⁻¹. V případě masozeleninových příkrmů od 32 do 81 µg.kg⁻¹.

Na základě doporučení Komise 2007/196/ES týkající se monitorování furanu v potravinách provedla SZPI odběr 6 vzorků zeleninových a masozeleninových příkrmů. U všech vzorků byla přítomnost furanu prokázána, jeho hodnoty se pohybovaly v rozmezí od 28 do 102 µg.kg⁻¹.

Přítomnost semikarbazidu v dětské výživě na bázi ovoce a zeleniny nebyla prokázána u žádného z odebraných vzorků.

Lihoviny

Vzorky ovocných destilátů byly podrobeny analýzám na obsah metanolu, ethylkarbamátu, aromatických uhlovodíků a ftalátů. V případě ethylkarbamátu bylo nadlimitní množství zaznamenáno celkem u 9 vzorků (šestkrát slivovice, jedenkrát meruňkovice, hruškovice, višňový destilát). Vyšší množství metanolu bylo zaznamenáno ve vzorku slivovice, destilátu z broskví a ve vodce.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring orgánů veterinární správy ČR

Orgány veterinární správy ČR provedly v roce 2008 v rámci monitoringu reziduí a kontaminantů (cizorodých látek) celkem 69 806 vyšetření, z toho 66 452 vyšetření v rámci plánovaných odběrů, 2 191 jako cílená vyšetření suspektních vzorků a 1 163 vyšetření u vzorků dovážených komodit. V hodnoceném roce bylo celkové zastoupení nevyhovujících nálezů 0,17 %.

U skupin výrobků: mléko a mléčné výrobky, výrobky kojenecké a dětské výživy s podílem živočišných bílkovin, tuzemské masné výrobky, včetně konzerv a tuzemského medu vzorky vyhovovaly limitům.

Rezidua nepovolených hormonálních látek u skotu, ovcí a koz, prasat, králíků, drůbeže a faremně chované zvěře stejně jako kontaminace surovin a potravin živočišného původu radioizotopy nebyla prokázána. Mezi nejzávažnější případy patřilo zjištění reziduí chloramfenikolu (zakázaného léčiva pro potravinová zvířata) v moči jednoho kusu mladého skotu na pastvě. Šetřením však nebylo prokázáno nelegální ošetření skotu, ani výsledky opakovaných vyšetření neprokázala rezidua chloramfenikolu u ostatních zvířat. Stejně tomu bylo i v případě zjištění chloramfenikolu ve svalovině nosnice a krůty.

Z důvodu zjištění reziduí doplňkových látek (antikokcidik) nikarbazinu ve slepičích vejcích a tkáních drůbeže bylo provedeno několik šetření ve spolupráci s ÚKZÚZ a provedena dodatečná a cílená vyšetření u vajec, u drůbeže, v krmivech pro výkrm a chovech drůbeže. Po posouzení jednotlivých případů nebyla nařízena likvidace jednotlivých surovin, nýbrž byla uložena opatření k zamezení opakování obdobných případů. Převážně se jednalo o křížovou kontaminaci krmiv u producentů krmných směsí, nebo na farmách. Všechny vzorky vaječných výrobků byly vyhovující z hlediska obsahu sledovaných reziduí a kontaminantů. Ve třech případech byla zjištěna rezidua nikarbazinu v kuřecích játrech nad doporučenou hodnotu 200 ppb (Codex Alimentarius) a rezidua nikarbazinu v játrech kachny.

V oblasti krmiv a krmných surovin živočišného původu vzorky splňovaly v naprosté většině limity až na výjimky reziduí doplňkových látek ze skupiny antikokcidik, zvláště rezidua salinomycinu, nikarbazinu, ale i narasinu a lasalocidu v několika vzorcích vyšetřovaných v souvislosti s cíleným a opakovaným vyšetřením při zjištění reziduí v tkáních drůbeže nebo ve vejcích. Vody používané k napájení hospodářských zvířat byly vyšetřovány jen ojediněle v souvislosti s možným zdrojem podání nepovoleného léčiva (chloramfenikolu) drůbeži s negativním výsledkem, ale také v ojedinělých případech ke zjištění použití malachitové zeleně v chovech pstruhů.

U surovin z moře nebyl zaznamenán nevyhovující vzorek. Vzorky tuzemských tržních sladkovodních ryb splňovaly hygienické limity. U dvou vzorků kapra ze stejné lokality byly naměřeny nadlimitní koncentrace arzenu a olova. Chovný rybník nebude dočasně využíván k chovu kapra. V jednom případě byla prokázána rezidua malachitové zeleně resp. její leukoformy v pstruzích duhových nad tolerovanou hranici (nepovolené léčivo u tržních druhů ryb). Chovatel sám o své vůli zlikvidovat 500 kg takto kontaminovaných pstruhů.

Obsah chemických prvků, chlorovaných pesticidů, PCB, dioxinů a reziduí veterinárních léčiv až na ojedinělé výjimky (doxycyklin ve svalovině prasete, dihydrostreptomycin a lasalocid v játrech prasete) vyhovoval hygienickým limitům. Bylo zjištěno několik případů (na 8 farmách) nadlimitního obsahu kadmia v ledvinách převážně starších krav (nad 7-8 let). Na některých lokalitách, kde se prokázala dlouhodobá zátěž prostředí kadmii, byla nařízena paušální konfiskace ledvin u krav nad určitou věkovou hranici.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2008

Komodita	Vyšetření počet	Nadlimitní	
		počet	%
Lovná zvěř, bioindikátory	4 202	10	0,24
- monitoring	4 050	10	0,25
- cílené vyšetření	126	0	0,00
- dovoz	26	0	0,00
Hospodářská zvířata	39 995	67	0,17
- monitoring	39 726	43	0,11
- cílené vyšetření	175	24	13,71
- dovoz	94	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	17 732	14	0,08
- monitoring	16 502	7	0,04
- cílené vyšetření	940	7	0,74
- dovoz	290	0	0,00
Potraviny a suroviny rostlinného a jiného původu	1 099	12	1,09
Krmiva	6 728	17	0,25
- monitoring	5 810	16	0,28
- cílené vyšetření	172	1	0,58
- dovoz	746	0	0,00
Vody	34	0	0,00
Ostatní vzorky	16	0	0,00
Celkem všechny vzorky	69 806	120	0,17
- monitoring	66 452	76	0,11
- cílené vyšetření	2 191	44	2,01
- dovoz	1 163	0	0,00

Pramen: SVS ČR

Zpracoval: J. Drdál (SVS ČR)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svs.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2008 provedl odbor zemědělské inspekce 3 423 úředních kontrol krmiv, inspektoři odebrali 3 724 vzorků, 218 vzorků bylo nevyhovujících. Laboratoř ÚKZÚZ provedla 35 522 stanovení. Celkové zastoupení nevyhovujících vzorků bylo 5,8 %. Hlavní nedostatky byly v obsahu doplňkových látek a špatně deklarovaných jakostních znacích.

Monitoring krmiv

ÚKZÚZ v rámci monitoringu zakázaných a nežádoucích látek v krmivech v roce 2008 odebral 763 vzorků krmiv, z toho bylo 20 vzorků nevyhovujících (tab. T5.6/02).

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ

Materiál	Vzorků celkem	Nevyhov. vzorků	Celkem stanovení	Nevyhov. stanovení	Nedostatky
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	587	48	5 135	84	Vzorky krmiv nevyhovovaly v rámci uváděných deklarovaných znaců
Doplňkové látky	52	3	271	2	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	1 342	86	14 656	117	
Krmné suroviny	1 352	45	10 656	57	
Minerální krmiva	245	52	3 308	88	
Mléčné krmné směsi	19	3	248	3	
Premixy	337	51	3 201	81	
Určitá proteinová krmiva	28	0	240	0	
Celkem	3 962	288	37 715	432	

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: P. Šíma (ÚKZÚZ)

V rámci monitoringu cizorodých látek v zemědělské půdě a vstupech do půdy provádí ÚKZÚZ bazální monitoring zemědělských půd, sledování atmosférické depozice, kontrolu hnojiv, kontrolu kalů z čistíren odpadních vod a kontrolu kvality půdy po aplikaci kalů z čistíren odpadních vod. Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

VÚMOP sleduje obsah rizikových látek v půdách a rostlinách. Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

VÚRV sleduje imisní situaci v rezortu zemědělství. Více informací lze nalézt na www.vurv.cz.

ZVHS pokračovala v roce 2008 v monitoringu cizorodých látek na vybraných drobných vodních tocích a malých drobných nádržích. Více informací lze nalézt na www.zvhs.cz a na www.voda.mze.cz.

Monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech byl v roce 2008 zaměřen zejména na zjišťování obsahu těžkých kovů a vybraných organických látek v jedlých houbách a další hodnocení jakosti malých zdrojů pitné vody a vody odtékající z lesních povodí do větších zdrojů. Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

Podnikatelská struktura se dlouhodoběji vyznačuje mírným meziročním nárůstem podílu PFO na z. p. (na 29,9 % v roce 2008) včetně růstu jejich výměry (25,5 ha). Podíl PPO se snížil na 70,1 %, převážně na úkor družstev. Pozitivně se projevil podpora v rámci PRV a došlo ke zvýšení zemědělských investic do nových strojů a technologií. Příliv zahraničních investic do zemědělství se snížil. Dynamika poskytování úvěrů nebyla výrazně odlišná od minulého období, avšak ve IV. čtvrtletí byl zaznamenán pokles související s nástupem globální finanční krize. Vzrostl zájem o provozní úvěry a o zemědělské pojištění s podporou PGRLF. Došlo k výraznému nárůstu využívání i poskytování služeb (zejména u PFO). Pokračoval trend snižování zaměstnanosti v zemědělství (meziroční pokles o 3,1 % na 126,4 tis. pracovníků). Průměrná měsíční mzda v zemědělství dosáhla 17 738 tis. Kč, tj. zhruba 75 % průměru národního hospodářství. Pokračoval trend v rozšiřování počtu výrobců potravin a nápojů, kde roste příliv přímých zahraničních investic. Vzdělávání a poradenství bylo zacíleno na racionální využívání unijních podpor.

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2008 bylo v zemědělském registru ČSÚ evidováno necelých 45 tis. subjektů (podniků) hospodařících v daném odvětví (tab. T6.1/01). Jejich podstatnou část (více než 1/4) tvoří drobní pěstitelé a (nebo) chovatelé bez podnikatelského osvědčení. Všechny zemědělské jednotky v uvedeném registru, stejně jako respondenti dosavadních agrocenzů a strukturálních šetření v zemědělství, jsou podmíněně označovány jako zemědělské podniky.

Více než 1,5 tis. podniků (3,5 % z celkového počtu) bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu (neobhospodařovaly žádnou zemědělskou půdu). Převážnou část z nich (necelých 85 %) tvoří podniky fyzických osob (PFO). Zbývající část podniků hospodařících bez půdy připadá na právnické osoby (PPO), převážně na obchodní společnosti.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2008

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	41 440	1 064 621	29,9	659 163	25,5	26,5	16,4
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾ a SHR⁴⁾	28 968	1 005 512	28,2	630 013	24,4	35,7	22,4
Právnické osoby celkem	3 393	2 497 000	70,1	1 926 913	74,5	790,2	609,8
v tom - obchodní společnosti celkem	2 609	1 635 963	45,9	1 231 054	47,6	683,6	514,4
z toho - spol. s r. o.	1 920	811 375	22,8	556 795	21,5	458,4	314,6
- a. s.	646	810 778	22,8	665 202	25,7	1 393,1	1 143,0
- družstva	588	831 313	23,3	677 444	26,2	1 435,8	1 170,0
- ostatní⁵⁾	196	29 723	0,8	18 415	0,7	158,1	98,0
Celkem	44 833	3 561 621	100,0	2 586 076	100,0	82,6	59,7

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zemědělské podnikatelé splňující podmínky předepsané zákonem č. 85/2004 Sb., o zemědělství.

4) SHR - samostatně hospodařící rolníci s osvědčením podle zákona č. 105/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dosud nepřeregistrovaní podle zákona č. 85/2004 Sb.

5) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: E. Divilá (ÚZEI)

Rozhodující část zemědělských podniků (96,5 %) obhospodařovala alespoň minimální výměru z. p.⁵⁴. Celkem připadlo na tyto podniky necelých 3,6 mil. ha z. p., z toho necelých 2,6 mil. ha o. p. Převážnou část půdy obhospodařovaly PPO – více než 70 % z. p. a necelých 75 % o. p. Mezi těmito podniky výrazně převažují obchodní společnosti (především společnosti s r. o. a akciové společnosti; v malé míře jsou zastoupeny i veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti). Významný podíl mají dosud také družstva (méně než 1/4 z. p. a více než 1/4 o. p.), zatímco podíl ostatních právnických osob je v obou případech menší než 1 %. Největší podíl na půdě obhospodařované PFO mají zemědělské podnikatelé spolu se samostatně hospodařícími rolníky (SHR), na které připadá více než 28 % celkové výměry obhospodařované z. p. a více než 24 % celkové výměry o. p. Rozdílný podíl jednotlivých kategorií podniků na zemědělské a orné půdě se odráží v rozdílném stupni zornění z. p.: necelých 62 % u PFO a více než 77 % u PPO (z toho necelých 69 % u s. r. o., více než 81 % u družstev a 82 % u a. s.).

Ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě mají PPO na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat. Podle údajů v tab. T6.1/02 připadlo na PPO více než 77 % skotu a krav, více než 91 % prasat a necelých 89 % drůbeže. Z jednotlivých právních forem podniků zůstávají největšími chovateli skotu celkem a krav družstva, následovaná a. s. a zemědělskými podnikateli spolu se SHR. Na chovu prasat se nejvíce podílejí a. s., následované (s velkým odstupem) družstvy a s. r. o., na chovu drůbeže a. s., s. r. o. a zemědělské podnikatelé spolu se SHR.

⁵⁴ Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kozešinových zvířat.

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2008

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	319 951	22,7	130 032	22,8	219 280	8,9	3 055 388	11,1
z toho - zeměd. podnikatelé¹⁾ a SHR²⁾	304 026	21,5	124 412	21,8	205 113	8,3	2 919 927	10,6
Právnícké osoby celkem	1 092 267	77,3	441 373	77,2	2 240 049	91,1	24 556 786	88,9
v tom - obchodní společnosti celkem	650 622	46,1	264 181	46,2	1 652 550	67,2	21 859 336	79,2
z toho - spol. s r. o.	255 113	18,1	103 814	18,2	407 724	16,6	9 212 792	33,4
- a. s.	391 723	27,7	158 483	27,7	1 243 314	50,6	12 646 521	45,8
- družstva	428 765	30,4	171 379	30,0	565 531	23,0	2 589 194	9,4
- ostatní	12 880	0,9	5 813	1,0	21 968	0,9	108 256	0,4
Celkem	1 412 218	100,0	571 405	100,0	2 459 329	100,0	27 612 174	100,0

1) Zemědělští podnikatelé splňující podmínky předepsané zákonem č. 85/2004 Sb., o zemědělství.

2) SHR - samostatně hospodařící rolníci s osvědčením podle zákona č. 105/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dosud nepřeregistrovaní podle zákona č. 85/2004 Sb.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: E. Divíla (ÚZEI)

Pro velikostní strukturu zemědělských podniků v ČR je příznačné velmi odlišné zastoupení velkých a malých podniků u právnických a fyzických osob (tab. T6.1/03 a příl. tab. 6.1/01). Koncem roku 2008 připadlo 75,3 % z celkové výměry z. p. obhospodařované PPO na podniky větší než 1 tis. ha, z toho na podniky nad 2 tis. ha 40,6 %, zatímco u PFO analogicky 9,7 % a 1,6 %. V průměru za obě základní právní formy (PFO a PPO) připadlo na 63,1 % podniků s výměrou do 10 ha 2,0 % celkové výměry obhospodařované z. p., kdežto na 4,2 % podniků s výměrou nad 500 ha 72,0 % celkové výměry. Z celkového počtu 351 podniků s výměrou nad 2 tis. ha bylo pouze 7 PFO a ostatních 344 byly PPO. Mezi 43 podniky s výměrou nad 4 tis. ha z. p. byly zastoupeny jen PPO (z toho 21 a. s. a 16 družstev).

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2008

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	21 975	50,7	35 813	1,0	21 691	54,0	35 164	3,3	284	9,0	649	0,0
5-<10	5 341	12,3	37 191	1,0	5 178	12,9	36 034	3,4	163	5,2	1 156	0,1
10-<50	9 310	21,5	209 645	5,9	8 896	22,2	199 265	18,7	414	13,1	10 381	0,4
50-<100	2 337	5,4	162 814	4,6	2 144	5,3	149 254	14,0	193	6,1	13 560	0,5
100-<500	2 526	5,8	550 904	15,5	1 955	4,9	390 386	36,7	571	18,1	160 518	6,4
500-<1000	799	1,8	582 017	16,3	220	0,5	151 239	14,2	579	18,3	430 777	17,3
1000-<2000	678	1,6	951 090	26,7	66	0,2	85 876	8,1	612	19,4	865 214	34,7
2000 a více	351	0,8	1 032 147	29,0	7	0,0	17 403	1,6	344	10,9	1 014 745	40,6
Celkem	43 317	100,0	3 561 621	100,0	40 157	100,0	1 064 621	100,0	3 160	100,0	2 497 000	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: E. Divíla (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období po prvním Agrocenzu z roku 1995 (příl. tab. 6.1/02) se vyznačuje soustavným mírným nárůstem podílu PFO na obhospodařované půdě. Proti roku 1995 se v roce 2008 tento podíl u PFO s výměrou nad 3 ha z. p.⁵⁵ zvýšil o 6,3 p. b. Zvýšila se i průměrná výměra těchto podniků z 39,5 ha v roce 1995 na 46,8 ha v roce 2008. Podíl PPO se naopak soustavně snižoval, převážně na úkor družstev (jejich podíl na výměře z. p. obhospodařované všemi zemědělskými podniky se snížil ze 47,0 % v roce 1995 na 23,5 % v roce 2008). Poměrně výrazně se ve sledovaném období snížila průměrná výměra PPO z 1 136,3 ha na 840,9 ha z. p.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Podle registru ČSÚ vzrostl počet podnikatelských subjektů ve výrobě potravinářských výrobků a nápojů v roce 2008 na 14 589 subjektů (meziročně je to více o 290 firem). Rozšíření podnikatelské základny zpracovatelů agrárních surovin bylo umožněno zájmem o tuto oblast podnikání v části zpracovatelských oborů, a také oživením v oblasti regionální produkce, což se projevilo zejména u podniků fyzických osob.

Počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, se zvýšil na 10 473 subjektů, tj. meziročně vzrostl o 161 osob. V předchozích letech počet subjektů u této kategorie zpracovatelů trvale klesal.

Z obchodních společností je i nadále stále více využívánou právní formou společnost s r. o. Počet společností s r. o. trvale roste. V roce 2008 tuto právní formu mělo registrováno 2 741 firem, což představuje meziročně nárůst o 58 společností. Počet akciových společností se v posledních letech příliš nemění. V roce 2008 působilo ve struktuře zpracovatelů agrárních surovin 506 a. s. Další část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání jiné právní formy.

⁵⁵ Jako základní prahová hodnota pro vymezení zpracovatelské jednotky v Agrocenzu 1995 byly zvoleny 3 ha obhospodařované z. p. Pro Agrocenzus 2000, následující zemědělská strukturální šetření i zemědělský registr byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p.

Počet podniků se zahraniční majetkovou účastí v potravinářství neustále roste. Ke konci roku 2008 jich bylo registrováno 560 (meziroční nárůst o 78 podniků). Rozšiřování počtu zahraničních osob je spojeno s lepším kapitálovým zázemím těchto firem oproti tuzemským, ale současně dosahováním lepších ekonomických výsledků. Další část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání jiné právní formy.

Ve velikostní struktuře zpracovatelů agrárních surovin sledovaných ČSÚ (monitoruje podniky s 20 a více zaměstnanci), převládaly v roce 2008 (obdobně jako v minulých letech) malé podniky do 49 zaměstnanců. Jejich počet však meziročně mírně poklesl stejně tak jako u firem od 50 do 99 zaměstnanců. Naopak poněkud vzrostl počet firem ve velikostní kategorii od 100 do 499 zaměstnanců. Počet a podíl podniků od 500 zaměstnanců, resp. 1 000 zaměstnanců ve struktuře potravinářských podniků je poměrně nízký. Podrobnější údaje poskytuje tab. T6.2/01.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků s 20 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2007	2008	
20-49	566	557	98,4
50-99	218	213	97,7
100-499	217	224	103,2
500-999	17	16	94,1
1 000 a více	7	7	100,0
Celkem	1 025	1 017	99,2

Pramen: ČSÚ - Výsledky zpracování měsíčních údajů za podnikatelské subjekty s 20 a více zaměstnanci (kód publikace: 8001 - 05 a oborové údaje) a (kód publikace: 8001 - 08 a oborové údaje)

Zpracoval: J. Mezera (VÚZE)

Výkonnostně (posuzováno podle tržeb) nejvýznamnější velikostní kategorií byly v roce 2008 (stejně jako v roce 2007) podniky od 100 do 299 zaměstnanců. Také tato kategorie dosáhla největšího růstu tržeb (meziroční index u tržeb činil 109,4 %). Podíl těchto podniků na tržbách potravinářského sektoru v b. c. vzrostl v roce 2008 na 35 % (v roce 2007 činil 33 %). Jejich podíl na počtu podniků ve sledovaném roce představoval jen 19 %.

Podíl sedmi největších podniků s 1 000 a více zaměstnanci na tržbách v b. c. činil v roce 2008 (stejně jako v roce 2007) 13 %. Rozsah objemu tržeb v b. c. u těchto podniků v roce 2008 v podstatě stagnoval.

Oborový pohled na počty podniků s 20 a více zaměstnanci v roce 2008 v meziročním porovnání je uveden v tab. T6.2/02.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2007	2008	Meziroční index
Výroba masa a masných výrobků	183	183	100,0
Zpracování ryb	9	9	100,0
Zpracování ovoce, zeleniny a brambor	41	38	92,7
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5	5	100,0
Úprava a zpracování mléka	62	62	100,0
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	48	45	93,8
Výroba hotových krmiv	72	67	93,1
Výroba ostatních potravinářských výrobků	501	501	100,0
Výroba nápojů	104	107	102,9
Průmysl potravinářský celkem	1 025	1 017	99,2

Pramen: ČSÚ - Výsledky zpracování měsíčních údajů za podnikatelské subjekty s 20 a více zaměstnanci (kód publikace: 8001 - 08 a oborové údaje)

Zpracoval: J. Mezera (VÚZE)

Příliv přímých zahraničních investic do výroby potravin a nápojů a zpracování tabáku dosáhl za rok 2008 podle předběžných údajů ČNB celkem 9 212,9 mil. Kč, což představuje podíl 5,0 % na celkovém objemu těchto investic vstupujících do národní ekonomiky ČR. Příliv přímých zahraničních investic do odvětví výroby potravin a nápojů od roku 2005 (kromě zpracování tabáku, kde je trend opačný) trvale roste jak z hlediska objemu, tak z hlediska podílu na celkových zahraničních investicích (nejnižší byl zaznamenán v roce 2004). Největší podíl v roce 2008 z vykázaného objemu těchto investic tvořil reinvestovaný zisk (62,6 %). Přímé zahraniční investice celkem do výroby potravin a nápojů a zpracování tabáku za celé sledované období od roku 1993 dosáhly, dle předběžných údajů ČNB, částky 72,0 mld. Kč a podílely se na objemu investic do národní ekonomiky 3,3 %. Rok 2008 patřil z hlediska celého uvedeného období co do přílivu sledovaných investic k neúspěšnějším.

Odliv přímých investic z ČR do zahraničí ze sektoru výroby potravin a nápojů a zpracování tabáku za rok 2008 činil, dle předběžných údajů ČNB, 807,5 mil. Kč, z čehož převážná část se týkala výroby potravin a nápojů. Z hlediska druhu kapitálu se jednalo především o reinvestovaný zisk. Za celé sledované období od roku 1993 činil odliv přímých investic do zahraničí 1 208,2 mil. Kč, což představuje pouze 0,7 % podíl v rámci národní ekonomiky.

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V polovině roku 2008 bylo podle zákona č. 219/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zaevidováno nebo zaregistrováno 633 semenářských firem s oprávněním pro výrobu a dovoz rozmnožovacího materiálu a jeho uvádění do oběhu.

ÚKZÚZ - odbor osiv a sadby je členem Mezinárodní asociace pro zkoušení semen (ISTA). Akreditace zkušební laboratoře osiv a sadby Praha organizací ISTA umožňuje odboru osiv a sadby vydávat mezinárodní certifikáty ISTA. Členství ČR v OECD a kontrola množitelských porostů podle schémat OECD pro odrůdovou certifikaci (včetně provádění vegetačních zkoušek) umožňuje odboru osiv a sadby vydávat certifikáty OECD. Ve sklizňovém roce 2008 bylo vystaveno celkem 896 mezinárodních certifikátů, z toho 820 ISTA a 76 OECD. Kromě těchto mezinárodních certifikátů využívá mnoho dodavatelů možnosti vyvážit osivo s dvojjazyčným česko-anglickým uznávacím listem na osivo.

V tab. T6.3/01 jsou uvedeny přihlášené množitelské plochy. V roce 2008 v porovnání s rokem 2007 došlo ke snížení množitelských ploch u obilnin, jetelovin, trav a jiných krmných plodin. U ostatních skupin plodin došlo k nevýraznému nárůstu množitelských ploch.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	2007		2008	Meziroční index růstu přihlášených množ. ploch
	přihlášené množitelské plochy (ha)	vyrobené osivo, sadbá (t)	přihlášené množitelské plochy (ha)	
Obiloviny (vč. kukuřice)	85 037	203 827	82 677	97,2
Luskoviny	4 714	5 161	4 764	101,1
Olejniny a přadné rostliny	12 402	6 142	12 891	103,9
Semenné okopaniny - řepa	6	0	0	0,0
Brambory	3 909	59 292	4 031	103,1
Jeteloviny	10 961	2 025	6 847	62,5
Trávy a jednoleté píce, ostatní krmné plodiny	23 806	10 192	20 163	84,7

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI), B. Dobiášová (ÚKZÚZ)

Přípravky na ochranu rostlin

V roce 2008 bylo k ošetření polních kultur použito 11 072,8 tis. kg, l přípravků na OR (příl. tab. 6.3/01). Na 1 ha z. p. bylo aplikováno 3,83 kg, l přípravku (tj. 1,81 kg, l účinných látek). Biologickými přípravky (mikrobiálními a makrobiálními) bylo ošetřeno 19 820 ha kulturních plodin, což je 2,75 krát více než v roce 2007. Roční spotřeba přípravků na OR vzrostla o 2,8 %.

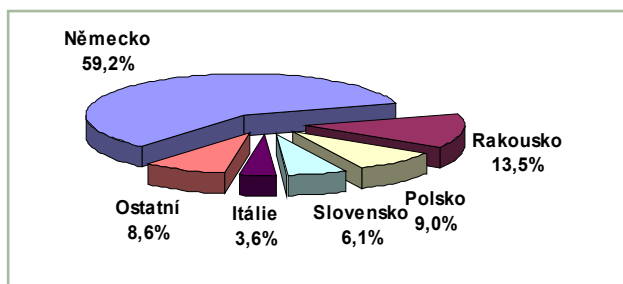
V roce 2008 bylo v ČR registrováno nebo povoleno používat celkem 985 přípravků na OR, držitelů platných rozhodnutí SRS o registraci přípravků na OR bylo k závěru roku 115 a 57 držitelů vlastnilo rozhodnutí SRS o povolení k dovozu souběžných přípravků na ochranu rostlin. Rozhodnutí povolující rozšířené použití registrovaného přípravku bylo vydáno 17 žadatelům.

Průmyslová hnojiva

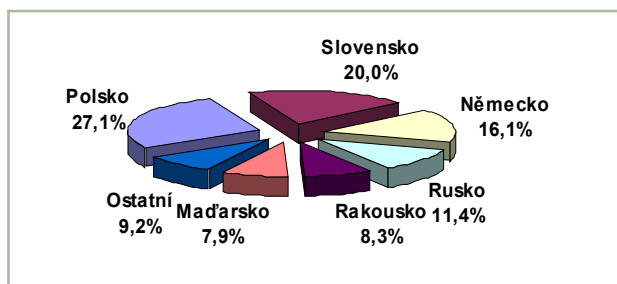
Na celkové výrobě chemických výrobků OKEČ 24 se podílí výroba agrochemikálií a pesticidů zhruba 1 %. Významnými výrobci a distributory průmyslových minerálních hnojiv v ČR jsou LOVOCHEMIE, a. s., Lovosice, která je členem skupiny AGROFERT HOLDING, a. s., dále AGRO CS, a. s., Česká Skalice, AGRA GROUP, a. s., Střelské Hoštice a další.

V grafech T6.3/01-02 je uveden podíl vývozu a dovozu hnojiv (podle hodnotového vyjádření) v roce 2008. Státy uvedené v grafech se podílely na vývozu z ČR 91,4 % a na dovozu 90,8 %. Největší objem vývozu hnojiv byl uskutečněn v roce 2008 do Německa. Jednalo se převážně o hnojiva směsi dusičnanu amonného s uhličitánem vápenatým a jiná hnojiva na bázi dusíku. Z uvedených podílů lze konstatovat, že naším největším obchodním partnerem jsou země EU.

GrafT6.3/01 - Vývoz průmyslových hnojiv z ČR v roce 2008

GrafT6.3/02 - Dovoz průmyslových hnojiv do ČR v roce 2008

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ (kód zboží 31)

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI)

V roce 2008 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů. Bylo vydáno celkem 577 rozhodnutí, z toho 264 rozhodnutí o registraci, 298 prodloužení platnosti registrace a v 15 případech bylo vydáno rozhodnutí o zamítnutí žádosti o registraci. K 1. 1. 2009 bylo registrováno 1 913 hnojiv a pomocných látek.

Průmyslová krmiva

Z údajů v tab. T6.3/02 vyplývají určité změny, které jsou způsobeny oznámením změn (např. povinnosti registrace na prvovýrobce, dopravce krmiv apod.), včetně rušení provozů z důvodu ukončení činnosti. Dále na základě prováděné aktualizace činnosti v jednotlivých provozech, která není ještě ukončena, se dávají činnosti prováděné v jednotlivých provozech do souladu s vnitrostátními krmivářskými předpisy.

T6.3/02 - Počet provozovatelů krmivářských podniků, stav k 31. 12.¹⁾

Provozovatelé krmivářských podniků	2007	2008
Výrobci	475	487
Dovozci	230	225
Dodavatelé	91	146
Distributoři	58	85
Provozovatelé mobilních výroben krmiv	35	35
Provozovatelé na úrovni prvovýroby	15 014	14 977

1) V přehledu jsou uvedeny počty všech provozovatelů krmivářských podniků, kteří ve svých provozech vyrábí nebo uvádí do oběhu krmiva včetně prvovýrobci a dopravci krmiv.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI), M. Vlčková (ÚKZÚZ)

Celkový objem výroby průmyslových krmných směsí (KS) v ČR v roce 2008 podle expertních odhadů byl 2,98 mil. tun. V porovnání s rokem 2007 došlo k poklesu výroby o 6,2 %. Pokles výroby byl zaznamenán u všech sledovaných krmných směsí, mimo výroby krmných směsí pro psy a kočky, kde byl zaznamenán proti roku 2007 nárůst o 2,9 %. U krmných směsí pro prasata klesla výroba o 13,8 %, pro skot o 2,2 %, pro drůbež o 0,1 % a pro ostatní nedomácí zvířata klesla výroba krmných směsí o 14,5 %. Vývoj výroby KS v letech 2007-2008 je uveden v tab. T6.3/03.

T6.3/03 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2007	2008	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata	3 002	2 799	93,2
Krmné směsi pro domácí zvířata	175	180	102,9
Celkem	3 177	2 979	93,8

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

Veterinární péče

V ČR bylo v roce 2008 vyšetřeno téměř 80 tis. ks poraženého a uhynulého skotu. Žádný kus nebyl diagnostikován s boviní spongiformní encefalopatií (BSE). Od počátku roku 2001 již bylo na BSE vyšetřeno 1 286 166 ks skotu a zjištěno 28 nemocných krav. V posledních letech zjištěných případů BSE v ČR ubývá a naše republika je hodnocena jako země v tomto ohledu „málo riziková“.

Mezinárodní úřad pro nákazy zvířat se sídlem v Paříži (Organisation mondiale de la santé animale) na základě posouzení účinnosti veterinárního dozoru a na základě četnosti výskytu nemoci šílených krav přidělil 30. 5. 2008 ČR certifikát, na základě kterého byla naše republika zařazena do skupiny zemí s kontrolovaným rizikem BSE. První skupinu tvoří ty státy, kde BSE vůbec nebyla zjištěna, například Austrálie, Argentina, Finsko, Island, Nový Zéland, Norsko, Paraguay, Singapur, Švédsko a Uruguay. Do druhé skupiny s kontrolovaným výskytem BSE patří ČR stejně jako další členské země EU. Třetí skupinou jsou státy, kde riziko reálně existuje, a je tzv. neurčené.

V roce 2008 byla organizována SVS vakcinační kampaň proti katarální horečce ovci, která byla úspěšně dokončena podle plánu. Jednalo se o masivní plošné očkování více než 1,5 mil. ks skotu, ovcí a koz.

V rámci veterinárních kontrol bylo v roce 2008 v průběhu celého procesu od prvovýroby až po nabídku v maloobchodu uloženo zhruba 16 mil. Kč pokut a zahájeno téměř 1 300 správních řízení, z toho v oblasti veterinární hygieny přes 400.

Zemědělská technika

Vzhledem k příznivé dotační politice EU a podporám v rámci PRV dochází v posledních letech k významnému zlepšení investic do nových strojů a technologií. Nárůst dodávek nových strojů do zemědělství má stoupající tendenci (tab. T6.3/04).

T6.3/04 - Prodej traktorů a sklízecích mlátiček (ks)

Stroj	2006	2007	2008	Meziroční index
Traktory	2 230	2 766	3 098	112,0
Sklízecí mlátičky	182	231	284	122,9

Pramen: Statistika SDZT

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Investice do techniky se orientují především na výkonné traktory a sklízecí mlátičky a další mechanizační prostředky. Postupná změna struktury traktorového parku je zřejmá z tab. T6.3/05.

T6.3/05 - Podíl traktorů podle výkonu používaných v zemědělství ČR¹⁾

Traktory (kolové, pásové)	2003		2005		2007 ²⁾	
	ks	%	ks	%	ks	%
do 39 kW	22 367	24,4	17 617	20,2	16 127	19,2
40-59 kW	37 376	40,8	33 088	38,0	30 719	36,7
60-99 kW	21 184	23,1	24 288	27,9	24 007	28,6
100 kW a více	10 721	11,7	12 045	13,8	12 960	15,5
Celkem	91 648	100,0	87 039	100,0	83 813	100,0

1) Stav k 30. 9. uvedeného roku.

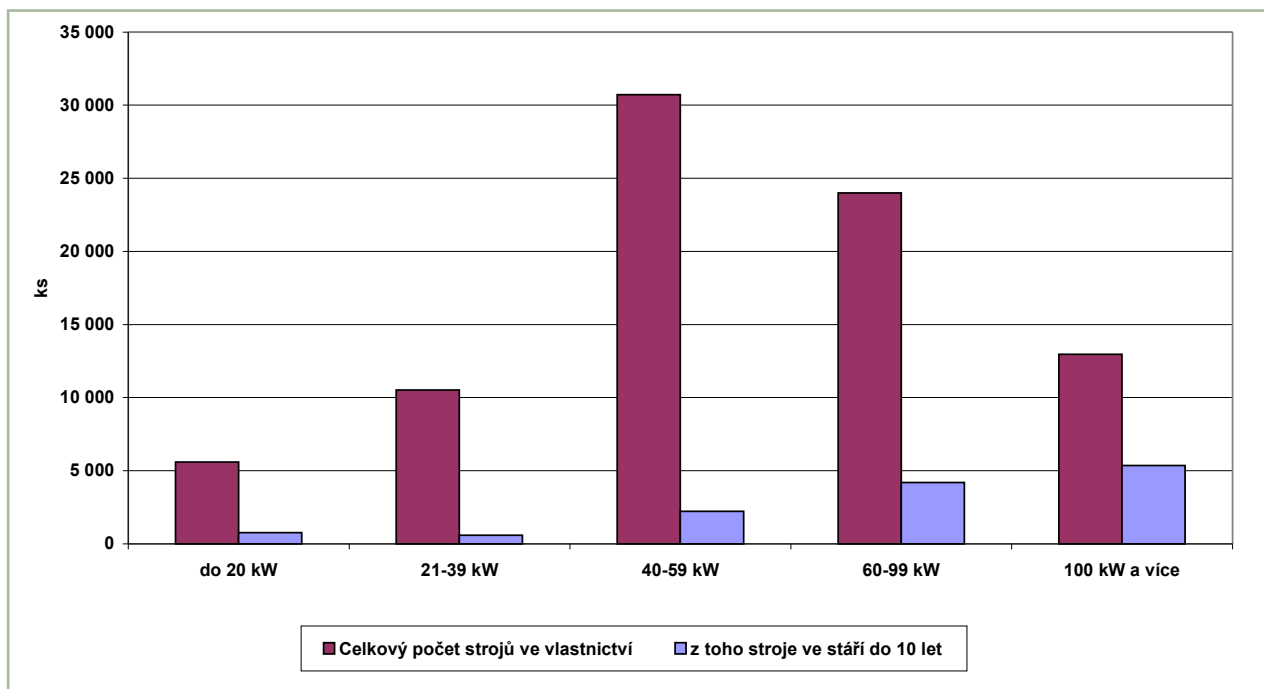
2) Poslední dostupné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI)

Tendence obnovy traktorového parku se projevují rovněž ve věkové struktuře strojového parku. Z grafu T6.3/03 je zřejmé, že investice v posledních 10 letech v oblasti traktorového parku plynou především do vyšších výkonových tříd. Podíl strojů mladších 10 let je u nižších výkonových tříd kolem 8 %, u výkonové třídy 60-99 kW je 17,5 % a u výkonové třídy nad 99 kW je již více než 41 %.

Graf T6.3/03 - Porovnání traktorů kolových a pásové v zemědělství ČR celkem a ve stáří do 10 let (k 30.9. 2007)

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI)

Výsledky statistických šetření ČSÚ v roce 2007 ukazují, že v porovnání s rokem 2003 došlo k výraznému nárůstu využívání a poskytování služeb v zemědělství (tab. T6.3/06).

T6.3/06 - Počet zpravodajských jednotek¹⁾ využívající nebo poskytující služby v zemědělství

Druh zemědělských prací	2003		2005		2007 ²⁾	
	využívající	poskytující	využívající	poskytující	využívající	poskytující
Orba, kultivační práce	1 702	1 037	4 163	1 542	4 540	1 476
Hnojení statkovými nebo minerál. hnojivy	1 729	489	3 392	695	3 702	684
Ochrana rostlin	2 188	515	4 899	733	5 378	728
Sklizeň obilovin	3 744	1 354	9 607	2 131	9 121	1 965
Sklizeň okopanin	636	163	1 333	235	1 380	220
Ostatní služby v rostlinné výrobě	2 203	1 187	5 480	1 987	7 115	2 034
Služby v živočišné výrobě	2 169	216	4 310	307	3 978	307

1) Počet zpravodajských jednotek fyzických i právnických osob podle druhů zemědělských prací, na které si na smluvním základě služby najímají a které služby pro zemědělství naopak poskytují.

2) Poslední dostupné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI)

Z celkového počtu podnikatelských subjektů nejvíce využívaly služeb v roce 2007 podniky fyzických osob a to z 85,6 % v porovnání s rokem 2003, kdy byly využívány fyzickými osobami jen z 67,8 %.

Pohonné hmoty a ostatní energie

V roce 2008 se spotřebovalo v zemědělských podnicích s více než 20 pracovníky 16 218 TJ různých druhů energie. Na této spotřebě se podílela motorová nafta 60,0 %, elektrická energie 21,2 %, zemní plyn 14,5 % a ostatní druhy energie 4,3 %.

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2008 spotřebovalo v zemědělství 436 mil. litrů motorové nafty (tab. T6.3/07). Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela 85,7 % a živočišná výroba 14,3 %.

Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými resorty (zejména v dopravě) a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

T6.3/07 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství (mil. l)

Odvětví	2007	2008	Meziroční index
Rostlinná výroba¹⁾	358,4	373,7	104,3
Živočišná výroba	59,7	62,3	104,4
Celková spotřeba v zemědělství	418,1	436,0	104,3

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, ČSÚ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI), O. Syrový (VÚZT)

6.4 Úvěry a zajišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Na růst čerpání úvěrů u českých podniků měl pozitivní vliv vývoj české ekonomiky v prvních třech čtvrtletích roku 2008. Na čerpání úvěrů se nejvíce podílel - pronájem strojů a zařízení, zpracovatelský průmysl a následně obchod, prodej, údržba a opravy. Stavů úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2008 vzrostly o téměř 20 % ve srovnání s předcházejícím rokem, přičemž více než 35 % nárůst byl zaznamenán u úvěrů krátkodobých (tab. T6.4/01). Investiční úvěry z uvedeného stavu činily 76,2 % s meziročním zvýšením zhruba o 3 p. b., což ve srovnání s uplynulým obdobím, kdy byl zaznamenán nárůst investičních úvěrů o necelé 4 p. b., představuje přibližně stejnou investiční dynamiku zemědělských podniků v roce 2008 jako v roce 2007. Největší podíl z celkových investičních úvěrů představovaly dlouhodobé investiční úvěry (70,6 %). Průměrný stav úvěrů plynoucích každoročně do zemědělství a rybolovu za uplynulých pět let (2004-2008) má stoupající tendenci, a to ve všech (z časového hlediska) sledovaných kategoriích.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - časové hledisko, stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2007	2008	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	28 826,4	34 564,5	119,9
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	5 019,3	6 792,7	135,3
- střednědobé (1-5 let)	7 084,4	7 284,2	102,8
- dlouhodobé (nad 5 let)	16 722,7	20 487,6	122,5
z toho - investiční úvěry celkem	20 979,2	26 344,5	125,6

Pramen: ČNB

Zpracoval: A. Picková (ÚZEI)

Při alokaci úvěrů do resortu zemědělství aktivně a pozitivně působí PGRLF, a. s., jehož hlavním předmětem činnosti je subvencování části úroků z úvěrů. Aktuálně nabízí základní sazbu podpory ve formě subvence ve výši 3 % úroku z úvěru⁵⁶. O tuto podporu má zájem celá škála podnikatelských subjektů v zemědělství.

Dle údajů PGRLF, a. s. procentuálně nejvíce žádosti podali soukromí zemědělci (35,4 %), dále pak stejným dílem (zhruba 23 %) se na tomto programu podpory účastní počtem žádostí akciové společnosti a zemědělská družstva. Společnosti s ručením omezeným podaly 18,3 % žádostí. V pořadí výše objemu úvěrů vedou a. s., následují ZD a spol. s r. o., které společně se SHR mají přibližně stejný objem úvěrů s podporou dotací za sledované období.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

Příliv⁵⁷ přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu se ke konci roku 2008 snížil o 674,6 mil. Kč proti roku 2007 (viz tab. T6.4/02). Jedná se tak o jeden z nejvýznamnějších propadů přímých zahraničních investic, dle údajů ČNB, za celé sledované období (1993-2008). Ukazatel reinvestovaný zisk, který prezentuje finanční hodnotu zahraničních investorů, ponechanou na účtech společností, klesl proti předchozímu roku o 61,1 mil. Kč. Ostatní kapitál, představující čistý stav úvěrů v rámci zahraničních investic, klesl ve srovnání s rokem 2007 o 73,3 mil. Kč.

Z teritoriálního pohledu zaujímal v uplynulém období největší podíl na objemu přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu v ČR (podle dostupných údajů ČNB) Nizozemsko, Rakousko a V. Británie.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)¹⁾

Název	2007	2008 ²⁾
Základní kapitál	-62,8	-603,0
Reinvestovaný zisk	183,3	122,2
Ostatní kapitál	73,3	0,0
Celkem	193,8	-480,8

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech). Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

2) Předběžná data.

Pramen: ČNB

Zpracoval: A. Picková (ÚZEI)

Stejně tak, jako poměrně značně poklesl příliv přímých zahraničních investic do ČR, tak zaznamenala ČNB v roce 2008 i snížení odlivu⁵⁸ investic do zahraničí v resortu zemědělství. Je nutno ovšem konstatovat, že ani v hospodářsky příznivých obdobích pro zemědělství, není podíl zemědělství, lesnictví a rybolovu na přílivu přímých zahraničních investic do ČR příliš významný.⁵⁹

Zemědělské pojištění

V roce 2008 nabízela pojištění plodin a hospodářských zvířat zemědělským podnikatelům Česká pojišťovna a. s., Generali pojišťovna, a. s., Hasičská vzájemná pojišťovna, a. s. a Agra pojišťovna, organizační složka pojišťovny Österreichische Hagelversicherung VVaG. Podíl jednotlivých pojišťoven, stanovený dle výše předepsaného pojistného v roce 2008, dokumentuje následující graf.

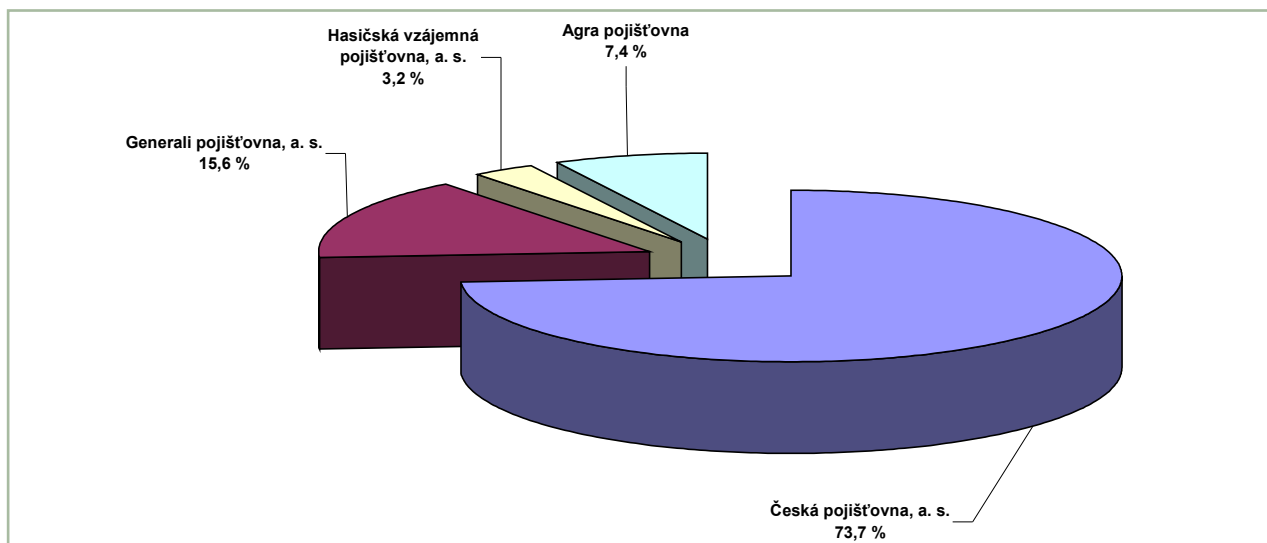
⁵⁶ Pro investiční program Zemědělec je sazba 4 %. Pro mladé zemědělce se tato sazba navyšuje ještě navíc o 1 %.

⁵⁷ Investice od nerezidentů směřující do ČR.

⁵⁸ Investice od českých rezidentů směřující do zahraničí.

⁵⁹ Např. v roce 2004, kdy byl tento ukazatel na maximum v řadě let 1993-2008, to bylo zhruba 1,7 %.

Graf T6.4/01 - Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění v roce 2008

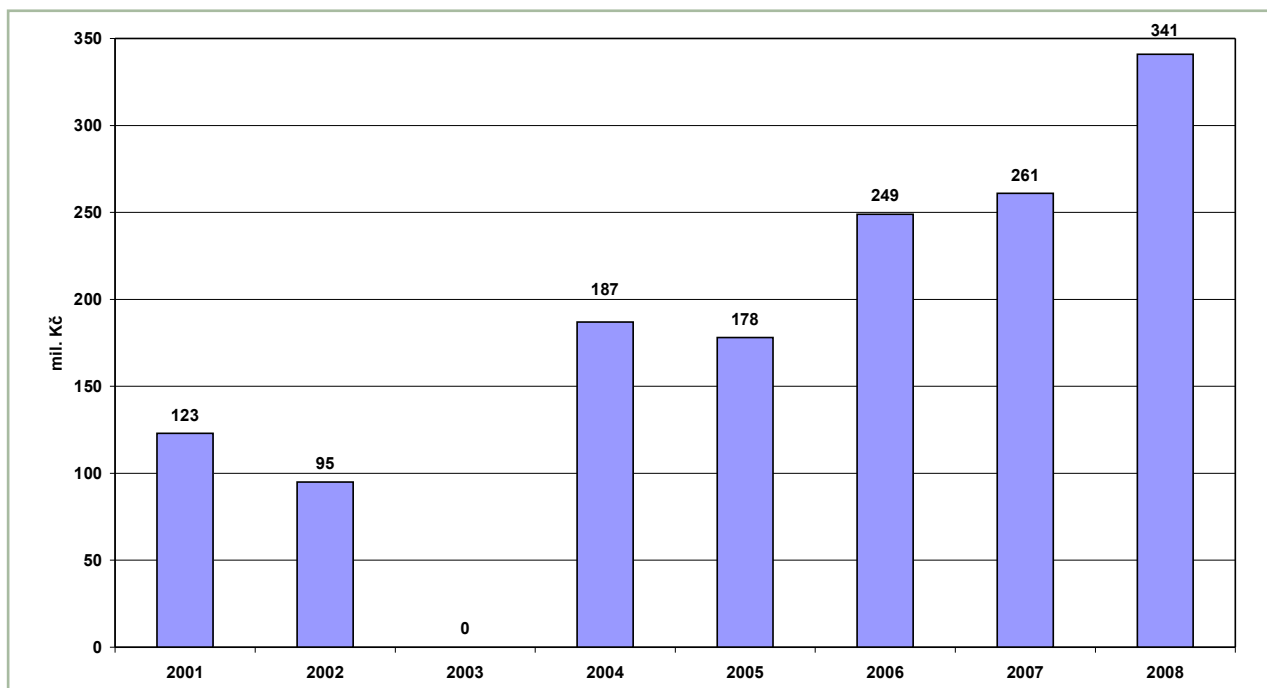
Pramen: Česká asociace pojišťoven

Zpracoval: A. Picková (ÚZEI)

Uvedené pojišťovny (kromě Agra pojišťovny, která se začala prosazovat na pojistném trhu před třemi lety) působí v rámci České asociace pojišťoven. Všechny pojišťovací instituce nabízely pojistné produkty a jejich kombinace pro komodity rostlinné výroby a hospodářská zvířata podle svých konkrétních pojistných podmínek⁶⁰, které kryjí převážnou část klimatických a nakažových rizik vyskytujících se v ČR. Bez pojistného krytí však zůstávají tzv. nepojistitelná rizika, k nimž v ČR patří především sucho.

V roce 2008 byla zemědělským podnikům a podnikatelům poskytnuta podpora v rámci programů PGRLF do výše 35 % z prokázaných nákladů na pojištění plodin, do výše 50 % nákladů na pojištění speciálních plodin, a až do 20 % z prokázaných nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ nákazy a dalších hromadných onemocnění. Systém podpory zemědělského pojištění se musel přizpůsobit požadavkům EU, tj. od r. 2007 se státní podpora pojištění vztahuje pouze na malé a střední podniky a nemůže být poskytnuta podnikům působícím v oblasti zpracování zemědělských produktů. Vývoj a úroveň státní podpory pojištění rostlinných komodit a hospodářských zvířat v jednotlivých letech od roku 2005 pravidelně narůstá (graf T4.5/02) s tím, že údaj za rok 2008 je předběžný.

Graf T6.4/02 - Dotace pojistného

Pramen: PGRLF, a. s.

Zpracoval: A. Picková (ÚZEI)

⁶⁰ Viz aktuálně webové stránky konkrétních pojišťoven.

Smlouvu o spolupráci při poskytování finanční podpory pojištění PGRLF, a. s., měly v roce 2008 s PGRLF, a. s., uzavřeny všechny výše zmíněné pojišťovací instituce.

Výměra půdy kryté pojištěním se v období 2005-2008 zvýšila o více než 30 %. Propojištěnost⁶¹ plodin v roce 2008 dosáhla 45 %, což znamená meziroční nárůst zhruba o 10 p. b. Propojištěnost hospodářských zvířat se v průměru dlouhodobě pohybuje na úrovni 80 %.

Na tento pozitivní trend stavu a úrovně pojištění především rostlinné výroby evidentně působí, kromě obavy zemědělských podnikatelů z častější a prudší změny počasí, především dotace pojištění. V neposlední řadě má pozitivní vliv i nabídka Agra pojišťovny, která má zemědělské pojištění jako hlavní a jediný předmět činnosti a dobře se etablovala na českém pojišťovacím trhu. Přes uvedené skutečnosti stále ještě propojištěnost plodin v ČR nedosahuje úrovně většiny států EU.

Škodní průběh v roce 2008 se jevil jako průměrný, obdobný roku 2007. Z klimatických rizik se významně projevilo zejména krupobití a jarní mrazy zejména na časně vysávaných porostech máku. Silné krupobití bylo zaznamenáno v první polovině roku na Žatecku, největší krupobitní škody spolu s vichřicí byly však koncem června v regionech středních, severních a zejména východních Čech a v červenci pak na Moravě. Z nákaz se významněji projevila salmonelóza, paratuberkulóza a byly evidovány škody z přehřátí drůbeže v letních měsících.

Zemědělské pojištění se v roce 2008 zvýšilo téměř o 27 %, především vlivem významného nárůstu pojištění plodin (o 39 %). Pojištění zvířat zůstává přibližně na téže úrovni (meziroční nárůst o 0,7 %). O více než 3 p. b. byl v roce 2008 horší škodní průběh (příl. tab. 6.4/01).

Systém zemědělského pojištění kompatibilní s pravidly EU a WTO, který by obsahoval zřízení fondu nepojištěných rizik, což by výrazně omezilo nutnost jednorázových státních podpor v případě významné živelné pohromy, se přes veškerou iniciativu v roce 2008 nepodařilo realizovat, zejména z důvodu administrativní a legislativní složitosti tohoto procesu.

6.5 Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

Základním dokumentem pro řízení oblasti vědy a výzkumu v působnosti MZe byla až do roku 2008 „Koncepte výzkumu a vývoje v působnosti MZe na léta 2004-2008“ schválená ministrem zemědělství dne 19. února 2004. Tato rezortní koncepte vycházela z „Národní politiky výzkumu a vývoje České republiky na léta 2004-2008“ a „Koncepte agrární politiky pro období po vstupu do EU (2004-2013)“. V souladu s usnesením vlády ze dne 26. března 2008 č. 287 k návrhu „Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice“ byla v průběhu roku 2008 za účasti odborné veřejnosti koncipována „Koncepte zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015“, která byla schválena usnesením vlády ze dne 26. ledna 2009 č. 113. Na přípravě rezortních výzkumných programů MZe se významně podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán ministra zemědělství. Současně se ČAZV spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků výzkumu, zejména jejich publikováním v 11 recenzovaných vědeckých časopisech vydávaných ÚZEI.

V roce 2008 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova, která spočívá především v řešení projektů výzkumu a vývoje (VaV) a výzkumných záměrů, zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace, které byly zřízeny MZe. Na základě opatření MZe ze dne 25. 4. 2008 se k 1. 7. 2008 změnil název státní příspěvkové organizace Výzkumného ústavu zemědělské ekonomiky na Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) a zároveň byl zrušen Ústav zemědělských a potravinářských informací sloučením se státní příspěvkovou organizací ÚZEI. Na VaV se dále podílelo kromě uvedených organizací také 13 významných soukromých výzkumných ústavů v působnosti MZe, veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

Hodnocení provádí Rada pro výzkum a vývoj (RVV) podle metodiky, jejíž vypracování bylo uloženo v bodě II. 3. v usnesení vlády ze dne 23. června 2004 č. 644. Při hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků na základě „Metodiky hodnocení výsledků výzkumu a vývoje v roce 2008“ byl kladen zásadní důraz na odbornou úroveň vědecko-výzkumných prací a účinnost vynaložených veřejných finančních prostředků.

V rámci rezortního „Výzkumného programu MZe 2005-2009“, který byl vyhlášen v roce 2004, bylo v roce 2008 řešeno 31 projektů VaV, z nichž 4 byly v tomto roce ukončeny. Další 75 projektů VaV, které byly řešeny v roce 2008, vzešlo z „Národního programu výzkumu 2004-2009“. Celkem 60 projektů VaV z uvedených 75 bylo v roce 2008 ukončeno. V rámci rezortního „Programu výzkumu v agrárním sektoru 2007-2012“ bylo v roce 2008 zahájeno řešení 89 projektů VaV (z roku 2007 pokračovalo 52 projektů), takže celkem bylo v roce 2008 v rámci uvedeného programu řešeno 141 projektů VaV.

Údaje o řešených projektech jsou průběžně předávány do Centrální evidence projektů VaV (Informační systém VaV - CEP), která je veřejně dostupná na webové stránce RVV (www.vyzkum.cz). Informace o řešených i ukončených projektech a výsledcích z nich vzešlých jsou rovněž dostupné na webové stránce NAZV (www.nazv.cz), v sekci InfoBanka.

V rámci rezortního „Programu výzkumu v agrárním sektoru 2007-2012“ byla 7. května 2008 vyhlášena třetí veřejná soutěž ve VaV. MZe bylo doručeno 311 návrhů projektů VaV, z nichž 299 postoupilo do odborného hodnocení. Dne 12. listopadu 2008 byly vyhlášeny výsledky této veřejné soutěže ve VaV. K podpoře bylo vybráno 64 projektů VaV s počátkem řešení v roce 2009. Dne 19. listopadu 2008 byla vyhlášena veřejná soutěž ve výzkumu a vývoji v rámci nového rezortního programu – „Výzkum v agrárním sektoru (VAK) 2009-2014“.

MZe v roce 2008 podpořilo u 2 státních příspěvkových organizací a 7 veřejných výzkumných organizací zřízených MZe celkem 14 výzkumných záměrů, průběžně řešených od roku 2004.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2008 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, jmenovitě v 6. a 7. Rámcovém programu EU a dalších výzkumných programech.

V souladu s „Úmluvou o biologické rozmanitosti“ („Convention on Biological Diversity“) pokračoval v roce 2008 stálý program uchování genetických zdrojů pro zemědělství. Do systému ochrany genetických zdrojů byly zapojeny veřejné výzkumné instituce MZe, MŽP, univerzity, privátní výzkumné ústavy, svazy chovatelů i soukromí chovatelé.

Schválený rozpočet celkových výdajů na výzkum a vývoj ve výši 840,9 mil. Kč byl v průběhu roku 2008 upraven na celkovou částku 840,8 mil. Kč. Účelové prostředky čerpané v celkové výši 363,7 mil. Kč včetně transferů byly v roce 2008 vynaloženy na podporu řešení celkem 247 projektů VaV. Institucionální prostředky na podporu řešení 14 výzkumných záměrů byly čerpány v celkové výši 477,1 mil. Kč.

Konzervativní ochranu a využití jednotlivých položek „Národního programu genetických zdrojů“ včetně údržby informačního systému a provozu genobank podpořilo MZe v roce 2008 formou dotací soukromým subjektům a jmenovitě určeným veřejným výzkumným institucím celkovou částkou 75,0 mil. Kč.

⁶¹ Propojištěnost vyjadřuje podíl plochy pojištěných plodin na celkové výměře a podíl pojištěných hospodářských zvířat na jejich celkovém počtu v ČR.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu řešitelé projektů VaV zpracovávají plán uplatnění výsledků s uvedením uživatele výsledků výzkumu, způsobů a termínů, jakými budou a v jakém časovém horizontu tyto výsledky využity. Tento plán uplatnění výsledků je nedílnou součástí smlouvy o uplatnění výsledků, která je v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. uzavírána mezi poskytovatelem a příjemci. Účelem těchto smluv je zajištění komplexnějšího a urychleného přenosu nových poznatků do provozní praxe. Přenos nových poznatků ke konečnému uživateli je podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe.

Informace o výsledcích státem podporovaných výzkumných projektů jsou předávány do Rejstříku informací o výsledcích (Informační systém VaV - RIV), který je veřejně dostupný na webové stránce RVV (www.vyzkum.cz). Výsledky řešení jsou rovněž dostupné v knihovně ÚZEI a jsou zveřejňovány v rámci běžných publikačních aktivit.

Vzdělávání

Vzdělávání organizované MZe pro odbornou veřejnost probíhalo v roce 2008 podle schváleného „Ročního vzdělávacího plánu“. Jednalo se o vzdělávání a osvětu poskytovanou ve veřejném zájmu, spojenou s činností ministerstva. Vzdělávací akce byly určeny pro zemědělskou, lesnickou, potravinářskou a vodohospodářskou veřejnost.

Nejvíce sledované a zájemci navštěvované byly vzdělávací akce k PRV. Vzdělávání bylo zaměřeno tak, aby cílová skupina a následně i další potenciální žadatelé byli podrobně informováni o zásadách a možnostech racionálního využívání podpor z EAFRD, který umožňuje finančně podpořit vzdělávací projekty zaměřené na plnění cílů SZP. Značná byla odezva veřejnosti u seminářů zaměřených na welfare hospodářských zvířat a na novely zákona o léčivech, veterinárního zákona a prováděcích vyhlášek, stejně tak jako na semináře k realizaci opatření cross compliance v ČR.

Úspěšně proběhly semináře zaměřené na problematiku bezpečnosti potravin, na osvětu o ekologickém zemědělství, stejně tak jako vzdělávací akce zaměřené na zvyšování kvality práce zaměstnanců veřejné správy v oblasti vodního hospodářství, vodoprávních úřadů a významných správců vodních toků, státních dozоровých orgánů (vzdělávání inspektorů státního dozoru podle nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat), kontrolních orgánů ekologického zemědělství a osvětové akce zaměřené na novou legislativu pro oblast vinohradnictví a vinařství. Přístup MZe k podpoře environmentálního vzdělávání dětí a mládeže v oblasti lesního hospodářství a myslivosti, rybářství a včelařství je vzorem pro ostatní resorty.

V průběhu roku 2008 prošlo vzdělávacími akcemi organizovanými a financovanými MZe celkem 14 877 osob. Na osvětovou činnost a informační semináře pro zemědělskou a odbornou veřejnost bylo vynaloženo cca 4,6 mil. Kč.

Významný podíl má MZe na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání. Tato aktivita je zároveň součástí funkce MZe jako autorizujícího orgánu podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Zákon umožňuje fyzickým osobám (starším 18 let, které mají alespoň základní vzdělání) získat osvědčení, které dokládá, že formou neformální výuky (např. při výkonu povolání nebo samostudiem) získali znalosti a dovednosti v rozsahu dílčí kvalifikace.

Autorizaci k vykonávání zkoušek dílčích kvalifikací získávají školy, právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci získali odborné způsobilosti k vykonání těchto zkoušek. K 31. 12. 2008 bylo evidováno 35 žadatelů o autorizaci, z toho 34 subjektům již bylo vydáno rozhodnutí k autorizaci.

Obdobně jako v předešlých letech podporovalo MZe prostřednictvím dotačního programu 9.E. „Školní závody“ ty podnikatelské subjekty, které se podílely na praktické výuce žáků v zemědělských, lesnických, rybářských a potravinářských oborech. V roce 2008 činila výše finanční podpory celkem 13 mil. Kč pro 102 subjektů zapojených do programu. „Školní závody“ tak umožňují přístup žáků k moderním zařízením a technologiím. Žáci získávají praktické dovednosti přímo v provozních podmínkách od zkušených odborníků. Odborná praxe v provozních podmínkách zvyšuje kvalifikovanost žáků a jejich uplatnitelnost v zemědělském a potravinářském sektoru.

Poradenství

Hlavním úkolem MZe v oblasti poradenství bylo ve smyslu úkolu č. 179 Programového prohlášení vlády provést reformu zemědělského poradenského systému a jeho rozšíření na všechny oblasti resortní působnosti. Systém poradenství resortu zemědělství byl zapracován do Koncepce poradenského systému MZe na léta 2009-2013. Tento systém rovněž zahrnuje opatření v poradenství zařazená do PRV.

S ohledem na nové požadavky zakotvené v nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanoví podrobná pravidla pro použití nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD, byla novelizována a od ledna 2008 vstoupila v platnost „Směrnice Ministerstva zemědělství o akreditaci poradců a jejich vedení v Registru poradců MZe“. Současně byly upřesněny oblasti akreditace poradců a zajišťování kontrolní činnosti poradenství. V Registru poradců MZe bylo ke konci roku 2008 vedeno 277 poradců akreditovaných pro oblast zemědělství nebo lesnictví se zaměřením na cross compliance, soustavu chráněných území Natura 2000, agroenvironmentální opatření, environmentální opatření v lesnictví a bezpečnost práce založenou na právních předpisech ES. Akreditačním řízením úspěšně prošlo celkem 39 nových privátních poradců.

Součástí vzdělávacích programů pro poradce zapsané v Registru poradců MZe byly vzdělávací aktivity uskutečněné ÚZEI a dalšími subjekty. V souladu s novou akreditační směrnicí nejsou vzdělávací akce povinné, byly nabízeny jako doporučené. Na začátku roku 2008 byl uskutečněn informační seminář k aktuálním otázkám poradenství a dále v průběhu roku dva semináře z oblasti rostlinné výroby jako přenos poznatků vědy a výzkumu do praxe. Ve spolupráci s VÚŽV byl uspořádán seminář k problematice správné chovatelské praxe, který byl zaměřen na chov telat. Dále byly poradcům doporučovány vzdělávací aktivity jiných subjektů zejména obsažené v projektech podpořených z programů EU.

Program „Metodické a odborné podpory zemědělského poradenského systému“ byl v roce 2008 druhým rokem realizován jako metodická a odborná pomoc zemědělské veřejnosti a rovněž přispěl ke zlepšení podmínek transferu poznatků vědy a výzkumu do praxe. V rámci systému národních dotací byly podpořeny projekty výzkumných institucí a vysokých škol vycházející z výstupů vědy a výzkumu, zaměřené především na oblast plnění podmínek cross compliance a problematiku opatření PRV. V programu bylo podpořeno 21 projektů celkovou částkou 8,4 mil. Kč. Bylo zpracováno 21 metodických pomůcek v písemné formě a ve formě počítačových programů a dále jedna dynamická webová aplikace. Pomůcky byly poskytnuty především akreditovaným poradcům MZe, zemědělské veřejnosti a zemědělským školám a jsou rovněž k dispozici na webových stránkách ÚZEI (www.uzei.cz).

Informační podpora poradenství byla uskutečňována prostřednictvím webových stránek ÚZEI. Cílený přenos informací zabezpečovaný prostřednictvím Krajských informačních středisek pro rozvoj zemědělství a venkova (KIS) byl finančně podpořen částkou 6,5 mil. Kč. Uživatelům z cílových skupin byly informace poskytovány převážně elektronickou formou, ale i při osobních a telefonických konzultacích. Vysokou sledovanost předávaných informací dokládá 20 milionů náhledů na webové stránky KIS.

6.6 Organizace prvovýrobců, zpracovatelů a zájmové organizace na agrárním trhu

Opatření „Zakládání skupin výrobců“ bylo v rámci programu HRDP zahájeno v roce 2005. SZIF zprostředkovává podporu, která umožňuje zemědělcům zvýšit míru konkurenceschopnosti v podmínkách jednotného trhu EU prostřednictvím vytváření obchodních skupin zemědělských prvovýrobců za účelem společného odbytu základních zemědělských výrobků. Podpora skupin výrobců je poskytována pouze u takových komodit, které nejsou zabezpečeny zvláštními tržními předpisy specifických komodit platných v rámci Společenství. Podpora má formu přímé nenávratné dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu pěti let, tj. do roku 2011. Příjem žádostí o zařazení do programu Zakládání skupin výrobců byl ukončen dne 31. 10. 2006. Žadatelé zařazení do programu Zakládání skupin výrobců mohou podávat každoročně žádost o poskytnutí dotace na SZIF a to v období od 1. 1. do 15. 2.

V roce 2007 tak bylo podáno celkem 360 (respektive 864 „komoditních“)⁶² žádostí, o dotaci ve výši 372,3 mil. Kč. Celkem bylo vyplaceno 229,8 mil. Kč, včetně doplatku v roce 2008 (tj. 84,5 mil. Kč). Pro komodity včely a jateční běžci nebyly v roce 2007 podány žádné žádosti ani vyplaceny dotace.

V roce 2008 bylo podáno celkem 250 žádostí na dotaci ve výši 59,8 mil. Kč, k 31. 12. bylo celkem vyplaceno 43,6 mil. Kč. V rámci 250 podaných žádostí dotací se jednalo o 576 komodit. Pro komodity len a konopí pěstované na vlákno a jateční běžci nebyly podány v roce 2008 žádné žádosti o dotace.

Žadatelé, zařazení do opatření „Zakládání skupin výrobců“ (v rámci nařízení vlády č. 655/2004 Sb.), podávali žádosti o dotace na regionálních odborech SZIF v období od 2. 1. 2008 do 15. 2. 2008.

T6.6/01 - Opatření zakládání skupin výrobců

Komodita	Počet podaných žádostí		Podíl komodit 2008 %	Nárok z podaných v roce 2008 tis. Kč	Vyplacené dotace k 31. 12. 2008 z podaných v roce 2008 tis. Kč
	2007	2008			
Včelí produkty	0	1	0,2	0,0	0,0
Obiloviny	209	143	24,8	21 745,6	14 801,7
Olejnin	207	139	24,1	10 680,0	9 030,9
Brambory	24	14	2,4	1 280,2	664,8
Len a konopí pěstované na vlákno	3	0	0,0	0,0	0,0
Květiny a okrasné dřeviny	1	1	0,2	512,9	295,9
Léčivé, aromatické a kořenové rostliny	20	9	1,6	345,7	344,7
Školkařské výpěstky ovocných dřevin	2	1	0,2	11,4	11,4
Jatečný skot	139	91	15,8	4 410,9	3 182,2
Jatečná prasata	174	119	20,7	12 755,3	8 776,8
Jatečná drůbež	79	54	9,4	8 100,4	6 511,2
Jatečné ovce a kozy	6	4	0,7	0,2	0,2
Jateční běžci	0	0	0,0	0,0	0,0
Celkem	864	576	100,0	59 842,6	43 619,9

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

Většina odbytových organizací v ČR je specializována na prodej vybraných komodit omezenému počtu zpracovatelů.

V roce 2008 působila, obdobně jako v předchozím roce, na českém trhu s hovězím a vepřovým masem celá řada odbytových družstev a organizací. K nejvýznamnějším lze řadit národní odbytové družstvo CENTROODBYT, které kromě obchodování s jatečným skotem a prasaty na tuzemském i zahraničním trhu poskytuje svým členům marketingové a monitorovací služby o českém a zahraničním trhu s jatečnými zvířaty a masem. V roce 2008 sdružoval CENTROODBYT celkem 9 odbytových družstev, které zprostředkovaly obchod s přibližně 20 % celkové tržní produkce prasat v ČR. Ve srovnání s rokem 2007 snížil CENTROODBYT obchod s prasaty přibližně o 5 p. b. Na celkovém počtu obchodovaného skotu se CENTROODBYT v roce 2008 podílel téměř 4 %. Ve srovnání s rokem 2007 klesl počet nakoupeného živého skotu prostřednictvím tohoto odbytového družstva o 6,6 p. b. K další významné odbytové organizaci působící na domácím trhu se řadí AGROPORK - družstvo, které sdružuje více než 180 členů, producentů jatečných prasat a skotu. Toto družstvo obchoduje jak na domácím trhu, tak exportuje zvířata do zahraničí. Na celkovém obchodě s prasaty a skotem se družstvo v roce 2008 podílelo méně než 1 %.

Na prodeji mléka k dalšímu zpracování se, stejně jako v předchozích letech, podílely značnou měrou odbytové organizace. K 31. 12. 2008 bylo v České republice registrováno celkem 39 odbytových organizací oprávněných ke zprostředkování prodeje mléka. V referenčním období 2007/08 bylo prodáno prostřednictvím odbytových organizací celkem 1 788,0 tis. t mléka, tj. 66,3 % množství dodaného k dalšímu zpracování. V referenčním období 2008/09 bylo k 31. 12. 2008 prodáno prostřednictvím odbytových organizací 1 365,0 tis. t mléka, tj. 67,1 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největšího podílu na prodeji dosáhlo Mlékařské a hospodářské družstvo JIH, které v uvedených dvou obdobích zprostředkovalo prodej 352,0 tis. t, resp. 263,6 tis. t mléka, což bylo 13,1 %, resp. 12,9 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Druhým nejvýraznějším zprostředkovatelským subjektem byl MLECOOP – východočeská divize – družstvo, jež ve stejných obdobích zprostředkovalo prodej 132,0 tis. t, resp. 100,5 tis. t mléka, tj. 4,9 % mléka prodaného k dalšímu zpracování v obou obdobích.

Na úseku komodity ovce a kozy působila v roce 2008 společnost OVEKO, a. s., která byla založena chovateli ovcí a koz v ČR sdruženými ve Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR. Jejím hlavním cílem je zajistit pravidelný tuzemský obdyt, k ostatním aktivitám patří provádění kontroly užitkovosti a poradenství.

U komodity slepičí vejce pokračovaly v činnosti v roce 2008 dvě společnosti ČESKÁ VEJCE CZ, a. s., ZLATÁ VEJCE, a. s.

Největšího rozsahu v obchodu s obilovinami a olejinami dosahuje AGROODBYT ČR, který v roce 2008 sdružoval 7 členů.

⁶² Každá skupina výrobců si může zařadit do žádosti libovolný počet komodit.

Organizace producentů ovoce a zeleniny s operačním programem se rozšířily v roce 2008 o 3 další organizace. K původním pěti (CZ FRUIT, odbytové družstvo Praha; JIHOFRUKT, družstvo Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOTEL, Bohušovice nad Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice; EKO-ODBYT odbytové družstvo Slaný) přibýly v průběhu roku 2008 další tři organizace, které splnily podmínky pro uznání řádného členství (EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo producentů rajčat, Podivín; Družstvo BRAMKO CZ, Semice). V průběhu roku 2008 byla odbytovému družstvu EKO-ODBYT, Slaný odňata registrace pro nesplnění podmínek, avšak koncem roku 2008 bylo družstvo znovu zaregistrováno. K 31. 12. 2008 bylo v ČR 8 registrovaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

Předběžně registrované skupiny producentů jsou právnické osoby, které usilují o získání registrace jako organizace producentů, avšak zatím ještě nesplňují všechna stanovená kritéria. Během roku 2008 byly ze 7 předběžně registrovaných skupin producentů ovoce a zeleniny (EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; ZN FRUIT, družstvo, Hodonice; Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov; Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem; OZC Jizera, Předměřice nad Jizerou; Družstvo BRAMKO CZ, Semice) tři přeřazeny do registrovaných organizací producentů ovoce a zeleniny s operačním programem. Předběžně registrovaná skupina producentů ZN FRUIT, družstvo, Hodonice zanikla a spojila se s OP Jihomoravská zelenina, Velké Bílovice. Předběžně uznání obdržely v průběhu roku 2008 čtyři další organizace (Odbytové družstvo ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo Berry, Břežany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice; Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz). Ke konci roku 2008 bylo evidováno sedm předběžně registrovaných skupin producentů ovoce a zeleniny.

Celorepublikové odbytové družstvo regionálních dodavatelů pekárenských a mlynářských výrobků MP Produkt sdružuje významné české výrobce z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru (22 členů). Základním předmětem činnosti tohoto družstva je prodej nejširšího sortimentu produktů z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru.

Zájmové organizace

Venkov, zemědělství a potravinářství jsou velmi významné propojené oblasti, které generují také velký počet zájmových organizací. Popisovat každou zájmovou organizaci by přesahovalo rozsah a účel Zprávy o stavu zemědělství, proto zde uvádíme ty nejaktivnější.

Potravinářská komora ČR

PK ČR plní funkci zájmového neziskového sdružení pro všechny potravinářské obory a obory zpracování zemědělských produktů. Je reprezentantem oboru potravinářství vůči orgánům státní správy a obdobným organizacím v členských státech EU a organizacím se světovou působností. Spolupracuje s ostatními oborovými svazy a sdružením, která mají k problematice potravinářství vztah nebo navazují na jeho činnost. Více informací lze nalézt na www.foodnet.cz.

Agrární komora ČR

Agrární komora ČR (AK ČR) sdružuje podnikatele v zemědělství, lesnictví a potravinářství, prosazuje a obhájí zájmy svých členů, poskytuje poradenství a informační služby na celém území ČR v následujících oblastech: právní a legislativní, konzultační, poradenské a praktické přípravy na povolání, zahraničních vztahů, celní a certifikační, informatiky. Více informací lze nalézt na www.agrocr.cz.

Asociace soukromého zemědělství ČR

ASZ je dobrovolnou stavovskou a profesní organizací soukromých zemědělců v ČR. Veškerá činnost vychází z respektování starých selských tradic a přesvědčení o perspektivě rodinných farem jako základu moderního evropského zemědělství a živého venkova. Základním předmětem činnosti je obhajoba ekonomických, sociálních a odborných zájmů českých soukromých zemědělců v ČR a v zahraničí. Více informací lze nalézt na www.asz.cz.

Zemědělský svaz ČR

Je dobrovolným, nezávislým, neziskovým, nevládním a nepolitickým sdružením právnických a fyzických osob – zemědělských obchodních společností, zemědělských družstev, odbytových družstev a společností, zemědělců a dalších podnikatelů, jejichž podnikání je především zaměřeno na zemědělství, pěstitelství, chovatelství a služby, které se sdružily na ochranu svých hospodářských a sociálních zájmů v souladu s právními předpisy ČR. Více informací lze nalézt na www.zschr.cz.

Svaz vlastníků půdy ČR

Je zájmová organizace vlastníků zemědělské, lesní a ostatní půdy a pozemkových manažerů Čech a Moravy. Vychází z reálného trhu s půdou, proti vyvlastňování půdy, za osvobození od daně z pozemků a zátěže a břemen uživatelů půdy, za obnovu hranic a zpřístupnění pozemků zrychlením pozemkových úprav, o reformu pozemkového práva tak, aby bylo v souladu s „Listinou základních práv a svobod“. Více informací lze nalézt na www.svazvlastnikupudy.cz.

Svaz marginálních oblastí

Zastupuje zemědělce hospodařící v marginálních (horských a podhorských) oblastech. Do těchto oblastí patří 60 % zemědělské půdy ČR. Svaz prosazuje, aby při tvorbě dotační a podpůrné politiky byl kladen mnohem větší důraz na podporu a rozvoj konkurenceschopné produkce a zemědělských aktivit méně příznivých oblastí. Více informací lze nalézt na www.lfa.cz.

Společnost mladých agrárníků ČR

Je neziskové nevládní občanské sdružení zastupující mladou zemědělskou veřejnost do 40 let a venkovskou mládež. Prosazuje zájmy svých členů v oblasti politické, odborné i společenské. Více informací lze nalézt na www.smacr.cz.

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Je celostátní sdružení ekologicky hospodařících zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Sdružuje také poradce, školy, spotřebitele a přítele ekologického zemědělství. Hlavním posláním svazu je prosazovat v ČR ekologické zemědělství v méně intenzivních oblastech, ale stejně tak v oblastech produkčních. Důležitou součástí je propagace biopotravin, vždy s ohledem na zájmy ekologických zemědělců, členů svazu PRO-BIO. Více informací lze nalézt na www.pro-bio.cz.

6.7 Pracovní síly a trh práce v zemědělství

6.7.1 Pracovní síly v zemědělství

Trend snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračoval i v roce 2008. Počet pracovních sil v zemědělských podnicích poklesl na 126,4 tis.⁶³, což představuje v meziročním srovnání 3,1% úbytek (příl. tab. 6.7/01). Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR⁶⁴ činil 2,6 % a meziročně poklesl o 0,1 p. b.

K úbytku pracovníků došlo ve všech právních formách zemědělského podnikání⁶⁵. Nejvyšší relativní úbytek pracovníků zaznamenala již tradičně družstva (o 5,4 %), dále pak obchodní společnosti (o 2,7 %) a podniky fyzických osob (o 1,7 %), absolutní úbytek pracovníků však byl v meziročním srovnání vyšší v obchodních společnostech než v družstvech.

Ve struktuře celkové zaměstnanosti v zemědělství nadále převažují pracovníci obchodních společností – od roku 2002 v nich pracuje více než polovina veškerých zemědělských pracovních sil. V roce 2008 pracovalo v obchodních společnostech 54,0 % zemědělců, v družstvech necelá čtvrtina (23,4 %) a v podnicích fyzických osob více než pětina (22,3 %). Meziročně nedošlo k výrazným strukturálním změnám (nejpatrnější je setrvalý mírný trend poklesu podílu zaměstnanosti v družstvech).

Z hlediska zaměření zemědělské výroby⁶⁶ převládá v ČR zaměstnanost v podnicích se smíšenou, tj. kombinovanou rostlinnou a živočišnou výrobou (84,6 %), výrazně méně osob pracuje v podnicích specializovaných buď na živočišnou (8,4 %), či rostlinnou výrobu (7,0 %). Vzhledem k podstatně nižším nárokům na živou práci jsou z hlediska průměrného počtu zaměstnanců podniky zaměřené na rostlinnou výrobu méně než poloviční ve srovnání s podniky zaměřenými na živočišnou či smíšenou výrobu (23 oproti 49, resp. 48). Zatímco v podnicích pouze s rostlinnou výrobou ubylo pracovníků minimálně (1,9 %), podniky specializované na živočišnou výrobu zaznamenaly úbytek 11 % a podniky smíšené výroby 5,3 %.

Věková struktura zemědělské zaměstnanosti (včetně pracovníků v myslivosti a v lesnictví) představuje dlouhodobě hlavní sociodemografický problém sektoru⁶⁷. Jednoznačně nejvíce zastoupenou věkovou kategorií zůstávají pracovníci mezi 45 a 59 lety (48,0 %). Kategorie 30-44 let se na celkovém počtu podílela 33,0 %, kategorie 15-29 let 12,2 % a nejstarší kategorie nad 60 let 6,7 %. Nepříznivé rozložení věkové struktury přetrvává i přesto, že v meziročním srovnání byly zaznamenány mírné pozitivní změny ve všech kategoriích. Podíl pracovníků v kategorii 30-44 let narostl o 0,5 p. b. a v nejmladší kategorii 15-29 let dokonce o 1,8 p. b. Naopak dvě starší kategorie zaznamenaly úbytek v relativním podílu (1,4 p. b. v nejpočetnější kategorii 45-59 let a 1,0 p. b. v kategorii nejstarší).

Bez ohledu na dynamiku trendu stárnutí je pro posouzení situace v zemědělství klíčové porovnání s věkovou strukturou v národním hospodářství. Zde se rozdíly proti loňskému roku zmírnily, stále však zůstávají velmi výrazné. Podíly pracovníků v obou mladších kategoriích (15-29 let a 30-44 let) jsou v národním hospodářství přibližně o 7 p. b. vyšší, naopak podíly ve starších skupinách jsou vyšší v zemědělství (ve skupině 45-59 let je to o více než 13 p. b. a v nejstarší kategorii nad 60 let o 1,5 p. b.).

Podíl žen ve struktuře pracovníků v zemědělství, myslivosti a lesnictví se po dlouhodobém poklesu v posledních letech stabilizoval na hodnotách okolo 30 %. V roce 2008 činil 30,2 %, což proti roku 2007 představuje pokles o 0,4 p. b.⁶⁸. Téměř beze změny zůstal i rozdíl v podílech žen v zemědělství a žen v národním hospodářství (v roce 2008 představoval 12,5 p. b. ve prospěch národního hospodářství). V zemědělství nicméně stále pozorujeme pokles zaměstnanosti u obou pohlaví.

Poslední údaje o vzdělání zemědělců pocházejí z roku 2003⁶⁹ a aktuální vzdělanostní situaci sektoru tak lze pouze odhadovat na základě dlouhodobých trendů. Ty ukazují na setrvalě nižší vzdělanostní úroveň zemědělců, což se projevuje především v relativně nižších podílech středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných zemědělských pracovníků ve srovnání s národním hospodářstvím. Informace o vzdělání zemědělců lze doplnit na základě šetření z roku 2007⁷⁰, jež zjišťovalo úroveň zemědělského vzdělání vedoucích pracovníků v zemědělských podnicích. Ukázalo se, že většina (52,4 %) vedoucích v podnicích právnických osob měla vyšší či vysokoškolské zemědělské vzdělání a 29,3 % střední vzdělání s maturitou. V podnicích fyzických osob převažovaly na vedoucích místech osoby pouze s praktickými zkušenostmi v oboru (53,8 %). Zemědělské střední vzdělání s maturitou mělo 15,2 % vedoucích a vyšší a vysokoškolské vzdělání mělo pouze 7,2 % vedoucích pracovníků.

V roce 2008 byla profesní struktura v zemědělství (zde včetně myslivosti a lesnictví)⁷¹ podle klasifikace zaměstnání (KZAM) následující: 38,0 % tvořili kvalifikovaní dělníci, 17,1 % obsluha strojů a zařízení, 15,0 % techničtí pracovníci, 10,3 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 7,9 % řemeslníci a opraváři, 4,3 % vedoucí a řídicí pracovníci, 3,5 % odborní a vědecktí pracovníci, 2,6 % nižší administrativní pracovníci a 1,3 % provozní pracovníci ve službách a obchodu. V meziročním srovnání je nejvýraznější změnou nárůst podílu technických pracovníků (o 2,2 p. b.) a nižších administrativních pracovníků (o 1,0 p. b.), a to zejména na úkor podílu kvalifikovaných dělníků (pokles o 2,0 p. b.) a pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (pokles o 0,6 p. b.).

V sektoru zemědělství⁷² nedošlo z pohledu regionální diferenciace mezi roky 2007 a 2008 k výrazným změnám v zaměstnanosti. Největší podíl na celkové zaměstnanosti v zemědělství byl zaznamenán v kraji Středočeském (14,2 %), další pořadí krajů bylo následující: kraj Vysočina (13,2 %), Jihomoravský (12,1 %), Jihočeský (10,4 %), Olomoucký (8,1 %), Pardubický a Plzeňský (shodně 8,0 %), Královéhradecký (7,3 %), Moravskoslezský (6,2 %), Zlínský a Ústecký (shodně 4,1 %), Liberecký (2,3 %) a Karlovarský a Hl. m. Praha (shodně 1,0 %). K nejvýznamnější změně došlo v kraji Vysočina, kde se počet zemědělských pracovníků snížil o více než 2 000 osob (tj. o více než 15 %).

Nad celorepublikovým průměrem podílu zemědělců (zde včetně myslivosti a lesnictví) na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství, který činí 3,2 %⁷³, byly v roce 2008 kraje Vysočina (9,7 %), Jihočeský (5,0 %), Plzeňský (4,9 %), Pardubický (4,7 %), Královéhradecký (4,2 %) a Olomoucký (4,1 %). Pod celorepublikovým průměrem byly kraje Středočeský, Ústecký a Jihomoravský (shodně 2,9 %), Zlínský (2,7 %), Karlovarský (2,3 %), Liberecký (2,2 %), Moravskoslezský (2,1 %) a Hl. m. Praha (0,2 %).

⁶³ Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

⁶⁴ Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2008, ČSÚ 2009; proti Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2007 byl upřesněn podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v NH v roce 2007 z 2,6 % na 2,7 %.

⁶⁵ Výjma státních podniků s nevýznamnou celkovou zaměstnaností – řádově ve stovkách pracovníků.

⁶⁶ Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky nad 10 zaměstnanců), 1. až 4. čtvrtletí 2008, ČSÚ 2009. V předchozích výkazech byla hranice počtu pracovníků vyšší – 20 a více; údaje o průměrných počtech zaměstnanců v podnicích jsou tak srovnatelné pouze v rámci jednotlivých publikací.

⁶⁷ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2007, 2008), ČSÚ 2008, 2009. Pramen od roku 2006 slučuje data za zemědělství, myslivost a lesnictví.

⁶⁸ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2007, 2008), ČSÚ 2008, 2009. Pramen od roku 2006 slučuje data za zemědělství, myslivost a lesnictví.

⁶⁹ Pramen: Strukturální šetření v zemědělství 2003, ČSÚ 2004. Podrobnější analýza viz Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2004, MZe 2005.

⁷⁰ Pramen: Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007, ČSÚ 2008.

⁷¹ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2007 a 2008), ČSÚ 2008, 2009. Pramen od roku 2006 slučuje data za zemědělství, myslivost a lesnictví.

⁷² Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky nad 10 zaměstnanců), 1. až 4. čtvrtletí 2008, ČSÚ 2009.

⁷³ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2007 a 2008), ČSÚ 2008, 2009. Pramen od roku 2006 slučuje data za zemědělství, myslivost a lesnictví.

6.7.2 Trh práce a pozice zemědělců

Signální míra agrární nezaměstnanosti⁷⁴, kterou ÚZEL používá k odhadu trendů na agrárním trhu práce, se ve srovnání 4. čtvrtletí 2007 a 2008 opět snížila, a to z 3,8 % na 3,1 %⁷⁵. Její vývoj provázelo přechodné zvýšení na počátku roku 2008 a naopak snížení v letních měsících; tato sezónnost je pro agrární nezaměstnanost charakteristickým jevem. Absolutní počet nezaměstnaných zemědělců klesl na 5 200, což představuje minimum od roku 2000.

Meziroční srovnání s vývojem v národním hospodářství nabízí podobné výsledky. V národním hospodářství došlo ještě k pozvolnějšímu poklesu obdobně konstruované míry nezaměstnanosti (ve 4. čtvrtletí roku 2008 dosáhla tato míra nezaměstnanosti 3,25 %). V posledních měsících roku 2008 se přitom signální míra nezaměstnanosti v národním hospodářství zvýšila a narostly i počty nezaměstnaných. Tento vývoj, který lze interpretovat jako důsledek aktuálně nepříznivého vývoje světové ekonomiky, se v zemědělství dosud neprojevil a uvedená míra nezaměstnanosti byla v zemědělství po dlouhé době nižší než v národním hospodářství. Do uvedené skutečnosti se však promítá i vysoký podíl zemědělců v důchodovém věku, kteří svým odchodem nezvyšují počty nezaměstnaných.

Stejně jako v předchozích letech nacházíme rozdíly v uvedené míře nezaměstnanosti mezi zemědělskými ženami a muži. U žen je tento ukazatel více než dvojnásobný než u mužů (4,89 % proti 2,35 %). Tato genderová diskrepance je v zemědělství tradičně vyšší než v národním hospodářství.

Jedním z indikátorů sociálního statusu je postavení v hlavním zaměstnání. Z tohoto pohledu lze mezi pracujícími v zemědělství (včetně myslivosti a lesnictví) diferencovat pět sociálně ekonomických skupin⁷⁶:

- zaměstnanci (tj. pracovníci placení mzdou v podnicích právnických i fyzických osob, včetně najatého managementu), jejich strukturální podíl na pracovních silách v resortu v roce 2008 činil 71,5 %, a v meziročním srovnání došlo k jeho poklesu o 0,6 p. b.;
- pracující členové zemědělských družstev (sebezaměstnaní podílníci na majetku, činnosti a řízení družstva), jejich podíl ve struktuře činil 6,1 % a meziročně se nezměnil;
- podnikatelé pracující na vlastní účet (sebezaměstnané fyzické osoby s podnikatelským oprávněním, bez zaměstnanců), jejich podíl ve struktuře činil 17,4 % a meziročně se zvýšil o 1,8 p. b.;
- zaměstnavatelé (sebezaměstnaní podnikatelé v podnicích právnických i fyzických osob neplacení mzdou, kteří najímají pracovní sílu), jejich podíl ve struktuře činil 2,8 % a meziročně se snížil o 1,5 p. b.;
- pomáhající rodinní příslušníci (sebezaměstnané osoby v podnicích podnikatelů pracujících na vlastní účet), jejich podíl ve struktuře činil 2,2 % a meziročně narostl o 0,3 p. b.

V meziročním srovnání představují nejvýznamnější strukturální změny pokles podílu podnikatelů se zaměstnanci a nárůst podílu podnikatelů bez zaměstnanců, ostatní kategorie nedoznaly ve svých strukturálních podílech výraznějších změn.

Většina zemědělců v ČR má status pracovní síly odměňované mzdou. Mzdová úroveň v zemědělství dlouhodobě setrvala se značným odstupem pod úrovní průmyslu i národního hospodářství celkem, a v jednotlivých letech nebylo zaznamenáno významnější zlepšování situace. Rok 2008 se v oblasti zemědělských mezd vyvíjel v prvních třech čtvrtletích příznivě, poslední čtvrtletí však zaznamenalo výrazné zpomalení nastoupeného tempa. Průměrná měsíční nominální mzda v zemědělství tak dosáhla za celý rok 17 738 Kč, v průmyslu 22 735 Kč a v národním hospodářství celkem 23 542 Kč (příl. tab. 6.7/02). Relativní nárůst (11,1 %) byl v zemědělství vyšší než v průmyslu a v národním hospodářství (shodně 8,5 %). Tento vyšší relativní nárůst byl však v zemědělství způsoben výrazně nižším základem, z něhož byl odvozen, tj. průměrnou měsíční nominální mzdou v předchozí roční době. Absolutní nárůst byl velmi vyrovnaný (podobně jako v minulém roce). V zemědělství i průmyslu dosáhl téměř shodně necelých 1 800 Kč (1 767 Kč, resp. 1 786 Kč), národní hospodářství celkem (1 848 Kč) bylo úspěšnější jen o několik desítek korun. Ke zmírnění setrvávajícího absolutního schodku ve mzdové úrovni tedy meziročně opět nedošlo, činí 5 tis. Kč (4 997 Kč) proti průmyslu a blíží se 6 tis. Kč proti národnímu hospodářství (5 804 Kč). Disparita mezd v zemědělství se meziročně zmírnila (o 1,8 p. b. vůči průmyslu a 1,7 p. b. vůči národnímu hospodářství) a dosáhla 78,0 % vůči průmyslu a 75,3 % vůči národnímu hospodářství celkem.

Vývoj v oblasti nominálních mezd se odrazil pozitivně i v nárůstu reálných mezd (byť nárůsty byly ve srovnání s předchozím rokem výrazně nižší). Zemědělství již druhým rokem skončilo nad úrovní roku 1989, tentokrát o 6,9 % (příl. tab. 6.7/03). I přes pozitivní vývoj zejména v posledních dvou letech se projevuje ve srovnání s průmyslem a národním hospodářstvím i nadále markantní rozdíl (národní hospodářství úroveň roku 1989 přesahuje již o 54,9 %, průmysl o 44,9 %).

Přes náznaky pozitivních změn ve mzdové situaci v zemědělství, i v celkové situaci na agrárním trhu práce, zůstává zvýšení atraktivnosti sektoru ve mzdové oblasti pro mladé a kvalifikované pracovníky důležitým předpokladem pro zajištění průběžné obměny pracovních sil v odvětví, a tím i předpokladem pro udržení funkčnosti a konkurenceschopnosti českého zemědělství.

⁷⁴ Míry specifické agrární i srovnatelné vyjádřené obecné nezaměstnanosti uváděné v textu mají pouze orientační charakter; ukazatele zahrnují nezaměstnané registrované na úřadech práce i zprostředkovatelných práce a neregistrované nezaměstnané, kteří pracovali v posledních 8 letech. Údaje pro výpočet míry agrární nezaměstnanosti srovnatelné s registrovanou mírou nezaměstnanosti dle MPSV nejsou dostupné.

⁷⁵ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2007, 2008), ČSÚ 2008, 2009. Pramen od roku 2006 slučuje data za zemědělství, myslivost a lesnictví.

⁷⁶ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2007, 2008), ČSÚ 2008, 2009. Pramen od roku 2006 slučuje data za zemědělství, myslivost a lesnictví.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY

Celkový ZPF, který činí 53,8 % území státu, představuje 4 244 tis. ha. Podle evidence půdních bloků (LPIS) byla celková obhospodařovaná výměra s nárokem na plošnou platbu SAPS 3 525 tis. ha z. p. a meziročně vzrostla o 5,7 tis. ha. Stále se snižuje rozloha orné půdy. V roce 2008 byla nejnižší výměra neobhospodařované orné půdy (23 tis. ha) od roku 1993. Jedním z nejdůležitějších rizik degradace půdy zůstává vodní a větrná eroze, která ohrožuje 75 %, resp. 9 % rozlohy z. p. Celkový objem veškeré zobchodované půdy činil přibližně 2,5 % rozlohy z. p. Opětovně rostly ceny pozemků i podíl půdy nakoupené prostřednictvím podpor PGRLF. Naopak PF ČR prodal meziročně o 10 % méně státní půdy. Nájemné, které je placeno na 83 % celkové obhospodařované výměry, vzrostlo v průměru na 1 356 Kč/ha z. p. (meziročně o 11,9 %). Na řešení pozemkových úprav bylo vyčleněno nejvíce finančních prostředků od začátku jejich realizace, a to více než 1,6 mld. Kč.

7.1 Komplexní pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 229/1991 Sb. o půdě, podle které se mají upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy, tzn. upřesňuje se katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa. Činnost v pozemkových úpravách se tak kromě vyřešení nové efektivní vlastnické držby s ohledem na potřeby zemědělské krajiny projevuje v pozitivním dopadu na možnosti privatizace půdy a rovněž v rozvíjení trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje.

V současné době jsou jednoduché nebo komplexní pozemkové úpravy provedeny na zhruba 14 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 13 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení. Celkové území dosud „řešené“ pozemkovými úpravami tak představuje rozlohu více než 1 100 tis. ha z. p. Postup pozemkových úprav se zatím nedaří urychlit tak, jak by odpovídalo potřebě vyjadřované zejména vlastníky půdy včetně obcí, ale také uživateli půdy a zainteresovanými orgány státní správy. Jde o finančně velmi náročné operace, které prakticky plně hradí stát; v posledních letech lze částečně využívat také fondy EU, zejména na realizaci společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření). Tab. T7.1/01 znázorňuje stav v realizaci pozemkových úprav v roce 2008.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2008

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	v roce 2008	celkem	v roce 2008	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy (KPÚ)	126	914	58 636	386 770	998	448 292
Jednoduché pozemkové úpravy (JPÚ)¹⁾	92	3 358	9 975	209 517	248	99 504

1) Proti roku 2004 došlo k výraznému snížení počtu a výměr v důsledku zásadního zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: Ústřední pozemkový úřad

Zpracoval: B. Hynčíková (MZe)

V roce 2008 bylo na zajištění pozemkových úprav vyčleněno celkem 1,57 mld. Kč (tab. T7.1/02). Tato částka byla nejvyšší od zahájení realizace pozemkových úprav. Nejvíce prostředků bylo alokováno v rámci kapitoly MZe a dále z fondu určeného na rozvoj zemědělství a venkova (PRV).

T7.1/02 - Finanční zdroje v pozemkových úpravách (JPÚ + KPÚ) (mil. Kč)

Rok	MZe	PF ČR	OP Zemědělství	PRV	PPEO ¹⁾	ŘSD	MŽP	Ostatní	Celkem
2006	456	107	573			138	4	4	1 282
2007	663	147	277			77	1	1	1 166
2008	800	251	5	349	45	130	0	2	1 582

1) PPEO - Protipovodňové a protierozní opatření (na základě usnesení vlády ČR ze dne 15. listopadu 2006 č. 1304 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády ze dne 12. dubna 2006 č. 383 a ze dne 10. května 2006 č. 496).

Pramen: Ústřední pozemkový úřad

Zpracoval: B. Hynčíková (MZe)

V rámci KPÚ bylo dosud vytvořeno více než 1 300 km cest. Celkový rozsah provádění KPÚ (ukončené i rozpracované) a realizovaná společná zařízení v krajíně v členění podle jednotlivých krajů (NUTS III) uvádí tab. T7.1/03.

T7.1/03 - Stav provádění Komplexních pozemkových úprav k 31. 12. 2008 podle krajů

Kraj	Ukončené				Zahájené a rozpracované				Realizace protierozních opatření	Realizace ekologických opatření	Realizace vodohosp. opatření	Realizované cesty
	v roce 2008	celkově k 31. 12. 2008	v roce 2008	celkově k 31. 12. 2008	v roce 2008	celkově k 31. 12. 2008	v roce 2008	celkově k 31. 12. 2008				
	počet	počet	ha	ha	počet	počet	ha	ha				
Středočeský	25	164	12 754	66 221	22	165	10 052	65 531	24,2	122,6	18,9	217 356,0
Jihočeský	11	128	5 192	48 565	21	148	5 897	44 942	6,0	40,2	26,0	170 826,0
Karlovarský	7	40	2 236	12 223	7	36	1 687	12 185	50,0	15,7	3,0	42 595,0
Plzeňský	11	78	3 871	24 706	16	131	6 557	51 037	3,2	62,0	7,3	81 741,0
Liberecký	1	13	793	4 383	6	26	2 248	10 179	8,4	5,0	0,0	26 736,0
Ústecký	10	45	4 840	17 559	15	68	5 307	24 897	4,0	17,1	2,3	97 985,0
Královéhradecký	11	74	3 816	26 506	11	58	7 276	27 404	35,5	65,2	28,5	156 033,0
Pardubický	6	56	2 102	24 967	17	54	10 489	30 852	12,0	35,9	166,5	83 100,0
Jihomoravský	12	128	9 282	74 101	23	111	15 161	74 311	25,1	102,3	22,1	148 073,4
Zlínský	5	24	3 128	10 242	7	37	4 347	21 040	26,9	36,5	28,4	23 880,0
Vysočina	12	89	5 497	39 909	2	46	1 143	17 465	63,7	27,2	14,6	157 771,0
Olomoucký	10	62	2 213	29 881	15	70	7 549	29 515	12,8	315,6	30,1	91 609,0
Moravskoslezský	5	13	2 912	7 505	12	48	9 179	38 933	0,0	104,8	5,7	20 852,1
ČR celkem	126	914	58 636	386 768	174	998	86 892	448 291	271,8	950,1	353,4	1 318 557,5

Pramen: Ústřední pozemkový úřad

Zpracoval: B. Hynčíková (MZe)

7.2 Trh s půdou

Trh s půdou v ČR v roce 2008 pokračoval v trendu minulých let – postupně rostoucí ceny z. p. spolu s podílem zobchodované (či bezúplatně převedené) půdy okolo 2,5 % celkové výměry půdního fondu. Výměra prodané státní půdy se opět mírně snížila, zatímco objem nakoupené půdy s podporou PGRLF se meziročně zvýšil. Tržní ceny prodávaných pozemků zaznamenaly mírný růst, stejně tak nájemné ze zemědělské půdy v roce 2008 i nadále rostlo. Celkový podíl prodané zemědělské půdy v ČR je srovnatelný s podílem prodeje zemědělské půdy v ostatních zemích EU.

Výměra prodané zemědělské půdy ve vlastnictví státu prostřednictvím PF ČR podle § 7 zákona č. 95/1999 Sb. (převod na samostatně hospodařící rolníky, vlastníky zemědělské půdy, společníky obchodních společností, členy družstev a oprávněné osoby) dosáhla v roce 2008 celkem 48 tis. ha a meziročně se snížila o 10 %. O stejné procento poklesla i průměrná výměra prodávaného pozemku. Kupní cena za 1 m² se proti roku 2007 zvýšila o 7,5 %, a to ze 4,79 Kč/m² na 5,15 Kč/m² (tab. T7.2/01). Podíl prodávané půdy za vyhlášenou cenu činil 70,5 %, a tedy za cenu dosaženou v následné soutěži bylo prodáno 29,5 % půdy v rámci § 7 uvedeného zákona. Rozsah každoročně privatizované státní půdy se bude i nadále snižovat.

Celková výměra státní půdy převedená do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 do 31. 12. 2008 představuje 452 tis. ha, tj. 75 % z celkové předpokládané nabídky státní půdy, tedy z přibližně 600 tis. ha (upřesnění disponibilní výměry od blokací podle § 2 zákona č. 95/1999 Sb., v pozdějším znění). Ostatní státní půda připadá na blokace dle § 29 zákona o půdě (50 tis. ha), bezúplatné převody a prodeje pro investiční účely, náhradní pozemky za nároky podle zákona o půdě, půdu potenciálně „ohroženou“ restitucí, půdu použitou pro realizaci společných zařízení a půdu obtížně privatizovatelnou (cca 50 tis. ha).

T7.2/01 - Prodej pozemků ve vlastnictví státu a kupní cena¹⁾

Ukazatel	MJ	2007	2008	Meziroční index
Celková výměra	ha	53 245	48 007	90,16
Průměrná výměra pozemku	ha	1,06	0,95	89,98
Kupní cena	Kč/m²	4,79	5,15	107,52

1) Prodej podle § 7 zákona č. 95/1999 Sb.

Pramen: PF ČR

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

Role PGRLF v poskytování úvěrů na nákup nestátní zemědělské půdy dále posílila. V roce 2008 PGRLF v rámci programu „Investice“ a podprogramu „Půda“ schválil 227 žádostí na úvěry na nákup soukromé zemědělské půdy v celkové výši 593 mil. Kč s objemem nakoupené půdy v rozsahu 14 069 ha při průměrné ceně nakupované půdy 4,68 Kč/m². Celkem v programu „Půda“ (od roku 2004 do konce roku 2008) bylo schváleno 1 002 žádostí s celkovou výší úvěrů 1,96 mld. Kč a bylo nakoupeno 47 738 ha půdy za průměrnou cenu 4,57 Kč/m².

T7.2/02 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/ha)

Databázový zdroj	2004	2005	2006	2007	2008
ČSÚ ¹⁾	49 791	48 279	46 065	51 848	.
VÚZE (nad 5 ha) ²⁾	37 500	37 100	36 100	35 900	-
PF ČR celkový průměr podle §7 ³⁾	41 892	38 066	40 032	41 443	51 498
PF ČR převody podle §7 orná půda	52 207	46 684	49 697	48 640	61 764
PF ČR převody podle §7 TTP	21 485	21 108	22 305	22 535	34 541

1) Databáze ČSÚ podle údajů z přiznání k dani z nemovitostí. Rok 2008 bude zpracován v polovině roku 2009.

2) Monitoring tržních cen půdy - pouze pozemky primárně určené pro zemědělské užití (>5 ha). Skončeno v roce 2007.

3) Obsahuje jak cenu vyhlášenou, tak výslednou ze soutěže.

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR

Zpracoval: L. Jelínek, V. Voltr (ÚZEI)

Tržní ceny zemědělské půdy mají zejména v posledním období vzrůstající trend. Podle předběžných kalkulací uvedený trend probíhal i v roce 2008⁷⁷. Z dostupných zdrojů vzrostla oficiálně vykazovaná cena půdy mezi lety 2003 až 2007 o 5 %, nicméně cena pozemků ve velikosti od 1 do 5 ha vzrostla v daném období o 66 %. Vývoj tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů v období od roku 2004-2008 je znázorněn v tab. T7.2/02. Vstup ČR do EU tak ve střednědobém horizontu neměl dramatický dopad na růst tržních cen zemědělské půdy. Mezi hlavní faktory ovlivňující dlouhodobě trh s půdou patří v ČR zejména: státní ingerence (pokračující privatizace státní půdy, podpory úvěrů pro nákup soukromé půdy, pozemkové úpravy, vládní podpory do zemědělského sektoru), roztržitá struktura vlastnictví půdy na straně jedné a koncentrovaná struktura uživatelů na straně druhé, institucionální bariéry (obtížná fyzická identifikovatelnost a často dostupnost pozemků, omezené nabývání půdy cizinci, informační asymetrie účastníků trhu, apod.).

V NČZ jsou ceny zemědělské půdy stále výrazně nižší (v ČR 1 600 €/ha, na Slovensku 1 100 €/ha, v Polsku 2 700 €/ha z. p.) než v EU 15, kde se cena pohybuje od 4 000 €/ha ve Švédsku až po 35 000 €/ha v Nizozemsku. Průměrná tržní cena zemědělské půdy v Německu je okolo 9 000 €/ha, v Rakousku 20 000 €/ha.

Průměrný nájem zemědělské půdy podle šetření FADN v roce 2007 v ČR u fyzických osob činil 1 223 Kč/ha a u právnických osob 1 201 Kč/ha. Zatímco v předchozích letech bylo nájemné u fyzických osob vyšší než u právnických osob, došlo postupně k vyrovnávání tohoto rozdílu rychlejším tempem růstu pachtovného u právnických osob. Nájemné se u těchto skupin zároveň diferencuje podle výrobních oblastí (tab. T7.2/03) a zastoupení půdy v LFA oblastech. Nejvyšší nájemné z půdy je v kukuřičné oblasti, kde dosahuje téměř trojnásobku nájemného v horské oblasti. Odhad nájemného v roce 2008 činí 1 328 Kč/ha u fyzických osob a 1 384 Kč/ha u podniků právnických osob.

Postupné navyšování plošně vyplácených přímých podpor a růst cen hlavních tržních plodin v letech 2007-2008 byly hlavními faktory v růstu cen placeného nájemného. Nicméně vzhledem k víceletým nájemním smlouvám s fixně stanoveným koeficientem růstu nereaguje nájemné bezprostředně na meziroční změny v cenách či situaci na trhu. Tempo růstu je částečně zpomalováno přetrvávající strukturou zemědělských podniků projevujících se v různě silném lokálním monopsonním postavení.

T7.2/03 - Průměrný nájem na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)

Výrobní oblast	Fyzické osoby				Právnické osoby			
	2005	2006	2007	2008 ¹⁾	2005	2006	2007	2008 ¹⁾
Kukuřičná	1 580	1 855	1 823	1 966	1 239	1 382	1 656	1 916
Řepařská	1 378	1 385	1 517	1 593	1 329	1 728	1 739	2 006
Bramborářská	705	759	807	863	672	842	897	1 040
Bramborářsko-ovesná	727	721	826	883	607	594	716	782
Horská	556	705	575	599	450	509	580	658
ČR	1 038	1 094	1 223	1 328	910	1 129	1 201	1 384

1) Předběžný odhad. Kalkulováno na základě průměrného tempa růstu pachtovného v letech 2005-2007 u příslušné výrobní oblasti.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

V méně příznivých oblastech LFA růst nájemného ovlivňují do značné míry podpory za znevýhodněné podmínky, které uživatelé zemědělské půdy získali. Samostatnou oblastí pronájmu zemědělské půdy je pronájem půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje PF ČR (viz kap. 7.3).

I přes stabilní růst je průměrné nájemné ze zemědělské půdy v ČR stále nižší než v okolních zemích EU. V roce 2008 činilo průměrné nájemné v ČR v přepočtu 49 €/ha u fyzických osob a u právnických osob 51 €/ha. Nájemné na Slovensku se pohybovalo okolo 20 €/ha, v Polsku přibližně 45 €/ha. V ostatních zemích EU 15 se nájemné pohybuje v rozmezí od 90 do 300 €/ha zemědělské půdy. Nejvyšší bylo zaznamenáno v Řecku, naopak nejnižší ve Španělsku a Švédsku.

⁷⁷ Od roku 1993 VÚZE prováděl každoroční monitoring o transakcích a cenách na trhu se zemědělskou půdou v rámci projektů NAZV. S ohledem na nové požadavky sledování tržních cen a ukončení projektu NAZV došlo k přerušení tohoto monitoringu cen.

7.3 Pozemkový fond, privatizace a restituce ze státního majetku a půdy**Situace ve vypořádání restitučních nároků**

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2008 rozhodnuto celkem o 1 750 194 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 332 845 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím PF ČR bylo 129 965 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 287 224 ha.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	2007		2008	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	232 000	100,0	232 006	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	231 002	99,6	231 007	99,6
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	446 984	100,0	448 919	100,0
z toho - rozhodnutí v právní moci	434 470	97,2	436 473	97,2

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: Ústřední pozemkový úřad MZe

Zpracoval: A. Juřica (ÚZEI)

Privatizace státních podniků hospodařících na zemědělské půdě

Privatizace státních statků a obdobných státních podniků hospodařících na zemědělské půdě (dále jen státních statků) je v zásadě ukončena. Z původního počtu 316 státních statků, které vstoupily do privatizace, byla vyhlášena likvidace a dosud neukončena u 9 státních statků, a dále u 10 státních statků byl vyhlášen konkurz.

T7.3/02 - Majetek schválených privatizačních projektů státních statků podle metod privatizace (k 31. 12. 2008)

Metoda privatizace	Majetek celkem (mil. Kč)	Podíl (%)
Veřejná dražba	1 905	6,28
Veřejná soutěž	3 375	11,13
Přímý prodej	14 734	48,59
Aktiová společnost	1 616	5,33
Bezúplatný převod	8 695	28,67
Celkem	30 325	100,00

Pramen: MZe - Odbor zakladatelské činnosti

Zpracoval: A. Juřica (ÚZEI)

Úloha Pozemkového fondu ČR ve vypořádání restitučních nároků, v privatizaci a v pronájmu státní půdy a ostatního majetku

V rámci restitucí administruje PF ČR ve vypořádání oprávněných osob ze zákona o půdě. Jedná se o nároky na náhrady (např. znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář).

Dále se jedná o vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává PF ČR bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a správy PF ČR do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod pozemků podle § 11 odst. 2 zákona o půdě na úhradu kupní ceny pozemků při prodeji půdy podle zákona č. 95/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

T7.3/03 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy ve správě PF ČR

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku činnosti PF ČR k 31. 12. 2008		V průběhu roku 2008
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 117,59	100,00	46,26
- vypořádáno	10 939,91	98,40	75,90
- zbývá vypořádat	177,68	1,60	.
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	7 787,15	100,00	120,03
- vypořádáno	6 587,06	84,59	182,89
- zbývá vypořádat	1 200,08	15,41	.

1) Podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: PF ČR

Zpracoval: A. Juřica (ÚZEI)

Pozemkový fond pronajímá státní půdu a ostatní státní majetek do doby jejich privatizace. Z celkové výměry 323 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2008 bylo pronajato 293,2 tis. ha. Největší podíl připadl na právnické osoby (70,0 %), zbytek na fyzické osoby – restituenty a soukromé zemědělce. Přitom zůstalo z nejrůznějších důvodů k 31. 12. 2008 ještě 29,7 tis. ha zemědělské půdy nepronajato, což představuje 9,2 % celkové výměry státní půdy ve správě PF ČR (příl. tab. 7.3/01).

Prodej státní půdy a ostatního státního majetku

PF ČR pokračoval v roce 2008 v prodeji státní půdy, kterou spravuje, na základě zákona č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby, podle zákonem stanovených podmínek. Podrobněji viz část kap. 7.2.

7.4 Stav, využití a ochrana půdního fondu

Rozloha ČR se zásadně nemění a zůstává ve výměře 7 887 tis. ha (tab. T7.4/01). Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2008 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 244 tis. ha, tj. 53,8 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá 0,41 ha zemědělské půdy a 0,29 ha orné půdy. Proti roku 2007 došlo ke snížení rozlohy zemědělské půdy o cca 5,1 tis. ha, tj. o 0,1 %. V letech 1990 až 2000 byl roční úbytek zemědělské půdy cca 1 tis. ha, od roku 2000 do roku 2004 cca 4 tis. ha a od roku 2005 dochází k ustálenému úbytku zemědělské půdy ve výši 5 tis. ha ročně.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2008 spočíval především ve snížení výměry orné půdy o 7 tis. ha, přičemž 2 tis. ha se přesunuly do kultury trvalých travních porostů. Zvýšila se výměra lesních pozemků o 2 tis. ha a kategorie „zastavěné a ostatní plochy“ o 3 tis. ha. Postupně se zvyšuje výměra zahrad (0,3 tis. ha) a vodních ploch (0,4 tis. ha).

T7.4/01 - Změny výměry jednotlivých druhů pozemků v roce 2008 podle evidence ČÚZK (ha)

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl	Meziroční index
	k 31. 12. 2007	k 31. 12. 2008		
Orná půda	3 032 448	3 025 597	-6 851	99,8
Chmelnice	10 766	10 762	-4	100,0
Vinice	19 116	19 131	15	100,1
Zahrady	162 322	162 642	320	100,2
Ovocné sady	46 537	46 231	-306	99,3
Trvalé travní porosty	977 988	979 718	1 730	100,2
Zemědělská půda	4 249 177	4 244 081	-5 096	99,9
Lesní pozemky	2 651 209	2 653 033	1 824	100,1
Vodní plochy	162 122	162 500	378	100,2
Zastavěné plochy a nádvoří	130 574	130 933	359	100,3
Ostatní plochy	693 584	695 965	2 381	100,3
Nezemědělská půda	3 637 489	3 642 431	4 942	100,1
Celkem	7 886 666	7 886 512	-154	100,0

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V systému LPIS (systém pro identifikaci zemědělských pozemků) byla k 31. 12. 2008 evidovaná výměra zemědělské půdy 3 525 tis. ha, přičemž došlo k celkovému meziročnímu navýšení evidované plochy pro čerpání podpor ve výši 5,7 tis. ha. Struktura zemědělského půdního fondu v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02.

T4.7/02 - Evidovaná zemědělská půda podle LPIS k 31. 12.

Druh pozemku	2007		2008		Rozdíl
	výměra	podíl výměry	výměra	podíl výměry	
	ha	%	ha	%	
Zemědělská půda celkem	3 519 482	100,00	3 525 144	100,00	5 662
Orná půda	2 566 296	72,92	2 560 579	72,64	-5 717
Chmelnice	5 921	0,17	5 950	0,17	29
Vinice	13 518	0,38	13 490	0,38	-28
Ovocné sady	20 297	0,58	21 232	0,60	935
Zahrady¹⁾	-	-	-	-	-
Travní porosty	911 392	25,90	921 421	26,14	10 029
Jiná kultura	2 059	0,06	2 472	0,07	413

1) Výměra není sledovaná.

Pramen: MZe

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl mezi evidencí zemědělské půdy podle LPIS a ČÚZK ve výši 719 tis. ha je dán odlišnou metodikou evidence. ČÚZK eviduje kulturu zemědělská půda podle listu vlastnictví pozemků včetně drobných parcel nezahrnutých do žádostí o podpory, např. zahrad u rodinných domů, kdežto LPIS eviduje půdu (půdní bloky) podle uživatelů, kteří se přihlásili o podpory. Tuto evidenci zpracovává MZe podle zákona č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory. Významný je meziroční rozdíl nárůstu ploch trvalých travních porostů; mezi ČÚZK (2 tis. ha) a LPIS (10 tis. ha).

Rozsah neosetřené orné půdy a úhor (23 tis. ha v roce 2008) představuje nejmenší výměru od roku 1993.

Výměra LFA se v celkovém rozsahu proti roku 2007 zásadně nemění a je odvozena z nařízení vlády č. 75/2007 Sb. (tab. T4.7/03).

T4.7/03 - Struktura zemědělského půdního fondu¹⁾ podle jednotlivých typů LFA

Typ oblasti	Výměra z. p.			
	2007		2008	
	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	657	15,5	656	15,4
Ostatní méně příznivé oblasti	1 225	28,9	1 221	28,8
Oblasti se specifickými omezeními	282	6,6	282	6,6
Méně příznivé oblasti celkem	2 164	51,0	2 159	50,9
Nezařazené oblasti celkem	2 094	49,3	2 086	49,1
Zemědělská půda celkem	4 259	100,0	4 244	100,0

1) Výměra z. p. podle ČÚZK k 31. 12. 2008.

Pramen: Nařízení vlády č. 75/2007 Sb. a č. 113/2008 Sb.

Zpracoval: M. Štolbavá, J. Kučera (ÚZEI)

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2008 do kategorie trvalých travních porostů (TTP) zařazeno celkem 363 tis. ha v horské oblasti, v ostatních méně příznivých oblastech 304 tis. ha a ve specifických oblastech 123 tis. ha, které představují celkem oprávněnou plochu 790 tis. ha. Z celkové plochy TTP evidované v LPIS představují plochy zařazené do LFA 85,7 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 49,93 %.

Na území ČR se nachází celkem 290 tis. ha zemědělské půdy na 3 149 lokalitách zvláště chráněných území, převážně na trvalých travních porostech (176 tis. ha). V soustavě chráněných oblastí evropského významu NATURA 2000 je evidováno 173 tis. ha zemědělské půdy. Výměry jednotlivých druhů chráněných území jsou uvedeny v kap. 4. Celkový podíl chráněných oblastí bez překryvu tvoří 369 tis. ha, tj. 10,5 % výměry zemědělské půdy v ČR evidované v systému LPIS. Celková výměra půdy všech kategorií chráněných oblastí v ČR bez překryvu je 1 651 tis. ha půdy, tj. 20,9 % veškeré půdy v ČR. Hospodaření v chráněných oblastech vyžaduje omezení podle příslušných právních předpisů.

Odvodnění zemědělské půdy není vzhledem k odstátnění melioračních zařízení sledované. Podle souhrnné statistiky odvodněných ploch k roku 1990 byl z celkové plochy odvodnění největší podíl 1 065 tis. ha proveden systematickou drenáží. Sporadickou drenáží bylo odvodněno 12 tis. ha, otevřenými příkopy 2 tis. ha a jen 0,4 tis. ha připadá na drenáž s řízeným odtokem.

Výměra zavlažovatelné půdy v ČR v roce 2007 byla podle strukturálního šetření ČSÚ 39 tis. ha, tj. o 8 tis. ha méně než v roce 2005 a představuje přibližně 1 % zemědělské půdy v ČR. Závlahy jsou využívány přibližně z 50 % (20 tis. ha v roce 2007).

Výměra ploch ohrožených erozí je uvedena v tab. T4.7/04 na základě analýzy ploch BPEJ. Největší ohrožení vodní erozí je v kategorii 4-6 na celkem 31 % půdy, potenciální ohroženost (kategorie 2-6) je celkem na 75 % sledovaných ploch, větrnou erozí jsou nejvíce ohroženy půdy na 9 % výměry.

T4.7/04 - Ohrožení půdy erozí (%)

Kategorie	Název kategorie ¹⁾	Podíl ohroženosti půd podle databáze BPEJ	
		vodní eroze	větrná eroze
6	půdy nejohroženější	13,79	2,53
5	půdy silně ohrožené	7,58	1,55
4	půdy ohrožené	10,06	4,56
3	půdy mírně ohrožené	17,23	5,68
2	půdy náchylné	25,88	5,11
1	půdy bez ohrožení	24,53	80,57
0	nehodnocené půdy	0,93	0,00
Celkem		100,00	100,00

1) Vymezení kategorií půd je rozdílné pro vodní a větrnou erozi.

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Produkční schopnost půdy je omezena podle údajů VÚMOP nedostatkem přístupné vláhy přibližně na 45 tis. ha (1,1 %) zemědělské půdy, podmáčením asi 70 tis. ha (1,6 %) zemědělské půdy, výměra slabě zasoleného území je asi 6,6 tis. ha (0,2 %) zemědělské půdy.

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ. Pro zhodnocení vývojových tendencí sledovaných půdních parametrů provádí ÚKZÚZ sledování agrochemických vlastností půd v šestiletém cyklu. Výsledky jsou porovnány za období 2005-2007 se srovnatelnými výsledky kontroly za období 1999-2001.

Vývoj výměnné půdní reakce má dlouhodobě negativní trend vedoucí k dalšímu okyselování zemědělské půdy. Ve srovnání s předchozím cyklem zkoušení došlo u orné půdy, trvalých travních porostů a vinic k poklesu půdní reakce o 0,1 stupně pH, ovocné sady vykázaly snížení o 0,2 a chmelnice dokonce o 0,5 stupně pH. Současně se u všech druhů pozemků zvýšil podíl kyselých půd.

Pokles přístupného fosforu v půdě je sice mírný, ale pravidelný a zřetelný. Obsah přístupného fosforu v orných půdách ČR se, ve srovnání s předchozím cyklem, snížil o 6 mg.kg⁻¹. Podle kritérií hodnocení vykazuje nízký obsah fosforu 24,3 % prozkoušené výměry, to je o 7 % více než v minulém období.

Obsah přístupného draslíku v orných půdách ČR již několik let mírně stoupá a také podle kritérií hodnocení došlo ke zlepšení zásobenosti půdy touto živinou, neboť se o 3,6 % snížily výměry půdy v kategoriích nízký a vyhovující obsah. Přes tyto pozitivní výsledky půda s nízkou zásobou draslíku zaujímá asi 8 % výměry a zásoba vyhovující byla zjištěna u 29 % výměry.

Obsah přístupného hořčíku se v orné půdě, chmelnicích a vinicích mírně zvyšuje. U ovocných sadů a trvalých travních porostů dochází naopak k mírnému poklesu této živiny.

Obsah přístupného vápníku v orných půdách ČR se ve srovnání s minulým cyklem zkoušení zvýšil o 2 mg.kg⁻¹. Naopak při hodnocení podle kritérií zásobenosti došlo k nárůstu výměry s nízkým obsahem vápníku o 1,9 % a vyhovujícím obsahem o 2,1 %, hlavně na úkor zásoby dobré. Prakticky to znamená, že vápnit by bylo potřeba na více než 46 % orné půdy.

Zatížení půdy rizikovými prvky a polutanty je uvedeno podrobněji v kap. 4.

Ochrana ZPF je v současnosti dána zákonem č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, který řeší zásady změn kultur půdy a obecná pravidla hospodaření na zemědělském půdním fondu. Další pravidla hospodaření jsou popsána ve standardech dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (GAEC). V roce 2008 byly uplatňovány následující standardy: rušení krajinných prvků, pěstování širokořádkových plodin na svahu, zapravení kejdy a močůvky, změna travního porostu na ornou půdu, pálení bylinných zbytků. V další etapě je předpokládán rozšíření těchto zmíněných standardů, aby jejich obsah lépe odpovídal nárokům evropské legislativy a zemědělské praxe.

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BALANCE

V marketingovém roce 2008/09 došlo u většiny hlavních rostlinných komodit k meziročnímu nárůstu produkce vlivem příznivých povětrnostních podmínek (nejvíce u chmele o 20 % a obilovin o 17 %). Pokles produkce byl zaznamenán u brambor. K meziročnímu nárůstu produkce došlo u všech hlavních komodit ŽV mimo vepřové maso. Průměrné CZV v kalendářním roce 2008 u nejvýznamnějších komodit meziročně rostly, pokles byl zaznamenán u cukrové řepy, brambor a ovoce a zeleniny a jatečného skotu. Měsíční vývoj CZV většiny komodit zaznamenal výrazný pokles, zejména v druhé polovině roku, což pravděpodobně negativně ovlivní ekonomiku roku 2009. Výkonnost potravinářského odvětví (měřeno tržbami) v roce 2008 meziročně poklesla (o 1,3 %), zejména u tukového a mlékárenského průmyslu. Předpokládá se zvýšení podílu obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích na 6 %. Podíl zemědělské biomasy pro výrobu tepelné a elektrické energie zůstává nízký. Zemědělská produkce se využívá především pro výrobu biopaliv. Z celkové produkce řepky je více než 10 % zpracováno na FAME. Cukrová řepa a obiloviny pro výrobu bioetanolu se pěstovaly na 72 tis. ha.

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

V roce 2008 došlo v EU k výraznému růstu produkce obilovin v důsledku zvýšení jejich ploch a zejména hektarových výnosů, na něž měl pozitivní vliv příznivý vývoj počasí. Meziročně se nejvíce zvýšila produkce u pšenice tvrdé, kukuřice a pšenice seté. Podle aktualizovaných odhadů (z března 2009) se podle USDA očekává produkce obilovin v EU 27 ve výši 310,4 mil. t, tj. o 21,3 % více než v předchozím roce. (COCERAL uvádí 310,6 mil. t, což je o 22,1 % více než v roce 2007)⁷⁸. Sklizeň obilovin v roce 2008 byla druhá nejvyšší po rekordní sklizni v roce 2004.

V marketingovém roce 2008/09 předpokládá EK spotřebu obilovin v EU⁷⁹ přibližně na úrovni 274,1 mil. t, což představuje zvýšení proti předchozímu roku o 4,1 mil. t. Tento předpoklad vychází zejména z vyššího odhadu užití na biopaliva (5,0 mil. t, v předchozím roce pouze 0,9 mil. t).

V roce 2007/08 dosáhly ceny obilovin v EU (ale i v celosvětovém měřítku) nebývale vysoké úrovně vzhledem k vyšší spotřebě obilovin ve srovnání s jejich celkovou produkcí⁸⁰. Na začátku marketingového roku 2008/09, po odhadu vysoké sklizně nejen v EU, ale i ve světě, zaznamenaly ceny obilovin na trhu Společenství i u hlavních světových producentů všeobecně prudké snížení. Pokles cen pokračoval v celé první polovině marketingového roku. V některých státech EU se ceny obilovin pohybovaly již pod intervenční cenou 101,31 €/t. V druhé polovině marketingového roku 2008/09 ceny obilovin v některých zemích EU začínaly stagnovat, nebo dokonce rostly, zvláště na komoditních burzách.

Vzhledem k nízké úrovni zásob a vysokým cenám obilovin ze sklizně roku 2007 bylo nařízením Rady č. 1/2008 přijato opatření o dočasném pozastavení cel pro dovoz určitých obilovin do EU (špalda, pšenice obecná, sourež, pšenice tvrdá, žito, ječmen, kukuřice, čirok, pohanka, proso a lesknice kanárská) s platností od 1. 1. do 30. 6. 2008. Nařízením Komise č. 608/2008 bylo toto opatření prodlouženo pro marketingový rok 2008/09. Součástí nařízení byla podmínka opětovného zavedení cel pro předmětné obiloviny v případě, že pro jeden či více dotčených produktů cena FOB mimo EU, zaznamenaná v přístavech Společenství, by byla nižší než 180 % referenční ceny 101,31 €/t nebo v případě, že množství dostupná na trhu budou dostatečná k zajištění rovnováhy.

V rámci prověrky funkčnosti SZP (Health Check) byl v roce 2008 předložen návrh změny nařízení Rady č. 1234/2007, kterým se stanoví Společná organizace trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty. Součástí tohoto návrhu je mj. i změna intervenčního systému obilovin.

Cílem změn intervenčního systému obilovin navrhovaných v rámci Health Check je zajištění záchranné sítě pro zemědělce v případech značného narušení trhu, které by však nezpůsobilo hromadění nadměrných veřejných zásob. Tento systém by měl zachovat konkurenceschopnost obilovin a tržní orientaci v odvětví (podpora reakce zemědělců na podmínky trhu). Nový systém má snížit nadměrné náklady.

Výsledný návrh přijatý Radou dne 20. listopadu 2008 obsahuje následující změny týkající se intervencí v sektoru obilovin:

- Intervence pro pšenici setou potravinářskou se uskuteční během intervenčního období od 1. listopadu do 31. května na úrovni intervenční ceny 101,31 €/t pro maximální množství 3 mil. t. Po překročení tohoto limitu se intervence bude uskutečňovat formou nabídkového řízení. Stanovením fixní intervenční ceny pro celé období intervenčního nákupu zároveň dochází ke zrušení měsíčních přírůstků intervenční ceny.
- Intervence u pšenice tvrdé, rýže, ječmene, čiroku a kukuřice⁸¹ zůstává formálně zachována. Stanoveno je však omezení nulovým stropem pro intervenční nákup. Komise v tomto případě může rozhodnout o navýšení limitů v případě, že to vyžaduje situace na trhu a především vývoj cen. V případě navýšení stropů Komise bude intervenční systém založen na nabídkovém řízení, stejně jako při překročení limitu u pšenice.
- Za zvláštních okolností může být nabídkové řízení omezeno nebo intervenční ceny a množství k intervenci mohou být stanoveny podle členského státu nebo regionu na základě zaznamenaných průměrných cen. Maximální nákupní cena v rámci nabídkového řízení nesmí být vyšší než referenční cena 101,31 €/t.
- Komise je v rámci ceny oprávněna uzavřít intervenční nákup za fixní cenu, přijmout alokační koeficient v případě překročení množství limitů a přejít na systém nabídkového řízení bez asistence řídicího výboru EK.

Do konce marketingového roku 2008/09 ještě platí u obilovin systém intervence ve smyslu nařízení Rady č. 1234/2007. Změny intervenčních opatření pro pšenici tvrdou a rýži budou platné od marketingového roku 2009/10. Pro ostatní obiloviny (pšenici setou, ječmen, kukuřici a čirok) jsou změny platné od marketingového roku 2010/11 vzhledem k nutnosti adaptace zemědělců na nové podmínky.

Obiloviny celkem

Produkční plocha obilovin⁸² v ČR v roce 2008/09 se ve srovnání s předchozím rokem nepatrně snížila o 0,5 %. K meziročnímu růstu ploch došlo u kukuřice (o 15,9 %) a žita (o 15,7 %). Ostatní obiloviny zaznamenaly pokles (zejména oves, ale i naše dvě nejvýznamnější obiloviny - pšenice a ječmen). Průměrný hektarový výnos obilovin se proti roku 2007 zvýšil (o 18,5 %) na 5,37 t/ha vlivem příznivých povětrnostních podmínek. Sklizeň obilovin v roce 2008 byla vysoká (o 17,0 % vyšší než předchozím rokem) a srovnatelná s rekordním rokem 2004.

Počáteční zásoby obilovin celkem se v marketingovém roce 2008/09 vzhledem k vyšší sklizni proti předchozímu roku zvýšily o 31,5 %.

⁷⁸ Podle Strategie Grains činila sklizeň 311,9 mil. t, což je o 21,7 % více než v předchozím roce. Odhad byl navýšen zejména u Polska. Podle DG Agri se odhaduje produkce obilovin v roce 2008 ještě vyšší, a to 312,7 mil. t.

⁷⁹ Podle USDA se očekává domácí spotřeba EU ve výši 279,4 mil. t, z toho 173,2 mil. t ke krmným účelům.

⁸⁰ Vzhledem k nízké úrovni zásob byla zrušena povinnost uvádění půdy do klidu (set-aside).

⁸¹ U intervence kukuřice bylo v rámci nařízení Rady č. 1234/2007 stanoveno postupné snižování intervenčních stropů, a to 1,5 mil. t v roce 2007/08, 700 tis. t v roce 2008/09 a 0 t počínaje rokem 2009/10.

⁸² ČSÚ, Soupis ploch osevů k 31. 5. 2008.

V marketingovém roce 2007/08 došlo k meziročnímu zvýšení domácí spotřeby obilovin (o 3,1 %) způsobenému vyšší spotřebou na výrobu potravin, zvýšením spotřeby obilovin pro technické užití a růstem spotřeby na osiva a krmiva. Odhad domácí spotřeby obilovin v roce 2008/09 (podle MZe) představuje zvýšení proti předchozímu roku o 2,3 %, které je dáno očekávaným zvýšením spotřeby obilovin pro výrobu biopaliv.

T8.1/01 - Bilance produkce a spotřeby obilovin¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 609,4	1 611,5	1 532,0	1 579,8	1 558,6	98,66
Hektarový výnos	t/ha	5,46	4,75	4,17	4,53	5,37	118,54
Počáteční zásoba	tis. t	1 014,9	1 775,1	1 149,6	920,3	1 210,1	131,49
Produkce	tis. t	8 783,8	7 659,9	6 386,1	7 152,9	8 369,5	117,01
Dovoz	tis. t	63,5	61,1	384,3	179,7	120,5	67,06
Celková nabídka	tis. t	9 862,2	9 496,1	7 920,0	8 252,9	9 700,1	117,54
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	6 196,5	6 077,3	5 527,1	5 699,5	5 833,0	102,34
v tom - potraviny	tis. t	1 952,0	2 009,5	1 907,0	1 997,0	1 987,0	99,50
- osiva	tis. t	337,5	351,0	337,0	348,5	347,0	99,57
- krmiva	tis. t	3 892,0	3 685,0	3 256,6	3 265,0	3 187,0	97,61
- technické užití	tis. t	15,0	31,8	26,5	89,0	312,0	350,56
Vývoz	tis. t	1 152,7	1 961,9	1 472,6	1 343,2	2 006,0	149,34
Intervenční nákup⁴⁾	tis. t	907,9	543,8	1,5	0,0	172,0	0,00
Prodej intervenčních zásob	tis. t	170,0	236,5	1,5	0,0	0,0	0,00
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	737,9	307,3	0,0	0,0	172,0	0,00
Celková poptávka	tis. t	8 087,1	8 346,5	6 999,7	7 042,7	8 011,0	113,75
Konečná zásoba	tis. t	1 775,1	1 149,6	920,3	1 210,2	1 689,1	139,57

1) Marketingový rok u obilovin začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MZe, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ, SZIF

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI), F. Kúst (MZe)

V marketingovém roce 2007/08 zaznamenal dovoz obilovin celkem (bez rýže) výrazné snížení (o 53,2 %) na 179,7 tis. t vzhledem k vyšší sklizni ve srovnání s předchozím rokem. Nejvíce bylo dovezeno⁸³ ječmene (105,1 tis. t), kukuřice (37,3 tis. t) a pšenice (30,6 tis. t). Ječmen byl importován především ze Slovenska (95,3 tis. t) a Německa (5,0 tis. t), kukuřice ze Slovenska (16,7 tis. t) a Maďarska (9,2 tis. t), pšenice ze Slovenska (15,1 tis. t) a Německa (14,3 tis. t).

Vzhledem k vysoké sklizni se dovoz obilovin v marketingovém roce 2008/09 (podle odhadu MZe) meziročně snížil o 32,9 % na 120,5 tis. t.

V marketingovém roce 2007/08 se vývoz obilovin (bez rýže) meziročně snížil (o 8,8 %). Mezi nejvíce exportované obiloviny patřila pšenice (899,6 tis. t), ječmen (220,3 tis. t) a kukuřice (153,8 tis. t). Obiloviny byly vyváženy především do Německa (633,1 tis. t pšenice, 154,1 tis. t ječmene, 70,3 tis. t kukuřice) a Polska (166,7 tis. t pšenice, 24,3 tis. t ječmene a 65,8 tis. t kukuřice).

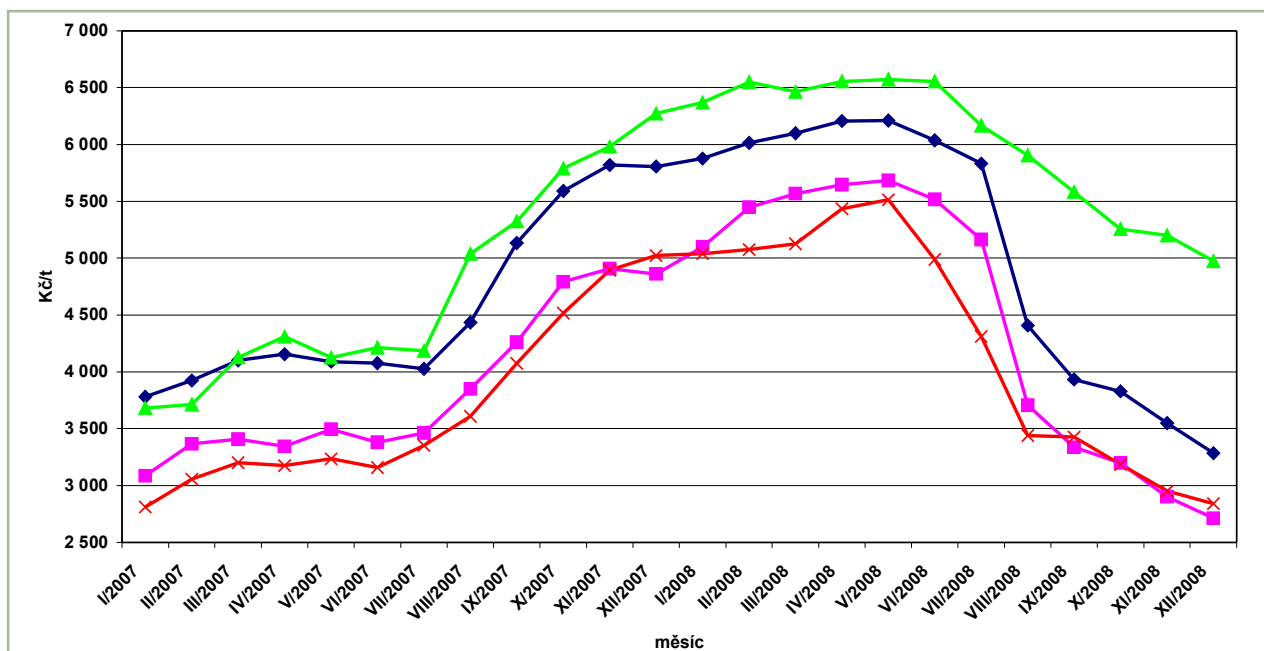
V marketingovém roce 2008/09 by se měl vývoz obilovin (podle MZe) vzhledem k vysoké sklizni meziročně zvýšit o 49,3 % na 2 006,0 tis. t.

Ceny zemědělských výrobců obilovin v marketingovém roce 2007/08 pokračovaly v růstu, který začal již po sklizni roku 2006 a držely se na vysoké úrovni až do prvních odhadů sklizně roku 2008, které signalizovaly vysokou sklizeň. K přelomu došlo v červnu 2008, kdy bylo zaznamenáno snížení CZV všech sledovaných komodit obilovin. Pokles cen pokračoval až do konce roku 2008.

Průměrné CZV všech hlavních obilovin v roce 2008 v porovnání s rokem 2007 vzrostly.

⁸³ Statistika zahraničního obchodu k 20. 3. 2009.

Graf T8.1/01 - Vývoj CZV vybraných obilovin v letech 2007 a 2008

Pramen: ČSÚ - Indexy cen zemědělských výrobků
Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI)

Pšenice

Produkční plocha pšenice celkem se v roce 2008/09 meziročně mírně snížila o 1,1 %. Plocha pšenice ozimé meziročně vzrostla (o 1,4 %), zatímco plocha pšenice jarní naopak klesla (o 31,1 %). Produkce pšenice celkem se meziročně zvýšila o 17,6 % a byla druhá nejvyšší od roku 1990 (po roce 2004) vlivem vysokého hektarového výnosu 5,77 t/ha⁸⁴ (produkce pšenice ozimé se ve srovnání s rokem 2007 zvýšila o 18,8 %, zatímco u pšenice jarní došlo k poklesu o 9,1 %).

Počáteční zásoby pšenice v marketingovém roce 2008/09 se proti předchozímu roku zvýšily o 27,6 %⁸⁵ vlivem vyšší produkce pšenice v roce 2007 ve srovnání s rokem 2008.

Domácí spotřeba pšenice se v marketingovém roce 2007/08 ve srovnání s předchozím rokem mírně snížila (o 1,7 %) v důsledku nižší spotřeby pšenice na krmiva⁸⁶.

T8.1/02 - Balance výroby a spotřeby pšenice a její ekonomika¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	863,2	820,4	781,5	811,0	802,3	98,93
Hektarový výnos	t/ha	5,84	5,05	4,49	4,86	5,77	118,72
Počáteční zásoba	tis. t	552,9	981,6	713,3	549,4	701,3	127,65
Produkce	tis. t	5 042,5	4 145,0	3 506,3	3 938,9	4 631,5	117,58
Dovoz	tis. t	32,3	23,9	64,3	30,6	35,0	114,38
Celková nabídka	tis. t	5 627,7	5 150,5	4 283,9	4 518,9	5 367,8	118,79
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	3 245,0	3 104,4	2 967,5	2 918,0	2 967,0	101,68
v tom - potraviny	tis. t	1 150,0	1 200,0	1 150,0	1 210,0	1 200,0	99,17
- osiva	tis. t	185,0	190,0	175,0	188,0	192,0	102,13
- krmiva	tis. t	1 900,0	1 700,0	1 632,0	1 500,0	1 450,0	96,67
- technické užití	tis. t	10,0	14,4	10,5	20,0	125,0	625,00
Vývoz	tis. t	780,0	1 277,6	767,0	899,6	1 410,0	156,74
Intervenční nákup ⁴⁾	tis. t	791,1	244,2	0,0	0,0	60,0	0,00
Prodej intervenčních zásob	tis. t	170,0	189,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	621,1	55,2	0,0	0,0	60,0	0,00

⁸⁴ Hektarový výnos se proti roku 2007 zvýšil u pšenice ozimé (cca o 17 %) i u pšenice jarní (o 32 %).

⁸⁵ Počáteční zásoby pšenice v marketingovém roce 2007/08 byly nejnižší za posledních pět let a ve srovnání s pětiletým průměrem nižší o 25,7 % v důsledku nízké sklizně v roce 2006.

⁸⁶ K růstu spotřeby pšenice naopak došlo u potravin a u technického užití.

Celková poptávka	tis. t	4 646,1	4 437,2	3 734,5	3 817,6	4 437,0	1 16,22
Konečná zásoba	tis. t	981,6	713,3	549,4	701,3	930,8	132,73
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁵⁾	Kč/t	2 189,32	2 601,34	2 970,06	3 039,64	2 946,26	96,93
CZV pšenice potravinářská⁶⁾	Kč/t	3 738,00	2 749,00	3 150,00	4 578,00	5 106,00	111,53
CZV pšenice krmná⁶⁾	Kč/t	3 249,00	2 336,00	2 548,00	3 851,00	4 498,00	116,80
Přímé platby⁷⁾	Kč/ha	3 339,00	4 425,60	4 758,20	4 546,60	4 414,10	97,09
CZV EU pšenice potravinářská⁸⁾	Kč/t	3 359,23	2 527,67	2 765,10	4 695,11	4 389,04	93,48
CZV EU pšenice krmná⁸⁾	Kč/t	2 973,19	2 261,10	2 321,53	3 965,80	3 773,48	95,15

1) Marketingový rok u obilovin začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenci nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - pšenice ozimá, rok 2008 odhad.

6) Průměrné CZV za kalendářní roky.

7) V roce 2005: SAPS = 2 110,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 314,90 Kč/ha o. p.

V roce 2006: SAPS = 2 517,80 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 240,40 Kč/ha o. p.

V roce 2007: SAPS = 2 791,50 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 755,10 Kč/ha o. p.

V roce 2008: SAPS = 3 072,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 341,40 Kč/ha z. p.

8) Rakousko.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; MZe; SZIF; AMA Rakousko; ÚZEI

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

V marketingovém roce 2008/09 se očekává mírné zvýšení spotřeby pšenice vzhledem k vyššímu využití pro technické účely (biopaliva).

Dovoz pšenice se v marketingovém roce 2007/08, vzhledem k vyšší sklizni proti předchozímu roku, snížil o 52,4 %. Největší objem dovozu pšenice do ČR byl realizován ze Slovenska (15,1 tis. t) a Německa (14,3 tis. t). V roce 2008/09 by se měl dovoz pšenice (podle odhadu MZe) meziročně mírně zvýšit.

V marketingovém roce 2007/08 došlo k meziročnímu zvýšení vývozu pšenice o 17,3 %. Nejvíce pšenice bylo vyvezeno do Německa (633,1 tis. t) a Polska (166,7 tis. t). V roce 2008/09 by se měl vývoz pšenice ve srovnání s předchozím rokem zvýšit o více než 50 %.

CZV pšenice potravinářské i krmné od počátku roku 2007 rostly s určitými výkyvy (v dubnu až červenci), v prosinci zaznamenaly mírný pokles a od ledna velmi výrazný růst. Po enormním růstu CZV v prvních pěti měsících roku 2008 se CZV v červnu snížily a pokles trval až do konce roku 2008. Průměrná CZV pšenice potravinářské v roce 2008 dosáhla 5 106 Kč/t, což ve srovnání s průměrem roku 2007 představuje zvýšení o 528 Kč/t. Průměrná CZV pšenice krmné dosáhla 4 498 Kč/t, tj. o 647 Kč/t více než v předchozím roce. Nejvyšší byla CZV pšenice potravinářské i krmné v květnu 2008 (6 210 Kč/t, resp. 5 682 Kč/t), nejnižší naopak v prosinci (3 284 Kč/t, resp. 2 713 Kč/t).

Rentabilita pěstování pšenice ozimé v roce 2008 se podle odhadu ÚZEI očekává vyšší v důsledku meziročního růstu hektarového výnosu a zvýšení cen.

Ječmen

Produkční plocha ječmene pro sklizeň roku 2008 zaznamenala ve srovnání s předchozím rokem snížení o 3,3 %, přičemž plocha ječmene ozimého vzrostla o 9,0 % (tj. cca o 12,0 tis. ha), zatímco plocha ječmene jarního o 7,6 % klesla (tj. o 28,0 tis. ha).

Ječmen celkem v roce 2008 zaznamenal od roku 1997 druhou nejvyšší produkci (po roce 2004). Produkce ječmene jarního se ve srovnání s rokem 2007 zvýšila o 24,7 % a produkce ječmene ozimého o 5,9 %. Meziroční zvýšení produkce ječmene (o 18,5 %) bylo ovlivněno zvýšením hektarového výnosu u ječmene jarního na 4,64 t (o 34,9 %) a zvýšením produkční plochy ječmene ozimého.

Počáteční zásoby ječmene v marketingovém roce 2008/09 se proti předchozímu roku vzhledem k nižší poptávce zvýšily o 29,9 %.

Domácí spotřeba ječmene v marketingovém roce 2007/08 ve srovnání s předchozím rokem mírně klesla (o 1,5 %) v důsledku nižší spotřeby ječmene pro krmné užití, spotřeby na osiva a pro technické užití. Spotřeba ječmene na potraviny nadále stagnovala. V marketingovém roce 2008/09 se (podle MZe) předpokládá mírný pokles domácí spotřeby ječmene vzhledem k očekávanému snížení spotřeby na osiva, stagnaci spotřeby na potraviny a krmiva.

Dovoz ječmene v marketingovém roce 2007/08 se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 47,3 %. Nejvíce ječmene bylo dovezeno ze Slovenska (95,3 tis. t) a Německa (5,0 tis. t). V marketingovém roce 2008/09 by se měl dovoz ječmene vzhledem k vysoké sklizni výrazně snížit.

Vývoz ječmene se v marketingovém roce 2007/08 také meziročně snížil (o 45,4 %). Byl realizován nejvíce do Německa (154,1 tis. t), Polska (24,3 tis. t) a na Slovensko (24,0 tis. t). V marketingovém roce 2008/09 je možné očekávat další snížení vývozu ječmene. Konečné zásoby ječmene se vzhledem k vyšší nabídce ve vztahu k poptávce zřejmě výrazně zvýší.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene a jeho ekonomika¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	469,0	521,5	528,1	498,7	482,4	96,73
Hektarový výnos	t/ha	4,97	4,21	3,59	3,80	4,65	122,37
Počáteční zásoba	tis. t	300,3	493,0	266,3	221,3	287,5	129,92
Produkce	tis. t	2 330,6	2 195,4	1 897,7	1 893,4	2 243,9	118,51
Dovoz	tis. t	5,6	4,6	199,3	105,1	25,0	23,79
Celková nabídka	tis. t	2 636,5	2 693,0	2 363,3	2 219,8	2 556,4	115,16
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	1 795,0	1 907,4	1 738,4	1 712,0	1 709,0	99,82
v tom - potraviny	tis. t	600,0	600,0	600,0	600,0	600,0	100,00
- osiva	tis. t	95,0	105,0	115,0	109,0	104,0	95,41
- krmiva	tis. t	1 100,0	1 200,0	1 020,0	1 000,0	1 000,0	100,00
- technické užití	tis. t	0,0	2,4	3,4	3,0	5,0	166,67
Vývoz	tis. t	262,9	363,3	403,6	220,3	207,0	93,96
Intervenční nákup⁴⁾	tis. t	85,6	176,0	1,5	0,0	110,0	0,00
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	20,0	1,5	0,0	0,0	0,00
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	85,6	156,0	0,0	0,0	110,0	0,00
Celková poptávka	tis. t	2 143,5	2 426,7	2 142,0	1 932,3	2 026,0	104,85
Konečná zásoba	tis. t	493,0	266,3	221,3	287,5	530,4	184,50
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁵⁾	Kč/t	2 083,14	2 502,65	2 990,02	3 290,47	3 075,39	93,46
CZV ječmene sladovnického⁶⁾	Kč/t	3 805,00	3 241,00	3 270,00	4 729,00	6 012,00	127,13
CZV ječmene potravinářského⁶⁾	Kč/t	3 556,00	2 743,00	2 879,00	3 934,00	5 097,00	129,56
CZV ječmene krmného⁶⁾	Kč/t	3 077,00	2 348,00	2 464,00	3 675,00	4 278,00	116,41
Přímé platby⁷⁾	Kč/ha	3 339,00	4 425,60	4 758,20	4 546,60	4 414,10	97,09
CZV EU ječmen sladovnický⁸⁾	Kč/t	3 431,28	2 867,21	2 848,47	4 159,86	4 140,37	99,53
CZV EU ječmen krmný⁸⁾	Kč/t	2 986,21	2 429,38	2 452,85	3 929,99	3 887,96	98,93

1) Marketingový rok u obilovin začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - ječmen jarní, rok 2008 odhad.

6) Průměrné CZV za kalendářní roky.

7) V roce 2005: SAPS = 2 110,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 314,90 Kč/ha o. p.

V roce 2006: SAPS = 2 517,80 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 240,40 Kč/ha o. p.

V roce 2007: SAPS = 2 791,50 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 755,10 Kč/ha o. p.

V roce 2008: SAPS = 3 072,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 341,40 Kč/ha z. p.

8) Rakousko.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; MZe; SZIF; AMA Rakousko; ÚZEI

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Stejně jako u pšenice i u ječmene pokračoval v roce 2007 růst CZV daný nízkou sklizní roku 2006. Nejvyšší ceny byly zaznamenány u všech tří sledovaných komodit ječmene v prosinci. V prvních pěti měsících roku 2008 (s výjimkou března) CZV ječmene sladovnického dále rostla a teprve od června začala klesat, stejně jako u ječmene krmného⁸⁷. V roce 2008 průměrná CZV ječmene potravinářského činila 5 097 Kč/t, tj. zvýšení o 1 163 Kč/t (29,6 %), průměrná CZV ječmene činila 6 012 Kč/t, což ve srovnání s předchozím rokem představuje růst o 1 283 Kč/t (27,1 %) a průměrná CZV ječmene krmného (4 278 Kč/t) se zvýšila o 603 Kč/t (16,4 %).

Podle odhadu ÚZEI se rentabilita pěstování ječmene meziročně zvýšila v důsledku zvýšení CZV a poklesu jednotkových nákladů ovlivněných růstem hektarových výnosů.

Žito

Počáteční zásoby žita v marketingovém roce 2007/08 byly na velice nízké úrovni a v marketingovém roce 2008/09 se meziročně dále snížily (o 45,2 %)⁸⁸ růstem poptávky po žitě.

Po sníženém zájmu o pěstování žita, které je vzhledem k výnosové i kvalitativní nestabilitě rizikové, došlo v roce 2007 opět k jeho oživení. Produkční plocha žita pro sklizeň roku 2008 se v porovnání s předchozím rokem zvýšila o 15,7 %. Produkce žita se meziročně zvýšila o 18,2 %. Hektarový výnos (4,83 t) byl druhý nejvyšší v posledních 10 letech.

⁸⁷ Ječmen sladovnický tak uzavřel kalendářní rok 2007 s cenou 6 271 Kč/t, což představovalo v porovnání s prosincem 2006 růst o 80,5 %, CZV ječmene potravinářského v prosinci 2007 dosáhla 5 725 Kč/t (meziroční růst o 82,9 %) a CZV ječmene krmného 5 023 Kč/t, tj. meziroční zvýšení o 87,6 %.

⁸⁸ Zásoby v roce 2008/09 byly nejnižší od roku 1998.

T8.1/04 - Balance výroby a spotřeby žita a jeho ekonomika¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	59,2	46,9	22,5	37,5	43,4	115,73
Hektarový výnos	t/ha	5,29	4,19	3,33	4,73	4,83	102,11
Počáteční zásoba	tis. t	13,7	95,4	13,9	5,1	2,8	54,78
Produkce	tis. t	313,3	196,8	74,8	177,5	209,8	118,20
Dovoz	tis. t	12,9	11,8	77,1	5,4	7,0	129,63
Celková nabídka	tis. t	339,9	304,0	165,8	188,0	219,6	116,81
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	217,0	204,0	135,2	151,0	151,8	100,53
v tom - potraviny	tis. t	155,0	163,0	110,0	140,0	140,0	100,00
- osiva	tis. t	17,0	15,0	7,0	9,0	9,8	108,89
- krmiva	tis. t	45,0	20,0	12,5	2,0	2,0	100,00
- technické užití	tis. t	0,0	6,0	5,7	0,0	0,0	0,00
Vývoz	tis. t	27,5	86,1	25,5	34,2	25,0	73,10
Celková poptávka	tis. t	244,5	290,1	160,7	185,2	176,8	95,46
Konečná zásoba	tis. t	95,4	13,9	5,1	2,8	42,8	1535,75
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁴⁾	Kč/t	1 972,01	2 302,48	3 398,14	2 607,69	2 922,57	112,08
CZV žita⁵⁾	Kč/t	3 388,00	2 342,00	2 927,00	4 386,00	4 789,00	109,19
Přímé platby⁶⁾	Kč/ha	3 339,00	4 425,60	4 758,20	4 546,60	4 414,10	97,09
CZV EU žita⁷⁾	Kč/t	3 063,32	2 310,49	2 816,82	4 654,02	4 205,72	90,37

1) Marketingový rok u obilovin začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob, rok 2008 odhad.

5) Průměrné CZV za kalendářní roky.

6) V roce 2005: SAPS = 2 110,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 314,90 Kč/ha o. p.

V roce 2006: SAPS = 2 517,80 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 240,40 Kč/ha o. p.

V roce 2007: SAPS = 2 791,50 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 755,10 Kč/ha o. p.

V roce 2008: SAPS = 3 072,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 341,40 Kč/ha z. p.

7) Rakousko.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; MZe; SZIF; AMA Rakousko; ÚZEI

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Domácí spotřeba žita byla v marketingovém roce 2007/08 meziročně vyšší o 11,7 % vlivem vyšší spotřeby pro potravinářské využití (o 27,3 %) a spotřeby na osiva (o 28,6 %). Spotřeba žita na krmiva zaznamenala výrazný pokles (meziročně o 84,0 %). K technickému užití nebylo v marketingovém roce 2007/08 žito využito. V marketingovém roce 2008/09 se ve srovnání s předchozím marketingovým rokem očekává stagnace domácí spotřeby žita.

Dovoz žita se meziročně podstatně snížil (o 93,0 %) a byl nejnižší od roku 1999/00. Největší objemy žita byly do ČR dovezeny z Polska (2,6 tis. t) a Německa (1,7 tis. t). V roce 2008/09 by měl dovoz žita, vzhledem k nízkým zásobám, meziročně růst.

Vývoz žita v marketingovém roce 2007/08 byl druhý nejvyšší od roku 1992/93 (meziroční zvýšení o 34,1 %). Hlavními vývozními destinacemi byly Německo (23,5 tis. t) a Rakousko (8,8 tis. t). V marketingovém roce 2008/09 by mělo dojít ke snížení vývozu žita z důvodu nízkých zásob.

CZV žita od začátku roku 2007 rostla (s výjimkou července) a uzavřela rok 2007 s nejvyšší cenou 5 590 Kč/t (v prosinci). Průměrná CZV žita v roce 2007 činila 4 386 Kč/t, což v porovnání s předchozím rokem představuje růst o 49,8 %. Od března do května 2008 CZV žita rostla a od června začal pokles, který trval až do konce roku 2008. Průměrná CZV žita v roce 2008 činila 4 789 Kč/t, což v meziročním srovnání představuje růst o 9,2 %. Nejnižší byla v roce 2008 CZV žita v prosinci (3 113 Kč/t), naopak nejvyšší v květnu (5 679 Kč/t).

Podle ÚZEI se očekává v roce 2008 mírné snížení rentability produkce žita, zejména důsledkem meziročního růstu nákladů na hnojiva a pracovních nákladů.

Kukuřice

Produkční plocha kukuřice na zrno se v roce 2008 proti předchozímu roku zvýšila jen o 1,9 %. Hektarový výnos byl meziročně vyšší o 10,9 % (7,54 t). Produkce se zvýšila o 13,1 % ve srovnání s rokem 2007.

Počáteční zásoby kukuřice v marketingovém roce 2008/09 se stejně jako v předchozím roce meziročně zvýšily (o 62,7 %, v roce 2007/08 o 12,1 %).

Domácí spotřeba kukuřice na zrno se v marketingovém roce 2007/08 zvýšila o 48,9 % vlivem zvýšení spotřeby kukuřice na krmiva a v menší míře i růstem spotřeby pro technické užití. Využití kukuřice na potraviny a osiva stagnovalo. Vzhledem k rostoucímu technickému užití se v roce 2008/09 očekává opět meziroční růst domácí spotřeby kukuřice, přičemž domácí spotřeba na potraviny a krmiva by měla stagnovat.

Dovoz kukuřice se v roce 2007/08 proti předchozímu roku snížil o 11,0 % na 37,3 tis. t. Nejvíce kukuřice bylo do ČR dovezeno ze Slovenska (16,7 tis. t) a z Maďarska (9,2 tis. t). V roce 2008/09 by se měl dovoz kukuřice ve srovnání s předchozím rokem zvýšit.

Vývoz kukuřice se v roce 2007/08 meziročně snížil o 38,2 % na 153,8 tis. t. Kukuřice byla z ČR vyvezena především do Německa (70,3 tis. t) a Polska (65,8 tis. t). V roce 2008/09 by podle MZe mělo dojít ke zdvojnásobení vývozu.

Konečné zásoby by měly významně klesnout s ohledem na růst poptávky.

Cena zemědělských výrobců kukuřice od ledna do března 2007 rostla, od dubna do června klesala a od července opět rostla (s výjimkou září) až do listopadu. V prosinci 2007 se cena kukuřice opět mírně snížila. Průměrná CZV kukuřice v roce 2007 činila 4 183 Kč/t, tj. o 42,3 % více než v předchozím roce. Nejnížší byla CZV kukuřice v roce 2007 v lednu (3 601 Kč/t) a naopak nejvyšší v listopadu (5 516 Kč/t).

Od počátku roku 2008 CZV kukuřice rostla (s výjimkou února), od května se začala snižovat. Průměrná CZV kukuřice za rok 2008 činila 4 634 Kč/t, což je ve srovnání s rokem 2007 o 10,8 % více. Nejnížší CZV za rok 2008 zaznamenala kukuřice v prosinci (2 626 Kč/t), nejvyšší byla v dubnu (5 496 Kč/t).

Podle ÚZEI se očekává v roce 2008 zvýšení rentability produkce kukuřice v důsledku meziročního růstu CZV (o 10,8 %) při mírném zvýšení nákladů na 1 tunu kukuřice (o 1,3 %) vlivem růstu materiálových a pracovních nákladů.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	89,9	98,0	89,8	111,7	113,8	101,88
Hektarový výnos	t/ha	6,13	7,17	6,75	6,80	7,54	110,88
Počáteční zásoba	tis. t	97,4	115,7	90,7	101,7	165,5	162,74
Produkce	tis. t	551,6	702,9	606,4	758,8	858,4	113,13
Dovoz	tis. t	11,7	19,2	41,9	37,3	45,0	120,64
Celková nabídka	tis. t	660,7	837,8	739,0	897,8	1 068,9	119,06
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	477,0	478,0	388,5	578,5	673,0	116,34
v tom - potraviny	tis. t	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	100,00
- osiva	tis. t	13,0	13,0	14,0	14,5	14,0	96,55
- krmiva	tis. t	450,0	450,0	358,0	500,0	500,0	100,00
- technické užití	tis. t	0,0	1,0	2,5	50,0	145,0	290,00
Vývoz	tis. t	36,8	173,0	248,8	153,8	331,0	215,21
Intervenční nákup⁴⁾	tis. t	31,2	123,6	0,0	0,0	2,0	0,00
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	27,5	0,0	0,0	0,0	0,00
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	31,2	96,1	0,0	0,0	2,0	0,00
Celková poptávka	tis. t	545,0	747,1	637,3	732,3	1 006,0	137,38
Konečná zásoba	tis. t	115,7	90,7	101,7	165,5	62,9	38,00
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁵⁾	Kč/t	3 243,58	2 325,60	2 690,39	3 031,28	3 069,89	101,27
CZV kukuřice⁶⁾	Kč/t	3 680,00	2 746,00	2 940,00	4 183,00	4 634,00	110,78
Přímé platby⁷⁾	Kč/ha	3 339,00	4 425,60	4 758,20	4 546,60	4 414,10	97,09
CZV EU kukuřice⁸⁾	Kč/t	3 998,37	2 792,50	2 998,69	4 490,78	4 331,68	96,46

1) Marketingový rok u obilovin začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob, rok 2008 odhad.

6) Průměrné CZV za kalendářní roky.

7) V roce 2005: SAPS = 2 110,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 314,90 Kč/ha o. p.
V roce 2006: SAPS = 2 517,80 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 240,40 Kč/ha o. p.
V roce 2007: SAPS = 2 791,50 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 755,10 Kč/ha o. p.
V roce 2008: SAPS = 3 072,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 341,40 Kč/ha z. p.

8) Rakousko.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; MZe; SZIF; AMA Rakousko; ÚZEI

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Od počátku hospodářského roku 2006/07 byla v EU zahájena reforma SOT v odvětví cukru podle nařízení Rady č. 318/2006, 319/2006 a 320/2006 na období let 2006/07-2014/15, jejímž hlavním cílem je postupné dosažení rovnovážného stavu na trhu s cukrem EU prostřednictvím snížení celkové produkce cukru v EU⁸⁹. Dne 22. října 2007 bylo schváleno nařízení Rady č. 1234/2007, kterým se stanoví společná organizace trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“). Účinnost tohoto nařízení byla v odvětví cukrové řepy a cukru stanovena až od počátku hospodářského roku 2008/09, tj. od 1. 10. 2008⁹⁰. Vzhledem k postupnému snižování institucionálních cen cukrové řepy v rámci čtyřletého restrukturalizačního režimu cukrovarnického průmyslu jsou pěstitelům cukrové řepy vypláceny kompenzační platby (tzv. oddělená platba za cukr).

Od hospodářského roku 2007/08 se snížila celková národní kvóta cukru v ČR o 102,5 tis. t, protože společnost Eastern Sugar Česká republika, a. s. odevzdala celou kvótu cukru EK. Za odevzdání kvóty obdržela společnost restrukturalizační podporu. Kvóta cukru pro rok 2007/08 byla 372,5 tis. t včetně dodatečné kvóty ve výši 20,1 tis. t⁹¹. Podle nařízení Komise (ES) č. 290/2007 byly stanoveny pro jednotlivé členské státy pro

⁸⁹ Požadavkem Komise bylo snížit celkovou produkční kvótu cukru, isoglukózy a inulínu v EU 27 v rámci reformy SOT v odvětví cukru o 6 mil. t, tedy z původních 19 800,5 tis. t na 13 800,5 tis. t (po započtení dodatečné kvóty).

⁹⁰ Nabytím účinnosti nařízení Rady č. 1234/2007 bylo nařízení Rady č. 318/2006 zrušeno.

⁹¹ Za dodatečnou kvótu cukru zaplatily cukrovarnické společnosti v ČR celkem 14 651,1 tis. € (730 €/t). Původní kvóta ČR ve výši 454 862 t zvýšená o dodatečnou kvótu cukru byla snížena o kvótu společnosti Eastern Sugar, které se tato společnost zřekla za finanční náhradu z restrukturalizačního fondu.

hospodářský rok 2007/08 procentní podíly kvót cukru za účelem stažení cukru z trhu EU. Z celkové kvóty cukru bylo v ČR v roce 2007/08 staženo z trhu 7,29 % cukru, tj. 27,2 tis. t⁹². Na trh EU mohla ČR v roce 2007/08 uvést celkem 345,2 tis. t cukru. Pro rok 2008/09 činí kvóta cukru také 372,5 tis. t.

Setí cukrové řepy po mírné a v Čechách srážkově normální zimě (na Moravě byly deštivé srážky pod dlouholetým normálem) při časném nástupu jara nastalo již 25. března a významný podíl cukrové řepy byl zaset již v březnu. V dubnu se výsev cukrové řepy vzhledem k chladnějšímu a proměnlivému počasí zpomalil a skončil až kolem 20. dubna 2008. Vzházení cukrové řepy bylo příznivé a porosty byly vyrovnané. V rajónu společnosti Cukrovary a lihovary TTD, a. s. byl počet jedinců na 1 hektar 85–100 tisíc. Počasí v květnu až červenci bylo vcelku příznivé s mírně podprůměrnými srážkami a v tomto období byl vývoj porostů velmi dobrý. Od srpna do konce října bylo počasí sušší s výjimkou září na Moravě, kde byly místy vydatné srážky. Vzhledem k vývoji počasí byly v Čechách zpravidla nižší výnosy a velmi vysoká cukernatost (kolem 19 %), na Moravě byly výnosy vyšší při nižší průměrné cukernatosti (kolem 17 %). Hektarový výnos cukrové řepy v ČR v roce 2008/09 dosáhl při skutečně dosažené cukernatosti průměrné hodnoty 58,31 t⁹³, tj. ve srovnání s rokem 2007/08 o 6,6 % více. V průměru ČR cukernatost řepy dosáhla, podle předběžných výsledků v roce 2008/09, hodnoty 18,04 % (16,47 % v roce 2007/08).

V průběhu sklizně bylo počasí příznivé s výjimkou krátkého období na přelomu října a listopadu. Vzhledem k suššímu charakteru počasí v létě byl nižší výskyt onemocnění *cerkosporiózou* a porosty se zdravým chrástem měly dlouho vysoké přírůstky hmotnosti bulev. V zamoření polí *nematody* (*hádátkem řepným*) pokračoval rostoucí trend z minulých let. Novými odrůdami s tolerancí vůči nematodům bylo v Čechách zaseto přibližně 5 % ploch, na Moravě byl podíl těchto odrůd nevýznamný (pod 1 % ploch).

V důsledku odevzdání kvóty cukru společností Eastern Sugar Česká republika, a. s., byly v ČR v roce 2007/08 uzavřeny tři cukrovary (Hrochův Týnec, Němčice a Kojetín). V hospodářském roce 2008/09 vstoupilo do kampaně stejně jako předchozím roce 7 cukrovarů (2 cukrovary v Čechách a 5 cukrovarů na Moravě), které patří pěti cukrovarnickým podnikům. Ve srovnání s rokem 2007/08 se zvýšil celkový jmenovitý výkon⁹⁴ cukrovarů o 2,3 %⁹⁵ a průměrný denní jmenovitý výkon⁹⁶ jednoho cukrovaru se zvýšil také o 2,3 %⁹⁷. Vzhledem k vyšší produkci cukru v roce 2008/09 ve srovnání s rokem 2007/08 se výroba cukru z kapacity 1 000 t/d ř.⁹⁸ (měřená produkci cukru v t za den) zvýšila v meziročním srovnání o 11,4 %⁹⁹.

Na základě definitivních výsledků SZIF dosáhla výroba bílého cukru z řepy v ČR v roce 2007/08 množství 353,9 tis. t, tj. 75,2 % skutečnosti předchozího roku. Z předchozího hospodářského roku bylo do kvóty hospodářského roku 2007/08 převedeno 8,5 tis. t cukru (včetně cukru staženého z trhu). Výroba kvótového cukru činila 339,6 tis. t. V rámci cukru vyrobeného mimo kvótu bylo 16,2 tis. t určeno pro chemický průmysl a farmaceutické využití¹⁰⁰. Do kvóty dalšího hospodářského roku bylo převedeno 11,2 tis. t cukru (včetně cukru staženého z trhu).

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby cukrové řepy a cukru včetně ekonomiky¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy^{3) 7)}	tis. ha	69,0	63,2	55,8	44,1	44,0	99,66
Hektarový výnos cukrové řepy^{4) 7)}	t/ha	50,57	54,31	53,64	54,71	58,31	106,58
Zpracovaná řepa^{3) 7)}	tis. t	3 488	3 431	2 993	2 415	2 565	106,22
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	103,1	232,2	105,0	119,8	62,5	52,17
Výnos bílého cukru	t/ha	8,09	8,84	8,43	8,02	9,43	117,62
Výroba cukru ze sklizené řepy⁵⁾	tis. t	558,4	558,9	470,5	353,9	414,7	117,18
Dovoz celkem	tis. t	231,6	256,7	364,0	222,2	235,2	105,85
v tom - dovoz cukru	tis. t	47,6	44,1	91,6	83,4	94,2	112,95
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru⁶⁾	tis. t	184,0	212,6	272,4	138,8	141,0	101,59
Celková nabídka	tis. t	893,1	1 047,8	939,5	695,9	712,4	102,37
Domácí spotřeba	tis. t	336,3	451,8	514,0	395,5	394,9	99,85
Vývoz celkem	tis. t	324,6	491,0	305,7	237,9	252,3	106,05
v tom - vývoz cukru	tis. t	216,6	358,4	166,0	147,6	125,2	84,82
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru⁶⁾	tis. t	108,0	132,6	139,7	90,3	127,1	140,75
Celková poptávka	tis. t	660,9	942,8	819,7	633,4	647,2	102,18
Konečná zásoba	tis. t	232,2	105,0	119,8	62,5	65,2	104,32
Ekonomika cukrové řepy							
Průměrné náklady^{8) 9)}	Kč/ha	43 488	45 751	45 759	50 760	55 769	109,87
	Kč/t ¹⁰⁾	-	-	811	943	848	89,93
CZV při skutečně dosažené cukernatosti¹¹⁾	Kč/t	1 410,00	1 248,00	1 045,00	894,00	806,00	90,16

⁹² Preventivní stažení cukru z trhu znamená, že stažený cukr musí podnik skladovat a tento cukr je považován za první cukr vyrobený v příštím hospodářském roce. Cukrovarnický podnik má také možnost požádat, aby množství staženého cukru bylo považováno za cukr vyrobený mimo rámec kvóty v rámci probíhajícího hospodářského roku nebo vyvézt tento cukr do třetích zemí. Vzhledem ke skutečnosti, že výroba kvótového cukru nebyla v hospodářském roce 2007/08 naplněna, bylo staženo z trhu pouze množství ve výši 4,6 tis. t cukru, které bylo převedeno do dalšího hospodářského roku. Celkem bylo do kvóty hospodářského roku 2008/09 převedeno 11,2 tis. t cukru (včetně cukru staženého z trhu v roce 2007/08).

⁹³ Údaj vypočtený z údajů SZIF (jako podíl zpracované cukrovky a plochy cukrové řepy).

⁹⁴ Jde o teoretický výkon.

⁹⁵ Odhad Českomoravského cukrovarnického spolku za všechny cukrovary ČR.

⁹⁶ Jde o teoretický výkon.

⁹⁷ Odhad Českomoravského cukrovarnického spolku za všechny cukrovary ČR.

⁹⁸ Tisíc tun řepy za den.

⁹⁹ Odhad Českomoravského cukrovarnického spolku za všechny cukrovary ČR.

¹⁰⁰ Celková výroba cukru nepodléhajícího kvótám včetně výroby bioetanolu činila 115,1 tis. t.

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

Přímé platby

- SAPS a národní doplňková platba ¹²⁾	Kč/ha	3 339,00	2 110,70	2 517,80	4 546,60	4 414,10	97,09
	Kč/t ¹⁰⁾	-	-	44,62	84,46	67,14	79,49
- Oddělená platba za cukr ¹³⁾	Kč/t ¹⁰⁾	-	-	170,61	211,92	270,10	127,45
Základní, resp. minimální cena EU ¹⁴⁾	Kč/t ¹⁰⁾	1 520,90	1 419,80	924,06	821,12	681,75	83,03
	€/t	47,67	47,67	32,86	29,78	27,83	93,45

1) V letech 2004/05-2005/06 od 1. 7. do 30. 6. následujícího roku; v roce 2006/07 od 1. 7. 2006 do 30. 9. 2007; v roce 2007/08 a 2008/09 od 1. 10. 2007 do 30. 9. 2008; proto se konečná zásoba roku 2003/04 nerovná po date ní zásob 2004/05.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) Údaj vypočtený z údajů SZIF (jako podíl zpracované cukrovky a plochy cukrové řepy).

5) V roce 2008/09 předběžná výroba cukru podle SZIF.

6) Od 1. 1. 2006 bez cukru obsaženého v minerálních vodách, sodovkách s cukrem, destilátech a likérech, neboť položky KN 2202, 2205 a 2208 nejsou ve statistice zahraničního obchodu ČSÚ nadále sledovány.

7) Cukrová řepa pro výrobu cukru. Kromě cukrové řepy pro výrobu cukru se zpracovává také řepa pro nepotravinářské účely.

8) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob, rok 2008 odhad. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru).

9) Od roku 2006 se v rámci výběrového šetření ÚZEI sledují náklady na tunu cukrové řepy v přepočtu na standardní 16% cukrnatost.

10) V Kč/t řepy přepočtené na standardní 16% cukrnatost. Přepočet v letech 2006/07 a 2007/08 je proveden na základě hektarového výnosu a cukrnatosti řepy podle výběrového šetření nákladovosti u podniků právnických osob FADN CZ a v roce 2008/09 na základě odhadu hektarového výnosu a cukrnatosti řepy podle SZIF a ČMCS.

11) Za léta 2004-2007 průměrná realizační cena cukru podle výběrového šetření nákladovosti u podniků právnických osob FADN CZ, za rok 2008 cena ČSÚ.

12) V roce 2004: SAPS = 1 860 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 479 Kč/ha o. p.

V roce 2005: SAPS = 2 110,7 Kč/ha z. p.

V roce 2006: SAPS = 2 517,8 Kč/ha z. p.

V roce 2007: SAPS = 2 791,50 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 755,10 Kč/ha o. p.

V roce 2008: SAPS = 3 072,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 341,40 Kč/ha z. p.

13) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy pro reformě SOT v odvětví cukru. Je pěstitelům vyplácena na množství cukrové řepy pro výrobu kvótového cukru, které bylo předmětem smluv o dodání uzavřených podle čl. 19 nařízení Rady (ES) č. 1260/2001 za zvolené reprezentativní období (rok 2005/06).

14) Od roku 2006/07 minimální cena cukrové řepy podle nařízení Rady (ES) č. 318/2006 a č. 1234/2007. Je udávána při 16% cukrnatosti řepy. Pro přepočet v roce 2006 byl použit směnný kurz 28,121 Kč/€, v roce 2007 byl použit směnný kurz 27,573 Kč/€ a v roce 2008 byl použit směnný kurz 24,497 Kč/€.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobků, statistika zahraničního obchodu ČSÚ; MZe; SZIF; ČMCS

Zpracoval: H. Strnadlová (ÚZEI), I. Svoboda (MZe)

Předběžná výroba bílého cukru z řepy v roce 2008/09 dosáhla 414,7 tis. t, přičemž pro jiný členský stát bylo vyrobeno v rámci jeho kvóty 1,8 tis. t cukru. Z předchozího hospodářského roku bylo do kvóty hospodářského roku 2008/09 převedeno 6,6 tis. t cukru. Výroba kvótového cukru činila 367,3 tis. t. V rámci cukru vyrobeného mimo kvótu bylo 50,1 tis. t určeno pro chemický průmysl a farmaceutické využití¹⁰¹. Výnos polarizačního cukru se odhaduje na 10,52 t/ha¹⁰² (meziroční růst o 16,8 %) a výnos bílého cukru na 9,43 t/ha¹⁰³ (meziroční růst o 17,6 %). Do kvóty dalšího hospodářského roku byl nahlášen převod 3,3 tis. t cukru.

Od hospodářského roku 2007/08 je vybírána do rozpočtu EU výrobní dávka z kvót cukru, isoglukózy a inulinového sirupu, přidělených výrobním podnikům, kterou stanovila EU na 12 €/t bílého cukru. Až 50 % z této dávky hradí pěstitel. Do rozpočtu EU byla v roce 2007/08 odvedena výrobní dávka z cukru ve výši 3 352,1 tis. €, tj. 92 290,9 tis. Kč¹⁰⁴. Do rozpočtu EU byla ve stejném období odvedena restrukturalizační částka ve výši 62 567,8 tis. €¹⁰⁵, tj. 1 665 380,0 tis. Kč a platba za dodatečnou kvótu cukru ve výši 3 083,9 tis. €, tj. 84 905,4 tis. Kč¹⁰⁶. Celkem bylo v roce 2007/08 odvedeno do rozpočtu EU 69 003,8 tis. €, tj. 1 842 576,3 tis. Kč.

V roce 2008/09 činil odvod restrukturalizační částky do rozpočtu EU 51 213,1 tis. €, tj. 1 328 634,9 tis. Kč a odvod výrobní dávky z cukru 3 352,1 tis. €, tj. 82 663,6 tis. Kč¹⁰⁷.

Původní restrukturalizační podpora^{108, 109} za vrácenou kvótu cukru (bez zpětné restrukturalizační podpory) pro cukrovary společnosti Eastern Sugar Česká republika, a. s., pěstitelé dodávající cukrovou řepu cukrovarům této společnosti a smluvní poskytovatele strojů činila 74 805,1 tis. €, tj. 2 002 114,7 tis. Kč. Z toho bylo pěstitelům cukrové řepy vyplaceno 20 577,5 tis. € (550 743,8 tis. Kč), smluvním poskytovatelům strojů 1 325,9 tis. € (35 486,3 tis. Kč) a cukrovarům 52 901,7 tis. € (1 415 884,6 tis. Kč)¹¹⁰.

Zpětná restrukturalizační podpora za vrácenou kvótu cukru (podle rozhodnutí Komise 2008/445/ES ze dne 11. června 2008) byla vyplacena jednorázově v hospodářském roce 2007/08 (v červnu 2008). Pro cukrovary společnosti Eastern Sugar ČR, a. s., a pěstitelé dodávající cukrovou řepu cukrovarům této společnosti činila 13 564,4 tis. €, tj. 340 303,9 tis. Kč¹¹¹.

Celková restrukturalizační podpora (včetně zpětné restrukturalizační podpory) pro cukrovary společnosti Eastern Sugar ČR, a. s., pěstitelé dodávající cukrovou řepu cukrovarům této společnosti a smluvní poskytovatele strojů, vyplacená v letech 2007/08 a 2008/09, činila 88 369,6 tis. €, tj. 2 342 418,5 tis. Kč¹¹². Z toho bylo pěstitelům cukrové řepy¹¹³ vyplaceno 29 388,2 tis. € (771 786,6 tis. Kč), smluvním poskytovatelům strojů 1 325,9 tis. € (35 486,3 tis. Kč) a cukrovarnickým podnikům 57 655,5 tis. € (1 535 145,6 tis. Kč).

¹⁰¹ Celková výroba cukru nepodléhajícího kvótám včetně výroby bioetanolu činila 142,1 tis. t.

¹⁰² Hmotnost cukru v hodnotě polarizačního cukru obsaženého v cukrové řepě přepočítaná na produkční plochu řepy podle SZIF.

¹⁰³ Produkce bílého cukru (včetně uskladněné těžké šťávy, sirobů atd. v přepočtu na bílý cukr) přepočítaná na produkční plochu cukrové řepy podle SZIF.

¹⁰⁴ Tato částka představuje 75 % z výrobní dávky; 25 % zůstává na účtu SZIF na správní výdaje.

¹⁰⁵ Restrukturalizační částka v roce 2007/08 činila 178,3 €/t cukru a v roce 2008/09 činila 113,3 €/t cukru.

¹⁰⁶ Uvedená platba za dodatečnou kvótu cukru do rozpočtu EU představuje 75 % z celkové platby za tuto kvótu; 25 % platby zůstává na účtu SZIF na správní výdaje.

¹⁰⁷ Tato částka představuje 75 % z výrobní dávky; 25 % zůstává na účtu SZIF na správní výdaje.

¹⁰⁸ Z této finanční podpory byl podíl ve výši 70,7 % poskytnut cukrovarům společnosti Eastern Sugar ČR, a. s., 27,5 % pěstitelům cukrové řepy a 1,8 % smluvním poskytovatelům strojů.

¹⁰⁹ V průběhu prvních dvou let reformy SOT v odvětví cukru se producenti dobrovolně vzdali podstatně nižšího objemu kvót, než se očekávalo. Z tohoto důvodu byla reforma změněna vydáním nařízení Rady č. 1260/2007, nařízením Rady č. 1261/2007 a nařízením Komise č. 1264/2007, aby se proces restrukturalizace urychlil a bylo dosaženo snížení produkce cukru v Evropské unii na požadovanou úroveň. Tak došlo k tzv. „reformě reformy“, která vstoupila v platnost 30. 10. 2007. Původní restrukturalizační podpora je finanční podpora přiznaná na základě platných právních předpisů před „reformou reformy“.

¹¹⁰ V hospodářském roce 2007/08 (v červnu 2008) bylo z uvedených finančních částek vyplaceno 40 % a zbytek (60 %) byl vyplacen v hospodářském roce 2008/09 (v únoru 2009).

¹¹¹ Smluvním poskytovatelům strojů zpětná restrukturalizační podpora poskytnuta nebyla.

¹¹² Z celkové restrukturalizační podpory bylo v hospodářském roce 2007/08 (v červnu 2008) vyplaceno celkem 43 486,5 tis. € (1 090 988,4 tis. Kč), z toho pěstitelům cukrové řepy bylo vyplaceno 17 041,7 tis. € (427 541,8 tis. Kč), poskytovatelům strojů 530,4 tis. € (13 305,4 tis. Kč) a cukrovarnickým podnikům 25 914,4 tis. € (650 141,1 tis. Kč) a zbytek byl vyplacen v únoru 2009.

¹¹³ Restrukturalizační podpora byla vyplacena celkem 143 pěstitelům.

Pěstitelům, kteří dodávali cukrovou řepu společnosti Eastern Sugar ČR, a. s., a v rámci reformy SOT v odvětví cukru ukončili její pěstování, byla na základě rozhodnutí Komise č. 2007/278/ES ze dne 23. dubna 2007 a nařízení vlády č. 149/2008 Sb. ze dne 16. dubna 2008 určena diversifikační podpora za účelem usnadnění přechodu k pěstování jiných plodin¹¹⁴. Celková částka diverzifikační podpory byla pro hospodářský rok 2008/09 stanovena České republiky ve výši 11 220 770 €. Sazba diverzifikační podpory na 1 t cukrové řepy byla v ČR stanovena na 17,246 €¹¹⁵. V hospodářském roce 2007/08 byla pěstitelům vyplacena diversifikační podpora ve výši 439,7 tis. €, tj. 10 875,8 tis. Kč¹¹⁶.

K 30. 9. 2008, tj. ke konci hospodářského roku 2007/08 byla evidována zásoba intervenčního cukru ve výši 30,8 tis. t ve finanční hodnotě 558 734,5 tis. Kč. V roce 2008 nebyl cukr intervenčně nakupován.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v hospodářském roce 2007/08¹¹⁷ do ČR dovezeno 83,4 tis. t cukru¹¹⁸ (113,8 % skutečnosti roku 2006/07¹¹⁹) v celkové hodnotě 1 289,9 mil. Kč (tel-quel). Ve stejném období bylo z ČR vyvezeno 147,6 tis. t cukru¹²⁰ (111,1 % skutečnosti hospodářského roku 2006/07¹²¹) v celkové hodnotě 2 092,6 mil. Kč. Do třetích zemí bylo v roce 2007/08 Kč vyvezeno 3,0 tis. t cukru (4,8 tis. t v roce 2006/07). Množstevní saldo zahraničního obchodu s cukrem v hospodářském roce 2007/08 bylo aktivní a dosáhlo výše 64,2 tis. t (74,5 tis. t v roce 2006/07). Ve finančním vyjádření vykazuje bilance zahraničního obchodu s cukrem aktivní saldo ve výši 802,7 mil. Kč (1 110,3 mil. Kč v roce 2006/07). Množstevní saldo zahraničního obchodu s cukrem ve výrobcích bylo v hospodářském roce 2007/08 pasivní, avšak ve srovnání s předchozím hospodářským rokem se zlepšilo (-48,6 tis. t; -132,8 tis. t v roce 2006/07).

V roce 2008/09 byla v EU stanovena minimální cena cukrové řepy pro výrobu cukru v rámci kvóty ve výši 27,83 €/t (681,75 Kč/t) při standardní 16% cukernatosti¹²². V roce 2008/09 dosáhla průměrná CZV cukrové řepy¹²³ podle údajů ČSÚ v průměru ČR 806 Kč/t, tj. 93,7 % skutečnosti roku 2007/08. Průměrná CPV krystalového cukru v ČR v hospodářském roce 2007/08 dosáhla 16,78 Kč/kg, což je ve srovnání s rokem 2006/07 o 13,9 % méně.

V roce 2008/09 se (podle ÚZEI) odhaduje v důsledku zvýšení přímých materiálových nákladů (zejména hnojiv, osiv, prostředků ochrany rostlin) a pracovních nákladů zvýšení nákladů vynaložených na 1 ha cukrové řepy o 9,9 % na 55 769 Kč. Vzhledem k dosaženým vyšším hektarovým výnosům a vyšší cukernatosti řepy ve srovnání s rokem 2007/08 se ale předpokládá meziroční snížení nákladů vynaložených na 1 t cukrové řepy přepočítaných na standardní 16% cukernatost o 10,1 % na 848 Kč/t. V důsledku odhadovaného poklesu nákladů na 1 t cukrové řepy (přepočítaných na standardní 16% cukernatost) v roce 2008/09 ve srovnání s předchozím rokem se i při meziročním snížení CZV odhaduje rentabilita pěstování cukrové řepy v roce 2008/09 na srovnatelné úrovni s rokem 2007/08¹²⁴ a po zápočtu přímých plateb (platba na plochu zemědělské půdy – SAPS, národní doplňková platba na 1 ha zemědělské půdy a oddělená platba za cukr) se meziročně souhrnná rentabilita produkce cukrové řepy zvýšila.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

V EU 27 nepodléhá pěstování brambor, s výjimkou brambor určených pro výrobu škrobu, nařízením SOT. K nejvýznamnějším pěstitelům brambor v zemích EU 15, resp. v EU 5, patří Francie, Německo, Velká Británie, Nizozemsko a Belgie. Produkce brambor v EU 15 dosáhla v roce 2007/08 výše 36,3 mil. t a v roce 2008/09 klesla o 3,8 % na 34,9 mil. t brambor. Z toho produkce brambor v roce 2007/08 v EU 5 činila 27,91 mil. t a v roce 2008/09 došlo k poklesu o 4,2 % na 26,8 mil. t. K nejvyššímu meziročnímu snížení produkce došlo v Belgii o 8,1 % a ve Francii o 5,6 %. V roce 2008/09 proti roku 2007/08 došlo ke zvýšení výroby brambor ze zemí EU 5 pouze ve Velké Británii o 4,8 %.

Produkční plocha brambor konzumních v zemích EU 15 v roce 2007/08 činila 963,1 tis. ha, z toho přibližně 68% podíl zaujímaly produkční plochy brambor v zemích EU 5. V roce 2008/09 produkční plocha brambor v EU 15 klesla proti roku 2007/08 o 2,5 % na 938,8 tis. ha, z toho v zemích EU 5 o 3,2 % na 618,3 tis. ha.

Průměrný výnos v EU 15 dlouhodobě dosahoval 24,05 t/ha (2001/02-2008/09). V neúspěšnějších bramborářských zemích EU 5 byl ve stejném období průměrný hektarový výnos vyšší o 18,54 t/ha, tj. 42,59 t/ha. Nejvyššího průměrného výnosu dosahuje Belgie s 44,05 t/ha, Nizozemsko s 43,85 t/ha a Německo s 43,28 t/ha. V zemích EU 15 v roce 2007/08 dosáhl průměrný výnos 37,64 t/ha a 43,68 t/ha v zemích EU 5. V roce 2008/09 se meziročně snížil hektarový výnos brambor zemí EU 15 na 37,15 t/ha a v zemích EU 5 na 43,26 t/ha. Průměrný výnos brambor v ČR v roce 2008/09 představoval více než 67% podíl na průměrném výnosu zemí EU 15 a téměř 58% podíl na průměrném výnosu zemí EU 5.

Vzhledem k meziročnímu poklesu produkční plochy a hektarového výnosu brambor konzumních se v EU 15 snížila také produkce brambor konzumních v roce 2008/09 o 3,8 % na 34,9 mil. t. a v zemích EU 5 o 5,14 % na 26,8 mil. t. K nejvyššímu poklesu produkce došlo ve Francii o 5,55 % a v Belgii o 5,46 %. ČR se podílí 2,7 % na produkci brambor konzumních v EU 15 a 3,5 % na produkci zemí EU 5.

V ČR v marketingovém roce 2008/09 klesly meziročně celkové produkční plochy brambor celkem (se zápočtem ploch domácností) o 6,03 % (2,4 tis. ha) na 37,8 tis. ha při průměrném výnosu 25,0 t/ha. Celková produkce brambor v roce 2008/09 klesla meziročně o 5,26 % (52,4 tis. t) a činila pouze 945,2 tis. t. Brambory rané byly sklizeny v roce 2008/09 z 3,4 tis. ha a jejich produkce se o 4,84 % (2,8 tis. t) snížila proti roku 2007/08 na 55,6 tis. t. Brambory konzumní ostatní¹²⁵ byly ve stejném období sklizeny (se zápočtem ploch domácností) z plochy 29,5 tis. ha a produkce dosáhla 739,6 tis. t při hektarovém výnosu 25,06 t/ha.

Podle údajů ČSÚ průměrná CZV brambor konzumních meziročně klesla o 43,5 % z 6 252 Kč/t v roce 2007 na 3 533 Kč/t v roce 2008. V roce 2009 se nepředpokládá výrazný růst CZV. Průměrná spotřebitelská cena brambor v roce 2007 byla 14,03 Kč/kg a v roce 2008 se dále snížila o 23,7 % na 10,71 Kč/kg. Spotřeba brambor v roce 2007 byla 69,5 kg/obyv./rok a podle předběžných údajů se očekává růst spotřeby brambor konzumních na 71,5 kg/obyv./rok.

¹¹⁴ Dotčeným zemědělcům je poskytována diverzifikační podpora za účelem spolufinancování nákupu moderních a ekologicky šetrných zemědělských strojů, které jim pomohou při přechodu na jiný druh zemědělské činnosti. Z prostředků poskytnutých v rámci diverzifikační podpory bude ale možno uhradit jen 40 % pořizovací ceny zakoupeného zemědělského stroje.

¹¹⁵ Sazba diverzifikační podpory na 1 t cukrové řepy odpovídá podílu částky diverzifikační podpory stanovené pro Českou republiku a celkového množství cukrové řepy v tunách podléhajícího kvótám, sjednaného ve všech smlouvách o dodávkách cukrové řepy na hospodářský rok 2006/07 mezi pěstiteli cukrové řepy a společností Eastern Sugar Česká republika, a. s. (podle § 2, odst. 1, písm. a) nařízení vlády č. 149/2008 Sb.), přepočteného na cukernatost 16 %, tedy množství 650 622 t cukrové řepy.

¹¹⁶ Několika pěstitelům byla vyplacena diverzifikační podpora v září 2008; zbývajícím pěstitelům bude tato podpora vyplacena v březnu nebo září 2009.

¹¹⁷ Hospodářský rok 2006/07 zahrnoval období od 1. července 2006 do 30. září 2007, tj. trval 15 měsíců.

¹¹⁸ Včetně obchodní výměny v rámci EU.

¹¹⁹ Vzhledem k tomu, že hospodářský rok 2006/07 zahrnoval 15 měsíců a rok 2007/08 zahrnoval jen 12 měsíců, byl rok 2006/07 pro výpočet indexu přepočítán na období 12 měsíců.

¹²⁰ Včetně obchodní výměny v rámci EU. Podle SZIF bylo v roce 2007/08 vyvezeno 104,4 tis. t cukru.

¹²¹ Vzhledem k tomu, že hospodářský rok 2006/07 zahrnoval 15 měsíců a rok 2007/08 zahrnoval jen 12 měsíců, byl rok 2006/07 pro výpočet indexu přepočítán na období 12 měsíců.

¹²² Minimální ceny cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru se postupně snižují. Pokles příjmů v důsledku snižování minimálních cen je pěstitelům řepy částečně kompenzován tzv. "oddělenou platbou za cukr".

¹²³ Při skutečně dosažené cukernatosti.

¹²⁴ Bez zápočtu přímých plateb.

¹²⁵ ČSÚ přestal od roku 2005 uvádět v údajích o definitivních sklizních zemědělských plodin samostatné členění jednotlivých kategorií brambor. Pod názvem „brambory ostatní“ jsou uváděny sloučené údaje o bramborách konzumních ostatních a bramborách pro výrobu škrobu. Členění musí být proto provedeno na základě kvalifikovaného odhadu MZe, Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s. r. o., Ústřední bramborářský svaz České republiky a ÚZEI.

Do ČR bylo v roce 2007/08 dovezeno 90,6 tis. t brambor celkem, tj. o 24,6 % méně než v předchozím roce. Dovoz ze zemí EU 5 z tohoto množství činil 69,9 tis. t. Největší množství brambor celkem ve výši 54,3 tis. t dovezla ČR z Německa v deklarované dovozní hodnotě 3 537 Kč/t. Podle předběžných údajů se dovoz brambor celkem v roce 2008/09 sníží o 5,6 tis. t. Za osm měsíců marketingového roku 2008/09 bylo dovezeno do ČR 32,9 tis. t brambor celkem. Největší množství dovezených brambor konzumních ostatních bylo v tomto období z Německa (17,1 tis. t), Francie (3,9 tis. t) a z Rakouska (3,9 tis. t). Největším dovozcem raných brambor do ČR za uplynulé měsíce marketingového roku 2008/09 byla Itálie, Německo a Izrael.

Vývoz brambor konzumních z ČR v roce 2007/08 byl směřován především na Slovensko (17,7 tis. t), do Německa (5,3 tis. t) a do Polska (4,6 tis. t). Celkový vývoz brambor z ČR dosáhl 50,4 tis. t, tj. o 7,7 % více než tomu bylo v roce 2006/07. Za osm měsíců marketingového roku 2008/09 bylo vyvezeno celkem 25,2 tis. t brambor. Největší množství brambor bylo exportováno na Slovensko (8,6 tis. t) a do Německa (5,4 tis. t). Podle předběžných údajů se vývoz brambor celkem za 2008/09 zvýší jen mírně o 4,6 tis. t, tj. o 9,2 %, na 55 tis. t. ČR dlouhodobě dosahuje pasivního salda dovozu a vývozu brambor. V roce 2007/08 v ČR bylo dovezeno o 44,4 %, tj. o 40,2 tis. t více brambor než bylo vyvezeno. Podle odhadu bude situace v roce 2008/09 obdobná a dovoz brambor převyší jejich vývoz o 35,3 %, tj. o 30 tis. t.

Zvýšení cen vstupů, především nakupované sadby, hnojiv a pracovních nákladů, se projevilo v ekonomice pěstování brambor. Náklady na hektar brambor konzumních se podle odhadu v roce 2008 meziročně zvýšily o 10,8 % na 96 632 Kč/ha. Při průměrném hektarovém výnosu brambor konzumních 25,0 t/ha tak dosahovaly jednotkové náklady 3 865 Kč/t.

T8.1/07 - Balance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	42,1	41,2	38,6	40,2	37,8	93,99
Hektarový výnos	t/ha	23,57	28,05	21,70	24,79	25,00	100,85
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Výroba	tis. t	993,2	1 156,0	836,6	997,7	945,2	94,74
Dovoz	tis. t	88,1	69,1	120,1	90,6	85,0	93,83
Dovoz ve výrobcích	tis. t	129,2	133,4	160,4	174,2	175,0	100,46
Celková nabídka	tis. t	1 210,49	1 358,5	1 117,1	1 262,5	1 205,2	95,47
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	1 145,1	1 185,4	1 018,3	1 162,5	1 100,2	94,64
v tom - potraviny	tis. t	745,0	745,0	635,0	645,0	645,0	100,00
- sadba	tis. t	125,0	120,0	120,0	125,0	125,0	100,00
- krmiva a ztráty	tis. t	127,2	154,0	152,7	242,9	194,0	79,87
- technické užití - škrob	tis. t	147,9	166,4	110,6	149,6	136,20	91,06
Vývoz	tis. t	33,1	125,8	46,8	50,4	55,00	109,24
Vývoz ve výrobcích	tis. t	32,3	47,3	52,0	49,6	50,00	100,79
Celková poptávka	tis. t	1 210,49	1 358,5	1 117,1	1 262,5	1 205,2	95,47
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Ekonomika brambor konzumních ostatních							
Průměrné náklady na jednotku⁴⁾	Kč/t	2 991,38	2 476,69	3 115,13	3 219,81	3 865,32	120,05
CZV brambory konzumní ostatní⁵⁾	Kč/t	2 697,10	3 050,50	6 530,00	4 181,00	3 308,00	79,12
Přímé platby⁶⁾	Kč/ha	3 309,40	2 110,70	2 517,80	4 546,60	4 414,10	97,09
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní⁷⁾	Kč/t	2 045,00	4 512,30	7 272,80	3 395,00	3 088,07	90,96

1) Marketingový rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího marketingového roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, VÚZE, ÚZEI a ČŠS.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob, rok 2008 odhad.

5) Průměrné CZV za marketingový rok vypočtené aritmetickým průměrem z údajů ČSÚ. CZV za 2008/09 od 1. 7. 2008 do 31. 1. 2009.

6) V roce 2004: SAPS = 1 830,40 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 479,00 Kč/ha o. p.

V roce 2005: SAPS = 2 110,70 Kč/ha z. p.

V roce 2006: SAPS = 2 517,80 Kč/ha z. p.

V roce 2007: SAPS = 2 791,50 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 755,10 Kč/ha o. p.

V roce 2008: SAPS = 3 072,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 341,40 Kč/ha o. p.

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU 5 - Potato Markets Weekly - Agria Informa Ltd. 2008, přepočtené podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ: Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu; MZe; Agria Informa Ltd.; ÚZEI; ČŠS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe)

Do uznávacího řízení ÚKZÚZ bylo v roce 2008 přihlášeno 199 odrůd brambor. Z přihlášené plochy 4 031 ha bylo vyloučeno 96 ha. Na posklizňové zkoušky uznané sadby bylo využito 3 935 ha. Z této plochy bylo uznáno 75,3 % a 5 % plochy bylo sestupně (zařazení sadby brambor do nižší jakostní třídy). Přibližně pětina ploch nebyla uznána vůbec.

Sklizeň brambor pro výrobu bramborového škrobu byla v roce 2008 z hlediska výnosů brambor a dosažené škrobnatosti spíše průměrná. Výrobci škrobu naplnili národní výrobní kvótu jen na necelých 90 %. Příčinou nenaplnění výrobní kvóty bylo v některých regionech sucho v průběhu vegetace brambor, ale také nižší osázená plocha proti předchozím letům. Průměrný výnos škrobu z 1 ha se proti roku 2007 mírně zvýšil a dosáhl 7,5 t/ha. Uvedený výnos je jedním z nejvyšších za několik posledních let. Na výrobu 30,11 tis. t bramborového škrobu bylo zpracováno 136,18 tis. t brambor o průměrné škrobnatosti 19,18 %. Průměrná cena brambor na výrobu škrobu v roce 2008 byla 1 802 Kč/t. Tato cena byla zhruba o 104 Kč nižší než v roce 2007 a je na úrovni ceny roku 2006. Přestože výrobci škrobu zvýšili minimální cenu brambor o cca 300 Kč/t, byla cena nižší z důvodu nepříznivého směnného kurzu Kč vůči €.

Nárok na výplatu národní doplňkové platby (Top-Up) je podmíněn přiznáním jednotné platby na plochu (SAPS). Ze státního rozpočtu bylo na národní doplňkové platby v roce 2007 pěstitelům brambor pro výrobu škrobu vyplaceno 76,4 mil. Kč a v roce 2008 se předpokládá platba ve výši 75,6 mil. Kč.

Vývozní subvence byly v roce 2008 vyplaceny ve výši 154 tis. Kč. Vzhledem k tomu, že sazba výrobní náhrady na škrob byla v roce 2007 a 2008 nulová, nebyla vyplacena žádná výrobní náhrada.

Výraznou změnou u pěstování brambor na výrobu škrobu a výrobků z nich bude ukončení režimu kvót a dotací ve všech zemích EU podle nařízení Rady (ES) č. 72/2009 od 1. 7. 2009. Režimy pro brambory na výrobu škrobu a výplatu plateb administruje Státní zemědělský intervenční fond.

8.1.4 Olejliny

Podle údajů USDA dosáhla v marketingovém roce 2007/08 celková světová produkce hlavních druhů olejnin¹²⁶ 374,4 mil. t. Na základě kvalifikovaného odhadu z měsíce října 2008 se předpokládá růst produkce olejnin pro marketingový rok 2008/09 o 7,5 % na 402,6 mil. t. K nárůstu produkce došlo především u sóji o 8,5 % na 239,4 mil. t, řepky olejné o 12,1 % na 54,1 mil. t a slunečnice o 17,9 % na 32,08 mil. t.

Hodnota světového dovozu olejnin v roce 2007/08 dosáhla výše 89,3 mil. t a vývozu 92,3 mil. t. Spotřeba olejnin na průmyslové zpracování ve stejném období činila 321,0 mil. t při konečné zásobě 60,9 mil. t. V roce 2008/09 se očekává zvýšení dovozu přibližně o 1 % na 90,2 mil. t olejnin a zvýšení vývozu o 1,7 % na 93,9 mil. t olejnin. Předpokládá se, že se potřeba olejnin pro průmyslové zpracování zvýší o 3,3 % na 331,6 mil. t při konečné zásobě 64,5 mil. t olejnin.

Poptávka po olejninách k potravinářským a průmyslovým účelům se meziročně zvýšila a ceny reagovaly na poptávku. V roce 2007/08 a 2008/09 došlo k růstu cen olejnin na mezinárodních burzách. Ceny semene řepky se výrazně zvýšily v polovině kalendářního roku 2007 a tento trend pokračoval až do července 2008. V roce 2007 dosáhla na burze v Hamburku¹²⁷ průměrná cena semene řepky 322,61 €/t (8 955,7 Kč/t). V kalendářním roce 2008 se meziročně zvýšila cena semene řepky o 26,3 % na 407,51 €/t (10 164,10 Kč/t). V roce 2007 bylo dosaženo na burze MATIF¹²⁸ průměrné ceny řepky ve výši 311,29 €/t (8 641,40 Kč/t). V roce 2008 se průměrná cena řepky zvýšila na 361,85 €/t (9 025,30 Kč/t).

V EU 27 byla v roce 2007/08 na ploše 9,8 mil. ha dosažena celková produkce olejnin 23,5 mil. t při průměrném výnosu 2,41 t/ha. V roce 2008/09 se produkce olejnin meziročně zvýšila o 12,1 % na 26,4 mil. t. Průměrný výnos byl vyšší o 7,9 % a dosáhl 2,6 t/ha. Plocha olejnin se meziročně zvýšila o 4 % (388 tis. ha) na 10,2 mil. ha.

Plocha řepky olejné v EU 27 ve výši 6,2 mil. ha se v roce 2008/09 v porovnání s rokem 2007/08 příliš nesnížila. K meziročnímu poklesu ploch došlo pouze o 0,5 % (32 tis. ha). Průměrný výnos v roce 2008/09 se ve srovnání s rokem 2007/08 zvýšil o 7,4 % na 3,05 t/ha. Produkce řepky v EU 27 se meziročně zvýšila o 6,6 % na 18,9 mil. t.

Země EU 15 dosahují celkově lepších výsledků v pěstování řepky olejné než je tomu v průměru zemí EU 27. Plocha řepky olejné EU 15 v roce 2007/08 ve výši 4,2 mil. ha se snížila v roce 2008/09 o 7,6 % na 3,9 mil. ha. Průměrný výnos se však meziročně zvýšil o téměř 9 % a dosáhl tak výše 3,4 t/ha. Produkce řepky olejné se z 13,1 mil. t v roce 2007/08 zvýšila o 0,6 % na 13,2 mil. t v roce 2008/09.

V ČR vzrostly produkční plochy olejnin v roce 2008/09 proti roku 2007/08 o 32,2 tis. t (7,1 %) na 483,9 tis. ha při průměrném výnosu 2,47 t/ha. K nejvyššímu meziročnímu růstu produkčních ploch došlo v roce 2008/09 u řepky olejné o 19,4 tis. ha (5,7 %) na 356,9 tis. ha, máku setého o 12,9 tis. ha (22,6 %) na 69,8 tis. ha a hořčice o 4,9 tis. ha (22,9 %) na 26,3 tis. ha. Produkce olejnin celkem dosáhla 1 194,2 tis. t.

Na produkční ploše řepky olejné v roce 2007/08 ve výši 337,57 tis. ha a při průměrném hektarovém výnosu 3,06 t/ha byla dosažena produkce ve výši 1 031,92 tis. t. Celková nabídka v roce 2007/08 po započtení zásob z roku 2006/07 ve výši 79,66 tis. t a dovozu 29,90 tis. t řepkového semene dosáhla 1 141,46 tis. t. Podle odhadu bylo na domácím trhu uplatněno 700 tis. t řepkového semene, z toho na FAME¹²⁹ bylo využito 300 tis. t. Na zahraniční trhy bylo vyvezeno 420,2 tis. t řepky olejné. Celková poptávka ve výši 1 122,6 tis. řepky olejné byla nižší než nabídka a do roku 2008/09 bylo převedeno 18,66 tis. t řepky olejné.

Produkční plocha řepky olejné se v roce 2008/09 meziročně zvýšila o 5,7 % na 356,9 tis. ha. I přes snížení průměrného výnosu řepky olejné na 2,94 t/ha došlo k meziročnímu mírnému zvýšení produkce na 1 048,9 tis. t. Celková nabídka řepky olejné na tuzemském trhu po započtení zásob z roku 2007/08 ve výši 18,9 tis. t a započtením dovozu 30 tis. t se meziročně snížila o 3,84 % na 1 097,8 tis. t. Podle předběžných údajů lze očekávat, že se na domácí průmyslové zpracování využije 700 tis. t řepky olejné. Podle odhadu Svazu výrobců bionafty se předpokládá využití 300 tis. t řepky olejné na výrobu FAME. Odhadovaná výše celkové poptávky 1 092,4 tis. t by měla být stejně jako v roce 2007/08 nižší než nabídka. Převís nabídky v podobě konečných zásob řepky olejné bude převedeno do následujícího roku 2009/10.

Semeno řepky olejné je z ekonomického hlediska dlouhodobě velmi úspěšnou komoditou. Podle údajů výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly v roce 2007 vlastní náklady na pěstování řepky 20 982 Kč/ha a při průměrném hektarovém výnosu 3,24 t/ha činily náklady na jednotku 6 485 Kč/t. Podle předběžného odhadu v roce 2008 došlo k 13% růstu celkových nákladů na 23 725 Kč/ha. Při průměrném výnosu 2,94 t/ha by tak došlo k meziročnímu zvýšení nákladů na jednotku o 24 % na 8 070 Kč/t.

Podle údajů ČSÚ dosáhla CZV řepkového semene za kalendářní rok 2007 v průměru 7 418 Kč/t a po přepočtu údajů aritmetickým průměrem za marketingový rok 2007/08 dosáhla CZV v průměru 9 208 Kč/t. V kalendářním roce 2008 se CZV řepky zvýšila o 32 % na 9 785 Kč/t. Výrazný růst CZV v roce 2007 a 2008 měl podstatný vliv na výši dosaženého průměrného zisku.

¹²⁶ Sójové boby, bavlníkové semeno, podzemnice olejná, slunečnicové semeno, řepkové semeno.

¹²⁷ Hamburg CIF; Europe „OO“ Oil World Weekly.

¹²⁸ MATIF SA (Marché à Terme International de France).

¹²⁹ FAME = fatty acid methylester, v ČR se jedná o metylester řepkového oleje; zkratka MEŘO je nyní i v ČR nahrazována zkratkou FAME.

T8.1/08 - Balance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	259,46	267,16	292,25	337,57	356,92	105,73
Výnos	t/ha	3,60	2,88	3,01	3,06	2,94	96,08
Počáteční zásoba	tis. t	0,00	125,86	51,66	79,66	18,86	23,68
Výroba	tis. t	934,70	769,40	880,20	1 031,90	1 048,90	101,65
Dovoz	tis. t	50,86	76,20	63,30	29,90	30,00	100,33
Celková nabídka	tis. t	985,56	971,46	995,16	1 141,46	1 097,80	96,18
Domácí průmyslové zpracování	tis. t	688,00	746,00	718,00	700,00	700,00	100,00
z toho - FAME ³⁾	tis. t	245,00	354,70	231,10	300,00	300,00	100,00
Osivo	tis. t	2,00	2,00	2,00	2,40	2,40	100,00
Vývoz	tis. t	169,70	171,80	195,50	420,20	390,00	92,81
Celková poptávka	tis. t	859,70	919,80	915,50	1 122,60	1 092,40	97,31
Konečná zásoba	tis. t	125,86	51,66	79,66	18,86	5,40	28,63
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁴⁾	Kč/t	5 487,01	6 736,82	6 334,81	6 485,00	8 069,73	124,44
CZV semene řepky olejné⁵⁾	Kč/t	7 183,00	5 628,00	6 657,00	7 418,00	9 785,00	131,91
Přímé platby⁶⁾	Kč/ha	3 309,40	4 425,60	4 758,20	4 546,60	4 414,10	97,09
Cena CIF Hamburg „OO“	Kč/t	6 733,70	6 992,50	7 958,40	8 956,00	10 164,00	113,49

1) Marketingový rok u řepky olejné začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Kvalifikovaný odhad MZe a ÚZEI (VÚZE), Sdružení výrobců bionafty (s výjimkou údajů o produkci).

3) Svaz výrobců bionafty; rok 2008/09 odhad.

4) Náklady řepky olejné podle výběrového šetření ÚZEI; rok 2008 odhad.

5) ČSÚ: Ceny zemědělských výrobků za kalendářní rok.

6) V roce 2004: SAPS = 1 830,40 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 479,00 Kč/ha o. p.

V roce 2005: SAPS = 2 110,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 314,90 Kč/ha o. p.

V roce 2006: SAPS = 2 517,80 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 2 240,40 Kč/ha o. p.

V roce 2007: SAPS = 2 791,50 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 755,10 Kč/ha o. p.

V roce 2008: SAPS = 3 072,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 1 341,40 Kč/ha o. p.

Pramen: ČSÚ Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu, Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Potníšilová (MZe)

V roce 2007 bylo v rámci SAPS vyplaceno pěstitelům řepky 2 791,50 Kč/ha z. p., v roce 2008 se tato částka zvýšila o 281,20 Kč na 3 072,70 Kč/ha z. p. Pěstitelé dále obdrželi v roce 2007 národní doplňkovou platbu v souladu s nařízením vlády č. 155/2007 Sb. ve výši 1 755,10 Kč/ha o. p. V roce 2008 byla tato podpora vyplacena na základě nařízení vlády č. 112/2008 Sb. ve výši 1 341,40 Kč/ha.

8.1.5 Chmel

ČR patří tradičně mezi největší světové producenty chmele, je současně největším producentem jemného aromatického chmele s nižším výnosovým potenciálem, ale se specifickými aromatickými vlastnostmi a zemí s největší plochou jedné odrůdy na světě. Pěstování chmele má na území ČR tisíciletou tradici. Český chmel tvoří také kvalitativní základ českých a světových piv. České republice se jako první zemi EU podařilo zaregistrovat zeměpisnou ochrannou známku Evropské unie - chráněné označení původu Žatecký chmel. V rámci EU jde o první a jediné udělené označení týkající se chmele a o jedno z prvních označení udělené českému zemědělskému nebo potravinářskému výrobku vůbec. Do Rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení bylo dne 16. října 2008 zapsáno také České pivo.

Chmel je v ČR významnou exportní komoditou. Přibližně 80 % chmele je každoročně vyváženo.

Celosvětový deficit chmele, který začal sklizní 2006 a pokračoval v roce 2007, byl vysokou sklizní v roce 2008 vyrovnán, což znamená, že aktuální produkce pokryje poptávku po chmelu a pivovary si budou moci vytvořit určité zásoby chmele, zejména vysokoobsažných odrůd. Světová sklizeň chmele v roce 2008 dosáhla, podle předběžných údajů firmy Hopsteiner, 110,0 tis. t, což představuje rekordní meziroční růst (o 20,3 %). Průměrný hektarový výnos chmele se očekává ve výši 1,88 t, tj. proti předchozímu roku zvýšení o 0,11 t, tj. 6,2 %. V roce 2008 ve světě v meziročním srovnání podstatně vzrostly plochy chmele (o 6 929 ha, tj. o 13,4 %) na 58,5 tis. ha. Zvýšily se především plochy chmele vysokoobsažných odrůd. Průměrný obsah alfa hořkých kyselin ze sklizně roku 2008 se odhaduje u většiny odrůd vyšší než v roce 2007 (8,6 %; 7,6 % v roce 2007). Potřeba alfa hořkých kyselin ve světě (7 631 t) je odhadovanou produkcí v roce 2008 ve výši 9 439 t pokryta na 123,7 %.

Kritická situace na světovém trhu s chmelem v letech 2006-2007 přispěla ke zvýšení tržních cen u většiny odrůd chmele a k uzavírání nových smluv za vyšší ceny.

Ve srovnání s roky 2006-2007 byly v celé Evropě podmínky pro růst a vývoj chmele příznivější, což mělo rozhodující vliv na výborné výsledky sklizně, především v Německu. Podle IHGC¹³⁰ u největšího producenta chmele Německa je sklizeň roku 2008 považována za rekordní vzhledem k vysokým hektarovým výnosům a vysokému obsahu alfa hořkých látek. Celkem se v roce 2008 sklídilo z plochy 18,7 tis. ha přibližně 39,7 tis. t chmele, tj. o 23,4 % více než v roce 2007 při hektarovém výnosu 2,12 t. Produkce alfa hořkých látek byla v Německu v roce 2008 nejvyšší v historii. K dobrým sklizňovým výsledkům přispělo rychlé rozšiřování ploch odrůdy Herkules (na 1 867 ha). Plocha chmele se meziročně zvýšila o 1 023 ha (5,8 %). Hlavní aromatickou odrůdou zůstává odrůda Perle (3,1 tis. ha). U vysokoobsažných odrůd jsou stěžejní odrůdy Magnum a Taurus. Staré plochy odrůdy Magnum budou nadále nahrazovány odrůdou Herkules.

¹³⁰ Mezinárodní sdružení pěstitelů chmele.

Na změnu poptávky u chmele nejvíce reagovaly USA, kde došlo k nejvyššímu meziročnímu zvýšení ploch (o více než 3 tis. ha). Podle předběžných výsledků v USA se v roce 2008 sklídilo z plochy 16,6 tis. ha přibližně 36,7 tis. t chmele při hektarovém výnosu 2,21 t. Produkce chmele v USA byla v roce 2008 o 34 % vyšší než v roce 2007 a zároveň došlo k meziročnímu zvýšení ploch o 32 %. V roce 2009 dojde v USA pravděpodobně k dalšímu menšímu růstu ploch chmele. Průměrná cena chmele (všech odrůd) nadále rostla a v roce 2008 se meziročně zvýšila o 3,8 % na 140 062 Kč/t (8 222 USD/t).

K podstatnému růstu ploch chmele došlo v roce 2008 také v Číně, podle předběžných údajů o 2,1 tis. ha (42,6 %) na 7,1 tis. ha. Sklizeň chmele se vzhledem k rozšíření ploch zvýšila meziročně o 32,6 % na 15,1 tis. t.

Za účelem zjednodušení evropské legislativy bylo vydáno nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“). Základem bylo sloučení 21 právních předpisů v jedno jednotné nařízení, ve kterém je také zahrnuto původní nařízení o SOT s chmelem (ES) č. 1952/2006. Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 pro komoditu chmel nabylo platnosti od 1. 7. 2008. Nařízení Komise o uznávání seskupení producentů v odvětví chmele bylo kodifikováno dne 6. 11. 2007 a publikováno pod č. 1299/2007.

V ČR se v roce 2008 pěstitelská plocha chmele, podle údajů ÚKZÚZ, meziročně snížila o 54 ha (1,0 %) na 5 335 ha a činila 9,1 % světové výměry chmele. Nejvíce zastoupenou odrůdou je nadále *Žatecký poloraný červeňák* (ŽPČ) - jemný aromatický chmel, který byl v roce 2008 pěstován na 4 738 ha, tj. 88,8 % z celkové pěstitelské plochy. Hybridní odrůdy zaujímají v odrůdové skladbě českých chmelů nadále relativně malý podíl, který činí celkem 11,0 % z celkové plochy (586 ha), což v porovnání s rokem 2007 je o 48 ha více. Hybridní odrůdy se stávají čím dál tím více oblíbenější, především z důvodů dosahování vyššího výnosu než u klasických odrůd, vyššího obsahu alfa hořkých kyselin a vyšší ceny produkce z 1 ha. Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímají odrůdy *Premiant* (267 ha), *Sládek* (239 ha), *Agnus* (52 ha) a *Bor* (13 ha). V roce 2008 se meziročně zvýšila plocha výsazů chmele o 14 ha na 210 ha (3,9 % ze sklizňové plochy). Růst ploch výsazů chmele lze přisuzovat pokračování dotačního programu MZe na obnovu chmelnic.

Podle ÚKZÚZ chmel pěstuje v ČR celkem 135 subjektů.

V ČR v roce 2008 dosáhla sklizeň sušeného chmele celkem 6 752,8 t, tj. o 19,9 % více než v roce 2007, při průměrném výnosu 1,27 t/ha (meziroční růst o 22,1 %) ¹³¹. Největší podíl na produkci měla v roce 2008 nadále nejlepší světová jemná aromatická odrůda - ŽPČ (82,4 %) a zbytek tvořily hybridní odrůdy. Bylo dosaženo druhé nejvyšší sklizně za posledních 10 let (po roce 2005, kdy sklizeň činila 7 831 t).

Stejně jako výnos byl i obsah hořkých látek pozitivně ovlivněn příznivými klimatickými podmínkami roku 2008. Průměrná hodnota obsahu alfa hořkých kyselin (měřená metodou EBC 7,7¹³²) v roce 2008 u odrůdy ŽPČ byla 3,7 %^{133,134}, tj. na úrovni průměru posledních 15 let (v žatecké a úštěcké oblasti 3,8 % a v tršické oblasti 3,3 %). Průměrný obsah beta hořkých kyselin (4,6 %) byl na úrovni předchozího roku a o 0,2 % nižší ve srovnání s dlouhodobým průměrem. U ostatních pěstovaných odrůd chmele se průměr obsahu hořkých látek pohyboval na úrovni dlouhodobého průměru.

Zima roku 2008 byla mírná a srážkově pod hodnotami dlouhodobého normálu. K vyrovnání srážkového deficitu došlo až v měsíci březnu a zejména v dubnu. Květen byl na úrovni dlouhodobého průměru jak teplotně, tak srážkově, avšak srážky nebyly rovnoměrně rozdělené (spadly ve dvou krátkých obdobích) a měly bouřkový charakter s výskytem krupobití. V tomto období bylo poškozeno přibližně 200 ha chmelnic (Postoloprty a Džbán). Určité problémy způsobily vyšší teploty v poslední dekádě června, kdy chmel na určité období zastavil dlouhivý růst. Povětrnostní podmínky v červenci přály dobrému vývoji chmele; vyskytly se pouze lokální bouřky s větrem (v tršické oblasti spadlo přes 20 ha chmelnic). Povětrnostní podmínky v roce 2008 byly vcelku příznivé, což se projevilo nadprůměrnými výnosy a průměrným obsahem alfa hořkých látek.

Téměř až do poloviny 90. let minulého století se v ČR pěstovala pouze jedna odrůda - ŽPČ. Od roku 1994 se rozšířila odrůdová skladba českých chmelů o hybridní odrůdy *Bor*, *Premiant* a *Sládek*. V roce 2001 byla zaregistrována nová odrůda *Agnus*, v roce 2004 odrůda *Harmonie*, v roce 2007 odrůda *Rubín* a v roce 2008 odrůdy *Kazbek* a *Vital*. U nové odrůdy *Vital* obsah alfa hořkých kyselin činí 13-17 % hm. a beta kyselin 7-11 % hm. Jedná se o první odrůdu, která vykazuje vysoký obsah farmaceuticky významné látky desmethylxanthohumol - DMX (0,26-0,49 % hm.). Odrůda *Kazbek* je charakteristická vysokou výkonností a stabilitou. Z pivovarského hlediska ji lze charakterizovat jako hořký typ. Obsah alfa hořkých kyselin je 5-7 % hm. a beta kyselin 5-6 % hm.

Zásadním problémem a klíčem k řešení ekonomiky českého chmelařství do budoucna zůstává věková struktura porostů. Současná věková struktura porostů chmele v ČR je jedním z významných faktorů ovlivňujících výnosovou stabilitu. Na základě údajů ÚKZÚZ je v ČR podíl chmelnic starších 20 let se sníženým výnosem 34,4 % (nejstarší chmelnice jsou v úštěcké oblasti) a 39,2 % chmelnic je starších 15 let. Naopak podíl neproduktivnějších chmelnic ve stáří 5-14 let představoval v roce 2008 pouze 48,3 % všech chmelnic. Poměrně vyhovující věkovou strukturu má chmelařská oblast Tršicko. Podle současných světových trendů optimální dobou obměny porostů je 10-12 let. Průměrné stáří chmelových konstrukcí v ČR se zvyšuje a je ještě méně příznivé než stáří porostů. Celkově je 72,2 % konstrukcí starších 15 let.

V roce 2005 se MZe podařilo notifikovat dotační program, který z části nahrazuje dotační programy z let 1994-2004. Nový dotační program 3.h.) podpora prevence šíření virových a bakteriálních chorob chmele byl poprvé vyhlášen v roce 2006 a notifikován v nezměněné formě i pro další roky. V rámci tohoto dotačního programu lze využít finanční prostředky do výše 15 Kč/l ks certifikované sazenice při splnění daných podmínek, které jsou uvedeny v „Zásadách“. V roce 2008 bylo v rámci tohoto dotačního programu vyplaceno celkem 10,6 mil. Kč a byla tak podpořena výsadba certifikované sadby na 222 ha chmelnic (sazba 15 Kč/l ks certifikované sadby). Nejvíce byly vysazovány odrůdy ŽPČ a *Premiant*.

Kromě výše uvedeného dotačního programu 3.h.) mohou chmelaři již od roku 2001 čerpat finanční prostředky i z dalšího dotačního programu I.I. - podpora vybudování kapkové závlahy ve chmelnicích. V rámci tohoto dotačního programu již byla vybudována kapková závlaha na 710,5 ha chmelnic. V roce 2008 bylo v rámci tohoto podpůrného programu vybudováno závlahové zařízení na 208,80 ha chmelnic s dotační podporou 3,1 mil. Kč (sazba 37 400 Kč/ha).

Další prostředky chmelaři čerpají v rámci PRV z opatření I.I.I.1. záměru b) stavby a technologie pro rostlinnou výrobu. V oblasti chmelařství došlo v rámci třetího kola ve srovnání s prvním kolem ke snížení počtu žadatelů, a to ze 14 na 10 a snížení finančního požadavku ze 16 mil. Kč na 11,6 mil. Kč. Celkově na tyto projekty bude v prvním a třetím kole rozděleno celkem 27,5 mil. Kč¹³⁵. V žádostech se objevují projekty na modernizaci sušáren a česáček, dále pak na modernizaci či výstavbu konstrukcí chmelnic. V rámci 6. kola PRV došlo k paušálnímu navýšení limitů způsobilých výdajů o 10 % a z pohledu preferenčních kritérií se podařilo prosadit zvýšení kritéria „Předmětem projektu je pouze chmelařství mimo skladování chmele“ o 10 bodů.

V roce 2008 ČR v rámci SOT s chmelem využila jednotnou platbu na plochu (SAPS) a přímé doplňkové platby. V rámci jednotné platby na plochu bylo za rok 2008 vyplaceno oprávněným žadatelům 3 072,70 Kč/ha a v rámci národních doplňkových plateb bylo vyplaceno 1 341,40 Kč/ha (platba na zemědělskou půdu), 2 959,20 Kč/ha (tzv. „couplovaná platba“¹³⁶) a 3 680,80 Kč/ha (tzv. „decouplovaná platba“¹³⁷).

¹³¹ V žatecké chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 4 576,5 t chmele při hektarovém výnosu 1,16 t, v úštěcké oblasti celkem 960,4 t při hektarovém výnosu 1,45 t a v tršické oblasti celkem 1 215,8 t s hektarovým výnosem 1,69 t.

¹³² Metoda schválená Evropskou pivovarskou asociací.

¹³³ Jde o hodnotu v sušině naměřenou v šetření VÚPS.

¹³⁴ Průměrný obsah alfa hořkých kyselin u ŽPČ v roce 2007 byl 2,9 %, tj. pod úrovní dlouhodobého průměru.

¹³⁵ Druhé, čtvrté a páté kolo PRV se netýkalo chmelařství.

¹³⁶ Platba vázaná na produkci, vyplácená na hektar chmele na základě výměry chmelnic podle evidence půdy ke konci srpna příslušného roku.

¹³⁷ Platba oddělená od produkce, vyplácená na hektar chmele za historické období. Historickým obdobím je 31. březen 2007.

Odhaduje se, že celková spotřeba chmele a chmelových výrobků v ČR (v přepočtu na alfa hořké kyseliny) se v roce 2008 meziročně snížila o 2 596 kg na 146 870 kg, tj. o 1,7 %, v důsledku nižšího výstavu piva a snížení měrné spotřeby chmele. Podle předběžných údajů se zvýšila celková spotřeba granulovaného chmele¹³⁸ (o 2,6 %) a jeho podíl na celkové spotřebě chmele a chmelových výrobků v roce 2008 činil 51,2 % (49,1 % v roce 2007), spotřeba lisovaného chmele (ŽPČ) se zvýšila o 10,2 %, zatímco spotřeba extraktů klesla o 7,6 %. Chmelový extrakt, který byl do konce roku 2004 téměř výhradně zahraničního původu, se vyrábí především z nové české odrůdy *Agnus*. Spotřeba chmelového extraktu české provenience se postupně mírně zvyšovala, v roce 2007 čila již 11,9 % z celkové spotřeby extraktu; v roce 2008 se ale odhaduje meziroční pokles spotřeby extraktu na 4,1 % z celkové spotřeby extraktu.

Podle předběžných údajů se spotřeba českého chmele a chmelových výrobků v roce 2008 meziročně snížila (o 4,9 %), zatímco spotřeba zahraničního chmele a chmelových výrobků se zvýšila o 1,4 %. V roce 2008 došlo, podle předběžných údajů, k podstatnému meziročnímu snížení spotřeby tuzemských chmelových extraktů (o 68,4 %), zatímco spotřeba tuzemského granulovaného chmele, vyrobeného z nových hybridních odrůd českého chmele, se meziročně mírně zvýšila (o 2,2 %). Odhad spotřeby alfa hořkých kyselin na výrobu 1 hl piva v roce 2008 je 7,42 g, tj. 98,7 % skutečnosti roku 2007.

V roce 2008 pokračoval pokles dovozu hlávkového chmele, který byl v minulosti ve větší míře dovážěn za účelem dalšího zpracování zejména z Polska. Dovoz surového lisovaného chmele v roce 2008 byl podle předběžných údajů realizován ve výši 298,6 t, tj. 57,7 % skutečnosti roku 2007. Dovoz granulovaného chmele v roce 2008 činil 347,5 t, tj. 71,3 % skutečnosti roku 2007. Největší část dovozů chmele byla realizována z Německa (140,3 t lisovaného a 240,2 t granulovaného chmele). V roce 2008 se objem dovozu chmelového extraktu snížil na 180,6 t, tj. 84,2 % skutečnosti roku 2007.

V důsledku vysoké sklizně v roce 2008 došlo k meziročnímu zvýšení objemu vyváženého chmele. Vývoz chmele v roce 2008 činil 4 372,9 t, tj. 127,6 % skutečnosti roku 2007. Meziročně se zvýšil vývoz jak nezpracovaného, tak granulovaného chmele. V roce 2008 bylo vyvezeno 275,4 t hlávkového chmele, tj. 133,8 % skutečnosti roku 2007. Granulovaného chmele bylo vyvezeno 4 097,4 t, tj. 127,2 % skutečnosti roku 2007. Od roku 1998 byl český chmel vyvezen přímo z České republiky již do 75 zemí celého světa. Nejvíce granulovaného chmele bylo tradičně vyvezeno do Japonska (1 549 t, tj. 87,0 % skutečnosti roku 2007). Vzhledem k vysoké sklizni chmele v roce 2008 a oslabování kurzu české koruny vůči euru, americkému dolaru i japonskému jenu lze předpokládat, že v roce 2009 bude vývoz granulovaného chmele na dobré úrovni.

T8.1/09 - Výroba, spotřeba, zahraniční obchod a ekonomika chmele

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	ha	5 838	5 672	5 414	5 389	5 335	99,00
Hektarový výnos	t/ha	1,08	1,38	1,01	1,04	1,27	122,12
Výroba	t	6 311	7 831	5 453	5 631	6 753	119,93
Dovoz chmele²⁾	t	1 142,80	1 181,65	716,93	1 004,26	646,08	64,33
Dovoz chmelových extraktů²⁾	t	231,60	498,19	128,98	214,59	180,63	84,17
Domácí spotřeba chmele a chmelových výrobků v přepočtu na alfa hořké kyseliny²⁾	t	135,93	136,80	143,60	149,47	146,87	98,26
Vývoz chmele²⁾	t	5 158,50	4 887,65	4 070,70	3 428,08	4 372,87	127,56
Vývoz chmelových extraktů²⁾	t	7,08	21,68	9,97	36,64	23,23	63,40
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku³⁾	Kč/t	141 004,00	122 248,00	200 867,00	157 341,00	145 988,00	92,78
CZV⁴⁾	Kč/t	130 708,00	120 347,00	129 579,00	149 524,00	217 191,00	145,25
Přímé platby⁵⁾	Kč/ha	6 180,00	8 498,20	8 820,60	9 221,50	11 054,10	119,87

1) Odhad.

2) Za kalendářní rok. Jde o surový lisovaný a granulovaný chmel.

3) Náklady podle výběrového šetření ÚZEL - podniky právnických osob, rok 2008 odhad.

4) Průměrné CZV za kalendářní roky.

5) V roce 2004: SAPS = 1 860 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 4 320 Kč/ha chmelnic.

V roce 2005: SAPS = 2 110,70 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 6 387,50 Kč/ha chmelnic.

V roce 2006: SAPS = 2 517,80 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 6 302,80 Kč/ha chmelnic.

V roce 2007: SAPS = 2 791,50 Kč/ha z. p.; národní doplňkové platby = 6 430 Kč/ha chmelnic.

V roce 2008: SAPS = 3 072,70 Kč/ha z. p.; národní doplňková platba (couplovaná platba) = 2 959,20 Kč/ha chmelnic; národní doplňková

platba (decouplovaná platba) = 3 680,80 Kč/ha chmelnic; národní doplňková platba na zemědělskou půdu = 1 341,40 Kč/ha.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; statistika zahraničního obchodu ČSÚ; MZe; VÚPS

Zpracoval: H. Strnadlová (ÚZEL), M. Altová (MZe)

Vliv silného kurzu české koruny vůči euru, americkému dolaru i japonskému jenu znamenal velkou konkurenční nevýhodu, která značně snížila hodnotu prodaného chmele¹³⁹, neboť přibližně 80 % českého chmele je vyváženo.

Podle předběžných výsledků dosáhlo v roce 2008 saldo zahraničního obchodu s chmelem a chmelovými výrobky v hodnotovém vyjádření 571,5 mil. Kč, tj. ve srovnání s rokem 2007 došlo ke zvýšení kladného salda o 113,3 mil. Kč.

Podle údajů ČSÚ průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně 2008 činila 217 191 Kč/t, tj. 145,3 % skutečnosti roku 2007. Cenová úroveň chmele ze sklizně roku 2008, zejména chmele prodávaného na volném trhu, se zvýšila vlivem snížené nabídky v důsledku nízké sklizně v ČR i celosvětového nedostatku chmele v předchozích dvou letech.

V rámci systému povinné registrace smluv (k 31. 12. 2008) bylo pro rok 2008 smluvně zajištěno 6 664,7 t chmele (bez rozlišení odrůd a oblastí). Průměrná cena sušeného chmele podle uzavřených kupních smluv v evidenci SZIF pro rok 2008 činila 152 877 Kč/t (133 580 Kč v roce 2007).

¹³⁸ Pivovary dávají přednost granulovanému chmelu s ochranou před oxidací, zejména peletám typu P 90, ale i P 45 vzhledem k jejich trvanlivosti, snadnějšímu dávkování a malému objemu. Lisovaný chmel, používaný v tuzemských pivovarech, je tuzemské provenience a používá se jen v několika pivovarech.

¹³⁹ Česká koruna vůči euru posilovala od roku 2000 a v roce 2008 byla na maximum (1 € = 24,942 Kč), vůči USD posilovala od roku 2001 a v roce 2008 dosáhla maxima (1 USD = 17,035 Kč), stejně tak posilovala i vůči japonskému jenu a v roce 2008 byla rovněž na maximum (1 JPY = 16,549 Kč). Vůči uvedeným měnám byl kurz české koruny nejsilnější v červenci 2008, pak postupně oslaboval a jeho oslabování pokračovalo i v lednu a únoru 2009. Chmel vyvážený v závěru roku 2008 do Japonska a USA byl realizován již při slabším, a tedy pro exportéry výhodnějším kurzu české měny vůči japonské a americké měně než ve srovnatelném období předchozího roku.

Podle těchto smluv průměrná cena nezpracovaného ŽPČ (suchého chmele) v roce 2008 činila 152 384 Kč/t, tj. 110,2 % roku 2007. Průměrná cena chmele všech odrůd ostatních forem (granulí, extraktů) činila v roce 2008 podle uzavřených kupních smluv 222 989 Kč v přepočtu na tunu suchého chmele, tj. 111,0 % skutečnosti roku 2007.

V roce 2008 se odhaduje (podle ÚZEI) zvýšení nákladů na 1 ha chmele u podniků právnických osob (meziročně o 8,5 %) na 185 404 Kč, zejména vlivem růstu přímých materiálových nákladů (zvýšení cen hnojiv, sadby, prostředků ochrany rostlin, elektrické energie, cen pohonných hmot a LTO pro sušení chmele), růstem pracovních nákladů (zvýšování mezd, vyšší náklady na stravování a ubytování sezónních pracovníků). V důsledku snížení nákladů na 1 t chmele vlivem vysokých hektarových výnosů a zvýšení cen chmele se v roce 2008 po několika neúspěšných letech odhaduje vysoká míra rentability produkce chmele.

8.1.6 Ovoce

V roce 2008 dosáhla v ČR celková produkce ovoce 409,9 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 10 %. Jablek se v roce 2008 sklídilo 274,1 tis. t, což bylo o čtvrtinu více než v roce 2007. Vzhledem k pětiletému průměru 2003 až 2007 byla produkce jablek vyšší o 13 % a na celkové úrodě ovoce se podílela dvěma třetinami. Meziročně vyšší sklizeň byla také u rybízu (o 8 % na 17,1 tis. t), ořechů vlašských (o 6 % na 10,1 tis. t), jahod (o 5 % na 12,5 tis. t) a angreštu (o 4 % na 3,2 tis. t). U většiny dalších druhů ovoce byla úroda v roce 2008 nižší. K největšímu poklesu došlo u meruněk (o 42 % na 9,0 tis. t), višní (o 25 % na 10,4 tis. t), broskví (o 18 % na 11,9 tis. t), třešní (o 14 % na 14,4 tis. t), švestek a sliv celkem (o 10 % na 29,9 tis. t). Zatímco úroda v domácnostech byla v roce 2008 na úrovni roku předchozího, a to i přes meziročně vyšší celkovou produkci jablek o 16 %, v sektoru zemědělském se sklizeň ovoce meziročně zvýšila o 22 %.

Rozhodující význam pro pěstování ovoce mají produkční sady. Sklizeň v těchto sadech v roce 2008 činila 183,8 tis. t, tj. o 28 % více než v roce 2007 a o 4 % byla vyšší v porovnání s pětiletým průměrem. Ovocnáři očekávali sklizeň ještě vyšší vzhledem k tomu, že sady byly po nízké úrodě v roce 2007 způsobené jarními mrazy odpočaté. Produkci ovoce v roce 2008 negativně ovlivnily mrazy, které se vyskytly v době květu raných ovocných stromů a způsobily nižší úrodu meruněk, třešní, višní a některých odrůd švestek. U jabloní byla květní násada vysoká, avšak nepříznivé počasí během jejich květu a nedostatek opylovačů způsobily, že úroda byla proti původním předpokladům nižší. Krupobití ve druhé polovině června, které postihlo významné pěstitelské oblasti, poškodilo zejména sady jabloní. V důsledku toho byl velký podíl sklizených jablek určen pouze na průmyslové zpracování. Sklizeň jablek v roce 2008 dosáhla 156,7 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 39 % a o 8 % více než činí pětiletý průměr a na celkové sklizni ovoce z produkčních sadů se podílela 85 %. Průměrný hektarový výnos jablek v roce 2008 činil 17,9 t/ha. Nejvíce pěstovanými odrůdami jablek v České republice jsou trvale Golden Delicious a Idared, jejichž plochy v produkčních sadech tvoří 34 % celkové výměry jabloňových sadů. Množství sklizených jablek v ČR se v roce 2008 podílelo přibližně 2 % na sklizni jablek EU, která se předpokládá ve výši 10,0 mil. t. Největším producentem jablek ze zemí EU bylo v roce 2008 Polsko (2,4 mil. t sklizených jablek), Itálie (2,0 mil. t) a Francie (1,5 mil. t).

Rozloha produkčních ovocných sadů činila podle šetření ÚKZÚZ k 31. 5. 2008 celkem 17,8 tis. ha, z toho 16,6 tis. ha bylo sadů plodných. Jejich věková struktura není vyhovující. Velký podíl ovocných sadů (47 %) je v poklesu plodnosti, třetina je v plné plodnosti, 12 % je na počátku plodnosti a 7 % tvoří mladé neplodné sady. Nejprůzračnější věková struktura je u švestek a slivoní, hrušní a třešní, nejhorší u jabloní (56 % sadů v poklesu plodnosti, 33 % v plné plodnosti, 8 % na začátku plodnosti, 3 % sadů jsou výsadby mladé a neplodné), broskvoní, višní a bobulového ovoce. Více než polovinu výměry všech produkčních ovocných sadů zaujímají jabloňové sady. V důsledku jejich přestárlosti jsou hektarové výnosy jablek nízké a výrazně zaostávají za hektarovými výnosy významných ovocnářských zemí EU.

V roce 2008 bylo do Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) zapojeno 243 pěstitelů s plochou 10,8 tis. ha. Z tohoto počtu bylo 137 členů, kteří pěstují ovoce na ploše 8,2 tis. ha, držitelé známky SISPO, zbývajících členové jsou čekatelé. Proti roku 2007 došlo v roce 2008 k navýšení celkového počtu členů o 10 a výměra výsad se rozšířila o 95 ha. V průběhu roku 2008 se stalo 55 pěstitelů s plochou 1,9 tis. ha novými držiteli známky SISPO. Největší rozlohu v integrovaném způsobu pěstování zaujímají jabloně (5,7 tis. ha).

K 31. 12. 2008 bylo u pěstitelů naskladněno celkem 41,3 tis. t jablek. Tato zásoba byla proti stejnému období roku 2007 vyšší o 74 % a o 31 % vzhledem k pětiletému průměru. Největší podíl naskladněných jablek tvořily odrůdy Idared (45 %) a Golden Delicious (20 %). Téměř dvě třetiny všech jablek byly uskladněny ve skladech s ULO atmosférou (včetně řízené atmosféry), tj. ve skladech se sníženým obsahem kyslíku a oxidu uhličitého.

Největší odbyt jablek ze sklizně 2007 byl v únoru 2008 (6,3 tis. t). Z důvodu malé úrody byly zásoby jablek vyprodány již do června. Prodej tuzemských jablek ze sklizně roku 2008 se, zejména v říjnu a v listopadu 2008, snížil vysokým samozásobením obyvatelstva z mimořádné úrody jablek na zahrádkách a v alejích. Průměrné měsíční dodávky do obchodní sítě v období říjen až listopad 2008 činily podle šetření Ovocnářské unie ČR (OU ČR) 5,6 tis. t.

V průběhu roku 2008 se dovezlo do České republiky celkem 540,5 tis. t ovoce v hodnotě 10,8 mld. Kč, tj. přibližně stejné množství jako v roce předchozím. Import ovoce mírného pásma (m. p.) bez ořechů vlašských, které jsou započteny do skořápkového ovoce, ve výši 180,9 tis. t za 4,0 mld. Kč byl meziročně vyšší o 6 %. Nejvíce dodávek pocházelo v roce 2008, stejně jako v letech předchozích, z Itálie (37 %), z Německa (11 %) a z Polska (9 %). Z Itálie se dovážely zejména stolní hrozny (40 % italských dodávek ovoce m. p.), jablka (30 %) a broskve s nektarinkami (24 %). Hlavní podíl německých dodávek ovoce m. p. tvořila jablka (46 %) a stolní hrozny (30 %). V importu ovoce z Polska převažovala jablka (68 %).

Celkové množství dovezených jablek v roce 2008 bylo na úrovni předchozího roku. Dodávky činily 70,9 tis. t v hodnotě 1,1 mld. Kč a na celkovém dovozu ovoce m. p. se podílely 40 %. Nejvíce jablek se dovezlo z Itálie (19,8 tis. t), a to i přes meziroční pokles o 19 %, a z Polska (11,4 tis. t). Dalšími významnými dováženými druhy ovoce m. p. byly stolní hrozny (28 % dovozu ovoce m. p.) a broskve s nektarinkami (15 %).

Dovoz jižního ovoce v roce 2008 ve výši 334,1 tis. t za 5,4 mld. Kč byl ve stejné výši jako v roce 2007. Největší podíl dovozu jižního ovoce tvořily banány (46 %), jejichž objem dodávek meziročně vzrostl o čtvrtinu, následovaly pomeranče (17 %) s meziročním poklesem o 10 % a mandarinky (16 %), kterých se dovezlo v roce 2008 o 22 % méně než v roce předchozím. Převažující množství dovezených banánů (téměř 2/3 jejich dodávek) pocházelo v roce 2008 z Ekvádoru, Kolumbie, Kostariky a Kamerunu. Pomeranče a mandarinky se dovážely především ze Španělska (47 %, resp. 64 %). Stejně jako v předchozích letech bylo Španělsko největším dodavatelem jižního ovoce do ČR (21 % realizovaného dovozu jižního ovoce), a to i přes meziroční pokles o 33 %.

Import skořápkového ovoce, který činil 16,1 tis. t v celkové hodnotě 998,6 mil. Kč, se meziročně snížil (o 18 %, resp. 12 %). Dovoz ovoce sušeného meziročně poklesl o 11 % na 9,3 tis. t, jeho finanční hodnota o 14 % vzrostla na 438,7 mil. Kč.

Vývoz ovoce včetně reexportu v roce 2008 činil 140,7 tis. t v celkové hodnotě 2,2 mld. Kč. Došlo tak k meziročnímu zvýšení množství exportovaného ovoce o 11 %.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem za rok 2008 činila v objemovém vyjádření 399,8 tis. t (meziroční snížení o 4 %). Ve finančním vyjádření došlo v roce 2008 proti předchozímu roku naopak k mírnému nárůstu záporné bilance o 2 % na 8,6 mld. Kč.

Spotřeba ovoce dosáhla v roce 2008 podle předběžných odhadů ÚZEI 87,5 kg/os./rok, z toho ovoce mírného pásma 53,0 kg/os./rok a ovoce jižního 34,5 kg/os./rok. V roce 2007 došlo k meziročnímu poklesu spotřeby ovoce o 2,7 kg/os./rok na 85,4 kg/os./rok. Snížil se především zájem konzumentů o ovoce mírného pásma (o 4,7 kg/os./rok na 51,4 kg/os./rok). Z jednotlivých druhů ovoce meziročně klesla spotřeba jablek o 2,0 kg/os./rok na 24,6 kg/os./rok, dále švestek, meruněk a broskví. Naopak zájem spotřebitelů o jižní ovoce se po dvou letech opět zvýšil na 34,0 kg/os./rok (meziroční nárůst o 2,0 kg/os./rok). Spotřeba pomerančů a mandarinek zůstala na úrovni předchozího roku a činila 13,8 kg/os./rok. Po poklesu zájmu o banány v minulých letech došlo v roce 2007 opět k mírnému zvýšení jejich spotřeby. Byl to důsledek nižšího zájmu spotřebitelů o jablka z důvodu jejich vysokých cen ve druhé polovině roku 2007 a změnou orientace konzumentů na nákup jiných druhů ovoce. Spotřeba banánů v roce 2007 vzrostla na 9,6 kg/os./rok (meziroční nárůst o 0,7 kg/os./rok).

T8.1/10- Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	17,1	17,1	17,1	16,3	16,6	101,8
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	11,80	9,59	11,18	8,78	11,07	126,1
Domácí výroba ³⁾	tis. t	435,6	305,7	432,4	371,5	409,9	110,3
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	202,4	164,4	191,0	143,5	183,8	128,1
Dovoz	tis. t	150,3	184,5	193,8	170,9	181,3	106,1
Celková nabídka	tis. t	585,9	490,2	626,2	542,4	591,2	109,0
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	397,5	389,0	449,7	409,1	443,0	108,3
Nákup ke zpracování ⁵⁾	tis. t	90,7	43,0	85,6	63,8	70,0	109,7
Vývoz včetně reexportu	tis. t	97,7	58,2	90,9	69,5	78,2	112,5
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	585,9	490,2	626,2	542,4	591,2	109,0

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2008 odhad MZe a ÚZEI.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ; ZS KOLÍ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby jablek¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	9,1	9,1	9,0	8,6	8,8	102,3
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	17,97	15,26	17,62	13,13	17,90	136,3
Domácí výroba ³⁾	tis. t	280,8	209,2	263,6	219,3	274,1	125,0
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	163,6	138,4	159,2	113,1	156,7	138,5
Dovoz ⁵⁾	tis. t	56,3	89,1	68,0	75,1	65,5	87,2
Celková nabídka	tis. t	337,1	298,3	331,6	294,4	339,6	115,4
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	143,4	175,9	172,9	162,8	171,4	105,3
Nerealizovaná produkce	tis. t	25,0	18,0	28,0	32,0	52,0	162,5
Nákup ke zpracování ⁴⁾	tis. t	78,6	57,0	62,6	44,4	53,0	119,4
Vývoz ⁵⁾	tis. t	90,1	47,4	68,1	55,2	63,2	114,5
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	337,1	298,3	331,6	294,4	339,6	115,4

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro marketingový rok 2008/09 odhad OU ČR a MZe.

6) Pro rok 2008/09 odhad MZe.

Za marketingový rok 2006/07 údaj MZe, pro marketingový rok 2007/08 odhad MZe.

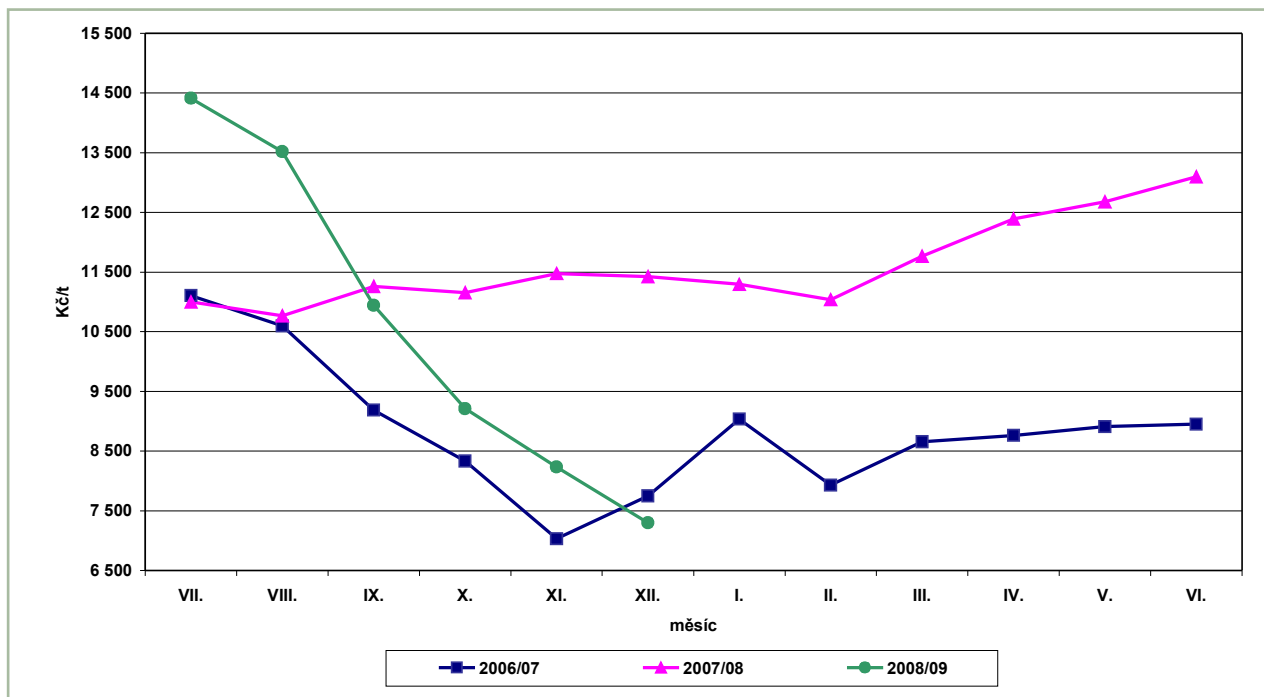
Pramen: ČSÚ: Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR; ZS KOLÍ

Zpracoval: I. Buchtová (MZe)

V roce 2008 se CZV u ovoce výrazně snížily, a to o 22,3 %. Příčinou tohoto prudkého meziročního poklesu byl vysoký nárůst CZV ovoce v roce 2007 z důvodu nízké úrody. Z jednotlivých druhů ovoce se nejvíce snížila cena průmyslových jablek (o 65 % na 1 782 Kč/t) a rybízů (o 36 % na 7 647 Kč/t). K mírnému poklesu cen došlo také v roce 2008 u švestek (9 180 Kč/t) a broskví (12 010 Kč/t). Meziročně vzrostly zejména CZV třešní (o 48 % na 29 366 Kč/t) a meruněk (o 19 % na 19 182 Kč/t), jejichž sklizeň byla v roce 2008 výrazně nižší než v roce 2007. Přibližně na úrovni předchozího roku zůstala v roce 2008 CZV konzumních jablek (10 371 Kč/t), hrušek (11 319 Kč/t) a vlašských ořechů (32 000 Kč/t).

Měsíční CZV konzumních jablek byly v marketingovém roce 2007/08 v porovnání s předchozím marketingovým rokem téměř po celý rok vyšší v důsledku nízké úrody tuzemských jablek a jejich vysoké kvality ze sklizně v roce 2007 současně s malou úrodou jablek i v ostatních evropských zemích, zejména v sousedním Polsku. Nadprůměrná produkce jablek ČR a opětovné zahájení dovozu jablek za nízké ceny od září 2008 z Polska a ze Slovenska způsobily prudký pokles CZV v marketingovém roce 2008/09.

Graf T8.I/02 - Měsíční vývoj CZV konzumních jablek

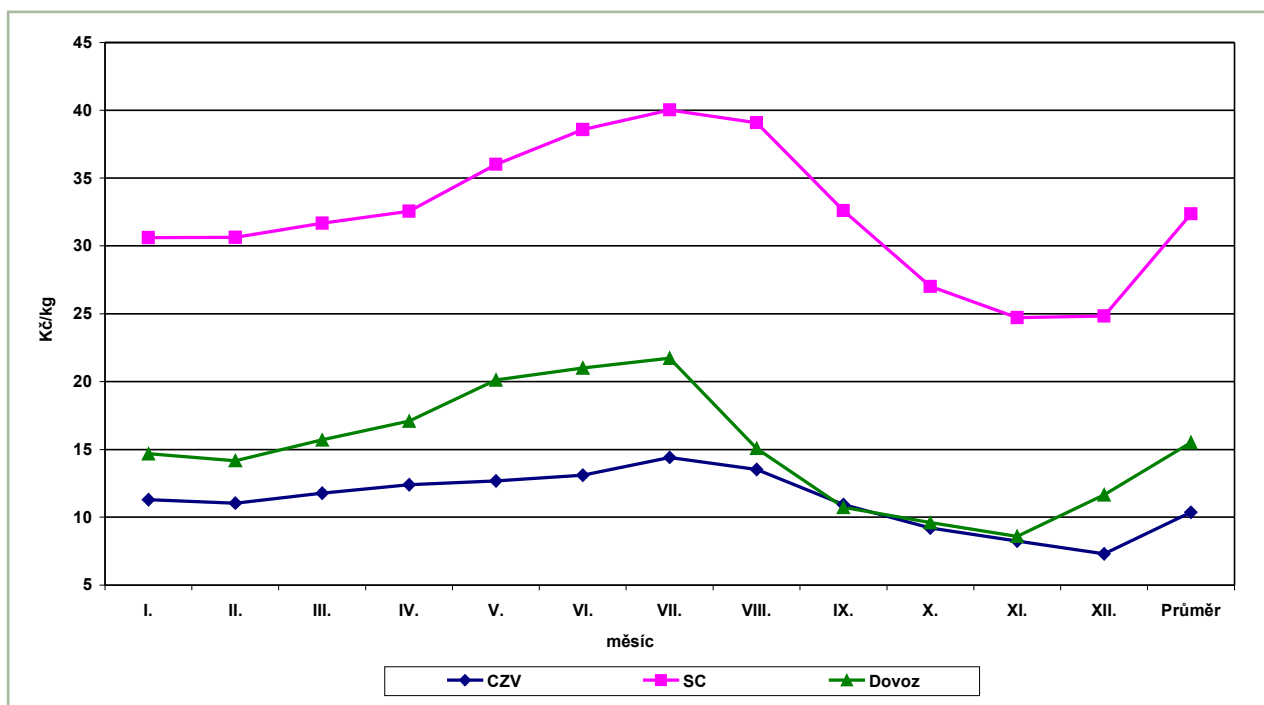

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny ovoce se i přes velké snížení CZV zvýšily o 5,9 %. Ze sledovaných druhů ovoce mírného pásma vzrostla v roce 2008 spotřebitelská cena pouze u jablek (o 14 % na 32,36 Kč/kg), která v měsících leden až září 2008 dosahovala historického maxima. U ostatních druhů ovoce průměrná cena meziročně klesla - zahradní jahody o 16 % na 125,52 Kč/kg, broskve s nektarinkami o 9 % na 61,16 Kč/kg a stolní hrozny o 5 % na 58,79 Kč/kg. Z jižního ovoce výrazně vzrostla v roce 2008 spotřebitelská cena citrónů (o 54 % na 48,91 Kč/kg) a kiwi (o 24 % na 61,58 Kč/kg), ceny pomerančů (30,59 Kč/kg) a banánů (30,08 Kč/kg) zůstaly v roce 2008 téměř na úrovni roku 2007.

Graf T8.I/03 - Porovnání CZV, SC a dovozních cen konzumních jablek v roce 2008

Pramen: ČSÚ - Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Podle odhadu ÚZEI činily v roce 2008 průměrné náklady na pěstování jablek 130,2 tis. Kč/ha, resp. 7,3 tis. Kč/t. Více než jednou třetinou se na těchto nákladech podílely náklady pracovní, 22 % tvoří ostatní přímé náklady, 19 % režie a 10 % prostředky na ochranu rostlin. Proti roce 2007 se celkové náklady na hektar zvýšily o 6 %. Zisk z 1 ha dosáhl v roce 2008 při průměrné CZV jablek 10 371 Kč/t a výnosu 17,9 t/ha výše 55,4 tis. Kč, resp. 3,1 tis. Kč/t. Míra rentability činila 43 %.

Ke konci roku 2008 bylo v ČR registrováno 8 organizací producentů ovoce a zeleniny a 7 předběžně uznaných seskupení producentů ovoce a zeleniny s plánem k dosažení uznání. V rámci SOT obdržely organizace producentů ovoce a zeleniny v roce 2008 dotaci v částce 23,0 mil. Kč, která byla vyplacena z prostředků EU. Předběžně uznaným seskupením producentů ovoce a zeleniny byla vyplacena částka 11,2 mil. Kč, z toho 8,4 mil. Kč z prostředků EU.

V rámci agroenvironmentálních opatření HRDP byla stanovena sazba na integrovanou produkci ve výši 9 857 Kč/ha ovocného sadu. Žádost o dotaci na integrované systémy pěstování ovoce v roce 2008 podalo 76 ovocnářů v celkové částce 44,1 mil. Kč pro výměru 4 473 ha. Na základě požadavků podaných v roce 2007 bylo vyplaceno 80 žádostí na výměru 4 400 ha sadů ve výši 42,6 mil. Kč. Na ekologické pěstování ovoce podalo v roce 2008 žádost 43 pěstitelů pro 229 ha sadů ve výši 5,6 mil. Kč, sazba činila 24 470 Kč/ha. V roce 2008 bylo na pro ekologickou produkci ovoce vyplaceno 45 žádostí pro 252 ha sadů v částce 6,1 mil. Kč.

Sazba pro integrovanou produkci ovoce v PRV činí 435 €/ha ovocného sadu. V roce 2008 požádalo o dotaci ve výši 82,9 mil. Kč 224 pěstitelů pro 7 225 ha ovocných sadů. Žádosti o podporu podané v roce 2007 byly v roce 2008 vyplaceny 177 pěstitelům ovoce v částce 74,5 mil. Kč na výměru 6 231 ha sadů. Sazba pro ekologické pěstování ovoce je stanovena ve výši 849 €/ha. O dotaci na pěstování ovoce v sadech ekologického zemědělství v roce 2008 požádalo 222 ovocnářů pro 2 425 ha sadů na částku 54,3 mil. Kč. Na základě žádostí podaných v roce 2007 se na pěstování ovoce v sadech ekologického zemědělství v roce 2008 vyplatilo 100 pěstitelům pro 1 122 ha sadů 26,2 mil. Kč.

Z národních dotačních programů čerpali ovocnáři v roce 2008 podporu na vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech a ve školkách pro 364 ha ve výši 13,6 mil. Kč a na restrukturalizaci 491 ha ovocných sadů částku 73,8 mil. Kč. Z dotačního programu „Podpora ozdravování polních a speciálních plodin“ získali pěstitelé ovoce podpory na biologickou a fyzikální ochranu jako náhradu chemické ochrany rostlin 670,9 tis. Kč, na prostorové a technické izoláty množitelského materiálu 4,5 mil. Kč, na testování množitelského materiálu 1,0 mil. Kč, na tvorby rostlinných genotypů 2,4 mil. Kč, na pořádání seminářů a školení 75,8 tis. Kč a na pořádání výstav 552,8 tis. Kč. Celkem tak ovocnáři v roce 2008 obdrželi státní podporu z národních dotačních programů ve výši 96,6 mil. Kč.

8.1.7 Zelenina

Mírné zvyšování pěstební plochy zeleniny v ČR, ke kterému došlo v posledních dvou letech, se v roce 2008 zastavilo. Sklizňová plocha se meziročně snížila o 7 % na 15,4 tis. ha. K poklesu výměry došlo u všech sledovaných druhů zeleniny, s výjimkou kapusty. Nejvíce se snížila plocha u petržele (o 35 % na 520 ha), rajčat (o 17 % na 1,2 tis. ha), okurek nakládaček i salátových (o 15 % na 1,2 tis. ha, resp. 0,4 tis. ha), česneku (o 15 % na 304 ha) a celeru (o 13 % na 478 ha). Největší pěstební plochu zaujímala v roce 2008 cibule (18 % celkové zelinářské plochy), hrách (10 %), hlávkové zelí (9 %), okurky nakládačky a rajčata (po 8 %). Produkce zeleniny byla v roce 2008 ve srovnání s rokem předchozím nižší o 3 % a činila 274,3 tis. t. Celkové množství vyprodukované zeleniny v ČR v roce 2008 se podílelo na odhadované produkci zeleniny EU přibližně 4 %. Podíl tržní produkce na celkové úrodě zeleniny se za rok 2008 odhaduje na 85 %. Stejně jako v roce předchozím se i v roce 2008 nejvíce sklídilo hlávkového zelí (21 % celkové produkce), cibule (19 %), mrkve (13 %) a rajčat (10 %). Meziročně se významně zvýšila pouze produkce cibule, a to i přes mírné snížení její pěstební plochy. Sklizeň cibule dosáhla 52,4 tis. t (meziroční nárůst o 30 %) a podílela se tak v roce 2008 na předpokládané sklizni cibule zemí EU přibližně 1 %. Průměrný hektarový výnos cibule v ČR se zvýšil o 37 % na 19,33 t/ha. Největší meziroční pokles produkce nastal u okurek nakládaček (o 18 % na 18,3 tis. t), petržele (při výrazném úbytku pěstební plochy poklesla sklizeň o 16 % na pouhých 7,7 tis. t při výnosu 14,74 t/ha), česneku (o 14 % na 1,8 tis. t) a mrkve (o 13 % na 34,4 tis. t). Produkce hlávkového zelí v objemu 56,7 tis. t zůstala na úrovni předchozího roku a jeho hektarový výnos dosáhl 40,19 t/ha. Podíl produkce hlávkového zelí v ČR na celkové sklizni hlávkového zelí zemí EU činil přibližně 1 %.

U cibulové zeleniny byl rok 2008 výnosově vyrovnaný a průměrný. Vzhledem k nerovnoměrnému odbytu a nižším CZV byl pěstitelsky horší než rok 2007. Během vegetace byly porosty cibule vystaveny běžnému infekčnímu tlaku houbových chorob a zejména jarních škůdců. Pro pěstitele kořenové zeleniny byl rok 2008 vzhledem k vyšším CZV v první polovině sezóny úspěšný. Brzký nástup jara umožnil včasnou výsadbu jednotlivých druhů košťálové zeleniny. Průběh vegetace byl poznamenán suchým počasím, takže u těch porostů, kde nebyla aplikována závlaha, docházelo k přesychání (zejména u zelí a hlávkové kapusty). Suché a teplé počasí zapříčinilo mimořádný výskyt škůdců. Pro pěstování a obyt listové zeleniny byla sezóna roku 2008 příznivá. Saláty si stále více upevňují svojí pozici pro své chuťové vlastnosti a atraktivnost balení. Rozhodující podíl na trhu má salát ledový, u salátu hlávkového byl zaznamenán další pokles zájmu spotřebitelů. Ostatní listová zelenina tvoří pouze doplněk sortimentu (rukola, polníček, špenát, čekanka, endivie apod.). Z plodové zeleniny se paprika vysazovala již počátkem května 2008. Vysoké úhrny srážek v pěstitelských oblastech papriky, především v červenci, způsobily, že její porosty se nevyvíjely dobře a u prvních sklizní byl vyšší podíl plodů 2. jakosti. Nadprůměrný byl u plodové zeleniny výskyt mšic. Výnosově byl rok 2008 pro producenty plodové zeleniny průměrný, avšak s vyšším podílem méně kvalitních plodů.

Produkce rychlené zeleniny v ČR v posledních letech stagnuje. Podle šetření Zelinářské unie Čech a Moravy (ZUČM) bylo v roce 2008 v ČR 50 ha krytých ploch pro pěstování rychlené zeleniny, z toho 19 ha skleníků a 31 ha fóliovníků. V zakrytých plochách se pěstovala v roce 2008 rajčata (23 ha), okurky (6 ha), papriky a saláty (po 5 ha) a na 11 ha byla produkována zeleninová sadba.

Obbyt zeleniny tuzemských pěstitelů v roce 2008 byl ovlivněn nízkou poptávkou. Důvodem byly poměrně vysoké spotřebitelské ceny a obnovené zvýšené dovozy zeleniny v důsledky vyšší úrody za nízké ceny, zejména z Polska, Německa a Nizozemska.

Ke konci roku 2008 bylo zelinářům k dispozici celkem 120 objektů pro dlouhodobé skladování zeleniny s kapacitou 114,2 tis. t. Největší podíl tvořily sklady větrané (74 objektů o skladovací kapacitě 75,1 tis. t). Pouze 2 sklady o kapacitě 1,1 tis. t byly s řízenou atmosférou a 44 skladů pro 38,0 tis. t zeleniny bylo chlazených. Využití skladovacích prostor bylo ke konci roku mírně nad 50 %.

V roce 2008 čerpali zelináři finanční dotace z prostředků národních i ze zdrojů EU. Ze státních prostředků bylo zelinářům v roce 2008 vyplaceno z dotačního programu „Podpora ozdravování polních a speciálních plodin“ na biologickou a fyzikální ochranu jako náhradu chemické ochrany rostlin 740,6 tis. Kč, na testování množitelského materiálu 51,5 tis. Kč a na tvorbu rostlinných genotypů 10,4 mil. Kč. Z dotačního programu „Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu“ obdrželi zelináři v roce 2008 na pořádání seminářů a školení 536,3 tis. Kč a na pořádání výstav 195,0 tis. Kč. Celková částka, kterou zelináři v roce 2008 v rámci národních dotací obdrželi, činila 11,9 mil. Kč.

Na integrovanou produkci zeleniny v rámci PRV je stanovena sazba 440 €/ha. V roce 2008 podali zelináři 71 žádostí na dotace v celkové výši 52,4 mil. Kč na výměru 4 518 ha. V roce 2008 na základě žádostí podaných v roce 2007 bylo vyplaceno 60 pěstitelům pro 4 528 ha zelinářské plochy částka 54,5 mil. Kč. V rámci SOT získali zelináři dotace na organizace producentů ovoce a zeleniny a na předběžně uznané skupiny producentů ovoce a zeleniny. Obdržené dotace jsou uvedeny v kapitole 8.1.6 Ovoce.

V rámci opatření Oddělené platby za rajčata (STP) byla pro rok 2008 vyčleněna částka 414 tis. €. Vyplaceno bylo 13 pěstitelům rajčat na množství 11,7 tis. t celkem 10,2 mil. Kč.

Dovoz zeleniny v roce 2008 byl na úrovni roku 2007. Objem dodávek čerstvé zeleniny dosáhl 530,9 tis. t (nárůst o 2 %) v celkové hodnotě 7,6 mld. Kč. Největší dodavatelskou zemí bylo, stejně jako v letech předchozích, Nizozemsko, které se podílelo na celkovém importu zeleniny jednou pětinou. Meziročně dodávky nizozemské zeleniny do ČR vzrostly o 10 %. Dalším významným dodavatelem zeleniny bylo Španělsko (16 % celkového dovozu zeleniny), Německo (14 %) a Polsko (12 %), odkud se v roce 2008 dovezlo téměř o pětinu méně zeleniny než v roce předchozím. Z Nizozemska se dovážela zejména cibule (25 % nizozemských dodávek), rajčata (20 %), okurky, mrkev a paprika, ze Španělska rajčata (36 % španělského importu), okurky (29 %) a další plodová zelenina, z Německa cibule (20 % realizovaného dovozu) a okurky (13 %) a z Polska hlávkové zelí (20 % polských dodávek), květák s brokolicí (15 %), rajčata (14 %) a cibule (12 %). Největší objem importované zeleniny tvořila, stejně jako v letech v předchozích, zelenina plodová, především rajčata (18 % celkového importu zeleniny), melouny (16 %), okurky (13 %), cibule (11 %) a papriky (9 %). Z tradičních českých druhů zeleniny zůstaly objemy dodávek cibule, mrkve i hlávkového zelí v roce 2008 na úrovni předchozího roku. Import cibule činil 59,3 tis. t v celkové hodnotě 322,9 mil. Kč, která byla meziročně o třetinu nižší. Hlavním jejím dodavatelem bylo i v roce 2008 Nizozemsko (43 % celkového dovozu cibule do ČR), dále Německo (25 %) a Polsko (13 %). Dodávky mrkve, které byly realizovány ve výši 35,9 tis. t v celkové hodnotě 287,0 mil. Kč, se meziročně zvýšily o 9 % a jejich hlavním dodavatelem bylo Nizozemsko (44 % celkového dovozu mrkve). Dovoz hlávkového zelí činil 24,9 tis. t (zvýšení o 20 %) za 159,3 mil. Kč. Výrazně převažoval import hlávkového zelí z Polska (53 % dodávek hlávkového zelí do ČR) a z Německa (25 %).

V roce 2008 pokračoval růst vývozu a reexportu zeleniny z ČR, který dosáhl 83,1 tis. t v celkové hodnotě 1,4 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se z ČR nejvíce vyvážela rajčata (16 % celkového exportu zeleniny), cibule (11 %) a mrkev. Téměř tři čtvrtiny vyvezené zeleniny odebralo Slovensko.

Celková záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou zůstala v roce 2008 v množství v vyjádření na úrovni roku 2007 a činila 447,8 tis. t. Ve finančním vyjádření se meziročně o 9 % snížila na 6,2 mld. Kč.

T8.1/12 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	16,7	12,7	16,4	16,6	15,4	92,8
Hektarový výnos	t/ha	19,32	21,48	17,77	17,03	17,81	104,6
Domácí výroba	tis. t	322,3	273,4	291,6	282,0	274,3	97,3
Dovoz	tis. t	390,6	467,4	510,4	522,2	530,9	101,7
Celková nabídka	tis. t	712,9	740,8	802,0	804,2	805,2	100,1
Čerstvá spotřeba + samozásobení²⁾	tis. t	605,9	685,6	639,7	634,1	622,1	98,1
Nákup ke zpracování³⁾	tis. t	75,0	.	95,9	97,8	100,0	102,2
Vývoz	tis. t	32,0	55,2	66,4	72,3	83,1	114,9
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	712,9	740,8	802,0	804,2	805,2	100,1

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát a za rok 2005 včetně nákupu zeleniny ke zpracování.

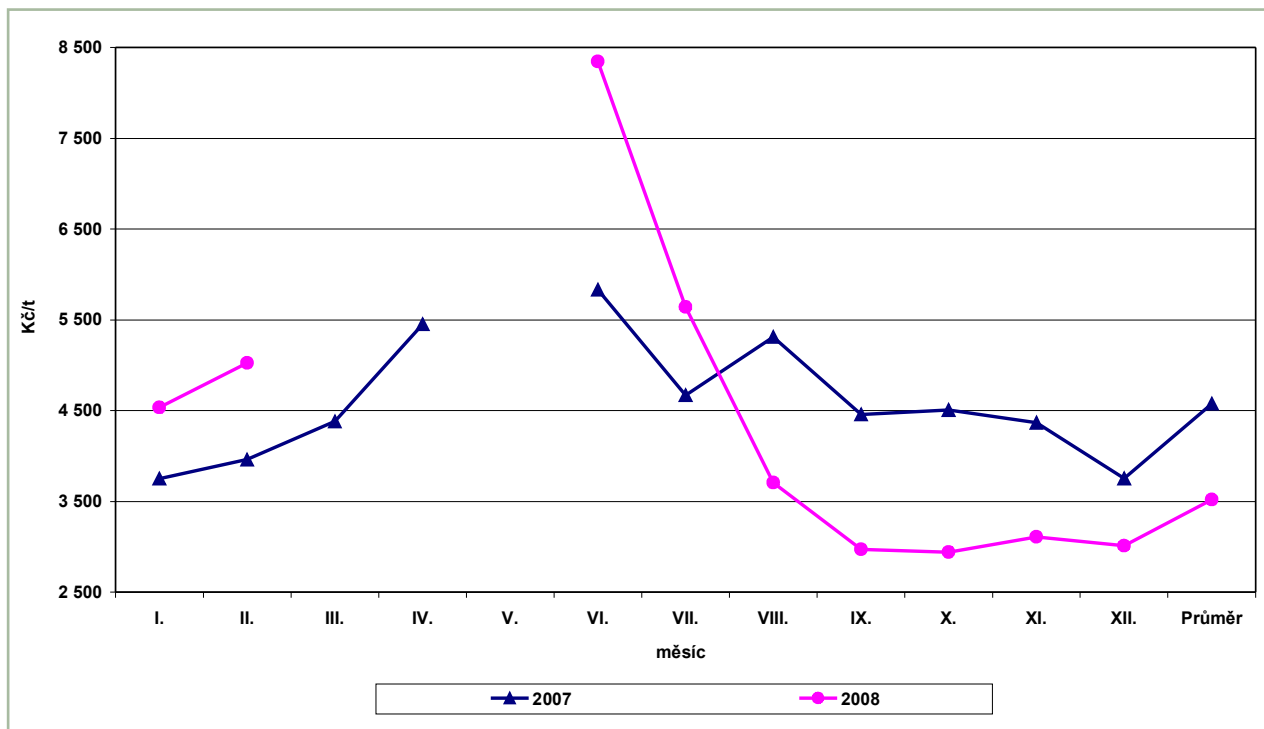
3) Za rok 2005 údaje o nákupu zeleniny nejsou k dispozici. Pro rok 2008 odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ZS KOLÍ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

Pro rok 2008 ÚZEI odhaduje, že spotřeba zeleniny dosáhne 83,5 kg/os./rok. V roce 2007 se spotřeba zeleniny (vyjádřená v hodnotě čerstvé) opět meziročně zvýšila (o 1,3 kg/os./rok) a dosáhla 82,7 kg/os./rok. Pokračoval růst spotřeby rajčat (o 0,5 kg/os./rok na 12,5 kg/os./rok) a cibule (o 0,5 kg/os./rok na 10,5 kg/os./rok). Po několikaletém snižování zájmu konzumentů o mrkev její spotřeba v roce 2007 vzrostla o 0,6 kg/os./rok na 6,6 kg/os./rok. Po stagnaci konzumace celeru, která trvala od roku 2001, došlo v roce 2007 k výraznému zvýšení jeho spotřeby, a to o 0,7 kg/os./rok na 2,3 kg/os./rok. Také u kvěťáku se po dvou letech obnovil zájem spotřebitelů a jeho konzumace stoupla o 0,4 kg/os./rok na 2,9 kg/os./rok. Naopak spotřeba salátových okurek v roce 2007 poklesla o 0,6 kg/os./rok na 6,8 kg/os./rok. U melounů pokračoval druhým rokem trend sníženého zájmu konzumentů o tento druh zeleniny a jejich spotřeba se dále snížila i v roce 2007 o 0,5 kg/os./rok na 6,8 kg/os./rok. Spotřeba hlávkového zelí meziročně poklesla o 0,2 kg/os./rok na 8,6 kg/os./rok. Nejvíce konzumovaným druhem zeleniny byla v roce 2007 opět rajčata, následovala cibule a hlávkové zelí.

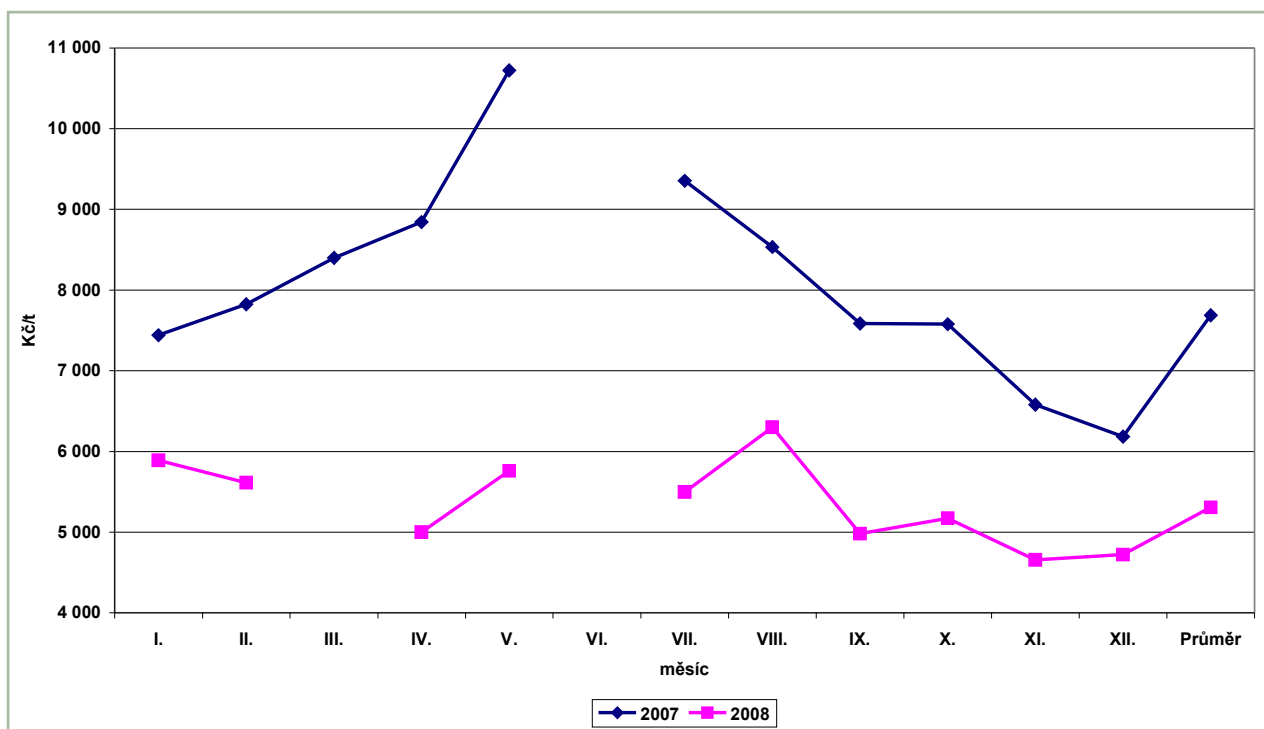
Ceny zemědělských výrobců zeleniny se v roce 2008 meziročně snížily o 16 %. Příčinou tohoto poklesu je výrazný tlak obchodních řetězců na ceny tuzemských pěstitelů. CZV poklesly u většiny sledovaných druhů zeleniny, v některých případech velmi výrazně. Největší snížení CZV nastalo u cibule (o 31 % na 5 307 Kč/t), což je však důsledek vysoké ceny cibule ze sklizně roku 2007, dále u hlávkového zelí bílého i červeného (o 23 % na 3 520 Kč/t, resp. 4 801 Kč/t), salátu (o 14 % na 23 498 Kč/t) a celeru (o 11 % na 8 405 Kč/t). Meziročně byla CZV nižší o 3 až 9 % u hlávkové kapusty, kvěťáku, mrkve, salátových okurek, póru a rajčat. Výraznější zvýšení ceny nastalo pouze u česneku (o 23 % na 66 183 Kč/t). Meziročně ještě cena vzrostla o 7 % u papriky a petržele.

Graf T8.1/04 - Měsíční vývoj CZV zelí hlávkového bílého¹⁾

1) Údaje za měsíc květen 2007 a březen, duben, květen 2008 se nevyskytují.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Graf T8.1/05 - Měsíční vývoj CZV cibule suché¹⁾

1) Údaje za měsíce červen 2007 a březen, červen 2008 se nevyskytují.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny se v roce 2008 v porovnání s rokem 2007 rovněž snížily, avšak proti CZV podstatně méně (index 2008/07 činil 93,7). Výrazně vzrostla pouze cena bílého hlávkového zelí (o 21 % na 11,73 Kč/kg) a to i přes jeho významné snížení CZV. Stejně tomu bylo i u mrkve, jejíž spotřebitelská cena meziročně vzrostla o 16 % na 16,37 Kč/kg. Mírný vzestup ceny ještě nastal u melounů. U všech ostatních druhů zeleniny se v roce 2008 spotřebitelské ceny snížily. Nejvíce u cibule (o 20 % na 12,67 Kč/kg), celeru (o 17 % na 20,32 Kč/kg), rajčat (o 10 % na 36,30 Kč/kg) a papriky (o 9 % na 61,59 Kč/kg).

8.1.8 Réva vinná – víno

Produkční potenciál vinic ČR se v roce 2008 podílel na celkové ploše vinic EU o výměře 3,7 mil. ha přibližně 0,5 %. Podle Registru ÚKZÚZ činila v roce 2008 rozloha vinic v ČR 19,6 tis. ha, z toho bylo 17,4 tis. ha osázených. Zbývající plochu tvořily vinice vykloučené (158 ha), s právem na opětovnou výsadbu vinic (1 165 ha), rezervy z práv poskytnutých při vstupu ČR do EU nepřidělené (195 ha), rezervy přidělené a dosud nevyasažené (149 ha) a státní rezerva (561 ha). Zaregistrováno bylo 377 vinařských obcí s 1 303 viničními tratěmi o výměře 52,2 tis. ha. V roce 2008 bylo evidováno 19 336 pěstitelů révy vinné. Nejvíce vinohradníků (72 %) má výměru vinic do 0,2 ha a obhospodařuje 11 % celkové plochy vinic v ČR. Vinice od 0,2 ha do 1,0 ha jsou u 23 % pěstitelů s 16 % podílem na celkové rozloze vinic. Největší plocha vinic (73 %) patří vinohradníkům s výměrou větší než 1,0 ha, avšak jejich počet činí pouze 5 % všech zaregistrovaných pěstitelů. V roce 2008 bylo vysazeno 139 ha vinic. V mladých výsadbách jsou v posledních letech nejvíce zastoupeny z bílých odrůd Pálava, Müller Thurgau, Tramín červený, Rulandské šedé a Sauvignon, z modrých odrůd Modrý Portugal, Zweigeltrebe, Rulandské modré a Dornfelder. Během roku 2008 se vykloučilo celkem 158 ha vinic, nejvíce ve vinařské podoblasti Velkopavlovická a Slovácká.

Z hlediska věkové struktury vinic tvoří 3 % celkové výměry mladé neplodné výsadby ve stáří do 4 let, 34 % mladé plodné vinice od 4 do 10 let, 38 % vinice do 30 let, 24 % vinice ve stáří 30 až 50 let a 1 % ploch je starších 50 let. Přibližně na dvou třetinách osázených ploch se pěstují bílé odrůdy (11,4 tis. ha) a na jedné třetině (5,9 tis. ha) odrůdy modré. Z bílých odrůd je nejvíce zastoupena odrůda Müller Thurgau (1 777 ha), Veltlínské zelené (1 713 ha), dále Ryzlink vlašský a Ryzlink rýnský. Tyto čtyři odrůdy zaujímají 53 % výměry vinic bílých odrůd. Z červených odrůd jsou nejvíce pěstovány Svatovavřínecké (1 482 ha) a Frankovka (1 269 ha) a na celkové ploše modrých odrůd se podílejí 46 %. V roce 2008 byly do státní odrůdové knihy zapsány 4 nové moštové odrůdy révy vinné, z toho jedna bílá (Rinot) a tři modré (Sevar, Fratava, Cerason).

Pro révu vinnou byl rok 2008 teplotně nadprůměrný se srážkovým deficitem, který se projevoval po celé vegetační období. Byl charakteristický poměrně velkými rozdíly ve srážkových úhrnech mezi jednotlivými lokalitami z důvodu četných přívalemých dešťů. Počátek vegetace révy vinné byl urychlen vhodnými povětrnostními podmínkami. Počasí v první polovině roku bylo příznivé pro růst a vývoj nejen révy vinné, ale i patogenů, což se projevilo v brzkém výskytu padlí révéového a peronospor. Teplé a suché počasí v září umožnilo kvalitní dozrání hroznů, i když v jeho druhé polovině krátkodobé ochlazení dozrávání hroznů zpomalilo. Slunečný podzim se pak projevil na vysoké cukrnatosti hroznů. Vzhledem k malému množství srážek v tomto období nebyly větší problémy s plísni šedou. Mráz, který umožnil sklizeň ledového vína, nastal až 27. prosince.

Podle každoročního šetření prováděného Svazem vinařů ČR byl průměrný hektarový výnos moštových hroznů vysoký i v roce 2008 a dosáhl, stejně jako v předchozím roce, 6,6 t/ha. Ve srovnání s desetiletým průměrem byl tento výnos o 10 % vyšší. Podíl modrých hroznů na celkové produkci tvořil 36 %. Průměrný hektarový výnos hroznů bílých činil 6,5 t/ha (meziroční zvýšení o 0,2 t/ha), hroznů modrých 6,8 t/ha (o 0,3 t/ha méně než v roce 2007). Průměrná cukrnatost hroznů meziročně vzrostla o 0,5°NM na 19,7°NM a byla o 0,7°NM vyšší u hroznů bílých než u hroznů modrých. Ve vinařské oblasti Čechy, která se podílí na celkové výměře vinic ČR pouze 4 %, činil průměrný hektarový výnos moštových hroznů 6,3 t/ha a cukrnatost hroznů dosáhla 19,5°NM. Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni dosáhl 49 %. Výsledky za vinařskou oblast Morava jsou totožné s celorepublikovými údaji.

Ze sklizně moštových hroznů v roce 2008 se vyrobilo přibližně 840 tis. hl vína, z toho 530 tis. hl vína bílého a 310 tis. hl vína červeného. Touto produkcí se Česká republika podílela na odhadovaném množství vyrobeného vína v zemích EU (180 mil. hl) přibližně 0,5 %.

Průměrná CZV moštových hroznů dosáhla v roce 2008 na základě šetření Svazu vinařů ČR 12,00 Kč/kg, tj. meziroční pokles o 0,30 Kč/kg. Hodnota sklizených moštových hroznů ve výši 1,4 mld. Kč byla na úrovni roku předchozího. Průměrná cena bílých hroznů byla po mnoha letech o 0,60 Kč/kg vyšší než u hroznů modrých.

V roce 2008 se dovezlo do ČR celkem 1 595 tis. hl vína za 3,5 mld. Kč. Proti předchozímu roku dodávky vína objemově i ve finančním vyjádření vzrostly o 8 %. Množství dovezeného bílého vína se meziročně zvýšilo o 12 % a na celkovém importu vína se podílelo 46 % (729 tis. hl za 1,3 mld. Kč). Více než dvě třetiny dovozu tvořilo, stejně jako v roce předchozím, bílé sudové víno s objemem dodávek 493 tis. hl (meziroční zvýšení o 11 %) v průměru za 11,77 Kč/l. Import lahvevého bílého vína se v roce 2008 rovněž meziročně zvýšil, a to o 15 %, na 237 tis. hl. Průměrná cena bílého lahvevého vína činila 30,57 Kč/l. Dodávky červeného vína se podílely na realizovaném dovozu vína do ČR 51 % (817 tis. hl za 1,8 mld. Kč). U červeného vína byl import vína sudového a lahvevého vyrovnán. Červené sudové víno (411 tis. hl) se dovezlo v průměru za 11,87 Kč/l, lahvevé (405 tis. hl) za 32,78 Kč/l. Zatímco dodávky červeného lahvevého vína meziročně o 16 % vzrostly, červeného sudového se o 5 % snížily. Největším dodavatelem vína do ČR byla i v roce 2008 Itálie. Objem dovozu italského vína byl na úrovni předchozího roku a činil 579 tis. hl za 909 mil. Kč. Toto dovezené množství se na celkovém importu vína do ČR v roce 2008 podílelo 36 %. Dodávky italského bílého a červeného byly přibližně ve stejné výši. Více než 80 % vína dovezeného z Itálie bylo víno sudové (443,3 tis. hl v průměru za 10,60 Kč/l), z toho z 57 % sudové víno bílé. Dalším významným dodavatelem vína do ČR bylo Španělsko, ze kterého se import vína meziročně zvýšil o třetinu na 273 tis. hl v hodnotě 406 mil. Kč. Mírně převažoval dovoz španělského vína červeného (58 %) nad vínem bílým. Na rozdíl od Itálie se 78 % importovaného vína ze Španělska dovezlo v lahvičích, zejména vína bílého (téměř 90 % španělského bílého vína). Třetí největší dodavatelskou zemí vína bylo v roce 2008 Slovensko s objemem dodávek 193 tis. hl vína (meziroční nárůst o 26 %). Naopak meziročně poklesl o 9 % import vína z Maďarska na 170 tis. hl a o 21 % z Chile na 58 tis. hl. V roce 2008 dále pokračoval klesající trend v dovozu vína z Rakouska, odkud se dodávky meziročně snížily o 15 % na 43 tis. hl. Naopak v roce 2008 došlo proti roku 2007 k více než trojnásobnému zvýšení importu vína z Jihoafrické republiky (na 31 tis. hl). Objemy dovozu vína z Francie a z Německa zůstaly v roce 2008 na úrovni předchozího roku (65 tis. hl, resp. 44 tis. hl).

V roce 2008 výrazně vzrostl, stejně jako v roce předchozím, vývoz vína. Export dosáhl objemu 214 tis. hl, tj. meziroční nárůst o 91 %, finanční hodnota vyvezeného vína činila 526,4 mil. Kč, tj. meziroční zvýšení o 70 %. Množství vyvezeného bílého i červeného vína bylo přibližně ve stejné výši. Bílého vína se exportovalo 105 tis. hl. Převažoval export bílého sudového vína (63 tis. hl v průměru za 12,32 Kč/l) nad vínem lahvevým (42 tis. hl za 37,12 Kč/l). Vývoz červeného vína činil 103 tis. hl a stejně jako u vína bílého byl export sudového vína větší (63 tis. hl za 12,10 Kč/l) než lahvevého (40 tis. hl za 40,14 Kč/l). Již tradičně bylo největším odběratelem českého vína Slovensko (92 % celkového exportu vína). Meziročně se vývoz vína na Slovensko zvýšil téměř o 90 % na 196 tis. hl v celkové hodnotě 432,6 mil. Kč. Dvojnásobné množství vína bylo v roce 2008 proti roku 2007 vyvezeno do Polska (1 tis. hl). Novým větším odběratelem českého vína se v roce 2008 stalo Řecko (3 tis. hl).

Záporná obchodní bilance s vínem, která byla v roce 2008 přibližně na úrovni roku předchozího, dosáhla v množství vyjádření 1 376 tis. hl a ve finančním 3,0 mld. Kč.

Na výrobu vína bylo v roce 2008 dovezeno do České republiky 3,2 tis. t moštových hroznů za průměrnou cenu 10,25 Kč/kg, tj. o 16 % více než v roce 2007. Dovozní cena byla meziročně téměř o čtvrtinu nižší. Hlavním dodavatelem moštových hroznů do ČR bylo Maďarsko (2,7 tis. t za průměrnou cenu 6,67 Kč/kg).

Ve spotřebě vína se v roce 2008 očekává mírný nárůst. V roce 2007 se průměrná spotřeba vína meziročně výrazně zvýšila o 1,3 l/os./rok na 18,5 l/os./rok. Domácí výroba vína tak kryla ve vinařském roce 2007/08 tuto spotřebu přibližně ze 40 %.

T8.1/13 - Balance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	Meziroční index
Plocha plodných vinic²⁾	tis. ha	13,0	14,2	15,5	17,01	17,00	99,9
Hektarový výnos³⁾	t/ha	5,38	4,39	3,71	5,82	6,60	113,4
Počáteční zásoba k 1.8.	tis. hl	385	502	556	490	890	181,6
Domácí výroba	tis. hl	570	438	434	820	840	102,4
Dovoz suroviny a vína⁴⁾	tis. hl	1 341	1 387	1 471	1 585	1 510	95,3
Celková nabídka	tis. hl	2 296	2 327	2 461	2 895	3 240	111,9
Spotřeba⁴⁾	tis. hl	1 751	1 730	1 888	1 828	1 850	101,2
Vývoz vína⁴⁾	tis. hl	43	41	83	177	180	101,7
Konečná zásoba k 31.7.	tis. hl	502	556	490	890	1 210	136,0

1) Vinařský rok u vína je od 1.8. do 31.7.

2) Za vinařský rok 2008/09 údaj z Registru vinic ÚKZÚZ.

3) Pro vinařský rok 2008/09 data Svazu vinařů ČR (SV ČR).

4) Pro vinařský rok 2008/09 odhad Svazu vinařů ČR (SV ČR); MZe.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; Statistika zahraničního obchodu ČR; SV ČR, ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), J. Sedlo (SV ČR), L. Bublíková (MZe)

Na základě odhadu ÚZEI dosáhly v roce 2008 na pěstování révy vinné průměrné náklady 93,7 tis. Kč/ha a při výnosu 6,60 t/ha jednotkové náklady 14,2 tis. Kč/t. Téměř 40 % těchto nákladů tvořily náklady pracovní, 14 % ostatní přímé náklady a služby, 13 % režie, 11 % odpisy a 10 % prostředky na OR. Proti roku 2007 se celkové náklady zvýšily o 7 %. Meziročně vzrostly zejména pracovní náklady (o 11 %). Ve vinohradnictví se odhaduje pro rok 2008 (při průměrné CZV moštových hroznů 12,00 Kč/kg a průměrném hektarovém výnosu 6,6 t/ha) ztráta na hektar ve výši 14,5 tis. Kč, resp. 2,2 tis. Kč/t. Započtením obdržených dotací do vinohradnictví v roce 2008 se však náklady na produkci moštových hroznů a tržby z jejich prodeje téměř vyrovnaly.

Vinohradníci i vinaři mohli i v roce 2008 čerpat různé dotace, a to jak z prostředků národních, tak z prostředků EU. V rámci SOT s vínem bylo z prostředků EU v roce 2008 vyplaceno 440 žádostí pěstitelů révy vinné na restrukturalizaci a přeměnu 12 257 ha vinic ve výši 331,7 mil. Kč. Dále obdrželi vinaři z fondu EU v rámci SOT 13,0 mil. Kč na podporu vína, tj. na užití zahuštěného hroznového moštu a rektifikovaného moštového koncentráту dovezeného ze zemí EU ke zvýšení obsahu alkoholu vinařských produktů. Této podpory využilo 7 žadatelů, kteří dovezli 4,1 tis. hl rektifikovaného moštového koncentráту a obohatili 92,4 tis. hl vína vlastní produkce.

V rámci agroenvironmentálního opatření HRDP bylo na integrované systémy pěstování révy vinné v roce 2008 podáno 25 žádostí pro 820 ha vinic v celkové částce 9,5 mil. Kč a na vinice ekologického zemědělství 2 žádosti na výměru 8 ha ve výši 139,9 tis. Kč. Vinohradníkům bylo na integrovanou produkci vyplaceno 24 žádostí v hodnotě 9,4 mil. Kč pro 807 ha vinic při sazbě 11 642 Kč/ha a na ekologické pěstování révy vinné 186,0 tis. Kč na základě 2 podaných žádostí pro 8 ha vinic při sazbě 24 470 Kč/ha.

V rámci PRV podali v roce 2008 vinohradníci 508 žádostí na integrovanou produkci révy vinné pro 10 062 ha vinic v částce 134,5 mil. Kč a na ekologické pěstování 18 žádostí pro 185 ha vinic ve výši 4,2 mil. Kč. Vyplaceno bylo v roce 2008 na integrovanou produkci 429 žádostí pro 9 068 ha ve výši 126,2 mil. Kč (sazba 507 €/ha, tj. 13 367 Kč/ha) a na ekologické pěstování révy vinné 7 žádostí pro 155 ha v částce 3,6 mil. Kč (849 €/ha, tj. 22 383 Kč/ha).

Z národních dotačních programů získali vinohradníci a vinaři v roce 2008 podporu na zavlažování 80 ha vinic ve výši 3,0 mil. Kč, pro biologickou a fyzikální ochranu jako náhradu ochrany chemické 608 tis. Kč, na budování prostorových a technických izolátů množitelského materiálu révy vinné 5,0 mil. Kč, pro testování množitelského materiálu 180 tis. Kč, na šlechtění zaměřeného na vyšší odolnost proti škodlivým biotickým a abiotickým činitelům 3,0 mil. Kč, na podporu evropské integrace nevládních organizací 339 tis. Kč a na zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu 4,2 mil. Kč. Celková částka dotací z národních zdrojů činila 16,3 mil. Kč. Z Vinařského fondu dále obdrželi v roce 2008 vinaři 77 mil. Kč na propagaci vína.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot - mléko, hovězí maso

Světová produkce mléka v roce 2008 vzrostla více než v předchozích letech. Celková produkce mléka dosáhla podle odhadu International Dairy Federation (IDF) celkem 684 mil. t, což představuje meziroční zvýšení o 1,9 %, z toho produkce kravského mléka se odhaduje ve výši 576 mil. t, což je meziroční růst o 2,1 %. V předchozím roce činilo zvýšení 1,5 % u mléka celkem, resp. 1,4 % u kravského mléka. K růstu světové produkce přispělo zejména pokračující zvyšování produkce v Číně a v Indii v souvislosti s neustále se zvyšující poptávkou. V řadě dalších regionů, zejména v Brazílii, Argentíně, ale i v dalších zemích jižní Ameriky, došlo k akceleraci růstu produkce. Zvýšení nabídky mléka ovlivnil rovněž příznivý vývoj v Oceánii, kde se v hospodářském roce 2008/09 projevil příznivější povětrnostní podmínky než v předchozích letech a dochází zde k obnově produkce. V USA pokračovalo tempo zvyšování produkce předchozích let. Výrazným faktorem, který podpořil růst světové produkce mléka

v roce 2008, byl růst cen mlékárenských výrobků na světových trzích v druhé polovině roku 2007. Uvedený růst cen se spolu se zhoršením celkového ekonomického klimatu ve světě zároveň odrazil v určitém zmrzení poptávky po mléce. Ve spojitosti s rychlejším růstem produkce mléka v roce 2008 došlo v průběhu uvedeného roku k vytvoření přebytku mléka a k výraznému poklesu cen mlékárenských výrobků na světových trzích. Cena sušeného odstředěného mléka FOB západoevropské přístavy klesla v prosinci roku 2008 na 1 775 USD/t (30,23 Kč/kg), což je 48% úroveň ceny z prosince roku 2007 a nejnižší hodnota od dubna roku 2004. Vývoj ceny sušeného plnotučného mléka byl obdobný. V prosinci roku 2008 cena FOB západoevropské přístavy klesla na 1 850 USD/t (31,51 Kč/kg), což je 44% úroveň ceny z prosince předchozího roku a rovněž nejnižší úroveň od dubna roku 2004. K razantnímu poklesu došlo i u cen másla na světových trzích, v prosinci 2008 se cena FOB západoevropské přístavy snížila na 2 100 USD/t (35,77 Kč/kg), což je 55% úroveň ceny v prosinci roku 2007. Vývoj cen mlékárenských výrobků na světových trzích se výrazným způsobem promítl do vývoje ceny zemědělských výrobců v zemích EU včetně ČR.

Nákup mléka ke zpracování v EU v roce 2008 se podle odhadu ZMP zvýšil ve srovnání s předchozím rokem, avšak růst nákupu byl nižší než zvýšení kvót. Dočasný převis poptávky po mlékárenských výrobcích na světových trzích v druhé polovině roku 2007 podpořila záměry EK k postupnému zvyšování vnitrostátních referenčních množství (kvót). Kromě zvýšení vnitrostátních referenčních množství ve výši 0,5 % ve vybraných jedenácti zemích EU 15, které bylo zakotveno v nařízení Rady (ES) č. 1788/2003, přistoupila Komise k mimořádnému plošnému navýšení vnitrostátních referenčních množství ve všech členských zemích. Nařízením Rady (ES) č. 248/2008 ze dne 17. března 2008 byla od 1. 4. 2008 všem členským státům EU zvýšena vnitrostátní kvóta pro mléko o 2 %.

Celkový nákup mléka v EU 27 dosáhl podle odhadu ZMP 134,8 mil. t, což je o 1,15 mil. t a 0,9 % více než v roce 2007, z toho na vrub přestupného roku připadá zvýšení o 0,35 mil. t. Zvýšení kvót v EU v referenčním období 2008/09 představuje možnost růstu produkce od 1. 4. 2008 do 31. 3. 2009 celkem o 3,3 mil. t. Z údajů o nákupu v průběhu roku je zřejmé, že expanzivní tendence z počátku roku byly ve druhé polovině roku zpomaleny. K celkovému zvýšení produkce přispěly zejména Francie, Nizozemsko, Španělsko a Dánsko, naopak nákup mléka klesl v Irsku a Velké Británii. V rámci EU 10 se nákup mléka zvýšil výrazně v Polsku, rovněž v Pobaltských státech a v Maďarsku.

V souladu s růstem nákupu mléka vzrostla i produkce mlékárenských výrobků v EU. Vnitřní spotřeba EU 27 se však zvýšila pouze u sýrů, a to celkem o 0,8 %. Spotřeba sušeného plnotučného mléka a kondenzovaného mléka stagnovala a spotřeba sušeného odstředěného mléka a másla se odhaduje meziročně o 7,0 %, resp. o 1,5 % nižší. Trávající nulové sazby exportních subvencí pro vývoz mlékárenských výrobků do třetích zemí spolu s rychlým poklesem cen na světových trzích v průběhu roku 2008 ztížily export většiny komoditních výrobků z EU. Meziroční růst vývozu se odhaduje pouze u sušeného plnotučného mléka ve výši zhruba 13 %, zatímco ve vývozu másla došlo k poklesu zhruba o 38 %. U dalších sledovaných komodit – sušeného odstředěného mléka, kondenzovaného mléka a sýrů se odhaduje meziroční pokles vývozu v rozmezí 4,5 až 8 %. Z odhadu ZMP je zřejmé, že celkový export jmenovaných komodit z EU dosáhne v roce 2008 celkem 1 495 tis. t, což je ve srovnání s vývozem 1 588 tis. t v roce 2007 pokles o 5,9 %.

Růst produkce v EU a ztížení podmínek pro export do třetích zemí v druhé polovině roku zapříčinily výrazný pokles CZV mléka v EU. V průběhu roku se pokles CZV mléka projevil ve většině členských zemí EU, avšak podle odhadu ZMP se roční průměrné CZV mléka ve většině členských zemí udržely na úrovni nebo mírně nad úrovní předchozího roku.

V ČR lze vývoj trhu s mlékem v roce 2008 charakterizovat meziročním zvýšením objemu vyrobeného mléka, poklesem CPV mlékárenských výrobků a výrazným poklesem CZV mléka v průběhu roku. Celková produkce mléka ve výši 2 727,7 mil. l představuje meziroční zvýšení produkce o 1,7 %. Uvedený vývoj znamenal odvrácení klesající tendence dvou předchozích let. Na vzestupu výroby mléka se podílel zejména růst průměrné mléčné užitkovosti, která se meziročně zvýšila o 3,5 %, což byl největší růst od roku 2005. Současně došlo k poklesu průměrných stavů dojných krav o 7,3 tis. ks, tj. o 1,8 %, což bylo zpomalení klesajícího trendu a nejnižší úbytek stavů od roku 2005.

Ve struktuře stáda dojných krav pokračoval trend zvyšování podílu holštýnského plemene, jež od roku 2005 představuje v ČR majoritní populaci. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2007/08 (říjen – září) sledováno celkem 96,7 % stavů dojných krav. Z celkového počtu 313 395 krav s ukončenou normovanou laktací bylo 50,5 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více), 44,0 % krav českého strakatého plemene a 5,5 % krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen.

Vzestup produkce mléka byl umožněn zvýšením vnitrostátního referenčního množství mléka v souladu s výše zmíněným 2% navýšením v EU. Podle údajů SZIF dodali čeští producenti ke zpracování v kalendářním roce 2008 celkem 2 636,5 mil. l, což je o 0,8 % více než v předchozím roce. Přímý prodej činil 2,1 mil. l. Uvedená množství zahrnují korekci dodávek ke zpracování i přímého prodeje v důsledku přestupného roku podle Nařízení Komise (ES) č. 595/2004 čl. 8 odst. 1. Tržní produkce dosáhla obvyklé vysoké úrovně a činila 96,7 %. Zvýšení objemu tržní produkce bylo nižší než zvýšení vnitrostátního referenčního množství. V důsledku nárůstu vývozu syrového mléka ke zpracování v zahraničí kleslo využití domácí tržní produkce k domácímu zpracování. Z celkového objemu mléka dodaného ke zpracování nakoupily podle výkazu MZe tuzemské mlékárny 2 368,6 mil. l, zbývajících množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců byl meziročně o 0,5 % nižší, navíc část nakoupeného mléka byla vyvezena k dalšímu zpracování mimo ČR. Celkový objem mléčné suroviny, vyvezené výrobci a zpracovateli, dosáhl 16,6 % tržní produkce mléka. Kvalita nakupovaného mléka byla standardně na vysoké úrovni, v roce 2008 bylo 98,7 % nakoupeného množství v I. a vyšší třídě jakosti.

Maximální objem tržní produkce mléka v ČR je v rámci SOT s mlékem stanoven systémem produkčních kvót EU. V referenčním období 2007/08 (od 1. 4. 2007 do 31. 3. 2008) činilo v souladu s Nařízením Komise (ES) č. 415/2008 vnitrostátní referenční množství mléka pro ČR celkem 2 737 931,0 t v členění 2 735 402,882 t pro dodávky k dalšímu zpracování a 2 528,118 t pro přímý prodej. V uvedeném období bylo odběratelům dodáno 2 696,9 tis. t, tj. 98,6 % vnitrostátního referenčního množství pro dodávky. V rámci přímého prodeje bylo prodáno 2,1 tis. t mléka a mlékárenských výrobků. Evidováno bylo celkem 2 581 držitelů individuálního referenčního množství (IRM) mléka pro dodávky, z toho 2 571 aktivních.

Od začátku referenčního období 2008/09 bylo celkové vnitrostátní referenční množství mléka zvýšeno o 2 %, tj. o 54 758,620 t na 2 792 689,620 t. Z navýšeného množství bylo přerozděleno 50 tis. t do rezervy pro dodávky a zbytek do rezervy pro přímý prodej. Výše rezervy pro dodávky k 31. 12. 2008 činila 56,2 tis. t a pro přímý prodej 4,9 tis. t. V rámci vnitrostátního referenčního množství pro dodávky bylo od 1. 4. do 31. 12. 2008 prodáno ke zpracování 2 035,5 tis. t mléka, tj. 73,1 % vnitrostátního referenčního množství pro dodávky, přímý prodej k 31. 12. 2008 dosáhl výše 1,6 tis. t mléka. Ke stejnému datu bylo evidováno celkem 2 480 držitelů IRM pro dodávky, z toho 2 456 aktivních. Počet aktivních dodavatelů mléka klesl ve srovnání s předchozím referenčním obdobím o 4,5 %.

Sazby subvencí na podporu vývozu mlékárenských výrobků do třetích zemí zůstaly po celý rok na nulové hodnotě. Z důvodu vyřízení žádostí za vývoz v roce 2007 však bylo v roce 2008 z rozpočtu EU vyplaceno 527 tis. Kč na podporu vývozu másla a 553 tis. Kč na podporu vývozu sýrů. Uvedené částky celkem činily 0,6 % finančních prostředků vyplacených v předchozím roce. Z dalších finančních podpor směřovaných ke zpracovatelům bylo z rozpočtu EU využito podpory skladování másla ve výši 109 tis. Kč. Systém intervenčních nákupů másla a sušeného odstředěného mléka v roce 2008 nebyl využit, neboť situace na trhu s mlékem umožnila zpeněžení jmenovaných mlékárenských výrobků na volném trhu.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	433,30	437,90	422,90	409,80	402,50	98,22
Průměrná roční užitkovost	l/ks	6 006,20	6 253,70	6 370,40	6 548,30	6 776,20	103,48
Výroba	mil. l	2 602,40	2 738,80	2 694,40	2 683,50	2 727,70	101,65
Bilance zpracování mléka							
Poáteční zásoba	mil. l	92,10	69,40	66,30	55,70	71,10	127,65
Nákup mléka	mil. l	2 495,80	2 476,30	2 329,70	2 381,20	2 368,60	99,47
Dovoz	mil. l	329,60	535,40	701,30	836,00	810,20	96,91
Celková nabídka	mil. l	2 917,50	3 081,10	3 097,30	3 272,90	3 249,90	99,30
Domácí spotřeba	mil. l	2 110,10	2 182,20	2 190,70	2 244,00	2 214,60	98,69
Vývoz ²⁾	mil. l	738,00	832,60	850,90	957,80	937,60	97,89
Celková poptávka	mil. l	2 848,10	3 014,80	3 041,60	3 201,80	3 152,20	98,45
Konečná zásoba	mil. l	69,40	66,30	55,70	71,10	97,70	137,41
Ekonomika							
Náklady na produkci ³⁾	Kč/l	7,91	8,11	8,00	8,59	9,21	107,22
CZV mléko celkem	Kč/l	8,06	8,28	7,81	8,36	8,45	101,08
Přímé platby a dotace vstupů ⁴⁾	Kč/l	0,30	.	.	.	.	.
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/VDJ	850,00	2 006,60	2 581,60	2 548,90	1 669,40	65,49
CZV EU ⁵⁾	Kč/l	8,52	8,31	7,86	8,29	9,05	109,17

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2008 odhad.

4) Rok 2004 kompenzační platba za období 13 měsíců.

5) CZV Francie.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6 - 12; Agreste-le-bulletin; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), M. Hrubá (MZe)

Podpora výrobců mléka se uskutečnila v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a prostřednictvím národních doplňkových plateb na chov přežvýkavců a národních doplňkových plateb na zemědělskou půdu. Další podpory byly vypláceny z národních zdrojů v rámci „Zasad“ a dalších nepřímých podpor. Sazba národní doplňkové platby na chov přežvýkavců na rok 2008 činila 1 669,40 Kč/VDJ. V roce 2008 bylo podáno celkem 10 765 žádostí, s celkovým nárokem 1 021 604 VDJ, tj. 1 705 466 tis. Kč. Termín pro výplatu je od 1. 12. 2008 do 30. 6. 2009, přičemž do konce roku 2008 nebyly uvedené národní podpory vyplaceny.

V organizaci prodeje syrového mléka bylo v referenčním období 2007/08 registrováno celkem 82 odběratelů mléka, což je o 1 odběratele méně než v předchozím referenčním období. Z registrovaného počtu odběratelů bylo stejně jako v předchozím referenčním období 41 zpracovatelů, zbytek tvořily odbytové organizace, jejichž prostřednictvím bylo prodáno v uvedeném období 1 788,0 tis. t mléka, tj. 65,4 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Podíl prodeje mléka zprostředkovaného odbytovými organizacemi zůstal na stejné úrovni jako v předchozím referenčním období. V období 2008/09 registroval SZIF stejný počet odběratelů mléka jako v období 2007/08, avšak počet registrovaných odbytových organizací se snížil na 39 subjektů.

Trh s mlékem v ČR byl ovlivněn zejména poklesem cen mlékárenských výrobků na světových trzích a ztížením podmínek pro odbyt tuzemských mlékárenských výrobků na domácím i zahraničním trhu. Výrazně se meziročně snížil vývoz výrobků, které se uplatňují zejména ve třetích zemích (másla a sušená mléka), avšak významně klesl i vývoz jogurtů. Vývoz komoditních výrobků bez subvencí vývozu do třetích zemí byl především ve druhé polovině roku velmi obtížný. Snížení dovozu mlékárenských výrobků a odvrácení rostoucího trendu poprvé od vstupu ČR do EU bylo patrně ovlivněno nasycením domácího trhu z tuzemské produkce a zmrazením spotřebitelské poptávky. Pokles dovozu se nejvýrazněji projevil u konzumních mlék a jogurtů.

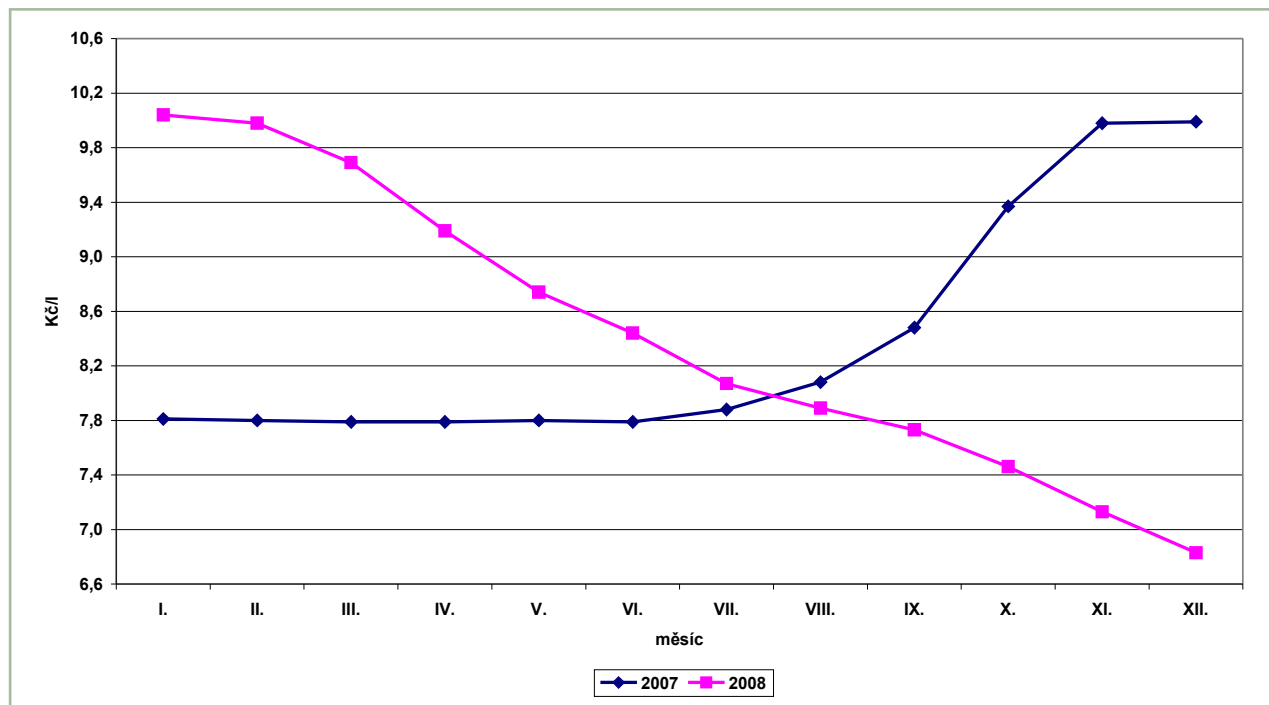
Obtížná situace při uplatnění tuzemských mlékárenských výrobků se promítla do vývoje stavu tuzemských zásob, které se u sušených mlék výrazně zvedly již koncem prvního čtvrtletí a do konce roku průběžně vzrůstaly, přičemž zásoby sýrů se pohybovaly na vysoké úrovni po celý rok. V souvislosti s převisem nabídky mlékárenských výrobků na světovém i evropském trhu došlo v průběhu roku k výraznému poklesu tuzemských CPV mlékárenských výrobků. CPV sušeného odstředěného mléka v průběhu roku klesla o 44 % a její průměrná roční hodnota byla 58,57 Kč/kg, což je meziroční snížení o 25,3 %. CPV sušeného plnotučného mléka v průběhu roku klesla o 30,4 % a její průměrná roční hodnota 71,15 Kč/kg představovala meziroční pokles o 17 %. CPV čerstvého másla od ledna do prosince klesla o 28,9 % a průměrná roční hodnota 80,93 Kč/kg byla o 12,7 % pod průměrem předchozího roku. Pokles CPV Eidamu 45 % byl mírnější a průměrná roční hodnota 97,18 Kč/kg byla meziročně nižší o 1,4 %. Ve výrobové struktuře došlo v souvislosti s poklesem odbytových možností ke snížení výroby sušeného odstředěného mléka a másla. Růst výroby sušeného plnotučného mléka se projevil zejména v první polovině roku. Sortiment čerstvých výrobků se posunul směrem k výrobkům s nižší přidanou hodnotou. Meziročně klesla produkce výrobků obsahujících více přidané hodnoty (přírodní a tavené sýry), zatímco produkce výrobků s nižší přidanou hodnotou (konzumní mléka, smetany) se zvýšila.

Vývoj domácí spotřeby mlékárenských výrobků byl ovlivněn zvýšenou úrovní spotřebitelských cen. U většiny sledovaných výrobků vysoké spotřebitelské ceny, dosažené začátkem roku, klesaly v průběhu roku mírnějším tempem než ceny průmyslových a zemědělských výrobků. Průměrná roční spotřeba mlékárenských výrobků v hodnotě mléka bez másla ve výši 242,6 kg/os./rok představuje meziroční pokles spotřeby o 0,8 %.

Vývoj CZV mléka reagoval na odbytovou situaci tuzemských zpracovatelů a vývoj cen mlékárenských výrobků. Historicky maximální úroveň CZV mléka v ČR, dosažená v lednu a v únoru roku 2008, v průběhu roku trvale klesala a v prosinci dosáhla naopak nejnižší úrovně od roku 1995. Od ledna do prosince klesla CZV mléka o 32,0 %. Průměrná roční CZV mléka byla ve srovnání s předchozím rokem o 1,1 % vyšší především z důvodu vysoké úrovně v první polovině roku.

Náklady na výrobu mléka v roce 2008 se odhadují vyšší než v předchozím roce zejména v důsledku výrazného růstu cen nakupovaných krmiv a současného růstu nákladů na vlastní krmiva. Podíl krmiv na celkových nákladech na výrobu mléka se odhaduje ve výši 36,4 %. Ekonomiku produkce mléka však významně ovlivnily přímé platby. Podpory směřované přímo na chov přežvýkavců a další podpory směřované na plochy zajistily producentům mléka překonání ztráty z produkce a dosažení kladného ekonomického výsledku.

Graf T8.2/01 - Měsíční vývoj CZV mléka celkem

Pramen: Statistika Mlék(MZe)6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

V roce 2008 došlo v EU 27, podle odhadu Office de l'Elevage, meziročně ke snížení produkce, spotřeby a dovozu hovězího masa, při současném zvýšení vývozu a cen jatečného skotu. Výroba hovězího masa včetně telecího se v roce 2008 mírně snížila o 0,6 % na 8 164,1 tis. t, z toho produkce hovězího masa klesla o 0,7 % na 7 302,3 tis. t. Hlavní podíl na redukci výroby v roce 2008 měly především státy EU 15, kde došlo k jejímu meziročnímu snížení o 1,7 %, zatímco v NČZ se naopak výroba zvýšila o 7,9 %. Omezení výroby bylo evidováno téměř ve všech významných producentech zemích EU. Nejvýraznější meziroční snížení produkce bylo zaznamenáno v Irsku (o 5,2 %), Belgii (o 3,1 %), Dánsku (o 2,5 %), Velké Británii (o 1,8 %) a Španělsku (o 1,7 %). Naopak k jejímu zvýšení došlo především v Rakousku (o 4,6 %), Polsku (o 2,1 %) a Německu (o 1,7 %).

Stavy skotu celkem se v EU 27 v roce 2008 meziročně zvýšily o 0,4 % na 90,97 mil. ks, z toho stavy krav celkem vzrostly o 0,8 % na 36,76 mil. ks. K nárůstu počtů chovaného skotu došlo v EU 15 (o 0,7 %), naopak NČZ stavy skotu meziročně snížily o 1,0 %. Stavy krav dojných i krav BTM se v EU 15 v roce 2008 zvýšily u každé této kategorie o 1,1 %, zatímco v NČZ došlo k redukci stavů dojných krav o 1,0 %, ale ke zvýšení stavů krav BTM o 6,0 %.

V roce 2008 se spotřeba hovězího masa včetně telecího v EU 27 podle odhadu Office de l'Elevage proti roku 2007 snížila o 2,7 % na 8 185,6 tis. t. K jejímu omezení došlo jak v EU 15 (o 2,6 %), tak v NČZ (o 3,3 %). Vývoj spotřeby hovězího masa ve Společenství byl negativně ovlivněn mimo jiné také růstem ceny hovězího masa. K nejvýraznějšímu meziročnímu snížení spotřeby došlo ve Španělsku (o 5,3 %), Velké Británii (o 3,1 %), Německu (o 2,8 %) a Itálii (o 1,8 %). Spotřeba hovězího masa v EU 15 klesla meziročně na obyvatele z 19,7 kg/rok v roce 2007 na 19,0 kg/rok v roce 2008, v NČZ to bylo z 6,8 na 6,6 kg/rok. Stupeň soběstačnosti se v EU 27 v roce 2008 meziročně zvýšil o 3 p. b. na 99,0 %.

Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem v EU 27 se v roce 2008 zlepšila vlivem omezení dovozu hovězího masa ze zemí Jižní Ameriky a zvýšením vývozu do Ruska, přesto však vykazovala záporné hodnoty. Ve srovnání s rokem 2007, kdy objemové saldo zahraničního obchodu s hovězím masem ve Společenství dosáhlo -312,1 tis. t, se v roce 2008 snížilo na -78,7 tis. t. K jeho zlepšení přispělo meziroční snížení importu hovězího masa o téměř polovinu na 237,9 tis. t, zatímco export se zvýšil o 9,0 % na 159,2 tis. t.

Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU se v roce 2008 ve většině zemí Společenství zvýšily, vyjma Španělska. Podle Office de l'Elevage meziročně vzrostla cena jatečného skotu v průměru o 6,9 % na 294,45 €/100 kg j. hm. Nejvýraznější růst byl zaznamenán v Irsku (16,5 %), Velké Británii (12,0 %), Nizozemsku (12,0 %), Polsku (10,6 %) a Německu (10,4 %). K poklesu ceny v roce 2008 došlo naopak především ve Španělsku (-4,9 %) v důsledku meziročního snížení spotřeby hovězího masa.

Chov skotu v ČR byl v roce 2008 podporován, obdobně jako v předchozích letech, formou národní doplňkové platby. V ČR byly v roce 2008 na podporu chovu skotu vyjednány dva typy národní doplňkové platby. První typ podpory v rámci tzv. plateb oddělených od produkce byl zaměřen na přežvýkavce (tj. skot, ovce a kozy). Tato platba byla stanovena na 1 VDJ skotu v částce 1 669,40 Kč a je chovateli vyplácena v období od 1. 12. 2008 do 30. 6. 2009. Na rok 2008 byly podány na SZIF žádosti pro výplatu na 1 021,6 tis. VDJ přežvýkavců v částce 1 705,5 mil. Kč.

Druhá forma národní doplňkové platby v rámci plateb vázaných na produkci, byla určena na chov KBTPM. Tato platba byla stanovena na 1 VDJ krávy BTM v částce 2 939,70 Kč a je vyplácena v období od 1. 12. 2008 do 30. 6. 2009. Na rok 2008 byly podány na SZIF žádosti pro výplatu na 151,5 tis. VDJ krav BTM v celkové částce 445,3 tis. Kč.

Produkce jatečného skotu v ČR pro užití na domácím trhu je dlouhodobě zajišťována zejména jedinci dojných a kombinovaných plemen a jejich kříženců. Specializovaná masná plemena skotu se na výrobě hovězího masa podílejí jen nízkým procentem, neboť tato zvířata jsou exportována především jako zástavový skot.

Chov skotu v ČR byl v roce 2008 charakterizován meziročním růstem stavů, zvýšením produkce a vývozu, poklesem spotřeby hovězího masa, porážek, dovozu a CZV jatečných zvířat. V roce 2008 se podle Soupisu hospodářských zvířat k l. 4. 2008 stavy skotu v ČR meziročně zvýšily o 10,2 tis. ks (tj. o 0,7 %) na 1 401,6 tis. ks. K nárůstu došlo téměř ve všech kategoriích zvířat, vyjma dojných krav, jejichž úbytek je evidován již několik let. Rovněž stavy telat do 6 měsíců se meziročně snížily. V roce 2008 pokračoval trend růstu stavů krav BTM, jejichž počty se meziročně zvýšily o 5,7 %, (o 8,8 tis. ks) na 163,2 tis. ks, zatímco stavy dojných krav meziročně klesly o 1,2 % (o 4,8 tis. ks) na 405,5 tis. ks.

Průměrné stavy krav celkem v ČR podle ČSÚ meziročně klesly o 3,6 tis. ks (o 0,6 %) na 559,4 tis. ks, z toho nejvýrazněji ve Zlínském kraji o 8,0 % (2,2 tis. ks).

Redukce počtu chovaných krav dojných populace v ČR je při respektování kvótového systému prodeje mléka odrazem plynulého zvyšování průměrné roční užitkovosti. Zvyšování stavů krav BTM je naproti tomu odrazem především poptávky po zástavovém skotu masných plemen a jejich kříženců v ostatních členských zemích. Nemalý vliv na jejich růst mají však také přímé a nepřímé podpory směřované do tohoto systému chovu (např. národní podpory na přežvýkavce, podpory na krávy BTM, podpory na ekologické zemědělství a podpory méně příznivých oblastí aj.).

V roce 2008 bylo v ČR podle údajů SVS poraženo celkem 290,0 tis. ks jatečného skotu, tj. o 1,9 % (5,7 tis. ks) méně než v roce 2007. Z toho nejvíce se na celkových porážkách podíleli jateční býci (45,8 %) a jatečné krávy (41,7 %), zatímco podíl jalovic dosahoval 8,8 % a jatečných telat 3,7 %. Meziročně klesly počty porážek především u jatečných krav z důvodu vyššího exportu této kategorie zvířat do zahraničí, kde byly zpeněžovány za vyšší ceny. Počet poraženého dospělého skotu se meziročně snížil o 6,5 tis. ks (2,3 %) na 279,1 tis. ks. Z toho počet jatečných krav klesl o 7,9 tis. ks (6,1 %) na 120,8 tis. ks a počet býků a volů se snížil jen velmi mírně o 0,1 tis. ks (0,1 %) na 132,7 tis. ks. Nárůst porážek byl naopak zaznamenán u jatečných jalovic, a to o 1,4 tis. ks (5,9 %) na 25,6 tis. ks a u telat o 0,8 tis. ks (7,5 %) na 10,9 tis. ks.

T8.2/02 - Balance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 428,3	1 397,3	1 373,6	1 391,4	1 401,6	100,73
Průměrný přírůstek býci výkrm	kg/ks/den	0,865	0,867	0,874	0,901	0,919	102,00
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	4,9	4,2	6,4	6,5	3,8	58,34
Výroba	tis. t j. hm.	95,6	90,1	92,1	91,9	98,7	107,40
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	10,4	19,3	17,1	19,2	16,1	83,99
Celková nabídka	tis. t j. hm.	110,9	113,6	115,6	117,6	118,6	100,86
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	81,5	85,3	86,2	88,3	80,7	91,44
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	25,2	21,9	22,9	25,5	33,0	129,18
Celková poptávka	tis. t j. hm.	106,7	107,2	109,1	113,8	113,7	99,91
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	4,2	6,4	6,5	3,8	4,9	129,59
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	47,62	48,54	50,59	55,12	59,08	107,18
CZV jateční býci celkem	Kč/kg ž. hm.	38,02	40,62	41,23	38,75	38,00	98,06
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ přežvýkavců	.	2 006,60	2 581,60	2 548,90	1 669,40	65,49
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ KBTPM	.	.	.	.	2 939,70	x
Cena EU jatečný skot ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	246,42	268,00	285,20	275,33	294,45	106,94
Cena ČR jatečný skot ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	190,70	217,38	239,36	226,31	249,47	110,23

1) Balance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Rok 2008 předběžně.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2008 odhad.

5) Národní doplňkové platby.

6) Cena = na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu; TIS^{CR}SZIF; Office de l'Elevage; EC - DG for Agriculture; Soupis hospodářských zvířat k l. 4.; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), J. Holá (MZe)

Výroba hovězího masa je určována především poptávkou na domácím trhu, ale také možností exportu živého skotu na trhy EU. Nárůst stavů skotu příznivě ovlivnil také jeho produkci. V roce 2008 se výroba hovězího masa včetně telecího meziročně zvýšila o 7,4 % na 98,7 tis. tj. hm. (tj. 182,7 tis. t ž. hm.). Produkce jatečného skotu na krávu průměrného stavu se v roce 2008 proti roku 2007 zvýšila o 7,6 % (tj. o 23,0 kg) na 326,0 kg ž. hm. Průměrná porážková hmotnost skotu se podle TIS^{CR} SZIF meziročně snížila o 2,1 % (o 12,5 kg) a dosáhla 579,1 kg ž. hm. Domácí spotřeba hovězího masa včetně telecího v ČR v roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 klesla o 8,6 %. Roční spotřeba na obyvatele se snížila z 10,9 kg v roce 2008 na 9,5 kg v roce 2007, tj. o 12,7 %. Ve srovnání s průměrnou spotřebou dosahovanou v EU 27 byla však nižší o více než 40 %.

Objemové a finanční saldo zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího masa bylo také v roce 2008 aktivní a dosáhlo 16,9 tis. j. hm. (tj. 31,2 tis. t ž. hm.). Ve finančním vyjádření pak představovalo částku 1 321 mil. Kč. Dovoz jatečného skotu včetně hovězího masa se meziročně snížil o 16,0 % (tj. o 3,1 tis. t j. hm.) na 16,1 tis. t j. hm. Podíl dovozu na domácí spotřebě v roce 2008 dosáhl 20,0 %, zatímco v roce 2007 byl 21,8 %. Hlavním dovozním artiklem bylo z 93 % hovězí maso, které bylo nakupováno zejména v sousedních zemích, tj. v Polsku (30,5 %), Německu (22,4 %), Rakousku (14,0 %) a Slovensku (8,3 %). Nejvíce živého skotu, převážně k jatečným účelům, pocházelo ze Slovenska (84,7 %), zatímco v Německu byla nakupována především plemenná zvířata (11,6 %).

V roce 2008 se meziročně zvýšil export živého skotu včetně hovězího masa v přepočtu na j. hm. o 29,2 %, tj. 7,5 tis. t. Hlavním vývozním artiklem byl z 81,6 % živý skot. Ve srovnání s rokem 2007 došlo k nárůstu jeho exportu o 27,0 %, tj. o 39,9 tis. ks. Důvodem vyššího vývozu bylo efektivnější zhodnocení zvířat na trzích EU v důsledku růstu poptávky, neboť některé země jako např. Francie, vlivem výskytu onemocnění

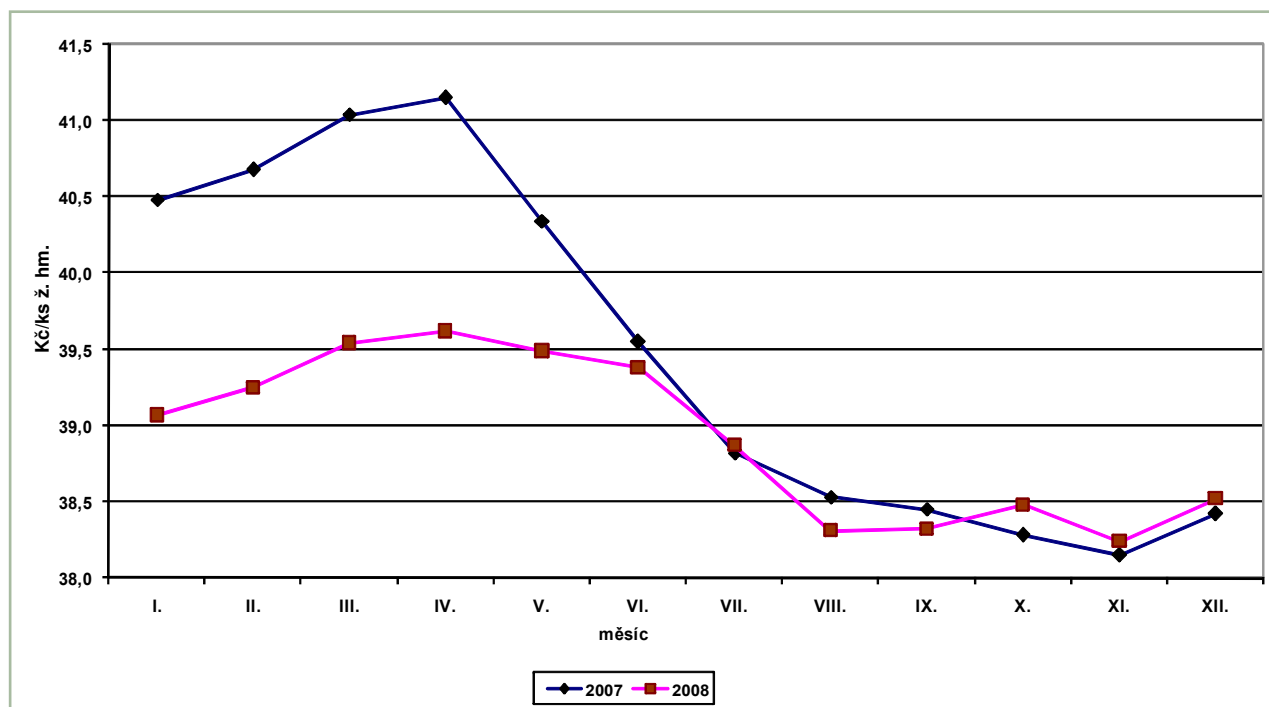
katarální horečky ovčí¹⁴⁰ u skotu, export omezily. Z ČR byla vyvážena především jatečná zvířata (49,7 tis. ks), telata (53,9 tis. ks) a zástavový skot (40,7 tis. ks). Nejvýznamnější odběrateli skotu bylo Rakousko, Itálie a Německo, kam směřovalo více než 50,0 % zvířat z celkového vývozu. Hovězí maso, kterého bylo exportováno pouze 6,1 tis. t, bylo prodáváno zejména na Slovensko (35,0 %) a do Rakouska (34,3 %).

Podíl vývozu na domácí výrobě se ve srovnání s rokem 2007 zvýšil o 5,7 p. b. a dosáhl 33,4 %.

V roce 2008 podpořil SZIF export 602,2 t živého skotu formou subvencovaného vývozu z fondu EU částkou 4,1 mil. Kč.

CZV jatečného skotu se v roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 mírně snížila, a to z důvodu převažující nabídky především jatečných býků a jalovic. Jatečný skot tř. SEUR¹⁴¹, byl podle TIS^{CR} SZIF, prodáván za 35,98 Kč/kg ž. hm., což představovalo v meziročním srovnání pokles CZV o 1,0 %. Ke snížení ceny došlo především u jatečných býků tř. SEUR o 1,3 % (tj. o 0,52 Kč/kg ž. hm.) na 39,48 Kč/kg ž. hm., CZV jatečných jalovic tř. SEUR klesla o 0,9 % na 31,23 Kč/kg ž. hm., zatímco CZV jatečných krav tř. EUR¹⁴² se v důsledku vyrovnané poptávky držela téměř na úrovni roku 2007 (29,94 Kč/kg ž. hm.) a dosáhla 29,90 Kč/kg ž. hm. CPV výsekového hovězího masa kopírovala vývoj cen zemědělských výrobců a zaznamenala rovněž mírné meziroční snížení o 0,3 % na 108,60 Kč/kg.

Graf T8.2/02 - Měsíční vývoj CZV jatečných býků tř. SEUR

Pramen: TIS^{CR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Rentabilita výkrmu skotu v ČR dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. Také v roce 2008 došlo opět k jejímu meziročnímu zhoršení v důsledku růstu nákladů skotu ve výkrmu a snížení CZV. Podle odhadu ÚZEI v roce 2008 náklady na výkrm jatečných býků při průměrném přírůstku 0,919 kg/KD dosahovaly 59,08 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem nárůst o 7,2 % (tj. o 3,96 Kč/kg). K jejich zvýšení došlo především vlivem růstu nákladů na krmiva o 9,2 % a pracovních nákladů o 11,1 %.

Náklady na kilogram přírůstku skotu ve výkrmu se meziročně zvýšily o 8,2 % na 51,52 Kč/kg. Úroveň nákladů vykázaných na kilogram ž. hm. přesahovala v roce 2008 průměrnou realizační cenu za jatečného býka o 21,08 Kč/kg ž. hm. a proti roku 2007 se zhoršila o 4,71 Kč/kg. Podpory vyplácené na skot (tj. přímé platby a národní podpory) nejsou do výsledné rentability započteny.

8.2.2 Prasata - vepřové maso

Rok 2008 byl v sektoru vepřového masa v EU 27 charakterizován meziročním snížením produkce a spotřeby a zvýšením dovozu, vývozu a cen jatečných prasat. Příčiny velice nepříznivého roku 2007, kdy vysoká produkce vepřového masa, nízké ceny jatečných prasat a prudký růst cen obilovin výrazně negativně ovlivnily ekonomiku chovu prasat ve všech zemích EU, zasáhly tento sektor také v roce 2008. V první polovině roku 2008 docházelo téměř ve všech zemích Společenství k omezování stavů prasat a především prasnic. To bylo provázáno poklesem výroby vepřového masa a nárůstem cen jatečných zvířat. Ekonomika výkrmu prasat se začala vlivem snížení cen obilovin z nové sklizně od druhé poloviny roku 2008 postupně zlepšovat, přesto však nebyla výroba vepřového masa v loňském roce pro mnoho evropských chovatelů rentabilní.

Produkce vepřového masa se v roce 2008 v EU 27, podle odhadu Office de l'Élevage, meziročně snížila o 0,9 % na 22,76 mil. t. Hlavní podíl na její redukci měly NČZ, kde došlo k jejímu výraznému omezení o 8,1 % na 3,9 mil. t, zatímco v EU 15 výroba ve srovnání s rokem 2007 ještě o 0,7 % vzrostla na 18,9 mil. t. NČZ včetně Rumunska a Bulharska se na produkci vepřového masa Společenství podílely 16,9 %, (rok 2007 to bylo 18,3 %), z toho ČR pouze 0,9 %. K meziročnímu růstu produkce došlo v roce 2008 v Nizozemsku (2,9 %), Německu (2,0 %), Španělsku (1,1 %) a Itálii (0,6 %). Její výrazné snížení bylo zaznamenáno především v Polsku (-9,4 %), ČR (-7,9 %), Rumunsku (-6,3 %) a Dánsku (-1,8 %).

¹⁴⁰ Katarální horečka ovčí (bluetongue) = infekční virové onemocnění přezývací nepřenositelné na člověka.

¹⁴¹ V rámci klasifikační stupnice SEUROP.

¹⁴² V rámci klasifikační stupnice SEUROP.

Stavy prasat celkem v EU 27 meziročně klesly o 5,6 % na 152,5 mil. ks, z toho v NČZ až o 12,8 % na 31,1 mil. ks. Výrazný úbytek stavů však byl v roce 2008 především u prasnic, kterých bylo proti roku 2007 chováno o 8,4 % (o 1,25 mil. ks) méně a jejich počet dosáhl 14,3 mil. ks. Takový pokles stavů prasnic nebyl v EU dosud evidován.

V roce 2008 došlo v EU 27 ve srovnání s rokem 2007 k omezení spotřeby vepřového masa. Podle odhadu Office de l'Elevage spotřeba vepřového masa ve Společenství meziročně klesla v průměru o 1,8 % na 20,9 mil. t. K výraznějšímu poklesu došlo v NČZ (o 7,3 %), zatímco v EU 15 se snížila jen velmi mírně (o 0,4 %). Rovněž spotřeba vepřového masa na obyvatele zaznamenala v EU 27 meziroční snížení o 2,3 % na 42,0 kg/rok. Méně vepřového masa bylo zkonzumováno především v Polsku (-9,4 %), dále v Dánsku (-4,4 %) a Maďarsku (-4,3 %). Vyšší spotřeba vepřového masa proti roku 2007 byla naopak zaznamenána v Německu (0,7 %). Soběstačnost v EU 27 dosáhla v roce 2008, podle odhadu, 108,1 % a meziročně se zvýšila o 0,8 p. b. V ČR dosáhl tento ukazatel v roce 2008 úrovně 74,4 %.

EU 27 zvýšila v roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 vývoz vepřového masa o 26,2 % na 1,8 mil. t a udržela si pozici druhého nejvýznamnějšího světového exportéra. EU vyvezla meziročně více vepřového masa na pro ni nejvýznamnější trhy, tj. do Ruska a do Japonska. Země EU 15 exportovaly meziročně o 19,0 % (tj. o 255 tis. t) více vepřového masa a rovněž NČZ jej navýšily o 85,5 % (tj. o 120 tis. t). Objemové saldo zahraničního obchodu s vepřovým masem bylo v roce 2008 opět kladné a meziročně se zvýšilo o 25,5 % na 1,8 mil. t. Dánsko jako nejvýznamnější vývozců Společenství zvýšilo export jen o 8,3 %, přesto se na celkovém vývozu podílelo 29 %. Naproti tomu výrazný meziroční růst exportu byl zaznamenán v Polsku (o 150,1 %) a Španělsku (o 41,3 %), Německu (o 38,2 %) a Nizozemsku (o 27,4 %).

Dovoz vepřového masa do zemí EU je dlouhodobě ve srovnání s vývozem zanedbatelný, i přesto, že se ve srovnání s rokem 2007 zvýšil o 51,3 % na 0,59 mil. t. Hlavní podíl na jeho růstu měly vyšší importy vepřového masa z USA.

Snížení stavů prasat a následně produkce vepřového masa ovlivnily v průběhu roku 2008 pozitivně vývoj CZV téměř ve všech zemích Společenství. Průměrná cena jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích EU meziročně vzrostla o 13,4 % na 153,24 €/100 kg j. hm. a byla nejvyšší za posledních deset let. K jejímu růstu došlo v roce 2008 ve všech členských zemích, výrazněji však v NČZ, především v Polsku (23,3 %), Slovensku (20,6 %), České republice (17,8 %), Maďarsku (17,4 %). Ze zemí v EU 15 byl výrazný růst ceny evidován především v Německu (15,5 %) a Nizozemsku (15,6 %). Naopak k meziroční stagnaci ceny došlo ve Velké Británii.

V ČR byla v roce 2008 situace v sektoru vepřového masa ovlivněna vývojem v roce 2007 a především vývojem v celé EU. Trh s vepřovým masem v ČR byl v roce 2008 charakterizován meziročním omezením produkce, výrazným snížením stavů prasat, prohloubením pasivního salda zahraničního obchodu, růstem CZV jatečných prasat a dalším zhoršením ekonomiky chovu. Vysoké ceny krmiv přetrvávaly ještě během první poloviny roku 2008 a i přes nárůst CZV negativně ovlivnily rentabilitu výkrmu prasat, což se následně projevilo úbytkem stavů prasat všech kategorií.

Stavy prasat celkem v ČR se podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2008 výrazně meziročně mírně snížily o 14,0 % (tj. o 397,4 tis. ks) na 2 433,0 tis. ks. Redukce stavů prasnic byla ze všech kategorií nejvyšší, jejich počty meziročně klesly o 20,3 % (tj. o 45,6 tis. ks) na 179,3 tis. ks. K 1. 12. 2008 došlo podle údajů ČSÚ opět k dalšímu snižování stavů ve všech kategoriích prasat. Průměrné stavy prasnic v roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 klesly o 21,7 % (tj. o 49,5 tis. ks) na 178,1 tis. ks především v důsledku výrazného poklesu rentability odchovu zástavových selat v roce 2007 a 2008. Zhoršená ekonomika produkce selat se projevila vyššími exporty prasnic a snižováním stavů prasniček.

V roce 2008 došlo v chovu prasat k meziročnímu zlepšení některých reprodukčních ukazatelů. Počet narozených selat na prasnici stoupl proti roku 2007 o 3,5 % na 23,4 ks, počet odchovaných selat na prasnici se v roce 2008 zvýšil o 3,4 % a dosáhl 20,8 ks/rok. Procento úhynu selat z počtu narozených se proti roku 2007 mírně zvýšilo na 11,1 % (tj. o 0,1 p. b.). Nižší stavy prasnic a prasniček negativně ovlivnily především celkový počet narozených selat. V roce 2008 bylo v ČR narozeno 4 171,1 tis. ks selat, což představovalo meziroční úbytek o 19,0 % (-980,0 tis. ks). Rovněž celkový počet odchovaných selat na prasnici se v roce 2008 snížil o 19,1 % (-875,0 tis. ks) a dosáhl 3 709,8 tis. ks.

Výroba vepřového masa v ČR byla v roce 2008 výrazně ovlivněna negativním vývojem jak na domácím, tak na zahraničním trhu. Rostoucí náklady na krmiva v roce 2007 a v první polovině roku 2008 byly silným motivačním faktorem, který nutil producenty z ekonomických důvodů výrobu redukovat. Pokles produkce vepřového masa v ČR, obdobně jako v ostatních NČZ, byl velmi výrazný. Domácí výroba vepřového masa se v roce 2007 proti roku 2008 snížila o 6,9 % na 335,8 tis. t j. hm. (431,6 tis. t ž. hm.). Z toho tržní produkce klesla proti roku 2007 o 7,3 % na 316,4 tis. t j. hm. (406,6 tis. t ž. hm.).

Podle údajů SVS došlo v roce 2008 ve srovnání s předchozím rokem k poklesu počtu poražených prasat celkem o 7,2 % (tj. o 284,1 tis. ks) na 3 671,8 tis. ks. Z toho porážky jatečných prasat se meziročně snížily o 7,3 % na 3 562,2 tis. ks a počet poražených prasnic klesl o 4,1 % na 109,6 tis. ks. Současně se také podle ČSÚ mírně snížila průměrná porážková hmotnost jatečných prasat (bez prasnic a kanců) ze 110,2 kg/ks ž. hm. v roce 2007 na 109,8 kg/ks ž. hm. v roce 2008, tj. o 0,4 %.

Domácí spotřeba vepřového masa v roce 2008 byla ve srovnání s rokem 2007 nižší o 1,4 % (tj. o 6,6 tis. t j. hm.) a dosáhla 451,6 tis. t j. hm. (580,5 tis. t ž. hm.). Také v roce 2008 nebyla ČR ve výrobě vepřového masa soběstačná, neboť celková produkce byla o 115,8 tis. t j. hm. (tj. o 148,9 tis. t ž. hm.) nižší, než činila domácí spotřeba. Stupeň soběstačnosti v roce 2008 se meziročně opět snížil o 4,4 p. b. na 74,4 % (v roce 2007 dosáhl 78,7 %). Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2008, podle odhadu ÚZEI, dosáhla 41,8 kg/rok, což představovalo její mírné meziroční snížení o 0,5 % (o 0,2 kg/rok).

T8.2/03 - Balance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	3 126,5	2 876,8	2 840,4	2 830,4	2 433,0	85,96
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,668	0,682	0,700	0,709	0,716	100,99
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	14,9	11,9	15,3	13,4	14,2	105,97
Výroba	tis. t j. hm.	425,7	367,2	349,6	360,8	335,8	93,07
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	69,5	114,4	120,3	138,3	163,9	118,51
Celková nabídka	tis. t j. hm.	510,1	493,5	485,2	512,5	513,9	100,27
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	439,4	443,4	438,8	458,2	451,6	98,56
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	58,8	34,8	32,9	40,1	50,7	126,43
Celková poptávka	tis. t j. hm.	498,2	478,2	471,7	498,3	502,3	100,80
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	11,9	15,3	13,4	14,2	11,6	81,69
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	33,79	31,07	33,71	35,74	39,90	111,64
CZV jatečná prasata celkem	Kč/kg ž. hm.	31,95	31,74	30,95	28,20	29,91	106,06
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	.	.	.	.	.	x
Cena EU prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	138,4	139,0	145,2	135,2	153,2	113,37
Cena ČR prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	145,8	144,0	147,5	138,6	163,2	117,77

1) Balance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,778.

2) Rok 2008 předběžně.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2008 odhad.

5) Národní doplňkové platby.

6) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, TIS^{CR} SZIF, Office de l'Élevage, Evropská komise, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; GRČ; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), M. Pavlů (MZe)

V roce 2008 se ve srovnání s předchozím rokem zvýšily dovozy živých zvířat, ale i dovozy vepřového masa. Současně došlo k meziročnímu nárůstu vývozu živých zvířat a vepřového masa. Objemové saldo zahraničního obchodu v živých prasatech bylo kladné a dosáhlo 963 t ž. hm. Ve finančním vyjádření však představovalo poprvé od roku 1990 pasivní bilanci v hodnotě 152,1 mil. Kč. Objemové i finanční saldo zahraničního obchodu s vepřovým masem vykázalo v roce 2008 opět pasivní bilanci (-113,0 tis. t a -6 053,2 mil. Kč), která se proti roku 2007 ještě prohloubila.

Dovoz živých prasat v roce 2008 meziročně vzrostl o 92 %, tj. o 145,2 tis. ks na 303,3 tis. ks a pocházely především ze zemí EU. Z celkového počtu importovaných prasat bylo nejvíce dovezeno selat (146,9 tis. ks), méně jatečných prasat (83,4 tis. ks) a plemenných prasat (5,4 tis. ks). Selata, která na domácím trhu začala chybět z důvodů nižších stavů prasnic, byla nakupována především v Dánsku (53,1 %), Německu (23,5 %) a Nizozemsku (22,5 %). Hlavním dodavatelem jatečných prasat bylo Německo, Nizozemsko a Francie, odkud pocházelo 90,5 % zvířat. Plemenná prasata pocházela především z Německa a Dánska.

Vývozy živých prasat se v roce 2008 meziročně zvýšily o 34,6 % (49,8 tis. ks) na 193,7 tis. ks. Hlavním artiklem byla jatečná prasata, která se na celkovém dovezeném počtu podílela téměř 50 %, méně pak selata (podíl cca 22 %) a plemenná prasata (podíl 5,7 %). Nezanedbatelný byl v roce 2008 rovněž počet vyvezených prasnic, který se proti roku 2007 zvýšil o 1,8 tis. ks a dosáhl 5,3 tis. ks. Nevýznamnějšími odběrateli bylo Slovensko, Německo a Maďarsko, kam směřovalo 91 % z celkového počtu exportovaných prasat.

V roce 2008 podpořil SZIF export 619,7 t živých prasat formou subvencovaného vývozu z fondu EU částkou 4,8 mil. Kč.

Dovoz vepřového masa v roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 vzrostl o 13,9 %, tj. o 18,3 tis. t. Maso čerstvé a chlazené (především půlky a vykostěné díly) se na importu podílelo 79,2 % (119,4 tis. t) za jednotkovou hodnotu 54,31 Kč/kg. Maso zmrazené (29,2 tis. t) bylo nakupováno za jednotkovou hodnotu 45,43 Kč/kg. Jednalo se zejména o vykostěné díly. Nejvýznamnějšími obchodními partnery, odkud bylo vepřové maso nakupováno, byly především země EU - Německo (43,0 % nákupu), Rakousko (21 % nákupu) a Polsko (20 % nákupu). Meziročně se zvýšil také dovoz vepřového masa ze třetích zemí, i když odtud byl nakoupen pouze malý objem (1 tis. t), především z USA.

Vývoz vepřového masa se v roce 2008 meziročně zvýšil o 27,5 % (7,8 tis. t), z toho 88 % (32,0 tis. t) připadalo na maso chlazené. Jednalo se především vepřové půlky a vykostěné chlazené maso. Zmrazeného vepřového masa bylo vyvezeno pouze 4,0 tis. t, především v podobě vykostěných dílů (2,4 tis. t). Export vepřového masa směřoval z 97 % do zemí EU, především na Slovensko a do Německa. Mimo EU směřoval export především do Ruska (0,9 tis. t).

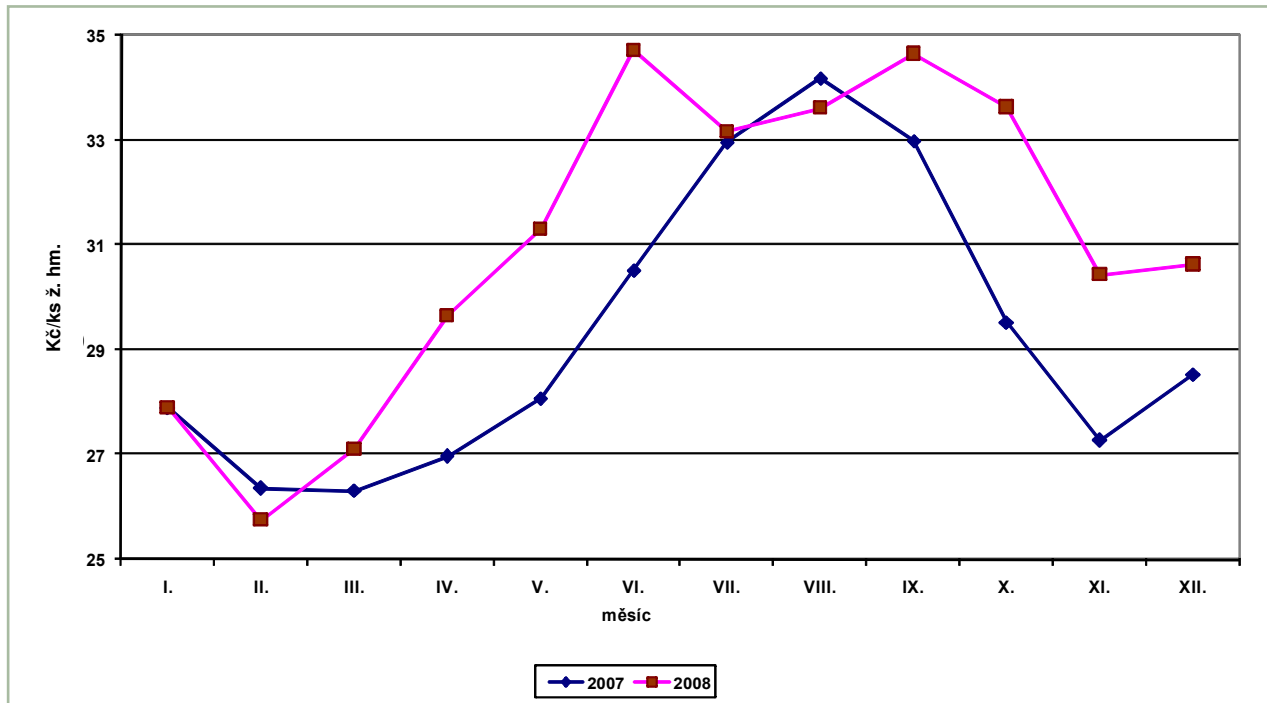
V roce 2008 byla CZV jatečných prasat pozitivně ovlivněna snížením nabídky jatečných prasat na domácím, ale především na evropském trhu. Redukce stavů prasat ovlivnila nabídku a produkci vepřového masa na českém trhu. Zvýšení cen jatečných prasat v ČR však bylo nižší než v průměru EU 27. Ve srovnání s předchozím rokem se v roce 2008 zvýšila CZV jatečných prasat tř. SEU¹⁴³, podle údajů TIS^{CR} SZIF, o 6,1 % na 31,00 Kč/kg ž. hm. (tj. na 39,84 Kč/kg j. hm.). Rovněž CZV jatečných prasat celkem v ČR v roce 2008 vzrostla o 6,1 % na 29,91 Kč/kg ž. hm. (tj. na 38,43 Kč/kg j. hm.).

V průběhu roku 2008 se vývoj CZV od vývoje v předchozím roce příliš nelišil. Pouze s tím rozdílem, že kulminace cen se vyskytla ve dvou měsících roku, a to v červnu a září, kdy CZV dosahovala téměř 35,00 Kč/kg ž. hm.

¹⁴³ V rámci klasifikační stupnice SEUROP.

U většiny sledovaných druhů vepřového výsekového masa došlo v roce 2008 ke zvýšení cen průmyslových výrobců v návaznosti na rostoucí CZV jatečných prasat. Průměrná CPV vepřového výsekového masa, podle TIS^{CR} SZIF, v roce 2008 dosáhla 56,42 Kč/kg, což představovalo meziročně vyšší cenu o 3,5 % (o 1,90 Kč/kg). Nejvýraznější nárůst CPV byl zaznamenán u vepřových půlek se sádlem (6,6 %), zatímco pokles ceny byl evidován u vepřové krkvice (-3,6 %).

Graf T8.2/03 - Měsíční vývoj CZV jatečných prasat tř. SEU

Pramen: TIS^{CR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Ekonomika chovu prasat v roce 2008 byla, obdobně jako v roce 2007, negativně ovlivněna vysokými náklady na krmiva. Prudký nárůst cen obilovin, ke kterému došlo ve světě a celé Evropě od druhé poloviny roku 2007, trval až do června 2008 a výrazně ovlivňoval cenu krmiv pro prasata. Přesto, že od sklizně roku 2008 docházelo postupně k výraznému snižování ceny obilovin, jejich roční průměrná cena přesahovala úroveň roku 2007.

Podle odhadu ÚZEI dosáhly v roce 2008 u podniků s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat 39,90 Kč/kg ž. hm. Meziročně došlo k jejich navýšení o 11,6 %, tj. o 4,16 Kč/kg ž. hm. Tento výrazný růst byl ovlivněn především meziročním zvýšením nákladů na krmiva, které ve srovnání s rokem 2007 zaznamenaly růst o 15,6 % a na celkových nákladech se v roce 2008 podílely 66,9 %. Současně se meziročně zvýšily rovněž pracovní náklady o 11,4 %. Naopak se ve srovnání s rokem 2007 se cena zastavovaného selete snížila o 1,7 % na 52,83 Kč/kg ž. hm. Mírně se podle ÚZEI zvýšil rovněž průměrný denní přírůstek prasat ve výkrmu, a to o 1,0 % (tj. o 0,07 kg/ks/KD) na 0,716 kg/ks/KD.

Na základě vývoje CZV a předpokládaných nákladů dosažených u prasat ve výkrmu lze očekávat, že za rok 2008 budou opět podniky chovající jatečná prasata vykazovat výraznou ztrátu, a to přibližně 9,94 Kč/kg ž. hm. (v roce 2007 to bylo 7,54 Kč/kg ž. hm.). Výrazně záporná rentabilita chovu prasat se patrně odrazí v další redukci chovaných zvířat v ČR.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbež

V roce 2008, stejně jako v roce 2007, měla produkce drůbežího masa v zemích EU, podle odhadu Office de l'Élevage, vzestupný trend. Rostla ale pomaleji než v předchozím období a poněkud zaostala za světovou produkcí, která se meziročně zvýšila, bez ohledu na rostoucí produkční náklady, předběžně téměř o 4 %. Výroba v EU 27 se v roce 2008 meziročně zvýšila o 1,4 % na 11,6 mil. t. Nejvyšší růst vykázalo Rumunsko (8,7 %), z předních evropských producentů výroba vzrostla výrazněji také v Itálii (3,8 %) a Německu (3,1 %), produkce se zvýšila i v Dánsku (3,2 %), zatímco v Belgii došlo k jejímu poklesu o 1,5 %. V roce 2008 se produkce drůbežího masa v členských zemích vrátila na úroveň roku 2005, tedy na úroveň, které dosahovala v období před vypuknutím ptačí chřipky. I přes meziroční zvýšení spotřebitelských cen, které odráží růst nákladů na krmiva a energie, zůstává drůbeží maso oblíbeným a relativně cenově dostupným zdrojem bílkovin. Drůbeží maso tak částečně těží z klesající spotřeby hovězího, skopového a v menším rozsahu i vepřového masa zejména vlivem jejich vyšších cen. Evropskému producentovi drůbeže nadále bojují s vysokými náklady ve srovnání s chovateli drůbeže ze třetích zemí. Tyto rozdíly jsou do značné míry spojeny s přísnými požadavky na dodržování technologie výroby a nákladnými opatřeními na ochranu životního prostředí a samotných zvířat.

V roce 2008 podle odhadu Office de l'Élevage vzrostl v EU 27 jak dovoz (o 10,0 %), tak i vývoz (o 3,1 %). Největší objem exportů směřoval na Střední Východ (12,4 %) a do Ruska (11,5 %), zatímco vývoz do zemí Subsaharské Afriky klesl o 7,5 %. Hlavními dovozními zeměmi drůbežího masa zůstaly Brazílie a Thajsko. Dovozy z Thajska, zejména ve formě drůbežích výrobků, posílily meziročně o 17,4 %, import z Brazílie se snížil o 6,6 %. Nadále zůstal v platnosti zákaz dovozu amerického drůbežího masa do EU 27. Naopak po několika letech byl zrušen zákaz dovozu tepelně ošetřených výrobků z drůbežího masa z Číny. V roce 2008 nastal mírný deficit balance obchodu EU 27 s drůbežím masem. Spotřeba

drůbežího masa v EU 27 v roce 2008 vzrostla celkově o 1,5 %, z toho nejvíce ve Švédsku (13,6 %), Německu (8 %) a Řecku (7,4 %), naopak výrazný pokles spotřeby nastal v Maďarsku (-8,6 %), Rakousku (-8,1 %) a také v Polsku (-5,8 %). V roce 2008 se podle odhadu Evropské komise průměrná cena jatečných kuřat v EU 27 zvýšila ve srovnání s rokem 2007 o 2,9 % na 180,93 €/100 kg.

V ČR byl v roce 2008 trh s drůbežím masem charakterizován nárůstem stavů drůbeže, zvýšením produkce drůbežího masa a růstem dovozů a vývozů. Ekonomika výkrmu kuřat se v roce 2008 v důsledku zvýšených nákladů, i přes růst CZV, meziročně zhoršila.

Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2008 se stavy drůbeže celkem v meziročním srovnání zvýšily o 11,1 % na 27,3 mil. ks. Současně vzrostly stavy kuřat na výkrm o 13,1 % na 16,2 mil. ks a stavy kuřat na chov o 23,2 % na 3,5 mil. ks. Stavy slepic víceméně stagnovaly na 6,3 mil. ks. Z ostatní drůbeže došlo ke zvýšení počtu hus (o 16,4 % na 19 tis. ks), kachen (o 20,9 % na 496,1 tis. ks) a došlo také k nárůstu počtu krůt (o 23,0 % na 696,6 tis. ks).

V roce 2008 došlo v ČR ke zvýšení celkové produkce drůbežího masa o 9,6 % na 246,8 tis. t j. hm. (tj. 329,1 tis. t ž. hm.). Tržní produkce jatečné drůbeže se zvýšila v roce 2008 v porovnání s rokem 2007 o 10,8 % na 237,8 tis. t j. hm. (tj. 317,1 tis. t ž. hm.). Samozásobení a drobný prodej se meziročně snížil a dosáhl podle odhadu 9,0 tis. t j. hm. (tj. 12,0 tis. t ž. hm.).

V roce 2008 došlo k růstu dovozu živé drůbeže a drůbežího masa. V porovnání s rokem 2007 dovoz drůbežího masa včetně živé drůbeže celkově vzrostl o 16,7 % na 67,8 tis. t j. hm. Z toho import drůbežího masa se meziročně zvýšil o 16,4 % na 62,9 tis. t. Hlavním dovozcem drůbežího masa do ČR zůstalo i v roce 2008 Polsko (25,8 tis. t), Brazílie si nadále udržela druhé místo (12,1 tis. t), třetím významným dovozcem bylo znovu Německo (7,3 tis. t) a čtvrté Slovensko (5,2 tis. t). Sortiment dováženého masa se výrazně nezměnil. Bylo převážně dováženo zmrazené/chlazené vykostěné dělené kuřecí maso, dále pak zmrazené/chlazené nevykostěné půlky a čtvrtky kuřecího masa a kuchaná kuřata. V roce 2008 došlo k meziročnímu nárůstu dovozu živé drůbeže o 29,3 %. Nejvíce živé drůbeže (kuřata do 185 g) do ČR bylo importováno ze Slovenska (5 265 tis. ks), Německa (4 410 tis. ks) a Velké Británie (3 280 tis. ks). Podíl dovozu drůbežího masa včetně živé drůbeže na domácí spotřebě posílil na 26,2 % (tj. meziroční nárůst o 1,3 p. b.). V roce 2008 byl v rámci vývozních subvencí podpořen export živé drůbeže. Z fondu EU vyplatil SZIF podporu na 890 tis. ks drůbeže v hodnotě 306 tis. Kč.

V roce 2008 zaznamenal vývoz drůbeže a drůbežího masa z ČR také nárůst a proti roku 2007 se zvýšil o 2,7 % na 53,0 tis. t j. hm. Významnou vývozní destinací pro drůbeží maso zůstalo Slovensko, kam se v roce 2008 vyvezlo 12,2 tis. t. V roce 2008 směřoval vývoz drůbežího masa opět do Německa (3,4 tis. t) a Maďarska (3,0 tis. t). Živá drůbež (kuřata do 185 g) byla nejvíce vyvážena na Slovensko (30 297 tis. ks), do Polska (14 026 tis. ks) a do Rumunska (10 239 tis. ks), které tak odsunulo na čtvrtou pozici Rakousko (8 762 tis. ks). Podíl vývozu na domácí produkci činil 21,5 % (ve srovnání s rokem 2007 došlo ke snížení o 1,4 p. b.). Záporné saldo zahraničního obchodu s drůbežím masem a živou drůbeží dosáhlo 14,8 tis. t j. hm. v roce 2008 (ve finančním vyjádření 691 mil. Kč).

Domácí spotřeba drůbežího masa v ČR je pozitivně ovlivňována příznivými spotřebitelskými cenami ve srovnání s ostatními druhy masa, širokým spektrem nabízených výrobků z drůbežího masa v obchodní síti a poměrně rychlou kuchyňskou úpravou. V roce 2008 se domácí spotřeba meziročně zvýšila o 11,2 % na 259,2 tis. t j. hm. (345,6 tis. t ž. hm.). Spotřeba drůbežího masa na obyvatele se zvýšila o 0,4 % na 25,0 kg/obyv./rok. Soběstačnost v sektoru drůbežího masa ve srovnání s předchozím rokem se téměř nezměnila a dosáhla hodnoty 95,2 % (míra soběstačnosti v zemích EU 27 v roce 2008 byla 98,4 %).

T8.2/04 - Balance výroby a spotřeby drůbežího masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem ²⁾	tis. ks	25 493,6	25 372,3	25 736,0	24 592,1	27 316,9	111,08
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	5,1	5,8	9,3	7,9	6,3	79,75
Výroba	tis. t j. hm.	232,7	241,7	228,6	225,1	246,8	109,64
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	57,7	72,1	66,8	58,1	67,8	116,70
Celková nabídka	tis. t j. hm.	295,5	319,6	304,7	291,1	320,9	110,24
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	244,8	270,1	252,8	233,2	259,2	111,15
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	44,9	40,2	44,0	51,6	53,0	102,71
Celková poptávka	tis. t j. hm.	289,7	310,3	296,8	284,8	312,2	109,62
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	5,8	9,3	7,9	6,3	8,7	138,10
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	21,88	19,83	19,61	20,67	23,36	113,01
CZV jatečných kuřat	Kč/kg ž. hm.	22,11	21,08	19,18	20,98	22,82	108,77
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/kg ž. hm.	.	.	.	.	.	x
CZV SRN jatečných kuřat ⁵⁾	€/kg ž. hm.	0,73	0,72	0,68	0,80	0,85	106,25
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,69	0,71	0,68	0,76	0,92	121,05

1) Odhad.

2) Bez „hobby aktivit“ obyvatelstva (nová metodika ČSÚ)

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI; rok 2008 odhad.

5) CZV v Německu.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců, Agra Europe, Evropská komise; Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; výpočty ÚZEI a MZE
Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI), M. Roubalová (MZE)

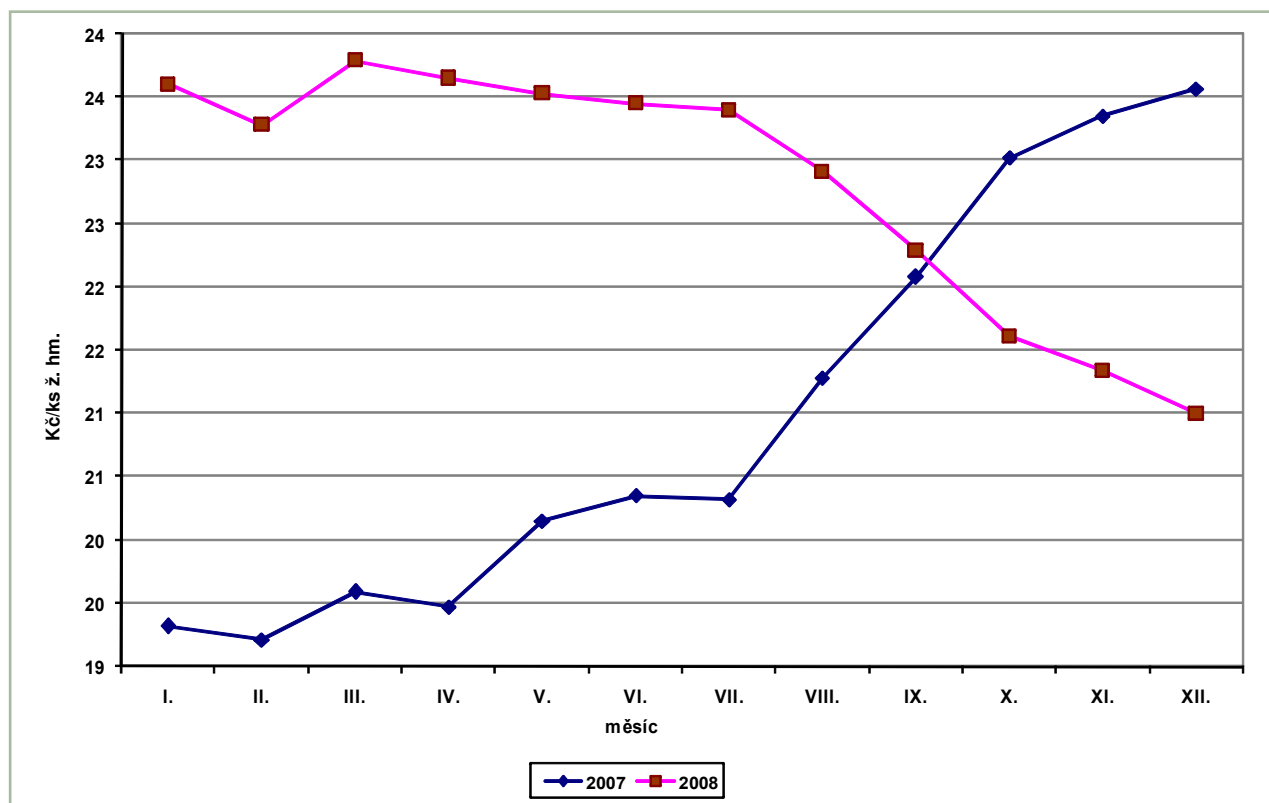
CZV jatečných kuřat tř. I v roce 2008 vzrostla o 8,8 % na 22,82 Kč/kg ž. hm., tj. ve srovnání s rokem 2007 nárůst o 1,84 Kč/kg ž. hm.

Průměrná CZV jatečných kachen se ve srovnání s rokem 2007 zvýšila o 7,5 % (o 2,13 Kč/kg ž. hm.) na 30,59 Kč/kg ž. hm. CZV brojlerových krůt vzrostla pouze o 0,6 % (o 1,20 Kč/kg ž. hm.) na 32,34 Kč/kg ž. hm.

Ceny průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny kuchařských kuřat kopírovaly vývoj CZV a dosahovaly vyšší úrovně než v roce 2007. Průměrná CPV kuchařských kuřat tř. I vzrostla o 9,5 % na 42,58 Kč/kg a průměrná SC posílila o 13,1 % na 60,47 Kč/kg.

V roce 2008 se stala výroba drůbežího masa nerentabilní. Jednotkové náklady na výkrm jatečných kuřat se podle odhadu ÚZEI v roce 2008 meziročně zvýšily o 13,0 % na 23,36 Kč/kg ž. hm. u podniků s podvojným účetnictvím. Zvýšení bylo způsobeno především růstem cen krmných obilovin a tedy i krmných směsí v průběhu celé první poloviny roku 2008. Náklady na krmiva se podílely v roce 2008 na celkových nákladech 76,7 % (proti roku 2007 došlo k nárůstu o 2,3 p. b.). V meziročním srovnání vzrostly v roce 2008 podle ČSÚ ceny krmných směsí pro brojlery o 20,2 %. Podniky s výkrmem jatečných kuřat vykazovaly v roce 2008 ztrátu 0,54 Kč/kg. Ve srovnání s rokem 2007, kdy byla výroba drůbežího masa rentabilní, došlo ke zhoršení ekonomiky o 0,85 Kč/kg.

Graf T8.2/04 - Měsíční vývoj CZV jatečných kuřat tř. jak. I

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

Veje

V roce 2008 produkce konzumních vajec v EU 27 pokračovala v sestupné tendenci, i když snížení bylo ve srovnání s předchozím obdobím poněkud mírnější. Výroba klesla meziročně pouze o 0,6 % na 6,3 mil. t. Celková produkce vajec v EU 27, včetně násadových a vajec pro průmyslové zpracování, vzrostla v roce 2008 o 0,4 % na 6,9 mil. t.

Situace v zahraničním obchodu EU 27 v sektoru vajec měla v roce 2008 opačný trend než v roce předcházejícím, který byl významně ovlivněn vstupem nových zemí do Společenství. Celkový dovoz vajec do EU 27 se v roce 2008 výrazně snížil, a to o 43,1 % na pouhých 37 tis. t. Naopak vývoz do třetích zemí se zvýšil o 13,5 % na 135 tis. t. Spotřeba vajec meziročně klesla o 4,3 % na 6,4 mil. t.

V roce 2008 podle EK průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU 27 posílila meziročně o 13,8 % na 125,69 €/100 kg (tj. 1,80 Kč/ks), z toho nejvíce v Litvě a Estonsku (o více než 30 %), naopak jen k mírnému zvýšení ceny došlo ve Velké Británii (1,7 %).

V roce 2008 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním růstem výroby, početních stavů slepic, dovozů a vývozu, ale i zvýšením cen a spotřeby.

V ČR zaznamenal průměrný stav slepic v roce 2008 podle ČSÚ mírné zvýšení o 1,2 % na 10,8 mil. ks. Z toho průměrný počet slepic v zemědělském sektoru se zvýšil na 6,0 mil. slepic a v domácích hospodářstvích stejně jako v předchozím roce poklesl, a to o 4,1 % na 4,7 mil. slepic.

V roce 2008 celková produkce vajec, včetně domácích hospodářství, pokračovala v mírném růstu a proti roku 2007 se zvýšila o 2,8 % na 2 647,1 mil. ks. Podle ČSÚ v roce 2008 vzrostla meziročně produkce vajec v zemědělském sektoru o 6,4 % na 1 721,6 mil. ks, z toho 319,7 mil. ks tvořila vejce násadová. Průměrná roční snáška vajec na slepci ve velkochovech posílila o 1,4 % na 285 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na stejné úrovni jako v roce 2007, a to na 195 ks vajec na slepci za rok.

Dovoz vajec včetně vaječné hmoty do ČR se v roce 2008 celkově zvýšil v porovnání s rokem 2007 o 17,5 % na 827,5 mil. ks (v ekvivalentu skořápkových vajec). Zatímco import skořápkových vajec klesl, dovoz vaječných hmot se výrazně zvýšil. Vajec ve skořápce (konzumních a nasadových) bylo dovezeno 217,3 mil. ks, z toho vajec konzumních 207,6 mil. ks (tj. o 27,4 % méně než v roce 2007). Nejvýznamnějším dodavatelem konzumních vajec do ČR se stalo v roce 2008 Polsko (113,2 mil., tj. 54,5 % dovozu konzumních vajec), dále Španělsko (47,8 mil. ks), Německo (21,3 mil. ks) a Slovensko (17,9 mil. ks); dovoz z těchto čtyř zemí představoval 96,4 % dovozu konzumních vajec v roce 2008. Naopak výrazně meziročně poklesl v důsledku vyšší ceny dovoz vajec z Litvy (o více než 90 %). Dovoz sušených vaječných hmot se meziročně výrazně zvýšil o 49,4 % na 8 015 t (v ekvivalentu skořápkových vajec 577,0 mil. ks). Dovoz tekutých vaječných hmot se zvýšil v roce 2008 o 66,5 % na 1 658 t (v ekvivalentu skořápkových vajec 33,2 mil. ks). Dovoz vajec a vaječných hmot se na domácí spotřebě podílel 25,5 %, což je ve srovnání s rokem 2007 o 2,8 p. b. více.

Vývoz vajec včetně vaječné hmoty v roce 2008 ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 28,0 % na 224,4 mil. ks. Vajec ve skořápce bylo vyvezeno 166,5 mil. ks, z toho bylo vyvezeno vajec konzumních 122,2 mil. ks. Z nich největší objem byl prodán do Německa (71,1 mil. ks), do Polska (27,7 mil. ks) a do Maďarska (8,5 mil. ks). Do těchto tří zemí bylo v roce 2008 vyvezeno 87,8 % konzumních vajec. Vývoz sušených vaječných hmot se proti roku 2007 snížil o 23,4 % na 595 t (v ekvivalentu skořápkových vajec 42,9 mil. ks), vývoz tekutých vaječných hmot výrazně posílil na 754 t (v ekvivalentu skořápkových vajec 15,1 mil. ks). Podíl vývozu vajec včetně vaječných hmot na domácí produkci se v porovnání s předchozím rokem zvýšil o 1,7 p. b. na 8,5 %. Saldo zahraničního obchodu s vejci v přepočtu na vejce skořápková bylo již pátým rokem po sobě záporné a dosáhlo hodnoty 603,1 mil. ks (ve finančním vyjádření 302,8 mil. Kč).

Domácí spotřeba vajec se v porovnání s rokem 2007 zvýšila o 4,7 % na 3 250,18 mil. ks. Spotřeba vajec na obyvatele se proti roku 2007 zvýšila o 28,6 % na 18 kg/obyv./rok (tj. 313,2 ks/obyv./rok.). V roce 2008 došlo k velmi mírnému poklesu soběstačnosti v produkci vajec. Stupeň soběstačnosti se snížil z hodnoty 83,0 % v roce 2007 na 81,4 % v roce 2008 (tj. o 1,5 p. b.).

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Průměrný stav slepic	tis. ks	11 112,35	9 917,26	10 388,59	10 661,05	10 790,85	101,22
Průměrná roční užitkovost²⁾	ks/nosnici	269,30	281,00	277,90	281,40	284,80	101,21
Výroba	mil. ks	2 652,62	2 432,32	2 475,67	2 575,91	2 647,08	102,76
z toho domácí hospodářství	mil. ks	943,96	875,62	967,52	957,85	925,51	96,62
Dovoz³⁾	mil. ks	290,30	383,30	994,80	704,20	827,49	117,51
Celková nabídka	mil. ks	2 942,92	2 815,62	3 470,47	3 280,11	3 474,57	105,93
Domácí spotřeba	mil. ks	2 761,52	2 624,22	3 254,44	3 104,86	3 250,18	104,68
Vývoz³⁾	mil. ks	181,40	191,40	216,03	175,25	224,39	128,04
Celková poptávka	mil. ks	2 942,92	2 815,62	3 470,47	3 280,11	3 474,57	105,93
Ekonomika							
Náklady na produkci⁴⁾	Kč/ks	1,70	1,72	1,82	.	.	x
CZV tříděných vajec	Kč/ks	1,80	1,47	1,47	1,67	1,75	104,79
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/ks	.	.	.	.	.	x
CZV EU vejce L a M	€/100 kg	86,33	86,08	95,73	110,41	125,69	113,84
CZV ČR vejce L a M	€/100 kg	82,40	78,71	84,18	99,01	128,22	129,50

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Dovoz a vývoz včetně nasadových vajec. Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI; v roce 2007 a 2008 nesledováno.

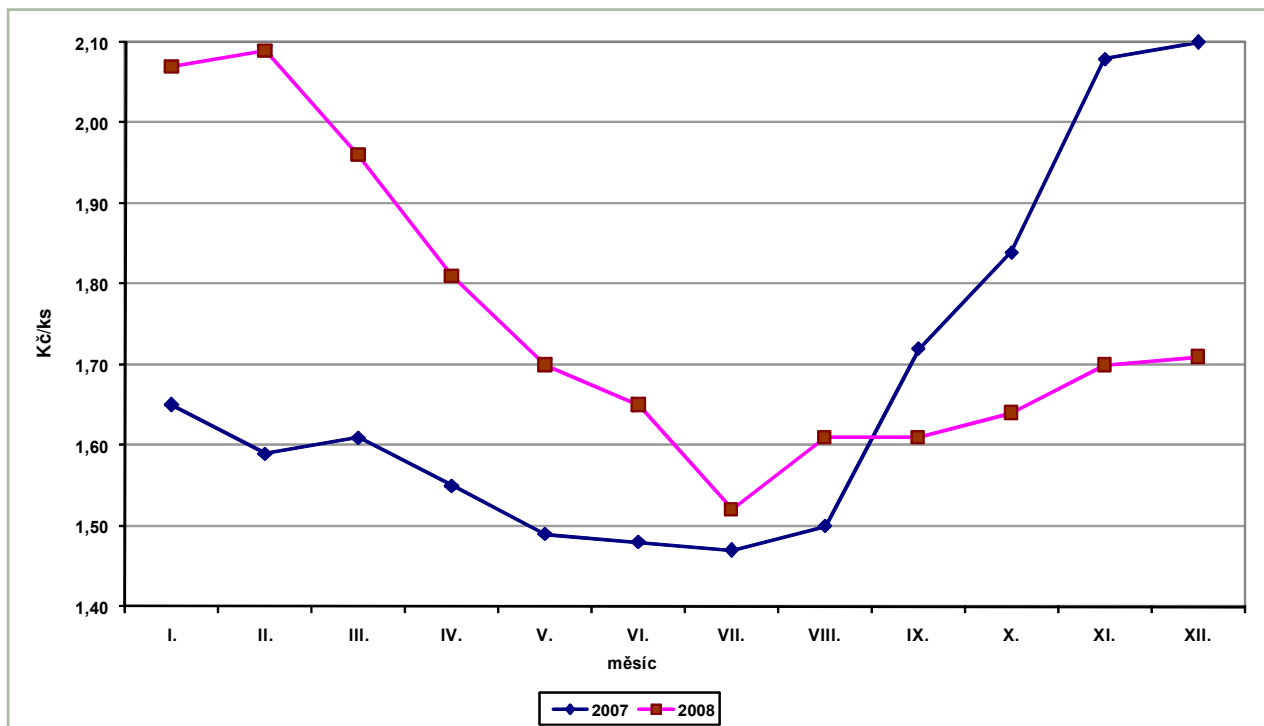
Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Průměrná CZV tříděných vajec v roce 2008 dosáhla 1,75 Kč/ks, tj. posílení proti roku 2007 o 4,8 % (zvýšení o 0,08 Kč/ks). Spotřebitelské ceny kopírovaly vývoj cen zemědělských výrobců. Průměrná SC v roce 2008 vzrostla proti roku 2007 o 12,2 % na 27,84 Kč/10 ks.

Jednotkové náklady na produkci vajec nejsou vzhledem k nízkému počtu respondentů uvedeny. Podle odhadu ÚZEI v roce 2008 meziročně rentabilita zůstala záporná především vlivem meziročního růstu cen krmných směsí pro nosnice, který činil 25,6 %.

Graf T8.2/05 - Měsíční vývoj CZV vajec tříděných

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Teichmanová (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Zatímco největšími světovými producenty skopového a kozího masa jsou Čína, Indie, Afrika a Střední východ, hlavními účastníky obchodu se skopovým a kozím masem na světových trzích jsou Nový Zéland a Austrálie. V souvislosti s nepříznivými povětrnostními podmínkami dochází na Novém Zélandu a v Austrálii po několika letech k vybití reprodukčního stáda. V roce 2008 se proces snižování stavů v obou zemích urychlil a růst porážek, zejména v důsledku porážek dospělých ovců, přispěl ke zvýšení vývozu skopového masa z uvedených dvou zemí na světové trhy o 1,7 %.

Hrubá produkce skopového a kozího masa v EU 27 v roce 2008 podle Office de l'Elevage klesla ve srovnání s předchozím rokem o 55 tis. t (tj. o 4,8 %) a dosáhla podle odhadu 1 076 tis. t. K poklesu produkce došlo zejména v EU 15 v souvislosti s trvajícím poklesem stavů ovců. V nových členských zemích zůstala produkce stabilní, avšak vzhledem k celkovému objemu produkce ve výši 122 tis. t je její význam ve vývoji produkce v EU 27 omezený. Podle Office de l'Elevage dosáhla průměrná cena těžkých jehňat v EU 25 v roce 2008 celkem 4,30 €/kg netto váhy (tj. 107,3 Kč/kg), což je růst ve srovnání s rokem 2007 celkem o 0,25 €/kg. Cena se zvýšila téměř ve všech zemích. Průměrná cena lehkých jehňat v EU 25 se v roce 2008 zvýšila o 0,13 €/kg a dosáhla 5,09 €/kg netto váhy (tj. 127,0 Kč/kg). Ačkoliv z Austrálie a Nového Zélandu bylo do EU dovezeno meziročně celkem o 1,6 % skopového a kozího masa více, nižší objem dovozů z Chile a Argentiny ovlivnil celkový pokles dovozu. Import skopového a kozího masa ze třetích zemí do EU dosáhl podle předběžného odhadu 261,6 tis. t, což představuje pokles o 0,9 %. Důvodem dovozu živých zvířat ze třetích zemí po vstupu Rumunska do EU zaujímal bezvýznamný podíl na celkovém dovozu. Vývoz skopového masa a živých zvířat do třetích zemí se s ohledem na nesoběstačnost EU v této komoditě pohybuje na nízké úrovni. V roce 2008 dosáhly vývozy zhruba 9,2 tis. t, což byl meziroční pokles o 14,8 %. Spotřeba skopového masa v EU 27 v roce 2008 spočítaná bilanční metodou klesla o 3,9 % a dosáhla 1,34 mil. t. Průměrná roční spotřeba skopového masa na osobu v EU 27 klesla o 4,4 % a dosáhla výše 2,7 kg/os. V EU 15 klesla spotřeba více (o 6,2 %) a činila 3,1 kg/os., zatímco v EU 12 klesla o 1,2 % a dosáhla 1,0 kg/os. Vzhledem k většímu poklesu produkce než spotřeby se v roce 2008 mírně snížil stupeň soběstačnosti EU na 80,6 %.

V ČR pokračoval vzrůstající trend stavů ovců a koz. K 1. 4. 2008 bylo v ČR evidováno celkem 183 618 ks ovců a beranů, což je meziroční přírůstek 8,7 %. Od roku 2000 přibýlo v ČR celkem 99 510 ks ovců a beranů. K 1. 4. 2008 bylo evidováno 16 627 koz a kozlů, což je o 2,5 % více než v předchozím roce.

Progresivní trend vývoje stavů byl ovlivněn dotačními a podpůrnými opatřeními státu. Sazba národní doplňkové platby směřovaná na chov přežvýkavců byla v roce 2008 stanovena ve výši 1 669,40 Kč/VDJ, přepočítacím koeficientem 0,15 připadá na oprávněnou bahnici a kozu 250,40 Kč. Další podpory byly zaměřeny zejména na udržování a zlepšování genetického potenciálu.

T8.2/06 - Balance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	115 852	140 197	148 412	168 910	183 618	108,71
Stavy koz celkem	ks	11 912	12 623	14 402	16 222	16 627	102,50
Výroba	tis. t j. hm.	1,03	1,35	1,60	1,70	1,94	114,12
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	0,87	1,13	1,40	1,45	1,65	113,79
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	1,19	0,47	0,46	0,55	0,46	83,64
Celková nabídka	tis. t j. hm.	2,21	1,82	2,06	2,25	2,40	106,67
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	2,12	1,73	1,94	2,16	2,32	107,41
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,10	0,08	0,12	0,09	0,08	88,89
Celková poptávka	tis. t j. hm.	2,21	1,82	2,06	2,25	2,40	106,67

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), J. Holá (MZe)

V porážkách a zpracování skopového a koziho masa přetrval způsob samozásobení, jehož podíl na celkových porážkách se zvýšil. Celkové porážky ovcí včetně domácích porážek dosáhly podle odhadu ČSÚ celkem 111,7 tis. ks, z toho 88,7 tis. ks jehňat. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 15,5 tis. ks. Z toho na jatkách bylo podle údajů ČSÚ poráženo 11,2 tis. ks ovcí (včetně 8,3 tis. ks jehňat) a 537 ks koz. Zatímco celkové porážky ovcí se meziročně zvýšily o 12,4 %, počet zvířat poražených na jatkách klesl o 11,8 %. Průměrná porážková hmotnost jehňat činila 33,7 kg ž. hm./ks. Počet poražených koz na jatkách meziročně klesl o 2,0 % a jejich podíl na celkových porážkách zůstal minimální. V plemenné skladbě stavů ovcí zůstala mírná převaha plemen s kombinovanou užitkovostí. Podle údajů Českomoravské společnosti chovatelů, a. s., bylo z celkového počtu bahnic zařazených do kontroly užitkovosti v roce 2008 celkem 50,5 % bahnic plemen s kombinovanou užitkovostí, podíl masných plemen činil 40 % a podíl dojných a ostatních plemen dosáhl 9,5 %. Vlnářská plemena nebyla vykázána. Zpracování ovčího a koziho mléka se uskutečňuje výhradně v místech chovů ovcí a koz, neboť v ČR není speciální mlékárna nebo sýrárna, která by vykupovala ovčí nebo kozí mléko.

V zahraničním obchodě došlo k celkovému poklesu výměny živých zvířat i skopového a koziho masa. V roce 2008 bylo vyvezeno 2 208 ks živých ovcí, což je meziročně o 15,2 % méně. Z uvedeného množství bylo 84,1 % vyvezeno do Německa a většina zbylého množství směřovala do Itálie. Dovoz živých ovcí byl vykázán v počtu blízcím se nulové hodnotě. Zahraniční obchod s živými kozami se tradičně pohyboval v minimálním množství. Vývoz živých koz se realizoval v počtu blízcím se nulové hodnotě a jejich dovoz nebyl vykázán. Vývoz skopového a koziho masa dosáhl 39,3 t, což je o 22,4 % méně než v předchozím roce, dovoz se meziročně snížil o 16,1 % na 457,6 t.

Průměrná CZV jatečných jehňat v roce 2008 výrazně klesla ve srovnání s předchozím rokem. Dosažená hodnota 41,49 Kč/kg ž. hm. představuje meziroční pokles o 12,8 %. Průměrné ceny během roku značně kolísají a nejvyšších hodnot dosahují tradičně v jarních měsících. Pokles CZV jatečných jehňat v ČR, na rozdíl od meziročně vyšších cen ve většině členských zemí EU, poukazuje na nízkou vazbu domácího trhu na evropský trh.

Ovce spolu s kozami jsou hospodářskými zvířaty s pozitivním vlivem na životní prostředí zejména v horských a podhorských oblastech, kde napomáhají udržovat krajinu v kulturním a ekologickém stavu. S růstem stavů dochází současně ke zvyšování zásobení domácího trhu skopovým a kozím masem, jež obohacuje spektrum nabídky různých druhů mas. Výrobky z ovčího mléka, zejména sýry, slouží především k zásobení a zpestření lokálních trhů. Růst stavů ovcí a koz v ČR je proto perspektivní úsek živočišné výroby.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Výroba potravinářských výrobků a nápojů dosáhla v EU v roce 2007 (poslední dostupná data) obratu ve výši 913 mld. € (25 347 mld. Kč), ČR se na něm podílela zhruba 1 %. Na zpracovatelském průmyslu se tato výroba v EU podílela 13,4 %. Její růst v posledních letech byl obdobný jako u zpracovatelského průmyslu celkem. Tato výroba je pilířem ekonomiky EU a jejími klíčovými obory jsou masný a mlékárenský průmysl.

Z hlediska národní ekonomiky spadá potravinářské odvětví též do zpracovatelského průmyslu. Za průmysl celkem bylo v hodnoceném roce 2008 u tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v b. c. zaznamenáno po předchozích letech charakterizovaných růstem výkonnosti meziroční snížení, a to o 0,9 %, a u zpracovatelského průmyslu jako celku o 2,1 %. Potravinářskému odvětví, s významným podílem na průmyslu celkem a v jeho rámci na zpracovatelském průmyslu, se meziroční pokles v roce 2008, jak bude dále uvedeno, též zcela nevyhnul.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v potravinářském a tabákovém průmyslu v b. c. v roce 2008 meziročně klesly o 1,3 % na úroveň 249,2 mld. Kč. Důvodem snížení objemu tržeb při růstu cen průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku v průměru o 6,8 % je zmírnění poptávky, protože vzrostly i spotřebitelské ceny, zejména u alkoholu a tabáku. Ve s. c. tyto tržby klesly ještě výrazněji (o 6,9 % na 213,7 mld. Kč). Tržby za výrobu potravinářských výrobků a nápojů bez zpracování tabáku v roce 2008 v meziročním porovnání klesly v b. c. na 242,2 mld. Kč (pouze o 0,3 %) a ve s. c. se snížily na 205,5 mld. Kč (o 6,0 %).

Při výrazném meziročním poklesu některých průmyslových odvětví (jako je zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků, výroba dopravních prostředků a zařízení a dalších) se podíl výroby potravinářských výrobků a nápojů včetně zpracování tabáku na průmyslu celkem měřeno tržbami v b. c. nezměnil a zůstal na 7,8 % (ve s. c. roku 2000 se snížil na 6,9 %). Výší tohoto podílu si potravinářský sektor i v roce 2008 v rámci průmyslu ČR udržel čtvrtou pozici (za výrobou dopravních prostředků a zařízení, výrobou elektrických a optických přístrojů a zařízení a výrobou základních kovů, hutnických a kovárenských výrobků).

Produkce potravinářského odvětví v roce 2008 měřená indexem průmyslové produkce (IPP)¹⁴⁴ výrazně poklesla. IPP ve výrobě potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků za sledovaný rok zůstal na hodnotě 93,1. Ve stejném období IPP za celý zpracovatelský průmysl v podstatě stagnoval, když jeho hodnota činila 100,7. To ukazuje, že potravinářský sektor se zařadil mezi zpracovatelská odvětví, u nichž nastal v roce 2008 pokles výkonnosti.

Jednotlivé výrobní obory, resp. jejich skupiny, se v roce 2008 jeví takto:

Výroba masa a masných výrobků zaujala v roce 2008 (obdobně jako v předchozích letech) třetí pozici v oborové struktuře. Z hlediska výkonnosti (podle objemu tržeb) docílila růstu, a to při mírném poklesu výroby masa a masných výrobků, která je v této skupině výrob rozhodující. Důvodem je zvýšená výroba drůbeže, která tento propad nejen vyrovnala, ale výkonnost (posuzováno podle údajů za celý rok 2008) ještě zvýšila.

Zpracování ryb ve výrobní struktuře se v roce 2008 mírně (z hlediska podílu) zlepšilo, avšak jeho podíl zůstává poměrně malý. Stále jde o produkci, která má v tuzemsku do značné míry sezónní charakter.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor v roce 2008 meziročně z hlediska výkonnosti v podstatě stagnovalo, a tím i jeho podíl v oborové struktuře. Tento vývoj souvisí se situací v omezeném výkupu ovoce, zejména jablek ke zpracování a z části i zeleniny v hodnoceném roce.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů v roce 2008 meziročně výrazně ztratila na výkonnosti (zaznamenán propad tržeb), a tím nastal i výrazný pokles jejího podílu v oborové struktuře. Vývoj v tomto oboru v hodnoceném roce byl do značné míry ovlivněn změnami v podnikatelské základně a situací v nepotravinářské výrobě, která do tohoto oboru patří.

Obor zpracování mléka se v roce 2008 dostal do recese. Po příznivém prvním pololetí nastal ve třetím a čtvrtém čtvrtletí pokles výkonnosti (měřeno tržbami). Svou pozici v oborové struktuře však udržel (čtvrté místo). Výrazně ztrácel zejména z důvodu poklesu cen svých výrobců v posledních měsících hodnoceného roku.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků zaznamenala v roce 2008 mírný pokles tržeb u mlýnských výrobků, které jsou v této skupině výrob rozhodující. Značný pokles výkonnosti (měřeno tržbami) byl však zaznamenán u škrobářenské výroby, což souvisí s neúrodou brambor v hodnoceném roce. Svou pozici v oborové struktuře si však tato agregace výrob udržela.

Výroba hotových krmiv dosáhla v roce 2008 výrazného růstu výkonnosti (měřeno tržbami) při zvýšené produkci obilovin ve sledovaném roce. Tím tato výroba posílila i svůj podíl v oborové struktuře.

Výroba ostatních potravinářských výrobků, která je poměrně vnitřně členitá a zahrnuje především obory na bázi rostlinné produkce - s objemově nejvíce zastoupenou výrobou pečiva a cukrářskou výrobou, dosáhla v roce 2008 růstu tržeb. Zatímco pekárenská a cukrářská výroba (s výjimkou trvanlivých pekárenských výrobků) a též výroba cukru a zpracování čaje a kávy poněkud poklesla, všechny ostatní výroby této agregace zvýšily tržby. Zejména jde o výrobu potravin obohacených vitamíny, proteiny apod., o výrobu koření, výrobu homogenizovaných potravinářských výrobků a dietních potravin a dále výrobu kakaa, čokolády a cukrovinek. Tato agregace výrob zaujala i v roce 2008 první pozici.

Výroba nápojů, u níž je stále hlavní ve struktuře výroba piva s vysokou domácí spotřebou a exportem a dále stáčení minerálních vod a pitné vody do lahví, při růstu cen svých výrobců i v roce 2008, zvýšila i úroveň tržeb (tento ukazatel výrazně klesl jen u destilovaných alkoholických nápojů). Tato skupina výrob dále posílila svou pozici v oborové struktuře, a i když zůstala na druhém místě, představuje téměř jednu čtvrtinu z potravinářského sektoru.

Oborovou a výrobní strukturu potravinářského sektoru v roce 2008 v meziročním srovnání uvádí T8.3/01.

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2007 ¹⁾	2008	rozdíl ²⁾
Výroba masa a masných výrobků	18,9	19,4	0,5
Zpracování ryb	0,8	0,9	0,1
Zpracování ovoce, zeleniny, brambor	2,6	2,6	0,0
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	4,9	2,7	-2,2
Úprava a zpracování mléka	16,9	16,1	-0,8
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	2,1	2,1	0,0
Výroba hotových krmiv	5,8	6,5	0,7
Výroba ostatních potravinářských výrobků	24,8	25,5	0,7
Výroba nápojů	23,2	24,2	1,0
Výroba potravinářských výrobků a nápojů	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2006 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ - Výsledky zpracování měsíčních údajů za podnikatelské subjekty s 20 a více zaměstnanci (kód publikace: 8001 - 08 a oborové údaje)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

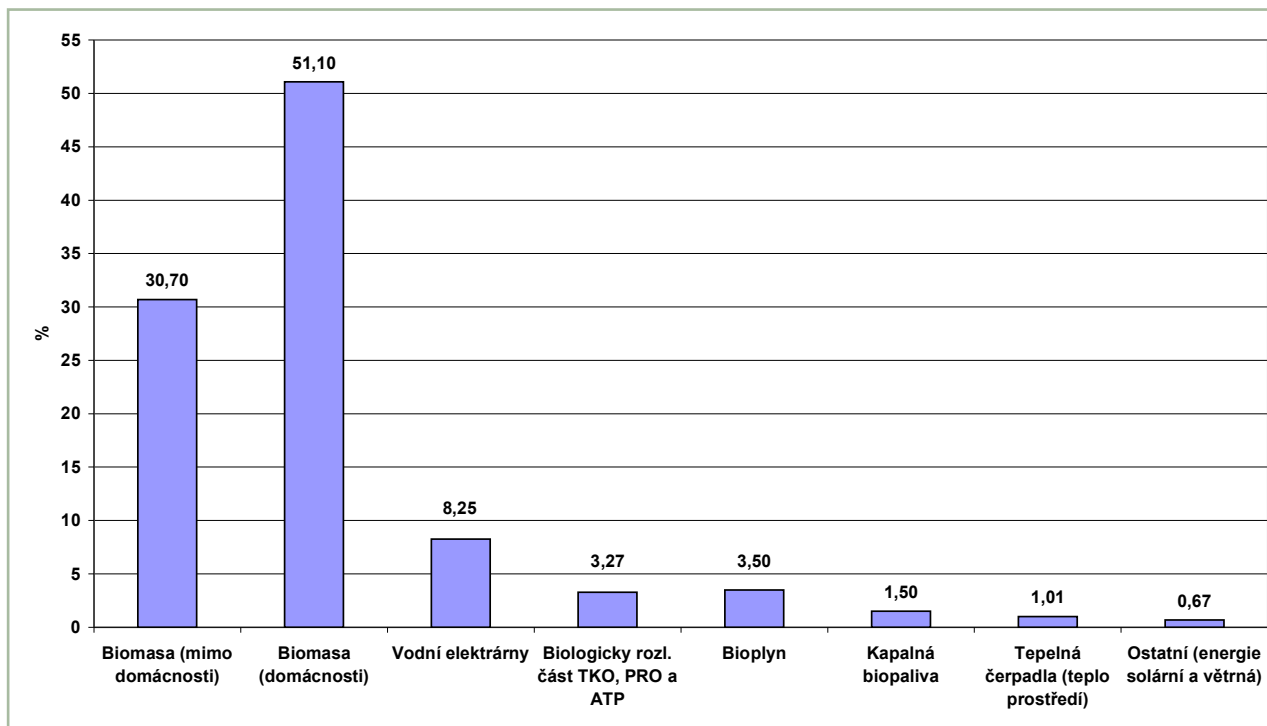
8.4 Obnovitelné zdroje energie

Obnovitelné zdroje energie jsou v podmínkách ČR nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou: energie vodní, pevné biomasy, bioplynu, kapalných biopaliv, větru, slunečního záření, okolního prostředí a geotermální energie. V rámci OZE zemědělská produkce hraje významnou roli především v dopravě – kapalná biopaliva, v energetice (výroba elektřiny a tepla) je její role z hlediska celkové bilance spíše okrajová (přidávání fytohmoty při spalování fosilních paliv, farmářské bioplynové stanice).

Evropská unie klade velký důraz na rozvoj těchto tzv. čistých zdrojů energie a ukládá členským státům vyrábět do roku 2020 alespoň 20 % své energie z obnovitelných zdrojů.

¹⁴⁴ IPP měří vlastní výstup průmyslových odvětví i průmyslu celkem očištěný od cenových vlivů.

Graf T8.4/01 - Energie z obnovitelných zdrojů v ČR v roce 2007

Pramen: MPO

Zpracoval: J. Weichet

Podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) odhadlo MPO na 4,77 % pro rok 2007, předběžné odhady pro rok 2008 předpokládají, že tento podíl by se mohl začít blížit k 6 % (do roku 2010 má být dosaženo podílu 8 %).

Největší podíl na energii z OZE má pevná biomasa (zejména štěpky, odpady při zpracování dřeva) a celulózové výluhy. Užití této biomasy spočívá především v oboru výroby tepla a elektřiny. Zemědělskými produkty pěstovanými pro takovéto energetické využití se rozumí především travní porosty, „energetické byliny“ (např. šťovík, konopí ad.), či tzv. rychle rostoucí dřeviny (vrby, topoly), ale i např. obilniny. Jejich podíl na OZE je však celkově malý.

Pro výrobu kapalných biopaliv (pro spalovací motory) se v našich podmínkách jedná o řepku, cukrovou řepu a obilniny.

Pěstování výše uvedených „energetických plodin“ je podporováno platbou na hektar (tzv. „uhlíkový kredit“, v roce 2007 činil 31,65 €/ha, tj. 879,87 Kč/ha), plocha pro pěstování těchto plodin poklesla v roce 2008 na 41,3 tis. ha (meziročně o 27 %).

T8.4/01 - Celková energie z OZE a její podíl na PEZ

Ukazatel	Obnovitelná energie celkem (TJ)			Podíl na PEZ (%)		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Biomasa (mimo domácnosti)	24 040,37	25 529,90	27 999,27	1,26	1,34	1,47
Biomasa (domácnosti)	37 078,68	40 138,14	46 606,33	1,94	2,11	2,44
Vodní elektrárny	8 567,68	9 182,52	7 522,56	0,45	0,48	0,39
Biologicky rozložitelná část TKO ¹⁾	2 346,38	2 241,35	2 459,36	0,12	0,12	0,12
Biologicky rozložitelná část PRO a ATP ¹⁾	990,11	400,08	517,11	0,05	0,02	0,03
Bioplyn	2 335,39	2 655,57	3 188,63	0,12	0,14	0,17
Kapalná biopaliva	1 17,57	798,61	1 371,95	0,01	0,04	0,07
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	545,00	676,50	925,57	0,03	0,04	0,05
Solární termální kolektory	103,00	127,64	152,41	0,01	0,01	0,01
Větrné elektrárny	77,19	176,40	450,36	0,00	0,01	0,02
Fotovoltaické systémy	1,42	1,94	7,66	0,00	0,00	0,00
Celkem	76 202,78	81 928,64	91 201,20	3,99	4,31	4,77

1) TKO = tuhý komunální odpad, PRO = průmyslové odpady, ATP = alternativní paliva.

Pramen: MPO

Zpracoval: J. Weichet (ÚZEI)

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

V roce 2007 došlo k meziročnímu zvýšení výroby elektřiny z biomasy ze 731 GWh na 968 GWh (do rozvodné sítě dodáno 404 GWh). Tento nárůst byl způsoben mj. tím, že přibylí noví výrobci (veřejné teplárny) spalující biomasu s uhlím. V prvním pololetí 2008 vyrobila v tuzemsku skupina ČEZ 169 GWh z biomasy, což znamenalo meziroční nárůst přibližně o 60 %, nicméně i tak podíl biomasy na celkové výrobě elektřiny skupiny ČEZ dosáhl pouhých 0,9 %.

Vedle „tradičních“ biopaliv pro výrobu elektřiny – dřevního odpadu, pilin a štěpky (403 tis. t) a celulózních výluhů (222 tis. t) – byl v roce 2007 zaznamenán růst spotřeby pelet a briket z rostlinných materiálů (ze 16 na 24 tis. t), proti tomu poklesla spotřeba neaglomerované rostlinné hmoty (ze 62 tis. t na 16 tis. t). K výrobě elektřiny bylo použito celkem 665 tis. t biomasy, což je více než v roce 2006 (512 tis. t).

V roce 2007 bylo vyrobeno celkem 16 041 TJ¹⁴⁵ tepelné energie, z toho většina byla využita ve vlastním závodě: nejvíce byly využívány celulózní výluhy (889 tis. t) a „dřevní odpad, štěpky a zbytky“ po lesní těžbě (935 tis. t). Stále nízký je podíl energeticky využívaných neaglomerovaných rostlinných materiálů, který činil přibližně 22 tis. t (což je pouze o 10 tis. t více než v roce 2006). Tato surovina je někdy přikládán největší potenciál rozvoje, nicméně vývoj v posledních letech naznačuje jen velmi pozvolný náběh jejího využívání.

Odhad spotřeby biomasy (palivové dříví získané z lesa, údržby zeleně, ale i veškerý dřevní odpad) pro výrobu tepla v domácnostech je obtížný. Podle MPO činila spotřeba této biomasy v domácnostech 3 585 tis. t, což reprezentuje přibližně 29,5 PJ. Pelety, brikety a rostlinné materiály představují pouze malý podíl na této spotřebě.

Dalším energetickým zdrojem je bioplyn. V ČR je tradičně využívána anaerobní fermentace jako součást technologie komunálních čistíren odpadních vod (především pro vlastní potřebu provozů). Dynamika výstavby zemědělských bioplynových stanic v posledních letech předčila i rozvoj skládkového plynu (byl dominantní v předchozím období). Tyto nové stanice (často se jedná o kogenerační jednotky) dodávají cca 64 % své produkce elektřiny do veřejné sítě.

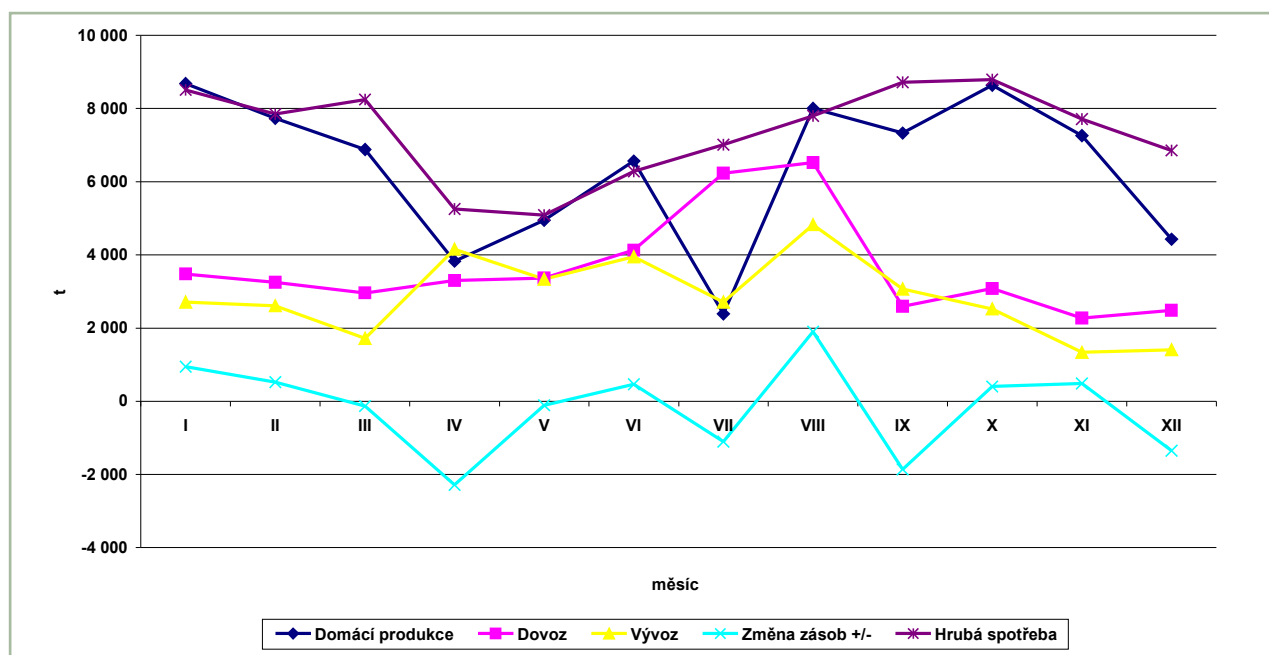
8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

V ČR se zemědělská produkce využívá zejména v oboru výroby paliv pro dopravu, a to ve formě přídavku biosložek do paliv pro spalovací motory. Do motorové nafty se povinně přidává FAME¹⁴⁶ od 1. 9. 2007 a do benzínů bioetanol od 1. 1. 2008. Dále se předpokládá zavedení biopaliva E85 (pro zážehové motory) a E95 (pro vznětové motory), případně dalších paliv na bázi OZE (např. řepkový olej) pro dopravu tak, aby v roce 2020, v souladu s cílem EU, bylo dosaženo podílu 10 % (energetických) na celkové spotřebě energií pro dopravu.

K 31. 12. 2008 dosáhla celková výrobní kapacita FAME v ČR 312 tis. t, největším výrobcem je Setuza, a. s., s roční výrobní kapacitou 152 tis. t. Mezi další větší výrobce patřil Agropodnik Jihlava, dále firmy Primagra, Pavex ad. Výchozí surovina, řepka olejná, se v ČR v období 2007/08 pěstovala na ploše 338 tis. ha, v období 2008/09 dosáhla tato plocha rozlohy 357 tis. ha (nárůst o 5,6 %). Ve stejných obdobích bylo vyprodukováno 1 032 tis. t, resp. 1 049 tis. t řepky olejné (nárůst o 1,6 %). Podíl řepky zpracované na FAME v uvedených obdobích činil 242 tis. t, resp. 109 tis. t (tj. 23,5 %, resp. 10,4 %). Tzv. „uhlíkový kredit“ byl v roce 2008 poskytnut na cca 14,5 tis. ha.

Při zohlednění dovozu, vývozu, počátečních a konečných zásob byla skutečná hrubá spotřeba FAME na trhu v ČR v roce 2008 cca 87,4 tis. t, z toho bylo cca 5,3 tis. t použito k výrobě cca 19 428 tis. l SNM30¹⁴⁷.

Graf T8.4/02 - Domácí produkce, vývoz, dovoz, změna zásob a hrubá spotřeba FAME v ČR v roce 2008

Pramen: MPO

Zpracoval: J. Weichet

¹⁴⁵ 1 PJ = 10¹⁵ J (joule), 1 TJ = 10¹² J, 1 GJ = 10⁹ J.

¹⁴⁶ FAME = fatty acid methylester, v ČR se jedná o metylester řepkového oleje; zkratka MEŘO je nyní i v ČR nahrazována zkratkou FAME.

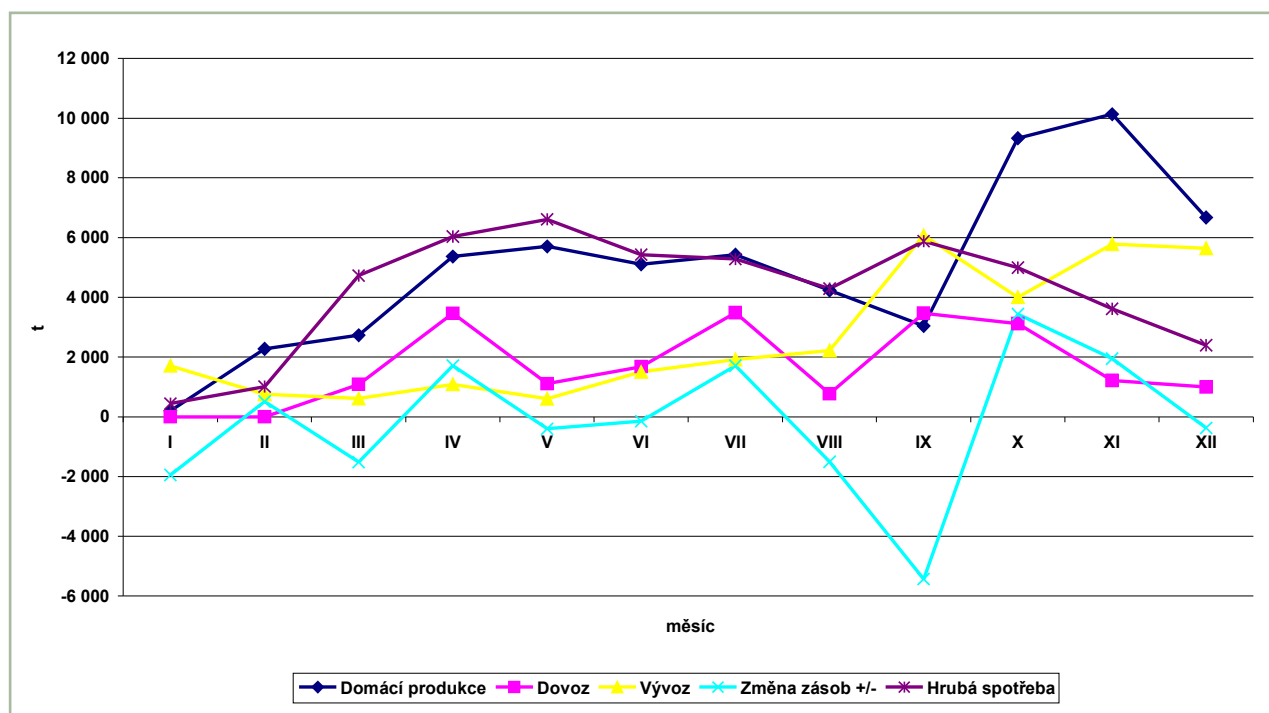
¹⁴⁷ SNM30 = směsná nafta motorová, obsahující více jak 30 % FAME (zbytek tvoří fosilní nafta).

Bioetanol se v ČR přimíchává do pohonných hmot (pomineme-li období od konce dvacátých do začátku padesátých let minulého století) od roku 2008. V loňském roce vyráběly bioetanol v ČR především dvě firmy: Agroetanol TTD (z cukrovky) a PLP (z obilnin) s celkovou výrobní kapacitou 2 mil. hl. Závod Ethanol Energy (kapacita 700 tis. hl, z obilnin) nevyráběl a výrobní jednotka firmy Korfil (kapacita 1 mil. hl, z obilnin) byla uvedena do provozu v srpnu 2008. Celková výrobní kapacita v ČR tak dosáhla 292,2 tis. t (3,7 mil. hl).

Hrubá výroba bioetanolu dosáhla v ČR v roce 2008 objemu 60,2 tis. t, vývoz činil 31,9 tis. t, dovoz 20,4 tis. t, zásoba poklesla o 2 tis. t a hrubá dodávka tak dosáhla 50,7 tis. t. V závěru roku 2008 zahájila firma Agroetanol TTD výrobu vysokoprocenního paliva E85 (pro FFV¹⁴⁸ motory), trh pro toto palivo však v ČR zatím není vytvořen.

Výroba bioetanolu nemá v ČR prakticky žádný vliv na potravinovou bezpečnost, neboť při naplnění závazku 5,75 % (energetických, v roce 2010) jeho přimíchávání bude potřeba vyrobit cca 1,85 mil. hl etanolu. To v ČR, kde je bioetanol vyráběn z cukrové řepy a obilí, představuje celkovou plochu přibližně 72 tis. ha, tj. pouze 1,6 % veškeré zemědělské plochy. Při výrobě bioetanolu vznikají navíc i vedlejší produkty, které lze využít jako krmivo (řepné pelety nebo mláto). Dále, vedle tuzemské výroby je bioetanol také předmětem zahraničního obchodu a cena této komodity (např. z Brazílie) výrazně konkuruje domácím výrobcům. Firmy, které bioetanol přimíchávají do benzínů, jej také v určité míře dovážejí. Dováženy jsou také již hotové benzíny (obsahující bioetanol).

Graf 8.4/03 - Domácí produkce, dovoz, vývoz, změna zásob a hrubá spotřeba bioetanolu v ČR v roce 2008

Pramen: MPO

Zpracoval: J. Weichert

Zvýšení CZV v období 2007/08 vedlo k zintenzivnění diskuze o kapalných biopalivech vyráběných ze zemědělské potravinářské produkce (tzv. biopaliva první generace). Na společném zasedání Výboru EP, Rady ES a EK v prosinci 2008 (v Poznani) byl sice potvrzen dosavadní plán na 20% podíl OZE v energetickém mixu v roce 2020, resp. 10% podíl OZE v palivech pro dopravu. V tomto smyslu mají být také v roce 2009 upraveny příslušné dokumenty na národních úrovních. Biopaliva tzv. druhé generace (vycházející např. z lignocelulózových surovin) se však v současné době nacházejí teprve ve stádiu technologického výzkumu a vývoje.

8.5 Rybářství

V ČR je rybářství rozděleno do dvou základních oblastí: produkční rybářství a hospodaření v rybářských revírech. Hlavní součástí produkčního rybářství je rybníkářství, které je založeno na umělé vytvořených vodních plochách a vykazuje stabilní výkonnost. Rybníky slouží vedle produkce ryb k plnění neopomenutelných mimoprodukčních funkcí v krajině, jako je retence vody, ochrana proti povodním či biologické čištění vody. Rybníky poskytují rovněž úkryty pro hnízdění ptactva, a ochranu pro zvěř. Rovněž plní rekreační poslání, ekostabilizační funkce a přispívají k zachování biodiverzity. Kromě rybníků jsou ryby produkovány ve speciálních zařízeních, kde se především jedná o chov lososovitých ryb neboli pstruhařství.

Na území České republiky je v současné době evidováno více než 24 tisíc rybníků a vodních nádrží, což představuje přibližně 52 tis. ha vodní plochy, z toho je 42 tis. ha využito k chovu ryb. V rybnících je již několik let dosahováno ročního přírůstku v průměru kolem 460 kg/ha. Druhové zastoupení tržních ryb je poměrně stabilní a proti předchozím letům se nezměnilo. V roce 2008 se kapr se podílel na celkovém objemu chovaných ryb v ČR 87,8 %, býložravé ryby (tolstolobik, amur bílý) 3,7 %, ryby lososovité (zejména pstruh duhový a siven americký) 3,8 %, lín obecný 1,3 %, dravé ryby a další rybí druhy 3,4 %.

Tržní produkce ryb v ČR byla v posledních třech letech stabilní a nijak výrazně se neměnila. V roce 2008 dosáhla tržní produkce 20,4 tis. t ž. hm. a byla shodná s rokem 2007. Výlov z rybníků v roce 2008 představoval 19,6 tis. t ž. hm. a produkce ryb ze speciálních zařízení meziročně vzrostla o 7,3 % na 803 t ž. hm. Prodej živých ryb v tuzemsku se meziročně snížil o 2,3 % na 8,4 tis. t.

¹⁴⁸ FFV – flexible-fuel vehicle – vozidlo na alternativní palivo.

T8.5/01 - Produkce ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	Meziroční index
Produkce	19,4	20,5	20,4	20,4	20,4	100,0
v tom - vývoz	9,9	9,5	9,9	10,0	9,8	98,0
- zpracování	1,7	2,2	1,9	1,9	1,7	89,5
Spotřeba na osobu v kg/rok¹⁾	1,46	1,48	1,35	1,40	1,25	89,3

1) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok, rok 2008 kvalifikovaný odhad RS ČR.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Na vlastní rybářskou produkci navazuje zpracování ryb. Ročně je v ČR zpracováno 8-11 % tržní produkce sladkovodních ryb. V roce 2008 bylo zpracováno 1,7 tis. t ž. hm. ryb, tj. 8,3 % tržní produkce, tyto údaje však ve srovnání s rokem 2007 klesly o 0,2 tis. t. Spotřeba sladkovodních ryb podle odhadu Rybářského sdružení ČR v roce 2008 dosáhla přibližně 1,25 kg/obyv./rok, což představovalo ve srovnání s rokem 2007 snížení o 0,15 kg.

Zahraniční obchod se sladkovodními rybami vykázal v ČR v roce 2008 opět aktivní objemovou i finanční bilanci ve výši 9,8 tis. t a 501,9 mil. Kč. V roce 2008 bylo z ČR vyvezeno více než 48 % produkce živých sladkovodních ryb. Export byl ve srovnání s rokem 2007 nižší o 2,0 % (0,2 tis. t) a dosáhl 9,8 tis. t ž. hm. Hlavním vývozním artiklem byl tradičně kapr (podíl na vývozu 78 %), jehož export ve srovnání s rokem 2007 klesl o 4,4 % (0,4 tis. t) na 8,6 tis. t ž. hm. Průměrná cena této vyvážené ryby dosáhla 49,99 Kč/kg ž. hm. Kapr byl prodáván především do Německa (3,3 tis. t), Slovenska (1,3 tis. t) a Polska (1,2 tis. t), kam směřovalo 69 % z celkového exportovaného objemu této ryby. Dovoz živých sladkovodních ryb byl ve srovnání s vývozem zanedbatelný a meziročně se zvýšil o 1,9 % na 427,0 t. Hlavním dodavatelem sladkovodních ryb, především pstruhů (70 % z celkových dovozů), bylo Slovensko (130 t).

Součástí odvětví je rovněž rekreační a sportovní rybářství uskutečňované na vodních plochách státem vyhlášených jako rybářské revíry. Počet rybářských revírů na území ČR přesahuje 2 000 s výměrou přibližně 42 tis. ha. Rekreačním rybářstvím se zabývá 350 tis. registrovaných členů všech rybářských svazů, kteří vylovili v roce 2008 podle odhadu cca 4,2 tis. t ryb.

Se vstupem ČR do EU došlo k rozšíření možností podpor do rybářského sektoru. V současné době jsou především využívány následující podpůrné prostředky:

- Národní resortní podpory týkající se akvakultury a sladkovodního rybolovu: Kontrola užitkovosti, Speciální poradenství pro živočišnou výrobu, Školní závody, Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků a Genetické zdroje.
- Operační program Rybářství 2000–2013, kde mohou rybáři čerpat finanční prostředky v rámci prioritní osy 2 – Akvakultura na investice do produkce akvakultury, vyrovnávací platby na zlepšení vodního prostředí, opatření v oblasti zdraví ryb a investice do zpracování ryb a uvádění na trh. V rámci osy 3 – Opatření ve společném zájmu se dotace týká rozvoje nových trhů, propagačních kampaní a pilotních projektů.

V roce 2008 proběhla dvě kola v rámci přijímání žádostí o dotace z OP Rybářství, a to v červnu a říjnu. Proces kontroly a hodnocení projektů o dotace prvního kola v rámci prioritní osy 2 ukončilo MZe v listopadu 2008 a vydalo Rozhodnutí o poskytnutí dotace v rámci prvního kola příjmu žádostí o podporu z Operačního programu Rybářství 2007-2013.

V prvním kole byla v opatření 2.1. Opatření pro produktivní investice do akvakultury vydána rozhodnutí o poskytnutí dotace na 12 projektů záměru a) s celkovou dotací 10,8 mil. Kč, tři projekty záměru b) s celkovou dotací 7,4 mil. Kč, 14 projektů záměru c) s celkovou dotací 24,1 mil. Kč, 2 projekty záměru d) s celkovou dotací 0,1 mil. Kč a 2 projekty záměru e) s celkovou dotací 3,5 mil. Kč.

V opatření 2.4. Investice do zpracování a uvádění na trh byla vydána Rozhodnutí o poskytnutí dotace na jeden projekt záměru a) s celkovou dotací 6,6 mil. Kč a jeden projekt záměru b) s celkovou dotací 1,2 tis. Kč. Celkem byla na obě opatření (tj. 2.1. a 2.4) vydána Rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši 53,8 mil. Kč, z toho 75 % bude vyplaceno z fondu EU a 25 % ze státního rozpočtu.

Druhé kolo přijímání žádostí v rámci prioritní osy 3 na opatření 3.1. (Společné činnosti) a opatření 3.3. (Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně) bylo vyhlášeno v říjnu 2008. Kontrola a hodnocení projektů tohoto kola budou uzavřeny počátkem roku 2009.

8.6 Včelařství

Chov včel není v ČR prioritně zaměřen na produkci medu, ale má velký význam pro zajištění opylení hmyzosnubných rostlin. Česká republika je v produkci medu jako jedna z mála zemí EU soběstačná. Zatímco spotřeba medu v EU je daleko vyšší než jeho produkce a téměř polovina spotřeby medu se dováží ze třetích zemí, český trh je domácí surovinou dobře zásoben a více než třetina produkce je exportována.

Rozložením včelstev je území ČR celoplošně relativně dobře pokryto. Z hlediska počtu včelstev na jednoho včelaře v českém včelařství výrazně převažují zájmoví chovatelé, tedy malovčelaři.

Rok 2008 byl v sektoru včelařství charakterizován výrazným poklesem stavů včelstev, nižší produkcí medu a nižším výnosem medu na včelstvo.

V ČR došlo v zimním období 2007/08, obdobně jako v ostatních zemích střední Evropy, ke zvýšeným úhynům včelstev. Pravděpodobnou příčinou bylo, podle údajů Českého svazu včelařů (ČSV), spolupůsobení několika nepříznivých faktorů, kdy teplé počasí na přelomu roku 2006/07 umožnilo zvýšenou dynamiku rozvoje roztoče *Varroa destructor*¹⁴⁹, který v létě 2007 ve zvýšené míře poškodil budoucí zimní včely. Dalším faktorem byl také výskyt různých virových nákaz včel a na vině může být i nasazení některých nových agrochemických prostředků. Kombinace těchto příčin a v mnoha případech podcenění léčebných opatření včelaři vedlo k vyšším úhynům včelstev.

Vzhledem k vysokým úhynům včelstev zjišťoval ČSV v jarním období situaci dvakrát. Podle údajů ČSV bylo v ČR k 1. 5. 2008 evidováno celkem 370 289 včelstev, což představovalo ve srovnání se stejným obdobím roku 2007 výrazný úbytek o 24,7 % (tj. 121 tis.) včelstev. Největšími úhyny byly postiženy okresy Praha – západ (65,9 %), Rokycany (63,7 %), Plzeň – město (58,9 %), Ostrava (56,4 %) a Písek (54,3 %). Celkem bylo evidováno 51 základních organizací ČSV, kde úhyny včelstev přesáhly 70 % z počtu zazimovaných. Během roku 2008 se včelařům podařilo obnovit 90 797 včelstev, takže na podzim bylo zazimováno již 461 086 včelstev.

¹⁴⁹ Varroa destructor - roztoč napadající včeli plod a dospělé včely, onemocnění varroáza je podle veterinárního zákona zařazena mezi nebezpečné nákazy.

V roce 2008 bylo podle Českého svazu včelařů v ČR chováno v průměru 452,4 tis. včelstev, což představovalo meziroční úbytek o 13,0 % (tj. o 67,7 tis.). Na jednoho včelaře připadalo v průměru 10,17 včelstev, v roce 2007 byl tento údaj o 4,3 % vyšší. ČSV jako nejvýznamnější organizace zastupující včelaře v ČR sdružuje z celkového počtu včelařů 97,58 % chovatelů (tj. 44,5 tis.) s 98,12 % včelstvy. V ČR dochází v posledních letech k rostoucí koncentraci chovu včel u větších chovatelů.

Za profesionální chovatele je podle pravidel EU možno považovat včelaře vlastníciho 150 a více včelstev. V roce 2008 bylo v ČR registrováno 83 těchto chovatelů s počtem zazimovaných včelstev 19,5 tis., což představovalo v průměru 235 včelstev na jednoho profesionálního chovatele.

T8.6/01 - Stav včelstev, produkce medu a počet včelstev na včelaře v ČR

Ukazatel	MJ	2004	2005	2006	2007	2008	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	556 853	551 681	525 560	520 084	452 391	87,0
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,11	11,07	10,80	10,63	10,17	95,7
Produkce medu	t	7 738	8 371	9 081	8 467	6 078	71,8

Pramen: Český svaz včelařů

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

V roce 2008 bylo v ČR vyprodukováno celkem 6 078 t medu, což představovalo meziroční snížení o 28,2 % (tj. o 2,4 tis. t). Hlavním důvodem poklesu produkce byl již zmiňovaný úhyn včelstev na počátku roku. Průměrný výnos na včelstvo se však meziročně snížil o 17,3 % (tj. o 2,83 kg) na 13,44 kg.

Domácí spotřeba medu dosahovala v roce 2008 přibližně 5,0 tis. t a ve srovnání s rokem 2007 klesla o 0,8 tis. t. V roce 2007 činil stupeň soběstačnosti 146 %, v roce 2008 se odhaduje jeho snížení na 122 %. Stupeň soběstačnosti v průměru EU se pohybuje mírně nad 50 %. Odhadovaná roční spotřeba medu na obyvatele se v ČR příliš nemění a za rok 2008 byla na úrovni roku 2007, kdy dosáhla 0,5 kg.

Zahraniční obchod s medem má v ČR dlouhodobě aktivní bilanci, která se však v roce 2008 vzhledem k omezení vývozu a nárůstu dovozu meziročně zhoršila. V objemovém vyjádření bilance zahraničního obchodu s medem dosáhla 1,1 tis. t, což ve srovnání s rokem 2007 představovalo pokles o 1,6 tis. t. Ve finančním vyjádření představovala výrazné snížení ze 117,0 mil. Kč v roce 2007 na 16,4 mil. Kč v roce 2008 (tj. -100,6 mil. Kč).

Zatímco rok 2007 byl z pohledu množství vyvezeného medu nejúspěšnější za posledních deset let, v roce 2008 v důsledku výrazného snížení domácí výroby současně klesl také export. Ve srovnání s rokem 2007 došlo ke snížení vývozu medu o 1,3 tis. t (tj. o 28,9 %) na 3,2 tis. t. Výrazně klesl především prodej medu do Německa (o 1,6 tis. t). Cena vyvezeného medu se v roce 2008 meziročně snížila o 5,10 Kč/kg na 42,18 Kč/kg. Nejvýznamnějším odběratelem českého medu bylo Polsko (1,2 tis. t), Německo (0,7 tis. t), Rumunsko (0,4 tis. t) a Slovensko (0,3 tis. t), kam směřovalo téměř 76,5 % z celkového vývozu za průměrnou cenu 41,64 Kč/kg. V roce 2008 se naopak meziročně zvýšil objem importovaného medu do ČR o 18,8 % a dosáhl 2,1 tis. t. Cena dováženého medu v roce 2008 činila 55,60 Kč/kg a byla proti roku 2007 vyšší o 5,4 %, tj. o 2,83 Kč/kg.

Nejvýznamnějším importérem byla v roce 2008 Argentina, odkud bylo nakoupeno 604,4 t medu za jednotkovou cenu 53,97 Kč/kg, následovalo Španělsko s 220,8 t, Francie s 200 t a Ukrajina, odkud bylo dovezeno 192 t. Tyto čtyři země se v roce 2008 podílely na celkovém dovozu medu do ČR více než polovinou (58 %).

Na základě zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byla v roce 2008 včelařům poskytnuta dotace I.D.a) 152,0 Kč na zazimované včelstvo. Dále vzhledem k mimořádné situaci na přelomu roku (výrazný úhyn včelstev) byla poskytnuta dotace I.D.d) na obnovená včelstva, jako náhrada za ztráty způsobené plošným přemnožením roztoče *Varroa destructor* v zimním období 2007/08 ve výši 453,0 Kč na včelstvo. Podpora se týkala 45 nejvíce postižených okresů a chovatelů, kteří ztratili minimálně 15 % včelstev. Celkem bylo v rámci obou podpor za rok 2008 včelařům takto vyplaceno 94,7 mil. Kč na 460,2 tis. včelstev.

Rozhodnutím Komise ES ze dne 14. 8. 2007 byl schválen nový včelařský program na období 2008-2010, kde spolufinancování EU pro rok 2008 představuje částku 997 999 €, pro rok 2009 částku 1 059 759 € a pro rok 2010 částku 1 065 030 €. Novelizováno bylo i prováděcí nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh pod č. 285/2007 Sb. Novelizace umožnila snížením limitů investovaných částek účast většímu počtu včelařů. To se projevilo výrazným nárůstem podaných žádostí.

Na konci roku 2008 bylo SZIF vyplaceno chovatelům včel na opatření podle nařízení vlády č. 197/2005 Sb. celkem 54,86 mil. Kč (50 % ze zdrojů EU), z toho na opatření technická pomoc 24,2 mil. Kč, na racionalizaci kočování 7,8 mil. Kč, na boj proti varroáze 13,8 mil. Kč, na obnovu včelstev 8,5 mil. Kč a na rozborů medu 0,5 mil. Kč.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

V roce 2008 došlo meziročně k nárůstu cen zemědělských výrobců o 8,8 %, na zvýšení cen se nejvíce podílely ceny olejnin, drůbeže a mléka. Ceny vstupů do zemědělství zaznamenaly výrazné meziroční zvýšení (o 10,8 %), a to především v důsledku nárůstu cen hnojiv (o 38,3 %). U spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů dosáhl meziroční nárůst 8,1 %, u cen průmyslových výrobců byl jen o 0,9 p. b. nižší. Český agrární vývoz vykázal meziroční zvýšení o 10,1 mld. Kč, agrární dovoz se zvýšil pouze o 0,8 mld. Kč. Záporné saldo AZO se snížilo na 23,2 mld. Kč. Podíl agrárního zboží na celkovém českém dovozu stagnoval (5,4 %), na straně vývozu došlo meziročně k mírnému zvýšení (na 4,3 %).

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2008 došlo k meziročnímu růstu cen zemědělských výrobců o 8,8 %. Na zvýšení cen se nejvíce podílely olejnin, celkem, drůbež a mléko. Ceny průmyslových výrobců kopírovaly spotřebitelské ceny. V posledním čtvrtletí roku 2007 se výrazně zvedly spotřebitelské ceny potravin, které víceméně přetrvávaly i v roce 2008. K výrazným výkyvům spotřebitelských cen nedocházelo i díky cenové politice obchodních řetězců. Nárůst cen vstupů do zemědělství snižoval ziskovost zemědělské prvovýroby.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2007/06	2008/07
Ceny zemědělských výrobců	116,8	108,8
Ceny průmyslových výrobců potravin, výrobků a nápojů	105,1	107,2
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	104,7	108,1
Ceny vstupů do zemědělství	105,9	110,8

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle SKP a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů, Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Ceny zemědělských výrobců v rostlinné výrobě vzrostly v roce 2008 v průměru o 11,8 % zejména v důsledku růstu cen obilovin o 16,4 % a olejnin o 33,3 % (z toho řepky olejné o 32 %). Ceny klesly pěstitelům brambor o 32,4 %, cukrovky o 19,2 %, ovoce o 22,3 % a zeleniny a květin o 15,7 %.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2007/06	2008/07
Rostlinné výrobky celkem	132,8	111,8
z toho - obiloviny	149,0	116,4
- olejnin	120,4	133,3
- brambory celkem	119,7	67,6
- cukrovka technická	115,2	80,8
- ovoce	141,5	77,7
- zelenina a květiny	98,4	84,3

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Průměrný meziroční růst cen zemědělských výrobců u komodit živočišné výroby zaznamenal v roce 2008 podle údajů ČSÚ výraznější zvýšení, než tomu bylo v roce 2007, a to o 1,3 p. b. Ve srovnání s indexem cen rostlinných produktů byla však dynamika růstu nižší. K meziročnímu zvýšení indexů CZV došlo u všech hlavních živočišných komodit, kromě jatečného skotu, kde došlo k meziročnímu poklesu o 4,5 %. Tento pokles byl ovlivněn především růstem nabídky jatečných býků. Nejvýrazněji vzrostla v roce 2008 cena jatečné drůbeže, a to především CZV jatečných kuřat, která se ve srovnání s rokem 2007 v důsledku vyšší poptávky zvýšila o 8,8 %.

Výrobcům mléka se CZV snížila od poloviny roku 2008. V tomto období vzrostla cena mlékárenských výrobků na světových trzích, která ovlivnila růst tuzemských cen krmiv.

T9.1/03 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2007/06	2008/07
Živočišné výrobky celkem	105,1	106,4
z toho - mléko	104,5	106,5
- jatečný skot	97,6	95,5
- jatečná prasata	92,4	104,8
- drůbež	110,0	108,0
- vejce	113,2	104,9

Pramen: ČSÚ: Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová, I. Bošková, M. Abrahamová (ÚZEI)

Současné ceny obilovin na světovém a evropském trhu v posledních dvou letech prodělaly výrazné změny. Po nízké sklizni roku 2006 zaznamenaly ceny obilovin růst, který pokračoval až do začátku sklizně v roce 2008. V tomto roce bylo v EU 27¹⁵⁰ dosaženo rekordních výnosů a tím i produkce. V ČR se v roce 2008 proti roku 2007 zvýšila celková sklizeň obilovin o 17,0 %. Růst cen řepky olejné byl vyvolán zvýšenou poptávkou průmyslových zpracovatelů. Cena brambor v EU 5 klesla již v roce 2007 a v roce 2008 v konkurenci ekonomicky výhodnějších olejnin a obilovin se ceny brambor zvýšily pouze o 1,23 %.

T9.1/04 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2007	2008	Meziroční index
Pšenice ¹⁾			
- Česká republika	164,91	204,55	124,04
- Německo	193,20	201,57	104,33
- Francie	194,40	197,39	101,54
- Itálie	219,10	230,98	105,42
Ječmen krmný¹⁾			
- Česká republika	132,38	171,52	129,57
- Německo	177,40	176,77	99,64
- Francie	186,20	167,41	89,91
- Itálie	190,10	198,34	104,33
Řepka olejná²⁾			
- Česká republika	267,32	392,03	146,65
- Hamburk	322,61	407,51	126,32
- Matif	311,29	361,85	116,24
Brambory konzumní³⁾			
- Česká republika	225,19	141,65	62,90
- EU 5	122,30	123,81	101,23

1) Aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen.

2) Průměrné ceny na mezinárodních burzách v Hamburku a Matif (Francie) CIF; EUROPE „00“ Oil.

3) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie.

Pramen: Agra Europe, Potato Market, USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Oil World

Zpracoval: H. Baudisová, V. Kohoutová (ÚZEI)

Průměrná cena jatečného skotu se v roce 2008 proti roku 2007 zvýšila o 6,96 %. Meziroční zvýšení ceny jatečného skotu dosáhli zpracovatelé v Německu, Polsku a v České republice. Na růstu cen jatečných prasat se významně podílelo Polsko, kde meziročně došlo ke zvýšení ceny o 23,3 %. Celkově došlo v EU ke zvýšení ceny jatečných prasat o 13,37 %. Nedostatečná nabídka mléka v EU 27 počátkem roku 2008 a růst produkce v druhé polovině roku měly vliv na rychlý pokles cen mléka ve většině členských zemí EU 27. V Německu se průměrná cena mléka zvýšila meziročně o 1,2 %.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2007	2008	Meziroční index
Jatečný skot v EU¹⁾			
- Česká republika	226,31	249,47	110,23
- Německo	259,17	286,16	110,41
- Polsko	212,58	235,18	110,63
- Francie	291,51	300,89	103,22
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾			
- Česká republika	135,17	153,24	113,37
- Německo	138,56	163,18	117,77
- Dánsko	139,08	160,66	115,52
- Polsko	117,70	130,51	110,88
- Francie	128,37	158,32	123,33
Jatečná kuřata²⁾			
- Česká republika	158,36	198,95	125,63
- Německo	219,31	228,79	104,32
- Dánsko	170,30	203,04	119,22
- Itálie	197,80	194,98	98,57
Mléko³⁾			
- Německo	33,45	33,84	101,17

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 27.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko přepočtené na standardní obsah složek 3,7 % tuku a 3,4 % bílkovin.

Pramen: Office de l'Elevage, EUROSTAT, ZMP

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Teichmanová, I. Bošková (ÚZEI)

9.2 Agrární zahraniční obchod a obchod v rámci EU

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě

Obchodní činnost ČR na jednotném trhu EU v pravém slova smyslu zahraničním obchodem není, přesto je v rámci tzv. Intrastatu (statistiky vnitrouniního pohybu zboží mezi členskými státy) sledován a do hodnocení zahraničního obchodu ČR zařazen.

Hodnota obrátu agrárního zahraničního obchodu ČR se v roce 2008 v meziročním porovnání zvýšila o 10 906,6 mil. Kč, tj. o 4,8 %. Stejně jako v předchozím roce vykázal vyšší dynamiku růstu český agrární vývoz, jehož hodnota vzrostla o 10 076,9 mil. Kč, tj. o jednu desetinu. Meziroční přírůstek dovozu činil ve stejné době 829,7 mil. Kč, tj. pouhých 0,6 %. Schodek bilance agrárního zahraničního obchodu se v důsledku uvedených změn snížil o 9 247,2 mil. Kč, tj. o více než jednu čtvrtinu a stupeň krytí dovozu vývozem vzrostl o 7,3 p. b. na 82,2 %. Oba tyto ukazatele dosáhly v roce 2008 nejlepších hodnot od vstupu ČR do EU (příl. tab. 9.2/01).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR

Ukazatel	Podíl na hodnotě ukazatele za ČR celkem (%)		
	2007	2008	meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	4,6	4,9	105,2
Agrární vývoz	3,9	4,3	111,0
Agrární dovoz	5,4	5,4	100,4

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

Podíl agrárního zboží na celkovém českém dovozu v roce 2008 stagnoval na úrovni 5,4 %, zatímco na straně vývozu se odpovídající podíl meziročně mírně zvýšil (o 0,4 p. b.) na 4,3 %. Příčinou byl nejen nárůst agrárního vývozu, ale i stagnace celkového exportu ČR v porovnání s rokem předchozím.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Převážnou část agrárního obchodu realizuje ČR v rámci EU 27. V roce 2008 směřovalo na jednotný trh 92,1 % českých agrárních vývozů, což v porovnání s předchozím rokem představovalo mírný nárůst o 1 p. b. Vyšší podíl však zaznamenaly pouze státy EU 15, participace EU 12 stagnovala na úrovni 46,5 % (zde se projevil mj. meziroční pokles vývozu do Bulharska a Rumunska) (příl. tab. 9.2/03).

Nejvýznamnějšími odběrateli agrárního zboží pro ČR jsou dlouhodobě Slovensko, Německo, Polsko, Itálie, Rakousko a Maďarsko. Dohromady v roce 2008 zaujímaly tyto země v českém agrárním vývozu 76,3 % (v roce 2007 činil tento podíl 73,6 %).

V rámci třetích zemí je pro ČR významnější destinací pouze SNS (především Rusko). I to však zaznamenalo v roce 2008 další meziroční pokles podílu vývozu o 0,2 p. b. na 2,8 % (příl. tab. 9.2/03). RZ participovaly ve sledovaném roce na českém agrárním exportu již jen 1,3 %.

Zastoupení EU 27 v českém agrárním dovozu se v roce 2008, na rozdíl od vývozu, nepatrně snížilo o 0,5 p. b. na 83,8 %. Důvodem byl pokles podílu EU 12 o 1,3 p. b. (na 26,4 %), který převážil nárůst podílu EU 15 o 0,8 p. b. (na 57,4 %). Hlavními dodavateli agrárního zboží do ČR byli v roce 2008 Německo, Polsko, Slovensko, Nizozemsko, Itálie, Španělsko a Rakousko. Dohromady zaujímali stejně jako v roce 2007 v českém agrárním dovozu 58 %.

Participace RZ, jejichž pozice byla po vstupu ČR do EU značně oslabena, se v roce 2008 meziročně zvýšila o 0,6 p. b. na 8,2 %. Podíl OSVTE, dalšího významného obchodního partnera ČR, stagnoval na úrovni 3,6 %. Nutno však podotknout, že v této zprávě je dovoz poprvé sledován podle země původu, nikoliv odesláni, a tudíž značná část agrárního zboží mající původ ve třetích zemích je k nám dovážena ze zemí EU 15.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2007	2008	meziroční index		2007	2008	meziroční index
Slovensko	26 258,0	28 901,7	110,1	Německo	29 091,8	30 633,5	105,3
Německo	23 626,7	23 146,0	98,0	Polsko	17 438,0	16 948,7	97,2
Polsko	10 373,8	11 886,0	114,6	Slovensko	11 642,4	10 847,1	93,2
Itálie	3 451,2	6 957,6	201,6	Nizozemsko	8 820,1	9 186,1	104,1
Rakousko	4 556,3	5 609,5	123,1	Itálie	7 798,4	7 804,2	100,1
Maďarsko	4 472,8	5 070,7	113,4	Španělsko	6 336,8	6 213,9	98,1
Velká Británie	2 752,1	3 495,5	127,0	Rakousko	5 957,9	6 126,5	102,8
Francie	2 023,1	2 130,4	105,3	Maďarsko	5 257,6	5 238,6	99,6
Nizozemsko	2 225,5	2 122,4	95,4	Francie	4 528,4	4 490,6	99,2
Rusko	1 961,5	2 030,3	103,5	Belgie	3 418,3	3 267,7	95,6
Rumunsko	2 018,7	1 957,3	97,0	Brazílie	2 844,4	3 112,6	109,4
Belgie	1 257,1	1 361,3	108,3	Čína	2 166,1	2 194,5	101,3
Švédsko	843,8	1 214,4	143,9	USA	1 950,2	1 839,1	94,3
Vybrané země celkem	85 820,6	95 883,1	111,7	Vybrané země celkem	107 250,4	107 903,1	100,6
Podíl na celkovém agrárním vývozu	88,6	89,6	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	82,9	82,9	x

¹⁾ Dovoz podle země původu.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

Nejvýraznější nárůst hodnoty ve finančním vyjádření zaznamenal v roce 2008 v meziročním porovnání český agrární vývoz do Itálie (o 3 506,4 mil. Kč), na Slovensko (o 2 643,7 mil. Kč) a do Polska (o 1 512,2 mil. Kč). Naopak největší meziroční pokles vykázal český agrární export do Německa (o 480,7 mil. Kč) a Nizozemska (o 103,1 mil. Kč). Z těchto dvou zemí se ve stejné době také nejvíce zvýšil agrární dovoz do ČR (o 1 541,7 mil. Kč, resp. 366 mil. Kč). Pokles naproti tomu zaznamenal agrární dovoz ze Slovenska (o 795,3 mil. Kč), Polska (o 489,3 mil. Kč) a Velké Británie (o 387,2 mil. Kč) (příl. tab. 9.2/07 a 9.2/08).

K meziročnímu zlepšení pasivní bilance AZO ČR přispěly největší měrou snížení bilančního pasíva v obchodě s Itálií (o 3 500,6 mil. Kč) a Polskem (o 2 001,5 mil. Kč) a nárůst bilančního aktiva v obchodě se Slovenskem (o 3 439 mil. Kč). Negativním jevem byl nárůst schodku (o 2 022,4 mil. Kč) v agrárním obchodě s naším nejvýznamnějším obchodním partnerem, Německem, na 7 487,5 mil. Kč.

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Hlavními vývozními komoditními agregacemi byly v roce 2008 stejně jako v roce předchozím KN 04 Mléko a mléčné výrobky, ptačí vejce a med, KN 22 Nápoje, lihové tekutiny a ocet, KN 21 Různé potravinové přípravky, KN 12 Olejnatá semena a plody a KN 10 Obiloviny. Na straně dovozu zůstávají nejvýznamnějšími kapitolami KN 02 Maso a droby, KN 08 Ovoce a ořechy, KN 21 Různé potravinové přípravky, KN 04 Mléko a mléčné výrobky, ptačí vejce a med, KN 22 Nápoje, lihové tekutiny a ocet a KN 07 Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy (tab. T9.2/03).

Na meziročním poklesu schodku AZO ČR se v roce 2008 podílely především kapitoly KN 24 Tabák a tabákové výrobky a KN 17 Cukr a cukrovinky, jejichž bilance se změnila z pasivní na aktivní o 5 485,3 mil. Kč, resp. 1 909,4 mil. Kč. Při podrobnější analýze lze konstatovat, že uvedené bilanční změny za kapitolu KN 24 byly způsobeny poklesem dovozů a nárůstem vývozu doutníků, doutníčků a cigaret, v rámci kapitoly KN 17 se projevil nižší dovoz ostatních cukrů (KN 1702) a vyšší vývoz (ale i nižší dovoz) cukru.

Naopak meziroční propad zaznamenala v roce 2008 aktivní bilance obchodu s produkty kapitoly KN 15 Živočišné a rostlinné tuky a oleje (o 954,6 mil. Kč). Hlavním důvodem byla změna netto-vývozu margarínu na netto-dovoz (KN 1517). Značně také poklesl bilanční přebytek v obchodě s nezahuštěným nebo slazeným mlékem a smetanou (KN 0402), což se negativně promítlo do nižšího aktiva bilance za kapitolu KN 04 Mléko a mléčné výrobky, ptačí vejce a med (o 435,8 mil. Kč), ačkoliv bilance ostatních mlékárenských výrobků se s výjimkou másla meziročně zlepšila. V roce 2008 se stejně jako v letech předchozích prohluboval netto-dovoz vepřového (KN 0203) a meziročně také drůbežího masa (KN 0207). Bilanční schodek za kapitolu KN 02 „Maso a droby“ se tak zvýšil o 546,6 mil. Kč. Poprvé se za sledované období let 2004-08 v důsledku nižší hodnoty vývozu meziročně mírně snížila bilance obchodu s pivem (KN 2203). K výraznějšímu propadu hodnoty exportu došlo v rámci kapitoly KN 22 Nápoje, lihové tekutiny a ocet u limonád (KN 2202).

Z uvedeného vývoje je patrné, že přes celkové meziroční zlepšení záporné bilance AZO nelze vývoj českého AZO a změny v jeho zbožové struktuře hodnotit zcela pozitivně. Nadále mají v českém AZO na straně exportu vysoké zastoupení výrobky s nižší přidanou hodnotou (např. živá zvířata, nezahuštěné mléko a smetana, řepka, pšenice) a dováží se ve velké míře produkty s vyšším stupněm přidané hodnoty (např. sýry, potravinové přípravky, krmivo pro psy a kočky).

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

KN	Popis	Vývoz			Dovoz			Saldo		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční změna (%)	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční změna (%)	mil. Kč		meziroční rozdíl
		2007	2008		2007	2008		2007	2008	
1	Živá zvířata	4,36	4,63	6,15	0,78	1,15	46,97	3 220,4	3 464,5	244,1
2	Maso a jedlé droby	3,49	3,79	8,57	9,72	10,59	8,99	-9 191,1	-9 737,7	-546,6
3	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlovci	1,38	1,44	4,91	1,63	1,80	10,00	-781,4	-796,9	-15,5
4	Mléko a mléč. výrobky, ptačí vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	16,02	13,72	-14,36	8,08	7,72	-4,54	5 064,3	4 628,5	-435,8
5	Ostatní produkty živočišného původu	0,53	0,50	-5,30	0,90	0,89	-1,41	-655,0	-622,5	32,5
6	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,28	0,27	-5,46	2,30	2,39	4,12	-2 702,3	-2 832,9	-130,6
7	Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy	2,13	1,88	-11,74	7,54	6,80	-9,77	-7 685,1	-6 841,6	843,5
8	Jedlé ovoce a ořechy	2,44	2,20	-9,65	8,80	8,86	0,72	-9 011,7	-9 173,2	-161,5
9	Káva, čaj, maté a koření	1,39	1,24	-10,73	2,54	2,53	-0,43	-1 944,0	-1 970,2	-26,2
10	Obiloviny	7,57	7,07	-6,58	2,07	1,87	-9,73	4 654,6	5 129,5	474,9
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	2,53	3,03	19,71	0,86	0,86	-0,68	1 330,1	2 118,1	788,0
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a pícniny	7,44	7,87	5,69	1,78	2,12	19,01	4 902,9	5 649,5	746,6
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťavy a výtažky	0,59	0,72	21,53	0,52	0,79	53,42	-97,9	-266,6	-168,7
14	Rostlinné pletací materiály	0,00	0,00	49,92	0,02	0,03	8,70	-26,9	-27,8	-0,9
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	3,45	3,66	5,80	2,99	4,13	38,40	-514,7	-1 469,3	-954,6

16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,36	2,55	8,09	3,21	3,25	1,21	-1 872,5	-1 508,5	364,0
17	Cukr a cukrovinky	5,19	5,31	2,29	3,90	2,91	-25,41	-14,9	1 894,5	1 909,4
18	Kakao a kakaové přípravky	3,74	3,80	1,57	4,79	4,66	-2,69	-2 568,7	-2 000,6	568,1
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	4,71	5,27	11,94	6,18	6,71	8,67	-3 426,2	-3 098,7	327,5
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2,65	2,11	-20,11	5,07	5,03	-0,73	-3 991,8	-4 288,2	-296,4
21	Různé potravinářské přípravky	8,15	8,37	2,69	8,02	8,08	0,72	-2 482,6	-1 569,2	913,4
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	10,63	9,58	-9,87	7,20	7,45	3,48	982,9	546,7	-436,2
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	4,06	4,40	8,35	5,99	6,76	12,83	-3 807,7	-4 084,9	-277,2
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	4,92	6,60	34,24	5,10	2,62	-48,68	-1 833,4	3 651,9	5 485,3
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-32 452,7	-23 205,6	9 247,1

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

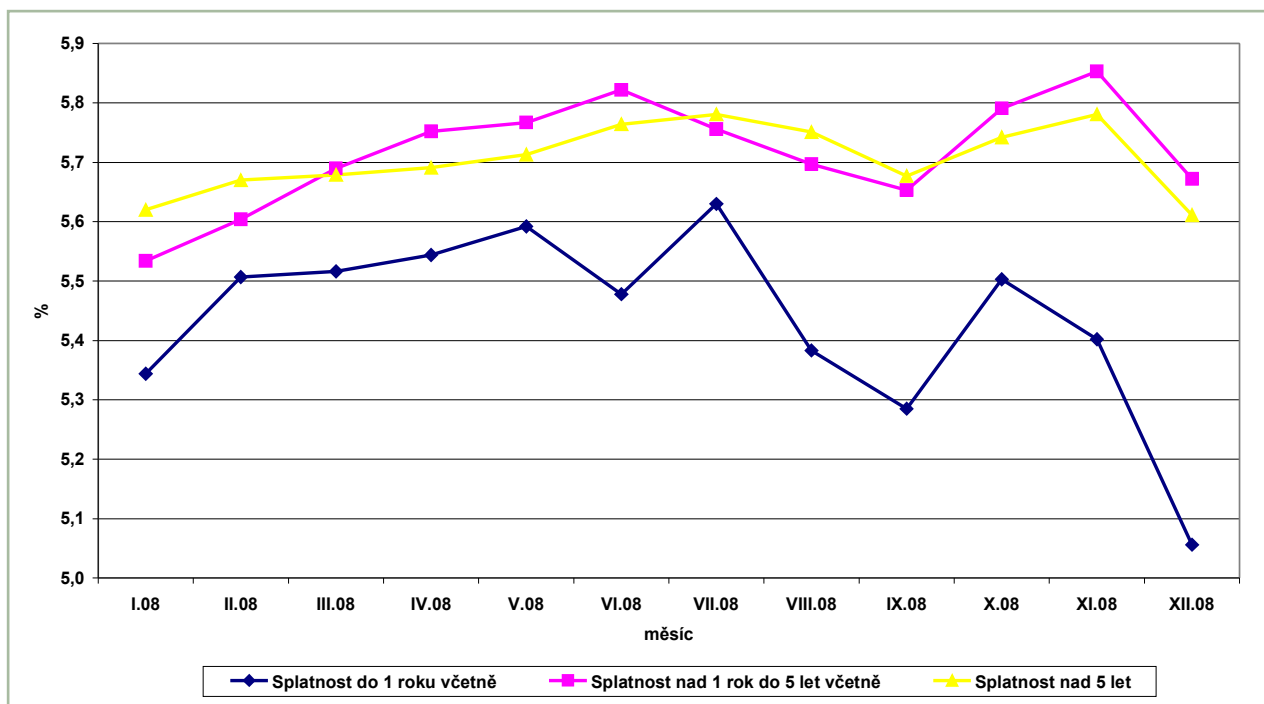
9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

Úrokové sazby na počátku roku v I. čtvrtletí 2008 mírně stoupaly z důvodů částečného zklidnění na zahraničních trzích a s rychle posilující korunou. Vlivem pokračující finanční krize v zahraničí, ve 2. čtvrtletí 2008, však dochází k mírnému poklesu úrokových sazeb zejména z důvodů rekordně posilující koruny, obavami z růstu ceny ropy a zpomalení růstu ekonomiky v eurozóně vedoucímu ke snížení tempa naší domácí ekonomiky.

V I. pololetí 2008 celková průměrná úroková sazba ze zůstatků úvěrů nefinančních podniků rostla. I když ve 2. pololetí (od VIII. měsíce) dochází k mírnému poklesu, koncem roku opět k mírnému nárůstu, aby v prosinci se zastavila na 5,40 % (graf T9.3/01). Ke snížení úrokové sazby ze zůstatků úvěrů došlo u pásma splatnosti do 1 roku v prosinci na 5,06 %, přičemž na úvěry si banky účtovaly v prosinci sazbu nejvyšší u pásma se splatností nad 1 rok až 5 let (5,67 %) a nad 5 let (5,61 %).

Graf T9.3/01 - Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům ČR - stavy obchodů

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb z korunových klientských úvěrů nefinančních podniků podle časového hlediska k 31. 12. v letech 2007-2008 uvádí tab. T6.3/01.

T9.3/01 - Úrokové sazby z korunových klientských úvěrů nefinančních podniků, stav k 31. 12. (%)

Ukazatel	2007	2008
Úvěry nefinančním podnikům celkem (stavy obchodů)	5,517	5,404
v tom: - krátkodobé (do 1 roku vč.)	5,374	5,056
- střednědobé (od 1 roku do 5 let vč.)	5,600	5,672
- dlouhodobé (nad 5 let)	5,634	5,611

Pramen: ČSÚ; ČNB

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI)

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Materiálové vstupy do zemědělství v roce 2008 zaznamenaly v porovnání se stejným obdobím roku 2007 výrazný nárůst cen o 10,8 %, a to zejména z důvodů nárůstu cen hnojiv (o 38,3 %), energie a maziva (o 10,3 %) jednoduchých krmiv a krmných směsí (o 18,4 %). Na výrazný nárůst indexu cen vstupů se převážně podílely vyšší ceny zmíněných komodit tab. T6.3/02. V cenách výrobců se odrážel různorodý vývoj cen dovážených vstupů a zvyšující se ostatní náklady v důsledku rostoucích cen elektrické energie, pevných paliv ve zpracovatelských odvětvích. Výrazný růst cen ropy v průběhu roku vystřídal náhlý propad cen ropy koncem roku. Jednou z mnoha příčin tohoto vývoje, které lze jen velmi těžko definovat, bylo oslabení eura vůči americkému dolaru a obava ze zpomalení světové ekonomiky a následného poklesu poptávky po ropných produktech.

T9.3/02 - Meziroční indexy cen vstupů do zemědělství¹⁾

Ukazatel	2006/05	2007/06	2008/07
Vstupy celkem	100,4	105,9	110,8
Osivo a sadba	102,4	112,6	116,0
Energie a maziva	105,4	102,2	110,3
- paliva na topení	106,9	104,5	108,1
- motorová paliva	103,1	98,9	110,5
- elektřina	109,0	109,2	111,3
- maziva	118,9	102,4	105,5
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	103,0	102,1	138,3
- jednoduchá hnojiva	103,1	100,3	131,9
- směsi hnojiv	102,8	109,9	166,1
Chemické prostředky, pesticidy	99,9	101,8	105,2
Krmiva	97,0	117,1	118,4
- jednoduchá krmiva	105,7	125,0	113,1
- krmné směsi	95,0	115,0	119,9
Údržba a oprava strojního zařízení	99,5	101,3	100,1
Veterinární služby	102,4	101,3	98,9
Ostatní výdaje	101,2	101,8	102,1
- voda, její úprava a rozvod	103,5	106,6	104,2
- doprava silniční nákladní	101,1	108,9	106,2
- služby pošt a telekomunikací	101,4	99,6	99,3
- pojištění zemědělské produkce	100,6	100,0	100,0
- služby právní, účetnictví, poradenství	102,4	102,1	102,0
Služby pro zemědělství	99,7	98,6	102,9
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	99,3	98,7	96,8

1) Pro výpočet nového revidovaného, cenového indexu bylo použito nové váhové schéma, vycházející z roku 2005, přičemž tento rok byl zvolen i za cenový základ. Stejně období předcházejícího roku = 100.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI)

Ve všech uvedených výrobcích (mimo chemické prostředky, pesticidy a ostatní výdaje) došlo k výraznému nárůstu cen. Pokud se týká vývoje cen minerálních hnojiv, došlo v roce 2008 také k výraznému zvýšení cen, na který měl vliv velmi rychlý růst dovozních cen energetických a neenergetických surovin, odvíjející se od vývoje cen na světových trzích. I když od 2. pololetí 2008 došlo oproti minulému roku k poklesu cen obilovin z důvodů nadprůměrné domácí sklizně, přesto na nárůst průměrné roční ceny krmiv to mělo jen malý vliv. Obdobný vývoj výrazného nárůstu cen minerálních hnojiv a krmiv v roce 2008, lze pozorovat i v sousedním Německu, Rakousku a na Slovensku.

Meziroční vývoj průměrných ročních cen u vybraných výrobků prodaných zemědělské prvovýrobě je uveden v následující tab. T6.3/03.

T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv prodaných zemědělské prvovýrobě (Kč/t)

Ukazatel	2007	2008	Meziroční index
Osiva			
Pšenice ozimá	9 384	9 900	105,5
Pšenice jarní	8 986	11 872	132,1
Žito ozimé	9 077	9 719	107,1
Ječmen ozimý	8 615	9 286	107,8
Ječmen jarní	8 999	12 297	136,7
Tritikale	8 415	10 532	125,2
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	1 768	1 893	107,1
Oves	7 361	10 289	139,8
Hrách setý	8 974	12 180	135,7
Rané brambory	12 824	12 826	100,0
Pozdní konzumní brambory	11 254	9 370	83,3
Jetel luční	76 713	76 329	99,5
Vojtěška	108 454	121 095	111,7
Průmyslová hnojiva			
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem	5 187	6 479	124,9
- ledek vápenatý 15%	4 868	5 315	109,2
- síran amonný 21%	3 309	4 776	144,3
- DAM 390	4 868	6 225	127,9
- močovina	8 025	10 082	125,6
Fosforečná - superfosfát gran. 18%	5 591	6 419	114,8
Draselná - draselná sůl gran. 60%	6 404	10 594	165,4
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	7 107	11 131	156,6
- Amofos	9 970	16 759	168,1
Krmiva			
Krmné obilí - pšenice	3 851	5 018	130,3
- ječmen	3 675	4 706	128,1
Směsi pro prasata - pro selata ČOS	7 961	9 393	118,0
- pro prasata A2	5 119	6 501	127,0
- pro prasata CDP	5 012	6 473	129,2
- prasnice KPB	5 046	6 591	130,6
Směsi pro drůbež - pro nosnice	5 673	7 368	129,9
- pro brojlerů BR2	7 198	8 783	122,0
- pro brojlerů BR3	6 457	8 051	124,7
Směsi pro skot - pro telata ČOT - B	5 104	6 524	127,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Pokorný (ÚZEI)

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

V roce 2008 se podle předběžných údajů SZÚ podnikatelský důchod v zemědělství meziročně snížil o 29 % a činil 9,7 mld. Kč v b. c. Na poklesu se podílela nižší hodnota produkce zemědělského odvětví (pokles o 2,5 %) a vyšší pracovní náklady (zvýšení o 22 %). Přesto dosáhl podnikatelský důchod v zemědělství druhé nejvyšší hodnoty od roku 2004, zejména vlivem vyšších provozních dotací. Definitivní výsledky hospodaření zemědělských podniků v rámci šetření FADN CZ jsou známy za rok 2007. Meziročně došlo ke zvýšení čisté přidané hodnoty na AWU o 25,4 % na hodnotu 389,9 tis. Kč/AWU. Rozhodujícím faktorem byl nárůst hodnoty celkové produkce vlivem meziročního zvýšení CZV. Provozní dotace se proti roku 2006 zvýšily o 3,5 % na úroveň 7 497,8 Kč/ha z. p. V potravinářském průmyslu meziročně vzrostl objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb za podnikatelské subjekty s 10 a více zaměstnanci o 2,4 % a dosáhl částky 241,2 mld. Kč při výkonové spotřebě 223,3 mld. Kč (meziročně o 3,3 %). V potravinářském průmyslu nedošlo k dalšímu poklesu pracovníků a průměrná měsíční nominální mzda vzrostla o 7,9 %.

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Produkce odvětví zemědělství vykázala v roce 2008 v porovnání s rokem 2007 podle SZÚ pokles, a to o 2,5 % (tab. T10.1/01). Rostlinná produkce klesla o 8,1 %, avšak živočišná produkce vzrostla o 4,5 %. Vzhledem k tomu, že mezispotřeba (výrobní spotřeba) vzrostla o více než 6 %, poklesla významně i hrubá přidaná hodnota (o téměř 25 %) a čistá přidaná hodnota při mírném růstu spotřeby fixního kapitálu (o 3,1 %) klesla téměř o 44 %. Vzhledem k tomu, že významně (o 46,9 %) vzrostl objem produkčních podpor (ukazatel „ostatní dotace na výrobu“, tj. část celkových podpor, přiřaditelných k produkci) a ostatní daně na výrobu stagnovaly, vzrostl důchod z faktorů (tj. čistá přidaná hodnota zvýšená o saldo ostatních dotací a daní na výrobu) o 2,5 %. Meziroční růst produkčních podpor (z 20,6 mld. Kč na 30,3 mld. Kč) dosáhl výrazně vyšší úrovně, než by odpovídalo meziročnímu nárůstu přímých podpor ze 70 na 80 % (cca o 14 %) úrovně podpor EU 15.

Finální ukazatel SZÚ „podnikatelský důchod ze zemědělství“ zaznamenal sice enormní meziroční pokles o 29 %, nicméně hodnota tohoto ukazatele dosáhla druhé nejvyšší hodnoty za období vstupu ČR do EU (2004–2008), a to 9,7 mld. Kč. Uvedený pokles lze přičíst na vrub zejména pracovním nákladům (ukazatel „náhrady zaměstnanců“), kde i přes pokračující tendenci mírného poklesu počtu pracovníků v přepočtu na AWU (meziroční pokles o 2 %) byl zaznamenán nárůst o více než 22 %. Ostatní faktory (pachtovné a nájemné, nákladové a výnosové úroky) měly na pokles podnikatelského důchodu jen zanedbatelný vliv.

Z hlediska výrobně klimatických podmínek je možno rok 2008 hodnotit jako zemědělsky nadprůměrný. Dokumentují to např. následující hospodářské výsledky nejvýznamnějších komodit zemědělství ČR dosažené v tomto roce:

- výnosy pšenice, ječmene a cukrovky dosáhly druhé nejvyšší hodnoty za období 2004–2008, výnos řepky dosáhl průměrné hodnoty za toto období;
- produkce obilovin v meziročním porovnání vzrostla o 17,0 %, řepky o 1,7 %, produkce cukrovky stagnovala;
- produkce mléka vzrostla meziročně o 1,7 % (při růstu dojivosti o 3,5 %);
- vzrostla produkce hovězího masa (o 7,4 %), drůbežího masa (o 9,6 %) a vajec (o 2,8 %);
- jediný významný meziroční pokles byl zaznamenán u produkce vepřového masa (o 6,9 %).

Z hlediska meziročního srovnání byl rok 2008 příznivý i v oblasti vývoje cen zemědělských producentů. Průměrné CZV za rok 2008 v porovnání s rokem 2007:

- vzrostly u pšenice (o 14,3 %), ječmene (o 20,7 %), řepky (o 31,9 %), u mléka (o 1,1 %), u jatečných prasat (o 6,2 %);
- poklesly pouze u cukrovky (o 9,8 %) a jatečných býků (o 3,4 %).

Z uvedených údajů o produkci a CZV hlavních zemědělských komodit ČR by bylo možné očekávat zvýšení celkové produkce odvětví, přesto SZÚ vykazuje pokles. Vysvětlení lze hledat v podrobnější struktuře SZÚ (příl. tab. 10.1/01-04) a v metodice výpočtu SZÚ. Hodnota produkce oceněná v běžných cenách zaznamenala pokles u obilovin (o téměř 17 %), cukrovky (o 8,1 %) a brambor (o 37,4 %). Podle novelizované metodiky Eurostatu pro výpočet SZÚ se pro obiloviny, technické plodiny a brambory používají v SZÚ průměrné CZV za marketingový rok (od 1. 7. aktuálního roku do 30. 6. následujícího roku).

Vývoj CZV u rostlinných komodit v marketingovém roce 2008/09 byl významně zasažen nastupující ekonomickou krizí, která se projevila výrazným poklesem cen obilovin ve druhé polovině roku 2008, který pokračoval i v prvních měsících následujícího roku. Index poklesu CZV 2008/09 (odhad ČSÚ) ku CZV 2007/08 (skutečnost) představuje u obilovin 71,2, u cukrovky 92,1 a brambory 66,0. Vzhledem k tomu, že obiloviny se na celkové rostlinné produkci podílejí více než 40 %, je jejich vliv na pokles rostlinné produkce rozhodující.

V živočišné výrobě se analogický pokles cen ve druhé polovině roku 2008 a následně i v roce 2009 projeví až v hodnocení roku 2009.

Celkové hodnocení ekonomických výsledků roku 2008 vyznívá tedy příznivě (druhý nejlepší výsledek odvětví v období 2004–2008), i přes nástup dopadů globální ekonomické krize, která tento rok ovlivnila pouze částečně.

Méně příznivé hodnocení vyplývá z porovnání vývoje ukazatelů efektivnosti odvětví v časové řadě 2004–2008 (tab. T10.1/02):

- vysoký podíl mezispotřeby na produkci odvětví (78 %, který se ještě zvýšil proti roku 2007, zatímco v EU 15 je dosahována úroveň přibližně 50 %);
- malá efektivnost produkce: podíl hrubé přidané hodnoty na produkci odvětví klesl v roce 2008 na 21,5 % (27,9 % v roce 2007) a podíl čisté přidané hodnoty na produkci odvětví klesl v roce 2008 na 9,5 % (16,5 % v roce 2007).

Do vývoje ekonomiky odvětví se promítají trendy v růstu podpor. Podíl podpor na hodnotě celkové produkce dosáhl v roce 2008 nejvyšší hodnoty od roku 2004 (26 %, v roce 2007 cca 17 %), což stačilo na růst důchodu z faktorů o 2,5 %. Tendence permanentního nárůstu efektivnosti odvětví při započítání podpor představuje i vývoj ukazatelů:

- „důchod z faktorů na 1 pracovníka“, který výši 296 tis. Kč/AWU dosáhl v roce 2008 nejvyšší hodnoty od roku 2004;
- „podnikatelský důchod na 1 pracovníka“, ve výši 72 tis. Kč/AWU dosáhl v roce 2008 druhé nejvyšší hodnoty od roku 2004.

Hlavním faktorem trvalé udržitelnosti českého zemědělství pro budoucnost se stává zvyšování konkurenceschopné pozice českého zemědělství v rámci jednotného trhu EU i na světových trzích a snižování závislosti ekonomických výsledků odvětví na úrovni podpor. Výsledky odvětví zemědělství za rok 2008 vzhledem k výsledkům roku 2007 prokazují spíše opačnou tendenci – snižování vlastní efektivnosti zemědělské produkce bez započtení podpor a zvyšující se podíl podpor na celkové pozitivních výsledcích celého odvětví.

T10.1/01 - Souhrnný zemědělský účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Meziroční index
		2004	2005	2006	2007 ¹⁾	2008 ²⁾	
10	Rostlinná produkce	63 011	49 962	49 484	66 461	61 108	91,9
13	Živočišná produkce	48 868	47 698	47 795	48 985	51 206	104,5
15	Produkce zemědělských služeb	1 451	2 164	2 346	2 327	2 595	111,5
16	Zemědělská produkce	113 330	99 825	99 626	117 773	114 908	97,6
17	Nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	2 422	3 068	2 640	2 304	2 150	93,3
18	Produkce zemědělského odvětví	115 752	102 893	102 265	120 077	117 058	97,5
19	Mezispotřeba celkem	75 897	75 600	76 519	86 624	91 873	106,1
20	Hrubá přidaná hodnota	39 855	27 293	25 747	33 453	25 186	75,3
21	Spotřeba fixního kapitálu	11 813	12 992	13 501	13 624	14 049	103,1
22	Čistá přidaná hodnota	28 042	14 300	12 246	19 829	11 137	56,2
23	Náhrady zaměstnancům	19 160	20 153	20 559	21 119	25 892	122,6
24	Ostatní daně na výrobu	4 215	1 564	1 464	1 397	1 398	100,1
25	Ostatní dotace na výrobu	7 158	19 025	21 123	20 647	30 332	146,9
26	Důchod z faktorů	30 985	31 762	31 905	39 079	40 070	102,5
27	Čistý provozní přebytek/Smíšený důchod	11 825	11 608	11 346	17 960	14 178	78,9
28	Předepsané pachtovné a ostatní nájemné z nemovitostí	2 569	3 056	3 245	3 472	3 542	102,0
29	Nákladové úroky	1 388	1 522	1 568	1 550	1 574	101,5
30	Výnosové úroky	691	579	645	750	661	88,2
31	Podnikatelský důchod	8 558	7 609	7 178	13 687	9 724	71,1
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	163,6	151,9	147,9	138,1	135,3	98,0
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	189,4	209,1	215,7	283,0	296,2	104,7
	Ostatní dotace na výrobu na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	43,8	125,2	142,8	149,5	224,2	149,9

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU = Annual Working Unit = 1 přepočtený pracovník s roční pracovní kapacitou 1 800 hod.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Foltýn, I. Zedníčková (ÚZEI)

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008
Produkce zemědělského odvětví (PRO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PRO	54,44	48,56	48,39	55,35	52,20
Podíl živočišné produkce na PRO	42,22	46,36	46,74	40,80	43,74
Podíl mezispotřeby na PRO	65,57	73,47	74,82	72,14	78,48
Podíl hrubé přidané hodnoty na PRO	34,43	26,53	25,18	27,86	21,52
Podíl odpisů na PRO	10,21	12,63	13,20	11,35	12,00
Podíl čisté přidané hodnoty na PRO	24,23	13,90	11,97	16,51	9,51
Podíl náhrad zaměstnancům na PRO	16,55	19,59	20,10	17,59	22,12
Podíl ostatních dotací na výrobu na PRO	6,18	18,49	20,65	17,19	25,91
Podíl důchodu z faktorů na PRO	26,77	30,87	31,20	32,54	34,23
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	23,10	59,90	66,21	52,83	75,70

Pramen: Výpočty ÚZEI

Zpracoval: I. Foltýn, I. Zedníčková (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Ekonomické výsledky jednotlivých kategorií zemědělských podniků byly zpracovány s využitím definitivních dat z výběrového šetření zemědělské účetní datové sítě FADN CZ za roky 2006 a 2007. Základní ekonomické ukazatele zemědělských podniků jsou zpracovány ze dvou hledisek. Prvním hlediskem je meziroční porovnání celopodnikových výsledků analyzovaných z dat účetních závěrek podniků právnických osob a daňové evidence podniků fyzických osob. Druhým hlediskem je porovnání podnikových výsledků ze zemědělských činností tříděných podle právních forem podniků právnických osob, výměry obhospodařované zemědělské půdy podniků fyzických osob, podle typů LFA, výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Výsledky, které dokládají úroveň hospodaření podle typů LFA, výrobního zaměření a ekonomické velikosti, jsou agregovány za PPO i PFO celkem. Z hlediska méně příznivých oblastí byly podniky klasifikovány následujícím způsobem:

- Horská oblast (H) = více než 50 % výměry z. p. v LFA horská.
- Jiné než horské LFA (O) = více než 50 % výměry z. p. v LFA ostatní a specifické, pokud H je menší než 50 %.
- Částečné zastoupení LFA (Z) = zastoupení LFA, které nevyhovuje klasifikaci H nebo O.
- Oblast mimo LFA (N) = 100 % výměry z. p. mimo LFA (produkční oblasti).

Výsledné ekonomické ukazatele jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha z. p., případně na 1 AWU.

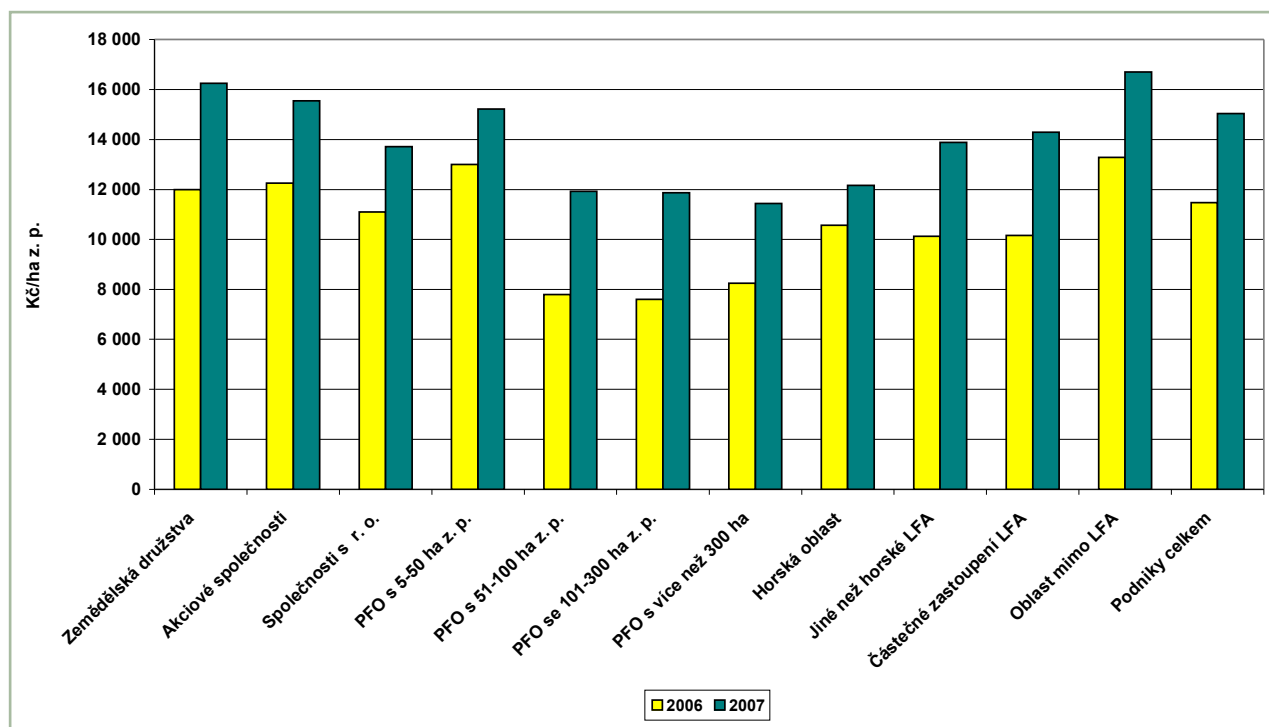
10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Výsledky získané z účetních výkazů PPO a daňové evidence PFO za souhrn všech podnikových činností byly uspořádány do ekonomických kategorií odvozených ze struktury standardního výstupu EU. Jejich úroveň dokumentují příl. tab. 10.2/01-03 (ukazatel A, vysvětlivky jsou uvedeny v legendě k tabulkám).

10.2.1.1 Přidaná hodnota, výsledek hospodaření

Čistá přidaná hodnota vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce v zemědělských podnicích po zaúčtování provozních dotací, provozních daní a odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. Graf T10.2/01 vyjadřuje úroveň a meziroční vývoj čisté přidané hodnoty v jednotlivých kategoriích PPO a PFO včetně podniků hospodařících v méně příznivých oblastech.

Graf T10.2/01 - Čistá přidaná hodnota za souhrn podnikových činností

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

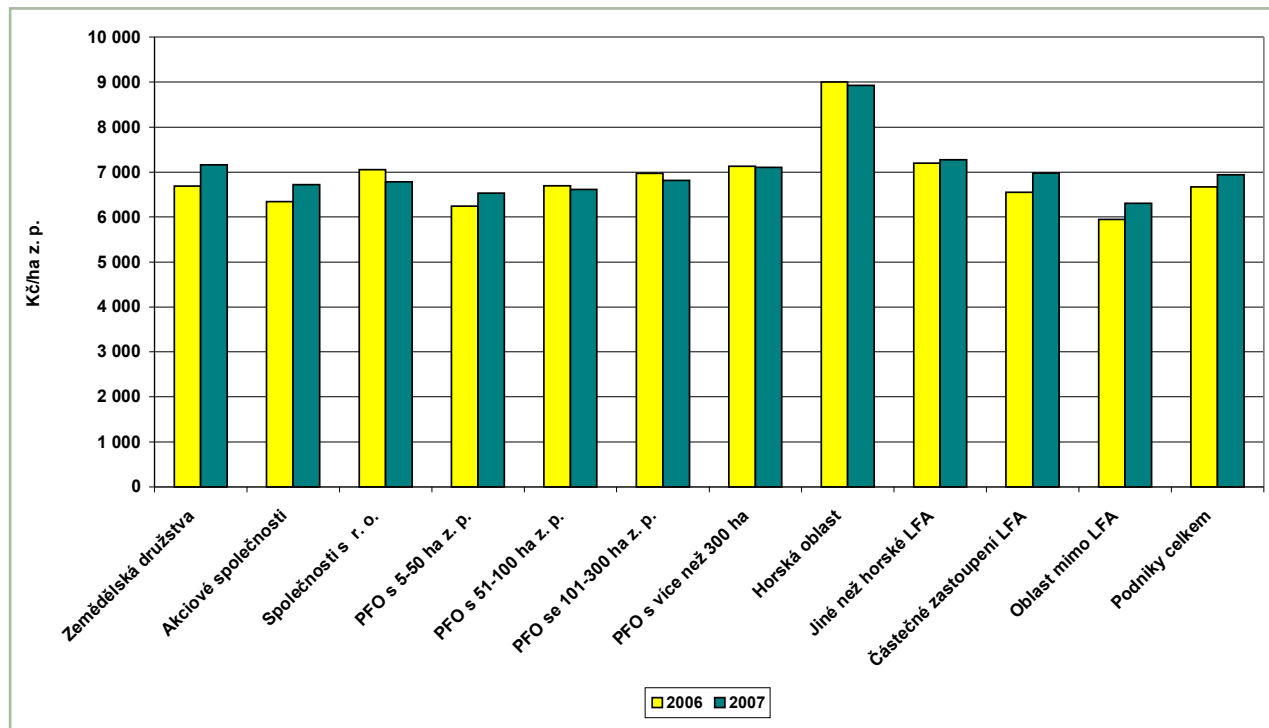
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Průměrná úroveň čisté přidané hodnoty v roce 2007 dosáhla 15 034 Kč/ha z. p. a v porovnání s rokem 2006 se zvýšila o 3 561 Kč (31,0 %). Nejvyššího relativního meziročního nárůstu čisté přidané hodnoty dosáhly PFO s výměrou 101-300 ha z. p. (56,2 %). Ve skupině PFO došlo k největšímu relativnímu zvýšení čisté přidané hodnoty u zemědělských družstev (35,6 %). Z hlediska méně příznivých oblastí vykázaly nejprůběžnější meziroční vývoj podniky hospodařící v oblastech s částečným zastoupením LFA (40,6 %).

V meziročním vývoji čisté přidané hodnoty se odrazil vývoj vstupů do zemědělství a cen placených zemědělským výrobcům. Cenové indexy ČSÚ za rok 2007 dokumentují meziroční zvýšení CZV o 16,8 % za současného nárůstu cen vstupů o 5,9 %. Výrazné zvýšení čisté přidané hodnoty je také výsledkem vyšší úrovně zemědělské produkce v roce 2007 proti roku 2006 podle SZÚ.

Na vývoj čisté přidané hodnoty působil vývoj dotací provozního charakteru, které jsou z větší části tvořeny platbami SAPS, národními doplňkovými platbami, platbami na agroenvironmentální opatření a platbami na LFA. Objem a meziroční vývoj provozních dotací uvádí graf T10.2/02.

Graf T10.2/02 - Provozní dotace za souhrn podnikových činností

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

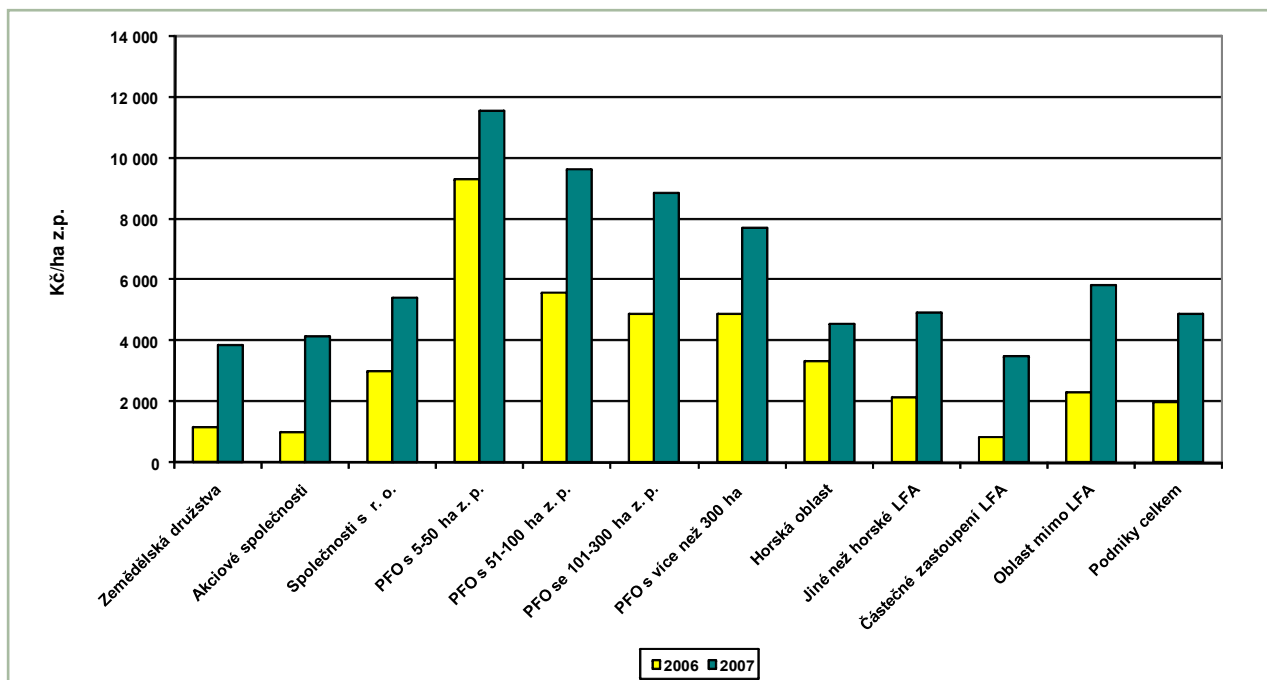
Průměrná úroveň provozních dotací za celý soubor podniků dosáhla v roce 2007 hodnoty 6 942 Kč/ha z. p. a meziročně se zvýšila o 273 Kč/ha z. p., tj. o 4,1 %. Objem provozních dotací představoval v roce 2007 podíl 16,0 % z hrubého příjmu (výkony včetně tržeb za prodej zboží + dotace provozní), což je o 1,4 p. b. méně než v roce 2006. Výsledky roku 2007 ukazují trend nárůstu dotací provozního charakteru v odvětví zemědělství, nicméně proti předchozím rokům je meziroční vývoj provozních dotací nejméně výrazný. Zatímco od vstupu ČR do EU se objem provozních dotací na hektar z. p. meziročně zvyšoval ve všech sledovaných skupinách podniků, došlo v období 2006-2007 k poklesu provozních dotací u spol. s r. o. a u PFO s průměrnou výměrou větší než 50 hektarů z. p. Rozhodujícím faktorem, který nepříznivě ovlivnil výši provozních dotací, bylo posilování kurzu koruny vůči euru. Meziroční pokles provozních dotací však není výrazný.

V rozložení provozních dotací se promítá i zařazení podniků do jednotlivých typů méně příznivých oblastí. Průměrné hodnoty dotací uvedené ve skupinách podniků hospodařících v rozdílných oblastech klesají od horské oblasti k produkčně intenzivním oblastem, což odpovídá diferenciaci sazby dotací podle typu LFA.

Na rozdíl od předchozích let, kdy byl vývoj čisté přidané hodnoty determinován zejména navyšováním objemu provozních dotací, byla v roce 2007 hlavní příčinou zvýšení čisté přidané hodnoty vyšší účinnost výrobní spotřeby kalkulovaná jako podíl hodnoty výrobní spotřeby k hodnotě celkové produkce.

Vývoj čisté přidané hodnoty v roce 2007 se stal základem zlepšení výsledku hospodaření. Graf T10.2/03 uvádí výsledek hospodaření před zdaněním, který je u PFO vyjádřen rozdílem příjmů a výdajů započitatelných do základu daně z příjmů.

Graf T10.2/03 - Výsledek hospodaření před zdaněním

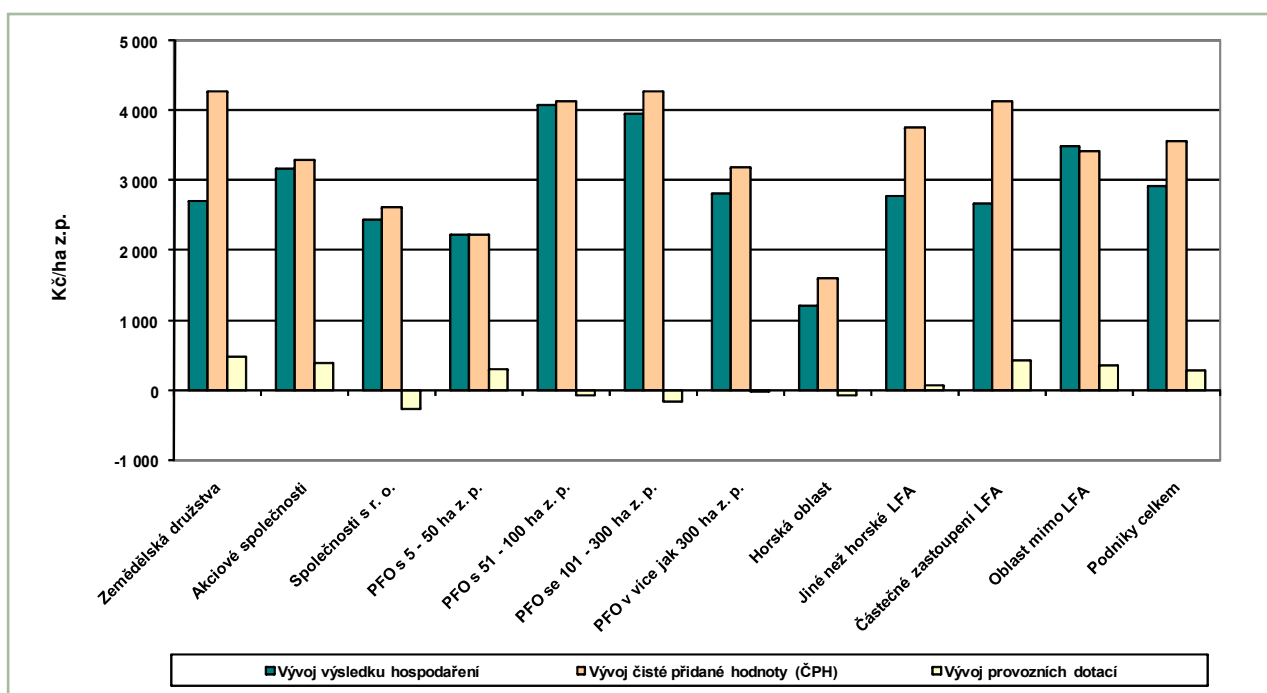

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Celý soubor podniků vykázal v roce 2007 průměrný zisk 4 885 Kč/ha z. p. s meziročním nárůstem 2 918 Kč (148,4 %). Rozložení výsledku hospodaření do skupin podniků relativně věrně kopíruje meziroční změnu čisté přidané hodnoty. Graf T10.2/04 dokumentuje strukturu meziročního vývoje výsledku hospodaření z hlediska jeho základních ekonomických kategorií.

Graf T10.2/04 - Meziroční vývoj výsledku hospodaření, ČPH a provozních dotací

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

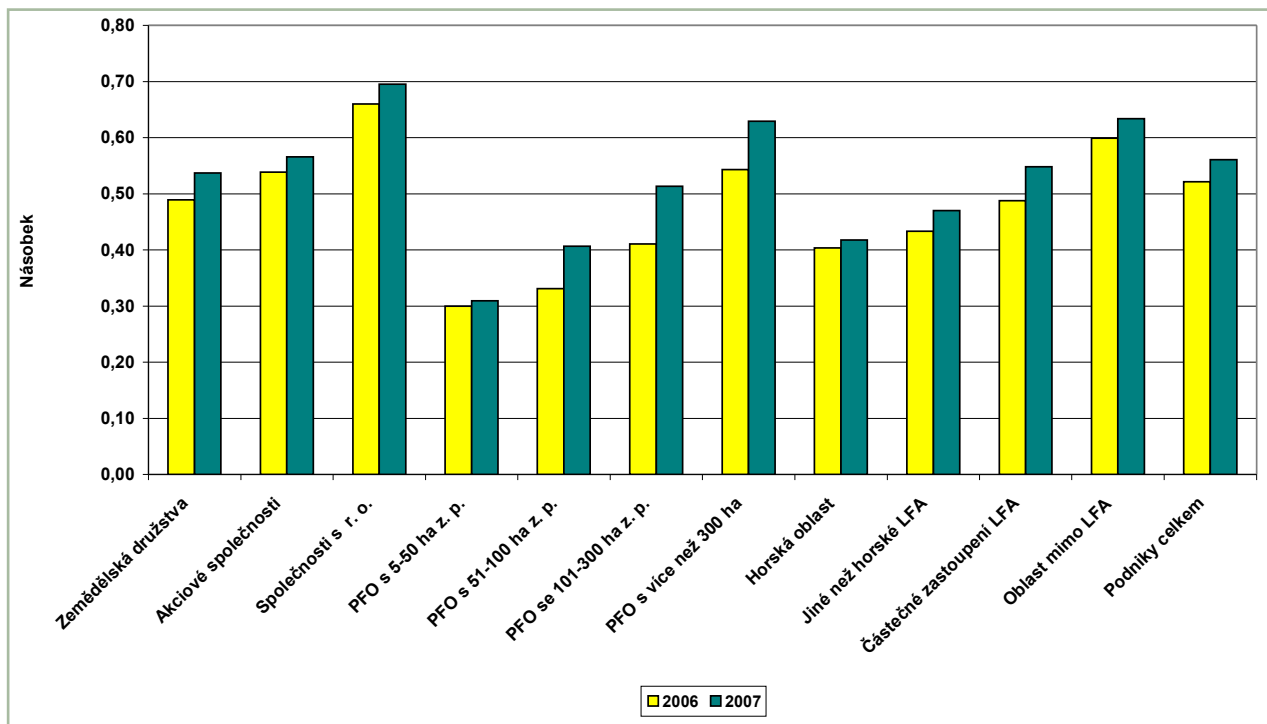
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Příznivý vývoj CZV v roce 2007 ovlivnil čistou přidanou hodnotu. Naproti tomu vliv provozních dotací na vývoj výsledku hospodaření nebyl tak výrazný jako v předchozích letech.

10.2.1.2 Majetek a kapitál

Vývoj objemu majetku oceněného v zůstatkových cenách účetnictví a daňové evidence v letech 2006-07 je uveden v příl. tab. 10.2/01 - 03. V rámci všech sledovaných podniků došlo k nárůstu objemu celkového majetku v průměru o 6,0 %. Pro vyhodnocení aktivity ve využití majetku byl zvolen ukazatel obratu celkových aktiv (poměr tržeb k celkovým aktivům), který je indikátorem podnikatelské aktivity a efektivity zhodnocování stálých i oběžných aktiv ve výrobní činnosti podniku. Vývoj obratu celkových aktiv vyjadřuje graf T10.2/05.

Graf T10.2/05 - Obrat celkových aktiv za souhrn podnikových činností

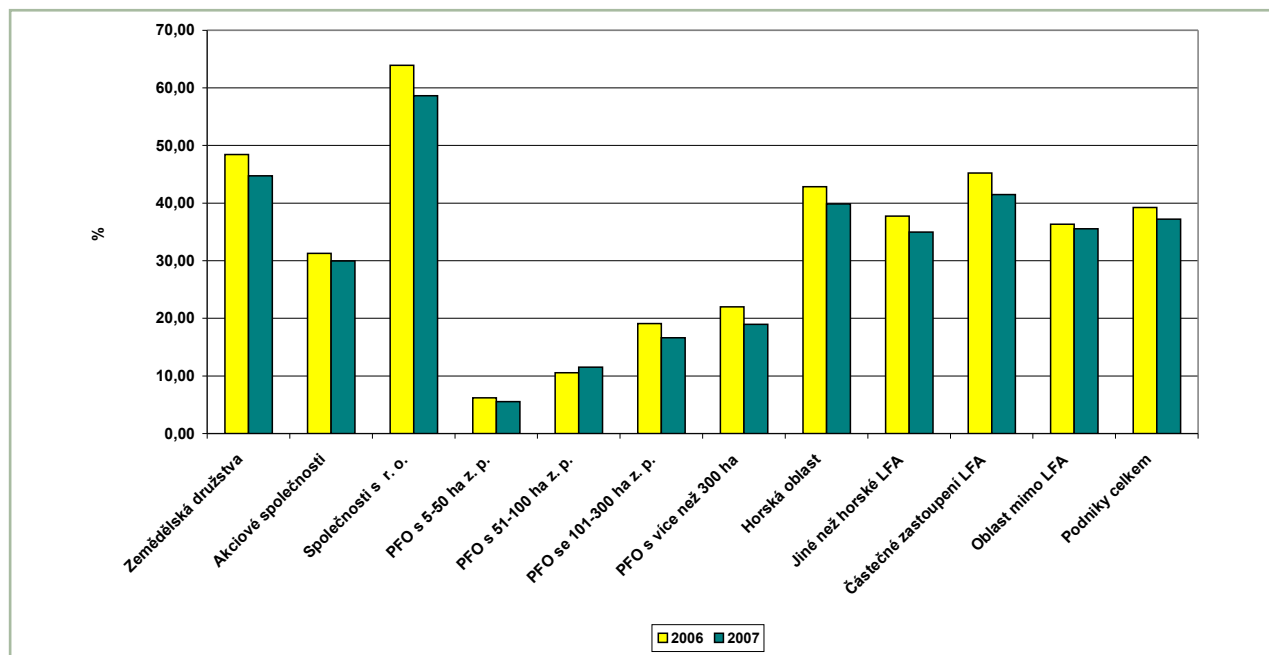
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Průměrná hodnota koeficientu obratu celkových aktiv souboru podniků byla v roce 2007 vyšší než v roce 2006 (nárůst z 0,52 na 0,56). V jednotlivých skupinách podniků došlo převážně k relativně významnému meziročnímu pohybu ukazatele. Zemědělské podniky disponovaly relativně větším objemem majetku a efektivnost jeho využití se meziročně zvýšila. Příčinou byl výrazný meziroční nárůst tržeb. Vyšší podnikatelská aktivita PPO se projevila v celkově vyšší hodnotě koeficientu obratu celkových aktiv v porovnání s PFO. V třídění podle méně příznivých oblastí ukazatel obratu celkových aktiv indikuje vyšší intenzitu výroby v oblastech mimo LFA, což odpovídá předpokladům o způsobu hospodaření v těchto produkčních oblastech.

Struktura kapitálu je dále analyzována pomocí ukazatele míry zadluženosti, vyjádřené procentuálním zastoupením cizího kapitálu na celkovém kapitálu. Graf T10.2/06 znázorňuje průměrné hodnoty míry zadluženosti dosažené ve sledovaných skupinách podniků.

Graf T10.2/06 - Míra zadluženosti za souhrn podnikových činností

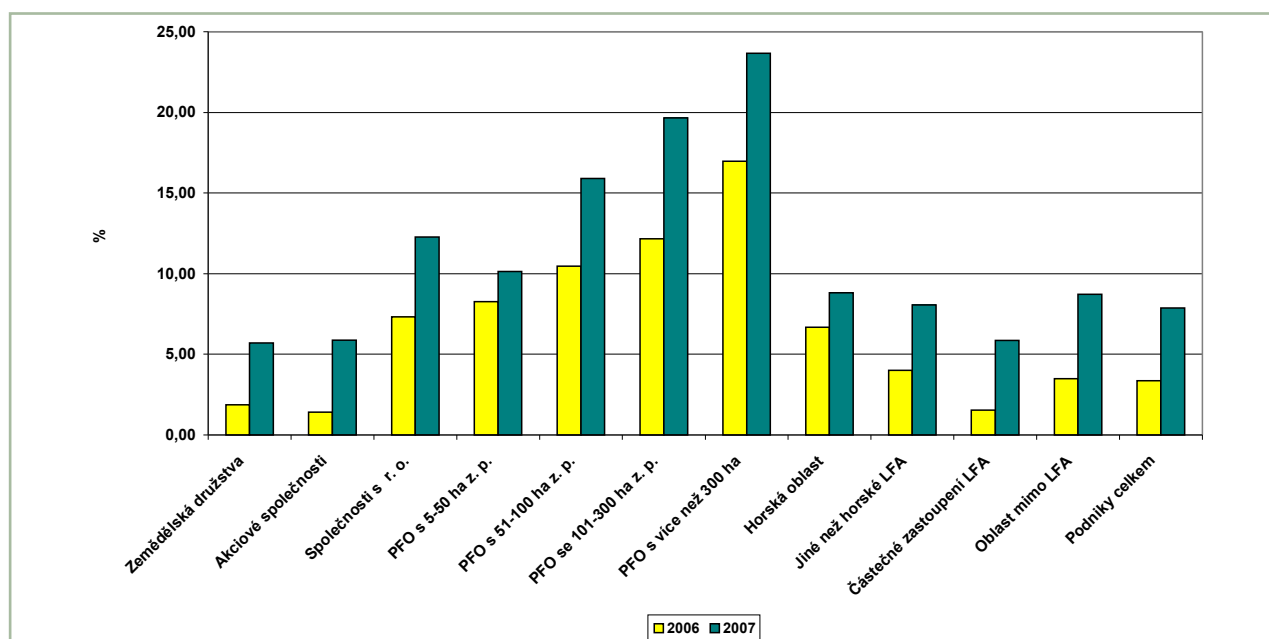
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniková míra zadluženosti dosáhla v roce 2007 průměrné hodnoty 37,3 %, což znamená snížení o 2,0 p. b. v porovnání s rokem 2006. Výsledek potvrzuje trend pozvolného snižování zadluženosti zemědělských podniků. Vysokou míru zadluženosti vykazují stabilně spol. s r. o., což vyplývá z relativně nižšího objemu jejich vlastního kapitálu. Podniky fyzických osob operují s vyšším podílem vlastního kapitálu, a proto je míra jejich zadlužení výrazně menší než u obchodních společností a zemědělských družstev.

Pro vyjádření úrovně zhodnocení vlastního i celkového kapitálu byl zvolen ukazatel výnosnosti celkového kapitálu kalkulovaného jako poměr výsledku hospodaření před zdaněním k celkovému kapitálu. V ukazateli výnosnosti celkového kapitálu se odráží souhrnný vliv aktivity, zadluženosti a likvidity. Graf T10.2/07 dokumentuje průměrné hodnoty ukazatele dosažené v uvedených skupinách podniků.

Graf T10.2/07 - Výnosnost celkového kapitálu za souhrn podnikových činností

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V roce 2007 vykázaly podniky průměrnou výnosnost celkového kapitálu 7,9 % (tj. meziročně se zvýšila o 4,5 p. b.). Pozitivním jevem je dosažení kladné výnosnosti celkového kapitálu ve všech uvedených skupinách podniků. Efektivnějšího zhodnocení vloženého kapitálu obecně dosahují PFO, tj. převážně menší podniky.

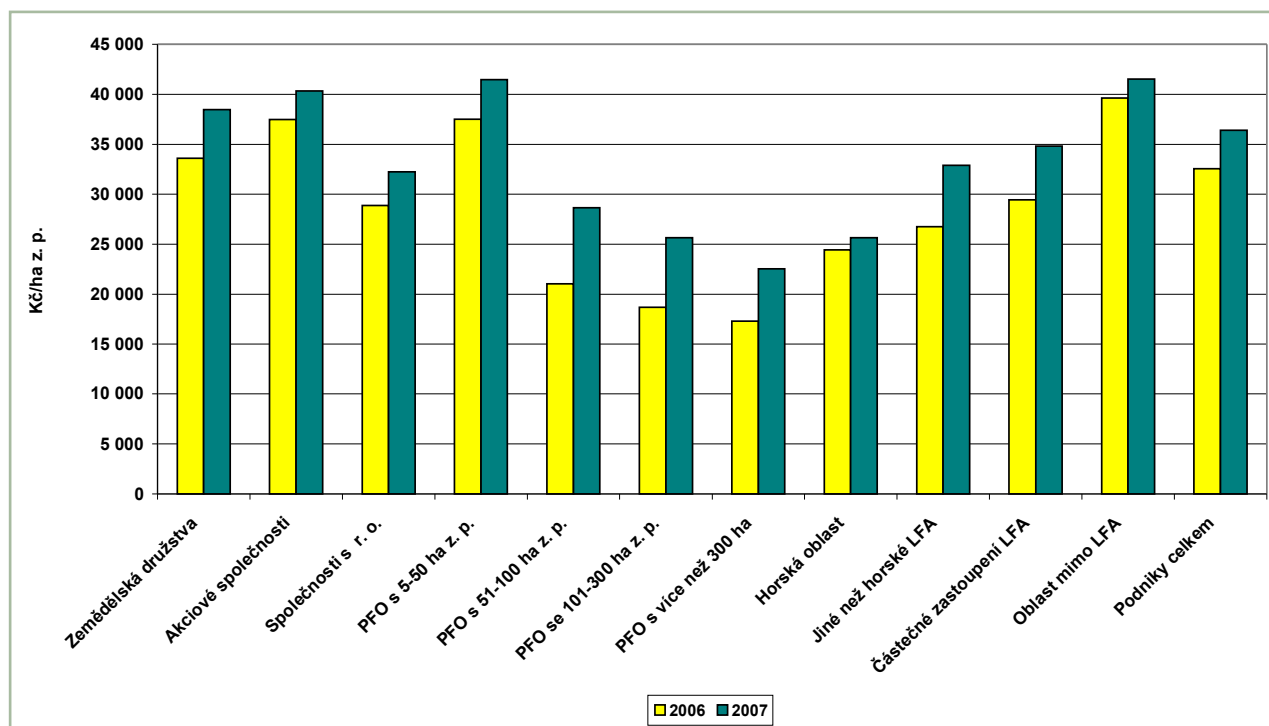
10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU

Metodika standardního výstupu EU byla použita pro analýzu úrovně dosažených výsledků ze zemědělských činností a vyjádření jejich meziročního vývoje¹⁵¹. Výsledky kalkulované s využitím ukazatelů standardního výstupu jsou uvedeny v příl. tab. 10.2/01-05 (ukazatel B).

10.2.2.1 Výsledky zemědělských podniků podle právních forem a méně příznivých oblastí

Výchozí ekonomickou kategorií v metodice standardního výstupu je celková produkce. Průměrné hodnoty celkové produkce uvádí graf T10.2/08.

Graf T10.2/08 - Celková produkce podle standardního výstupu EU

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

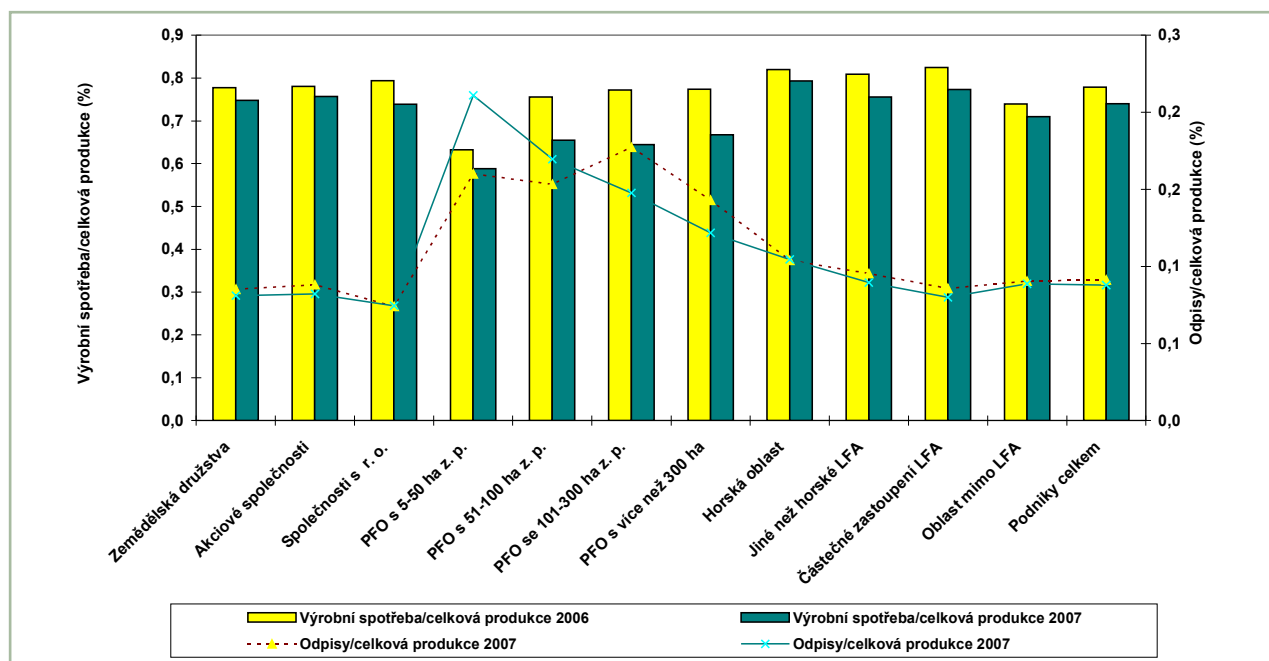
V roce 2007 byla celková produkce v hodnotovém vyjádření o 3 848 Kč/ha z. p. (11,8 %) vyšší než v roce 2006. Výrazný rozdíl v hodnotě celkové produkce je možno zdůvodnit dynamickým meziročním zvýšením CZV zejména u rostlinné produkce. Diference v hodnotě celkové produkce mezi sledovanými skupinami podniků naznačují různou úroveň intenzity zemědělské výroby u jednotlivých právních forem podniků i mezi méně příznivými oblastmi.

Dosažená úroveň celkové produkce společně s efektivním využíváním vstupů ovlivňuje výši přidané hodnoty. Na úrovni čisté přidané hodnoty se podílí v oblasti vstupů výrobní spotřeba a odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.

¹⁵¹ Standardní výstup EU přebírá údaje zjištěné v účetnictví a daňové evidenci, ovšem zahrnuje pouze činnosti vymezené jako zemědělské. Zohledněny nejsou všechny operace zejména finanční a mimořádné povahy a metodika vylučuje i rezervy a opravné položky. Jednotlivé ekonomické kategorie mají samostatnou metodiku a nejsou plně kompatibilní s kategoriemi odvozenými z celopodnikových účetních výkazů a daňové evidence.

V roce 2007 došlo k meziročnímu plošnému zvýšení efektivity využití rozhodujících nákladových druhů s přímým vlivem na čistou přidanou hodnotu (graf T10.2/09).

Graf T10.2/09 - Vývoj efektivity využití vstupů podle standardního výstupu EU

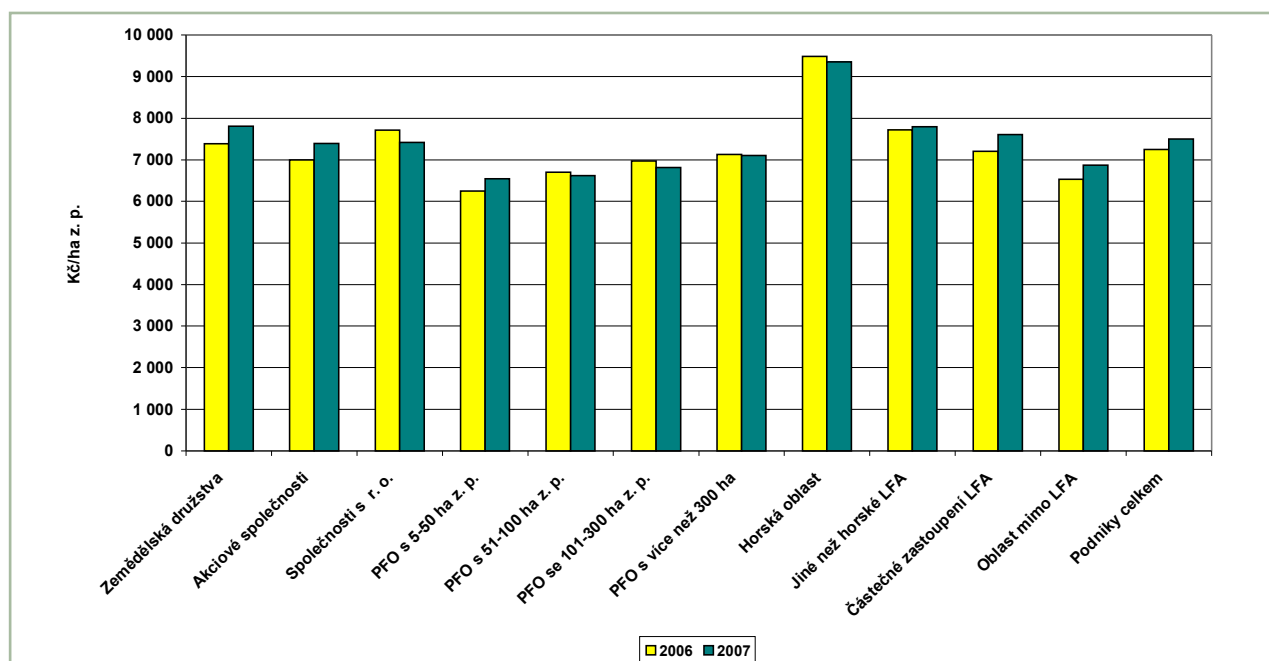
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Průměrný podíl výrobní spotřeby k celkové produkci dosáhl v roce 2007 za výběrový soubor podniků hodnoty 74,0 % (meziroční zlepšení o 3,9 p. b.). Zlepšení zaznamenaly všechny sledované skupiny podniků, přičemž výraznějšího relativního zlepšení dosáhly PFO.

Efektivnost odpisů byla v roce 2007 v průměru vyšší v porovnání s rokem 2006 (v roce 2007 představovaly odpisy 8,8 % hodnoty celkové produkce, zatímco v roce 2006 podíl 9,1 %). Negativní vývoj byl dosažen jen ve skupinách PFO s výměrou 5-50 ha z. p. a 51-100 ha z. p. a ve skupině podniků hospodařících v horských oblastech.

Na důchodovou pozici zemědělských podniků měly vliv i dotace provozního charakteru, jejichž vývoj zachycuje graf T10.2/10.

Graf T10.2/10 - Provozní dotace na zemědělské činnosti podle standardního výstupu EU

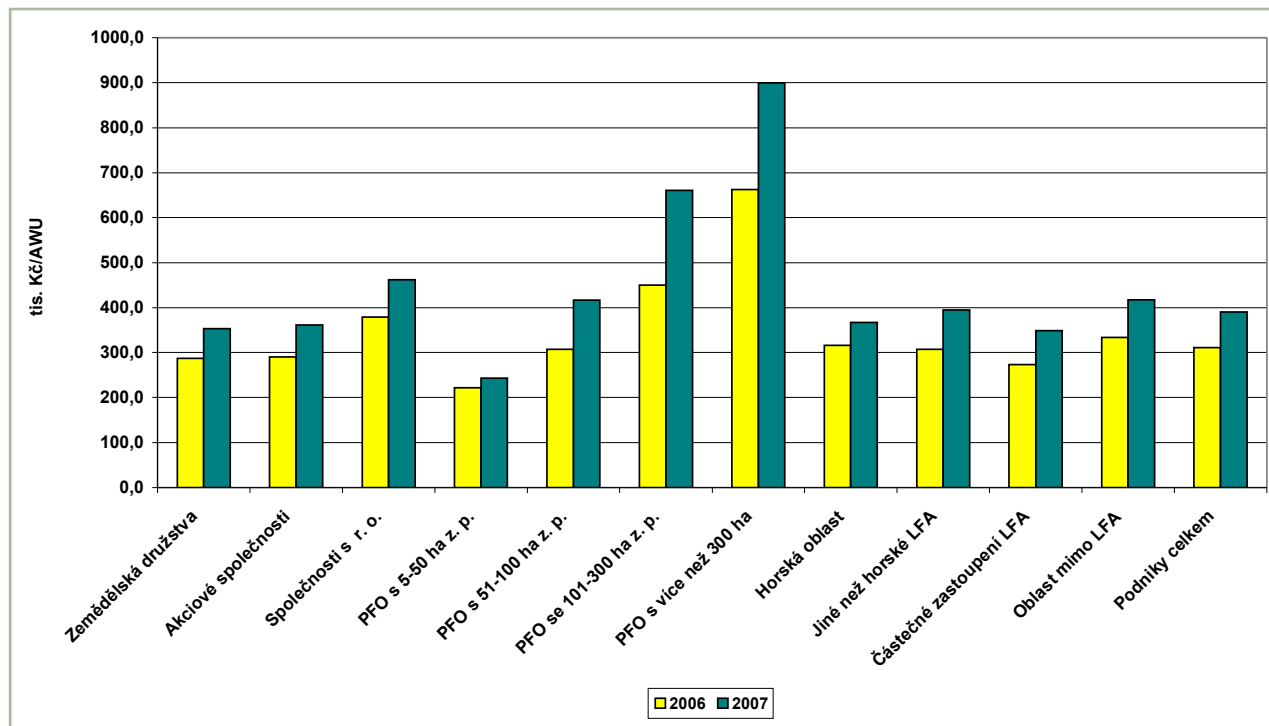
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Výsledky roku 2007 potvrzují trend nárůstu dotací provozního charakteru v odvětví zemědělství, nicméně proti předchozím rokům je meziroční vývoj provozních dotací nejméně dynamický. V celém souboru podniků byl zaznamenán meziroční nárůst objemu provozních dotací o 252 Kč/ha z. p., což představuje relativní zvýšení o 3,5 %. K meziročnímu poklesu došlo u spol. s r. o. a u PFO s průměrnou výměrou větší než 50 ha z. p.

Z hlediska méně příznivých oblastí jsou podniky v horských oblastech díky nepříznivým produkčním podmínkám každoročně nejvýznamnějším příjemcem dotací. V roce 2007 bylo do horských oblastí alokováno 9 353 Kč/ha z. p., což představuje meziroční pokles o 1,4 %. Vliv přírodního znevýhodnění na výši provozních dotací se projevuje v poklesu objemu provozních dotací od horských oblastí směrem k produkčně intenzivním oblastem ležícím mimo LFA.

Syntetickým ukazatelem standardního výstupu EU je čistá přidaná hodnota, která vyjadřuje souhrnný vliv celkové produkce, efektivnosti vstupů a provozních dotací. Její podíl na přepočteného pracovníka (resp. AWU) je klíčovým ukazatelem EU pro vývoj ekonomické situace zemědělství a jednotlivých kategorií podniků (graf T10.2/II).

Graf T10.2/II - Čistá přidaná hodnota ze zemědělských činností podle standardního výstupu EU

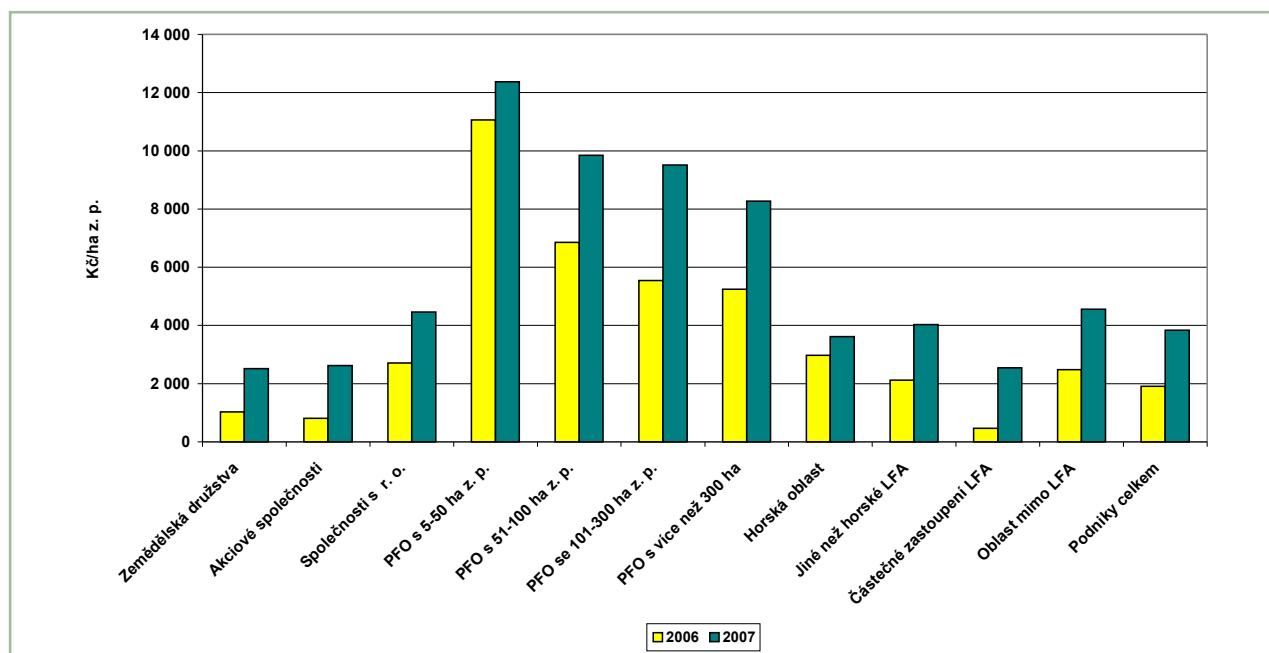
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Za celý soubor podniků dosáhla průměrná čistá přidaná hodnota v roce 2007 úrovně 389,9 tis. Kč/AWU a meziročně zaznamenala nárůst o 79,0 tis. Kč, tj. o 25,4 %. Z hlediska vývoje let 2004-2007 se úroveň čisté přidané hodnoty na AWU v roce 2007 poprvé výrazně odchýlila od hranice 300 tis. Kč/AWU. Nejdynamičtější relativní zvýšení produktivity pracovních sil vykázaly PFO s výměrou 101-300 ha z. p. (o 46,7 %) především díky efektivnějšímu využití vstupů vzhledem k hodnotě celkové produkce.

Finálním ukazatelem výsledku za podnikové zemědělské činnosti je v metodice standardního výstupu důchod ze zemědělské činnosti. Graf T10.2/12 porovnává úroveň jeho dosažené hodnoty v přepočtu na 1 ha z. p.

Graf T10.2/12 - Důchod ze zemědělské činnosti podle standardního výstupu EU

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ve všech uvedených skupinách podnikatelských subjektů bylo dosaženo kladné hodnoty důchodu ze zemědělské činnosti. Průměrná výše důchodu ze zemědělské činnosti vzrostla v letech 2006-2007 z 1 909 Kč/ha z. p. na 3 830 Kč/ha z. p., tj. o 100,7 %. V celkově pozitivním vývoji se odráží především zvýšení čisté přidané hodnoty a pokles průměrné výměry zemědělského podniku. Nejvyšší úroveň důchodu ze zemědělské činnosti dosáhly PFO s výměrou 5-50 ha z. p., kde jsou mj. zastoupeny podniky s intenzivními výrobami (např. zahradičství). PFO vykázaly v roce 2006 v průměru o 69,0 % nižší důchod ze zemědělské činnosti než PFO (příl. tab. 10.2/01-02).

Z hlediska méně příznivých oblastí dominují v absolutní hodnotě důchodu ze zemědělských činností podniky v oblastech mimo LFA a v oblastech jiných než horských LFA. Údaje o vývoji důchodu ze zemědělské činnosti v méně příznivých oblastech včetně klíčových determinantů uvádí tab. T10.2/01, která obsahuje výsledky za PPO a PFO celkem.

T10.2/01 - Meziroční vývoj důchodu ze zemědělské činnosti¹⁾ (Kč/ha z. p.)

Ukazatel standardního výstupu EU	H ²⁾	O ³⁾	Z ⁴⁾	N ⁵⁾	Celkem
Celková produkce	1 211	6 151	5 374	1 886	3 848
Produkce RV	1 831	3 617	3 712	4 079	3 807
Produkce ŽV	137	2 095	1 539	-1 883	88
Ostatní produkce	-757	439	123	-310	-47
Výrobní spotřeba	310	3 235	2 630	166	1 597
Dotace provozní	-133	73	398	336	252
Daně provozní	-16	10	-1	-29	-9
Hrubá příd. hodnota	784	2 979	3 143	2 085	2 512
Odpisy	143	392	260	98	227
Čistá příd. hodnota	641	2 587	2 883	1 986	2 285
Osobní náklady	-31	749	1 029	-184	378
Pachtovné	80	124	-17	40	63
Nákladové úroky	30	38	31	22	27
Dotace investiční	80	231	243	-30	105
Daně investiční⁶⁾	0	0	0	0	0
Důchod ze zemědělské činnosti	643	1 907	2 083	2 078	1 921

1) Rok 2007 minus rok 2006.

2) Horská oblast (více než 50 % z. p. v H).

3) Jiné než horské LFA (více než 50 % z. p. v O a S, pokud H bude menší než 50 %).

4) Částečně zastoupení LFA (zastoupena z. p. v LFA, ale nazařazena do H nebo O).

5) Oblast mimo LFA (100 % z. p. mimo LFA).

6) Daně investiční v ČR neexistují.

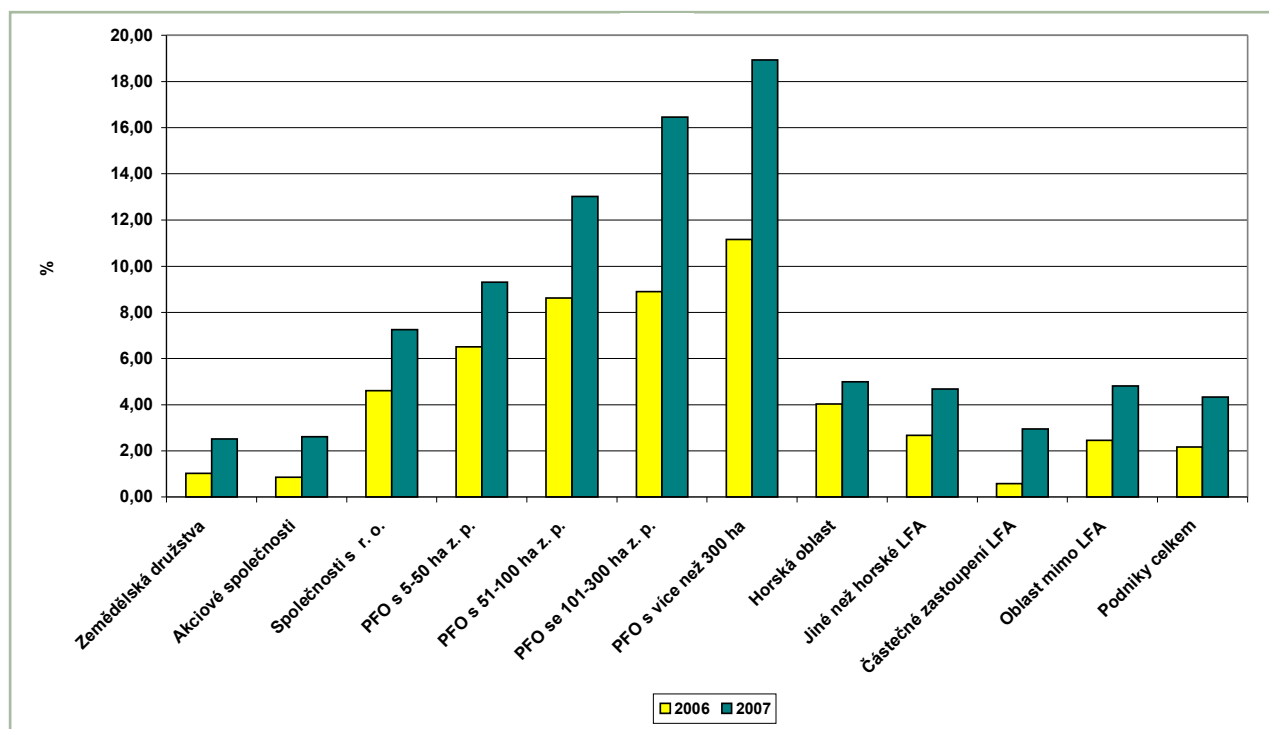
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Hlavní příčinou meziročního zvýšení důchodu ze zemědělské činnosti byl nárůst hodnoty celkové produkce v kombinaci s mírným zvýšením provozních dotací na hektar z. p. Největšího nárůstu celkové produkce bylo dosaženo v oblastech jiných než horských LFA (O) a v oblastech s částečným zastoupením LFA (Z). Pozitivní vliv obou výnosových položek byl snížen vyšší úrovní výrobní spotřeby, zejména v obou výše zmíněných oblastech LFA (O, Z), a také vyšším čerpáním externích faktorů, především osobních nákladů, což je patrné v oblastech s částečným zastoupením LFA (Z), kde došlo k meziročnímu zvýšení počtu AWU na 100 hektarů z. p. ze 3,47 na 3,54.

Důchod ze zemědělské činnosti přímo ovlivnil výnosnost celkového kapitálu (celkového majetku). Graf T10.2/13 uvádí její rozložení v jednotlivých sledovaných skupinách podniků.

Graf T10.2/13 - Výnosnost celkového kapitálu za zemědělské činnosti podle standardního výstupu EU

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Průměrná výnosnost celkového kapitálu podle standardního výstupu dosáhla v roce 2007 hodnoty 4,3 %. V porovnání s rokem 2006 vzrostl tento ukazatel o 2,1 p. b. Ve skupině PFO byla potvrzena dobrá úroveň hospodaření spol. s r. o., nejvýraznějšího meziročního nárůstu výnosnosti celkového kapitálu dosáhly PFO s výměrou nad 100 ha z. p. Kladná meziroční změna důchodu ze zemědělské činnosti byla příčinou pozitivní změny ve výnosnosti celkového kapitálu u všech skupin podniků hospodařících v méně příznivých oblastech i mimo LFA.

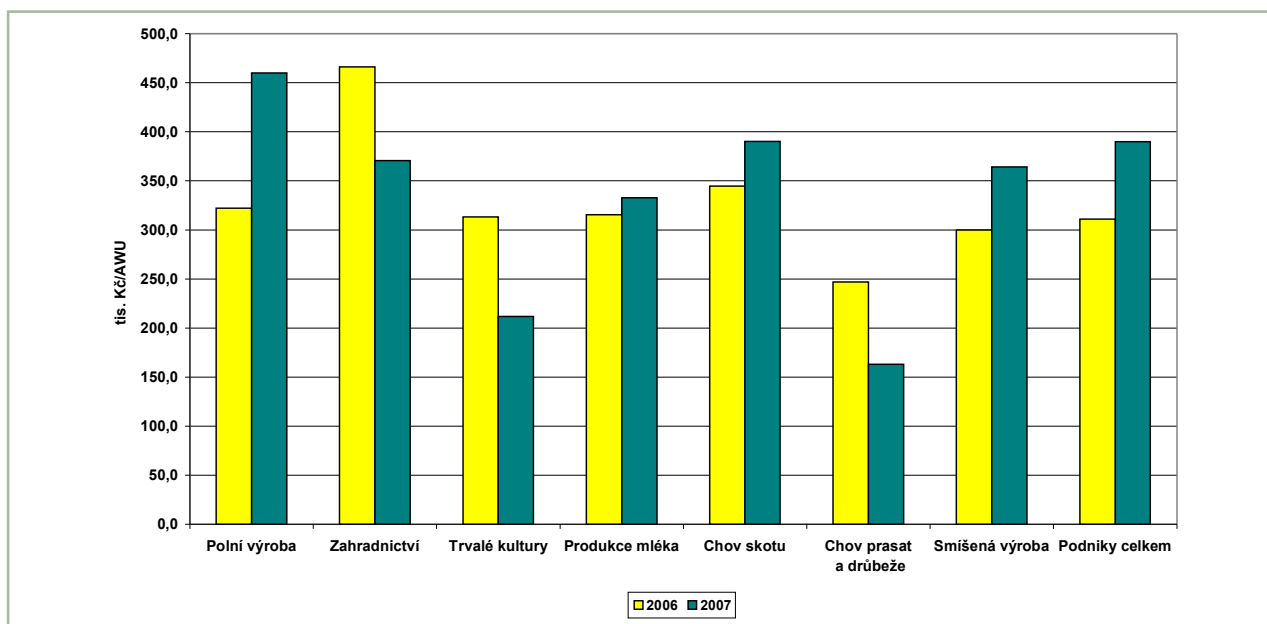
10.2.2.2 Výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Do skupin výrobního zaměření jsou zemědělské podniky zařazeny na základě podílu jednotlivých odvětví na tvorbě podnikového standardního příspěvku na úhradu. Standardní příspěvek na úhradu vyjadřuje ekonomický přínos jednotky produkce jednotlivých odvětví rostlinné a živočišné výroby. Jeho hodnota odpovídá standardní hodnotě produkce z 1 ha plodiny, resp. 1 kusu dané kategorie zvířat po odpočtu specifických (variabilních) nákladů na produkci této výroby.

V příl. tab. 10.2/04 je u každého typu výrobního zaměření uvedena základní charakteristika podniků v rozsahu jejich průměrné výměry z. p., výměry obilovin, výměry ostatních polních plodin, výměry krmných plodin, počtu dobytčích jednotek a AWU.

Rozložení hodnot čisté přidané hodnoty přepočtené na AWU uvádí graf T10.2/14.

Graf T10.2/14 - Čistá přidaná hodnota podle výrobního zaměření podle standardního výstupu EU

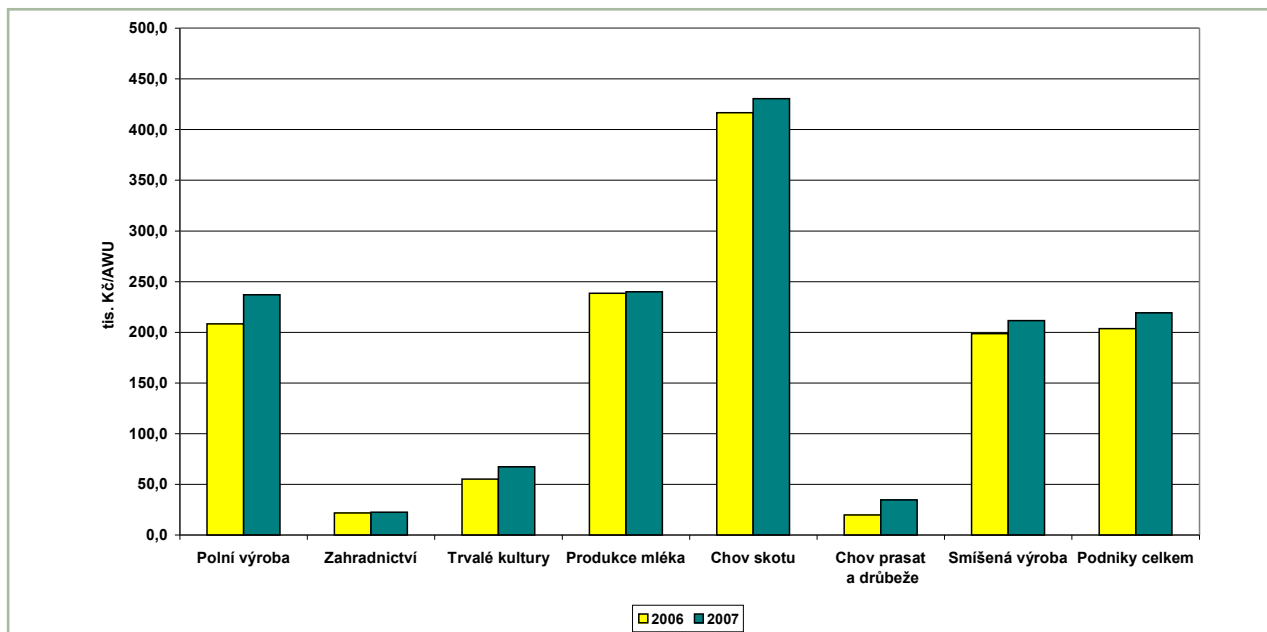
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Hodnoty ukazatele v jednotlivých skupinách výrobního zaměření nebyly tak vyrovnané ve vztahu k průměru vypočtenému ze souboru všech podniků jako v roce 2006. Čistá přidaná hodnota se v roce 2007 pohybovala v rozmezí od 163,1 tis. Kč/AWU u podniků zaměřených na chov prasat a drůbeže do 460,0 tis. Kč/AWU u podniků se specializací na polní výrobu. Podniky zaměřené na polní výrobu zaznamenaly největší nárůst čisté přidané hodnoty a vzhledem k jejich významnému podílu na celkové produkci ČR¹⁵² tato skupina podniků determinovala celkovou ekonomickou situaci v zemědělství ČR. Na meziročním zvýšení čisté přidané hodnoty na AWU se rovněž významně podílely podniky provozující smíšenou výrobu¹⁵³, v menší míře pak podniky zaměřené na chov skotu a produkci mléka¹⁵⁴.

Graf T10.2/15 představuje objemy provozních dotací, které jsou jedním z významných determinantů čisté přidané hodnoty.

Graf T10.2/15 - Provozní dotace podle výrobního zaměření podle standardního výstupu EU

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

¹⁵² 42,2 % hodnoty celkové produkce podle standardního výstupu FADN CZ za rok 2007.

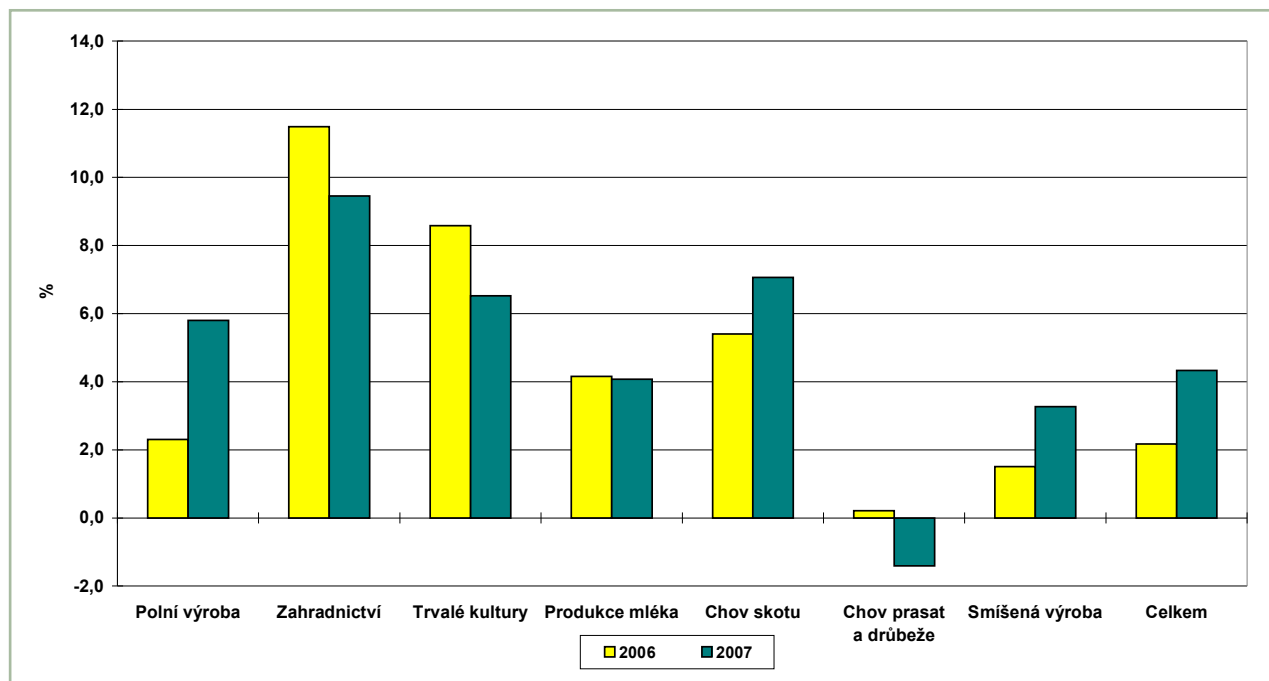
¹⁵³ 46,8 % hodnoty celkové produkce podle standardního výstupu FADN CZ za rok 2007.

¹⁵⁴ Celkem podíl 5,9 % hodnoty celkové produkce podle standardního výstupu FADN CZ za rok 2007.

V letech 2006-07 došlo u skupin podniků všech typů výrobního zaměření k nárůstu objemu provozních dotací v přepočtu na AWU, ovšem s nižší dynamikou než v předchozích letech. Největší absolutní objem provozních dotací vykázaly podniky zaměřené na chov skotu bez tržní produkce mléka. Objem provozních dotací, blízký průměru celého souboru podniků, dosáhly zemědělské podniky zaměřené na produkci mléka, polní výrobu a provozy se smíšenou výrobou.

Pro posouzení výsledné úrovně podnikání z hlediska výrobního zaměření podniků byl zvolen ukazatel výnosnosti celkového kapitálu kalkulovaný jako podíl důchodu ze zemědělské činnosti k majetku využívanému v podnikání. V grafu T10.2/16 je znázorněno rozložení výnosnosti celkového kapitálu v jednotlivých typech výrobního zaměření v letech 2006 a 2007.

Graf T10.2/16 - Výnosnost celkového kapitálu podle výrobního zaměření podle standardního výstupu EU

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Úroveň výnosnosti celkového kapitálu byla kladná ve všech skupinách podniků kromě podniků zaměřených na chov prasat a drůbeže. Hodnoty ukazatele se pohybovaly v roce 2007 v rozsahu od -1,4 % (chov prasat a drůbeže) do 9,5 % (zahradnictví), což svědčí o značné variabilitě výnosnosti celkového kapitálu mezi jednotlivými typy výrobního zaměření. Rozhodujícím faktorem výnosnosti celkového kapitálu byl vývoj čisté přidané hodnoty, resp. vývoj důchodu ze zemědělské činnosti.

Výrazné meziroční zvýšení důchodu ze zemědělské činnosti přepočteném na AWU ve skupině podniků zaměřených na polní výrobu bylo způsobeno dynamickým nárůstem čisté přidané hodnoty, resp. celkové produkce v kombinaci s navýšením provozních a investičních dotací. Pokles výnosnosti celkového kapitálu u podniků zaměřených na zahradnictví, trvalé kultury a chov prasat a drůbeže byl způsoben poklesem čisté přidané hodnoty, resp. hodnoty celkové produkce.

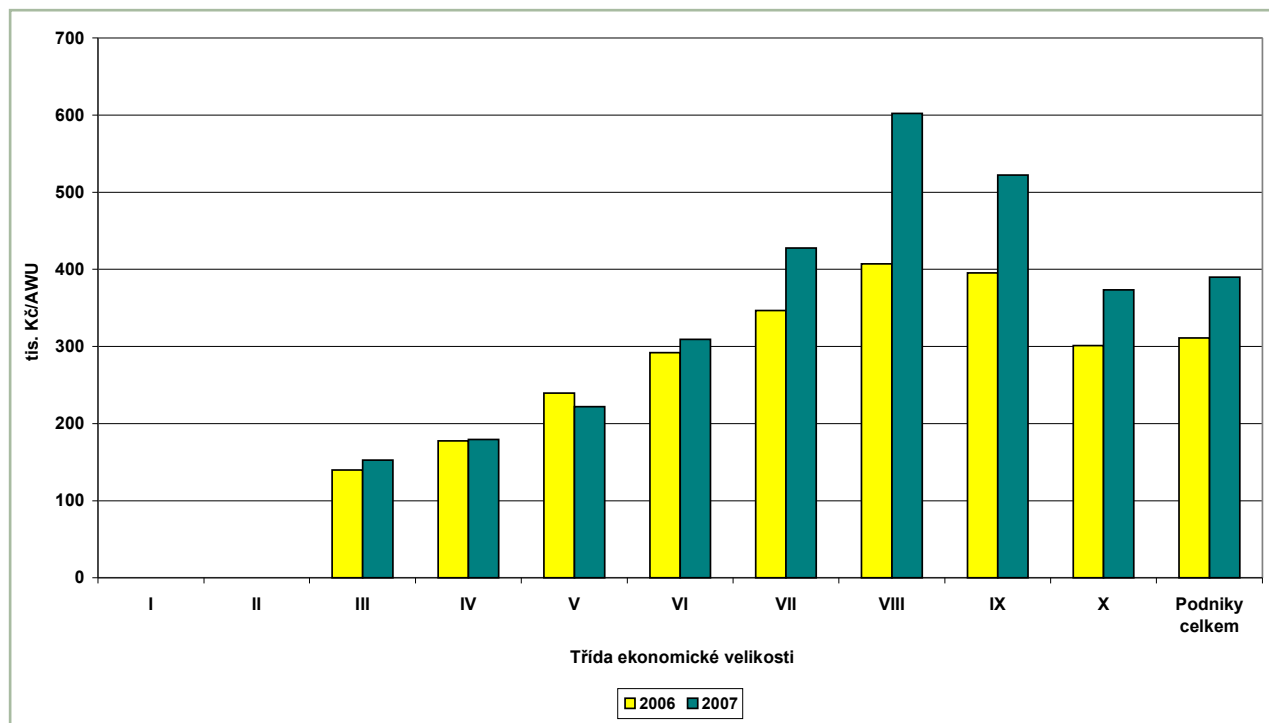
10.2.2.3 Výsledky zemědělských podniků podle ekonomické velikosti

Klasifikace podniků podle jejich ekonomické velikosti se provádí na základě podnikového standardního příspěvku na úhradu¹⁵⁵. V příl. tab. 10.2/05 je u každé třídy ekonomické velikosti podniků uvedena základní charakteristika v rozsahu jejich velikosti (v EVJ), průměrné výměry z. p., výměry obilovin, výměry ostatních polních plodin, výměry krmných plodin, počtu dobytčích jednotek a vstupu pracovní síly v AWU.

¹⁵⁵ Ekonomická velikost podniků je vyjadřována v Evropských velikostních jednotkách (EVJ). Hodnota podnikového standardního příspěvku na úhradu je převedena do měnové jednotky EUR a přepočtena na EVJ podle vztahu $1 \text{ EVJ} = 1 \text{ 200 €}$.

Ukazatelem, který charakterizuje dosaženou úroveň podnikání ve skupinách podniků tříděných podle ekonomické velikosti, je čistá přidaná hodnota přepočtená na AWU. Výsledky jsou uvedeny v grafu T10.2/17.

Graf T10.2/17 - Čistá přidaná hodnota podle ekonomické velikosti podle standardního výstupu EU

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

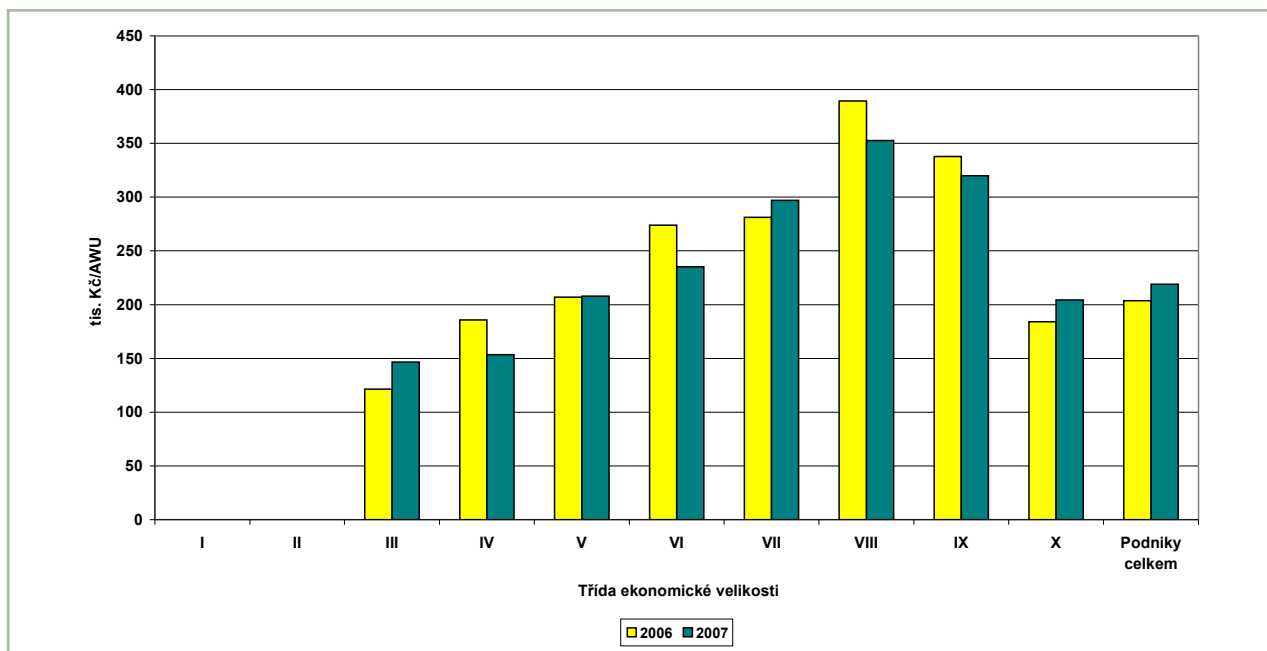
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Meziroční změna čisté přidané hodnoty přepočtené na AWU byla ve většině tříd ekonomické velikosti pozitivní. Podniky v nejproduktivnější třídě VIII dosáhly v roce 2007 průměrné čisté přidané hodnoty 601,9 tis. Kč/AWU. Tato hodnota je o 47,9 % vyšší než v roce 2006. Třída VIII zahrnovala v roce 2007 podniky s průměrnou výměrou 190 ha z. p. a se vstupem pracovní síly 3,7 AWU. Z rozložení čisté přidané hodnoty na AWU vyplývá, že produktivita pracovních sil dosahuje vrcholu ve skupině velkých podniků (VIII). Ve skupinách velmi velkých (IX) a zvláště velkých podniků (X) se produktivita snižuje směrem k průměru ČR, což má také negativní vliv na ukazatele finančního zdraví těchto podniků. Relativně nižší ekonomická výkonnost u zvláště velkých podniků má negativní důsledky na ekonomickou výkonnost celého zemědělského sektoru v ČR, protože zvláště velké podniky se na hodnotě celkové produkce podílejí více než 85 %¹⁵⁶.

¹⁵⁶ 85,4 % hodnoty celkové produkce podle standardního výstupu FADN CZ za rok 2007.

Dosažená úroveň čisté přidané hodnoty je ve všech třídách ekonomické velikosti ovlivněna mj. objemem provozních dotací. Úroveň a vývoj čerpání provozních dotací v jednotlivých třídách ekonomické velikosti podniků znázorňuje graf T10.2/18.

Graf T10.2/18 - Provozní dotace podle ekonomické velikosti podle standardního výstupu EU

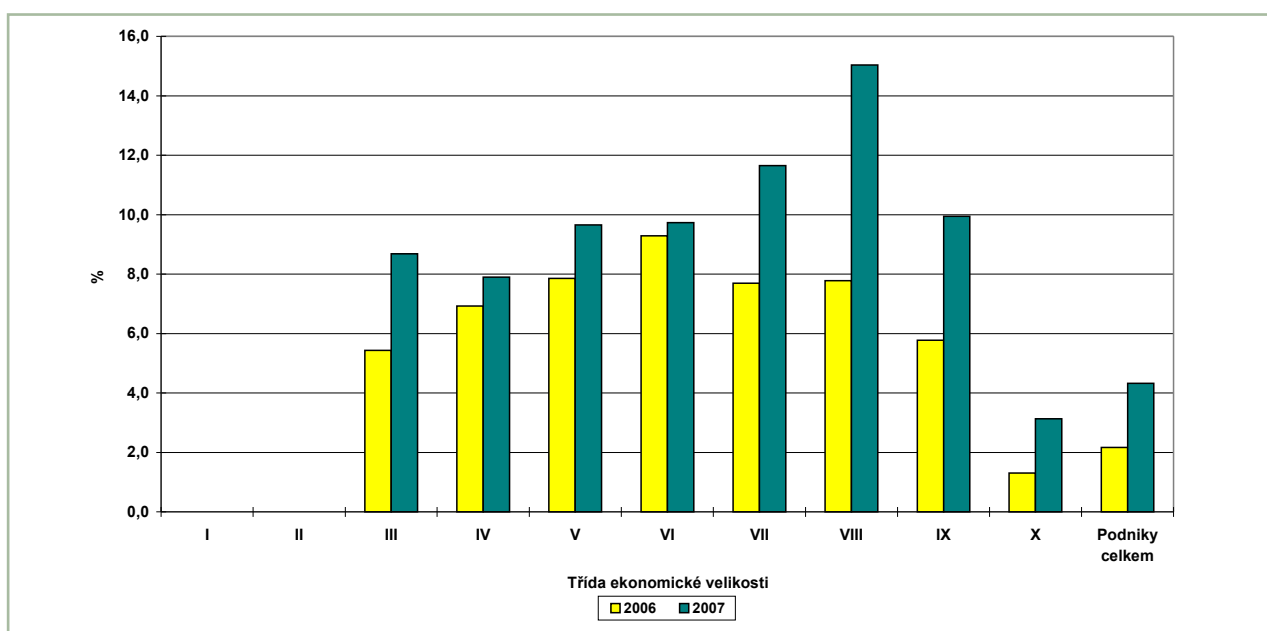
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Rozložení provozních dotací mezi jednotlivými třídami ekonomické velikosti je podobné roku 2006, nicméně tendence vývoje shodné nejsou. Největší relativní meziroční nárůst provozních dotací na AWU vykázaly malé podniky ve třídě III (20,6 %). Nejvíce se od průměru v roce 2007 odchýlily podniky v třídách VIII (352,7 tis. Kč/AWU) a IX (320,0 tis. Kč/AWU), které disponovaly průměrnou výměrou 190-495 ha z. p. a celkovým vstupem pracovní síly 3,7-10,9 AWU.

Na dosaženou úroveň čisté přidané hodnoty, která v sobě zahrnuje i provozní dotace, přímo navazuje výnosnost celkového kapitálu uvedená v grafu T10.2/19.

Graf T10.2/19 - Výnosnost celkového kapitálu podle ekonomické velikosti podle standardního výstupu EU

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ve všech třídách ekonomické velikosti byla zjištěna kladná výnosnost celkového kapitálu. Výnosnost celkového kapitálu se v roce 2007 pohybovala v rozmezí 3,1 % (velikostní třída X – zvlášť velké podniky) až 15,0 % (velikostní třída VIII – podniky velké). Dobrý výsledek třídy ekonomické velikosti VIII koresponduje s výraznou kladnou meziroční změnou čisté přidané hodnoty v této třídě.

V porovnání s rokem 2006, kdy bylo nejvyšší výnosnosti celkového kapitálu dosaženo v podnicích pod středem (třídy V a VI), došlo k posunu směrem k větším podnikům třídy VII a VIII, což vzhledem k duální struktuře zemědělských podniků v ČR příznivě ovlivnilo výkonnost celého sektoru zemědělství.

10.2.3 Shrnutí

Ekonomické výsledky zemědělských podniků za rok 2007 podle standardního výstupu EU v šetření FADN CZ (tab. T10.2/02) potvrzují rozhodující vliv meziročního zvýšení hodnoty celkové produkce na výsledek hospodaření zemědělských podniků. Podíl provozních dotací na hrubém příjmu (celková produkce + provozní dotace) dosáhl v roce 2007 výše 17,1 % (meziroční snížení o 1,1 p. b.). Podniky hospodařící v horských oblastech vykázaly vyšší úroveň dotací (9 353 Kč/ha) než podniky v produkčně intenzivních oblastech mimo LFA (6 868 Kč/ha), což je v souladu s cíli regionálního vyrovnávání podmínek podnikání.

Ekonomika zemědělských podniků měřená ukazatelem ČPH/AWU u podniků podle právních forem vykázala nejvyšší hodnoty v kategorii PFO nad 300 ha (zhruba 900 tis. Kč/AWU) s nejnižší intenzitou výroby, s nejnižším počtem AWU na 100 ha a velice nízkým zatížením živočišnou výrobou. Naopak nejnižší hodnotu tohoto ukazatele v kategorii PFO dosáhly nejmenší podniky do 50 ha (zhruba 244 tis. Kč/AWU), které jsou charakterizovány zejména vysokým počtem AWU na 100 ha.

PPO podílející se rozhodující vahou na výsledcích odvětví zemědělství vykázaly v ukazateli ČPH/AWU hodnotu 370,9 tis. Kč/AWU. Tyto podniky charakterizuje celostátně průměrný počet AWU na 100 ha a průměrné zatížení živočišnou výrobou.

U podniků členěných podle výrobního zaměření vykázaly nejlepší výsledek podniky specializované na polní výrobu, které dosáhly výrazného meziročního nárůstu hodnoty produkce. V rámci členění podniků podle přírodních podmínek (tříděných podle podílu a typu LFA) dosáhly nejlepší výsledek podniky nezařazené do LFA, s vysokou intenzitou produkce a zatížením živočišnou výrobou odpovídajícím zhruba průměru ČR. Nejnižší hodnotu ukazatele ČPH/AWU dosáhly podniky s částečným zastoupením LFA.

T10.2/02 - Srovnání výsledků zemědělských podniků za rok 2007 podle vybraných ukazatelů standardního výstupu EU

Ukazatel	MJ	Podle právní formy		Podle výrobního zaměření		Podle LFA		Průměr podniků ve FADN
		nejlepší	nejhorší	nejlepší	nejhorší	nejlepší	nejhorší	
		FO nad 300 ha	FO 5-50 ha	polní výroba	chov prasat a drůbeže	oblast mimo LFA	částečné zastoupení LFA	
ČPH/AWU	tis. Kč	899,5	243,5	460,0	163,1	417,4	348,8	389,9
Výměra z. p. na podnik	ha	553,5	27,2	575,0	39,8	452,2	1272,3	580,2
AWU/100 ha	AWU	1,29	5,88	2,84	26,48	3,53	3,54	3,42
Celková produkce	Kč/ha	22 512	41 488	34 436	351 395	41 512	34 811	36 390
Podíl výrobní spotřeby na celkové produkci	%	66,8	58,8	71,2	81,8	71,0	77,3	74,0
Provozní dotace	Kč/ha	7 102	6 540	6 738	9 192	6 868	7 601	7 498
Podíl provozních dotací na hrubém příjmu ¹⁾	%	24,0	13,6	16,4	2,5	14,2	17,9	17,1
DJ/100 ha	DJ	14,09	49,19	30,60	1 262,20	46,26	55,66	51,15

1) Hrubý příjem = provozní dotace / (celková produkce + provozní dotace).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

Vývoj tržeb, výkonové spotřeby a účetní přidané hodnoty

V roce 2008 objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VVaS) za podnikatelské subjekty potravinářského průmyslu (OKEČ 15) s 10 a více zaměstnanci meziročně vzrostl o 2,4 % a dosáhl částky 241,2 mld. Kč při výkonové spotřebě 223,3 mld. Kč (meziroční nárůst o 3,3 %). V uvedeném období se na růstu tržeb za prodej VVaS z hlediska objemu výrazněji podílely podniky s 50 a více zaměstnanci (o 2,4 % na 241,3 mil. Kč), přičemž podniky s 10 až 49 pracovníky vykázaly rychlejší tempo růstu (o 14,9 % na 33,6 mil. Kč). Obdobný vývoj zaznamenala výkonová spotřeba, kdy u podniků s 50 a více pracovníky rostla pomaleji (o 1,4 % na hodnotu 196,4 mil. Kč), dynamicky pak u podniků s 10 až 49 pracovníky (o 20 % na 26,9 mil. Kč).

Účetní přidaná hodnota meziročně vykázala nárůst o 6,4 mil. Kč a dosáhla tak hodnoty 75,4 mil. Kč, přičemž rychleji rostla u podniků s 10 až 49 pracovníky (o 11,2 %, tj. 1,0 mil. Kč). U podniků s 50 a více pracovníky se zvýšila o 9,0 %, tj. 5,4 mil. Kč. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance a výkony na zaměstnance se meziročně zvýšily (66 tis. Kč, resp. 134 tis. Kč) při poklesu počtu zaměstnanců (1,1 %, resp. 1 239 osob).

Vývoj výkonnosti potravinářského průmyslu v členění na kategorie podniků s 10 a více zaměstnanci (souhrn) a dále s 10 až 49 a s 50 a více zaměstnanci zachycují tab. T10.3/01, T10.3/02 a T10.3/03. Z uvedeného vyplývá, že výkonnost hodnoceného sektoru měřena výkony na zaměstnance zaznamenala vzestupný trend. Nejvyšší meziroční tempo růstu bylo dosaženo u kategorie podniků s 10 až 49 zaměstnanci (malé podniky).

T10.3/01 - Vývoj výkonnosti potravinářského průmyslu za odvětví (podnikatelské subjekty s 10 a více zaměstnanci)

Ukazatel	MJ	2007	2008	Meziroční index
Výkony	mil. Kč	271 447	282 882	104,2
Prům. evid. počet zaměstnanců (přepočt.)	osoby	109 275	108 036	98,9
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	69 037	75 454	109,3
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	632	698	110,5
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 484	2 618	105,4

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 10 až 49 pracovníky a 50 a více pracovníky

Zpracoval: L. Mejstříková (ÚZEI)

T10.3/02 - Vývoj výkonnosti potravinářského průmyslu za odvětví (podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci)

Ukazatel	MJ	2007	2008	Meziroční index
Výkony	mil. Kč	241 419	248 186	102,8
Prům. evid. počet zaměstnanců (přepočt.)	osoby	86 400	85 548	99,0
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	60 438	65 893	109,0
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	700	770	110,1
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 794	2 901	103,8

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: L. Mejstříková (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj výkonnosti potravinářského průmyslu (podnikatelské subjekty s 10 až 49 zaměstnanci)

Ukazatel	MJ	2007	2008	Meziroční index
Výkony	mil. Kč	30 028	34 696	115,5
Prům. evid. počet zaměstnanců (fyzické osoby)	osoby	22 875	22 488	98,3
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	8 599	9 561	111,2
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	376	425	113,1
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	1 313	1 543	117,5

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 10 až 49 pracovníky

Zpracoval: L. Mejstříková (ÚZEI)

Vývoj účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance podle oborů¹⁵⁷

Meziroční vývoj účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance v rámci oborové struktury potravinářského průmyslu (bez zpracovatelů tabáku) u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci je poměrně diferencovaný. Převládaly příznivé tendence. U podniků s 10 až 49 zaměstnanci není oborová struktura sledována.

Výroba masa a masných výrobků (OKEČ 15.1) vykázala nejnižší úroveň účetní přidané hodnoty na zaměstnance v roce 2008 (479 tis. Kč), což je o 1 019 tis. Kč méně než nejvyšší dosažená hodnota (za OKEČ 15.9). Tržby za prodej VVaS se ve sledovaném období mírně zvýšily (2,9 %).

Přestože nadprůměrně vzrostla účetní přidaná hodnota na zaměstnance (26,7 %) a výkony na zaměstnance (9,1 %) u **Zpracování ryb (OKEČ 15.2)**, zaznamenal tento minoritní obor druhou nejnižší úroveň účetní přidané hodnoty na zaměstnance v roce 2008.

Výkony na zaměstnance meziročně poklesly jen u **Zpracování ovoce, zeleniny a brambor (OKEČ 15.3)**, (0,8 %, tj. 17 tis. Kč) a výrazněji pak u **Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (OKEČ 15.4)**, (24,4 %, tj. 1 327 tis. Kč). Pokud jde o OKEČ 15.3, v roce 2008 rychleji klesl počet zaměstnaných osob než tržby za prodej VVaS. Přestože výkony na zaměstnance se u OKEČ 15.4 propadly, vlivem značného poklesu tržeb za prodej VVaS a zaměstnanosti, jejich úroveň patřila k nejvyšším.

K meziročnímu poklesu účetní přidané hodnoty na zaměstnance (o 52 tis. Kč) došlo i přes snížení počtu zaměstnanců (4,8 %) pouze u **Zpracování mléka (OKEČ 15.5)**. Naopak v případě výkonů na zaměstnance, i když poklesly tržby za VVaS (4,2 %), tento obor dosáhl v roce 2008 nejvyšší pozice a udržel si tak své postavení v rámci oborové struktury.

Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků (OKEČ 15.6) docílila nejvyšší dynamiku v meziročním růstu účetní přidané hodnoty na zaměstnance (30,3 %), vzhledem výkonům mlýnské výroby, která zaujímá větší podíl u této skupiny.

Růst tržeb za prodej VVaS na zaměstnance předstihl zvýšení počtu zaměstnanců, což se pozitivně promítlo do výkonů na zaměstnance **Výroby krmiv (OKEČ 15.7)**.

¹⁵⁷ OKEČ 15.1 – výroba, zpracování a konzervování masa a masných výrobků, OKEČ 15.2 – zpracování ryb a rybích výrobků, OKEČ 15.3 – zpracování a konzervování ovoce, zeleniny a brambor, OKEČ 15.4 – výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, OKEČ 15.5 – zpracování mléka, výroba mlékařských výrobků a zmrzliny, OKEČ 15.6 – výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, OKEČ 15.7 – výroba krmiv, OKEČ 15.8 – výroba ostatních potravinářských výrobků, OKEČ 15.9 – výroba nápojů.

Poměrně široká a specializovaná skupina - **Výroba ostatních potravinářských výrobků (OKEČ 15.8)**, jež patří ke klíčovým oborům potravinářského průmyslu dle podílu na tržbách za prodej VVaS, zaznamenala nejnižší úroveň výkonů na zaměstnance v roce 2008 (o 2 841 tis. Kč), než je nejvyšší dosažená hodnota za OKEČ 15.9. Důvodem je především vysoká zaměstnanost, jež je pro tuto skupinu oborů, které jsou často náročné na lidskou práci, charakteristická.

Výroba nápojů (OKEČ 15.9), která je z hlediska výkonnosti odvětví jedním z nejvýznamnějších agregací výrob, si dlouhodobě udržuje přední postavení v rámci oborové struktury. Také v roce 2008 dosáhla nejlepších výsledků díky růstu tržeb za prodej VVaS a mírnému snížení počtu zaměstnanců, přičemž účetní přidaná hodnota v roce 2008 dosáhla nejvyšší úrovně (meziroční nárůst o 70 tis. Kč).

Vývoj účetní přidané hodnoty na zaměstnance a výkonů na zaměstnance podle oborů je uveden v tab. T10.3/04 a T10.3/05.

T10.3/04 - Vývoj účetní přidané hodnoty na zaměstnance podle oborů (tis. Kč)

Výrobní obor	Účetní přidaná hodnota na zaměstnance		Meziroční index
	2007	2008	
15.1	423	479	113,1
15.2	415	526	126,7
15.3	563	579	102,7
15.4	1 106	1 395	126,1
15.5	630	578	91,7
15.6	560	729	130,3
15.7	715	856	119,8
15.8	557	645	115,9
15.9	1 429	1 498	104,8
15	700	770	110,1

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: L. Mejstříková (ÚZEI)

T10.3/05 - Vývoj výkonů na zaměstnance podle oborů (tis. Kč)

Výrobní obor	Výkony na zaměstnance		Meziroční index
	2007	2008	
15.1	2 509	2 684	107,0
15.2	2 322	2 535	109,1
15.3	2 179	2 162	99,2
15.4	5 437	4 110	75,6
15.5	4 626	4 679	101,1
15.6	2 393	2 468	103,1
15.7	3 606	3 995	110,8
15.8	1 688	1 838	108,9
15.9	4 121	4 317	104,8
15	2 794	2 901	103,8

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: L. Mejstříková (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj počtu zaměstnanců a mezd je jedním z významných ukazatelů dokumentujících další rozvoj jednotlivých oborů a výrob. Proti předpokladům se v roce 2008 výrazně neprojevil další pokles počtu pracovníků potravinářského průmyslu (podle údajů ČSÚ stagnoval).

Za významnější změnu lze považovat nárůst počtu pracovníků v oboru výroba hotových krmiv o 4,7 %. K výraznějšímu poklesu počtu pracovníků došlo v oboru výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů (o 19,9 %).

T10.3/06 - Vývoj počtu zaměstnanců v potravinářském průmyslu v oborové struktuře

Potravinářské obory	2007 ¹⁾	2008	Meziroční index
Výroba masa a masných výrobků	19 670	19 836	100,8
Zpracování ryb a rybích výrobků	927	895	96,5
Zpracování ovoce, zeleniny a brambor	3 344	3 188	95,3
Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	2 269	1 817	80,1
Zpracování mléka a výroba mléčných výrobků	9 609	9 443	98,3
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	3 040	3 106	102,2
Výroba hotových krmiv	5 629	5 891	104,7
Výroba ostatních potravinářských výrobků	42 179	42 320	100,3
Výroba nápojů	15 273	15 430	101,0
Potravinářský průmysl celkem	101 942	101 927	100,0

1) Údaje roku 2007 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Výsledky zpracování měsíčních výkazů za podnikatelské subjekty s 20 a více zaměstnanci (Kód publikace: 8001-08 a oborové údaje)

Zpracoval: M. Puticová (ÚZEI)

T10.3/07 - Vývoj podílu počtu zaměstnanců v potravinářském průmyslu v oborové struktuře (%)

Potravinářské obory	2007 ¹⁾	2008	Rozdíl (p. b.)
Výroba masa a masných výrobků	19,3	19,5	0,2
Zpracování ryb a rybích výrobků	0,9	0,9	-0,0
Zpracování ovoce, zeleniny a brambor	3,3	3,1	-0,2
Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	2,2	1,8	-0,4
Zpracování mléka a výroba mléčných výrobků	9,4	9,3	-0,2
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	3,0	3,1	0,1
Výroba hotových krmiv	5,5	5,8	0,3
Výroba ostatních potravinářských výrobků	41,4	41,5	0,1
Výroba nápojů	15,0	15,1	0,2
Potravinářský průmysl celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje roku 2007 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Výsledky zpracování měsíčních výkazů za podnikatelské subjekty s 20 a více zaměstnanci (Kód publikace: 8001-08 a oborové údaje)

Zpracoval: M. Puticová (ÚZEI)

Podíl zaměstnanců jednotlivých oborů v rámci potravinářského průmyslu se v roce 2008 významně neměnil. Nadále zůstává nejvýznamnější výrobní skupinou výroba ostatních potravinářských výrobků a představuje podíl 41,5 % na celkovém počtu pracovníků potravinářského průmyslu. Druhým nejvýznamnějším oborem vzhledem k počtu zaměstnanců je obor výroba masa a masných výrobků s podílem 19,5 %.

T10.3/08 - Vývoj mezd v potravinářském průmyslu v oborové struktuře (Kč)

Potravinářské obory	Průměrná měsíční nominální mzda		
	2007 ¹⁾	2008	meziroční index
Výroba masa a masných výrobků	16 531	17 702	107,1
Zpracování a konzervování ryb	16 710	21 770	130,3
Zpracování ovoce, zeleniny a brambor	16 279	18 396	113,0
Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	23 319	26 687	114,4
Zpracování mléka a výroba mléčných výrobků	18 802	20 612	109,6
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	16 971	18 933	111,6
Výroba hotových krmiv	19 336	22 031	113,9
Výroba ostatních potravinářských výrobků	16 789	17 711	105,5
Výroba nápojů	25 551	27 584	108,0
Potravinářský průmysl celkem	18 516	19 977	107,9

1) Údaje roku 2007 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Výsledky zpracování měsíčních výkazů za podnikatelské subjekty s 20 a více zaměstnanci (Kód publikace: 8001-08 a oborové údaje)

Zpracoval: M. Puticová (ÚZEI)

Průměrná měsíční mzda v ČR v roce 2008 vzrostla o 1 850 Kč a představovala 23 542 Kč. Meziroční nárůst tohoto ukazatele dosáhl 8,5 %. Trend růstu průměrných měsíčních nominálních mezd v potravinářském průmyslu odpovídá vývoji tohoto ukazatele v celém národním hospodářství. Průměrná měsíční nominální mzda v potravinářském průmyslu dosáhla ve sledovaném období 84,9 % průměrné měsíční mzdy v ČR. Představovala 19 977 Kč, což je nárůst o 1 461 Kč (7,9 %).

Rychlejší tempo meziročního nárůstu průměrné měsíční mzdy bylo zaznamenáno u potravinářských oborů vykazujících dlouhodobě nižší průměrnou měsíční mzdu. To se týká především oborů: zpracování a konzervování ryb (meziroční index 130,3), výroba hotových krmiv (meziroční index 113,9), výroba mlýnských a škrobářských výrobků (meziroční index 111,6).

T10.3/09 - Vývoj počtu zaměstnanců a průměrných měsíčních mezd - regionální struktura

Regiony	Průměrný počet podnikatelských subjektů	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (přepočtené osoby)			Průměrná měsíční mzda (Kč)		
		2007 ¹⁾	2008	meziroční index	2007 ¹⁾	2008	meziroční index
Hlavní město Praha	94,8	14 872	15 492	104,2	23 153	25 440	109,9
Středočeský kraj	130,6	10 678	10 337	96,8	20 239	20 659	102,1
Jihočeský kraj	77,2	8 756	8 625	98,5	17 417	18 555	106,5
Plzeňský kraj	54,7	6 748	7 228	107,1	23 761	25 661	108,0
Karlovarský kraj	18,0	1 875	1 658	88,4	21 661	23 237	107,3
Ústecký kraj	60,9	5 518	5 030	91,2	16 072	16 443	102,3
Liberecký kraj	33,6	2 455	2 376	96,8	15 941	17 260	108,3
Královéhradecký kraj	56,2	4 969	4 857	97,7	16 059	17 197	107,1
Pardubický kraj	66,4	5 577	5 306	95,1	16 746	18 988	113,4
kraj Vysočina	59,4	6 927	7 075	102,1	16 962	18 596	109,6
Jihomoravský kraj	124,9	13 946	13 709	98,3	16 757	18 282	109,1
Olomoucký kraj	68,0	6 601	5 972	90,5	17 786	18 988	106,8
Zlínský kraj	73,9	6 136	6 353	103,5	16 431	17 895	108,9
Moravskoslezský kraj	99,2	6 886	7 910	114,9	14 991	16 083	107,3
Potr. prům. celkem	1 017,8	101 942	101 927	99,99	18 516	19 977	107,89

1) Údaje roku 2007 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Výsledky zpracování měsíčních výkazů za podnikatelské subjekty s 20 a více zaměstnanci
(Kód publikace: 8001-08 a oborové údaje)

Zpracoval: M. Puticová (ÚZEI)

Z hodnocení vývoje změn v rámci regionální struktury potravinářského průmyslu vyplývá, že převážná část pracovních sil je koncentrována v Hlavním městě Praze (15,2 %) a v Jihomoravském kraji (13,4 %). Pokračuje nárůst počtu pracovníků v Moravskoslezském kraji (meziroční index 114,9) a v Plzeňském kraji (meziroční index 107,1).

Meziroční růst průměrných měsíčních nominálních mezd byl vykázán zejména v Pardubickém kraji (o 13,4 %), v Hlavním městě Praze (9,9 %), v kraji Vysočina (9,6 %), v Jihomoravském kraji (9,1 %) a ve Zlínském kraji (8,9 %). V žádném regionu nedošlo ve sledovaném období k poklesu průměrných měsíčních mezd. Nejvyšší průměrná nominální měsíční mzda byla ve sledovaném období vykázána v Plzeňském kraji 25 661 Kč a dále v Hlavním městě Praze, a to 25 440 Kč. Nadále je vykazována nejnižší průměrná mzda v Moravskoslezském (16 083 Kč), i když v roce 2008 vzrostla o 7,3 %.

II SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Celkové podpory agrárnímu sektoru od daňových poplatníků v roce 2008 dosáhly 36,7 mld. Kč a meziročně se zvýšily o 6 %. Nejvíce se na tomto zvýšení podílely podpory ze zdrojů EU, které se meziročně zvýšily o 11 %. Největší podíl podpor připadá na zemědělské podniky včetně rybářství (96 %). Podíl podpor Piliře I mírně poklesl na 58 % ve prospěch zvýšení podpor Piliře II na 32 %. Z hlediska cílů připadá největší podíl na podporu příjmů podniků (57 %) a na zlepšování vztahu k životnímu prostředí (23 %). Souhrnně se podpory významně podílely na dosahovaném podnikatelském důchodu v zemědělství a na udržování současné duální struktury zemědělských podniků. Význam podpor pro vlastní rozvoj venkova je zatím marginální.

Souhrnné meziroční hodnocení agrární politiky se týká podpor agrárnímu sektoru vyplacených k 30. 6. následujícího roku, ke kterému se podpory věcně vztahují (pro rok 2008 předpoklad)¹⁵⁸.

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2007-08 je podle hlavních institucí uvedena v tab. TII/01. Po vstupu do EU došlo k výraznému nárůstu podpor agrárního sektoru. Ve srovnání s předstupním rokem 2003 celkové podpory v roce 2008 vzrostly o téměř 68 %, z toho samotné podpory zemědělským podnikům se zvýšily mezi uvedenými roky více než 2,3 krát. Celkové podpory se v roce 2008 proti roku 2007 zvýšily z 34,6 mld. Kč na 36,7 mld. Kč, tj. o 6,1 %, z toho podpory zemědělským podnikům (včetně rybářství) z 33,0 mld. Kč na 35,3 mld. Kč, tj. o 7,0 %. Hlavní příčinou tohoto meziročního pohybu jsou vyšší výdaje ze zdrojů EU (o 2 mld. Kč, tj. o více než 11 %). Na úroveň podpor EU v roce 2008 měl přitom nepříznivý vliv meziroční vývoj kurzu Kč/€: 27,532 v roce 2007 proti 24,660 v roce 2008¹⁵⁹.

TII/01 - Výdaje na agrární politiku podle institucí (mil. Kč)

Druh výdaje		2007 ¹⁾	2008 ²⁾	Meziroční index
I	Rezort MZe celkem	14 401	14 411	100,07
I.1	Výdaje MZe: dotace, nařízení vlády a ostatní	2 851	2 828	99,19
	<i>návratné výdaje do Vinařského fondu</i>	29	0	0,00
I.2	Výdaje z PGRLF	953	917	96,22
I.3	Výdaje ČR ze SZIF	9 581	9 406	98,17
I.4	Pozemkové úřady	663	845	127,45
I.5	Ostatní instituce rezortu MZe	353	415	117,53
2	Jiné rezorty	1 800	1 863	103,50
2.1	MŽP a SFŽP	59	67	113,56
2.2	ČMZR, MPO	20	49	245,00
2.3	MMR	0	0	x
2.4	MD	77	130	168,83
2.5	Ostatní (MF - daň. úlevy, odpisy dluhů, ost. rezorty)	1 644	1 617	98,36
3	EU	18 396	20 421	111,01
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce		34 597	36 695	106,06
z toho - výdaje pro zemědělské podniky a rybářství		32 973	35 293	107,03

1) Vyplaceno k 30. 6. 2008.

2) Předpoklad vyplacení do 30. 6. 2009.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podpory podle hlavních směrů a zdrojů (ČR, EU) jsou uvedeny v tab. TII/02. Největší podíl podpor připadá dlouhodoběji na přímé platby: 51,5 % v roce 2007 a 51,2 % v roce 2008. Na podpory v rámci HRDP, operačních programů a PRV připadá v obou letech druhý nejvyšší podíl: 26,6 % v roce 2007 a 28,6 % v roce 2008). Následuje podíl národních podpor (bez národních doplňkových plateb): 19,4 % v roce 2007, resp. 18,6 % v roce 2008. Podíl zdrojů EU na agrární politice ČR se zvýšil ze 53,2 % v roce 2007 na 55,7 % v roce 2007. Podrobnější rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů je uvedena v příl. tab. II/01.

¹⁵⁸ Nejsou tak uvažovány podpory zemědělství ze strany spotřebitelů, vyplývající z ochrany agrárního trhu EU vůči třetím zemím, ani podpory poskytované z regionálních (krajských) programů a zdrojů.

¹⁵⁹ Pro srovnání: 29,553 Kč/€ v roce 2005 a 28,326 Kč/€ v roce 2006.

T I I/02 - Rekapitulace výdajů podle hlavních směrů podpor

Podpory (mil. Kč)	2007 ¹⁾			2008 ²⁾		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby ³⁾	7 322	10 479	17 801	7 093	11 693	18 786
HRDP 2004-2006	776	3 107	3 883	622	2 486	3 108
OP zemědělství a ostatní OP 2004-2006	759	1 831	2 590	559	1 328	1 886
Program rozvoje venkova	545	2 182	2 727	1 062	4 240	5 301
OP Rybářství	0	0	0	52	156	208
Ostatní národní podpory	6 714	0	6 714	6 814	0	6 814
Organizace trhu	85	797	882	73	518	591
Celkem	16 201	18 396	34 597	16 274	20 421	36 695
Podpory (% z celku)	2007 ¹⁾			2008 ²⁾		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby ³⁾	45,19	56,96	51,45	43,59	57,26	51,20
HRDP 2004-2006	4,79	16,89	11,22	3,82	12,17	8,47
OP zemědělství a ostatní OP 2004-2006	4,68	9,95	7,49	3,43	6,50	5,14
Program rozvoje venkova	3,36	11,86	7,88	6,52	20,76	14,45
OP Rybářství	0,00	0,00	0,00	0,32	0,76	0,57
Ostatní národní podpory	41,44	0,00	19,41	41,87	0,00	18,57
Organizace trhu	0,52	4,33	2,55	0,45	2,54	1,61
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl zdrojů EU na podporách			53,17			55,65

1) Vyplaceno k 30. 6. 2008.

2) Předpoklad vyplacení do 30. 6. 2009.

3) Přímé platby EU, Top-Up a komoditní podpory.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Z tab. T I I/03 vyplývá, že absolutně největší část z celkových podpor získávají zemědělské podniky včetně podniků rybářství: v obou sledovaných letech kolem 95-96 %. Podíl ostatních odvětví či sektorů zůstává marginální.

T I I/03 - Podpory podle sektorů a klasifikace EU a OECD¹⁾

Věcné zaměření	2007 ²⁾		2008 ³⁾	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Celkem podpory agrárnímu sektoru	34 597	100,0	36 695	100,0
Podpory podle subsektorů				
zemědělství a rybářství	32 973	95,3	35 293	96,2
lesnictví	128	0,4	200	0,5
venkov	107	0,3	466	1,3
zpracovatelský průmysl	740	2,1	608	1,7
obchod	575	1,7	43	0,1
spotřebitelé	74	0,2	85	0,2
Podpory podle klasifikace EU				
Pilíř I	20 766	60,0	21 283	58,0
Pilíř II	10 155	29,4	11 686	31,8
Ostatní podpory	3 676	10,6	3 726	10,2
- z Pilíře II platby LFA a NATURA	2 822		2 689	
Celkem podpory zemědělství a rybářství	32 973	100,0	35 293	100,0
Podpory zemědělství podle klasifikace OECD				
A - Podpory založené na komoditních výstupech	771	2,3	975	2,8

A1 - Podpora tržních cen	0	0,0	0	0,0
A2 - Platby založené na výstupech	771	2,3	975	2,8
B - Platby založené na užití vstupů	4 984	15,1	5 456	15,5
B1 - Užití variabilních vstupů	1 504	4,6	1 517	4,3
B2 - Tvorba fixního kapitálu	3 054	9,3	3 622	10,3
B3 - Služby podnikům	426	1,3	318	0,9
C - Platby založené na aktuálním stavu PZTD¹⁾, s požadovanou produkcí	12 677	38,4	7 656	21,7
C1 - Platby založené na aktuálním stavu TD	0	0,0	0	0,0
C2 - Platby založené na aktuálním stavu PZ	12 677	38,4	7 656	21,7
D - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s požadovanou produkcí	0	0,0	0	0,0
E - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s nepožadovanou produkcí	9 768	29,6	15 507	43,9
E1 - Platby s variabilními sazbami	0	0,0	0	0,0
E2 - Platby s pevnými sazbami	9 768	29,6	15 507	43,9
F - Platby založené na nekomoditních kritériích	1 308	4,0	1 942	5,5
F1 - Dlouhodobé odložení zdrojů	161	0,5	150	0,4
F2 - Specifické nekomoditní výstupy	1 137	3,4	1 727	4,9
F3 - Platby založené na ostatních nekomoditních kritériích	10	0,0	65	0,2
G - Ostatní platby	0	0,0	0	0,0
Obecné služby	3 465	10,5	3 757	10,6

1) Bez výdajů spotřebitelů.

2) Vyplaceno k 30. 6. 2008.

3) Předpoklad vyplacení do 30. 6. 2009.

4) P = plocha; Z = zvířata; T = tržby; D = příjmy

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podle klasifikace EU se největší část podpor soustřeďuje v Pilíři I (podpora cen a příjmů podniků). Podpory v tomto pilíři představovaly 60 % v roce 2007, resp. 58 % v roce 2008. Podpory v rámci Pilíře II v obou sledovaných letech dosahovaly kolem 30 % celkových podpor, s tendencí mírného navýšování jejich podílu (z 29 % v roce 2007 na 32 % v roce 2008)¹⁶⁰.

Převažující orientace politiky na podporu příjmů a produkce dokumentuje v tab. T11/03 i rozdělení podpor zemědělským podnikům podle klasifikace OECD (implementační kritéria). Tyto podpory (kategorie A, B, C, E) dosahovaly v obou sledovaných letech 84-86 % veškerých podpor. Míra žádoucího oddělení podpor od produkce (decouplingu) se však meziročně podle klasifikace OECD v důsledku přesunu plateb TOP-UP na ornou půdu na veškerou zemědělskou půdu výrazně zvýšila: podíl podpor kategorie E, F, G a obecných služeb na celkových podporách se ze 44 % v roce 2007 zvýšil na 60 % v roce 2008.

Tab. T11/04 poskytuje orientační přehled o rozdělení podpor agrárního sektoru ČR podle dlouhodobých cílů agrární politiky. Největší podíl podpor dlouhodoběji připadá na podpory příjmů zemědělských podniků (57-59 %). Druhý největší podíl podpor se týká zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu, jejich podíl se v obou letech 2007 i 2008 stabilizoval na úrovni kolem 23 %. Značnou část těchto podpor však tvoří platby LFA, které vedle svých environmentálních účinků přímo zvyšují příjmy zemědělských podniků v oblastech LFA.

T11/04 - Rekapitulace podpor podle cílů zemědělské politiky

Cíle	2007 ¹⁾		2008 ²⁾	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Rozvoj a stabilizace podnikatelské struktury	1 876	5,4	2 391	6,5
Restrukturalizace a modernizace výroby, zlepšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti podniků	3 820	11,0	4 137	11,3
Zlepšení ekonomické situace podniků (zvýšení, resp. udržení příjmu zemědělců)	20 314	58,7	20 874	56,9
Zlepšení vztahu zemědělství k životnímu prostředí	7 864	22,7	8 478	23,1
Rozšíření úlohy zemědělství jako producenta obnovitelných zdrojů energie	116	0,3	33	0,1
Přiměřené ceny zdravotně nezávadných potravin	500	1,4	316	0,9
Rozvoj venkova	107	0,3	466	1,3
Celkem	34 597	100,0	36 695	100,0

1) Vyplaceno k 30. 6. 2008.

2) Předpoklad vyplacení do 30. 6. 2009.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

¹⁶⁰ Při zahrnutí plateb LFA do podpor příjmů, což v ČR vyplývá z jejich zaměření a podmínek poskytování, by podíl podpor Pilíře I vzrostl na 65-67 % a podíl takto redukováných podpor Pilíře II by klesl v obou letech k zhruba 20 %.

Celkově činily transfery daňových poplatníků do zemědělství (včetně rybářství) významnou součást ekonomiky sektoru. Zemědělská politika ČR po vstupu do EU, jako součást Společné zemědělské politiky EU, je prostřednictvím jejího Pilíře I stále orientována více na podporu příjmů zemědělských podniků, než na podpory zaměřené na další žádoucí restrukturalizaci zemědělství.

Účinky zemědělské politiky v roce 2008 lze souhrnně hodnotit následovně:

- Podpory se významně podílejí na dosahovaném podnikatelském důchodu sektoru zemědělství. V přepočtu na 1 ha z. p. (podle evidence LPIS) přesahovaly veškeré podpory v roce 2008 téměř 10 000 Kč a v přepočtu na 1 AWU přes 260 000 Kč. Podle údajů FADN dosahovaly v roce 2007 dotace na výrobu 17 % celkové produkce zemědělského odvětví a v roce 2008 dokonce téměř 26 % a významně tak přispěly ke kompenzaci rozdílů ve vývoji cen vstupů a CZV.
- Distribuce podpor přispívá k vyrovnávání regionálních rozdílů v podmínkách hospodaření zemědělských podniků.
- Distribuce podpor významně přispívá k udržování současné duální struktury zemědělských podniků s naprostou převahou velkých podniků. Zhruba 75 % přímých zemědělských podpor získává kolem 10 % největších podniků. Podíl malého a středního podnikání v zemědělství, včetně rodinných farem a selských hospodářství, jako jeden ze základů rozvoje venkova, je stále velmi nízký.
- Orientace a podmínky poskytování podpor sice působí na zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí, avšak jejich účinnost je omezená a slouží spíše k zachování *status quo* v této oblasti, který v mnoha aspektech není příznivý (zejména v oblasti eroze půd a vztahu zemědělství k vodnímu režimu krajiny). Podíl TTP na z. p. zůstává přes všechny dosavadní stimuly politiky a v porovnání s reálnými přírodními a klimatickými podmínkami ČR mimořádně nízký.
- Orientace a podmínky poskytování podpor nepůsobí dostatečně na zlepšování vztahu zemědělství k rozvoji venkova, zejména pokud jde o zachování či vytváření pracovních příležitostí venkova. Především se to týká zemědělství v oblastech LFA s velmi extenzivním chovem skotu¹⁶¹.
- Zemědělská politika včetně jejího Pilíře II (Programu rozvoje venkova) není dostačující politikou pro rozvoj venkova. Kolem 96 % podpor míří do primárního sektoru, na vlastní rozvoj venkovského prostoru s příjemci podpor mimo zemědělství připadalo v roce 2008 pouze 1,3 % veškerých podpor. Na rozvoj venkovských oblastí tak mají podstatně větší vliv jiné politiky, jimž však často chybí cílenost ve vztahu k venkovu.

¹⁶¹ Je nutno konstatovat, že u zemědělských podniků v této oblasti dochází ve vztahu ke skutečným dopadům zejména do rozvoje venkova k překompenzování jejich podpor.

PI PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ VE VZTAHU K AGRÁRNÍMU SEKTORU

1.1 Úvodní stručný komentář k přehledu legislativních opatření

V roce 2008 bylo Parlamentem ČR, vládou a MZe projednáno a schváleno několik desítek právních předpisů týkajících se bezprostředně zemědělství, mnoho jiných bylo zpracováváno v různých stupních legislativního procesu, např. ve stadiu návrhu zákona, návrhu nařízení vlády nebo návrhu vyhlášky. Naprostá většina z těchto legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru byla v roce 2008 předkládána s cílem jejich harmonizace s předpisy Evropských společenství, včetně zdokonalování právních předpisů z oblasti zemědělství.

K nejvýznamnějším změnám právních úprav v oblasti agrárního sektoru v roce 2008 došlo na základě pokračování v implementaci předpisů komunitárního práva v souvislosti se závazky České republiky vyplývajícími z členství v EU. Jednalo se o následující novelizace stávajících zákonů:

- zákon č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích;
- zákon č. 182/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči;
- zákon č. 249/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči;
- zákon č. 311/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství;
- zákon č. 9/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech.

Mezi další významnou změnu právní úpravy přijatou v roce 2008 v oblasti ochrany zvířat proti týrání patří přijetí zákona č. 312/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

V roce 2008 rovněž ve velké intenzitě probíhal proces přípravy a schválení desítek prováděcích právních předpisů, a to ve formě nařízení vlády, zejména dotačního charakteru v působnosti SZIF, a vyhlášek k provedení většiny z výše uvedených zákonů, a o tyto právní předpisy byl náš právní řád významně rozšířen.

1.2 Přehled legislativních opatření přijatých od roku 1. 1. 2008 do 1. 3. 2009 a publikovaných ve Sbírce zákonů

1.2.1 Zákony

Zákon č. 35/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 12. 2. 2008)

Zákon č. 118/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby a o změně zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2008)

Zákon č. 119/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2008)

Zákon č. 120/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 5. 2008, část od 1. 1. 2010)

Zákon č. 180/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 20/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 28. 5. 2008)

Zákon č. 181/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2008, část od 1. 7. 2009)

Zákon č. 182/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2008)

Zákon č. 184/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochraně práv k odrůdám), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2008)

Zákon č. 249/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 4. 7. 2008)

Zákon č. 311/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 21. 8. 2008)

Zákon č. 312/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2008)

Zákon č. 9/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
(pozn.: účinnost předpisu od 23. 1. 2009)

1.2.2 Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 95/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za rajčata určená ke zpracování
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 3. 2008)

Nařízení vlády č. 96/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele, ve znění nařízení vlády č. 512/2006 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 3. 2008)

Nařízení vlády č. 99/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 31. 3. 2008)

Nařízení vlády č. 108/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech, ve znění nařízení vlády č. 219/2007 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 4. 4. 2008, část od 1. 1. 2014)

Nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2008)

Nařízení vlády č. 113/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2008)

Nařízení vlády č. 114/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2008)

Nařízení vlády č. 147/2008 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2008)

Nařízení vlády č. 148/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 239/2007 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy, a nařízení vlády č. 308/2004 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití, ve znění nařízení vlády č. 512/2006 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2008)

Nařízení vlády č. 149/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování diverzifikační podpory pěstitelům cukrové řepy
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2008)

Nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2008)

Nařízení vlády č. 319/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 205/2004 Sb., kterým se v rámci společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky stanoví bližší podmínky poskytování podpory a národní podpory spotřeby mléka a mléčných výrobků žáky, kteří plní povinnou školní docházku ve školách zařazených do sítě škol, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 31. 8. 2008)

Nařízení vlády č. 320/2008 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 245/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhu s vínem, ve znění nařízení vlády č. 83/2006 Sb. a nařízení vlády č. 33/2007 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 8. 9. 2008, část od 16. 10. 2008)

Nařízení vlády č. 437/2008 Sb., kterým se zrušuje nařízení vlády č. 179/2004 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na veterinární technické prostředky
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2009)

Nařízení vlády č. 45/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění nařízení vlády č. 114/2008 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 2. 2009)

Nařízení vlády č. 50/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 225/2004 Sb., o některých podrobnostech provádění vybraných tržních opatření společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 18. 2. 2009)

Nařízení vlády č. 51/2009 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 147/2008 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích
(pozn.: účinnost předpisu od 28. 2. 2009)

Nařízení vlády č. 53/2009 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na lesnicko-environmentální opatření
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2009)

1.2.3 Vyhlášky

Vyhláška č. 40/2008 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 432/2001 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 7/2007 Sb., kterou se mění vyhláška č. 7/2003 Sb., o vodoprávní evidenci, ve znění vyhlášky č. 619/2004 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 2. 2008)

Vyhláška č. 48/2008 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení spotřební daně zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě
(pozn.: účinnost předpisu od 20. 2. 2008)

Vyhláška č. 59/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 376/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu produktů ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2008)

Vyhláška č. 84/2008 Sb., o správné lékařské praxi, bližších podmínkách zacházení s léčivy v lékárnách, zdravotnických zařízeních a u dalších provozovatelů a zařízení vydávajících léčivé přípravky
(pozn.: účinnost předpisu od 11. 3. 2008)

Vyhláška č. 85/2008 Sb., o stanovení seznamu léčivých a pomocných látek, které lze použít pro přípravu léčivých přípravků
(pozn.: účinnost předpisu od 11. 3. 2008)

Vyhláška č. 86/2008 Sb., o stanovení zásad správné laboratorní praxe v oblasti léčiv
(pozn.: účinnost předpisu od 11. 3. 2008)

Vyhláška č. 106/2008 Sb., o správné praxi prodejců vyhrazených léčivých přípravků a o odborném kurzu prodejců vyhrazených léčivých přípravků
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2008)

Vyhláška č. 127/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 31. 5. 2008)

Vyhláška č. 190/2008 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 141/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 6. 2008)

Vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů
(pozn.: účinnost předpisu od 12. 7. 2008, část od 1. 1. 2009)

Vyhláška č. 226/2008 Sb., o správné klinické praxi a bližších podmínkách klinického hodnocení léčivých přípravků
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2008, spolupráce s Ministerstvem zdravotnictví)

Vyhláška č. 227/2008 Sb., kterou se stanoví výše paušální částky nákladů dodatečné kontroly, nákladů vynaložených na ověření souladu se specifikacemi a nákladů vzniklých příslušným orgánům v souvislosti se vstupem nebo dovozem potravin a surovin ze třetích zemí (vyhláška o paušálních nákladech)
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2008)

Vyhláška č. 228/2008 Sb., o registraci léčivých přípravků
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2008, spolupráce s Ministerstvem zdravotnictví)

Vyhláška č. 229/2008 Sb., o výrobě a distribuci léčiv
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2008, spolupráce s Ministerstvem zdravotnictví)

Vyhláška č. 288/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz nemocí přenosných ze zvířat na člověka
(pozn.: účinnost předpisu od 3. 9. 2008)

Vyhláška č. 289/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 375/2006 Sb., kterou se mění některé vyhlášky v oblasti veterinární péče
(pozn.: účinnost předpisu od 3. 9. 2008)

Vyhláška č. 290/2008 Sb., o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a na produkty akvakultury, o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých nákaz vodních živočichů
(pozn.: účinnost předpisu od 3. 9. 2008)

Vyhláška č. 328/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 331/2004 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlečení a šíření původce bakteriální kroužkovitosti bramboru a původce bakteriální hnědé hniloby
(pozn.: účinnost předpisu od 2. 9. 2008)

Vyhláška č. 344/2008 Sb., o používání, předepisování a výdeji léčivých přípravků při poskytování veterinární péče
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 9. 2008)

Vyhláška č. 356/2008 Sb., kterou se provádí zákon č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 10. 2008)

Vyhláška č. 370/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 77/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro mléko a mléčné výrobky, mražené krémy a jedlé tuky a oleje, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 7. 10. 2008)

Vyhláška č. 395/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 48/2008 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení spotřební daně zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě
(pozn.: účinnost předpisu od 30. 10. 2008)

Vyhláška č. 399/2008 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 221/2002 Sb., kterou se stanoví sazebník náhrad nákladů za odborné a zkušební úkony vykonávané v působnosti Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, ve znění vyhlášky č. 129/2005 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2009)

Vyhláška č. 400/2008 Sb., kterou se zrušuje vyhláška č. 391/2003 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o označování, měření a klasifikaci dříví
(pozn.: účinnost předpisu od 31. 12. 2008)

Vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 12. 2008)

Vyhláška č. 412/2008 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2009)

Vyhláška č. 427/2008 Sb., o stanovení výše náhrad výdajů za odborné úkony vykonávané v působnosti Státního ústavu pro kontrolu léčiv a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 12. 2008)

Vyhláška č. 3/2009 Sb., o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání
(pozn.: účinnost předpisu od 22. 1. 2009)

Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě
(pozn.: účinnost předpisu od 7. 1. 2009)

Vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu
(pozn.: účinnost předpisu od 7. 1. 2009)

Vyhláška č. 11/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 13. 1. 2009)

Vyhláška č. 21/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 23. 1. 2009)

Vyhláška č. 39/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat
(pozn.: účinnost předpisu od 4. 2. 2009)

1.3 Připravované právní předpisy v roce 2008

V roce 2008 probíhaly legislativní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 16. ledna 2008 č. 34 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2008. Ministerstvo zemědělství předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů z oblasti zemědělství a z důvodů implementace předpisů komunitárního práva do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2008 patří zejména:

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – duben 2009),

- návrh zákona o přijetí úvěru Českou republikou od mezinárodní instituce na financování investičních potřeb souvisejících s prováděním programu Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací II.
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – květen 2009),

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství,
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – srpen 2009),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky,
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – září 2009),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – září 2009),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 95/1995 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – prosinec 2009)
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – prosinec 2009).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2008 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů.

Mezi některé významné návrhy nařízení vlády připravované v roce 2008 patří zejména:

- návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 245/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhu s vínem
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – duben 2009),
- návrh nařízení vlády o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor Programu rozvoje venkova, a o změně některých souvisejících nařízení vlády
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – duben 2009),
- návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 224/2004 Sb., o některých podrobnostech provádění společných organizací trhu v režimu dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – duben 2009),
- návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 115/2004 Sb., kterým se stanoví některé postupy při provádění opatření společné organizace trhu se škrobem
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – červen 2009).

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU 25 ZA ÚČETNÍ ROK 2006

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou Komisí - Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetové adrese http://ec.europa.eu/agriculture/rica/index_en.cfm.

Výsledky jsou publikovány po ukončení šetření ve všech státech EU a po všech předepsaných kontrolních procedurách prováděných pracovištěm DG AGRI. V termínu zpracování Zprávy o stavu zemědělství ČR za rok 2008 jsou k dispozici oficiální výsledky za účetní rok 2006.

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V tab. P2/01 a P2/02 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU 25 v rozsahu prakticky všech ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou prezentovány Evropskou komisí obdobné výsledky i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé porosty, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle velikostních tříd¹⁶² zemědělských podniků. Standardní výstup FADN obsahuje základní výrobní strukturu v naturálních ukazatelích (ha, VDJ podle metodiky EU) a celou řadu hodnotových indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasív a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU¹⁶³ a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU¹⁶⁴.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky, tak jak jsou prezentované EK (tab. P2/01), jsou přepočteny na průměrné podniky jednotlivých zemí poměrně složitou procedurou vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobného zaměření příslušné země. Hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou násobeny tímto koeficientem, a tím jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (tu část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech podniků dané země, reprezentovaných sítí FADN, vznikne výsledek za průměrný podnik dané země. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace) a velikostní třídy zemědělského podniku, tak jak jsou zjištěny Zemědělským strukturálním šetřením (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž velikost přesahuje 4 EVJ, tj. 14 300 podniků, které celkově obhospodařují cca 3 500 tis. ha z. p.

Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 25 jsou uvedeny v tab. P2/02 stejné ukazatele přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

¹⁶² EVJ - Ekonomická velikostní jednotka (1 EVJ se rovná hodnotě 38 268 Kč podnikového standardního příspěvku na úhradu).

¹⁶³ AWU - Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

¹⁶⁴ FWU - Rodinná pracovní jednotka neplacené práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

Obr. P2/01 - Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)			Ostatní hrubá produkce (Other output)	Balance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)	Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)			
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)				
Přímé náklady celkem (Specific costs)	Režijní náklady celkem (Farming overheads)		Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)	Balance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)
Odpisy (Depreciation)				
Externí faktory celkem (External factors)			Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)	
Vypáčené mzdy (External factors)				
Vypáčené pachtovné (Rent)				
Nákladové úroky (Interest)				

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI
Zpracoval: J. Hanibál a kol. (ÚZEI)

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik

Ukazatel	MJ	EU-25	BEL	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 178 000	33 680	20 140	14 300	36 310	200 380	509 680	748 550	6 720	378 120	87 820	114 890	733 600
Počet podniků v souboru FADN		70000-80000	1000-2000	200-500	1000-2000	2000-3000	7000-8000	4000-5000	8000-9000	200-500	7000-8000	1000-2000	1000-2000	10000-20000
Ekonomická velikost podniku	EVJ	33,20	97,70	13,90	107,70	101,00	90,60	10,30	23,00	16,60	74,70	18,30	20,70	28,90
Pracovní síly celkem	AWU	1,62	1,88	1,13	8,55	1,46	2,25	1,24	1,32	3,06	1,90	1,82	1,11	1,35
Neplacené pracovní síly	FWU	1,24	1,54	0,87	1,36	0,83	1,43	1,08	1,08	1,45	1,41	0,75	1,03	1,08
Placené pracovní síly	AWU	0,38	0,35	0,26	7,20	0,63	0,82	0,16	0,25	1,61	0,49	1,07	0,07	0,27
Zemědělsky využívaná půda	ha	34,73	41,93	7,75	243,26	73,83	79,82	6,93	29,30	116,30	74,35	47,96	42,04	16,12
Pronajatá (připachtované) půda	ha	18,07	31,32	4,74	216,40	20,54	55,97	2,81	9,76	69,23	62,25	30,82	7,11	6,16
Výrobní struktura - výnosy														
Obiloviny	ha	12,09	10,02	3,01	111,17	40,83	32,35	2,46	9,85	39,12	25,07	26,64	2,45	4,97
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	3,57	5,64	0,19	42,63	9,04	12,91	0,98	1,63	10,65	8,70	8,83	0,25	0,83
Energetické plodiny	ha	0,34	0,40	0,00	0,00	1,57	2,17	0,00	0,00	0,00	1,70	0,03	0,00	0,00
Zelena a květiny	ha	0,40	1,30	0,26	1,37	0,37	0,49	0,12	0,25	0,22	0,60	0,82	0,00	0,40
Vínice	ha	0,74	0,00	0,29	1,09	0,00	0,41	0,24	1,29	0,00	2,36	0,58	0,00	0,97
Trvalé kultury	ha	1,62	0,76	1,05	1,82	0,26	0,36	1,94	4,21	0,49	0,58	1,10	0,00	1,76
Ovocné sady	ha	0,64	0,67	0,55	1,74	0,18	0,24	0,31	1,37	0,48	0,55	1,07	0,00	0,68
Olivové sady	ha	0,95	0,00	0,49	0,00	0,00	0,00	1,62	2,84	0,00	0,01	0,00	0,00	1,01
Ostatní trvalé kultury	ha	0,04	0,08	0,00	0,09	0,08	0,12	0,01	0,00	0,01	0,02	0,04	0,00	0,08
Krmné plodiny ²⁾	ha	14,24	23,34	2,07	84,63	18,44	29,72	0,77	8,52	59,59	33,58	8,42	39,05	6,30
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	29,09	112,59	10,06	126,77	119,76	83,38	4,59	17,39	41,46	61,31	19,27	49,98	13,85
Dojnice	DJ	5,52	15,22	0,77	32,93	15,57	20,73	0,22	1,71	14,05	10,80	2,57	9,60	2,59
Ostatní skot	DJ	9,29	38,13	0,78	40,41	16,24	24,39	0,50	3,95	13,07	27,44	2,94	30,96	3,90
Ovce a kozy	DJ	2,78	0,15	2,65	0,45	0,24	0,83	3,19	3,87	1,21	3,55	1,65	7,20	1,16
Prasata	DJ	8,35	51,68	4,66	45,05	79,02	34,47	0,05	5,97	11,62	9,64	7,44	1,77	3,85
Drůbež	DJ	3,01	7,33	1,20	7,70	8,36	2,77	0,63	1,78	1,35	9,70	4,51	0,17	2,28
Výnos pšenice	q/ha	59,82	77,42		47,75	67,59	68,63	28,16	30,45	24,62	68,71	40,15	90,61	56,71
Výnos kukuřice	q/ha	87,43	107,36	212,77	68,49		76,08	115,05	116,06		87,98	72,74		101,26
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,19	2,31	2,18	0,88	1,75	1,52	4,31	0,96	0,48	1,20	0,92	1,22	1,43
Roční dojivost	kg/ks	6 443	6 093	6 584	6 272	8 229	7 135	4 586	6 446	6 353	6 380	6 457	5 385	6 124
Hrubá zemědělská produkce														
Celková hrubá produkce	Kč	1 788 664	5 123 893	667 652	7 728 098	6 847 767	5 094 843	518 857	1 099 386	1 924 847	3 564 743	1 407 124	999 622	1 455 617
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	909 807	2 115 589	333 614	3 964 082	2 042 154	1 993 038	379 783	637 071	754 237	1 915 891	843 345	100 699	956 684
Obiloviny	Kč	220 161	307 397	22 730	1 551 073	828 182	693 387	46 679	126 745	276 278	571 800	395 144	61 587	126 065
Proteinové plodiny	Kč	5 952	595	879	21 653	8 956	9 750	7 114	3 118	7 936	15 928	1 134	1 701	4 138
Energetické plodiny	Kč	3 288	4 336	0	0	18 677	17 714	0	28	0	16 240	538	0	0
Brambory	Kč	51 016	246 660	31 856	284 072	111 327	167 303	14 511	15 957	56 797	66 717	12 697	18 054	10 203
Kukřová řepa	Kč	29 306	169 032	0	257 912	62 296	131 167	3 231	16 438	0	60 340	24 062	822	8 248
Olejnin	Kč	36 136	7 794	879	561 568	74 483	204 941	822	4 761	81 568	101 776	100 217	879	7 227

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování I

Ukazatel	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		31 200	1 710	19 170	1 380	62 850	75 340	757 240	132 900	43 700	28 680	3 680	38 820	97 140
Počet podniků v souboru FADN		1000-2000	200-500	500-1000	200-500	1000-2000	2000-3000	10000-20000	2000-3000	500-1000	500-1000	500-1000	500-1000	2000-3000
Ekonomická velikost podniku	EVJ	8,10	64,70	11,00	26,10	137,60	29,40	10,20	13,10	40,40	50,70	127,00	7,40	111,30
Pracovní síly celkem	AWU	2,08	1,61	2,55	1,76	2,51	1,58	1,78	1,60	1,47	1,45	1,763	1,88	2,37
Neplacené pracovní síly	FWU	1,54	1,41	1,55	1,49	1,43	1,47	1,53	1,31	1,23	1,14	1,51	1,80	1,31
Placené pracovní síly	AWU	0,54	0,21	1,00	0,27	1,07	0,11	0,24	0,29	0,23	0,31	16,11	0,08	1,07
Zemědělsky využívaná půda	ha	51,07	78,27	61,57	3,42	32,16	32,79	17,32	22,40	49,56	94,64	544,63	11,04	157,94
Pronajatá (přípachtovaná) půda	ha	29,57	39,12	25,08	2,90	12,90	9,78	4,83	7,59	16,53	47,93	523,57	3,79	68,26
Výrobní struktura - výnosy														
Obiloviny	ha	23,67	16,55	21,80	0,00	3,17	9,63	9,94	2,32	23,55	34,44	190,95	1,72	32,86
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	6,63	4,36	5,20	0,35	4,51	3,29	2,21	0,33	5,41	8,83	87,98	0,49	13,30
Energetické plodiny	ha	0,00	0,78	0,00	0,00	0,04	0,23	0,00	0,00	0,22	0,24	0,00	0,00	2,18
Zelena a květiny	ha	0,31	0,00	0,37	0,99	2,03	0,11	0,38	0,29	0,15	0,47	1,95	0,05	1,37
Vínice	ha	0,00	0,71	0,00	0,32	0,00	0,64	0,00	1,21	0,00	0,00	2,09	0,28	0,00
Trvalé kultury	ha	0,49	0,01	0,48	0,24	0,56	0,29	0,46	2,64	0,51	0,03	2,17	0,22	0,33
Ovocné sady	ha	0,49	0,01	0,46	0,22	0,30	0,27	0,46	0,78	0,22	0,02	1,95	0,20	0,26
Olivové sady	ha	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	1,86	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Ostatní trvalé kultury	ha	0,00	0,00	0,02	0,00	0,26	0,02	0,01	0,00	0,29	0,01	0,23	0,01	0,07
Krmné plodiny ²⁾	ha	16,94	55,17	27,31	1,34	20,15	17,63	4,12	9,84	14,37	42,22	248,96	8,22	101,58
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	16,46	92,36	21,05	31,01	111,21	27,02	12,87	11,74	28,48	64,22	199,57	11,80	129,03
Dojnice	DJ	5,82	22,76	6,66	5,65	24,85	7,17	3,43	1,85	7,78	13,76	55,33	3,09	22,48
Ostatní skot	DJ	5,30	57,24	6,14	5,03	20,16	8,52	2,13	4,77	8,68	24,44	58,96	5,57	51,85
Ovce a kozy	DJ	0,41	0,11	0,25	0,58	3,55	0,31	0,11	2,51	0,21	0,78	10,71	0,60	29,87
Prasata	DJ	3,05	10,91	5,10	11,62	42,08	9,56	5,70	2,33	8,70	18,71	52,65	2,06	13,40
Drůbež	DJ	1,78	0,70	2,73	8,03	19,96	1,26	1,32	0,20	2,94	6,17	21,63	0,18	10,75
Výnos pšenice	q/ha	27,27	59,52	30,37		83,30	47,67	42,21	21,01	37,98	55,62	36,85	42,11	85,37
Výnos kukuřice	q/ha		70,92			79,64	101,87	50,63	53,89			56,85	72,59	72,39
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,60	1,42	0,45	12,40	2,12	0,87	1,44	0,65	1,09	0,88	0,49	1,07	1,02
Roční dojivost	kg/ks	5 117	7 167	4 973	5 640	7 762	6 223	4 491	6 263	8 333	8 365	5 645	4 864	6 962
Hrubá zemědělská produkce														
Celková hrubá produkce	Kč	717 506	4 834 408	987 974	1 573 860	9 188 108	1 759 783	659 858	601 531	1 869 835	3 658 952	10 442 752	439 414	5 856 648
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	392 395	1 911 895	440 010	635 003	4 645 197	481 531	345 262	338 318	706 594	1 245 206	4 862 495	140 605	2 636 713
Obiloviny	Kč	159 169	293 141	166 027	0	94 832	149 476	122 863	25 876	270 156	432 329	2 189 618	29 816	937 497
Proteinové plodiny	Kč	4 053	2 636	680	0	5 753	3 259	2 041	624	2 494	10 997	34 946	482	40 132
Energetické plodiny	Kč	0	4 705	0	0	907	4 110	0	0	482	397	0	0	28 399
Brambory	Kč	45 744	81 880	45 347	52 234	403 874	35 201	37 610	20 094	44 724	158 148	174 247	9 268	388 796
Cukrová řepa	Kč	27 265	0	20 888	0	111 979	39 367	15 730	3 769	34 804	86 585	316 694	9 211	105 857
Olejnin	Kč	32 537	65 838	30 864	0	1 502	34 436	21 597	57	28 200	51 441	830 279	1 190	155 909

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 2

Ukazatel	MJ	EU-25	BEL	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč	10 798	28 966	2 182	68 729	1 275	30 949	28 314	6 462	340	19 159	1 842	0	4 846
Zelenina a květiny	Kč	217 355	902 891	121 842	286 509	409 202	386 160	73 179	107 048	151 375	266 330	113 793	794	254 568
Ovoce	Kč	66 235	297 959	38 035	153 047	13 633	66 065	36 249	60 482	6 717	142 334	51 044	28	98 177
Citrusové plody	Kč	17 629	0	27 208	0	0	0	18 507	57 591	0	1 360	0	0	25 678
Víno a hrozny	Kč	121 842	28	18 337	108 266	0	145 366	30 808	71 535	0	627 152	88 512	0	192 017
Olivy a olivový olej	Kč	49 372	0	28 569	0	0	0	91 205	126 377	0	765	0	0	81 086
Krmné plodiny	Kč	46 906	20 690	34 152	520 671	355 069	82 475	25 423	35 456	162 967	198	47 671	10 118	95 286
Ostatní rostlinná produkce	Kč	37 100	133 519	6 944	150 609	177 761	75 475	3 684	5 102	10 260	41 975	7 199	6 689	49 117
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	782 268	2 921 720	333 019	3 335 882	4 328 220	2 544 686	130 146	443 014	1 035 843	1 509 126	463 307	865 366	461 351
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	2 126	28 824	-16 750	113	71 649	11 989	-1 530	-4 903	13 831	18 989	2 749	-14 709	-5 782
Mléko a mléčné výrobky	Kč	292 376	740 747	56 684	1 602 145	1 110 411	1 229 306	10 373	95 371	595 012	563 779	114 332	375 390	174 643
Hovězí a telecí maso	Kč	148 200	761 890	9 466	476 627	268 115	387 095	7 397	82 872	103 307	454 549	34 662	375 843	85 026
Vepřové maso	Kč	183 798	1 149 495	102 201	1 013 453	2 031 101	801 852	1 020	106 141	264 743	206 613	153 018	31 856	104 185
Ovce a kozy	Kč	34 492	992	59 858	5 612	3 911	8 899	33 642	58 866	12 045	50 194	17 997	75 701	16 013
Drůbeží maso	Kč	39 395	129 806	17 969	144 884	118 781	56 146	5 357	18 762	1 899	89 702	107 898	1 729	9 636
Slepičí vejce	Kč	20 775	89 504	23 325	77 459	106 821	37 241	3 259	3 316	40 557	20 831	19 896	57	16 353
Ovčí a koží mléko	Kč	28 314	5 215	61 304	3 571	0	794	53 935	56 429	652	51 752	538	0	21 937
Ostatní zvířata a produkty	Kč	34 946	44 043	2 154	12 159	689 051	23 354	15 106	21 257	17 657	71 677	14 993	4 790	33 585
Ostatní hrubá produkce^{b)}	Kč	96 590	86 585	1 020	428 134	477 393	557 119	8 956	19 301	134 766	139 726	100 472	33 557	37 581
Vlastní spotřeba	Kč	12 499	5 017	17 034	13 803	3 118	6 235	25 309	1 474	17 572	19 783	4 138	3 968	12 556
Vnitropodniková spotřeba	Kč	79 103	115 919	30 213	910 118	531 668	273 925	16 297	27 633	343 137	55 465	84 431	26 982	76 240
Podnikové náklady														
Celkové náklady	Kč	1 569 637	4 100 209	621 143	8 773 068	7 075 750	5 028 523	340 898	678 507	1 999 415	3 481 418	1 471 828	1 010 052	958 753
Mezispotřeba celkem	Kč	1 037 544	2 900 719	417 534	5 991 045	4 326 463	3 384 687	210 128	484 592	1 453 009	2 178 479	997 327	692 820	614 199
Přímé náklady celkem	Kč	613 264	2 052 188	297 704	3 556 864	2 945 017	1 828 031	132 726	334 436	969 325	1 066 481	556 212	427 454	418 243
Osiva a sadba	Kč	72 981	234 927	22 078	431 309	191 649	221 975	16 523	26 528	117 591	134 653	80 945	10 883	59 858
Vlastní osiva a sadba	Kč	6 150	24 487	1 842	22 929	9 721	30 354	1 389	1 077	30 241	3 458	4 251	538	652
Hnojiva nakupovaná	Kč	83 949	161 663	29 079	432 726	142 589	233 736	29 561	48 011	111 101	219 395	79 188	96 419	43 505
Prostředky ochrany rostlin	Kč	62 834	147 237	18 734	447 123	118 470	201 030	19 868	29 532	41 209	187 652	75 503	13 122	40 416
Ostatní přímé náklady RV	Kč	37 865	125 413	4 478	87 435	117 846	96 845	7 567	5 300	54 870	32 593	15 786	6 915	50 109
Krmiva pro skot celkem	Kč	164 525	367 936	120 822	1 100 350	696 165	424 195	48 323	130 005	416 316	240 085	102 258	194 965	144 516
Vlastní krmiva pro skot	Kč	53 793	73 151	28 314	731 592	329 362	141 568	14 880	25 933	287 983	41 719	58 866	26 188	69 665
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	136 949	772 348	92 763	769 174	1 352 282	464 015	7 086	74 624	160 302	177 903	166 623	20 633	63 373
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	19 046	18 394	85	155 881	192 584	101 719	28	624	24 884	10 288	21 285	283	5 895
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	53 651	242 636	9 750	288 266	314 171	182 551	3 798	19 896	64 591	74 228	34 747	84 459	16 325
Náklady na lesní výrobu	Kč	510	0	0	453	11 847	3 713	0	567	3 401	0	1 162	57	142
Režijní náklady celkem	Kč	424 280	848 559	119 830	2 434 153	1 381 446	1 556 656	77 402	150 156	483 685	1 111 998	441 115	265 366	195 928
Náklady budov a strojů	Kč	100 784	229 117	47 671	590 052	468 323	372 527	13 151	30 043	108 720	243 259	61 105	113 056	35 881

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 3

Ukazatel	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč	964	2 919	538	0	10 940	4 620	2 097	18 111	4 535	170	16 183	3 004	11 337
Zelenina a květiny	Kč	32 990	0	59 206	438 848	3 334 408	23 042	93 699	75 985	298 271	182 069	103 987	12 130	501 710
Ovoce	Kč	15 248	907	6 745	25 536	147 067	46 282	39 282	29 646	7 709	1 190	77 062	18 904	76 637
Citrusové plody	Kč	0	0	0	2 069	0	0	0	8 843	0	0	0	0	0
Vino a hrozny	Kč	0	353 085	0	82 135	0	124 790	0	79 556	0	0	53 340	49 995	1 247
Olivy a olivový olej	Kč	0	0	0	935	0	0	0	36 334	0	0	0	482	0
Krmné plodiny	Kč	69 410	1 100 690	83 637	30 128	26 812	4 733	3 543	34 039	9 608	301 332	981 994	3 571	144 034
Ostatní rostlinná produkce	Kč	5 045	10 798	26 103	3 146	508 059	16 325	6 830	5 385	6 037	20 888	84 119	2 551	273 585
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	313 548	2 421 200	469 995	928 881	3 812 764	888 663	305 300	240 482	1 022 239	1 857 450	4 319 944	239 632	2 854 691
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	16 183	30 723	12 159	19 613	11 734	11 734	255	6 349	14 398	22 617	-47 388	624	15 843
Mléko a mléčné výrobky	Kč	169 712	1 370 818	215 569	303 089	1 643 411	367 256	99 934	87 350	618 082	958 526	2 289 892	114 813	1 162 986
Hovězí a telecí maso	Kč	51 667	760 076	42 456	90 666	254 398	183 373	33 075	52 971	133 718	345 036	492 159	73 973	680 066
Vepřové maso	Kč	57 081	230 165	85 366	227 700	1 078 215	269 504	100 047	59 773	187 256	486 235	945 829	27 690	228 578
Ovce a kozy	Kč	4 025	538	2 494	4 053	36 476	5 102	850	18 309	2 324	10 430	51 101	7 681	326 557
Drůbeží maso	Kč	4 535	1 786	36 164	108 975	186 717	21 313	58 895	2 692	55 352	31 743	198 649	-85	117 988
Slepičí vejce	Kč	22 362	43 817	53 000	122 636	325 508	26 358	6 915	142	20 831	11 847	197 147	2 437	134 284
Ovčí a koží mléko	Kč	312	5 243	2 154	54 473	129 665	5 725	198	13 916	28	85	53 198	198	2 806
Ostatní zvířata a produkty	Kč	3 855	8 786	32 792	17 260	158 375	10 005	5 357	5 328	4 676	13 547	91 941	12 952	201 398
Ostatní hrubá produkce ^{b)}	Kč	11 535	501 313	77 941	9 976	730 175	389 561	9 268	22 730	141 001	556 297	1 260 312	59 178	365 243
Vlastní spotřeba	Kč	12 499	11 167	32 707	11 705	1 559	38 658	11 450	16 523	6 547	595	435 446	34 379	3 146
Vnitropodniková spotřeba	Kč	133 434	1 231 290	178 385	15 446	47 870	72 952	72 612	36 845	93 274	408 437	1 473 699	25 196	203 609
Podnikové náklady														
Celkové náklady	Kč	678 252	5 092 944	1 026 377	1 241 436	8 133 275	1 580 237	525 574	502 787	2 525 669	4 346 728	16 311 898	446 613	6 161 522
Mezispotřeba celkem	Kč	490 430	3 402 145	754 351	1 045 565	5 293 407	999 084	389 022	327 775	1 671 725	2 867 502	9 141 599	266 415	4 161 938
Přímé náklady celkem	Kč	338 148	2 335 466	467 048	780 454	3 007 795	445 848	267 180	219 424	811 772	1 638 281	5 204 470	138 054	2 519 944
Osiva a sadba	Kč	45 432	110 902	53 311	52 376	649 939	47 189	27 095	21 965	67 539	123 571	677 516	9 495	275 711
Vlastní osiva a sadba	Kč	22 532	4 506	20 690	709	34 265	1 729	7 936	5 187	12 329	0	54 162	0	33 444
Hnojiva nakupovaná	Kč	75 361	182 749	61 984	33 075	114 672	43 335	47 104	27 038	127 454	216 561	605 555	16 070	346 027
Prostředky ochrany rostlin	Kč	31 573	106 623	26 868	23 269	161 294	31 885	23 864	17 912	37 950	74 738	658 781	9 495	243 429
Ostatní přímé náklady RV	Kč	6 519	50 449	9 835	26 556	424 223	13 831	10 373	21 767	96 419	99 764	357 024	14 313	222 456
Krmiva pro skot celkem	Kč	116 741	1 530 808	170 024	310 997	425 867	116 004	37 071	80 435	231 809	705 829	1 638 026	47 756	732 244
Vlastní krmiva pro skot	Kč	93 897	1 212 187	132 045	14 795	10 430	37 270	25 026	31 034	44 299	357 081	1 171 942	14 058	163 250
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	52 631	146 160	104 469	309 410	875 371	133 689	108 295	32 310	160 869	267 548	894 020	21 937	260 321
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	17 005	13 519	25 536	0	3 146	28 285	39 622	652	36 646	51 157	247 596	11 167	6 915
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	9 891	206 500	38 403	24 743	355 522	58 668	13 349	17 430	89 702	150 241	372 612	17 969	439 783
Náklady na lesní výrobu	Kč	0	1 275	2 154	85	879	1 247	0	538	0	0	907	1 049	0
Režijní náklady celkem	Kč	152 282	1 066 680	287 303	265 111	2 285 612	553 264	121 842	108 351	859 981	1 229 221	3 937 129	128 361	1 641 994
Náklady budov a strojů	Kč	33 840	339 764	66 944	72 357	497 884	162 796	31 488	27 208	239 632	317 430	589 032	61 842	489 041

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 4

Ukazatel	MJ	EU-25	BEL	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč	120 198	294 927	41 153	842 579	297 676	421 020	31 601	50 647	207 832	177 874	184 903	52 178	78 507
Služby	Kč	73 377	222 796	10 855	360 964	302 664	217 497	21 908	28 030	48 777	232 291	74 029	70 883	21 455
Ostatní přímé náklady	Kč	129 948	101 719	20 180	640 529	312 754	545 640	10 742	41 408	118 328	458 602	121 105	29 249	60 113
Odpisy	Kč	251 365	579 055	115 494	750 439	824 894	688 767	73 944	74 001	199 443	657 591	179 490	207 237	179 575
Externí faktory celkem	Kč	280 728	620 435	88 144	2 031 611	1 924 393	955 069	56 826	119 915	346 963	645 347	295 012	109 995	165 007
Vyplacené mzdy	Kč	150 864	222 796	59 235	1 694 993	624 459	459 906	33 047	84 091	270 779	269 164	193 916	38 403	122 976
Vyplacené pachtovné	Kč	79 074	203 807	23 779	247 822	315 730	344 667	22 702	29 702	22 872	263 694	55 607	43 703	37 156
Nákladové úroky	Kč	50 789	193 803	5 102	88 795	984 204	150 496	1 049	6 122	53 311	112 489	45 489	27 889	4 875
Podpory														
Celkové provozní podpory	Kč	343 930	576 250	102 626	1 779 311	864 516	940 246	171 696	181 275	459 877	783 004	293 822	521 323	167 813
Celkové podpory na plodiny	Kč	38 602	1 134	34 180	370 175	10 118	9 466	21 710	30 893	72 102	111 072	52 829	170	12 612
Kompenzační platby ^{a)}	Kč	11 904	368	0	0	1 786	1 701	1 219	15 191	0	91 828	57	170	1 530
Přímie pro uvedení půdy do klidu	Kč	198	0	0	0	0	0	0	340	0	1 615	0	0	0
Ostatní podpory na plodiny ^{a)}	Kč	26 500	794	34 180	370 175	8 333	7 766	20 491	15 361	72 102	17 629	52 773	0	11 082
Celkové podpory na zvířata	Kč	27 123	94 691	28 937	187 822	27 548	4 025	737	24 686	61 162	97 270	33 387	28	794
Podpory na produkci mléka	Kč	6 774	0	4 620	0	0	0	652	198	35 598	0	14 653	0	0
Podpory na ostatní skot ^{b)}	Kč	14 143	94 691	4 903	567	27 180	0	57	14 284	7 511	80 236	2 381	28	28
Podpory na ovce a kozy ^{b)}	Kč	2 834	0	19 414	113	368	0	28	9 778	2 749	7 794	1 729	0	0
Podpory na ostatní zvířata ^{a)}	Kč	3 401	0	0	187 142	0	4 025	0	425	15 333	9 239	14 624	0	765
Ostatní provozní podpory	Kč	66 717	64 563	15 106	421 757	70 061	137 374	21 257	15 220	192 527	110 505	42 428	173 538	26 868
Environmentální podpory ^{b)}	Kč	30 184	38 007	0	208 314	60 028	90 156	3 826	3 316	107 813	41 975	33 670	96 930	11 790
Podpory na LFA	Kč	22 390	9 239	15 106	185 838	907	43 562	10 742	4 761	34 549	40 784	368	64 138	4 251
Ostatní platby na rozvoj venkova ^(b)	Kč	5 413	0	0	5 385	567	1 105	5 215	3 373	26 358	0	794	10 090	6 717
Podpory na mezispotrebu ⁽¹⁾	Kč	3 344	0	0	163 193	0	28 682	28	595	6 802	0	27 237	0	0
Podpory na externí faktory ⁽²⁾	Kč	2 041	46 368	0	32 508	20 831	15 815	0	255	142	0	13 661	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	206 103	369 523	24 402	603 855	735 957	744 856	127 964	109 599	127 142	464 157	124 308	347 586	127 539
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	190 628	364 960	0	0	730 628	739 811	124 705	107 246	0	459 055	0	343 788	125 215
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	12 952	0	24 402	603 855	0	0	0	0	127 142	0	124 308	0	0
Bilance podpor a daní														
Bilance provozních podpor a daní	Kč	335 824	573 755	102 400	1 678 243	768 465	956 741	169 967	179 688	455 881	733 037	282 003	500 123	174 615
Celkové provozní podpory	Kč	343 930	576 250	102 626	1 779 311	864 516	940 246	171 696	181 275	459 877	783 004	293 822	521 323	167 813
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	10 231	41 266	0	0	0	72 839	2 154	6 122	4 421	-57	-227	-17 827	25 479
Daně	Kč	18 337	43 760	227	101 068	96 051	56 344	3 883	7 681	8 418	49 939	11 564	3 373	18 677
Bilance investičních podpor a daní	Kč	3 514	-33 585	6 150	41 975	4 308	-49 485	4 875	5 243	21 937	40 416	7 454	-15 758	7 369
Podpory investiční celkem	Kč	12 187	21 795	6 150	41 975	4 308	8 304	5 583	7 766	25 224	40 246	8 616	11 564	7 369
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	57	0	0	0	0	0	0	142	0	255	0	0	0
DPH z investic	Kč	8 729	55 380	0	0	0	57 789	680	2 636	3 288	85	1 162	27 322	0

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 5

Ukazatel	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč	80 661	234 643	139 329	129 268	815 258	113 906	60 227	42 655	248 191	360 227	1 432 461	42 400	377 827
Služby	Kč	5 215	190 770	24 232	25 536	354 473	92 735	14 284	14 653	110 279	316 807	736 382	10 090	292 376
Ostatní přímé náklady	Kč	32 565	301 474	56 797	37 950	617 997	183 826	15 843	23 836	261 880	234 757	1 179 226	14 058	482 778
Odpisy	Kč	104 384	1 186 056	132 414	90 949	1 084 478	439 811	100 104	98 715	565 338	808 427	3 755 627	158 573	712 461
Externí faktory celkem	Kč	83 411	504 743	139 613	104 894	1 755 390	141 342	36 448	76 268	288 635	670 798	3 414 673	21 625	1 287 124
Vyplacené mzdy	Kč	52 291	115 919	105 971	80 094	848 446	41 351	25 763	58 640	122 976	266 046	2 744 639	11 337	784 620
Vyplacené pachtovné	Kč	20 548	211 205	8 956	8 106	274 067	56 486	4 875	14 454	82 475	199 698	462 258	6 065	294 615
Nákladové úroky	Kč	10 572	177 619	24 686	16 722	632 877	43 505	5 782	3 174	83 155	205 083	207 804	4 251	207 889
Podpory														
Celkové provozní podpory	Kč	240 964	1 159 471	354 190	296 372	468 465	579 254	139 471	147 548	1 156 807	975 447	2 958 338	132 612	1 332 981
Celkové podpory na plodiny	Kč	52 319	368	60 652	82 078	9 353	3 146	66 717	11 762	73 604	7 652	503 666	21 993	5 073
Kompenzační platby ^{a)}	Kč	0	368	0	964	0	850	0	340	538	2 494	0	19 981	5 073
Přímie pro uvedení půdy do klidu	Kč	0	0	0	57	0	0	0	0	0	0	0	340	0
Ostatní podpory na plodiny ^{b)}	Kč	52 319	0	60 652	81 058	9 353	2 267	66 717	11 422	73 066	5 158	503 666	1 672	0
Celkové podpory na zvířata	Kč	28 342	3 855	51 214	155 314	229 258	64 705	0	39 735	264 431	142 985	66 434	58 725	6 320
Podpory na produkci mléka	Kč	9 948	0	29 504	47 303	185 187	37 128	0	13 151	143 382	75 078	0	15 191	0
Podpory na ostatní skot ^{c)}	Kč	16 949	0	14 766	5 923	38 885	26 188	0	21 398	59 462	37 213	27 804	41 096	0
Podpory na ovce a kozy ^{d)}	Kč	1 247	0	1 530	255	0	28	0	5 073	2 721	0	0	2 437	0
Podpory na ostatní zvířata ^{e)}	Kč	198	3 855	5 442	101 804	5 215	1 360	0	85	58 866	30 694	38 630	28	6 320
Ostatní provozní podpory	Kč	84 062	512 622	166 141	58 980	87 974	307 397	36 561	44 185	503 354	280 926	1 371 413	48 748	262 022
Environmentální podpory ^{f)}	Kč	935	242 381	49 287	1 729	40 614	226 112	5 838	20 775	116 939	205 309	512 083	9 665	169 173
Podpory na LFA	Kč	28 625	268 002	48 436	19 414	0	76 325	12 414	21 512	336 249	57 506	793 944	34 974	54 785
Ostatní platby na rozvoj venkova ^{g)}	Kč	32 933	255	21 908	37 837	8 928	2 324	7 596	1 899	12 159	11 138	0	2 041	15 900
Podpory na mezispotřebu ^{h)}	Kč	1 757	32 083	22 447	0	368	14 965	1 389	624	0	0	11 053	3 146	567
Podpory na externí faktory ⁱ⁾	Kč	3 203	5 470	5 357	0	652	7 199	0	0	0	13 973	0	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	71 280	605 045	48 380	0	140 860	181 871	34 804	51 271	315 390	529 910	1 005 744	0	1 059 027
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	0	601 276	0	0	137 090	177 138	0	49 712	310 147	524 752	0	0	1 054 124
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	71 280	0	48 380	0	0	0	34 804	0	0	0	1 005 744	0	0
Bilance podpor a daní														
Bilance provozních podpor a daní	Kč	232 461	1 292 622	344 667	295 040	375 305	636 731	132 726	140 095	1 151 280	971 989	2 744 724	115 692	1 302 003
Celkové provozní podpory	Kč	240 964	1 159 471	354 190	296 372	468 465	579 254	139 471	147 548	1 156 807	975 447	2 958 338	132 612	1 332 981
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	-5 470	160 501	-2 352	0	0	77 855	-198	-5 272	0	0	0	-16 183	0
Daně	Kč	3 033	27 350	7 199	1 332	93 160	20 378	6 547	2 182	5 527	3 458	213 614	737	30 978
Bilance investičních podpor a daní	Kč	124 393	125 555	47 756	15 616	-34 209	-31 516	-9 438	11 535	13 066	567	257 402	-4 535	26 415
Podpory investiční celkem	Kč	126 462	315 276	47 756	15 616	5 527	39 764	1 587	13 151	13 066	567	257 402	9 098	26 415
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč	2 069	189 693	0	0	39 735	71 280	11 053	1 615	0	0	0	13 661	0

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 6

Ukazatel	MJ	EU-25	BEL	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod														
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 788 664	5 123 893	667 652	7 728 098	6 847 767	5 094 843	5 188 57	1 099 386	1 924 847	3 564 743	1 407 124	999 622	1 455 617
Mezispotřeba celkem	Kč	1 037 544	2 900 719	417 534	5 991 045	4 326 463	3 384 687	2 10 128	484 592	1 453 009	2 178 479	997 327	692 820	614 199
Bilance provozních podpor a daní	Kč	335 824	573 755	102 400	1 678 243	768 465	956 741	169 967	179 688	455 881	733 037	282 003	500 123	174 615
Hrubá přidaná hodnota	Kč	1 086 944	2 796 930	352 518	3 415 324	3 289 769	2 666 869	478 696	794 483	927 747	2 119 330	691 800	806 925	1 016 032
Odpisy	Kč	251 365	579 055	115 494	750 439	824 894	688 767	73 944	74 001	199 443	657 591	179 490	207 237	179 575
Čistá přidaná hodnota	Kč	835 607	2 217 875	237 052	2 664 885	2 464 847	1 978 102	404 752	720 482	728 304	1 461 710	512 310	599 688	836 486
Externí faktory celkem	Kč	280 728	620 435	88 144	2 031 611	1 924 393	955 069	56 826	119 915	346 963	645 347	295 012	109 995	165 007
Bilance investičních podpor a daní	Kč	3 514	-33 585	6 150	41 975	4 308	-49 485	4 875	5 243	21 937	40 416	7 454	-15 758	7 369
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	558 394	1 563 855	155 031	675 276	544 790	973 548	352 830	605 782	403 278	856 779	224 752	473 935	678 848
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	515 807	1 179 721	209 781	311 682	1 688 251	879 156	326 413	545 820	238 008	769 321	281 489	540 260	619 619
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	450 318	1 015 490	178 196	496 527	656 373	680 803	326 694	560 909	278 123	607 644	299 669	460 131	628 563
Aktiva, pasiva														
Aktiva celkem	Kč	8 758 415	13 002 799	5 280 596	21 920 978	45 937 337	20 819 466	2 268 437	7 195 467	4 814 144	9 185 075	3 361 531	24 918 967	8 886 662
Stálá aktiva celkem	Kč	7 033 833	10 989 667	4 729 741	16 688 762	39 466 915	17 921 950	2 153 482	4 269 722	3 781 758	5 539 472	2 170 600	23 948 366	7 796 176
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	4 571 054	5 529 553	3 900 114	1 607 388	13 117 811	12 404 953	1 563 827	3 336 165	908 531	1 549 514	812 140	21 780 175	5 793 870
Stavby	Kč	1 288 342	2 535 419	286 538	7 468 145	22 289 594	2 449 514	174 190	458 970	1 433 907	1 489 089	622 957	1 046 925	1 113 841
Stroje a zařízení	Kč	855 163	1 477 837	403 902	6 469 883	3 287 587	2 229 835	340 699	258 281	1 111 857	1 629 268	621 002	526 594	721 616
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	319 301	1 446 859	139 216	1 143 345	771 923	837 676	74 738	216 278	327 492	871 602	114 530	594 644	166 849
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 724 554	2 013 132	550 855	5 232 217	6 470 422	2 897 516	114 927	2 925 745	1 032 386	3 645 603	1 190 902	970 600	1 090 458
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	251 904	1 192 801	70 317	906 207	1 470 270	783 628	34 606	82 362	220 274	553 037	116 032	565 054	159 792
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	223 817	205 423	1 190	897 223	827 388	135 843	29 504	33 784	274 634	1 089 410	210 241	83 382	129 948
Ostatní oběžná aktiva	Kč	1 248 862	614 936	479 348	3 428 787	4 172 764	1 978 045	50 846	2 809 599	537 478	2 003 184	864 658	322 164	800 747
Cizí zdroje	Kč	1 277 147	3 596 997	76 325	4 864 763	23 161 848	3 688 853	8 729	163 319	1 351 233	3 384 318	893 028	484 110	102 711
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	955 239	3 580 076	74 001	2 923 109	21 670 208	2 396 628	4 025	140 775	822 797	2 143 931	458 800	397 326	92 338
Krátkodobé závazky	Kč	320 831	16 920	2 324	1 941 654	1 491 639	1 292 225	4 676	18 677	528 437	1 240 388	434 228	86 755	10 373
Vlastní kapitál	Kč	7 481 239	9 405 831	5 204 271	17 056 216	22 775 461	17 130 585	2 259 679	7 030 148	3 462 911	5 800 757	2 468 503	24 434 857	8 783 951
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	418 271	327 889	-132 811	153 500	8 840 295	118 271	-68 077	974 738	186 094	284 809	-1 814	4 712 821	-71 337
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	4 281 059	7 705 991	1 739 122	20 627 789	28 837 447	8 476 894	1 117 412	3 662 041	3 698 744	7 807 314	2 728 484	3 255 816	3 465 065
Hrubé investice	Kč	242 664	858 309	-39 509	865 338	2 210 024	853 236	19 754	33 274	578 574	569 504	149 759	-58 158	54 048
Netto investice	Kč	-8 701	279 254	-154 974	114 927	1 385 102	164 469	-54 190	-40 727	379 131	-88 087	-29 731	-265 394	-125 527

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora plodin pro energetické využití.

5) Podpora plodin na orné půdě, chmelnic, pěstování mdu, osiva bícin a lnu, lnu na vláknou, systému pěstování ovoce, zeleniny, vinné révy.

6) Podpora chovu KBTPM, zlepšení genofondu - bycí.

7) Zlepšení genofondu - bahnice, ovce.

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 7

Ukazatel	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod														
Celková hrubá zem. produkce	Kč	717 506	4 834 408	987 974	1 573 860	9 188 108	1 759 783	659 858	601 531	1 869 835	3 658 952	10 442 752	439 414	5 856 648
Mezispotřeba celkem	Kč	490 430	3 402 145	754 351	1 045 565	5 293 407	999 084	389 022	327 775	1 671 725	2 867 502	9 141 599	266 415	4 161 938
Bilance provozních podpor a daní	Kč	232 461	1 292 622	344 667	295 040	375 305	636 731	132 726	140 095	1 151 280	971 989	2 744 724	115 692	1 202 003
Hrubá přidaná hodnota	Kč	459 537	2 724 885	578 262	823 335	4 270 006	1 397 431	403 562	413 850	1 349 391	1 763 439	4 045 877	288 720	2 996 685
Odpisy	Kč	104 384	1 186 056	132 414	90 949	1 084 478	439 811	100 104	98 715	565 338	808 427	3 755 627	158 573	712 461
Čistá přidaná hodnota	Kč	355 125	1 538 829	445 848	732 357	3 185 556	957 619	303 429	315 135	784 053	955 012	290 250	130 146	2 284 223
Externí faktory celkem	Kč	83 411	504 743	139 613	104 894	1 755 390	141 342	36 448	76 268	288 635	670 798	3 414 673	21 625	1 287 124
Bilance investičních podpor a daní	Kč	124 393	125 555	47 756	15 616	-34 209	-31 516	-9 438	11 535	13 066	567	257 402	-4 535	26 415
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	396 108	1 159 641	353 992	643 108	1 395 929	784 790	257 544	250 373	508 484	284 780	-2 867 020	103 958	1 023 515
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	170 733	955 794	174 842	416 112	1 269 146	606 088	170 466	196 959	533 369	658 629	16 463	69 227	963 807
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	257 213	822 441	228 382	431 616	976 174	533 871	168 329	191 125	413 401	249 807	-1 898 689	57 755	781 309
Aktiva, pasiva														
Aktiva celkem	Kč	2 565 688	26 391 277	2 464 309	8 294 003	43 975 957	10 984 962	2 186 359	2 240 067	8 896 100	18 170 255	31 992 506	4 915 353	33 175 700
Stálá aktiva celkem	Kč	1 788 522	21 817 898	1 610 761	7 487 305	38 217 345	8 651 027	1 817 771	1 916 684	7 374 447	14 193 447	24 009 273	4 737 677	28 444 456
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	567 775	11 746 144	500 066	3 814 720	28 422 350	2 476 411	356 032	1 154 285	3 525 263	7 209 241	860 491	2 724 942	22 846 004
Stavby	Kč	329 476	4 457 148	398 375	2 377 440	5 614 749	4 254 786	879 339	286 396	1 929 212	4 256 600	19 430 255	1 360 416	1 548 437
Stroje a zařízení	Kč	772 405	4 572 953	589 740	956 769	3 226 907	1 685 499	502 787	337 355	1 678 158	2 056 637	2 799 424	499 074	2 671 007
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	118 895	1 041 654	122 579	338 403	953 312	234 360	79 613	138 649	241 786	670 969	919 103	153 274	1 379 008
Oběžná aktiva celkem	Kč	777 166	4 573 378	853 548	806 698	5 758 641	2 333 935	368 588	323 382	1 521 654	3 976 808	7 983 205	177 676	4 731 272
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	94 804	1 225 168	95 824	365 272	708 522	193 604	72 952	78 762	222 456	569 674	1 383 146	96 448	1 421 975
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	138 337	245 697	135 616	61 389	953 708	222 258	127 822	64 591	233 340	488 134	1 137 676	74 738	615 957
Ostatní oběžná aktiva	Kč	544 025	3 102 514	622 107	380 038	4 096 411	1 918 045	167 785	180 000	1 065 858	2 918 999	5 462 382	6 490	2 693 340
Cizí zdroje	Kč	380 066	4 462 193	827 360	407 841	15 640 419	1 082 438	221 068	94 095	2 364 913	5 442 259	2 251 148	88 314	3 969 354
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	235 579	3 903 062	602 494	194 313	13 665 577	799 868	153 415	45 404	2 224 819	4 474 096	1 212 697	86 528	1 875 447
Krátkodobé závazky	Kč	144 488	559 131	224 894	213 557	1 974 842	282 598	67 652	48 692	140 095	968 191	1 038 451	1 757	2 093 907
Vlastní kapitál	Kč	2 185 622	21 929 084	1 636 949	7 886 133	28 335 538	9 902 525	1 965 291	2 145 971	6 531 187	12 727 967	29 741 358	4 827 039	29 206 346
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	248 871	320 095	197 856	70 685	-2 033 992	202 872	72 442	-21 993	423 543	129 183	-2 571 555	6 887	1 387 029
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	1 837 242	14 651 312	1 761 087	4 601 720	15 407 788	8 623 847	1 871 479	1 351 290	5 767 314	10 913 569	32 862 492	2 313 047	10 238 604
Hrubé investice	Kč	376 410	1 584 318	521 464	153 670	1 576 665	472 433	114 445	80 888	644 157	1 066 509	1 037 175	170 222	986 812
Netto investice	Kč	271 998	398 262	389 051	62 693	492 187	32 650	14 341	-17 827	78 819	258 082	-2 718 451	11 649	274 351

8) Podpora chovu skotu (VD), včelářství.

9) Podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství, ekologického zemědělství, ošetřování travních porostů, péče o krajinu, osevních postupů v ochranných zónách jiskyní.

10) Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků, poradenství a vzdělávání.

11) Podpora nákazového fondu, zelené nalfy, osazování polních a speciálních plodin.

12) Dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: J. Hanibál a kol. (UZEI)

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

Ukazatel	MJ	EU-25	BEL	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 178 000	33 680	20 140	14 300	36 310	200 380	509 680	748 550	6 720	378 120	87 820	114 890	733 600
Počet podniků v souboru FADN		70000-80000	1000-2000	200-500	1000-2000	2000-3000	7000-8000	4000-5000	8000-9000	200-500	7000-8000	1000-2000	1000-2000	10000-20000
Ekonomická velikost podniku	EVJ	33,20	97,70	13,90	107,70	101,00	90,60	10,30	23,00	16,60	74,70	18,30	20,70	28,90
Pracovní síly celkem	AWU/100 ha	4,66	4,48	14,58	3,51	1,98	2,82	17,89	4,51	2,63	2,56	3,79	2,64	8,37
Neplacené pracovní síly	FWU/100 ha	3,57	3,67	11,23	0,56	1,12	1,79	15,58	3,69	1,25	1,90	1,56	2,45	6,70
Placené pracovní síly	AWU/100 ha	1,09	0,83	3,35	2,96	0,85	1,03	2,31	0,85	1,38	0,66	2,23	0,17	1,67
Zemědělsky využívaná půda	ha	34,73	41,93	7,75	243,26	73,83	79,82	6,93	29,30	116,30	74,35	47,96	42,04	16,12
Pronajatá (přípachtovaná) půda	ha	18,07	31,32	4,74	216,40	20,54	55,97	2,81	9,76	69,23	62,25	30,82	7,11	6,16
Výrobní struktura - výnosy														
Obiloviny	%	34,81	23,90	38,84	45,70	55,30	40,53	35,50	33,62	33,64	33,72	55,55	5,83	30,83
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	10,28	13,45	2,45	17,52	12,24	16,17	14,14	5,56	9,16	11,70	18,41	0,59	5,15
Energetické plodiny	%	0,98	0,95	0,00	0,00	2,13	2,72	0,00	0,00	0,00	2,29	0,06	0,00	0,00
Zelenina a květiny	%	1,15	3,10	3,35	0,56	0,50	0,61	1,73	0,85	0,19	0,81	1,71	0,00	2,48
Vínice	%	2,13	0,00	3,74	0,45	0,00	0,51	3,46	4,40	0,00	3,17	1,21	0,00	6,02
Trvalé kulturey	%	4,66	1,81	13,55	0,75	0,35	0,45	27,99	14,37	0,42	0,78	2,29	0,00	10,92
Ovocné sady	%	1,84	1,60	7,10	0,72	0,24	0,30	4,47	4,68	0,41	0,74	2,23	0,00	4,22
Olivové sady	%	2,74	0,00	6,32	0,00	0,00	0,00	23,38	9,69	0,00	0,01	0,00	0,00	6,27
Ostatní trvalé kulturey	%	0,12	0,19	0,00	0,04	0,11	0,15	0,14	0,00	0,01	0,03	0,08	0,00	0,50
Krmné plodiny ²⁾	%	41,00	55,66	26,71	34,79	24,98	37,23	11,11	29,08	51,24	45,16	17,56	92,89	39,08
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100 ha	83,76	268,52	129,81	52,11	162,21	104,46	66,23	59,35	35,65	82,46	40,18	118,89	85,92
Dojnice	DJ/100 ha	15,89	36,30	9,94	13,54	21,09	25,97	3,17	5,84	12,08	14,53	5,36	22,84	16,07
Ostatní skot	DJ/100 ha	26,75	90,94	10,06	16,61	22,00	30,56	7,22	13,48	11,24	36,91	6,13	73,64	24,19
Ovce a kozy	DJ/100 ha	8,01	0,36	34,19	0,18	0,33	1,04	46,03	13,21	1,04	4,77	3,44	17,13	7,20
Prasata	DJ/100 ha	24,04	123,25	60,13	18,52	107,03	43,18	0,72	20,38	9,99	12,97	15,51	4,21	23,88
Drůbež	DJ/100 ha	8,67	17,48	15,48	3,17	11,32	3,47	9,09	6,08	1,16	13,05	9,40	0,40	14,14
Výnos pšenice	q/ha	59,82	77,42		47,75	67,59	68,63	28,16	30,45	24,62	68,71	40,15	90,61	56,71
Výnos kukuřice	q/ha	87,43	107,36	212,77	68,49		76,08	115,05	116,06		87,98	72,74		101,26
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,19	2,31	2,18	0,88	1,75	1,52	4,31	0,96	0,48	1,20	0,92	1,22	1,43
Roční dojivost	kg/ks	6 443	6 093	6 584	6 272	8 229	7 135	4 586	6 446	6 353	6 380	6 457	5 385	6 124
Hrubá zemědělská produkce														
Celková hrubá produkce	Kč/ha	51 502	122 201	86 149	31 769	92 750	63 829	74 871	37 522	16 551	47 945	29 340	23 778	90 299
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	26 197	50 455	43 047	16 296	27 660	24 969	54 803	21 743	6 485	25 769	17 584	2 395	59 348
Obiloviny	Kč/ha	6 339	7 331	2 933	6 376	11 217	8 687	6 736	4 326	2 376	7 691	8 239	1 465	7 820
Proteinové plodiny	Kč/ha	171	14	113	89	121	122	1 027	106	68	214	24	40	257
Energetické plodiny	Kč/ha	95	103	0	0	253	222	0	1	0	218	11	0	0
Brambory	Kč/ha	1 469	5 883	4 111	1 168	1 508	2 096	2 094	545	488	897	265	429	633
Cukrová řepa	Kč/ha	844	4 031	0	1 060	844	1 643	466	561	0	812	502	20	512
Olejniný	Kč/ha	1 040	186	113	2 309	1 009	2 568	119	163	701	1 369	2 090	21	448

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování I

Ukazatel	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		31 200	1 710	19 170	1 380	62 850	75 340	757 240	132 900	43 700	28 680	3 680	38 820	97 140
Počet podniků v souboru FADN		1000-2000	200-500	500-1000	200-500	1000-2000	2000-3000	10000-20000	2000-3000	500-1000	500-1000	500-1000	500-1000	2000-3000
Ekonomická velikost podniku	EVL	8,10	64,70	11,00	26,10	137,60	29,40	10,20	13,10	40,40	50,70	127,00	7,40	111,30
Pracovní síly celkem	AWU/100 ha	4,07	2,06	4,14	51,46	7,80	4,82	10,28	7,14	2,97	1,53	3,24	17,03	1,50
Neplacené pracovní síly	FWU/100 ha	3,02	1,80	2,52	43,57	4,45	4,48	8,83	5,85	2,48	1,20	0,28	16,30	0,83
Placené pracovní síly	AWU/100 ha	1,06	0,27	1,62	7,89	3,33	0,34	1,39	1,29	0,46	0,33	2,96	0,72	0,68
Zemědělsky využívaná půda	ha	51,07	78,27	61,57	3,42	32,16	32,79	17,32	22,40	49,56	94,64	544,63	11,04	157,94
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha	29,57	39,12	25,08	2,90	12,90	9,78	4,83	7,59	16,53	47,93	523,57	3,79	68,26
Výrobní struktura - výnosy														
Obiloviny	%	46,35	21,14	35,41	0,00	9,86	29,37	57,39	10,36	47,52	36,39	35,06	15,58	20,81
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	12,98	5,57	8,45	10,23	14,02	10,03	12,76	1,47	10,92	9,33	16,15	4,44	8,42
Energetické plodiny	%	0,00	1,00	0,00	0,00	0,12	0,70	0,00	0,00	0,44	0,25	0,00	0,00	1,38
Zelenina a květiny	%	0,61	0,00	0,60	28,95	6,31	0,34	2,19	1,29	0,30	0,50	0,36	0,45	0,87
Vínice	%	0,00	0,91	0,00	9,36	0,00	1,95	0,00	5,40	0,00	0,00	0,38	2,54	0,00
Trvalé kulturey	%	0,96	0,01	0,78	7,02	1,74	0,88	2,66	11,79	1,03	0,03	0,40	1,99	0,21
Ovocné sady	%	0,96	0,01	0,75	6,43	0,93	0,82	2,66	3,48	0,44	0,02	0,36	1,81	0,16
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	0,88	0,00	0,00	0,00	8,30	0,00	0,00	0,00	0,09	0,00
Ostatní trvalé kulturey	%	0,00	0,00	0,03	0,00	0,81	0,06	0,06	0,00	0,59	0,01	0,04	0,09	0,04
Krmné plodiny ²⁾	%	33,17	70,49	44,36	39,18	62,66	53,77	23,79	43,93	29,00	44,61	45,71	74,46	64,32
Počet dobytých jednotek celkem	DJ/100 ha	32,23	118,00	34,19	906,73	345,80	82,40	74,31	52,41	57,47	67,86	36,64	106,88	81,70
Dojnice	DJ/100 ha	11,40	29,08	10,82	165,20	77,27	21,87	19,80	8,26	15,70	14,54	10,16	27,99	14,23
Ostatní skot	DJ/100 ha	10,38	73,13	9,97	147,08	62,69	25,98	12,30	21,29	17,51	25,82	10,83	50,45	32,83
Ovce a kozy	DJ/100 ha	0,80	0,14	0,41	16,96	11,04	0,95	0,64	11,21	0,42	0,82	1,97	5,43	18,91
Prasata	DJ/100 ha	5,97	13,94	8,28	339,77	130,85	29,16	32,91	10,40	17,55	19,77	9,67	18,66	8,48
Drůbež	DJ/100 ha	3,49	0,89	4,43	234,80	62,06	3,84	7,62	0,89	5,93	6,52	3,97	1,63	6,81
Výnos pšenice	q/ha	27,27	59,52	30,37		83,30	47,67	42,21	21,01	37,98	55,62	36,85	42,11	85,37
Výnos kukuřice	q/ha		70,92			79,64	101,87	50,63	53,89		56,85	72,59		72,39
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,60	1,42	0,45	12,40	2,12	0,87	1,44	0,65	1,09	0,88	0,49	1,07	1,02
Roční dojivost	kg/ks	5 117	7 167	4 973	5 640	7 762	6 223	4 491	6 263	8 333	8 365	5 645	4 864	6 962
Hrubá zemědělská produkce														
Celková hrubá produkce	Kč/ha	14 049	61 766	16 046	460 193	285 700	53 668	38 098	26 854	37 729	38 662	19 174	39 802	37 081
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	7 683	24 427	7 146	185 673	144 440	14 685	19 934	15 104	14 257	13 157	8 928	12 736	16 694
Obiloviny	Kč/ha	3 117	3 745	2 697	0	2 949	4 559	7 094	1 155	5 451	4 568	4 020	2 701	5 936
Proteinové plodiny	Kč/ha	79	34	11	0	179	99	118	28	50	116	64	44	254
Energetické plodiny	Kč/ha	0	60	0	0	28	125	0	0	10	4	0	0	180
Brambory	Kč/ha	896	1 046	737	15 273	12 558	1 074	2 171	897	902	1 671	320	839	2 462
Cukrová řepa	Kč/ha	534	0	339	0	3 482	1 201	908	168	702	915	581	834	670
Olejnatiny	Kč/ha	637	841	501	0	47	1 050	1 247	3	569	544	1 524	108	987

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

Ukazatel	MJ	EU-25	BEL	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	3 11	691	282	283	17	388	4 086	221	3	258	38	0	301
Zelenina a květiny	Kč/ha	6 258	21 533	15 722	1 178	5 542	4 838	10 560	3 654	1 302	3 582	2 373	19	15 792
Ovoce	Kč/ha	1 907	7 106	4 908	629	185	828	5 231	2 064	58	1 914	1 064	1	6 090
Citrusové plody	Kč/ha	508	0	3 511	0	0	0	2 671	1 966	0	18	0	0	1 593
Víno a hrozny	Kč/ha	3 508	1	2 366	445	0	1 821	4 446	2 441	0	8 435	1 846	0	11 912
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 422	0	3 686	0	0	0	13 161	4 313	0	10	0	0	5 030
Krmné plodiny	Kč/ha	1 351	493	4 407	2 140	4 809	1 033	3 669	1 210	1 401	3	994	241	5 911
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 068	3 184	896	619	2 408	946	532	174	88	565	150	159	3 047
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	22 524	69 681	42 970	13 713	58 624	31 880	18 780	15 120	8 907	20 298	9 660	20 584	28 620
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	61	687	-2 161	0	970	150	-221	-167	119	255	57	-350	-359
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	8 419	17 666	7 314	6 586	15 040	15 401	1 497	3 255	5 116	7 583	2 384	8 929	10 834
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 267	18 171	1 221	1 959	3 632	4 850	1 067	2 828	888	6 114	723	8 940	5 275
Vepřové maso	Kč/ha	5 292	27 415	13 187	4 166	27 511	10 046	147	3 623	2 276	2 779	3 191	758	6 463
Ovce a kozy	Kč/ha	993	24	7 724	23	53	111	4 855	2 009	104	675	375	1 801	993
Dřebeží maso	Kč/ha	1 134	3 096	2 319	596	1 609	703	773	640	16	1 206	2 250	41	598
Slepíčí vejce	Kč/ha	598	2 135	3 010	318	1 447	467	470	113	349	280	415	1	1 014
Ověč a koží mléko	Kč/ha	815	124	7 910	15	0	10	7 783	1 926	6	696	11	0	1 361
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	1 006	1 050	278	50	9 333	293	2 180	725	152	964	313	114	2 083
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	2 781	2 065	132	1 760	6 466	6 980	1 292	659	1 159	1 879	2 095	798	2 331
Vlastní spotřeba	Kč/ha	360	120	2 198	57	42	78	3 652	50	151	266	86	94	779
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 278	2 765	3 898	3 741	7 201	3 432	2 352	943	2 950	746	1 760	642	4 730
Podnikové náklady														
Celkové náklady	Kč/ha	45 195	97 787	80 148	36 065	95 838	62 998	49 192	23 157	17 192	46 825	30 689	24 026	59 476
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	29 875	69 180	53 875	24 628	58 600	42 404	30 321	16 539	12 494	29 300	20 795	16 480	38 102
Přímé náklady celkem	Kč/ha	17 658	48 943	38 413	14 622	39 889	22 902	19 152	11 414	8 335	14 344	11 597	10 168	25 946
Osiva a sadba	Kč/ha	2 101	5 603	2 849	1 773	2 596	2 781	2 384	905	1 011	1 811	1 688	259	3 713
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	177	584	238	94	132	380	200	37	260	47	89	13	40
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 417	3 856	3 752	1 779	1 931	2 928	4 266	1 639	955	2 951	1 651	2 294	2 699
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 809	3 511	2 417	1 838	1 605	2 519	2 867	1 008	354	2 524	1 574	312	2 507
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 090	2 991	578	359	1 596	1 213	1 092	181	472	438	329	164	3 108
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	4 737	8 775	15 590	4 523	9 429	5 314	6 973	4 437	3 580	3 229	2 132	4 638	8 965
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	1 549	1 745	3 653	3 007	4 461	1 774	2 147	885	2 476	561	1 227	623	4 322
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	3 943	18 420	11 969	3 162	18 316	5 813	1 022	2 547	1 378	2 393	3 474	491	3 931
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	548	439	11	641	2 608	1 274	4	21	214	138	444	7	366
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 545	5 787	1 258	1 185	4 255	2 287	548	679	555	998	725	2 009	1 013
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	15	0	0	2	160	47	0	19	29	0	24	1	9
Režijní náklady celkem	Kč/ha	12 217	20 238	15 462	10 006	18 711	19 502	11 169	5 125	4 159	14 956	9 198	6 312	12 154
Náklady budov a strojů	Kč/ha	2 902	5 464	6 151	2 426	6 343	4 667	1 898	1 025	935	3 272	1 274	2 689	2 226

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

Ukazatel	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	19	37	9	0	340	141	121	809	91	2	30	272	72
Zelenina a květiny	Kč/ha	646	0	962	128 318	103 682	703	5 410	3 392	6 018	1 924	191	1 099	3 177
Ovoce	Kč/ha	299	12	110	7 467	4 573	1 411	2 268	1 323	156	13	141	1 712	485
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	605	0	0	0	395	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	4 511	0	24 016	0	3 806	0	3 552	0	0	98	4 529	8
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	273	0	0	0	1 622	0	0	0	44	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 359	14 063	1 358	8 809	834	144	205	1 520	194	3 184	1 803	323	912
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	99	138	424	920	15 798	498	394	240	122	221	154	231	1 732
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	6 140	30 934	7 634	271 603	118 556	27 102	17 627	10 736	20 626	19 626	7 932	21 706	18 075
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	317	393	197	5 735	365	358	15	283	291	239	-87	56	100
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	3 323	17 514	3 501	88 623	51 101	11 200	5 770	3 900	12 471	10 128	4 204	10 400	7 363
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 012	9 711	690	26 511	7 910	5 592	1 910	2 365	2 698	3 646	904	6 700	4 306
Vepřové maso	Kč/ha	1 118	2 941	1 386	66 579	33 527	8 219	5 776	2 668	3 778	5 138	1 737	2 508	1 447
Ovce a kozy	Kč/ha	79	7	41	1 185	1 134	156	49	817	47	110	94	696	2 068
Drůbeží maso	Kč/ha	89	23	587	31 864	5 806	650	3 400	120	1 117	335	365	-8	747
Slepičí vejce	Kč/ha	438	560	861	35 858	10 122	804	399	6	420	125	362	221	850
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	6	67	35	15 928	4 032	175	11	621	1	1	98	18	18
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	75	112	533	5 047	4 925	305	309	238	94	143	169	1 173	1 275
Ostatní hrubá produkce ^{b)}	Kč/ha	226	6 405	1 266	2 917	22 704	11 880	535	1 015	2 845	5 878	2 314	5 360	2 313
Vlastní spotřeba	Kč/ha	245	143	531	3 423	48	1 179	661	738	132	6	800	3 114	20
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 613	15 731	2 897	4 516	1 488	2 225	4 192	1 645	1 882	4 316	2 706	2 282	1 289
Podnikové náklady														
Celkové náklady	Kč/ha	13 281	65 069	16 670	362 993	252 900	48 193	30 345	22 446	50 962	45 929	29 950	40 454	39 012
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	9 603	43 467	12 252	305 721	164 596	30 469	22 461	14 633	33 731	30 299	16 785	24 132	26 351
Přímé náklady celkem	Kč/ha	6 621	29 839	7 586	228 203	93 526	13 597	15 426	9 796	16 380	17 311	9 556	12 505	15 935
Osiva a sadba	Kč/ha	890	1 417	866	15 315	20 210	1 439	1 564	981	1 363	1 306	1 244	860	1 746
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	441	58	336	207	1 065	53	458	232	249	0	99	0	212
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	1 476	2 335	1 007	9 671	3 566	1 372	2 720	1 207	2 572	2 288	1 112	1 456	2 191
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	618	1 362	436	6 804	5 015	972	1 378	800	766	790	1 210	860	1 541
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	128	645	160	7 765	13 191	422	599	972	1 946	1 054	656	1 296	1 408
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 286	19 558	2 761	90 935	13 242	3 538	2 140	3 591	4 677	7 458	3 008	4 326	4 636
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	1 839	15 487	2 145	4 326	324	1 137	1 445	1 385	894	3 773	2 152	1 273	1 034
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	1 031	1 867	1 697	90 471	27 219	4 077	6 253	1 442	3 246	2 827	1 642	1 987	1 648
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	333	173	415	0	98	863	2 288	29	739	541	455	1 011	44
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	194	2 638	624	7 235	11 055	1 789	771	778	1 810	1 587	684	1 628	2 784
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	0	16	35	25	27	38	0	24	0	0	2	95	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	2 982	13 628	4 666	77 518	71 070	16 873	7 035	4 837	17 352	12 988	7 229	11 627	10 396
Náklady budov a strojů	Kč/ha	663	4 341	1 087	21 157	15 481	4 965	1 818	1 215	4 835	3 354	1 082	5 602	3 096

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

Ukazatel	MJ	EU-25	BEL	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	3 461	7 034	5 310	3 464	4 032	5 275	4 560	1 729	1 787	2 392	3 855	1 241	4 870
Služby	Kč/ha	2 113	5 314	1 401	1 484	4 099	2 725	3 161	957	419	3 124	1 544	1 686	1 331
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	3 742	2 426	2 604	2 633	4 236	6 836	1 550	1 413	1 017	6 168	2 525	696	3 729
Odpisy	Kč/ha	7 238	13 810	14 902	3 085	11 173	8 629	10 670	2 526	1 715	8 845	3 742	4 930	11 140
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 083	14 797	11 373	8 352	26 065	11 965	8 200	4 093	2 983	8 680	6 151	2 616	10 236
Výplacené mzdy	Kč/ha	4 344	5 314	7 643	6 968	8 458	5 762	4 769	2 870	2 328	3 620	4 043	913	7 629
Výplacené pachtové	Kč/ha	2 277	4 861	3 068	1 019	4 276	4 318	3 276	1 014	197	3 547	1 159	1 040	2 305
Nákladové úroky	Kč/ha	1 462	4 622	658	365	13 331	1 885	151	209	458	1 513	948	663	302
Podpory														
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 903	13 743	13 242	7 314	11 710	11 780	24 776	6 187	3 954	10 531	6 126	12 401	10 410
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	1 111	27	4 410	1 522	137	119	3 133	1 054	620	1 494	1 102	4	782
Kompenzační platby ⁴⁾	Kč/ha	343	9	0	0	24	21	176	518	0	1 235	1	4	95
Přémie pro uvedení půdy do klidu	Kč/ha	6	0	0	0	0	0	0	12	0	22	0	0	0
Ostatní podpory na plodiny ⁵⁾	Kč/ha	763	19	4 410	1 522	113	97	2 957	524	620	237	1 100	0	687
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	781	2 258	3 734	772	373	50	106	843	526	1 308	696	1	49
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	195	0	596	0	0	0	94	7	306	0	306	0	0
Podpory na ostatní skot ⁶⁾	Kč/ha	407	2 258	633	2	368	0	8	488	65	1 079	50	1	2
Podpory na ovce a kozy ⁷⁾	Kč/ha	82	0	2 505	0	5	0	4	334	24	105	36	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁸⁾	Kč/ha	98	0	0	769	0	50	0	15	132	124	305	0	47
Ostatní provozní podpory	Kč/ha	1 921	1 540	1 949	1 734	949	1 721	3 067	519	1 655	1 486	885	4 128	1 667
Environmentální podpory ⁹⁾	Kč/ha	869	906	0	856	813	1 129	552	113	927	565	702	2 306	731
Podpory na LFA	Kč/ha	645	220	1 949	764	12	546	1 550	163	297	549	8	1 526	264
Ostatní platby na rozvoj venkova ¹⁰⁾	Kč/ha	156	0	0	22	8	14	753	115	227	0	17	240	417
Podpory na mezipotřebu ¹¹⁾	Kč/ha	96	0	0	671	0	359	4	20	58	0	568	0	0
Podpory na externí faktory ¹²⁾	Kč/ha	59	1 106	0	134	282	198	0	9	1	0	285	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	5 934	8 813	3 149	2 482	9 968	9 332	18 465	3 741	1 093	6 243	2 592	8 268	7 912
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	5 489	8 704	0	0	9 896	9 268	17 995	3 660	0	6 174	0	8 178	7 768
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	373	0	3 149	2 482	0	0	0	0	1 093	0	2 592	0	0
Bilance podpor a daní														
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	9 670	13 684	13 213	6 899	10 409	11 986	24 526	6 133	3 920	9 859	5 880	11 896	10 832
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 903	13 743	13 242	7 314	11 710	11 780	24 776	6 187	3 954	10 531	6 126	12 401	10 410
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	295	984	0	0	0	913	311	209	38	-1	-5	-424	1 581
Daně	Kč/ha	528	1 044	29	415	1 301	706	560	262	72	672	241	80	1 159
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	101	-801	794	173	58	-620	703	179	189	544	155	-375	457
Podpory investiční celkem	Kč/ha	351	520	794	173	58	104	806	265	217	541	180	275	457
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	2	0	0	0	0	0	0	5	0	3	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	251	1 321	0	0	0	724	98	90	28	1	24	650	0

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

Ukazatel	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	1 579	2 998	2 263	37 798	25 350	3 474	3 477	1 904	5 008	3 806	2 630	3 841	2 392
Služby	Kč/ha	102	2 437	394	7 467	11 022	2 828	825	654	2 225	3 347	1 352	914	1 851
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	638	3 852	922	11 096	19 216	5 606	915	1 064	5 284	2 481	2 165	1 273	3 057
Odpisy	Kč/ha	2 044	15 153	2 151	26 593	33 721	13 413	5 780	4 407	11 407	8 542	6 896	14 364	4 511
Externí faktory celkem	Kč/ha	1 633	6 449	2 268	30 671	54 583	4 311	2 104	3 405	5 824	7 088	6 270	1 959	8 149
Výplacené mzdy	Kč/ha	1 024	1 481	1 721	23 419	26 382	1 261	1 487	2 618	2 481	2 811	5 039	1 027	4 968
Výplacené pachtové	Kč/ha	402	2 698	145	2 370	8 522	1 723	281	645	1 664	2 110	849	549	1 865
Nákladové úroky	Kč/ha	207	2 269	401	4 889	19 679	1 327	334	142	1 678	2 167	382	385	1 316
Podpory														
Celkové provozní podpory	Kč/ha	4 718	14 814	5 753	86 659	14 567	17 666	8 053	6 587	23 342	10 307	5 432	12 012	8 440
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	1 024	5	985	24 000	291	96	3 852	525	1 485	81	925	1 992	32
Kompenzační platby ⁴⁾	Kč/ha	0	5	0	282	0	26	0	15	11	26	0	1 810	32
Přemíe pro uvedení půdy do klidu	Kč/ha	0	0	0	17	0	0	0	0	0	0	0	31	0
Ostatní podpory na plodiny ⁵⁾	Kč/ha	1 024	0	985	23 701	291	69	3 852	510	1 474	55	925	151	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	555	49	832	45 413	7 129	1 973	0	1 774	5 336	1 511	122	5 319	40
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	195	0	479	13 831	5 758	1 132	0	587	2 893	793	0	1 376	0
Podpory na ostatní skot ⁶⁾	Kč/ha	332	0	240	1 732	1 209	799	0	955	1 200	393	51	3 722	0
Podpory na ovce a kozy ⁷⁾	Kč/ha	24	0	25	75	0	1	0	226	55	0	0	221	0
Podpory na ostatní zvířata ⁸⁾	Kč/ha	4	49	88	29 767	162	41	0	4	1 188	324	71	3	40
Ostatní provozní podpory	Kč/ha	1 646	6 549	2 698	17 246	2 735	9 375	2 111	1 973	10 156	2 968	2 518	4 416	1 659
Environmentální podpory ⁹⁾	Kč/ha	18	3 097	800	506	1 263	6 896	337	927	2 360	2 169	940	875	1 071
Podpory na LFA	Kč/ha	561	3 424	787	5 677	0	2 328	717	960	6 785	608	1 458	3 168	347
Ostatní platby na rozvoj venkova ¹⁰⁾	Kč/ha	645	3	356	11 063	278	71	439	85	245	118	0	185	101
Podpory na mezispotřebu ¹¹⁾	Kč/ha	34	410	365	0	11	456	80	28	0	0	20	285	4
Podpory na externí faktory ¹²⁾	Kč/ha	63	70	87	0	20	220	0	0	0	148	0	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	1 396	7 730	786	0	4 380	5 547	2 009	2 289	6 364	5 599	1 847	0	6 705
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	0	7 682	0	0	4 263	5 402	0	2 219	6 258	5 545	0	0	6 674
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 396	0	786	0	0	0	2 009	0	0	0	1 847	0	0
Bilance podpor a daní														
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	4 552	16 515	5 598	86 269	11 670	19 418	7 663	6 254	23 230	10 270	5 040	10 479	8 244
Celkové provozní podpory	Kč/ha	4 718	14 814	5 753	86 659	14 567	17 666	8 053	6 587	23 342	10 307	5 432	12 012	8 440
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-107	2 051	-38	0	0	2 374	-11	-235	0	0	0	-1 466	0
Daně	Kč/ha	59	349	117	389	2 897	621	378	97	112	37	392	67	196
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	2 436	1 604	776	4 566	-1 064	-961	-545	515	264	6	473	-411	167
Podpory investiční celkem	Kč/ha	2 476	4 028	776	4 566	172	1 213	92	587	264	6	473	824	167
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	41	2 424	0	0	1 236	2 174	638	72	0	0	0	1 237	0

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

Ukazatel	MJ	EU-25	BEL	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod														
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	51 502	122 201	86 149	31 769	92 750	63 829	74 871	37 522	16 551	47 945	29 340	23 778	90 299
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	29 875	69 180	53 875	24 628	58 600	42 404	30 321	16 539	12 494	29 300	20 795	16 480	38 102
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	9 670	13 684	13 213	6 899	10 409	11 986	24 526	6 133	3 920	9 859	5 880	11 896	10 832
Hrubá předaná hodnota	Kč/ha	31 297	66 705	45 486	14 040	44 559	33 411	69 076	27 115	7 977	28 505	14 425	19 194	63 029
Odpisy	Kč/ha	7 238	13 810	14 902	3 085	11 173	8 629	10 670	2 526	1 715	8 845	3 742	4 930	11 140
Čistá předaná hodnota	Kč/ha	24 060	52 895	30 587	10 955	33 385	24 782	58 406	24 590	6 262	19 660	10 682	14 265	51 891
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 083	14 797	11 373	8 352	26 065	11 965	8 200	4 093	2 983	8 680	6 151	2 616	10 236
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	101	-801	794	173	58	-620	703	179	189	544	155	-375	457
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	16 078	37 297	20 004	2 776	7 379	12 197	50 913	20 675	3 468	11 524	4 686	11 273	42 112
Čistá předaná hodnota / AWU	Kč	515 807	1 179 721	209 781	311 682	1 688 251	879 156	326 413	545 820	238 008	769 321	281 489	540 260	619 619
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	450 318	1 015 490	178 196	496 527	656 373	680 803	326 694	560 909	278 123	607 644	299 669	460 131	628 563
Aktiva, pasiva														
Aktiva celkem	Kč/ha	252 186	310 107	681 367	90 113	622 204	260 830	327 336	245 579	41 394	123 538	70 090	592 744	551 282
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	202 529	262 096	610 289	68 605	534 565	224 530	310 748	145 724	32 517	74 505	45 259	569 657	483 634
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	131 617	131 876	503 241	6 608	177 676	155 412	225 660	113 862	7 812	20 841	16 934	518 082	359 421
Stavby	Kč/ha	37 096	60 468	36 973	30 700	301 904	30 688	25 136	15 665	12 329	20 028	12 989	24 903	69 097
Stroje a zařízení	Kč/ha	24 623	35 245	52 116	26 597	44 529	27 936	49 163	8 815	9 560	21 913	12 948	12 526	44 765
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	9 194	34 507	17 963	4 700	10 455	10 495	10 785	7 381	2 816	11 723	2 388	14 145	10 350
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	49 656	48 012	71 078	21 509	87 639	36 301	16 584	99 855	8 877	49 033	24 831	23 088	67 646
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	7 253	28 447	9 073	3 725	19 914	9 817	4 994	2 811	1 894	7 438	2 419	13 441	9 913
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 444	4 899	154	3 688	11 207	1 702	4 257	1 153	2 361	14 652	4 384	1 983	8 061
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	35 959	14 666	61 851	14 095	56 519	24 781	7 337	95 891	4 621	26 943	18 029	7 663	49 674
Cizí zdroje	Kč/ha	36 774	85 786	9 848	19 998	313 719	46 215	1 260	5 642	11 619	45 519	18 620	11 515	6 372
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	27 505	85 382	9 549	12 016	293 515	30 025	581	4 805	7 075	28 836	9 566	9 451	5 728
Krátkodobé závazky	Kč/ha	9 238	404	300	7 982	20 204	16 189	675	637	4 544	16 683	9 054	2 064	643
Vlastní kapitál	Kč/ha	215 411	224 322	671 519	70 115	308 485	214 615	326 072	239 937	29 776	78 020	51 470	581 229	544 910
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	12 044	7 820	-17 137	631	119 739	1 482	-9 824	33 268	1 600	3 831	-38	112 103	-4 425
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	123 267	183 782	224 403	84 797	390 593	106 200	161 243	124 984	31 803	105 008	56 891	77 446	214 954
Hrubé investice	Kč/ha	6 987	20 470	-5 098	3 557	29 934	10 690	2 851	1 136	4 975	7 660	3 123	-1 383	3 353
Netto investice	Kč/ha	-251	6 660	-19 997	472	18 761	2 060	-7 820	-1 390	3 260	-1 185	-620	-6 313	-7 787

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora plodin pro energetické využití.

5) Podpora plodin na orné půdě, chmelnic, pěstování mdu, osiva pčinn a lnu, lnu na vlákn, systému pěstování ovoce, zeleniny, vinné révy.

6) Podpora chovu KBTPM, zlepšení genofondu - bycí.

7) Zlepšení genofondu - bahnice, ovce.

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU 25 za rok 2006 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

Ukazatel	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod														
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	14 049	61 766	16 046	460 193	285 700	53 668	38 098	26 854	37 729	38 662	19 174	39 802	37 081
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	9 603	43 467	12 252	305 721	164 596	30 469	22 461	14 633	33 731	30 299	16 785	24 132	26 351
Balance provozních podpor a daní	Kč/ha	4 552	16 515	5 598	86 269	11 670	19 418	7 663	6 254	23 230	10 270	5 040	10 479	8 244
Hrubá přidávaná hodnota	Kč/ha	8 998	34 814	9 392	240 741	132 774	42 618	23 300	18 475	27 227	18 633	7 429	26 152	18 974
Odpisy	Kč/ha	2 044	15 153	2 151	26 593	33 721	13 413	5 780	4 407	11 407	8 542	6 896	14 364	4 511
Čistá přidávaná hodnota	Kč/ha	6 954	19 661	7 241	214 140	99 053	29 205	17 519	14 069	15 820	10 091	533	11 789	14 463
Externí faktory celkem	Kč/ha	1 633	6 449	2 268	30 671	54 583	4 311	2 104	3 405	5 824	7 088	6 270	1 959	8 149
Balance investičních podpor a daní	Kč/ha	2 436	1 604	776	4 566	-1 064	-961	-545	515	264	6	473	-411	167
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	7 756	14 816	5 749	188 043	43 406	23 934	14 870	11 177	10 260	3 009	-5 264	9 417	6 480
Čistá přidávaná hodnota / AWU	Kč	170 733	955 794	174 842	416 112	1 269 146	606 088	170 466	196 959	533 369	658 629	16 463	69 227	963 807
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	257 213	822 441	228 382	431 616	976 174	533 871	168 329	191 125	413 401	249 807	-1 898 689	57 755	781 309
Aktiva, pasiva														
Aktiva celkem	Kč/ha	50 239	337 183	40 025	2 425 147	1 367 412	335 010	126 233	100 003	179 502	191 993	58 742	445 231	210 053
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	35 021	278 752	26 161	2 189 270	1 188 350	263 831	104 952	85 566	148 798	149 973	44 084	429 137	180 097
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	11 118	150 072	8 122	1 115 415	883 780	75 523	20 556	51 531	71 131	76 175	1 580	246 824	144 650
Stavby	Kč/ha	6 451	56 946	6 470	695 158	174 588	129 759	50 770	12 786	38 927	44 977	35 676	123 226	9 804
Stroje a zařízení	Kč/ha	15 124	58 425	9 578	279 757	100 339	51 403	29 029	15 060	33 861	21 731	5 140	45 206	16 912
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	2 328	13 308	1 991	98 948	29 643	7 147	4 597	6 190	4 879	7 090	1 688	13 883	8 731
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	15 218	58 431	13 863	235 877	179 062	71 178	21 281	14 437	30 703	42 020	14 658	16 094	29 956
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	1 856	15 653	1 556	106 805	22 031	5 904	4 212	3 516	4 489	6 019	2 540	8 736	9 003
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	2 709	3 139	2 203	17 950	29 655	6 778	7 380	2 884	4 708	5 158	2 089	6 770	3 900
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	10 653	39 639	10 104	111 122	127 376	58 495	9 687	8 036	21 506	30 843	10 030	588	17 053
Cizí zdroje	Kč/ha	7 442	57 010	13 438	119 252	486 331	33 011	12 764	4 201	47 718	57 505	4 133	7 999	25 132
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	4 613	49 867	9 786	56 817	424 925	24 394	8 858	2 027	44 891	47 275	2 227	7 838	11 874
Krátkodobé závazky	Kč/ha	2 829	7 144	3 653	62 444	61 407	8 618	3 906	2 174	2 827	10 230	1 907	159	13 258
Vlastní kapitál	Kč/ha	42 797	280 172	26 587	2 305 887	881 080	301 998	113 469	95 802	131 783	134 488	54 608	437 232	184 921
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	4 873	4 090	3 214	20 668	-63 246	6 187	4 183	-982	8 546	1 365	-4 722	624	8 782
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	35 975	187 189	28 603	1 345 532	479 098	263 002	108 053	60 325	116 370	115 317	60 339	209 515	64 826
Hrubé investice	Kč/ha	7 370	20 242	8 469	44 933	49 026	14 408	6 608	3 611	12 998	11 269	1 904	15 419	6 248
Netto investice	Kč/ha	5 326	5 088	6 319	18 331	15 304	996	828	-796	1 590	2 727	-4 991	1 055	1 737

8) Podpora chovu skotu (VD), včelářství.

9) Podpora mimoprodukčních funkcí zemědělství, ekologického zemědělství, ošetřování travních porostů, péče o krajinu, osevních postupů v ochranných zónách jiskryni.

10) Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků, poradenství a vzdělávání.

11) Podpora nárazového fondu, zelené náfty, ozdravování palných a speciálních plodin.

12) Dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: J. Hanibál a kol. (ÚZEI)

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	-	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	-	Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství
3.4/01	-	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle odvětví
4.1/01	-	Aplikace průmyslových hnojiv
5.3/01	-	Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních průměrné zpravodajské domácnosti
5.3/02	-	Vývoj podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových vydáních domácností v zemích EU
5.4/01	-	Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží
6.1/01	-	Velikostní struktura podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2008
6.1/02	-	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 1995-2008
6.3/01	-	Spotřeba přípravků na ochranu rostlin a rostlinných produktů v ČR
6.4/01	-	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
6.7/01	-	Vývoj počtu pracovníků zemědělství
6.7/02	-	Vývoj nominálních mezd v zemědělství, průmyslu a národním hospodářství
6.7/03	-	Vývoj indexu reálných mezd ve vybraných sektorech
7.3/01	-	Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě PF ČR
8.1/01	-	Osevní a sklizňové plochy, výroba a hektarové výnosy hlavních komodit rostlinné výroby
8.1/02	-	Vyhodnocení cukrovarnických kampaní 2007/08 a 2008/09
8.1/03	-	Bilance výroby a spotřeby nativního bramborového škrobu
8.2/01	-	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	-	Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby
8.2/03	-	Porážky hospodářských zvířat
9.2/01	-	Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR bez rozlišení celních režimů
9.2/02	-	Agrární zahraniční obchod ČR v letech 2007 a 2008 s EU 27 a se třetími zeměmi bez rozlišení celních režimů
9.2/03	-	Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR bez rozlišení celních režimů
9.2/04	-	Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu bez rozlišení celních režimů
9.2/05	-	Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu bez rozlišení celních režimů
9.2/06	-	Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR bez rozlišení celních režimů
9.2/07	-	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15 bez rozlišení celních režimů
9.2/08	-	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s EU 12 bez rozlišení celních režimů
10.1/01	-	SZÚ - Celková produkce - rostlinná výroba v základních cenách
10.1/02	-	SZÚ - Celková produkce - živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/03	-	SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/04	-	SZÚ - Kapitálový účet v základních cenách
10.2/01	-	Výsledky hospodaření podniků právnických osob
10.2/02	-	Výsledky hospodaření podniků fyzických osob
10.2/03	-	Výsledky hospodaření podniků podle LFA (podniky právnických a fyzických osob celkem)
10.2/04	-	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření ze standardního výstupu EU (podniky právnických a fyzických osob celkem)
10.2/05	-	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti ze standardního výstupu EU (podniky právnických a fyzických osob celkem)
11/01	-	Rekapitulace výdajů do agrokompexu ČR podle hlavních směrů podpor

I.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2000	2,99	0,87	0,030	3,50
2004	2,64	0,63	0,024	3,23
2005	2,27	0,74	0,022	3,03
2006	1,89	0,65	0,020	2,69
2007	1,79	0,59	0,018	2,69
2008	1,85	0,47	0,010	2,91
Stálé ceny roku 2000				
2000	2,99	0,87	0,030	3,50
2004	2,85	1,01	0,029	2,73
2005	2,88	1,19	0,029	2,55
2006	2,21	0,97	0,029	2,63
2007	1,85	0,82	0,026	2,60
2008	2,11	0,90	0,013	2,56

1) Včetně myslivosti a souvisejících činností.

2) Včetně souvisejících činností.

3) Včetně chovu ryb a souvisejících činností.

4) Výroba potravinářských výrobků a nápojů, výroba tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V.Vilhelm (ÚZEI)

I.3/01 - Daňové zatížení¹⁾ podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2007	2008	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	277	485	1,75
Daň z příjmu právnických osob	1 999	1 691	0,85
Daň z nemovitostí	1 013	957	0,94
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet²⁾)	-3 873	-4 082	1,05
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu³⁾	-1 504	-1 517	1,01

1) Údaj MF.

2) Odpočet daně převyšuje daň na výstupu za zdaňovací období.

3) Údaj MZe.

Pramen: Databáze MF a MZe

Zpracoval: A. Picková (ÚZEI)

3.4/01 - Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle odvětví (stav k 1. 3. 2001¹⁾)

Odvětví národního hospodářství	Podíl (%)		
	venkov	města	celkem
Zemědělství, lesnictví, rybolov	11,1	2,2	4,4
Průmysl	32,7	27,8	29,0
Stavebnictví	10,0	8,2	8,7
Obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží	8,9	11,2	10,6
Pohostinství a ubytování	3,3	3,9	3,8
Doprava, pošty a telekomunikace	6,4	6,8	6,7
Peněžnictví a pojištnictví	1,2	2,4	2,1
Činnost v oblasti nemovitostí, služby pro podniky, výzkum	3,0	6,0	5,2
Veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	5,1	6,5	6,1
Školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnost	7,9	11,9	10,9
Ostatní veřejné a osobní služby	3,3	5,6	5,0
Nezjištěné odvětví	7,2	7,7	7,6
Celkem	100,0	100,0	100,0

1) Poslední dostupné údaje z ČSÚ ze sčítání lidu, domů a bytů provedeného v roce 2001.

Pramen: ČSÚ - Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Zpracoval: D. Spěšná a kol. (ÚZEI)

4.1/01 - Aplikace průmyslových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008
N	75,8	73,2	77,4	83,8	85,4
P₂O₅	13,7	11,7	11,7	15,3	13,8
K₂O	9,9	7,7	9,4	9,9	11,4
Celkem	99,4	92,6	98,5	109,0	110,6

Pramen: MZe 2004, 2005, 2006, 2007, 2008

Zpracoval: I. Darmovzalová (ÚZEI)

5.3/01 - Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních průměrné zpravodajské domácnosti (%)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007
Vydání za potraviny, nápoje a tabák	24,1	23,5	23,0	22,9
v tom - potraviny	19,0	18,5	18,1	18,1
- nápoje	3,9	3,8	3,6	3,5
- tabák	1,2	1,2	1,3	1,3
Doprava a spoje, dopravní prostředky	15,6	15,7	15,7	15,4
v tom - doprava a spoje	6,3	6,3	6,4	6,2
- osobní dopravní prostředky	9,3	9,4	9,3	9,2
Rekreace a kultura	10,9	10,6	10,2	10,5
Zdraví	1,9	2,0	2,1	2,3
v tom - léčebná péče	0,4	0,4	0,5	0,5
- léčiva, zdravotní potřeby	1,5	1,6	1,6	1,8
Bydlení	19,3	20,1	20,7	19,9
v tom - nájemné, vodné, komunál. služby	8,3	9,0	8,8	8,9
- elektřina	4,4	4,4	4,7	4,8
- plyn	2,8	2,9	3,6	2,9
- ústřední topení a teplá voda	3,5	3,4	3,0	2,8
- palivo	0,4	0,4	0,6	0,5
Odivání a obuv, bytové vybavení	12,5	12,3	12,3	12,5
Ostatní vydání	15,7	15,8	16,0	16,5
Celkem spotřební vydání	100,0	100,0	100,0	100,0

Pramen: Statistika rodinných účtů, I. díl, ČSÚ, 2005 - 2008; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Ukazatel	2004/03	2005/04	2006/05	2007/06	2008/07
Maso a masné výrobky	102,8	101,1	98,5	100,7	104,9
v tom - maso hovězí výsekové	103,8	104,9	103,5	101,9	105,5
- maso vepřové výsekové	106,0	99,2	97,1	97,1	103,3
- drůbež	103,7	99,1	93,7	106,4	109,5
- ostatní masa a vnitřnosti	99,9	102,7	100,6	100,4	102,9
- uzenářské zboží	101,5	101,9	99,7	99,5	103,4
- masové konzervy a ost. masné výrobky	99,1	101,6	101,5	100,7	104,5
Ryby a rybí výrobky	97,9	99,8	101,5	102,3	104,7
Mléko, mléčné výrobky, vejce	103,9	100,6	99,1	106,2	111,6
v tom - mléko čerstvé, trvanlivé	104,4	102,3	97,4	111,9	114,2
- mléko konzervované a sušené	102,4	100,8	102,9	104,6	122,4
- sýry	104,1	103,3	100,5	107,5	110,7
- jogurty	.	.	.	.	107,5
- ostatní mléčné výrobky ¹⁾	101,6	101,4	99,0	102,1	112,5
- vejce a vaječné výrobky	114,0	84,1	97,9	106,4	112,2
Oleje a tuky	104,1	100,3	96,9	104,4	114,2
v tom - máslo	111,4	100,2	95,1	108,1	103,5
- sádlo a slanina	103,8	106,6	101,4	98,4	105,3
- jedlé oleje	99,3	97,7	101,2	103,2	125,5
- rostlinné a ostatní tuky	100,4	101,1	95,8	101,5	122,1
Pekárenské výrobky, obiloviny	110,6	98,1	107,0	110,2	118,0
v tom - mouka pšeničná	109,9	85,9	92,3	124,7	141,0
- chléb	109,2	96,9	109,1	116,1	120,5
- pečivo běžné	125,3	96,8	116,6	113,7	121,2
- pečivo jemné	108,9	101,0	102,5	105,9	111,7
- pečivo trvanlivé	102,1	99,8	100,1	101,5	110,9
- těstoviny	103,4	100,2	100,3	103,4	114,8
- ostatní výrobky z obilovin	99,6	102,2	104,5	104,1	113,3
- rýže	103,1	106,2	99,5	111,9	139,1
Cukr, marmeláda, cukrovinky, cukrářské výrobky	105,3	102,5	98,2	101,5	106,9
z toho - cukr	123,0	104,5	94,6	101,0	96,9
- čokoláda a čokoládové cukrovinky	100,6	102,1	96,6	99,2	108,6
- nečokoládové cukrovinky	99,3	100,7	99,2	101,5	106,7
- cukrářské výrobky	105,0	103,2	103,2	106,3	111,5
Ovoce a ovocné výrobky²⁾	102,5	101,4	93,8	107,9	105,9
z toho - čerstvé ovoce mírného pásma	100,7	92,1	92,8	112,2	.
- jablka a ostatní jádroviny	.	.	.	.	113,7
- peckoviny a bobuloviny	.	.	.	.	92,9
- čerstvé jižní ovoce	101,0	105,4	92,2	109,7	.
- citrusy	.	.	.	.	113,7
- banány	.	.	.	.	98,1
- ostatní ovoce	.	.	.	.	114,2
- ovocné výrobky	100,0	97,3	98,4	99,0	100,6
- suché plody, sušené ovoce	121,6	125,4	103,1	84,2	106,8

Zelenina a zeleninové výrobky, brambory²⁾	95,1	90,6	117,4	105,5	93,7
z toho - čerstvá zelenina	92,3	97,7	110,9	103,6	.
- plodová zelenina (čerstvá i mražená)	.	.	.	.	90,4
- ostatní zelenina (čerstvá i mražená)	.	.	.	.	100,8
- mražená zelenina	97,8	97,3	100,1	101,8	.
- zeleninové výrobky	99,4	100,0	101,7	102,0	104,2
- brambory	99,2	63,5	167,9	114,6	76,4
- bramborové výrobky	101,5	96,7	102,6	115,7	98,2
Ostatní potravinářské výrobky a přípravky	101,2	101,4	101,6	103,7	109,5
Káva, čaj, kakao	100,4	99,0	99,0	99,7	105,8
z toho - káva	100,8	99,1	100,7	101,8	108,0
- čaj	99,6	96,9	96,7	95,1	102,1
- kakao	102,9	102,3	95,2	98,7	101,3
Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje	100,2	98,5	98,8	102,9	106,4
z toho - minerální a stolní vody	98,8	96,8	96,3	101,2	106,8
- ovocné a zeleninové šťávy	100,6	100,0	102,1	108,5	108,0
- ostatní nealkoholické nápoje	100,1	97,8	100,4	102,0	104,6

1) Do roku 2007 vč. jogurtů.

2) Od roku 2008 jsou indexy spotřebitelských cen jednotlivých zástupců skupiny poskytovány ČSÚ v novém členění.

Pramen: Interní materiály ČSÚ

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2008¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.		podniky		výměra z. p.	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 - < 5	202	8,4	448	0,0	171	9,7	375	0,1	24	4,1	59	0,0	7	1,2	17	0,0
5 - < 10	135	5,6	954	0,1	115	6,5	811	0,1	19	3,3	136	0,0	3	0,5	24	0,0
10 - < 50	360	15,0	9 087	0,6	311	17,6	7 812	1,0	40	6,9	1 056	0,1	9	1,6	233	0,0
50 - < 100	176	7,4	12 353	0,8	149	8,4	10 492	1,3	24	4,1	1 673	0,2	7	1,2	433	0,1
100 - < 500	495	20,7	135 683	8,3	436	24,6	120 230	14,8	48	8,2	13 122	1,6	57	9,8	19 591	2,4
500 - < 1 000	412	17,2	304 929	18,6	313	17,7	227 170	28,0	93	16,0	73 002	9,0	158	27,3	119 277	14,3
1 000 - < 2 000	412	17,2	578 962	35,4	227	12,8	314 398	38,7	182	31,3	260 480	32,1	199	34,4	285 091	34,3
2 000 a více	201	8,4	593 547	36,3	48	2,7	130 087	16,0	152	26,1	461 250	56,9	139	24,0	406 647	48,9
Celkem	2 393	100,0	1 635 963	100,0	1 770	100,0	811 375	100,0	582	100,0	810 778	100,0	579	100,0	831 313	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: E. Divila (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 1995 - 2008¹⁾

Právní forma	Počet podniků				Obhospodařovaná z. p.							
					ha				%			
	1995	2000	2003	2008	1995	2000	2003	2008	1995	2000	2003	2008
Fyzické osoby celkem	20 820	24 053	23 586	22 320	822 518	934 137	981 860	1 043 913	23,2	25,8	27,3	29,5
z toho - SHR²⁾	19 648	20 115	19 975	19 193	765 272	849 292	913 568	993 965	21,6	23,5	25,4	28,1
Právníkové osoby celkem	2 395	2 587	2 430	2 969	2 721 518	2 680 683	2 609 662	2 496 710	76,8	74,2	72,7	70,5
z toho - obchodní společnosti celkem	1 196	1 726	1 752	2 259	995 815	1 578 881	1 657 204	1 635 775	28,1	43,7	46,1	46,2
z toho - spol. s r. o.	945	1 171	1 181	1 655	714 358	783 707	769 597	811 215	20,2	21,7	21,4	22,9
- a. s.	223	519	536	568	268 899	779 707	870 072	810 756	7,6	21,6	24,2	22,9
- družstva	1 105	723	609	574	1 665 724	1 059 444	917 930	831 304	47,0	29,3	25,6	23,5
Celkem	23 215	26 640	26 016	25 289	3 544 036	3 614 820	3 591 522	3 540 623	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) SHR - samostatně hospodařící rolníci; v roce 2008 spolu s nově vymezenými zemědělskými podnikateli podle zákona č. 85/2004 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ, Agencius 1995 a 2000; strukturální šetření ZEM 2003; aktualizovaný zemědělský registr (2008)

Zpracoval: E. Divila (ÚZEI)

6.3/01 - Spotřeba přípravků na ochranu rostlin a rostlinných produktů v ČR (kg, l)

Kategorie	2006	2007	2008
Aditiva a adheziva	89 439	110 885	90 590
Antitranspiranty	35 278	41 041	37 563
Fungicidy	1 975 108	2 150 736	2 285 224
Herbicidy a desikanty	5 848 823	6 417 713	6 568 915
Mořidlo fungicidní	364 864	366 260	371 420
Mořidlo insekticidní	53 971	3 968	17 571
Mykobiální přípravek	6 646	8 013	25 607
Olej	297	815	837
Regulátory růstu aktivní	883 616	861 484	891 277
Repelenty	4 662	6 733	6 336
Rodenticidy	198 311	266 962	281 125
Zoocidy	463 116	539 979	496 287
Celkem	9 924 131	10 774 589	11 072 752

Pramen: SRS

Zpracoval: Š. Kužma (SRS), V. Pokorný (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2007	2008	Meziroční index
Předepsané pojistné - celkem	913,8	1158,0	126,7
- plnění celkem	618,1	822,7	133,1
v tom - zvířata - předepsané pojistné	293,5	295,6	100,7
- plnění	99,7	79,0	79,2
- plodiny - předepsané pojistné	620,2	862,4	139,1
- plnění	518,3	743,7	143,5
Škodní průběh celkem (%)²⁾	67,6	71,0	3,4

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh = plnění celkem / (předepsané pojistné celkem) * 100.

Pramen: Česká asociace pojišťoven

Zpracoval: A. Picková (ÚZEI)

6.7/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2004	2005	2006	2007	2008 ²⁾
Podniky právnických osob	110,8	106,9	104,6	101,7	98,2
- v tom - státní podniky	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
- družstva	37,0	34,5	33,2	31,3	29,6
- obchodní společnosti ³⁾	73,5	72,1	71,1	70,2	68,3
Podniky fyzických osob⁴⁾	30,2	29,7	29,4	28,7	28,2
Celkem	141,0	136,6	134,0	130,4	126,4

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) A. s., s. r. o. a ostatní společnosti se zemědělskou činností.

4) Odhad vč. námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen:

propočty ÚZEI podle:

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 4. čtvrtletí 2004 - 2008, ČSÚ 2005 - 2009;

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1. - 4. čtvrtletí 2004 - 2008, ČSÚ 2005 - 2009

Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky nad 10 zaměstnanců), 1. až 4. čtvrtletí 2008, ČSÚ 2009

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlik a kol. (ÚZEI)

6.7/02 - Vývoj nominálních mezd v zemědělství, průmyslu a národním hospodářství (Kč)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008 ¹⁾
Zemědělství²⁾	12 930	13 635	14 514	15 971	17 738
Průmysl	17 490	18 326	19 544	20 949	22 735
Národní hospodářství	18 035	19 030	20 211	21 694	23 542
Relace zem./průmysl (%)	73,9	74,4	74,3	76,2	78,0
Relace zem./NH (%)	71,7	71,7	71,8	73,6	75,3

1) Předběžné údaje.

2) Bez podniků fyzických osob.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2004-2008, ČSÚ 2005-2009

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

6.7/03 - Vývoj indexu reálných mezd ve vybraných sektorech¹⁾ (%)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008 ²⁾
Zemědělství³⁾	89,0	92,1	95,6	102,2	106,9
Průmysl	127,2	130,8	136,1	142,0	144,9
Národní hospodářství	135,4	140,2	145,3	151,7	154,9

1) Je odvozen z indexu životních nákladů, přepočteno na rok 1989 = 100 %.

2) Předběžné údaje.

3) Bez podniků fyzických osob.

Pramen: propočty ÚZEI podle: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2004-2008, ČSÚ 2005-2009; Statistická ročenka, FSÚ 1989; Indexy spotřebitelských cen, ČSÚ 2005-2009

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

7.3/01 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě PF ČR

Pronajatý majetek	MJ	K 31. 12. 2008
Zemědělské pozemky celkem¹⁾	ha z. p.	293 207
v tom pronajato - fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	87 927
- právnickým osobám	ha z. p.	205 280
Celkem uzavřeno nájemních smluv	počet	58 379

1) Výměra nepronajaté zemědělské půdy činí 29 745 ha.

Pramen: PF ČR

Zpracoval: A. Juřica (ÚZEI)

8.1/01 - Osevní a sklizňové plochy, výroba a hektarové výnosy hlavních komodit rostlinné výroby

Plodina	Rok	Osevní plocha (tis. ha)	Produkční plocha ¹⁾ (tis. ha)	Výnos ²⁾ (t/ha)	Výroba ³⁾ (tis. t)
Obiloviny celkem	2003	1 452,3	1 459,7	3,95	5 762,4
	2004	1 607,3	1 609,5	5,46	8 783,8
	2005	1 593,5	1 611,5	4,75	7 659,9
	2006	1 527,1	1 532,0	4,17	6 386,1
	2007	1 561,2	1 579,8	4,53	7 152,9
	2008	1 552,7	1 558,6	5,37	8 369,5
Pšenice celkem	2003	648,4	648,4	4,07	2 637,9
	2004	863,2	863,2	5,84	5 042,5
	2005	820,4	820,4	5,05	4 145,0
	2006	781,5	781,5	4,49	3 506,3
	2007	811,0	811,0	4,86	3 938,9
	2008	802,3	802,3	5,77	4 631,5
Žito	2003	41,9	41,9	3,80	159,3
	2004	59,2	59,2	5,29	313,3
	2005	46,9	46,9	4,20	196,8
	2006	22,5	22,5	3,33	74,8
	2007	37,5	37,5	4,73	177,5
	2008	43,4	43,4	4,83	209,8
Ječmen celkem	2003	550,0	550,0	3,76	2 068,7
	2004	469,0	469,0	4,97	2 330,6
	2005	521,5	521,5	4,21	2 195,4
	2006	528,1	528,1	3,59	1 897,7
	2007	498,7	498,7	3,80	1 893,4
	2008	482,4	482,4	4,65	2 243,9
Oves	2003	77,4	77,4	3,02	233,6
	2004	58,6	58,6	3,88	227,0
	2005	51,7	51,7	2,92	151,1
	2006	57,7	57,7	2,68	154,9
	2007	59,0	59,0	2,70	159,4
	2008	49,0	49,0	3,18	155,9
Kukuřice	2003	78,0	85,4	5,58	476,4
	2004	87,8	89,9	6,13	551,6
	2005	80,0	98,0	7,17	702,9
	2006	84,9	89,8	6,75	606,4
	2007	93,1	111,7	6,80	758,8
	2008	107,9	113,8	7,54	858,4
Luskoviny celkem	2003	31,4	31,4	1,98	62,1
	2004	28,4	28,4	3,11	88,3
	2005	39,3	39,3	2,44	96,0
	2006	39,0	39,0	2,24	87,5
	2007	30,7	30,7	2,13	65,3
	2008	22,3	22,3	2,15	47,9
Brambory celkem ⁴⁾	2003	-	43,5	19,35	841,5
	2004	-	42,1	23,57	993,2
	2005	-	41,2	28,05	1 156,0
	2006	-	38,5	21,70	836,6
	2007	-	40,2	24,79	997,7
	2008	-	37,8	25,00	945,2

Cukrová řepa pro výrobu cukru	2003	77,3	74,0	46,88	3 470,0
	2004	71,1	69,0	50,57	3 487,8
	2005	65,6	63,2	54,31	3 430,6
	2006	55,8	55,8	53,64	2 993,3
	2007	44,1	44,1	54,71	2 414,7
	2008	44,0	44,0	58,31	2 564,9
Krmné okopaniny	2003	1,4	1,4	30,44	43,1
	2004	1,4	1,4	35,09	47,9
	2005	1,3	1,3	36,80	47,3
	2006	1,0	1,0	30,64	31,7
	2007	1,2	1,2	27,08	32,5
	2008	1,0	1,0	31,20	31,2
Olejniný celkem	2003	421,3	421,3	1,43	601,2
	2004	382,4	382,4	2,90	1 108,5
	2005	399,5	399,5	2,40	958,7
	2006	437,9	437,9	2,41	1 056,1
	2007	451,7	451,7	2,54	1 145,5
	2008	483,9	483,9	2,47	1 194,2
Řepka	2003	251,0	251,0	1,55	387,8
	2004	259,5	259,5	3,60	934,7
	2005	267,2	267,2	2,88	769,4
	2006	292,2	292,2	3,01	880,2
	2007	337,6	337,6	3,06	1 031,9
	2008	356,9	356,9	2,94	1 048,9
Mák	2003	38,1	38,1	0,51	19,5
	2004	27,6	27,6	0,90	24,8
	2005	44,6	44,6	0,82	36,4
	2006	57,8	57,8	0,55	31,6
	2007	56,9	56,9	0,58	33,1
	2008	69,8	69,8	0,71	49,4
Len setý přadný - stonky	2003	5,7	5,7	2,18	12,4
	2004	5,4	5,4	3,27	17,6
	2005	4,5	4,5	2,99	13,5
	2006	2,9	2,9	3,02	8,8
	2007	0,7	0,7	2,65	1,9
	2008	0,2	0,2	3,34	0,5
Jednoleté pícniny	2003	268,8	261,4	24,35	6 366,2
	2004	278,1	276,0	27,23	7 516,0
	2005	271,0	252,9	30,75	7 776,3
	2006	246,7	241,8	28,39	6 865,9
	2007	222,8	204,2	30,03	6 131,3
	2008	217,9	212,0	31,55	6 690,0
Víceleté pícniny na orné půdě (seno)	2003	244,3	244,3	5,11	1 248,4
	2004	222,5	222,5	6,88	1 529,7
	2005	220,9	220,9	6,75	1 492,1
	2006	212,6	212,6	6,67	1 418,7
	2007	205,8	205,8	6,49	1 336,1
	2008	188,2	188,2	6,68	1 257,2
Zelenina	2003	-	16,9	17,49	295,6
	2004	-	16,7	19,30	322,3
	2005	-	12,7	21,53	273,4
	2006	-	16,4	17,78	291,6
	2007	-	16,6	16,99	282,0
	2008	-	15,4	17,81	274,3

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

Chmel	2003	-	5,9	0,93	5,5
	2004	-	5,8	1,08	6,3
	2005	-	5,7	1,38	7,8
	2006	-	5,4	1,01	5,5
	2007	-	5,4	1,04	5,6
	2008	-	5,3	1,27	6,8
Vinná réva	2003	-	11,8	5,70	67,4
	2004	-	13,0	5,36	69,7
	2005	-	14,2	4,41	62,6
	2006	-	15,5	3,71	57,6
	2007	-	17,0	5,82	99,0
	2008	-	16,3	6,03	98,3
Trvalé travní porosty	2003	875,0	875,0	2,41	2 113,0
	2004	858,1	858,1	3,23	2 768,9
	2005	852,7	852,7	3,12	2 663,9
	2006	889,4	889,4	3,14	2 793,5
	2007	932,1	932,1	2,98	2 777,1
	2008	933,1	920,1	3,22	2 964,4
Ovoce celkem ⁵⁾	2003	-	28,3	11,81	333,7
	2004	-	29,6	13,61	402,8
	2005	-	29,1	9,61	279,7
	2006	-	29,0	13,91	403,3
	2007	-	31,3	10,88	340,5
	2008	-	29,7	12,69	377,0
z toho - jabloně ⁵⁾	2003	-	17,6	13,86	243,4
	2004	-	18,3	15,34	280,8
	2005	-	18,5	11,31	209,2
	2006	-	17,5	15,06	263,6
	2007	-	19,0	11,54	219,3
	2008	-	17,9	15,31	274,1

1) Od roku 2002 produkční plocha, která vychází z výměry zjištěné soupisem ploch ořevů k 31. 5. sledovaného roku.

2) Výnos je hodnota převzatá z uvedeného pramene.

3) Skutečně sklizené množství plodin se uvádí z výměry produkční plochy.

4) Od roku 2002 po dopočtu domácností.

5) Sklízňová plocha = počet stromů v mil. kusů (bez bobulovin) včetně ořešáků vlašských, výnos = kg/l strom.

Pramen: ČSÚ - Soupis ploch ořevů v ČR k 31. 5., Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, SZIF, ČMCS, VVC

Zpracoval: V. Kohoutová, I. Součková, H. Strnadlová (ÚZEI)

8.1/02 - Vyhodnocení cukrovarnických kampaní 2007/08 a 2008/09

Ukazatel	MJ	2007/08	2008/09
Produkční plocha cukrovky podle SZIF	tis.ha	44,1	44,0
Zpracovaná řepa pro výrobu cukru	tis. t	2 414,70	2 564,90
Výnos cukrové řepy pro výrobu cukru	t/ha	54,71	58,3
Počet činných cukrovarů		7	7
Celková doba zpracování cukrové řepy v cukrovaroch	d	101,5	102,5
Průměrný počet kampaňových dnů	d	83,8	85,6
Celková jmenovitá kapacita cukrovarů	t/d ř.	34 200	35 000
Průměrná jmenovitá kapacita cukrovaru	t/d ř.	4 886	5 000
Průměrné zpracování řepy cukrovarem za rok	tř.	411 677	403 005
Průměrné zpracování řepy cukrovarem za den	t/d ř.	4 942,40	4 708,00
Cukernatost (polarizace) sladkých řízů	%	16,47	18,04
Výroba cukru 100 Rd z řepy podle SZIF ¹⁾	tis. t	353,9	414,7
Výtěžnost cukru 100 Rd z polarizačního cukru řepy	% p. c. ř.	89	89,4
Výtěžek cukru z řepy	% ř.	14,66	16,17
Cukr vyrobený z kapacity 1000 t/d ř.	t/kampaň	7 243	8 293
Cukr vyrobený z kapacity 1000 t/d ř.	t/den	86,95	96,88
Výnos polarizačního cukru z 1 ha	t/ha	9,01	10,52
Výnos bílého cukru z 1 ha	t/ha	8,02	9,43
Výroba bilanční melasy (P = 50 %)	tis. t	97,8	80,2
Zůstatek polarizačního cukru v melase	% ř.	2,00	1,6
Měrná spotřeba elektrické energie k výrobě rafinády	kWh/tr.	22,34	23
Spotřeba měrného paliva k výrobě rafinovaného cukru	% ř.	22,10	20,4
Spotřeba paliva k výrobě rafinovaného cukru	% ř.	2,9	3,3

1) V roce 2007/08 konečná a v roce 2008/09 předběžná výroba cukru.

Pramen: ČMCS; VUC; MZe; SZIF

Zpracoval: H. Strnadlová (VÚZE), I. Svoboda (MZe), J. Gebler (VUC)

8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby nativního bramborového škrobu¹⁾ (tis. t)

Ukazatel	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09 ²⁾
Počáteční zásoba	0,0	0,7	2,4	1,1	2,0
Výroba	33,6	36,3	25,0	32,7	30,1
Dovoz	3,9	4,4	6,6	6,0	6,8
Celková nabídka	37,5	41,4	34,0	39,8	38,9
Domácí spotřeba	31,7	32,7	24,9	33,3	32,5
Vývoz	5,1	6,3	8,0	4,5	4,0
Celková poptávka	36,8	39,0	32,9	31,3	36,5
Konečná zásoba	0,7	2,4	1,1	2,0	2,4

1) Marketingový rok u bramborového škrobu začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) V marketingovém roce 2008/09 se jedná o předběžné údaje a odhady.

Pramen: ČSÚ; materiály ÚZEI, MZe a ČSŠ

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe)

8.2/01 - Stavy hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2004 ¹⁾	2005 ¹⁾	2006 ¹⁾	2007 ¹⁾	2008 ¹⁾	2009 ¹⁾	Meziroční index
Skot celkem	1 428	1 397	1 374	1 391	1 402	1 363	97,3
z toho - krávy	573	574	564	565	569	560	98,4
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	136	141	140	154	163	160	98,2
- krávy s trž. prod. mléka	437	433	424	410	406	400	98,5
Prasata celkem	3 127	2 877	2 840	2 830	2 433	1 971	81,0
z toho - prasnice	251	233	229	225	179	142	79,4
Ovce a berani celkem	116	140	148	169	184	183	99,7
z toho - bahnice	65	80	75	87	92	99	107,8
Drůbež celkem	25 494	25 372	25 736	24 592	27 317	26 491	97,0
z toho - slepice	6 394	5 941	6 316	6 289	6 309	6 464	102,5
- husy	32	33	17	16	19	21	112,4
- kachny	258	420	494	410	496	504	101,7
- krůty	837	816	456	566	697	478	68,6

1) Bez „hobby aktivit“ obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	Meziroční index
Výroba mléka (mil. l)	2 602	2 738	2 694	2 684	2 728	101,6
Prům. užitkovost (l mléka/krávu/rok)	6 006	6 253	6 370	6 548	6 776	103,5
Výroba hovězího masa (tis. t ž. hm.)	177,0	166,9	170,6	170,3	182,7	107,3
Průměrné přírůstky skotu ve výkrmu (kg/ks/den)¹⁾	0,865	0,867	0,874	0,910	0,919	101,0
Výroba vepřového masa (tis. t ž. hm.)²⁾	547,0	472,0	449,3	463,7	431,6	93,1
Průměrné přírůstky prasat ve výkrmu (kg/ks/den)¹⁾	0,668	0,682	0,700	0,709	0,716	101,0
Výroba drůbežího masa (tis. t ž. hm.)²⁾	310,2	322,3	304,9	300,1	329,1	109,7
Celková produkce vajec (mil. ks)³⁾	2 653	2 432	2 476	2 576	2 647	103
Prům. užitkovost (ks vajec/slepici/rok)⁴⁾	269,3	281,0	277,9	281,4	284,8	101,2

1) Rok 2008 odhad ÚZEI.

2) Celkový prodej včetně samozásobení.

3) Celková produkce včetně samozásobení.

4) Užitkovost za zemědělský sektor bez domácích hospodářství.

Pramen: ČSÚ - Měsíční výsledky živočišné výroby za prosinec; ČSÚ - Výsledky chovu skotu; ČSÚ - Výsledky chovu prasat; ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže za 4. čtvrtletí; materiály VÚZE a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, J. Teichmanová (ÚZEI)

8.2/03 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	Meziroční index
Skot celkem	369,5	301,3	304,3	295,7	290,0	98,1
z toho - krávy	157,6	133,9	140,0	128,7	120,8	93,9
- jalovice	36,3	28,2	26,6	24,2	25,6	105,9
- ostatní skot	159,8	128,5	128,1	132,8	132,7	99,9
- telata	15,8	10,8	9,6	10,1	10,9	107,5
Prasata celkem	4 229,0	3 804,3	3 884,3	3 955,9	3 671,8	92,8
z toho - ostatní prasata	4 098,0	3 702,1	3 785,3	3 841,6	3 562,2	92,7
- prasnice	131,0	102,1	99,0	114,3	109,6	95,9
Ovce a jehňata	15,6	15,2	14,5	14,9	14,4	96,9
Kozy a kůzlata	1,0	0,7	0,7	0,9	0,7	76,8
Drůbež celkem	143 324,6	146 325,2	149 159,2	141 564,6	137 173,5	96,9
z toho - kuřata	134 705,4	138 930,8	141 452,1	135 121,8	130 294,6	96,4
- slepice a kohouti	4 865,8	3 526,8	3 743,1	3 267,1	3 484,1	106,6
- kachny, husy	1 924,5	2 499,6	3 136,7	2 749,7	3 111,2	113,1
- krůty	1 828,6	1 368,0	827,3	426,0	283,7	66,6

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

9.2/01 - Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR¹⁾ (mil. Kč)
bez rozlišení celních režimů

Rok	Obrat				Vývoz				Dovoz				Bilance						
	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO						
	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční rozdíln	mil. Kč	meziroční rozdíln			
2004	3 471 752,6	23,5	155 347,7	26,3	4,5	1 722 657,3	25,7	61 526,1	26,1	3,6	1 749 095,3	21,4	93 821,6	26,4	5,4	-26 438,0	43 355,1	-32 295,5	-6 840,8
2005	3 698 547,6	6,5	182 042,0	17,2	4,9	1 868 585,8	8,5	78 519,6	27,6	4,2	1 829 961,8	4,6	103 522,4	10,3	5,7	38 624,0	65 062,0	-25 002,8	7 292,7
2006	4 249 385,8	14,9	191 278,8	5,1	4,5	2 144 573,4	14,8	78 542,1	0,0	3,7	2 104 812,4	15,0	112 736,7	8,9	5,4	39 761,0	1 137,0	-34 194,6	-9 191,8
2007	4 870 552,5	14,6	226 212,9	18,3	4,6	2 479 233,9	15,6	96 879,9	23,3	3,9	2 391 318,6	13,6	129 333,0	14,7	5,4	87 915,3	48 154,3	-32 453,1	1 741,5
2008	4 862 006,8	-0,2	237 119,5	4,8	4,9	2 465 400,3	-0,6	106 956,8	10,4	4,3	2 396 606,5	0,2	130 162,7	0,6	5,4	68 793,8	-19 121,5	-23 205,9	9 247,2

1) Data k 9.3.2009.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/02 - Agrární zahraniční obchod ČR v letech 2007 a 2008 s EU 27 a se třetími zeměmi (mil. Kč)
bez rozlišení celních režimů

Ukazatel	EU 27			Třetí země				Celkem						
	2007	měsíční průměr	2008	měsíční průměr	2007	měsíční průměr	2008	měsíční průměr	2007	měsíční průměr	podíl intraobchodu na AZO celkem (%)	2008	měsíční průměr	podíl intraobchodu na AZO celkem (%)
Obrat AZO	197 347,3	16 445,6	207 676,4	17 306,4	28 865,6	2 405,5	29 443,1	2 453,6	226 212,9	18 851,1	12,8	237 119,5	19 760,0	12,4
Agrární vývoz	88 311,7	7 359,3	98 558,5	8 213,2	8 568,2	714,0	8 398,3	695,9	96 879,9	8 073,3	8,8	106 956,8	8 913,1	7,9
Agrární dovoz ¹⁾	109 035,6	9 086,3	109 117,9	9 093,2	20 297,4	1 691,5	21 044,8	1 753,7	129 333,0	10 777,8	15,7	130 162,7	10 846,9	16,2
Bilance AZO	-20 723,9	-1 727,0	-10 559,4	-879,9	-11 729,2	-977,4	-12 646,5	-1 053,9	-32 453,1	-2 704,4	36,1	-23 205,9	-1 933,8	54,5

1) Dovoz je sledován podle země původu.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

**9.2/03 - Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)
bez rozlišení celních režimů**

Region	Vývoz				Dovoz ¹⁾				Bilance		
	2007	podíl (%)	2008	podíl (%)	meziroční index	2007	podíl (%)	2008	podíl (%)	meziroční index	meziroční index
EU 15	43 250,1	44,6	48 815,7	45,6	112,9	73 182,7	56,6	74 705,9	57,4	102,1	86,5
EU 12	45 061,6	46,5	49 742,8	46,5	110,4	35 852,9	27,7	34 412,0	26,4	96,0	166,5
ESVO	741,2	0,8	855,1	0,8	115,4	989,6	0,8	1 075,0	0,8	108,6	88,5
OSVTE	1 580,2	1,6	1 451,4	1,4	91,8	4 709,4	3,6	4 632,4	3,6	98,4	101,7
RZ	2 061,3	2,1	1 420,3	1,3	68,9	9 893,2	7,6	10 676,2	8,2	107,9	118,2
SNS	2 868,8	3,0	3 032,1	2,8	105,7	658,6	0,5	662,3	0,5	100,6	107,2
Ostatní regiony	1 316,7	1,4	1 639,4	1,5	124,5	4 046,6	3,1	3 998,9	3,1	98,8	86,4
Cellkem	96 879,9	100,0	106 956,8	100,0	110,4	129 333,0	100,0	130 162,7	100,0	100,6	71,5

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) ESVO = Evropské sdružení volného obchodu (Norsko, Island a Lichtenštejnsko, Švýcarsko), OSVTE = Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou, RZ = Rozvojové země, SNS = Společenství nezávislých států.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (UZEI)

**9.2./04 - Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu (mil. Kč)
bez rozlišení celních režimů**

KN	Komodita	2004	2005	2006	2007	2008	V roce 2008 z toho:						Meziroční index
							EU 15		EU 12		EU 27		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	3 268,2	3 833,9	3 889,8	4 228,0	4 954,9	2 851,1	57,5	1 729,0	34,9	4 580,1	92,4	117,2
02	Maso a jedlé droby	2 526,4	2 869,6	2 712,0	3 379,1	4 050,2	923,3	22,8	3 023,3	74,6	3 946,6	97,4	119,9
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	1 240,0	1 292,1	1 368,9	1 332,3	1 543,1	935,9	60,7	581,6	37,7	1 517,5	98,3	115,8
04	Mléko a mléč. výrobky, ptačí vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	8 238,7	10 470,8	12 476,5	15 519,3	14 672,4	7 944,2	54,1	4 950,7	33,7	12 894,8	87,9	94,5
05	Ostatní produkty živočišného původu	617,5	435,7	531,5	513,8	537,2	319,3	59,4	188,9	35,2	508,2	94,6	104,6
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleně	269,2	328,6	328,3	272,1	284,0	93,4	32,9	183,5	64,6	276,9	97,5	104,4
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	788,7	1 349,9	1 950,8	2 064,9	2 012,0	205,7	10,2	1 772,0	88,1	1 977,8	98,3	97,4
08	Jedlé ovoce a ořechy	1 753,1	3 265,5	2 100,9	2 363,6	2 357,6	418,4	17,7	1 934,3	82,1	2 352,7	99,8	99,7
09	Káva, čaj, maté a koření	494,5	824,2	1 134,7	1 341,9	1 322,5	720,7	54,5	524,0	39,6	1 244,7	94,1	98,6
10	Obiloviny	1 670,6	6 801,3	5 657,0	7 331,7	7 561,5	4 872,4	64,4	2 567,3	34,0	7 439,8	98,4	103,1
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	2 538,5	1 964,8	2 089,0	2 448,7	3 236,2	683,2	21,1	2 241,0	69,2	2 924,3	90,4	132,2
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a píce	3 619,3	4 582,9	3 361,1	7 210,4	8 413,2	5 642,3	67,1	1 608,4	19,1	7 250,8	86,2	116,7
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	736,8	748,5	585,1	570,4	765,3	466,0	60,9	101,8	13,3	567,8	74,2	134,2
14	Rostlinné pletací materiály	5,2	4,2	4,9	2,9	4,8	2,0	41,7	2,8	58,3	4,8	100,0	165,5
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	1 226,3	2 065,6	2 611,8	3 347,0	3 909,4	884,2	22,6	2 780,6	71,1	3 664,9	93,7	116,8
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	991,4	1 682,3	1 769,4	2 283,2	2 724,5	258,1	9,5	2 401,1	88,1	2 659,2	97,6	119,3
17	Cukr a cukrovinky	7 124,7	8 087,7	6 727,3	5 032,5	5 683,4	3 346,7	58,9	1 832,1	32,2	5 178,8	91,1	112,9
18	Kakao a kakaové přípravky	2 722,4	2 716,2	3 256,0	3 627,6	4 067,9	1 695,9	41,7	2 214,0	54,4	3 909,9	96,1	112,1
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	2 877,5	3 260,3	3 736,6	4 560,4	5 636,0	1 967,1	34,9	3 374,3	59,9	5 341,5	94,8	123,6
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	1 719,8	2 020,7	2 196,6	2 562,8	2 260,3	316,2	14,0	1 828,9	80,9	2 145,1	94,9	88,2
21	Různé potravinářské přípravky	5 910,8	6 258,9	6 064,4	7 891,7	8 947,3	3 427,2	38,3	4 585,3	51,2	8 012,6	89,6	113,4
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	6 517,9	7 317,1	8 311,6	10 297,0	10 246,5	3 653,0	35,7	5 143,0	50,2	8 796,0	85,8	99,5
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	2 135,4	2 889,7	3 115,1	3 935,4	4 707,6	1 416,8	30,1	3 056,9	64,9	4 473,7	95,0	119,6
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	2 533,0	3 449,2	2 562,9	4 763,4	7 059,3	5 772,3	81,8	1 117,9	15,8	6 890,1	97,6	148,2
Celkem		61 526,1	78 519,6	78 542,1	96 879,9	106 956,8	48 815,7	45,6	49 742,8	46,5	98 558,5	92,1	110,4

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSU

Zpracoval: K. Polková (ÚZEI)

**9.2/05 - Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu (mil. Kč)
bez rozlišení celních režimů**

KN	Komodita	2004	2005	2006	2007	2008	V roce 2008 z toho ¹⁾ :						Meziroční index
							EU 15		EU 12		EU 27		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	623,9	1 042,7	994,0	1 007,6	1 490,4	1 038,1	69,7	403,5	27,1	1 441,6	96,7	147,9
02	Maso a jedlé droby	7 192,0	10 027,4	10 863,6	12 570,2	13 787,9	9 236,1	67,0	3 247,7	23,6	12 483,8	90,5	109,7
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	1 489,9	1 838,6	1 957,1	2 113,7	2 340,0	697,9	29,8	268,1	11,5	966,0	41,3	110,7
04	Mléko a mléč. výrobky, ptačí vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	5 450,9	7 221,0	8 455,8	10 455,0	10 043,9	5 013,0	49,9	4 955,0	49,3	9 967,9	99,2	96,1
05	Ostatní produkty živočišného původu	1 024,7	952,8	1 052,0	1 168,8	1 159,7	668,4	57,6	132,4	11,4	800,8	69,1	99,2
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zelen	2 673,3	2 614,3	2 583,8	2 974,4	3 116,9	2 707,5	86,9	153,1	4,9	2 860,5	91,8	104,8
07	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy	6 337,1	6 967,7	8 889,6	9 750,0	8 853,6	5 814,9	65,7	1 732,0	19,6	7 546,8	85,2	90,8
08	Jedlé ovoce a ořechy	10 698,5	11 740,9	10 781,6	11 375,3	11 530,8	5 714,2	49,6	711,3	6,2	6 425,5	55,7	101,4
09	Káva, čaj, maté a koření	1 837,6	2 311,1	2 748,0	3 285,9	3 292,7	1 340,5	40,7	892,2	27,1	2 232,7	67,8	100,2
10	Obiloviny	1 307,1	1 169,7	2 361,7	2 677,1	2 432,0	1 210,5	49,8	912,7	37,5	2 123,3	87,3	90,8
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	552,4	627,8	671,3	1 118,6	1 118,1	612,0	54,7	473,9	42,4	1 085,9	97,1	100,0
12	Olejnátá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a plicniny	2 728,6	2 381,0	2 687,9	2 307,5	2 763,7	1 348,1	48,8	823,1	29,8	2 171,2	78,6	119,8
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťavy a výtažky	454,5	511,4	465,9	668,3	1 031,9	614,3	59,5	25,5	2,5	639,8	62,0	154,4
14	Rostlinné pletací materiály	48,2	27,7	28,3	29,8	32,6	13,4	41,1	1,7	5,2	15,1	46,3	109,4
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	4 008,4	3 713,0	4 271,1	3 861,7	5 378,7	3 450,7	64,2	1 740,2	32,4	5 191,0	96,5	139,3
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2 216,8	2 666,0	3 149,9	4 155,7	4 233,0	1 791,0	42,3	1 531,3	36,2	3 322,2	78,5	101,9
17	Cukr a cukrovinky	3 139,5	3 666,8	3 818,4	5 047,4	3 788,9	1 839,6	48,6	1 509,4	39,8	3 349,0	88,4	75,1
18	Kakao a kakaové přípravky	4 849,4	5 007,7	5 660,1	6 196,3	6 068,5	4 287,4	70,7	1 569,1	25,9	5 856,6	96,5	97,9
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	6 071,6	6 474,5	6 897,5	7 986,6	8 734,7	4 985,1	57,1	3 257,2	37,3	8 242,3	94,4	109,4
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	4 453,1	4 793,7	5 379,0	6 554,6	6 548,5	3 430,9	52,4	1 647,6	25,2	5 078,6	77,6	99,9
21	Různé potravinářské přípravky	7 931,6	8 771,2	8 734,4	10 374,3	10 516,5	5 443,5	51,8	3 528,7	33,6	8 972,3	85,3	101,4
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	6 523,7	7 093,6	7 929,8	9 314,1	9 699,8	5 331,8	55,0	2 667,3	27,5	7 999,1	82,5	104,1
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	7 987,6	7 139,6	7 110,5	7 743,1	8 792,5	6 533,3	74,3	1 251,5	14,2	7 784,9	88,5	113,6
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	4 221,4	4 762,3	5 245,4	6 596,8	3 407,4	1 583,5	46,5	977,5	28,7	2 561,1	75,2	51,7
Celkem		93 821,6	103 522,4	112 736,7	129 333,0	130 162,7	74 705,9	57,4	34 412,0	26,4	109 117,9	83,8	100,6

¹⁾ Důvaz je sledován podle země původu.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

**9.2/06 - Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)
bez rozlišení celních režimů**

KN	Komodita	2004	2005	2006	2007	2008	V roce 2008 z toho:			Meziroční index
							EU 15	EU 12	EU 27	
01	Živá zvířata	2 644,3	2 791,2	2 895,8	3 220,4	3 464,5	1 813,0	1 325,5	3 138,5	107,6
02	Maso a jedlé droby	-4 665,6	-7 157,8	-8 151,6	-9 191,1	-9 737,7	-8 312,8	-224,4	-8 537,2	105,9
03	Ryb, koryši a jiní vodní bezobratlovci	-249,9	-546,5	-588,2	-781,4	-796,9	238,0	313,5	551,5	102,0
04	Mléko a mléč. výrobky, ptačí vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	2 787,8	3 249,8	4 020,7	5 064,3	4 628,5	2 931,2	-4,3	2 926,9	91,4
05	Ostatní produkty živočišného původu	-407,2	-517,1	-520,5	-655,0	-622,5	-349,1	56,5	-292,6	95,0
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleně	-2 404,1	-2 285,7	-2 255,5	-2 702,3	-2 832,9	-2 614,1	30,4	-2 583,6	104,8
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hl. zy	-5 548,4	-5 617,8	-6 938,8	-7 685,1	-6 841,6	-5 609,2	40,0	-5 569,0	89,0
08	Jedlé ovoce a ořechy	-8 945,4	-8 475,4	-8 680,7	-9 011,7	-9 173,2	-5 295,8	1 223,0	-4 072,8	101,8
09	Káva, čaj, maté a koření	-1 343,1	-1 486,9	-1 613,3	-1 944,0	-1 970,2	-619,8	-368,2	-988,0	101,3
10	Obiloviny	363,5	5 631,6	3 295,3	4 654,6	5 129,5	3 661,9	1 654,6	5 316,5	110,2
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1 986,1	1 337,0	1 417,7	1 330,1	2 118,1	71,2	1 767,1	1 838,4	159,2
12	olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a pícniny	890,7	2 201,9	673,2	4 902,9	5 649,5	4 294,2	785,3	5 079,6	115,2
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	282,3	237,1	119,2	-97,9	-266,6	-148,3	76,3	-72,0	272,3
14	Rostlinné pletací materiály	-43,0	-23,5	-23,4	-26,9	-27,8	-11,4	1,1	-10,3	103,3
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	-2 782,1	-1 647,4	-1 659,3	-514,7	-1 469,3	-2 566,5	1 040,4	-1 526,1	285,5
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	-1 225,4	-983,7	-1 380,5	-1 872,5	-1 508,5	-1 532,9	869,8	-663,0	80,6
17	Cukr a cukrovinky	3 985,2	4 420,9	2 908,9	-14,9	1 894,5	1 507,1	322,7	1 829,8	-12 714,8
18	Kakao a kakaové přípravky	-2 127,0	-2 291,5	-2 404,1	-2 568,7	-2 000,6	-2 591,5	644,9	-1 946,7	77,9
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	-3 194,1	-3 214,2	-3 160,9	-3 426,2	-3 098,7	-3 018,0	117,1	-2 900,8	90,4
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	-2 733,3	-2 773,0	-3 182,4	-3 991,8	-4 288,2	-3 114,7	181,3	-2 933,5	107,4
21	Různé potravinářské přípravky	-2 020,8	-2 512,3	-2 670,0	-2 482,6	-1 569,2	-2 016,3	1 056,6	-959,7	63,2
22	Nápoje, lihoviny, tekutiny a ocet	-5,8	223,5	381,8	982,9	546,7	-1 678,8	2 475,7	796,9	55,6
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	-5 852,2	-4 249,9	-3 995,4	-3 807,7	-4 084,9	-5 116,5	1 805,4	-3 311,2	107,3
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	-1 688,4	-1 313,1	-2 682,5	-1 833,4	3 651,9	4 188,8	140,4	4 329,0	-199,2
Celkem		-32 295,5	-25 002,8	-34 194,6	-32 453,1	-23 205,9	-25 890,2	15 330,8	-10 559,4	71,5

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Polhová (UZEI)

**9.2/07 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15 (mil. Kč)
bez rozlišení celních režimů**

Rok	Vývoz															celkem
	AT	BE	LU	DE	DK	ES	FI	FR	GB	GR	IE	IT	NL	PT	SE	
2004	3 119,4	2 248,6	4,0	12 038,8	394,9	506,2	2 11,8	1 071,3	2 337,7	294,9	97,4	1 785,0	1 885,4	18,7	345,2	26 359,4
2005	3 912,1	1 305,2	6,4	18 908,7	412,9	541,9	231,8	1 713,9	1 784,8	357,4	84,7	2 111,8	1 764,5	29,1	482,0	33 647,1
2006	3 995,4	1 204,9	3,2	18 096,6	481,8	662,2	274,8	1 611,2	2 101,6	470,7	128,7	2 550,6	1 653,0	30,0	618,3	33 883,0
2007	4 556,3	1 257,1	3,3	23 626,7	578,4	716,4	617,0	2 023,1	2 752,1	397,8	148,4	3 451,2	2 225,5	53,0	843,8	43 250,1
2008	5 609,5	1 361,3	4,3	23 146,0	705,5	637,8	765,8	2 130,4	3 495,5	393,9	213,2	6 957,6	2 122,4	58,0	1 214,4	48 815,7
	Dovoz ¹⁾															
2004	3 735,0	2 287,5	12,5	20 484,0	1 679,0	5 650,8	142,9	3 326,4	1 225,7	1 051,2	457,2	5 338,6	5 902,4	54,5	409,3	51 756,9
2005	4 541,0	2 662,8	32,6	23 730,7	1 494,8	5 759,2	235,9	3 674,9	1 261,5	1 285,6	580,6	6 105,7	6 700,1	89,7	454,4	58 609,4
2006	5 326,3	2 917,7	25,2	24 181,0	1 559,4	6 082,8	433,2	4 141,3	1 518,4	1 517,3	607,4	6 748,4	7 211,8	78,4	489,5	62 838,1
2007	5 957,9	3 418,3	42,3	29 091,8	1 644,7	6 336,8	407,8	4 528,4	2 075,9	1 344,4	989,4	7 798,4	8 820,1	103,4	623,3	73 182,7
2008	6 126,5	3 267,7	8,5	30 633,5	1 671,4	6 213,9	270,9	4 490,6	1 688,7	1 480,5	769,1	7 804,2	9 186,1	412,2	682,2	74 705,9
	Balance															
2004	-615,6	-38,9	-8,5	-8 445,2	-1 284,1	-5 144,6	68,9	-2 255,1	1 112,0	-756,3	-359,8	-3 553,6	-4 017,0	-35,8	-64,1	-25 397,5
2005	-628,9	-1 357,6	-26,2	-4 822,0	-1 081,9	-5 217,3	-4,1	-1 961,0	523,3	-928,2	-495,9	-3 993,9	-4 935,6	-60,6	27,6	-24 962,3
2006	-1 330,9	-1 712,8	-22,0	-6 084,4	-1 077,6	-5 420,6	-158,4	-2 530,1	583,2	-1 046,6	-478,7	-4 197,8	-5 558,8	-48,4	128,8	-28 955,1
2007	-1 401,6	-2 161,2	-39,0	-5 465,1	-1 066,3	-5 620,4	209,2	-2 505,3	676,2	-946,6	-841,0	-4 347,2	-6 594,6	-50,4	220,5	-29 932,6
2008	-517,0	-1 906,4	-4,2	-7 487,5	-965,9	-5 576,1	494,9	-2 360,2	1 806,8	-1 086,6	-555,9	-846,6	-7 063,7	-354,2	532,2	-25 890,2

¹⁾ Dovoz je sledován podle země původu.

²⁾ AT - Rakousko, BE - Belgie, DE - Německo, DK - Dánsko, ES - Španělsko, FI - Finsko, FR - Francie, GB - V. Británie, GR - Řecko, IE - Irsko, IT - Itálie, LU - Lucembursko, NL - Nizozemsko, PT - Portugalsko, SE - Švédsko.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

**9.2/08 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s EU 12 (mil. Kč)
bez rozlišení celních režimů**

Rok	Vývoz											
	BG	CY	EE	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	celkem
2004	379,7	8,4	265,6	3 838,1	356,0	164,2	5,3	5 808,9	779,0	441,4	14 946,3	26 993,0
2005	236,1	7,8	130,9	3 903,0	304,0	182,7	3,6	7 148,7	862,7	497,9	20 817,3	34 094,8
2006	350,9	18,7	152,3	3 582,2	355,0	351,9	6,3	8 490,1	1 184,7	561,0	20 722,6	35 775,6
2007	524,6	17,6	139,3	4 472,8	520,9	211,9	5,6	10 373,8	2 018,7	518,4	26 258,0	45 061,6
2008	442,8	12,9	135,6	5 070,7	559,4	199,3	4,6	11 886,0	1 957,3	572,6	28 901,7	49 742,8
	Dovoz ¹⁾											
2004	340,9	224,7	70,1	3 561,6	153,8	93,3	9,5	8 723,0	110,4	128,1	8 935,9	22 351,3
2005	393,2	133,8	90,9	3 777,9	168,1	98,1	11,2	12 133,7	160,0	65,0	9 130,9	26 162,6
2006	348,7	57,6	94,5	4 406,4	257,6	107,6	1,6	16 011,4	196,1	77,8	10 787,0	32 346,3
2007	336,9	54,3	99,1	5 257,6	365,6	124,2	4,5	17 438,0	438,6	91,6	11 642,4	35 852,9
2008	387,8	56,5	86,1	5 238,6	150,5	98,9	0,0	16 948,7	501,6	96,3	10 847,1	34 412,0
	Balance											
2004	38,8	-216,3	195,5	276,5	202,2	70,9	-4,2	-2 914,1	668,6	313,3	6 010,4	4 641,6
2005	-157,1	-126,0	40,0	125,1	135,9	84,6	-7,6	-4 985,0	702,7	432,9	11 686,4	7 931,9
2006	2,2	-38,9	57,8	-824,2	97,4	244,3	4,7	-7 521,3	988,6	483,2	9 935,6	3 429,4
2007	187,7	-36,7	40,2	-784,8	155,3	87,7	1,1	-7 064,2	1 580,1	426,8	14 615,6	9 208,8
2008	55,0	-43,6	49,5	-167,9	408,9	100,4	4,6	-5 062,7	1 455,7	476,3	18 054,6	15 330,8

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) BG - Bulharsko, CY - Kypr, EE - Estonsko, HU - Maďarsko, LT - Litva, LV - Lotyšsko, MT - Malta, PL - Polsko, RO - Rumunsko, SI - Slovinsko a SK - Slovensko.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: K. Polková (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce - rostlinná výroba v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny						Základní stálé ceny roku 2000					
		2004	2005	2006	2007	2008		2004	2005	2006	2007	2008	
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	29 985	20 088	18 973	30 612	25 488		26 950	23 700	19 904	22 530	26 184	
01.1	Pšenice a špalda	17 139	10 752	10 604	16 825	13 004		15 889	13 140	11 193	12 540	14 662	
01.1/1	Pšenice měkká a špalda	17 139	10 752	10 604	16 825	13 004		15 889	13 140	11 193	12 540	14 662	
01.1/2	Pšenice tvrdá (durum)	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	
01.2	Žito a ozimé směsky	1 085	438	248	742	713		827	511	194	475	555	
01.3	Ječmen	8 096	6 130	5 481	8 077	8 503		6 904	6 497	5 590	5 758	6 773	
01.4	Oves a letní směsky	708	336	385	570	409		561	359	371	399	390	
01.5	Kukuřice na zmo	2 111	1 927	1 921	3 717	2 240		2 065	2 600	2 229	2 839	3 198	
01.6	Rýže	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	
01.7	Ostatní obiloviny	846	504	334	682	618		705	594	328	519	605	
02	TECHNICKÉ PLODINY	15 654	13 508	13 145	14 518	16 281		13 655	12 815	12 282	12 314	12 759	
02.1	Výsev olejnin a olejnaté plodiny (včetně osiva)	8 339	6 576	7 992	10 158	11 907		7 949	7 117	7 444	7 829	8 446	
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	429	354	308	323	333		377	400	365	270	209	
02.4	Cukrová řepa	4 909	4 709	3 273	2 466	2 267		3 468	3 387	3 041	2 800	2 795	
02.5	Ostatní technické plodiny	1 976	1 870	1 573	1 571	1 774		1 860	1 910	1 432	1 415	1 310	
03	KRMNÉ PLODINY	7 354	7 632	7 383	8 785	8 905		8 528	8 532	8 163	7 743	8 151	
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ VÝROBKY	4 029	4 149	4 555	4 620	4 532		4 077	3 856	3 796	3 685	3 660	
04.1	Čerstvá zelenina	1 567	1 381	1 614	1 520	1 767		1 767	1 411	1 304	1 314	1 328	
04.2	Sazenice a květiny	2 462	2 768	2 916	2 904	2 310		2 310	2 445	2 492	2 371	2 333	
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	3 143	2 510	2 922	4 429	2 771		3 607	4 305	2 921	3 491	3 288	
06	OVOCE	1 678	1 351	1 507	1 606	1 668		1 577	1 308	1 383	1 340	1 509	
06.1	Čerstvé ovoce	1 678	1 351	1 507	1 606	1 668		1 577	1 308	1 383	1 340	1 509	
07	VÍNO	716	324	504	1 311	1 022		763	590	543	1 157	1 148	
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ VÝROBKY	452	401	497	580	442		430	390	470	535	371	
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	63 011	49 962	49 484	66 461	61 108		59 587	55 493	49 462	52 795	57 070	

Pramen: ČSÚ - odbor statistiky zemědělství, lesnictví a živočišného prostředí
Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

I 0. I/02 - SZÚ - Celková produkce - živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)												
Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny						Základní stálé ceny roku 2000				
		2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008	
I 1	ZVÍŘATA	25 943	24 401	25 752	25 715	26 301	26 393	25 308	25 760	26 543	26 412	
I 1.1	Skot	5 895	5 459	7 885	7 809	7 614	5 522	5 085	5 820	5 954	6 291	
I 1.2	Prasata	13 478	12 331	11 997	11 368	11 078	14 674	13 679	13 630	14 162	13 139	
I 1.3	Lichokopytníci	0	0	0								
I 1.4	Ovce a kozy	80	71	100	111	74	77	103	82	85	75	
I 1.5	Drůbež	6 339	6 449	5 682	6 349	7 456	5 976	6 348	6 134	6 264	6 829	
I 1.6	Ostatní zvířata	150	91	88	79	79	144	93	93	78	78	
I 2	ŽIVOČIŠNÉ VÝROBKÝ	22 925	23 297	22 043	23 270	24 905	21 544	22 423	22 209	22 288	22 845	
I 2.1	Mléko	20 390	21 354	20 174	21 126		18 906	20 001	19 858	19 775	20 117	
I 2.2	Vejce	2 507	1 918	1 840	2 123		2 609	2 393	2 314	2 482	2 705	
I 2.3	Ostatní živočišné výrobky	28	25	30	26		28	29	37	31	23	
I 3	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (I 1+I 2)	48 868	47 698	47 795	48 985	51 206	47 937	47 731	47 969	48 831	49 257	
I 4	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ (I 0+I 3)	111 879	97 660	97 279	115 446	112 313	107 524	103 224	97 431	101 626	106 328	
I 5	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	1 451	2 164	2 346	2 327	2 595	1 184	1 150	1 261	1 257	1 363	
I 6	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (I 4+I 5)	113 330	99 825	99 626	117 773	114 908	108 708	104 375	98 692	102 882	107 690	
I 7	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	2 422	3 068	2 640	2 304	2 150	2 578	3 478	2 768	2 058	2 209	
I 7.1	Zpracování zemědělských výrobků	2 331	2 891	2 378	1 943	1 771	2 493	3 318	2 537	1 737	1 873	
I 7.2	Ostatní neoddělitelné vedlejší činnosti (zboží a služby)	91	177	261	361	379	84	160	232	320	336	
I 8	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (I 6+I 7)	115 752	102 893	102 265	120 077	117 058	111 286	107 853	101 461	104 940	109 899	

Pramen: ČSÚ - odbor statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí
Zpracovali: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/03 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	115 752	102 893	102 265	120 077	117 058	111 286	107 853	101 461	104 940	109 899
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	75 897	75 600	76 519	86 624	91 873	72 777	72 829	72 634	74 492	75 812
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	39 855	27 293	25 747	33 453	25 186	38 508	35 024	28 827	30 448	34 088
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	11 813	12 992	13 501	13 624	14 049	11 126	11 670	11 909	11 769	11 940
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	28 042	14 300	12 246	19 829	11 137	27 382	23 355	16 918	18 679	22 148
23	NÁHRADY ZAMĚŠTNANČŮM	19 160	20 153	20 559	21 119	25 892	.	.	.	.	-
24	OSTATNÍ DANĚ NA VÝROBU ¹⁾	4 215	1 564	1 464	1 397	1 398	.	.	.	.	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	7 158	19 025	21 123	20 647	30 332	.	.	.	.	-
26	DÚCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	30 985	31 762	31 905	39 079	40 070	.	.	.	.	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PREBYTEK/SMÍŠENÝ DÚCHOD (26-23)	11 825	11 608	11 346	17 960	14 178	.	.	.	.	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	2 569	3 056	3 245	3 472	3 542	.	.	.	.	-
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 388	1 522	1 568	1 550	1 574	.	.	.	.	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	691	579	645	750	661	.	.	.	.	-
31	PODNIKATELSKÝ DÚCHOD (26-23-28-29+30)	8 558	7 609	7 178	13 687	9 724	.	.	.	.	-

1) Daně investiční v ČR neexistují.

Pramen: ČSÚ - odbor statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/04 - SZÚ - Kapitálový účet v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
32	HTFK ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ	2 821	4 433	4 317	4 236	4 236	2 876	4 457	4 447	4 327	4 327
32.1	HTFK Výsadby	177	172	196	197	197	138	123	128	128	122
32.2	HTFK Zvířata	2 644	4 261	4 121	4 039	4 039	2 737	4 335	4 320	4 205	4 205
33	HTFK NEZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBKŮ	8 986	9 739	10 397	10 864	10 864	8 625	8 912	9 322	9 614	9 614
33.1	HTFK Stroje a zařízení	6 938	6 844	6 277	6 332	6 332	6 822	6 440	5 904	5 995	5 995
33.2	HTFK Budovy	2 031	2 883	4 104	4 515	4 515	1 787	2 462	3 403	3 603	3 603
33.3	Ostatní HTFK	17	12	16	18	18	15	10	15	15	16
34	HRUBÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	11 807	14 172	14 714	15 100	15 100	11 500	13 370	13 769	13 941	13 941
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	-6	1 180	1 213	1 476	1 476	374	1 700	1 860	2 172	2 172
36	ZMĚNA STAVU ZÁSOB	4 334	-1 314	-1 938	725	725	4 127	-1 486	-2 218	544	544
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	2 270	1 440	1 171	1 010	1 010	1 940	1 093	981	731	731
37.1	Investiční dotace	1 891	920	790	812	812	1 616	699	662	588	588
37.2	Ostatní kapitálové transfery	379	520	380	198	198	324	395	319	143	143

Pramen: ČSÚ - odbor statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

10.2.01 - Výsledky hospodaření podniků právnických osob

Ukazatel		Zemědělská družstva				Akciové společnosti				Společnosti s r. o.				Právnické osoby celkem			
A	B	Ukazatel A		Ukazatel B		Ukazatel A		Ukazatel B		Ukazatel A		Ukazatel B		Ukazatel A		Ukazatel B	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Průměry za podnik		Průměry za podnik															
Počet ha z. p.	Počet ha z. p.	1 438,1	1 490,8	1 438,1	1 490,8	1 674,2	1 698,9	1 674,2	1 698,9	903,0	855,0	903,0	855,0	1 380,7	1 371,8	1 380,7	1 371,8
Počet AWU	Počet AWU	57,9	58,9	57,9	58,9	66,0	63,1	66,0	63,1	26,6	24,2	26,6	24,2	52,6	50,2	52,6	50,2
Ukazatele z účetnictví (Kč/ha z. p.)		Ukazatele ze standardního výstupu EU (Kč/ha z. p.)															
Výkony ¹⁾	Celková produkce	31 822	38 714	33 583	38 470	37 978	41 416	37 478	40 343	27 354	32 179	28 882	32 235	33 703	38 599	34 503	38 101
Tržby RV	Produkce RV	10 469	14 080	15 123	18 525	12 957	16 601	17 037	20 475	12 585	15 877	15 129	18 829	11 978	15 485	16 047	19 434
Tržby ŽV	Produkce ŽV	15 562	17 089	16 642	17 939	18 001	17 642	18 092	17 863	11 730	10 852	11 994	11 534	15 883	16 102	16 418	16 683
Tržby z ostat. čin. ¹⁾	Ostatní produkce	3 997	5 086	1 818	2 006	6 094	5 680	2 349	2 005	2 649	3 978	1 759	1 872	4 630	5 096	2 037	1 984
Výkon. spotřeba ²⁾	Výrobní spotřeba	21 829	24 660	26 098	28 768	26 902	27 483	29 249	30 527	19 899	21 552	22 925	23 813	23 695	25 236	26 959	28 617
Dotace provozní	Dotace provozní	6 688	7 159	7 386	7 810	6 339	6 772	7 000	7 392	7 056	6 782	7 710	7 412	6 620	6 949	7 292	7 600
Daně provozní	Daně provozní	455	451	434	433	518	498	491	474	372	392	359	380	467	459	445	440
Hrubá příd. hodnota ³⁾	Hrubá příd. hodnota	16 226	20 763	14 437	17 078	16 898	20 157	14 739	16 734	14 140	17 016	13 308	15 453	16 161	19 853	14 391	16 645
Odpisy	Odpisy	4 236	4 507	2 859	3 119	4 647	4 609	3 300	3 315	3 041	3 308	2 138	2 401	4 220	4 337	2 936	3 074
Čistá příd. hodnota ⁴⁾	Čistá příd. hodnota	11 991	16 255	11 578	13 959	12 251	15 549	11 439	13 419	11 098	13 708	11 170	13 053	11 941	15 515	11 455	13 571
Osobní náklady	Osobní náklady	10 291	11 291	9 401	10 343	10 492	10 519	9 279	9 479	7 635	7 895	7 146	7 209	9 935	10 381	8 983	9 452
Pachtovné	Pachtovné	1 034	1 127	1 024	1 120	1 160	1 181	1 140	1 162	1 144	1 228	1 124	1 208	1 097	1 161	1 081	1 147
Nákladové úroky	Nákladové úroky	487	532	406	462	541	537	441	461	333	343	279	292	486	501	402	432
Dotace investiční	Dotace investiční	307	478	285	477	271	311	232	302	90	252	87	117	255	372	230	346
Daně investiční ⁵⁾	Daně investiční	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Provozní přebytk ⁶⁾	Důchod ze zemědělské činnosti ⁴⁾	485	3 784	1 031	2 511	328	3 623	811	2 619	2 076	4 494	2 708	4 461	679	3 844	1 218	2 886
Výsl. hospodaření ⁷⁾	Aktiva celkem	1 143	3 852	x	x	970	4 144	x	x	2 987	5 422	x	x	1 404	4 217	x	x
Dlouhodobý majetek	Stálá aktiva	61 361	67 465	100 279	99 846	68 826	70 561	94 897	100 175	40 855	44 171	58 730	61 508	61 141	64 624	91 481	93 393
Oběžná aktiva	Oběžná aktiva	36 492	39 377	76 613	73 153	41 039	41 093	68 720	72 153	20 976	22 116	40 112	40 896	35 887	37 094	67 604	67 282
Vlastní kapitál	Vlastní kapitál	24 505	27 624	23 666	26 693	27 238	28 933	26 177	28 022	19 084	21 230	18 618	20 612	24 747	26 979	23 877	26 111
Cizí zdroje	Cizí zdroje	31 567	37 003	71 256	70 855	47 199	49 232	75 068	80 708	14 600	18 007	34 765	38 015	35 403	38 468	67 176	69 072
ČPH / AWU v tis. Kč	ČPH / AWU v tis. Kč	29 717	30 178	29 023	28 991	21 521	21 137	19 829	19 467	26 110	25 901	23 965	23 493	25 638	25 910	24 305	24 321
Účinnost výk. spotřeby ⁸⁾	Účinnost výk. spotřeby ⁸⁾	297,8	411,7	287,5	353,5	310,9	418,8	290,2	361,5	376,1	485,1	378,5	461,9	313,2	424,1	300,5	370,9
Obrat celk. aktiv ⁹⁾	Obrat celk. aktiv ⁹⁾	0,49	0,54	0,33	0,39	0,54	0,57	0,39	0,40	0,66	0,70	0,49	0,52	0,53	0,57	0,38	0,41
Míra zadluženosti ¹⁰⁾	Míra zadluženosti ¹⁰⁾	48,43	44,73	28,94	29,04	31,27	29,96	20,90	19,43	63,91	58,64	40,81	38,19	41,93	40,09	26,57	26,04
Výnosnost celkového kapitálu ¹¹⁾	Výnosnost celkového kapitálu ¹¹⁾	1,86	5,71	1,03	2,51	1,41	5,87	0,85	2,61	7,31	12,28	4,61	7,25	2,30	6,53	1,33	3,09

1) Včetně tržeb za prodej zboží.

2) Výkonová spotřeba - pachtovné + náklady na prodané zboží.

3) Výkony - výkonová spotřeba + dotace provozní - daně provozní.

4) Hrubá přidaná hodnota - odpisy.

5) Daně investiční v ČR neexistují.

6) Čistá přidaná hodnota - osobní náklady - pachtovné - nákladové úroky + dotace investiční - daně investiční.

7) Výsledek hospodaření před zdaněním.

8) Účinitiv = výkony / výkonová spotřeba * 100; standardní výstup = celková produkce / výrobní spotřeba * 100.

9) Účinitiv = tržby / aktiva celkem; standardní výstup = celková produkce / aktiva celkem.

10) Gazi zdroje / aktiva celkem * 100.

11) Účinitiv = výsledek hospodaření / aktiva celkem * 100; standardní výstup = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem * 100.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

I.0.2/02 - Výsledky hospodaření podniků fyzických osob

Ukazatel		Skupina 5-50 ha z. p.				Skupina 51 - 100 ha z. p.				Skupina 101 - 300 ha z. p.				Skupina nad 300 ha z. p.				Fyzické osoby celkem			
A	B	Ukazatel A		Ukazatel B		Ukazatel A		Ukazatel B		Ukazatel A		Ukazatel B		Ukazatel A		Ukazatel B		Ukazatel A		Ukazatel B	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Průměry za podnik	Průměry za podnik																				
Počet ha z. p.	Počet ha z. p.	29,1	27,2	29,1	27,2	73,3	73,1	73,3	73,1	169,3	166,4	169,3	166,4	568,2	553,5	568,2	553,5	137,5	133,5	137,5	133,5
PočetAWU	PočetAWU	1,8	1,6	1,8	1,6	2,0	2,0	2,0	2,0	2,9	3,0	2,9	3,0	7,1	7,2	7,1	7,2	2,8	2,7	2,8	2,7
Ukazatele z daňové evidence	Ukazatele ze standardního výstupu EU																				
(Kč/ha z. p.)	(Kč/ha z. p.)																				
Výkony ¹⁾	Celková produkce	33 735	35 268	37 494	41 488	17 605	24 643	21 046	28 644	16 469	23 073	18 674	25 646	15 635	20 443	17 298	22 512	18 515	23 822	20 602	26 460
Tržby RV	Produkce RV	20 430	22 215	23 775	28 316	9 365	16 082	12 578	19 710	10 821	17 239	12 796	19 847	12 234	17 673	13 530	19 557	12 345	17 922	14 232	20 545
Tržby ŽV	Produkce ŽV	12 366	11 647	12 813	11 676	7 706	8 064	7 947	8 409	5 245	5 161	5 438	5 185	3 066	2 548	3 345	2 642	5 737	5 385	5 883	5 375
Tržby z ostat. čin. ²⁾	Ostatní produkce	939	1 406	907	1 496	533	498	521	525	404	674	440	614	334	222	423	312	433	515	486	540
Tržby z ostat. čin. ²⁾	Ostatní produkce	939	1 406	907	1 496	533	498	521	525	404	674	440	614	334	222	423	312	433	515	486	540
Výkon. spotřeba ³⁾	Výrobní spotřeba	20 115	20 178	23 704	24 413	12 630	15 141	15 900	18 756	12 028	14 230	14 415	16 531	11 620	13 340	13 391	15 028	13 176	14 869	15 462	17 177
Dotace provozní	Dotace provozní	6 243	6 535	6 248	6 540	6 694	6 615	6 697	6 618	6 969	6 814	6 970	6 815	7 128	7 102	7 130	7 102	6 963	6 904	6 964	6 905
Dané provozní	Dané provozní	599	557	599	557	355	302	355	302	286	253	286	253	229	211	229	211	295	266	295	266
Hrubá příd. hodnota ⁴⁾	Hrubá příd. hodnota	19 264	21 068	19 440	23 059	11 314	15 816	11 489	16 204	11 124	15 404	10 942	15 677	10 914	13 994	10 808	14 375	12 007	15 590	11 810	15 921
Odpisy	Odpisy	6 268	5 853	6 001	8 753	3 515	3 895	3 224	4 859	3 523	3 530	3 311	3 787	2 661	2 553	2 471	2 743	3 379	3 346	3 161	3 893
Čistá příd. hodnota ⁵⁾	Čistá příd. hodnota	12 996	15 216	13 439	14 306	7 799	11 920	8 264	11 345	7 601	11 874	7 631	11 890	8 254	11 440	8 336	11 632	8 628	12 244	8 649	12 028
Osobní náklady	Osobní náklady	2 941	2 538	1 592	1 079	1 265	1 371	581	598	1 491	1 778	1 036	1 218	2 058	2 449	1 821	2 135	1 882	2 134	1 416	1 577
Pachtovné	Pachtovné	565	616	565	616	693	679	693	679	762	878	762	878	984	1 029	984	1 029	850	910	850	910
Nákladové úroky	Nákladové úroky	250	459	250	238	251	653	251	359	331	683	331	369	287	446	287	251	298	564	298	309
Dotace investiční	Dotace investiční	38	5	33	0	116	133	114	133	39	96	39	94	2	54	0	54	31	78	30	78
Dotace investiční ⁶⁾	Dotace investiční ⁶⁾	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dané investiční ⁶⁾	Dané investiční ⁶⁾	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Provozní přebytek ⁷⁾	Důchod ze zemědělské činnosti	9 278	11 607	11 065	12 373	5 706	9 349	6 854	9 842	5 056	8 630	5 541	9 519	4 926	7 570	5 243	8 270	5 630	8 715	6 115	9 309
Výsl. hospodaření ⁸⁾	x	9 312	11 541	x	x	5 568	9 636	x	x	4 881	8 837	x	x	4 884	7 692	x	x	5 391	8 758	x	x
Aktiva celkem	Aktiva celkem	112 581	113 973	170 198	132 827	53 201	60 592	79 446	75 608	40 126	44 968	62 269	57 821	28 790	32 492	46 988	43 692	42 620	46 948	66 948	60 171
Dlouhodobý majetek	Stálá aktiva	87 142	85 650	144 980	105 181	39 020	45 101	66 073	60 671	30 545	32 816	53 047	46 016	20 255	22 113	38 661	33 620	31 342	33 655	56 005	47 253
Oběžná aktiva	Oběžná aktiva	25 440	28 323	25 218	27 647	14 181	15 491	13 372	14 937	9 581	12 152	9 222	11 805	8 535	10 379	8 326	10 072	11 278	13 293	10 944	12 918
Vlastní kapitál	Vlastní kapitál	105 580	107 678	163 262	126 607	47 588	53 611	73 911	68 693	32 468	37 486	54 695	50 420	22 458	26 336	40 732	37 571	35 808	40 135	60 214	53 417
Cizí zdroje	Cizí zdroje	7 001	6 295	6 936	6 220	5 613	6 981	5 535	6 914	7 658	7 483	7 574	7 401	6 332	6 156	6 256	6 121	6 813	6 812	6 735	6 753
ČPH / AWU v tis. Kč	ČPH / AWU v tis. Kč	214,4	259,0	221,7	243,5	290,0	437,4	307,3	416,3	448,3	659,4	450,1	660,2	656,1	884,6	662,7	899,5	431,0	595,7	432,0	585,1
Účinnost výk. spotřeby ⁹⁾	Účinnost výr. spotřeby ⁹⁾	167,71	174,78	158,18	169,94	139,39	162,75	132,37	152,72	136,92	162,14	129,54	155,14	134,55	153,25	129,18	149,80	140,52	160,21	133,24	154,04
Obrot celk. aktiv ¹⁰⁾	Obrot celk. aktiv ¹⁰⁾	0,30	0,31	0,22	0,31	0,33	0,41	0,26	0,38	0,41	0,51	0,30	0,44	0,54	0,63	0,37	0,52	0,43	0,51	0,31	0,44
Míra zadluženosti ¹¹⁾	Míra zadluženosti ¹¹⁾	6,22	5,52	4,08	4,68	10,55	11,52	6,97	9,14	19,08	16,64	12,16	12,80	21,99	18,95	13,31	14,01	15,99	14,51	10,06	11,22
Výnosnost celkového kapitálu ¹²⁾	Výnosnost celkového kapitálu ¹²⁾	8,27	10,13	6,50	9,32	10,47	15,90	8,63	13,02	12,16	19,65	8,90	16,46	16,96	23,67	11,16	18,93	12,65	18,65	9,13	15,47

1) Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb + tržby za prodej zboží.

2) Všechné tržby za prodej zboží.

3) Nákup materiálu + nákup zboží + provozní režie - pachtovné - pojistné majetku a výroby - daně - úroky.

4) Výkony - výkonová spotřeba + dotace provozní - daně provozní.

5) Hrubá přidaná hodnota - odpisy.

6) Daně investiční v ČR neexistují.

7) Čistá přidaná hodnota - osobní náklady - pachtovné - nákladové úroky + dotace investiční - daně investiční.

8) Rozdíl příjmů a výdajů zahrnovaných do základu daně z příjmů fyzických osob.

9) Daňová evidence = výkony / výkonová spotřeba * 100; standardní výstup = celková produkce / výrobní spotřeba * 100.

10) Daňová evidence = tržby / aktiva celkem (resp. majetek celkem); standardní výstup = celková produkce / aktiva celkem.

11) GZ / zdroje (resp. součet závazků) / aktiva celkem * 100.

12) Daňová evidence = výsledek hospodaření / aktiva celkem * 100; standardní výstup = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem * 100.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle LFA (podniky právnických a fyzických osob celkem)

Ukazatel	Horská oblast (H) ¹⁾		Jiné než horské LFA (O) ²⁾		Částečné zastoupení LFA (Z) ³⁾		Oblast mimo LFA (N) ⁴⁾		Celkem	
	Ukazatel A	Ukazatel B	Ukazatel A	Ukazatel B	Ukazatel A	Ukazatel B	Ukazatel A	Ukazatel B	Ukazatel A	Ukazatel B
A	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Průměry za podnik	Průměry za podnik									
Počet ha z. p.	540,0	539,9	540,0	539,9	540,0	539,9	540,0	539,9	540,0	539,9
Počet AWU	19,0	17,3	19,0	17,3	19,0	17,3	19,0	17,3	19,0	17,3
Ukazatele z účetnictví a daňové evidence (Kč/ha z. p.)	Ukazatele ze standardního výstupu EU (Kč/ha z. p.)									
Výkony ⁵⁾	21 331	23 250	24 436	25 647	24 549	30 632	26 739	32 890	27 875	34 590
Tržby RV	3 336	5 095	7 370	9 201	7 414	10 801	11 575	15 192	8 313	12 273
Tržby ZV	13 633	14 003	14 721	14 857	13 009	14 963	13 852	15 947	14 544	16 179
Tržby z ostat. čin. ⁶⁾	3 165	2 438	2 345	1 588	2 607	2 882	1 312	1 751	3 544	4 219
Výkon. spotřeba ⁷⁾	15 741	16 009	20 036	20 346	17 558	19 597	21 634	24 868	20 033	22 728
Dotace provozní	9 001	8 926	9 486	9 353	7 198	7 274	7 721	7 794	6 553	6 982
Daně provozní	261	241	250	234	348	356	335	346	397	379
Hrubá příd. hodnota ⁸⁾	14 330	15 927	13 636	14 420	13 841	17 954	12 491	15 470	13 997	18 451
Odpisy	3 767	3 769	2 539	2 682	3 705	4 068	2 551	2 944	3 833	4 162
Čistá příd. hodnota ⁹⁾	10 563	12 157	11 097	11 737	10 135	13 885	9 940	12 527	10 164	14 289
Osobní náklady	8 116	7 945	7 431	7 399	7 697	8 425	7 067	7 816	8 834	9 926
Pachtovné	486	568	482	562	595	713	587	711	951	919
Nákladové úroky	395	451	334	363	459	536	415	453	436	470
Dotace investiční	204	272	121	201	252	482	248	480	221	427
Daně investiční ¹⁰⁾	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Provozní přebytk ¹¹⁾	1 770	3 466	2 971	3 614	1 636	4 693	2 119	4 026	1 65	3 403
Výsl. hospodaření ¹²⁾	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Aktiva celkem	49 893	51 554	73 647	72 498	53 109	60 905	79 197	85 993	54 138	59 580
Dlouhodobý majetek	31 504	32 467	56 530	54 787	33 514	38 290	60 638	61 701	31 614	34 281
Oběžná aktiva	17 911	18 659	17 118	17 712	19 272	22 129	18 560	21 293	22 117	24 821
Vlastní kapitál	28 457	30 898	53 216	53 250	33 030	39 540	60 007	65 923	29 528	34 579
Cizí zdroje	21 372	20 559	20 431	19 248	20 063	21 301	19 191	20 071	24 487	24 713
CPH / AWU v tis. Kč	300,9	380,0	316,1	366,9	313,6	437,3	307,6	394,5	293,3	403,7
Účinnost výk. spotřeby ¹³⁾	135,51	145,23	121,96	126,05	139,81	156,31	123,60	132,26	139,14	152,19
Obrat celk. aktiv ¹⁴⁾	0,40	0,42	0,33	0,35	0,43	0,47	0,34	0,38	0,49	0,55
Míra zadluženosti ¹⁵⁾	42,84	39,88	27,74	26,55	37,78	34,97	24,23	23,34	45,23	41,48
Výnosnost celkového kapitálu ¹⁶⁾	6,67	8,81	4,03	4,98	4,00	8,06	2,68	4,68	1,53	5,86

1) Více než 50 % z. p. v H.

2) Více než 50 % z. p. v O a S, pokud H bude menší než 50 %.

3) Zastoupena z. p. v LFA, ale nezahrnuta do H nebo O.

4) 100 % z. p. mimo LFA.

5) U podniků právnických osob započítány výkony + tržby za prodej zboží, u podniků fyzických osob započítány tržby za prodej vlastních výrobků a služeb + tržby za prodej zboží.

6) Včetně tržeb za prodej zboží.

7) U podniků právnických osob započítána výkonná spotřeba - pachtovné + náklady na prodané zboží, u podniků fyzických osob započítán nákup materiálu + nákup zboží + provozní režie - pachtovné - pojistné majetku a výroby - daně - úroky.

8) Výkony - výkonná spotřeba + dotace provozní - daně provozní.

9) Hrubá přidaná hodnota - odpisy.

10) Daně investiční v ČR neexistují.

11) Čistá přidaná hodnota - osobní náklady - pachtovné - nákladové úroky + dotace investiční - daně investiční.

12) U podniků právnických osob započítán výsledek hospodaření za účetní období, u podniků fyzických osob započítán rozdíl příjmů a výdajů zahrnovaných do základu daně z příjmů fyzických osob.

13) Účinnost a daňová evidence = výkony / výkonná spotřeba * 100; standardní výstup = celková produkce / výrobní spotřeba * 100.

14) Účinnost a daňová evidence = tržby / aktiva celkem (resp. majetek celkem); standardní výstup = celková produkce / aktiva celkem.

15) Cizí zdroje (resp. součet závazků) / aktiva celkem * 100.

16) Účinnost a daňová evidence = výsledek hospodaření / aktiva celkem * 100; standardní výstup = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem * 100.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špička (UZEI)

I 0.2/04 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření ze standardního výstupu EU (podniky právnických a fyzických osob celkem)

Ukazatel	Polní výroba		Zahradnictví		Trvalé kultury		Produkce mléka		Chov skotu		Chov prasat a drůbeže		Smíšená výroba		Celkem	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Průměry za podnik																
Počet ha z. p.	588,7	575,0	47,1	26,5	45,9	50,2	441,3	358,0	393,8	344,8	14,6	39,8	979,6	962,0	606,8	580,2
Počet ha obilovin	341,6	344,9	12,1	4,3	11,6	17,2	89,6	79,1	46,3	33,0	9,4	29,2	422,5	418,8	281,8	281,5
Počet ha ostat. polních plodin	142,4	136,2	14,7	10,1	3,0	3,6	14,0	15,0	9,0	8,1	3,2	7,3	167,8	165,3	112,7	109,4
Počet ha krmných plodin	93,1	83,4	0,4	0,4	3,2	5,2	337,3	263,6	338,3	303,6	2,0	2,6	383,3	373,4	203,5	181,6
Počet DJ celkem	182,4	176,0	0,0	0,0	7,5	16,6	274,5	233,6	185,6	151,8	679,4	502,9	595,5	590,3	321,4	296,8
Počet AWU	18,2	16,4	8,0	5,4	5,4	8,4	17,4	14,2	9,9	8,0	11,0	10,6	36,3	35,3	21,6	19,9
Ukazatele ze standardního výstupu EU (tis. Kč/AWU)																
Celková produkce	955,4	1 210,4	1 268,9	1 117,1	697,0	445,4	727,3	814,4	598,7	688,8	1 542,7	1 327,0	897,2	1 013,0	914,8	1 063,1
Produkce RV	617,4	842,3	1 227,0	1 084,7	643,6	348,3	174,5	219,0	193,2	250,0	22,0	98,3	367,7	454,8	443,9	572,6
Produkce ŽV	279,0	306,6	0,0	0,0	30,9	52,3	500,8	548,1	353,6	367,8	1 428,2	1 170,8	485,2	514,1	419,8	438,8
Ostatní produkce	58,9	61,5	41,9	32,4	22,4	44,9	52,0	47,2	52,0	71,0	92,6	57,9	44,3	44,1	51,1	51,8
Výrobní spotřeba	731,7	862,0	754,9	661,7	348,8	226,0	570,2	626,4	587,6	632,9	1 212,4	1 086,0	708,3	767,2	712,3	786,9
Dotace provozní	208,4	236,9	21,9	22,6	55,1	67,3	238,6	240,1	416,8	430,5	19,8	34,7	198,7	211,5	203,7	219,1
Daně provozní	15,4	16,1	6,6	5,6	9,9	6,5	7,6	7,5	7,8	8,6	6,3	6,7	10,7	10,5	11,9	12,1
Hrubá před. hodnota	416,8	569,1	529,3	472,4	393,4	280,2	388,2	420,7	420,1	477,8	343,9	269,0	376,9	446,8	394,3	483,2
Odpisy	94,6	109,2	63,4	101,7	80,3	68,6	72,9	87,9	75,5	87,5	97,0	105,8	77,0	82,6	83,4	93,3
Čistá před. hodnota	322,1	460,0	466,0	370,7	313,2	211,6	315,3	332,8	344,6	390,3	246,9	163,1	299,9	364,2	310,9	389,9
Osobní náklady	216,7	246,7	204,6	151,6	134,9	117,8	210,2	224,9	189,3	200,4	228,3	186,4	233,0	253,3	222,5	242,3
Pachtovné	41,5	46,2	37,8	42,0	11,1	8,7	13,1	12,1	17,9	19,4	5,3	10,2	25,1	27,3	29,5	32,5
Nákladové úroky	10,2	12,9	0,8	0,1	5,4	4,7	8,2	11,1	13,9	14,3	11,0	9,5	11,8	12,1	10,9	12,1
Dotace investiční	4,6	6,3	0,0	0,0	2,6	12,9	6,8	9,3	2,3	10,1	5,9	0,0	6,7	11,3	5,7	8,9
Daně investiční ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Důchod ze zemědělské činnosti	58,3	160,4	222,9	177,0	164,5	93,4	90,6	94,0	125,9	166,3	8,3	-42,9	36,7	82,7	53,7	111,9
Aktiva celkem	2 531,3	2 766,3	1 940,3	1 871,4	1 916,3	1 433,2	2 181,3	2 309,6	2 329,3	2 354,7	3 839,9	3 047,2	2 437,7	2 530,2	2 474,5	2 585,8
Stálá aktiva	1 873,5	1 957,3	1 378,9	1 330,3	1 516,6	1 034,0	1 713,1	1 792,5	1 724,2	1 774,9	3 042,3	2 323,5	1 827,1	1 858,5	1 854,5	1 879,6
Oběžná aktiva	657,8	809,0	561,5	541,1	399,7	399,2	468,3	517,1	605,2	579,8	797,6	723,6	610,6	671,8	620,0	706,2
Vlastní kapitál	1 942,7	2 111,3	1 637,5	1 620,0	1 486,6	1 128,1	1 593,1	1 672,6	1 745,1	1 834,2	3 076,3	2 300,8	1 797,0	1 889,4	1 860,9	1 950,7
Cizí zdroje	588,6	655,0	302,8	251,4	429,7	305,1	588,3	637,1	584,3	520,5	763,6	746,3	640,7	640,8	613,6	635,1
ČPH / AWU	322,1	460,0	466,0	370,7	313,2	211,6	315,3	332,8	344,6	390,3	246,9	163,1	299,9	364,2	310,9	389,9
Účinnost výrobní spotřeby ²⁾	130,58	140,42	168,10	168,81	199,85	197,09	127,55	130,02	101,89	108,83	127,24	122,19	126,67	132,03	128,44	135,10
Obrat celk. aktiv ³⁾	0,38	0,44	0,65	0,60	0,36	0,31	0,33	0,35	0,26	0,29	0,40	0,44	0,37	0,40	0,37	0,41
Míra zadluženosti ⁴⁾	23,25	23,68	15,60	13,43	22,42	21,29	26,97	27,58	25,08	22,11	19,89	24,49	26,28	25,33	24,80	24,56
Výnosnost celkového kapitálu ⁵⁾	2,30	5,80	11,49	9,46	8,58	6,52	4,15	4,07	5,40	7,06	0,22	-1,41	1,51	3,27	2,17	4,33

1) Daně investiční v ČR neexistují.

2) Celková produkce / výrobní spotřeba * 100.

3) Celková produkce / aktiva celkem.

4) Cizí zdroje / aktiva celkem * 100.

5) Důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem * 100.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN CZ

Zpracoval: J. Špíčka (ÚZEI)

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2008

I 0.2/05 - Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti ze standardního výstupu EU (podniky právnických a fyzických osob celkem)

Ukazatel	Velmi malé ¹⁾				Malé				Pod středem				Velké				Velmi velké				Zvlášť velké				Celkem			
	I. (< 2 EV)		II. (2 ≤ 4 EV)		III. (4 ≤ 6 EV)		IV. (6 ≤ 8 EV)		V. (8 ≤ 12 EV)		VI. (12 ≤ 16 EV)		VII. (16 ≤ 40 EV)		VIII. (40 ≤ 100 EV)		IX. (100 ≤ 250 EV)		X. (> 250 EV)									
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Průměry za podnik																												
Počet ha z. p.	-	-	-	-	17,1	19,0	32,3	24,9	39,4	39,5	52,2	47,7	80,1	89,4	210,0	190,3	524,0	495,4	1 590,6	1 606,7	606,8	580,2						
Počet ha obilovin	-	-	-	-	5,8	6,8	7,0	11,3	11,2	16,5	16,7	35,2	35,4	91,0	96,8	240,7	256,4	749,1	781,0	281,8	281,5							
Počet ha ostat. polních plodin	-	-	-	-	1,0	0,8	1,5	1,3	1,9	1,8	4,4	4,3	10,6	10,7	27,8	32,6	84,8	86,5	312,6	315,8	112,7	109,4						
Počet ha krmných plodin	-	-	-	-	10,1	11,1	23,3	16,1	25,3	25,6	31,0	26,1	33,0	42,1	87,9	58,7	193,6	148,5	504,7	487,8	203,5	181,6						
Počet DJ celkem	-	-	-	-	9,6	10,2	15,5	14,1	16,5	15,6	21,5	20,9	30,2	32,8	56,6	42,9	148,7	140,9	936,4	911,8	321,4	296,8						
Počet AWU	-	-	-	-	1,2	1,1	1,4	1,3	1,5	1,5	1,6	1,7	2,1	2,3	4,2	3,7	11,7	10,9	61,7	59,5	21,6	19,9						
Ukazatele ze standardního výstupu EU (tis. Kč/AWU)																												
Celková produkce	-	-	-	-	414,8	466,0	461,5	548,1	567,4	555,0	618,4	795,0	897,5	994,5	924,8	1 309,1	895,9	1 191,8	921,9	1 053,6	914,8	1 063,1						
Produkce RV	-	-	-	-	200,9	241,0	239,6	312,7	293,6	366,3	349,2	472,6	552,7	655,8	589,8	993,9	533,4	816,5	431,1	539,1	443,9	572,6						
Produkce ZV	-	-	-	-	187,9	190,2	188,0	206,6	220,6	170,9	245,3	245,5	316,8	314,2	281,3	272,5	309,8	439,1	462,4	419,8	438,8							
Ostatní produkce	-	-	-	-	26,0	34,8	33,9	28,8	53,2	17,8	23,9	76,9	28,1	24,4	53,7	42,7	53,2	65,5	51,7	52,1	51,1	51,8						
Výrobní spotřeba	-	-	-	-	313,4	345,6	390,3	388,1	448,2	416,6	510,0	548,8	685,3	685,5	745,2	867,0	725,4	849,2	714,8	787,9	712,3	786,9						
Dotace provozní	-	-	-	-	121,5	146,6	185,8	153,4	207,0	207,9	273,8	235,2	281,1	297,0	389,4	352,7	337,8	320,0	184,3	204,3	203,7	219,1						
Dané provozní	-	-	-	-	9,1	8,8	7,1	7,4	9,4	8,3	9,0	12,1	12,3	11,4	13,8	12,5	12,6	12,8	11,8	12,1	11,9	12,1						
Hrubá příd. hodnota	-	-	-	-	213,8	258,1	249,9	306,0	316,8	338,0	373,2	469,3	481,0	594,6	555,2	782,3	495,7	649,9	379,5	457,8	394,3	483,2						
Odpisy	-	-	-	-	74,0	105,4	72,5	126,8	77,1	116,0	81,3	160,1	134,2	167,1	148,4	180,4	100,4	127,5	78,6	84,5	83,4	93,3						
Čistá příd. hodnota	-	-	-	-	139,8	152,6	177,4	179,3	239,7	222,1	291,9	309,2	346,8	427,5	406,8	601,9	395,3	522,4	301,0	373,3	310,9	389,9						
Osobní náklady	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	33,2	8,7	9,2	34,2	38,9	52,9	114,0	109,2	193,3	211,1	236,4	259,3	222,5	242,3						
Pachtovné	-	-	-	-	5,6	7,4	9,6	9,1	11,9	12,7	17,6	16,2	37,2	36,0	37,1	43,8	40,9	45,4	28,4	31,3	29,5	32,5						
Nákladové úroky	-	-	-	-	1,8	2,2	2,6	4,9	4,6	4,2	4,3	9,2	11,0	14,3	17,4	16,1	12,5	11,9	10,6	12,0	10,9	12,1						
Dotace investiční	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,8	1,3	2,1	1,5	1,0	4,4	3,8	3,7	6,1	9,9	5,7	8,9						
Dané investiční ²⁾	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0						
Důchod ze zemědělské činnosti	-	-	-	-	132,3	143,1	148,8	162,5	190,0	196,5	266,6	250,8	261,8	325,7	239,3	437,2	152,3	257,6	31,7	80,6	53,7	111,9						
Aktiva celkem	-	-	-	-	2 436,8	1 648,1	2 148,3	2 057,6	2 416,7	2 034,7	2 870,7	2 578,2	3 403,7	2 796,4	3 074,8	2 908,2	2 636,1	2 590,3	2 416,0	2 573,0	2 474,5	2 585,8						
Stálá aktiva	-	-	-	-	2 028,7	1 241,9	1 762,2	1 648,2	1 947,4	1 597,6	2 419,2	2 033,9	2 833,9	2 191,4	2 469,2	2 258,1	2 066,9	1 885,1	1 787,6	1 857,6	1 854,5	1 879,6						
Oběžná aktiva	-	-	-	-	408,0	406,2	386,1	409,4	469,2	437,1	451,5	544,3	569,9	604,9	605,6	650,1	569,2	705,2	628,4	715,4	620,0	706,2						
Vlastní kapitál	-	-	-	-	2 343,3	1 596,6	2 028,3	1 994,7	2 226,5	1 944,1	2 736,6	2 341,7	3 094,1	2 444,4	2 560,0	2 450,4	1 947,5	1 918,3	1 790,1	1 917,0	1 860,9	1 950,7						
Cizí zdroje	-	-	-	-	93,5	51,5	120,0	62,9	190,2	90,6	134,1	236,5	309,6	351,9	514,8	457,8	688,6	671,9	625,9	656,0	613,6	635,1						
ČPŘ / AWU	-	-	-	-	139,8	152,6	177,4	179,3	239,7	222,1	291,9	309,2	346,8	427,5	406,8	601,9	395,3	522,4	301,0	373,3	310,9	389,9						
Účinnost výrobní spotřeby ³⁾	-	-	-	-	132,34	134,81	118,25	141,24	126,59	133,24	121,25	144,86	130,97	145,07	124,09	151,00	123,51	140,36	128,98	133,71	128,44	135,10						
Obrat celk. aktiv ⁴⁾	-	-	-	-	0,17	0,28	0,21	0,27	0,23	0,27	0,22	0,31	0,26	0,36	0,30	0,45	0,34	0,46	0,38	0,41	0,37	0,41						
Míra zadluženosti ⁵⁾	-	-	-	-	3,84	3,12	5,59	3,06	7,87	4,45	4,67	9,17	9,10	12,59	16,74	15,74	26,12	25,94	25,91	25,50	24,80	24,56						
Výnosnost celkového kapitálu ⁶⁾	-	-	-	-	5,43	8,68	6,93	7,90	7,86	9,66	9,29	9,73	7,69	11,65	7,78	15,03	5,78	9,94	1,31	3,13	2,17	4,33						

1) Údaje se v síti testovacích podniků nevyskytují.

2) Daně investiční v ČR neexistují.

3) Celková produkce / výrobní spotřeba * 100.

4) Celková produkce / aktiva celkem.

5) Cizí zdroje / aktiva celkem * 100.

6) Důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem * 100.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FAO CZ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

I I/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2007			2008 ¹⁾		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby	7 322	10 479	17 801	7 093	11 693	18 786
- SAPS	0	9 768	9 768	0	10 795	10 795
- oddělená platba za cukr	0	673	673	0	855	855
- oddělená platba za rajčata	0	0	0	0	10	10
- energetické plodiny	0	38	38	0	33	33
- národní doplňkové platby	7 230	0	7 230	6 998	0	6 998
- ostatní komoditní podpory (dotace MZe)	92	0	92	95	0	95
HRDP 2004-2006	776	3 107	3 883	622	2 486	3 108
- platby LFA a NATURA 2000	19	76	95	0	1	1
- agro-environmentální opatření	717	2 872	3 589	583	2 335	2 918
- ostatní opatření	40	159	199	38	150	188
OP Zemědělství 2004-2006	759	1 831	2 590	559	1 328	1 886
- zemědělství	652	1 575	2 227	508	1 201	1 708
- potravinářský průmysl	38	88	126	35	80	115
- lesní hospodářství	36	92	128	16	47	63
- rybářství	33	76	109	0	0	0
PRV 2007-2013	545	2 182	2 727	1 062	4 240	5 301
- osa I	0	0	0	157	626	783
- osa II	545	2 182	2 727	814	3 251	4 065
- platby LFA a NATURA 2000	545	2 182	2 727	538	2 150	2 688
- osa III	0	0	0	91	362	453
- osa IV	0	0	0	0	0	0
OP Rybářství	0	0	0	52	156	208
Národní podpory rezortu MZe	4 914	0	4 914	4 951	0	4 951
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	2 553	0	2 553	2 503	0	2 503
- podpory PGRLF	953	0	953	917	0	917
- pozemkové úřady	663	0	663	845	0	845
- výdaje ost. institucí rezortu	745	0	745	686	0	686
Národní podpory ost. rezortů	1 800	0	1 800	1 863	0	1 863
- MŽP, MPO, MD	156	0	156	246	0	246
- daňové a podobné úlevy	1 644	0	1 644	1 617	0	1 617
Organizace trhu (SOT)	85	797	882	73	518	591
- subvence vývozu	0	258	258	0	43	43
- ostatní výdaje v rámci SOT	85	539	624	73	475	548
Celkem	16 201	18 396	34 597	16 274	20 421	36 695

U všech podpor z programu HRDP, včetně plateb LFA, jsou uvedeny objemy podpor vyplacených v roce 2007 a v roce 2008.

1) Předpoklad k 30. 6. 2009.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Poznámky:

Poznámky:

Poznámky:

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

